

Cremades Cortiella, Elga

L'estructura argumental dels noms en català

L'estructura argumental dels noms en català Primera edició Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2017

ISBN 978-80-210-8669-2; ISBN 978-80-210-8670-8 (online : pdf)
ISSN 1211-3034 (print); ISSN 2787-9291 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-8670-2017>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/137099>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220902

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

#465

OPERA FACULTATIS PHILOSOPHICAE
UNIVERSITATIS MASARYKIANAE

SPISY FILOZOFICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY

muni
PRESS

L'estructura argumental dels noms en català

Elga Cremades Cortiella

FILOZOFICKÁ FAKULTA
MASARYKOVA UNIVERZITA

#465

BRNO 2017

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Cremades Cortiella, Elga

L'estructura argumental dels noms en català / Elga Cremades Cortiella. – Primera edició. – Brno : Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2017. – 345 stran. – (Opera Facultatis philosophicae Universitatis Masarykianae = Spisy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, ISSN 1211-3034 ; 465)

Anglické resumé

ISBN 978-80-210-8669-2

811.134.1 * 81'367.4 * (048.8)

- katalánština
- jmenné fráze
- monografie
- Catalan language
- noun phrase
- monographs

811.134 - Iberorománské jazyky [11]

460 - Spanish and Portuguese languages [11]

Proposta de revisors: Jordi Ginebra (Universitat Rovira i Virgili)

Jan Schejbal (Univerzita Karlova)

© 2017 Elga Cremades Cortiella

© 2017 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-8669-2

ISBN 978-80-210-8670-8 (online : pdf)

ISSN 1211-3034

<https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-8670-2017>

Contingut

1 INTRODUCCIÓ	7
2 HIPÒTESIS, MARC TEÒRIC I METODOLOGIA	9
3 ANTECEDENTS	15
3.1 Introducció	15
3.2 Primers estudis des d'un enfocament generativista	16
3.2.1 Chomsky (1970)	16
3.2.2 Williams (1981)	17
3.3 Enfocament lexicalista: Grimshaw (1990)	18
3.4 Enfocament sintactista (I): SV intern	20
3.4.1 Hazout (1995)	20
3.4.2 Van Hout & Roeper (1997)	22
3.4.3 Borer (2014)	24
3.5 Enfocament sintactista (II): altres propostes	27
3.5.1 Picallo (1991, 1999)	27
3.5.2 Giorgi & Longobardi (1991)	31
3.5.3 Resnik (2010)	34
3.5.4 Alexiadou (2001)	37
3.6 Recapitulació	40
4 ESTUDI DELS ARGUMENTS NOMINALS EN LA TRADICIÓ CATALANA	41
4.1 Introducció	41
4.2 La tradició gramatical catalana: el concepte de <i>règim nominal</i>	42
4.2.1 El règim nominal i la tradició gramatical del s. xix	42
4.2.2 El règim nominal en l'obra gramatical i lexicogràfica de Pompeu Fabra	46
4.2.3 El «llegat» de Fabra sobre les gramàtiques prescriptives del segle xx	50
4.3 La <i>Sintaxi generativa catalana</i> de Bonet & Solà (1986)	51
4.4 Les aportacions de Gràcia (1982, 1995)	59
4.4.1 Les nominalitzacions i la hipòtesi lexicalista (1982)	59
4.4.2 L'herència argumental (1995)	63
4.5 Propostes de Badia (1994, 2002)	74
4.6 Recapitulació	79
5 ESTUDI TEORICODESCRIPTIU DELS ARGUMENTS NOMINALS EN CATALÀ (I): CARACTERITZACIÓ GENERAL	80
5.1 Introducció	80
5.2 Estructura argumental i graella temàtica	83
5.3 Estructura aspectual	86
5.4 Formació dels noms a la sintaxi	90

5.5 Assignació de cas	98
5.6 Noms eventuals i noms resultatius	105
5.6.1 Classe de verb amb què es relaciona morfològicament	105
5.6.2 Selecció de determinants	106
5.6.3 Capacitat de pluralització	110
5.6.4 Expressió de l'aspecte i del temps	111
5.6.5 Compatibilitat amb certs predicats	118
5.6.6 Compatibilitat amb predicats secundaris	123
5.6.7 Paràfrasi amb clàusules substantives	125
5.6.8 Complement de fet, activitat, procés	125
5.6.9 Referència anafòrica amb <i>això</i>	126
5.6.10 Síntesi	127
5.7 Recapitulació	129
6 ESTUDI TEORICODESCRIPTIU DELS ARGUMENTS NOMINALS	
EN CATALÀ (II): NOMBRE, FORMA I PATRONS DE REGULARITAT	130
6.1 Introducció	130
6.2 Categoria sintàctica dels arguments nominals	135
6.3 Els arguments nominals (I): l'argument extern	146
6.3.1 Concepte d'argument extern i posició en l'SD	146
6.3.2 Papers temàtics	157
6.3.3 Realització dels arguments externs	164
6.3.4 Propietats de l'argument extern	248
6.4 Els arguments nominals (II): els arguments interns	251
6.4.1 Concepte i tipus	251
6.4.2 L'obligatorietat dels arguments nominals	252
6.4.3 Els arguments interns directes	256
6.4.4 Els arguments interns indirectes i oblics	291
6.4.5 Els complements predicatius	304
6.4.6 Resum: els arguments interns dels noms eventuals	305
6.5 Els arguments dels noms no eventuals	305
6.5.1 Els genitius de possessió inalienable i els noms relacionals	306
6.5.2 Els complements dels noms agentius, instrumentals i resultatius	309
6.5.3 Els complements dels noms de representació (icònics o depictius) i dels noms semiòtics	319
6.6 Síntesi: la realització material dels arguments nominals en català	322
6.7 L'ordre bàsic dels arguments nominals en català: NOS o NSO?	324
7 CONCLUSIONS	331
SUMMARY	335
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	337

1 INTRODUCCIÓ

La majoria de persones que viuen a Catalunya probablement han sentit a parlar, des de fa uns quants anys, del *dret a decidir*, però també és possible que hagin sentit o llegit alguna cosa sobre el *dret de decidir*. De la mateixa manera, qualsevol catalanoparlant pot haver expressat el seu *amor a algú*, *per algú*, *envers algú* o *cap a algú* i haver utilitzat l'expressió *amor de Déu*. O potser ha hagut de parlar del *reconeixement de la veritat per part dels polítics*, o del *coneixement dels metges sobre la salut humana*. Un mateix nom o noms aparentment molt semblants poden presentar complements introduïts per diferents preposicions, sense que s'hi vegi gaire si aquestes diferències formals corresponen a diferències semàntiques o no.

Diversos autors han estudiat i sistematitzat parcialment aquesta varietat en l'ús de les preposicions per al català, però ara per ara no hi ha cap treball que analitzi amb profunditat com es manifesten sintàcticament els arguments dels noms en aquesta llengua. Un estudi d'aquestes característiques demana, principalment, respondre a tres preguntes:

- a) Quins noms admeten complements argumentals?
- b) Quina és la forma dels complements argumentals dels noms? De què depèn?
- c) Com es realitzen els complements argumentals dels noms quan dos arguments concorren en un mateix sintagma nominal?

Aquest treball, resultat d'una tesi doctoral defensada a la Universitat Rovira i Virgili al gener de 2015, estudia l'estructura argumental del sintagma nominal en català i n'ofereix una sistematització detallada, a partir de l'anàlisi de les dades obtingudes de més de 200 noms gràcies al Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana (CTILC).

Aquest corpus, elaborat com a part de l'activitat lexicogràfica de l'Institut d'Estudis Catalans, té una extensió de 52.372.058 mots, extrets de 3.299 textos catalans (literaris o no literaris) d'un període temporal d'uns 150 anys (de 1833 a 1988).

La selecció dels substantius objecte d'anàlisi s'ha fet a partir de les llistes de substantius que inclouen Xavier Rull a la tesi doctoral «Els substantius d'acció i efecte en català», Gabriela Resnik a la tesi «Los nombres eventivos no deverbales en español» i Olga Fullana a «Els noms psicològics en català: un estudi descriptiu». D'aquesta manera, es recull un ampli ventall dels noms (o de les classes de noms) més rellevants per a una anàlisi completa i exhaustiva de l'estructura del sintagma nominal en català.

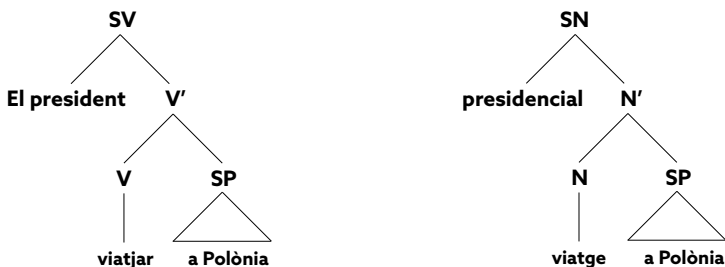
2 HIPÒTESIS, MARC TEÒRIC I METODOLOGIA

L'objectiu principal d'aquest treball és aprofundir en l'estudi de la complementació nominal en català.

Partim de la idea, gens estranya en el panorama de la sintaxi teòrica actual, que l'anàlisi de l'SD és paral·lela a la Sflex, de manera que podem considerar que, igual que els verbs, hi ha noms que tenen estructura argumental. Concebem, així, el sintagma nominal com una estructura paral·lela al sintagma verbal, amb uns complements exigits lèxicament i regits sintàcticament pels noms que en constitueixen el nucli.¹

Hi ha complements nominals que ocupen les posicions d'especificador d'N' i de complement d'N —de manera que es podrien assimilar a l'estructura argumental de V. Així, adoptant el model que proposen Bosque i Gutiérrez-Rexach (2009: 614), l'estructura d'SN del sintagma *viatge presidencial a Polònia* és paral·lela a l'estructura d'SV de l'oració *El president viatja a Polònia*:²

(1)

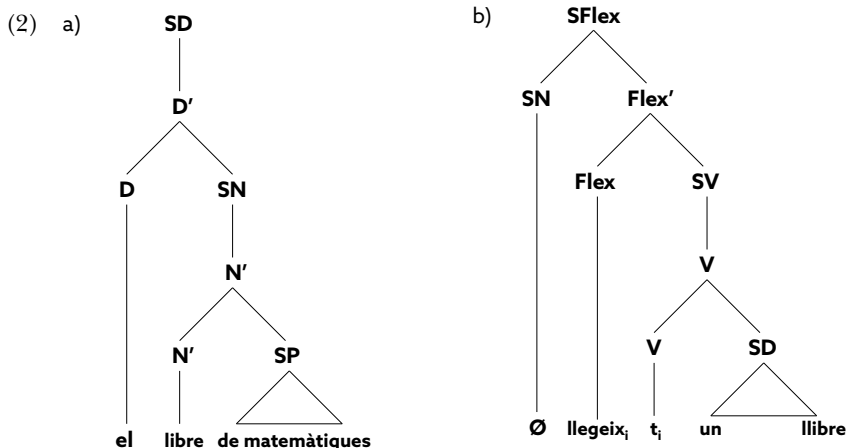
1 És habitual que la noció de règim sintàctic es relacioni amb la d'obligatorietat dels complements. Més endavant parlarem sobre l'obligatorietat dels complements nominals.

2 Al llarg del treball ja matisarem aquesta qüestió.

Seguint aquests autors, es poden trobar paral·lelismes entre SD i SFlex tant des del punt de vista semàntic com des del punt de vista sintàctic.

Semànticament, l'article definit atorga referència als grups nominals —és a dir, n'estableix la denotació segons la informació que comparteixen el parlant i l'oient—, de la mateixa manera que el temps és el procediment gramatical que tenim, en el cas d'SFlex, per vincular les eventualitats amb instants o períodes que es mesuren en funció del moment de parla.

I sintàcticament el paral·lelisme es posa de manifest en el fet que tant el nom com el verb són categories lèxiques vinculades a nuclis funcionals: en l'anàlisi de l'oració el nucli és una categoria funcional (Flex), i en la de les projeccions nominals aquest nucli funcional es troba en els determinants. És a dir, si es parteix, per a l'anàlisi de les projeccions nominals, de la hipòtesi del sintagma determinant d'Abney (1987), es pot dir que tant en l'estructura oracional com en la nominal hi ha una categoria funcional jeràrquicament més alta (SD/SFlex) que projecta un sintagma propi i agafa com a complement una categoria lèxica. És el que es mostra a (2), amb unes estructures extretes de Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009: 202–210):³

En aquest treball justifiquem per què es pot considerar que hi ha noms que tenen complements argumentals, especificuem quins substantius en presenten i analitzem quins són els complements que cal considerar arguments en el marc nominal. En definitiva, tractem de donar resposta a la pregunta de com es manifesten sintàcticament els arguments dels noms.

³ Cal fer notar, aquí, que hi ha algun autor (Giusti, 2002) que considera que només els articles són veritables categories funcionals. Amb tot, l'objectiu d'aquest treball no és debatre aquesta qüestió, i, per tant, no en parlarem més. Assumirem, en general, que els determinants ocupen la posició de nucli d'SDet, que és el sintagma que domina SN.

Resoldre aquesta qüestió, però, implica plantejar-se tres preguntes secundàries, que alhora obren nous interrogants.

La primera pregunta secundària, que implícitament ja hem esmentat, és aquesta: «Quins són els noms que admeten arguments? En què es diferencien dels que no ho fan?». Aquesta pregunta té sentit en la mesura que es pot constatar que la relació que s'estableix entre el nom i el complement a l'SD *les cadires de casa* no és la mateixa que la que s'estableix a *la destrucció de la ciutat per part dels enemics*, i cap d'aquestes dues podria correspondre a la relació que s'estableix entre el nom i el sintagma preposicional a *la novel·la de Marta Rojals*. Aquesta constatació porta a reflexionar sobre una qüestió molt debatuda en sintaxi, com és la diferència entre els noms eventuals —els que expressen esdeveniments— i els resultatius, i a analitzar si realment s'ha de relacionar l'eventualitat amb la capacitat de seleccionar arguments.⁴

Una segona pregunta a què cal donar resposta és aquesta: «Quina és la forma dels complements argumentals del nom? De què depèn?». Ja hem pogut constatar que els complements argumentals dels noms admeten realitzacions diferents, com poden ser els adjectius (*presidencial*) o els sintagmes preposicionals (*a Polònia*). En aquest darrer cas —és a dir, si es realitzen com a sintagmes preposicionals—, sembla que la preposició que sol encapçalar l'SP és *de*, que és el que es presenta a (3):

- (3) a. la investigació *del* crim
b. l'encariment *dels* preus

Ara bé, que hi hagi aquesta tendència no vol dir que tots els sintagmes preposicionals que realitzen arguments dels noms estiguin introduïts per la preposició *de*: de la mateixa manera que hi ha verbs que demanen complements preposicionals introduïts per preposicions diferents (per exemple, *parlar [de]*, *confiar [en]*), la preposició que introdueix els arguments nominals pot variar:

- (4) a. viatge *a* Polònia
b. intent *de* sortir
c. conversa *amb* el president

Fins i tot pot passar que un mateix nom regeixi complements argumentals introduïts per preposicions diferents:

---

4 Com es pot comprovar, en aquest treball seguim la proposta de Carme Colomines (2008) i designem amb el terme *eventualitat* el concepte conegut en anglès com a *event* o *eventuality* i que fa referència a la categoria semàntica (o, en termes de la *Gramàtica del català contemporani*, situació) denotada per un verb o per un nom eventual, ja que ens sembla més transparent que *event* i més precís que *situació*.

2 Hipòtesis, objectius i metodologia

- (5) a. amor *a/per* algú
b. dret *a/de* decidir

I també és possible que aquests complements prenguin formes diferents segons si es realitzen com a únics arguments del nom o si apareixen amb altres arguments:

- (6) a. L'explicació *del portaveu del govern* va durar 5 hores.
b. L'explicació [*d'aquell fet*] [*per part del portaveu del govern*] va durar 5 hores.

En definitiva, podem constatar que en la complementació nominal hi ha variabilitat: hi ha arguments nominals realitzats com a adjectius o com a sintagmes preposicionals, i aquests sintagmes preposicionals poden estar introduïts per *de*, *a*, *per*, *per part de* o altres preposicions.

A més, hi ha complements argumentals dels noms que es poden realitzar com a possessius, si bé no tots ho admeten:

- (7) a. l'amor *de la Maria*
b. el *seu* amor
- (8) a. la construcció *de cases*
b. ??la *seva* construcció

De totes aquestes constatacions en deriven preguntes que completen la segona de les tres preguntes secundàries que plantegem i que tractem de resoldre en aquest treball:

1. En quina mesura les diferències estructurals dels noms corresponen a diferències semàntiques? Tradicionalment, en el marc de la complementació verbal, s'ha dit que les diferents estructures rectives dels verbs corresponen a diferències semàntiques (per exemple, Chomsky 1986). Ara bé, Goldberg (1995: 10) assenyala, des de la perspectiva construccionista, que el règim verbal no és l'únic element que explica les diferències semàntiques entre els verbs, sinó que la configuració també contribueix a establir el significat (cosa que podria explicar que, en alguns casos, les diferències funcionals no es corresponguin amb les semàntiques).⁵

---

5 Segons Goldberg, l'enfocament construccionista «avoids a certain circularity of analysis resulting from the widespread claim [...] that syntax is a projection of lexical requirements».

2. És cert que els complements argumentals del nom tendeixen a realitzar-se com a SP_{de}? Com es poden explicar els casos que no responen a aquest patró?
3. La variació preposicional dels arguments dels noms respon a uns patrons semàntics i sintàctics?
4. Com funciona *per part de*? Es pot considerar que hi ha noms que admeten configuracions passives? Per què?
5. Com funcionen els possessius? Giorgi & Longobardi (1991) diuen que en italià el possessiu és obligatori sempre que és possible. També és així, en català? Per què?
6. Es poden extreure arguments nominals fora del marc de l'SD? Quins? Giorgi & Longobardi (1991) afirmen que els únics arguments que es poden moure fora del marc de l'SD en les llengües romàniques són els que presenten la forma de genitius o el pronom corresponent (it. *ne*, fr. *en*). En català també trobem aquest fenomen? Es pot explicar?
7. Hi ha noms que admeten més diversitat de realització dels seus complements argumentals que uns altres? Per què?
8. La classificació semanticoaspectual del nom afecta la valència argumental d'aquest nom i el règim preposicional dels complements?

Respondre a totes aquestes qüestions, que han de permetre determinar com es realitzen els complements argumentals del nom, contribuirà, sens dubte, a resoldre part dels interrogants plantejats inicialment.

Amb tot, és necessari plantejar-se, encara, una tercera pregunta, relacionada amb la possibilitat que en un SD coocorrin diversos arguments nominals, que és el que s'il·lustra a continuació:

- (9) a. l'amor [*de la Maria*] [*als/pels seus fills*]
 b. l'agressió [*del policia*] [*als manifestants*]

En aquests casos, cal demanar-se quin ordre tenen els complements argumentals del nom quan n'apareix més d'un, qüestió que n'obre dues més:

1. És possible establir un ordre bàsic d'aparició dels complements argumentals dels noms en català? Giorgi & Longobardi (1991) parlen dels paràmetres nucli-complement i nucli-subjecte en l'estructura interna de l'SD i en altres

sintagmes lèxics, i arriben a la conclusió que les llengües germàniques tendeixen a ser SNO, mentre que les romàniques són NOS. També és aquest l'ordre bàsic del sintagma nominal en català? Es pot comprovar empíricament?

2. Es pot invertir lliurement l'ordre dels complements postnominals sense afectar l'acceptabilitat del sintagma?

D'altra banda, la *polivalència* argumental dels noms té a veure amb com es realitzen aquests complements, tal com es pot observar a (10), en què hi ha arguments realitzats com a sintagmes preposicionals encapçalats per *de*, arguments realitzats com a sintagmes preposicionals encapçalats per *a* i arguments realitzats com a adjectius relacionals:

- (10) a. la por [de la Maria] [ʔa/de la foscor]
b. la supressió [de les pensions] [per part del govern]
c. ? la supressió [governamental] [de les pensions]

Casos com els anteriors fan que calgui plantejar-se quina forma tenen els diferents tipus de complements argumentals quan es realitzen sintàcticament dins d'un mateix sintagma nominal.

En resum, en aquest treball es vol descriure detalladament el règim d'alguns noms del català, estudiar la complementació nominal en aquesta llengua i reflexionar sobre les principals qüestions teòriques que s'hi relacionen.

La caracterització més àmplia que existeix avui sobre els arguments del nom en català és a les pàgines del capítol que Toni Badia dedica als complements nominals en la *Gramàtica del català contemporani* (2002), però no es tracta d'un estudi complet i exhaustiu, que és el que s'ofereix aquí. Així, tot i que en alguns punts aquest treball parteix de l'anàlisi de Badia, aprofundeix més en les qüestions teoricodescriptives que fan possible donar compte de les propietats de l'estructura argumental dels noms en català.

El capítol 3 presenta una panoràmica de com s'ha estudiat, en la lingüística general, l'estructura argumental dels noms. El capítol 4 repassa què s'ha dit sobre aquest tema des de la tradició gramatical catalana –tant des d'un punt de vista descriptiu com prescriptiu. Al capítol 5 es dona resposta a la primera de les preguntes i s'ofereix un model d'anàlisi de l'estructura del sintagma nominal en català. Finalment, el capítol 6 presenta una anàlisi teòrica i descriptiva dels arguments nominals en català que pretén resoldre les altres qüestions plantejades. Tot plegat ha de servir per obtenir una visió general de com funciona l'estructura argumental dels noms en català.

3 ANTECEDENTS

3.1 Introducció

L'anàlisi dels complements nominals com a complements jerarquitats (i, concretament, la consideració que alguns noms poden tenir complements argumentals) ha estat una qüestió molt debatuda en sintaxi des de la dècada dels anys setanta del segle xx, sobretot en relació amb l'estudi de l'eventualitat en el domini nominal. L'any 1970, Noam Chomsky va publicar un article titulat «Remarks on Nominalization», en què plantejava un seguit de qüestions clau al voltant de les propietats de la nominalitzacions (especialment les nominalitzacions deverbals) i obria la porta al debat sobre un dels problemes centrals en la discussió sobre els noms eventuals, que és el caràcter argumental (o no) dels sintagmes que els complementen.

Aquest assumpte s'ha estudiat en diverses llengües i des de diferents enfocaments, que s'exposen als capítols 3 i 4. Al capítol 3 analitzem els diferents tractaments que hi ha donat la sintaxi teòrica. Partim dels plantejaments de Chomsky (1970), que és el primer que va estudiar aquest tema, i exposem les reflexions que diversos autors han fet sobre l'estructura argumental dels noms o les qüestions que s'hi relacionen. Explicarem les idees de Williams (1981), l'enfocament lexicalista de Grimshaw (1990), la perspectiva sintactista de Hazout (1995), Van Hout & Roeper (1997), Borer (2014), Picallo (1991, 1999), Giorgi & Longobardi (1991) i Alexiadou (2001), i les reflexions Resnik (2010), de Peris & Taulé (2009) i de Bosque i Gutiérrez-Rexach (2009). D'altra banda, al capítol 4 exposarem els estudis duts a terme en l'àmbit de la complementació nominal des de la tradició descriptiva catalana, de la qual tindrem en compte, sobretot, els treballs de Bonet & Solà, les reflexions de Gràcia (1995) sobre l'herència argumental i la

panoràmica descriptiva de Badia —a la qual ja hem fet referència a la introducció. A més, observarem el tractament de la complementació nominal de diverses gramàtiques catalanes dels segles XIX i XX (fins a Fabra). Tot plegat ens ha d'ajudar a bastir la teoria a partir de la qual desenvoluparem la recerca.

3.2 Primers estudis des d'un enfocament generativista

3.2.1 Chomsky (1970)

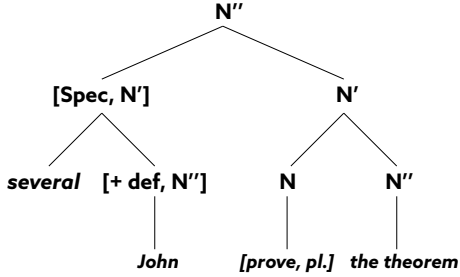
A l'article «Remarks on Nominalization» (1970), Chomsky analitza les propietats de les nominalitzacions i proposa distingir el lexicó del component categorial de la base. Considera que les arrels, tot i disposar de trets subcategoritzadors, són inespecificades categorialment al lexicó (i que és, doncs, a la gramàtica on adquireixen els trets categoritzadors), de manera que posa de manifest que les categories predicatives (com els verbs, els noms i els adjectius) comparteixen propietats argumentals, en la mesura que és l'arrel —i no la categoria sintàctica— la que selecciona els arguments de cada peça lèxica (Chomsky 1970: 190).

Chomsky anomena aquesta perspectiva la *hipòtesi lexicalista*, ja que considera que la determinació de les propietats semàntiques i sintàctiques de les paraules té lloc al component lèxic. Ho podem observar clarament gràcies a l'exemple mitjançant el qual Chomsky explica per què, en anglès, l'adjectiu *eager* permet formar l'oració *John is eager (for us) to please* i el sintagma *John's eagerness (for us) to please*, mentre que un adjectiu com *easy*, que també pot aparèixer en l'oració *John is easy to please* no permet formar el sintagma nominal **John's easiness to please*. Chomsky considera que aquest fenomen es deu, precisament, a les propietats sintàctiques d'ambdues entrades en el lexicó: *eager* presenta un tret de subcategorització que li permet estar acompanyat d'un complement oracional, però *easy* no ho fa.

La idea que les propietats seleccionals dels elements lèxics es troba al lexicó és el que ha servit de base per als anomenats *enfocaments lexicalistes* de la gramàtica, si bé, com demostra Marantz (1997), en realitat Chomsky aporta més proves per als posicionaments sintactistes (en la mesura que les nominalitzacions es construeixen en la gramàtica) que no pas per als lexicalistes: «I believe Chomsky's argument from nominalizations to be a knock-out blow against the generative lexicon» (Marantz, 1997: 221).

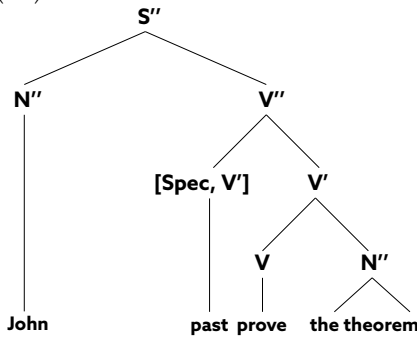
En qualsevol cas, l'autor planteja la possibilitat d'analitzar paral·lelament l'estructura argumental de paraules de diferents categories sintàctiques. Ho il·lustra ell mateix amb els exemples següents:

(51)

(several of John's proofs of the theorem)

(52)

(John proved the theorem)

És a dir: per a Chomsky l'estructura interna del sintagma nominal (que és el que representa a (51)) és un reflex de l'estructura interna de les oracions (que és el que veiem a (52) dels seus exemples), cosa que introdueix aquest debat en el camp de la sintaxi teòrica. Fa notar els paral·lelismes entre els noms i els verbs des del punt de vista dels arguments i d'algunes propietats sintàctiques que han conduït diversos estudiosos a elaborar estudis detallats sobre aquesta qüestió.

3.2.2 Williams (1981)

Partint, com Chomsky (1970), de la idea que els noms tenen el que actualment designem com a estructura argumental (i, per tant, també el que coneixem com a graella temàtica), Williams presenta, a l'article «Argument Structure and Morphology», una perspectiva d'anàlisi de l'estructura argumental que intenta determinar la realització dels arguments sintàctics de mots relacionats morfològicament a partir de només dues regles: *internalitza X* i *externalitza X*.

Per a aquest autor, el terme *estructura argumental* designa simplement el llistat d'arguments que pot tenir un element lèxic, que fa correspondre als papers temàtics o relacions temàtiques que va establir Gruber (1976): *actor*, *tema*, *destinació*, *origen*. Per a Williams (1981: 82), doncs, no hi ha cap relació jeràrquica entre els elements que configuren la llista de papers temàtics: l'estructura argumental és, segons aquest autor, una llista desordenada d'arguments («unordered list of arguments») amb només un element estructurador, que és la distinció entre els arguments interns i els externs.

A partir d'aquí, considera que, quan es produeix la nominalització d'un verb o d'un adjectiu, l'argument extern d'aquest verb o d'aquest adjectiu es converteix en argument intern del nom, que es pot realitzar com a agent (introduït per *by*) o com a tema (introduït per *of*). Ara bé, si en l'estructura del sintagma nominal que té la nominalització com a nucli ja hi ha un tema (és a dir, si el nom deriva d'un verb transitiu i se'n realitza el tema), l'argument només es pot realitzar com a agent, cosa que justificaria, per exemple, la impossibilitat que en anglès apareguin dos arguments nominals introduïts per *of* del mateix nivell semanticosintàctic.

Tanmateix, com veurem al llarg del treball, el fet de considerar que els arguments nominals sempre són interns és problemàtic, ja que impedeix donar compte de les propietats que discriminen els diferents tipus d'arguments que exigeix un nom eventual, propietats que només tenen sentit si assumim una jerarquització d'aquests arguments.

3.3 Enfocament lexicalista: Grimshaw (1990)

Grimshaw (1990) repren l'idea de Chomsky que l'estructura argumental és part de l'entrada lèxica d'una paraula, ja que defineix aquest concepte com la representació lèxica d'informació gramatical sobre un predicat (Grimshaw, 1990: 1).

Segons l'autora, aquesta informació està jerarquitzada en funció de les relacions de prominència que s'estableixen entre els arguments. Grimshaw, doncs, com molts altres autors —i a diferència de Williams (1981)— assumeix que hi ha una jerarquia en els papers temàtics que realitzen els arguments d'una peça lèxica, i que l'estructura argumental representa aquesta jerarquia. Per justificar-ho, l'autora considera que cal partir de quatre assumpcions bàsiques, que són, de fet, les que guien tota la seva teoria sobre l'estructura argumental (Grimshaw, 1990: 4):

1. L'estructura argumental és una representació estructurada que estableix les relacions de prominència entre els arguments, determinades per les propietats temàtiques del predicat.

2. L'organització interna de l'estructura argumental deriva de la jerarquia temàtica següent: (agent (experimentador (meta/font/lloc (tema))).
3. El concepte d'argument extern es pot explicar en termes de prominència dins de l'estructura argumental, atès que l'argument extern és l'argument més prominent en dues dimensions: temàtica i aspectual.
4. Cal distingir entre arguments gramaticals i representacions semàntiques.

En aquest marc, Grimshaw analitza detalladament les propietats de les nominalitzacions, i fa un seguit d'aportacions fonamentals per a qualsevol estudi sobre l'estructura argumental dels noms.

Observa que no tots els substantius admeten estructura argumental i proposa un conjunt de proves que demostren que només els noms eventuals presenten característiques que permeten assimilar-los als verbs i que, per tant, fan possible que seleccionin arguments. Així, l'autora s'adona que els noms eventuals, a diferència dels resultatius, es poden combinar amb adjectius aspectuals com *freqüent* o *constant* i amb modificadors temporals com *en una hora* o *durant X temps*, admeten possessius com a arguments externs, són compatibles amb agents realitzats com a sintagmes preposicionals encapçalats per la preposició *by* —que equivaldria al complement agent d'una oració passiva—, només admeten l'article definit, no poden pluralitzar, no poden aparèixer en construccions predicatives ni equatives amb el verb *ser* i poden controlar clàusules d'infinitiu.

Ara bé, que els noms eventuals es puguin assimilar als verbs no exclou la possibilitat que se'n distingeixin en alguns aspectes. En aquest sentit, Grimshaw constata —com de fet ja havia remarcat Stowell (1981)— que els noms (eventuals o no), a diferència dels verbs, no poden assignar cas (o que, si més no, no poden fer-ho directament, tal com ho fan els verbs).

A més, aparentment els complements nominals no són mai (o gairebé mai) obligatoris. Aquest fenomen viola, en la teoria de l'autora, una de les propietats bàsiques que hauria de tenir qualsevol modificador d'un nucli per poder ser considerat argument, que és l'obligatorietat (ja que, segons el que explica, només els complements obligatoris poden ser considerats argumentals).⁶

Grimshaw resol aquesta suposada contradicció amb la hipòtesi que només els complements obligatoris són veritables complements argumentals dels noms, i que, per tant, la doble possibilitat en la realització dels arguments nominals es deu al fet que només alguns noms tenen estructura argumental. Per aquest motiu, proposa una divisió tripartida de les nominalitzacions: els noms d'eventuali-

6 Reprendrem aquesta qüestió més endavant. De moment, fixem-nos en què diu Grimshaw (1990: 49): «If the a-structure of a nominal has exactly the same status as that of a verb, it must be satisfied. The prediction is, then, that complements to complex event nominals will be obligatory.»

tat complexa (que contenen dues subeventualitats), els noms d'eventualitat simple (que serien eventuals però només contenen una eventualitat) i els noms de resultat.

D'aquestes tres classes, només els noms d'eventualitat complexa demanen obligatòriament complements i, per tant, són els únics que, segons l'autora, tenen una veritable estructura argumental (Grimshaw 1990: 45).

De tota manera, Grimshaw també caracteritza els complements dels noms que no presenten estructura argumental, i conclou que hi ha dos tipus de complements, que distingeixen els noms resultatius dels noms d'eventualitat simple. Els sintagmes que acompanyen les nominalitzacions resultatives són, per a Grimshaw, modificadors (*modifiers*), que no estan lligats a l'estructura lexicoc conceptual del nom (*lcs*) i que es relacionen amb el substantiu mitjançant la predicació. En canvi, els sintagmes que complementen els noms d'eventualitat simple són els *complements*, que estan relacionats amb l'estructura lexicoc conceptual del nom però sense que el nom tingui estructura argumental. Ho exemplifica amb el contrast entre *John's murder* i *John's dog*:

The essential difference can be seen if we contrast examples like *John's murder* with examples like *John's dog*. In *John's murder* the possessive is connected to the lexical meaning of the head —this is what gives the NP its passive flavor. In *John's dog*, on the other hand, the possessive is a simple modifier. Here it is not related to the *lcs*; it is not in any way part of the lexical meaning of *dog* that it can have a possessor (Grimshaw, 1990: 91–92).

Els plantejaments de Grimshaw han estat molt discutits (Picallo 1990, Resnik 2010, etc.), tant pel que fa a la metodologia com als criteris emprats per determinar si un nom té estructura argumental o no. De tota manera, sembla innegable que aquesta autora introdueix una de les qüestions més debatudes a l'hora de determinar les característiques i l'estructura dels noms que admeten arguments, i és la presència —o no— d'una estructura eventual (lligada a l'aspecte i a uns requeriments temàtics determinats).

3.4 Enfocament sintactista (I): SV intern

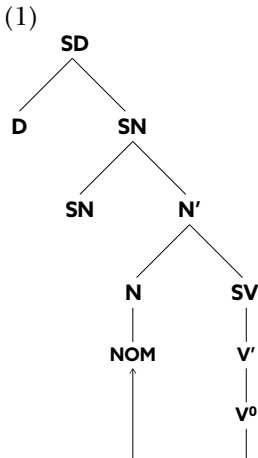
3.4.1 Hazout (1995)

Des d'una perspectiva no lexicalista, Ilan Hazout assumeix que les nominalitzacions eventuals presenten una base verbal, de manera que la presència d'estructura argumental d'aquest tipus de noms es pot explicar precisament per l'herència de l'estructura argumental del verb del qual parteixen.

Hazout ofereix, a l'article «Action Nominalizations and the Lexicalist Hypothesis», una explicació de l'existència de propietats verbals i nominals en les nominalitzacions d'acció en hebreu modern i àrab estàndard. Hazout observa que les nominalitzacions d'acció presenten, alhora, característiques que són pròpies dels verbs i dels sintagmes verbals i característiques típiques dels noms i dels sintagmes nominals. Per exemple, a diferència del que succeeix amb l'anglès o qualsevol llengua romànica, algunes nominalitzacions eventuais poden assignar acusatiu tant en àrab com en hebreu.

Alhora, però, aquestes nominalitzacions presenten propietats nominals: el nucli nominal rep cas segons la funció sintàctica que desenvolupi dins de l'oració, els noms admeten adjectius com a modificadors, etc.

Per explicar les propietats verbonominals dels noms deverbals d'acció, l'autor considera que els sintagmes nominals en qüestió contenen SV que complementa un nucli nominal abstracte NOM. Simplificat, és el que il·lustrem a (1):

Per tant, Hazout concep que el nucli de les nominalitzacions el constitueix un morfema lligat (NOM), que actua com a subcategoritzador d'un SV (que té, com a nucli, un verb). La formació del nom deverbal, doncs, es produeix per un desplaçament —en la sintaxi— del nucli verbal cap a NOM, i és en aquest moviment que el nom hereta els complements verbals (i que, per tant, legitima la presència del cas acusatiu i dels adverbis com a complements de les nominalitzacions de les llengües semítiques).

És a dir, Hazout postula que el moviment del verb a un nucli NOM és el que permet al nom *heretar* l'estructura argumental del verb i és per això que, com explica, les nominalitzacions de doble objecte admeten els mateixos arguments que els verbs corresponents i les mateixes alternances.

3.4.2 Van Hout & Roeper (1997)

En una línia similar a la de Hazout (1995), Van Hout & Roeper, a l'article «Events and Aspectual Structure in Derivational Morphology» analitzen l'estructura interna de les nominalitzacions en anglès i postulen, com Hazout (1995), que algunes d'aquestes nominalitzacions contenen un SV intern i que, per tant, l'estructura argumental dels noms depèn de l'SV que es pot localitzar en la complementació nominal. Són partidaris, però, de la idea que els diferents afixos actuen de subcategoritzadors en diferents contextos morfosintàctics i amb diferents implicacions semàntiques: per tant, estenen la teoria de l'estructura eventual de la sintaxi a la morfologia. Es basen en el contrast que podem observar entre aquestes dues oracions, que hem extret de Van Hout & Roeper (1997: 1):

- (2) a. The lawn-mower just walked in.
 b. The mower of the lawn just walked in.

En el primer cas, *lawn-mower* pot tenir una lectura d'agent com d'instrument (*tallagespa*) mentre que en el segon, *mower of the lawn* només té una interpretació, que és agentiva. Aquest contrast fa que els autors plantegin tres hipòtesis bàsiques:

1. Les nominalitzacions contenen un SV i totes les projeccions funcionals que l'encapçalen: un sintagma temps (ST), un sintagma aspecte (SAsp) i un sintagma veu-eventualitat (S_{Ve}u-Ev).⁷
2. Els trets aspectuals, com la telicitat, han de ser comprovats mitjançant el moviment de l'objecte.
3. El moviment de l'objecte ha de produir-se en el marc de la morfologia derivativa, cosa que implica que els afixos derivatius han de projectar ST, SAsp, S_{Ve}u-Ev i un SV que demani moviment.

Així, un cas com el de (2b), en què hi ha una nominalització eventual, el sufix *-er* (que al cap i a la fi correspondria al nucli nominal d'SN) està complementat per un SV i totes les projeccions funcionals a què hem fet referència. En canvi, (2a), en què hi ha un nom compost que no es pot considerar eventual, implica

---

⁷ S_{Ve}u-Event correspondria al que Chomsky inclou dins d'S_v o el que altres autors, com Kratzer, consideren, simplement, S_{Ve}u: «We take our Voice-Event phrase to be a version of Kratzer's (1994) proposal for a Voice phrase, or Chomsky's (1995) proposal that a small *v* introduces transitivity. However, we wish to point out that, unlike Kratzer, we include the Voice-Event node in nominalizations and, unlike Chomsky, we believe that the small *v* has a licensing function for the traditional voice differentiations, that is, active, passive, and middle» (Van Hout & Roeper, 1997: 2).

una operació d'incorporació que impedeix el moviment de l'objecte i el procés de comprovació de trets eventuals.

A més de la teoria morfològica de l'SV dins de les nominalitzacions (*VP-within-Nominalizations theory of morphology*), Van Hout & Roeper, incorporen, en l'anàlisi de les nominalitzacions, una teoria de Comprovació de Trets Eventuals (*Event Feature Checking*), que alhora permet explicar com funciona la incorporació en els noms no eventuals.

D'entrada, postulen que les diferents propietats dels esdeveniments es poden localitzar en diferents nusos de la nominalització: així, ST és el nus que atorga l'eventualitat; SAsp permet comprovar la telicitat (i crea una posició sintàctica per a l'objecte), i SVeU-Ev és el nus que crea una posició per a l'agent de l'esdeveniment.

En definitiva, aquests nusos són els que projecten els arguments de les nominalitzacions, aporten l'eventualitat al nom i legitimen modificadors eventuals.

A partir d'aquesta base i de la constatació que hi ha tots aquests nusos subjacents en les nominalitzacions, s'adonen que només alguns afixos permeten formar noms amb estructura eventual (i, per tant, capaços d'heretar arguments). En el cas de l'anglès, per exemple, afixos com *-ee* bloquegen que es projectin els arguments verbals en l'estructura interna del sintagma del nom que formen, mentre que *-tion*, *-ing* o *-y* poden aparèixer amb arguments o fins i tot amb adjunts típicament verbals, ja que aquestes darreres dominen un nus funcional ple, mentre que les primeres contenen un SV (sense les projeccions funcionals). Ho mostrem a (3) i (4) (Van Hout & Roeper, 1997: 3):

- (3) a. *an advisee to finish his paper
 b. *an employee by Mary
 c. *a trainee with great effort
- (4) a. the consumption of drugs by college students to go asleep
 b. the discovery of a new product to enrich our society
 c. the mowing of the lawn with an old-fashioned mower in an hour

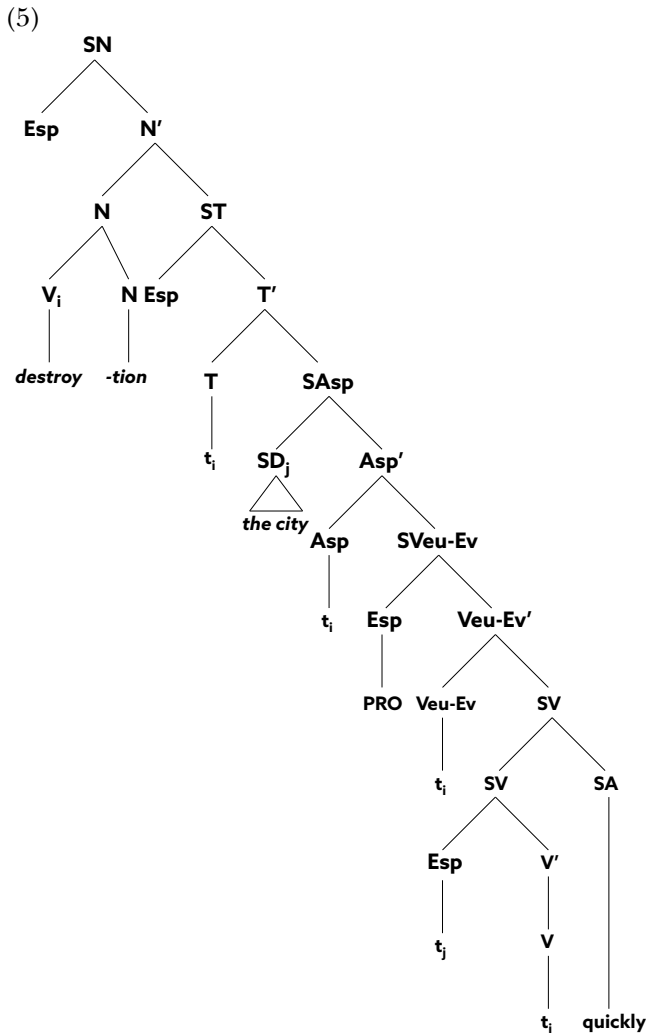
I, de la mateixa manera que podem distingir els afixos com *-ee* i *-tion* perquè només aquest últim conté una estructura funcional plena, la diferència entre els compostos i les nominalitzacions és que les nominalitzacions també contenen una estructura funcional plena i els compostos es generen sense projeccions funcionals per sobre d'SV (un sintagma verbal que tampoc conté tota l'estructura funcional).

En definitiva, Van Hout & Roeper postulen que hi ha un SV subjacent en les nominalitzacions i que, en alguns casos (com el dels noms deverbals formats amb els sufixos *-tion* o *-ing*), aquest SV comporta una estructura funcional plena (amb

3 Antecedents

totes les projeccions funcionals: ST, SAsp i S_{Ve}u-Ev). A continuació reproduïm l'estructura que assumeixen Van Hout & Roeper (1997: 7) per a una nominalització eventual com *the destruction of the city quickly*:

3.4.3 Borer (2014)

De la mateixa manera que Hazout i Van Hout & Roeper, Hagit Borer assumeix que en l'estructura interna de les nominalitzacions eventuais hi ha un sintagma verbal amb totes les projeccions funcionals corresponents, cosa que permet expli-

car, en opinió seva, els diferents enigmes que sorgeixen de la comparació entre les nominalitzacions eventuals i les resultatives.

A «Derived Nominals and the Domain of Content» (2014), l'autora parteix de la distinció entre les nominalitzacions deverbals amb estructura argumental i interpretació eventual (que anomena *argument-structure nominals*) i les nominalitzacions deverbals resultatives (*R-nominals*), que, tot i que poden ser idèntiques formalment, no tenen propietats eventuals.

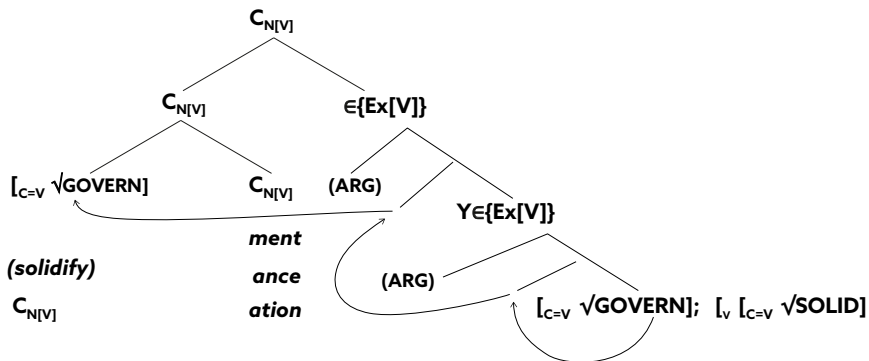
Borer justifica la distinció per la idea que les nominalitzacions eventuals sempre són composicionals (és a dir, amb un significat deduïble del significat de les seves parts), mentre que en canvi les nominalitzacions resultatives poden no ser-ho, cosa que mostrem a (6) amb exemples extrets de l'autora mateixa (la primera oració sempre conté una nominalització eventual i la segona una de resultativa):

(6)	a. the transformation was incomplete	
	→ the change was incomplete	(transform+ation)
	→ the grammatical operation was incomplete	(transformation)
	b. Corporate government (=governance) is a tricky affair	(govern+ment)
	The government resigned.	(government)
	c. The (poetry) reading started at 9.00pm.	(read+ing)
	That reading was discredited a long time ago.	(reading)

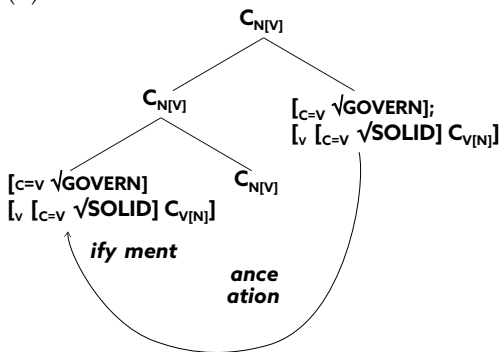
Aquesta constatació fa que l'autora es demani per què les nominalitzacions eventuals (sobretot les nominalitzacions fonològicament fidels al primitiu) sempre presenten un verb independent incrustat en la seva estructura interna, mentre que les nominalitzacions resultatives no necessàriament ho fan.

Per a Borer l'estructura argumental dels noms eventuals es deu a la presència d'un SV ple, que, en el marc del model XS (*eXoSkeleton Model*, Borer 2005), és una projecció ampliada de V en l'estructura interna del nom. És, llavors, el sintagma verbal el que assigna els rols temàtics als arguments (i no pas el nom derivat pròpiament dit). Ho podem veure en dos exemples que ofereix l'autora (2014: 83–84) i que reproduïm a continuació (el primer correspon a una nominalització eventual i el segon a una nominalització resultativa):

(7)

(8)

Aquests esquemes mostren la incorporació de les arrels als functors, i el procés de formació de les nominalitzacions eventuales i resultatives. Aquestes nominalitzacions, però, s'han d'associar a un contingut semàntic (*Content*). Com ja hem comentat, Borer assumeix que ni els functors ni les arrels tenen contingut: els primers tenen funcions gramaticals, i els segons són índexs fonològics purs. I és que, segons explica, a més del vocabulari (amb les arrels i els functors), disposem d'una *enciclopèdia* formada per unitats de contingut indivisibles i l'estructura gramatical no depèn, en cap moment, de les propietats d'aquesta enciclopèdia.

Tot plegat permet, doncs, per a Borer, explicar per què les nominalitzacions eventuales, a diferència de les resultatives, admeten estructura argumental: no són els noms els que directament admeten arguments, sinó les projeccions funcionals del verb que s'hi incrusten, que són els nusos en què situem els diferents complements verbals.

3.5 Enfocament sintactista (II): altres propostes

3.5.1 Picallo (1991, 1999)⁸

Picallo, a «Nominals and Nominalizations in Catalan» (1991) i «La estructura del sintagma nominal: las nominalizaciones y otros sustantivos con complementos argumentales» (1999) estudia detingudament les construccions encapçalades per nominalitzacions (és a dir, per noms derivats), així com el procés de formació d'aquestes nominalitzacions.

Partint de la hipòtesi de Chomsky (1970) segons la qual les propietats de l'estructura temàtica dels noms equivalen a les dels verbs, i que les unitats lèxiques relacionades temàticament són arrels sense especificació categorial (*category-neutral stems*) amb una graella temàtica, aquesta autora explica paral·lelismes d'alguns noms amb els verbs tant pel que fa l'estructura de les seves projeccions com en les propietats temàtiques i lèxiques.⁹

Per fer-ho, recorre a la teoria de Stowell (1981), Williams (1981) i Belletti & Rizzi (1988, *apud* Picallo 1991), segons la qual el lexicó té dos components: d'una banda, les representacions lèxiques, i, de l'altra, un conjunt de regles que regulen la configuració d'aquestes representacions en la sintaxi (Picallo, 1991: 285).

L'autora es basa en la idea que cada entrada lèxica conté una estructura temàtica, és a dir, un conjunt de rols estructurats jeràrquicament que es realitzen en posicions argumentals tant en l'àmbit verbal com en el nominal.

Així, malgrat que no es pot deixar de banda que hi ha diferències entre la realització dels complements nominals i dels verbals (Picallo, 1991: 285), la distinció entre els papers temàtics lligats o no lligats és igual en els noms i en els verbs. Això fa possible afirmar que la distinció dels verbs en transitius, intransitius o ergatius és aplicable als noms (1991: 286).

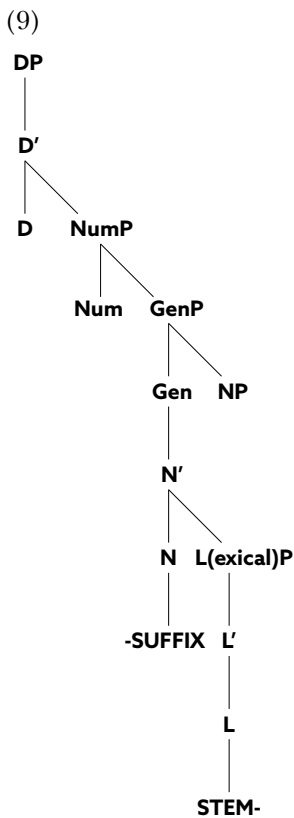
Els paral·lelismes entre l'estructura de les construccions encapçalades per una nominalització i l'estructura de les oracions, però, no és vàlida per a tots els noms, i per això és important aclarir la distinció entre els noms de procés (eventuals) i noms resultatius. Tot i que considera que hi ha sufixos nominalitzadors que només admeten una lectura (ja sigui eventual, ja sigui resultativa), Picallo —com

8 Tot i que aquesta autora fa una proposta a cavall entre les perspectives sintactistes i les perspectives lexicalistes (postula que la formació dels noms resultatius té lloc en el lèxic), hem considerat convenient incloure les seves propostes en aquest apartat perquè precisament defensa la formació sintàctica dels noms eventuals (que són els que en principi admeten arguments i que, per tant, ens interessen en aquest treball).

9 «Our proposal accounts for the word order internal to the nominal and maintains the hypothesis that nominals are structurally parallel to sentential structures. / The parallelism is not only structural. The rest of the paper is devoted to provide arguments in favor of the hypothesis that nouns are like verbs with respect to thematic and lexical properties» (Picallo, 1991: 284).

Chomsky (1970) o Grimshaw (1990)— empra alguns diagnòstics que permeten distingir les dues lectures.¹⁰

En aquest sentit, Picallo proposa que els noms de procés sempre són passius, i ho explica a partir de les propietats del morfema nominalitzador dels noms deverbals, que pot ser analitzat com a derivatiu o com a flexiu. Si el sufix nominalitzador s'analitza com un morfema flexiu, l'SD s'interpreta com a eventual. En aquest cas, el sufix encapçala una projecció funcional, i l'arrel categorialment neutra (L⁰) del lèxic es converteix en nom en el component sintàctic (es tracta d'una *nominalització sintàctica*) (Picallo, 1991: 298):

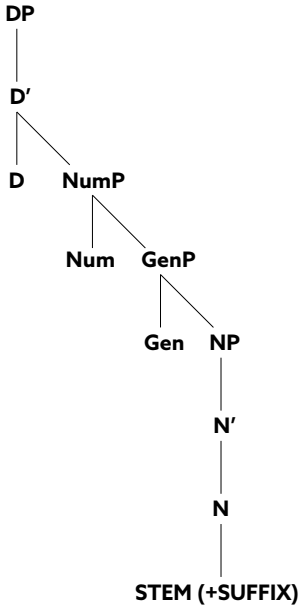

10 Picallo (1991: 290) ofereix, llavors, un parell d'exemples en què, segons explica, el morfema de nominalització ja permet marcar la diferència en la interpretació. Així, en casos com (a), diu, el nom sempre és de procés, i en els casos (b), sempre és de resultat (són els exemples 23 i 24 de Picallo):

- (1) a. La descoberta del bacil de la tuberculosi (es va produir en 1882).
b. El descobriment del bacil de la tuberculosi (ha estat útil a la humanitat).
- (2) a. La crema de convents va ocórrer durant la Setmana Tràgica.
b. La cremada d'encenalls sempre fa bona olor.

En canvi, si el sufix nominalitzador s'interpreta com a derivatiu, obtenim noms de resultat. Si el sufix és un morfema derivatiu, parlem de *nominalització lèxica*, i el procés de sufixació es produeix a l'«estructura profunda» (Picallo, 1991: 299):

(10)

Aquest esquema també l'aplica a les nominalitzacions d'agent o d'instrument (amb els sufixos *-aire*, *-er*, *-or*) i als noms no deverbals (que entrarien en aquesta estructura sense cap afix).

La identificació entre eventualitat i passivitat fa que Picallo consideri que els noms intransitius —o relacionats morfològicament amb verbs intransitius—, que no admeten la passiva (és a dir, no admeten un agent introduït per *per part de*) són sempre resultatius. En paraules de l'autora:

Nosaltres no acabem d'estar d'acord amb tots els exemples, i és que no veiem per què no seria gramatical, per exemple, l'oració *El descobriment del bacil de la tuberculosi es va produir el 1882* o *La cremada d'encenalls va durar molt poca estona*. En aquests casos, doncs, sembla que no és el morfema el que permet distingir la interpretació eventual de la resultativa, sinó, simplement, el context en què Picallo situa cada nom. De fet, més endavant Picallo (1991: 292) considera agramatical el sintagma *la descoberta de Koch del bacil de la tuberculosi* i dubta de la gramaticalitat del sintagma *el descobriment del bacil de la tuberculosi per part de Koch*, sintagmes que a nosaltres ens semblen gramaticals en català.

3 Antecedents

Intransitive nominals do not show passive effects of any type. The argument they select is always in the genitive:

- (64) a. el salt de l'atleta
b. *el salt per part de l'atleta
[...]

Intransitive nominals [...] differ from the ergatives and the transitives in that the latter, without exception, appear with a nominalization affix (i.e. *-ació, -ada, -iment, -eig*, etc.). We can relate this difference in “nominalization” capabilities, so to speak, to the fact that intransitives, unlike ergatives, cannot denote events/processes, but only results.

(Picallo, 1991: 309–310)

Igualment constata que, com que els noms psicològics (com *temor* o *preocupació*) tampoc admeten (en principi) un complement «subjectiu» realitzat com a SP introduït per *per* o *per part de*, no poden ser noms eventuals:

The lexical, denotative, and syntactic properties of psych DPs suggest to us that they should be analyzed as lexical nominals. They enter D-structure categorially marked as NPs, like intransitives, non-deverbal, and active transitives (Picallo, 1991: 309–310).

Ara bé: per a Picallo, el fet que totes aquestes nominalitzacions siguin resultatives no significa que no tinguin cap tipus d'estructura argumental. En aquest sentit, la idea de Picallo contrasta amb la d'autors com Grimshaw. Com hem vist, Grimshaw (1990) defensava que els complements dels noms d'eventualitat simple i dels noms resultatius –o, en general, dels noms no eventuals– no poden considerar-se mai argumentals, sinó que són, en tots els casos, *participants* que tenen bàsicament la funció de restringir la referència del nom. En canvi, Picallo (1991, 1999) afirma que alguns dels complements que Grimshaw inclou dins del grup dels *participants* es comporten gramaticalment com a arguments i que, per tant, poden ser designats amb el terme *arguments*. Al cap i a la fi, es tracta de complements que satisfan les valències semàntiques dels nuclis nominals que acompanyen, encara que la interpretació d'aquest nucli no sigui eventual:

[S]u posible estatus semántico de participantes no parece afectar su comportamiento gramatical ya que, en general, los supuestos participantes de una construcción no eventual se comportan como verdaderos argumentos con respecto a muchos fenómenos propios del componente sintáctico de la gramática. Así, pueden ser antecedentes de una anáfora, como se muestra en (67a, b) o ejercer de sujeto de una expresión predicativa, como en (68a, b):

- (67) a. Un comentario de Lorca de su propia obra
 b. Esta descripción del emperador de sí mismo
- (68) a. [Las decisiones *de Juan* [en estado de embriaguez]]
 b. [Aquellas reflexiones *de Don Quijote* [vestido de caballero]]

Entre los participantes de un nominal no eventivo también pueden establecerse relaciones interpretativas que típicamente se asocian a elementos argumentales. Por ejemplo, el posesivo *su* en los ejemplos (69a, b) puede interpretarse como variable lógica ligada a la expresión cuantificada <cada SN>:

- (69) a. Una solicitud de *cada ciudadano* a *su* (correspondiente) representante.
 b. Aquella rocambolesca entrega de *cada paquete* a *su* destinatario.
 (Picallo, 1999: 384)

En definitiva, Picallo desenvolupa l'estudi de l'estructura argumental dels noms des de la perspectiva de Chomsky, segons la qual el lexicó inclou arrels sense especificació categorial però amb requeriments temàtics, que s'han de realitzar obligatòriament en la sintaxi, tant si l'arrel s'incorpora a un afix nominal com a un afix verbal. A partir d'aquí, distingeix quines són les arrels categorialment neutres a la base, que assimila als noms de procés (en què el procés de nominalització, segons diu, és sintàctic i no pas lèxic).

3.5.2 Giorgi & Longobardi (1991)

Giorgi & Longobardi, a *The Syntax of Noun Phrase. Configuration, parameters and empty categories*, reprenen les idees de Chomsky (1970) i consideren que els noms deverbals i els verbs que s'hi relacionen tenen projeccions estructurals paral·leles, de manera que tant els noms com els verbs tenen subjecte i complements.

Per explicar-ho, Giorgi & Longobardi formulen la hipòtesi configuracional, que reproduïm a continuació:

Configurational Hypothesis

1. It is possible to identify, within NPs, definite θ - (and non- θ) positions at various levels of hierarchical attachment: whenever an element of the N frame appears in a position arguably different from the one where it should be projected at D-structure, its displacement must, then, be governed by the general conditions holding on antecedent-trace relationships created by 'Move- α '; moreover, the binding of anaphors and pronouns in NPs obeys the same constraints observed in clauses.

2. The θ -structure of Ns (their θ -grid and the condition on θ -assignment) strictly parallels that of Vs, so that the differences appearing on the surface must be due to the intervention of other modules of grammar which determine some systematic variation».

(Giorgi & Longobardi, 1991: 2)

Mitjançant aquesta hipòtesi, podem establir relacions entre l'estructura de les projeccions nominals amb la de les projeccions verbals.

En primer lloc, els autors observen que un dels arguments de la graella temàtica dels noms es genera en una posició estructuralment prominent respecte de les altres (és a dir, actua com a 'subjecte' del nom) i que, per tant, es pot parlar de comandament categorial en el domini de l'SN (Giorgi & Longobardi, 1991: 28).

A més, observen que en italià és possible invertir lliurement l'ordre dels arguments postnominals sense que això n'afecti la gramaticalitat (fenomen anàleg al que assenyala Burzio 1986 per als complements verbals) (Giorgi & Longobardi, 1991: 26):

- (11) a. la lettera di Gianni a Maria
b. la lettera a Maria di Gianni
c. la descrizione di Gianni degli avvenimenti
d. la descrizione degli avvenimenti di Gianni

Per a Giorgi & Longobardi, doncs, l'SN és un complex funcional complet (*Complete Functional Complex*), que defineixen a partir de la proposta de Chomsky (1986):

A CFC is informally defined in Chomsky (1986, p. 169) as the domain in which 'all the grammatical functions compatible with the head are realized; the complements necessarily, by the Projection Principle, and the subject, which is optional unless required to licence a predicate, by definition (Giorgi & Longobardi, 1991: 50–51).¹¹

Amb tot, fan notar algunes diferències bàsiques entre l'estructura de l'SN (o de l'SD) i la de l'SV (o SFlex):

---

11 Més concretament, estableixen que:
 β is a Complete Functional Complex iff it meets at least one of the following requirements:
a. it is the domain in which all the θ -roles pertaining to a lexical head are assigned
b. it is the domain in which all the grammatical functions pertaining to that head are realized
(where the R-relation counts as the structural subject of the NP)
(Giorgi & Longobardi, 1991: 54)

1. La projecció màxima d'N pot ser un argument —a diferència de la projecció màxima de V—; per tant, no cal que estigui legitimada per una predicació (és a dir, externalitzant l'argument subjecte). Així, segons Giorgi & Longobardi, el *subjecte* d'un SN no és el subjecte de la predicació d'un X_{màx} i, per tant, no és obligatori segons el Principi de Predicació de Rothstein (1983).
2. Els noms no poden assignar cas estructural als seus complements.¹² Això no vol dir, però, que no puguem parlar de cas en el marc de l'SN: si bé no parlen de cas estructural, Giorgi & Longobardi afirmen que els arguments d'N realitzats en italià com a sintagmes introduïts per *di* i *a* són, respectivament, genitius i datius, i que el que nosaltres considerarem preposicions són simples marques de cas: «A and *di* can be considered pure Case-markers here; *di* realized Genitive and *a* Dative» (1991: 207).¹³
3. Els noms, a diferència dels verbs, no tenen una forma morfològica específica per a la passiva.¹⁴
4. En anglès els noms no admeten passivitzacions més enllà de les fronteres de l'oració (12b), mentre que els verbs (12a) sí que ho permeten (1991: 91):

- (12) a. The baby is estimated to weigh about 8 pounds by the doctor.
 b. *The baby's estimation to weigh eight pounds by the doctor

12 En aquest sentit, parteixen de la idea de Chomsky (1986) segons la qual hi ha dos mecanismes d'assignació de cas: el cas estructural (per exemple, el nominatiu i l'acusatiu que assignen Flex i V en una oració) i el cas inherent.

13 De fet, formulen les regles següents, per a l'italià (i ho amplien a les llengües romàniques) (1991: 95):

- (1) NP → (+Gen) if governed by N
 (2) NP (+ Gen) → [_{pp} *di* + NP]

Més avall reprendrem aquesta qüestió.

14 En aquest punt, tal com passava amb les afirmacions de Picallo (1991, 1999) o de Grimshaw (1990), ens podem preguntar si realment podem parlar d'SN passius. En aquest sentit, Giorgi & Longobardi (1991) proposen que, si assumim els principis de la hipòtesi configuracional, en casos com els de (2) podem parlar d'un SN passiu com a derivat d'un SN actiu.

Vegem-ho:

- (1) a. Els anglesos van destruir la ciutat.
 b. La ciutat va ser destruïda pels anglesos.
 (2) a. La destrucció de la ciutat dels anglesos
 b. La destrucció de la ciutat pels/ per part dels anglesos

En paraules de Giorgi & Longobardi: «In Italian the *by*-phrase of NP is expressed by means of a locution *da parte di*, more literally *on the part of*. In this case the NP has undergone 'passivization', as Cinque proposed, i.e. the element identifying the external argument appears in a *by*-phrase and an internal argument can display the properties previously typical of the external one replacing it as the 'subject' of the NP» (1991: 29).

5. En anglès, els noms (13*b*) no són compatibles amb fenòmens d'*ascens* o *passivització* fora de les clàusules petites, mentre que els verbs (13*a*) sí que ho són (1991: 91):

- (13) a. Mary appears/ is estimated intelligent
b. *Mary's appearance/ estimation intelligent

6. En anglès, els noms no admeten mai un complementador nul o buit (14*b*), cosa que els verbs (14*a*) sí que admeten (1991: 91):

- (14) a. I believe (that) John is intelligent
b. my belief *(that) John is intelligent

A més, per a aquests dos autors (1991: 4), sembla que les funcions semàntiques que un nom pot assignar als seus arguments són més variades i mútuament dependents que les que pot assignar un verb.¹⁵

Per una altra part, Giorgi & Longobardi (1991) presenten un seguit de propietats dels noms i dels seus arguments, que reprendrem més endavant perquè, com veurem, serveixen per donar compte d'alguns dels fenòmens que també caracteritzen l'estructura argumental dels noms en català.

3.5.3 Resnik (2010)

A la seva tesi doctoral, titulada «Los nombres eventivos no deverbales en español» (2010), Gabriela Resnik demostra que l'aspecte lèxic (o *Aktionsart*) no és una propietat exclusiva dels verbs o dels seus derivats morfològics, sinó que també el podem trobar en el domini nominal, independentment del fet que els noms derivin d'un verb.

És a dir, demostra que els noms eventivals no deverbals tenen estructura eventual i que, per tant, d'una banda es poden classificar segons els paràmetres aspectuals proposats per Vendler (1957) —que són la telicitat, la durabilitat i la causació— i, de l'altra, admeten arguments (tot i que hi pot haver diferències de realització respecte als arguments de les nominalitzacions eventivals).

Resnik, doncs, aborda qüestions que poden ser clau en la formulació dels principis teòrics del nostre treball, com són la relació entre l'estructura argumental i l'estructura eventual dels noms deverbals i no deverbals, els efectes que té l'estructura eventual sobre un nom, les condicions que determinen la realització

---

15 De fet, no parlen d'herència argumental, sinó de *Thematic Correspondence Hypothesis*.

sintàctica obligatòria dels arguments de les nominalitzacions deverbals, o el tractament de la polisèmia en els noms eventuals no deverbals.

Parteix del model gramatical de la Morfologia Distribuïda (MD) que proposen Embick i Halle (2011) a *Word Formation: Aspects of the Latin Conjugation in Distributed Morphology* (si bé aquest model parteix de Halle & Marantz, 1993), per a la qual les arrels lèxiques no tenen informació gramatical, i, per tant, les propietats temàtiques i aspectuals dels elements lèxics no s'entenen com a propietats de les arrels, sinó de les estructures en què s'insereixen:

Los rasgos conceptuales idiosincráticos asociados a las raíces léxicas no están involucrados en los procesos de formación de palabras que tienen lugar en la sintaxis y la FF, sino que están listados en un componente interpretativo al que se accede luego de las operaciones de FF y FL (Resnik, 2010: 68).

És a dir, la configuració de l'estructura argumental d'un element lèxic no es produeix en el component lèxic del llenguatge: deriva, doncs, de l'estructura (de les propietats d'una construcció), i no és un requeriment d'un predicat especificat en l'entrada lèxica.

Això fa que es consideri que l'aspecte lèxic (Aktionsart) només es pot assignar en el context d'una construcció sintàctica més gran que la de l'element lèxic. Per tant, es qüestiona que hi hagi d'haver dues entrades lèxiques diferents per a verbs com *llegir* o *menjar* (que admeten interpretacions d'activitat o de realització), i s'entén que la lectura d'un predicat com a activitat o com a realització depèn de la inserció de l'element lèxic a estructures sintàctiques amb categories funcionals diferents:

Las alternancias del tipo *Mary cleaned/Mary cleaned the table* o *John walked/John walked home*, que han notado, entre otros, Levin & Rappaport Hovav (1995) “resultan de la inserción de una única entrada léxica en estructuras sintácticas que contienen diferentes categorías funcionales y de la consecuente fusión (o ascenso) de sus argumentos a diferentes posiciones de especificador generadas por las mismas categorías funcionales (Folli & Harley, 2002: 99)” [mi traducción] (Resnik, 2010: 77).

L'aspecte lèxic —com l'estructura argumental— depèn, per al model de la Morfologia Distribuïda, de qüestions relacionades sempre amb l'estructura funcional de la construcció en què s'insereix l'element lèxic, com les característiques de l'argument intern (per exemple, el nombre, la determinació o indeterminació, etc.), l'aspecte progressiu (que, com diu Resnik, permet distingir la lectura estativa de la d'activitat), el mode imperatiu, etc. D'aquesta manera, com explica Resnik (2010: 67), el tractament de les polisèmies aspectuals es pot entendre com a anàleg al de les polisèmies comptable/de massa o procés/resultat en l'àmbit nominal. Això pot

dificultar enormement la classificació aspectual d'algunes entrades (i pot fer que algunes classificacions resultin totalment arbitràries). Amb tot, Resnik (2010) proposa que la morfologia derivativa també pot incidir en la categoria aspectual d'un predicat.

És per això que l'autora considera que es poden classificar els noms eventuais de l'espanyol en classes aspectuals, i que aquesta classificació ha de permetre donar compte de les propietats argumentals de cada substantiu (que és el que ens interessa en aquest treball), ja que són els noms amb estructura aspectual els que, en principi, admeten complements argumentals. Resnik proposa classificar els noms eventuais en espanyol. Té en compte, per fer-ho, tres classes de noms: les nominalitzacions eventuais, les nominalitzacions resultatives i els noms eventuais no deverbals (que també anomena *noms eventuais simples*, en el sentit que no es relacionen morfològicament ni amb verbs ni amb adjectius).

Per distingir les tres classes de noms, aplica un seguit de proves que reprenem més endavant i que mostren que els noms no deverbals també poden ser eventuais i que, per tant, d'una banda admeten arguments i, de l'altra, indiquen que el concepte de l'herència argumental no sempre és adequat per justificar la presència d'arguments en les projeccions nominals.

Pel que fa a les nominalitzacions eventuais, observa, en primer lloc, que els arguments interns són obligatoris en determinades condicions i que no es poden realitzar com a adjectius relacionals però sí com a possessius. En segon lloc, constata que els arguments externs es realitzen com a SP^{per (part de)} i que, a diferència dels arguments interns, es poden expressar tant com a adjectius relacionals com mitjançant possessius (que s'interpreten com a agents). I, per últim, admeten la realització de datius argumentals com a complements.

En el cas de les nominalitzacions resultatives, l'argument intern no és obligatori, es pot expressar com a adjectiu relacional i només es pot realitzar com a possessiu quan no hi apareix l'argument extern. L'argument extern, per la seva part, es realitza sempre com a SN genitiu, i, com en el cas de les nominalitzacions eventuais, es pot realitzar tant mitjançant un adjectiu relacional com mitjançant un possessiu (que s'interpreta com a autor i no pas com a agent). En canvi, a diferència de les nominalitzacions eventuais, no admeten datius realitzats com a SP_a.

Finalment, quant als noms eventuais no deverbals, Resnik (2010) constata que tenen arguments interns opcionals, que no es poden realitzar ni com a adjectius relacionals ni com a possessius. Pel que fa als arguments externs, que s'expressen sempre com a SN genitiu, sí que admeten la realització com a adjectius relacionals i com a possessius (que, com en el cas de les nominalitzacions eventuais, semànticament són agents). I, en darrer lloc, observa que aquests noms, com les nominalitzacions resultatives, no admeten datius.

Tot plegat reforça la idea que els noms no deverbals també admeten arguments, cosa que dona força a les hipòtesis sintactistes i posa en qüestió la noció d'herència argumental.

3.5.4 Alexiadou (2001)

Artemis Alexiadou formula la seva proposta d'anàlisi de l'estructura interna del sintagma determinant a *Functional Structure in Nominals. Nominalization and Ergativity* (2001), en què, com Resnik, parteix de l'enfocament propi de la Morfologia Distribuïda per reflexionar sobre la relació entre els noms eventuals i els resultatius, així com sobre les característiques que fan que puguem establir paral·lelismes entre algunes classes de noms i els verbs i que, per tant, puguem considerar que alguns noms admeten estructura eventual.

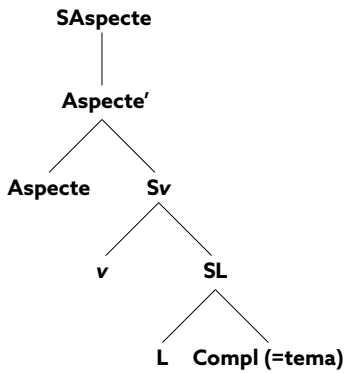
Alexiadou assumeix que la sintaxi és l'únic sistema generatiu de la gramàtica (Marantz, 1997) i que, per tant, el que conté el lexicó són arrels categorialment neutres que, en funció de les projeccions funcionals o dels contextos funcionals es materialitzen com a categories sintàctiques determinades. En paraules de l'autora, «the underlying parts of speech like verb *destroy*, noun *destruction*, are abstract Roots, which are unspecified for syntactic category», de manera que «functional heads fully determine the category of a lexical head» (2001: 6-7). L'autora justifica la perspectiva que pren amb tres arguments:

1. El fet de considerar que la formació de les paraules té lloc a la sintaxi permet eliminar la redundància entre les categories lèxiques i les categories funcionals. En paraules de l'autora, «categories need not carry double specification» ja que «all category/word formation is syntactic and functional» (2001: 8).
2. La majoria d'autors que han estudiat les nominalitzacions s'han adonat que hi ha certs paral·lelismes entre els noms i els verbs.
3. En algunes llengües (com l'inuit), la distinció entre verbs i noms no és clara, per la qual cosa, segons Alexiadou, «adopting the view that such distinctions exist only at a superficial level enables us to readily capture this property» (2001: 8).

A partir d'aquí, proposa que la diferència principal entre les nominalitzacions eventuals i resultatives és que les eventuals incorporen un seguit de projeccions funcionals associades amb les estructures oracionals, mentre que les resultatives no incorporen aquestes projeccions. És a dir, per a Alexiadou, la distinció eventual/resultatiu té a veure amb les projeccions funcionals i no amb categories lèxiques específiques, de manera que considera que els noms eventuals inclouen S_{Ve}u (que seria el sintagma equivalent a l'S_v de Chomsky) i S_{Aspecte}, categories inexistents en el cas dels noms resultatius. Concretament, suggereix que l'estructura bàsica de qualsevol element lèxic eventual ha de ser aquesta (2001: 16):

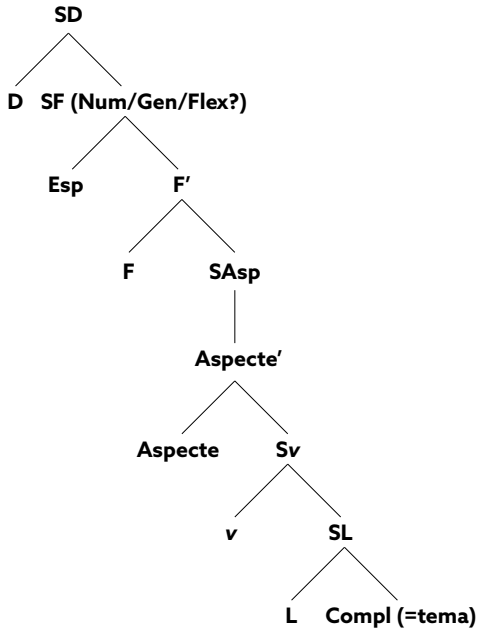
3 Antecedents

(15)

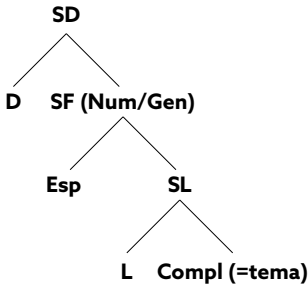

En el cas de les nominalitzacions eventuals, doncs, proposa una anàlisi arbòria com la que presentem a (16), mentre que per a les resultatives pressuposa l'anàlisi que mostrem a (17) (2001: 18).

(16) Anàlisi d'un nom eventual (Alexiadou, 2001):

(17) Anàlisi d'un nom resultatiu (Alexiadou, 2001):

D'aquesta manera, explica Alexiadou, «externally, process nominals behave like nouns», mentre que «internally [...] they display verbal properties», i, alhora, els noms resultatius no tenen estructura funcional amb les projeccions SAsp i Sv (ni tots els arguments o modificadors que hi van associats) però admeten complements (que poden presentar característiques similars a les del tema d'una nominalització eventual).

Per a Alexiadou, l'única diferència realment significativa entre les nominalitzacions de procés i les de resultat és l'estructura funcional (i, concretament, la inclusió d'SAsp i SVeU en les nominalitzacions de procés): «[...] the difference between result and process nominals is not one of argument structure, since both nominal types can have complements [...], but rather it relates to the presence *vs.* absence of functional layers that bring about process/event readings» (Alexiadou, 2001: 57).

En resum, Alexiadou (2001) exposa tres idees fonamentals en relació amb l'estructura argumental dels noms:

1. La formació de les paraules es produeix en la sintaxi, cosa que comporta que els arguments nominals siguin assimilables als verbals.
2. Les nominalitzacions eventuales tenen una estructura funcional amb un SAsp i un SVeU, cosa que permet explicar les similituds entre aquestes nominalitzacions i els verbs. Aquestes projeccions són absents en l'estructura de les nominalitzacions resultatives, tot i que aquestes nominalitzacions també admeten complements interns realitzats com a genitiu.
3. Tot i els paral·lelismes amb els verbs, els noms eventuales sempre són defectius respecte a l'estructura argumental d'aquells: d'una banda, no assignen cas acusatiu als seus complements; i, de l'altra, si bé tenen un SVeU en l'estructura funcional, cal considerar que, en les nominalitzacions de procés, l'SVeU no té especificador. Això implica, alhora, que calgui considerar que els noms eventu-

als relacionats amb verbs transitius no admeten mai l'agent com a complement argumental (sempre és adjunt). Llavors, atès que els noms psicològics i els intransitius sí que poden expressar l'argument «extern» com a genitiu (i, per tant, com a argument), caldrà considerar que aquests noms no són veritablement eventuals, sinó que s'han d'analitzar com els resultatius.

3.6 Recapitulació

En aquest capítol hem presentat els diferents antecedents teòrics que tindran rellevància per a la base descriptiva de què partirem en aquest treball per exposar com es manifesten els arguments nominals en català. Hem vist com Chomsky va plantejar la possibilitat d'equiparar noms i verbs pel que fa a l'estructura argumental l'any 1970 a «Remarks on Nominalization» i com diversos autors han fet aportacions per explicar, bàsicament, els interrogants que volem resoldre al nostre treball pel que fa al català: d'una banda, quins noms admeten complements argumentals, per què i en què es diferencien dels que no ho fan. I, de l'altra, com es realitzen materialment els arguments nominals.

Amb tot, tret de les aportacions de Picallo (1991), fins ara no hem tingut en compte què s'ha estudiat sobre aquest tema pel que fa al català. És per això que al capítol següent presentarem les aportacions que s'han fet, des de la tradició gramatical catalana, per a l'estudi de l'estructura argumental dels noms.

4 ESTUDI DELS ARGUMENTS NOMINALS EN LA TRADICIÓ CATALANA

4.1 Introducció

En aquest capítol prendrem en consideració les aproximacions teòriques i descriptives a l'estructura argumental dels noms en català des de la tradició gramatical catalana. Com veurem, la idea que els noms «regeixen» uns complements és força antiga en gramàtica i per això observarem què en deien els diversos autors de gramàtiques catalanes del segle XIX. Amb tot, el concepte de recció no tenia el mateix sentit que avui dia. A més, com podrem comprovar, la «modernització» de l'estudi de la gramàtica que va dur a terme Fabra va comportar l'abandonament d'aquest tema, que no es va reprendre fins que Bonet & Solà (1986) no el van introduir en el seu estudi de la sintaxi catalana des de la perspectiva del generativisme. A partir d'aquí, s'han ocupat de l'estructura argumental dels noms en català diversos lingüistes, entre els quals destaquen Picallo (1991) —que no inclourem en aquest capítol perquè n'hem parlat al capítol 3—, Badia (1994, 2002) —que és qui ha aportat el panorama descriptiu més complet dels arguments nominals en català— i Gràcia (1995) —que reflexiona àmpliament sobre el concepte d'herència argumental i el funcionament d'alguns tipus de nominalitzacions en català—, a més dels ja esmentats Bonet & Solà (1986).

4.2 La tradició gramatical catalana: el concepte de *règim nominal*

4.2.1 El règim nominal i la tradició gramatical del s. XIX

Hem vist que l'anàlisi del sintagma nominal com a estructura paral·lela al sintagma verbal i la consideració que alguns noms, com els verbs, regeixen els seus complements ha estat una qüestió debatuda en sintaxi des de la dècada dels anys setanta del s. xx, quan Chomsky (1970) va plantejar un seguit de qüestions clau al voltant de les propietats de les nominalitzacions deverbals i va obrir la porta al debat sobre un dels problemes centrals en la discussió sobre els noms eventuals, que és el caràcter argumental (o no) dels sintagmes que els complementen. Ara bé, els estudis sobre la complementació nominal són molt anteriors a aquesta data i, de fet, la idea que el nom admet complements regits és relativament freqüent a les gramàtiques tradicionals.

Tal com explica Ginebra (1996: 77), en moltes gramàtiques llatines els apartats de sintaxi es dedicaven exclusivament a qüestions de concordança i de règim, que no sols incloïa el règim verbal, i aquest fet va afavorir que les gramàtiques de llengües romàniques —basades sovint en els models de les gramàtiques llatines— també hi dediquessin apartats.

Un exemple d'aquesta influència el trobem en les gramàtiques espanyoles de finals del segle XVIII i principis del XIX, que posteriorment serviren de model, almenys en part, per a les primeres gramàtiques de la llengua catalana. En aquest sentit, tal com ja marcava la tradició llatina, els estudis de la Real Academia Española, els treballs gramaticals de Luis de Mata y Araujo i les gramàtiques castellanes de Ballot solien dividir la sintaxi en *construcció*, *règim* i *concordança*.

En aquesta divisió, la concordança era la necessitat que unes paraules *concertin* amb les altres en la flexió gramatical. Per exemple, la gramàtica de 1796 de la RAE explica que «lo primero que enseña la Sintaxis es á concertar unas palabras con otras, haciendo que sean comunes unas mismas propiedades y accidentes á aquellas que pueden serlo por su naturaleza» (RAE, 1796: 276). La construcció era «otra especie de dependencia que las une, no con tanta precision como el régimen, sino con mayor anchura y libertad» (RAE, 1796: 326). I, pel que fa al règim, es concebia bàsicament com una relació de dependència entre les anomenades *parts de l'oració*, una relació de jerarquia que s'estableix entre les diferents categories sintàctiques: «ademas de la concordancia que se ha explicado de las partes declinables de la oracion, para formarse esta debidamente se han de enlazar entre sí de tal manera, que se sigan unas de otras con una dependencia precisa» (RAE, 1796: 286).

Podem entendre, doncs, que s'entenia el règim com la capacitat d'algunes peces lèxiques de seleccionar els seus complements (tot i que no es distingien els complements que actualment anomenem argumentals dels adjunts, ni tampoc els

diferents tipus d'arguments). Aquesta relació no només s'aplicava als verbs, sinó que també és vàlida per a altres categories (o *parts de l'oració*):

Las partes de la oracion que rigen á otras son: el *nombre sustantivo*, el *verbo activo*, el *participio*, la *preposicion* y la *conjuncion*: en esta forma: *El nombre sustantivo rige á otro nombre sustantivo, y al verbo: este rige al nombre sustantivo, á otro verbo, y al adverbio: el participio, por lo que participa de verbo, rige al nombre sustantivo: la preposicion rige al nombre sustantivo, y al verbo: la conjuncion rige al verbo* (RAE, 1796: 286–287).¹⁶

I és en aquest marc que es feia notar que els noms *regien* uns complements *en genitiu*, i que alguns d'aquests complements podien ser l'agent o el pacient de l'eventualitat que es designa (del fet que es designa): es tenia, doncs, la intuïció que alguns dels complements nominals tenien papers temàtics i que, per tant, es podien entendre aquests complements com a equivalents al subjecte i al complement directe oracionals. S'explica a la gramàtica de la RAE (que en aquest sentit, com hem dit, seguia els models de la tradició llatina):

El nombre sustantivo en qualquier caso que se le considere, ó quiera ponerse en la oracion, puede regir á otro nombre sustantivo en genitivo, v.g. *la casa de Pedro*. [...] Llámase este genitivo de *posesion*, porque verdaderamente la significa, pues expresa ser *Pedro* poseedor de la casa; y significa igualmente accion que *pasion*, v.g. el amor *de mi padre, de mi hijo*, significa del mismo modo el amor de mi padre y de mi hijo hácia mi, que mi amor hácia mi padre ó mi hijo (RAE, 1796: 289).

De la mateixa manera, diverses gramàtiques catalanes del s. xix prenen en consideració la noció de *règim* com a part de la sintaxi. Així, en parlen Josep Pau Ballot a la *Gramàtica de la llengua catalana* (1813), Joan Josep Armengual a la *Gramàtica de la llengua mallorquina* (1835), Pau Estorch i Siqués a la *Gramàtica de la llengua catalana* (1857), Antoni de Bofarull a *Estudios, sistema gramatical y crestomatia de la llengua catalana* (1864) i, amb Adolf Blanch, a la *Gramàtica de la llengua catalana* (1867), Joan Petit i Aguilar a la *Gramàtica catalana predispositiva per a la més fàcil intel·ligència de la espanyola i llatina* i Antoni Febrer i Cardona als *Principis generals de la llengua menorquina*, encara que aquestes dues gramàtiques van restar inèdites fins a finals del s. xx (la de Petit i Aguilar) o principis del s. xxi (la de Febrer i Cardona).

16 En aquest fragment podem constatar que en diverses gramàtiques vuitcentistes es considera que el nom en nominatiu és una part de l'oració que regeix però que en canvi no és regida.

En general, com explica Ginebra (1988: 260), «la idea que els nostres gramàtics ens donen de la noció de règim és bastant homogènia», si bé cal fer notar que alguns reservaven el concepte per a l'àmbit del sintagma verbal.¹⁷

Ballot, Petit i Aguilar, Estorch, i Bofarull & Blanch coincideixen a considerar, com passava en el cas de les gramàtiques castellanes, que el règim és una relació de dependència, de jerarquia, entre unes paraules i unes altres (si bé a la pràctica no es distingeixen els diferents tipus de complements «regits»). Les definicions més detallades d'aquest concepte ens les proporcionen Estorch (1857) i Bofarull & Blanch (1867: 68).

El régimen es la dependencia que una parte de la oracion tiene de otra: esta se llama *la que rige*, aquella *la regida*. *Regir* es pedir la diction principal á la que depende de ella que se halle en tal *modo* ó en tal *tiempo*; ó bien reclamar de tal adverbio, tal preposicion ó tal conjuncion, á fin de expresar la idea que nos proponemos sin desviarnos de la regla del buen lenguaje (Estorch, 1857: 142).

Régimen, es el gobierno de procedencia y dependencia que tienen unas partes de la oracion con otras. Las partes precedentes rigen y se llaman *regentes*, y las dependientes, ó que están de mas, son y se llaman *regidas* [...]. Para que una palabra rija ó sea regida por otra, es menester que la regida se siga de la regente, con tal dependencia que sin la primera no pueda substistir la segunda, v.g. *lo caball corre* (Bofarull & Blanch, 1867: 68).

Totes dues definicions indiquen que hi ha un mot de l'oració que exigeix que apareguin uns altres tipus de paraules, que, a més, han de tenir unes determinades característiques morfològiques i sintàctiques. En tots els casos, doncs, hi ha una paraula que *regeix* (també anomenada *digció* per Petit i Aguilar, *regente* per Bofarull & Blanch, i *que diu relació ó dependència de* per Ballot), i un mot *regit*.

Per a aquests gramàtics, les categories gramaticals que tenen capacitat de regir són bàsicament tres: el verb, el nom (*substantiu* i *adjectiu*) i la preposició.¹⁸

---

17 És el cas de Joan Josep Armengual: «Régimen es la construccion de un verbo con la preposicion y caso ó modo que pide, y de una preposicion con el caso que le corresponde [...]» (Armengual, 1835: 244).

18 Cal fer un comentari sobre la capacitat rectora de la preposició, i és que si en la teoria del règim que desenvolupen aquests autors la preposició és un tipus de paraula que habitualment depèn dels requeriments del verb o del nom, pot resultar paradoxal que sigui alhora un element que regeix uns suposats complements. Ara bé, tal com constata Ginebra (1988: 264), «dir que la preposició regeix un nom no es contradiu amb la definició de règim», ja que qualsevol sintagma preposicional ha d'estar complementat per un sintagma nominal o verbal, que seran complements de primer nivell (en la terminologia de Jackendoff (1977)). Des del punt de vista de la teoria actual, en què es considera que els nuclis sintagmàtics són les paraules funcionals, és més fàcil d'entendre que la preposició pugui regir. En el cas que ens ocupa, el que cal fer notar és que el sentit que es dona a la noció de règim varia en funció de si la categoria rectora és un nom o un verb, o bé si és una preposició: en aquest darrer cas,

És, doncs, en aquest marc que trobem el nom com a categoria (*part de l'oració*) que regeix uns complements. En realitat, però, de les gramàtiques examinades només quatre (Petit i Aguilar, Ballot, Bofarull & Blanch i, fins a cert punt, Febrer i Cardona) desenvolupen la noció de *règim nominal*.¹⁹

Com ja podíem observar en les gramàtiques castellanes a què hem fet referència anteriorment, la capacitat rectora dels noms es limita a dos aspectes: d'una banda, la consideració del nom en nominatiu com a *supòsit* de l'oració (element *principal* de l'oració, aquell que regeix però que no és regit), i, de l'altra, la capacitat del nom de regir SP[*de*], que habitualment es fa correspondre a genitiu (sovint sense distingir entre genitiu subjectiu, genitiu objectiu o possessiu), però que també pot ser considerat ablatiu. En paraules de Bofarull & Blanch:²⁰

El nombre sustantivo rige á otro sustantivo en genitivo y al verbo; para lo cual debe estar, para regir al primero, en cualquier caso, y en nominativo para regir al segundo, v.g. *Mireu lo gos de 'N Joan; lo lladre roba la fruyta del hort* (Bofarull & Blanch, 1867: 69).

Petit i Aguilar va més enllà i posa de manifest que hi ha certs paral·lelismes entre el *règim verbal* i el *nominal* (tot i que, com la resta de gramàtics del s. XIX que tracten aquesta qüestió, no distingeix entre nivells de complementació i inclou dins del *règim nominal* qualsevol complement nominal). Així, s'adona que els noms deverbals (que ell anomena *substantius verbals*) presenten (en termes generativistes) estructura eventual i els mateixos arguments que els verbs (o arguments molt semblants), com l'acusatiu o el datiu (introduïts, segons aquest gramàtic, per *a*):

[...] els Substantius verbals [...] signifiquen més aviat acció, ú passió, que substància corpòrea, ó incorpòrea [...] y de altra part participan dits Noms del Rèjimen de dits Verbs a més del que els correspon com á Substantius, v.g.: Lo *Amòr* de Jesu-Christ als hòmens [...]. El *Dañ* de mi á tu [...].

En el primer egzemple, el Substantiu *Amòr* rejex el Genitiu *de Jesu-christ* i lo Acusatiu *als hòmens*. En el segon el Substantiu *Dañ* rejex lo Abblatiu, ó Genitiu *de mi*, y el Datiu *á tu* [...] (Petit i Aguilar, 1998: §336).

---

com diu Ginebra (1988: 264), «és més aviat la preposició la que no és «subsistent», la que no pot anar sola».

19 Armengual (1835: 244) només fa referència al *règim verbal* (veg. nota anterior). Per la seva banda, Pers i Ramona (1847), fa consideracions sobre el *règim verbal* i alguns aspectes dels adjectius. Estorch (1857), tot i que afirma que les categories amb capacitat rectora són el verb, el nom i la preposició i que ofereix una llista de *règim* (un llistat de paraules amb el *règim* corresponent), només té en compte els verbs i els adjectius (és a dir, en terminologia seva, els *noms adjectius*).

20 Petit i Aguilar considera que hi ha complements nominals realitzats com a SP[*de*] que en realitat són ablatius («signifiquen Origen, Matèria, Llinadje, Pàtria, ó Nació») (Petit i Aguilar, 1998: §335).

En definitiva, és constatable com, en diverses gramàtiques del s. xix, ja sigui per influència de la tradició llatina, ja sigui per influència de la tradició gramatical castellana, l'apartat del règim —que no només és verbal— constitueix un dels punts forts dels capítols de sintaxi (d'altra banda sovint molt desatesos). I, encara que la noció de *règim* que es desprèn d'aquests treballs és sovint molt general i fins i tot ambigua (es considera regit gairebé qualsevol complement que aparegui posposat a una categoria lèxica o a una preposició), formulen plantejaments interessants des del punt de vista de l'anàlisi del sintagma nominal (com la constatació dels paral·lelismes entre el règim verbal i el nominal).

És per això que, com presentarem a l'apartat següent, hem considerat convenient examinar fins a quin punt Fabra va analitzar l'estructura del sintagma nominal en la seva obra gramatical i lexicogràfica, i si va prendre en consideració les reflexions dels treballs dels gramàtics vuitcentistes.

4.2.2 El règim nominal en l'obra gramatical i lexicogràfica de Pompeu Fabra

En aquest apartat, com hem dit, analitzarem el tractament que fa Fabra de la noció de règim nominal i, en general, de l'estructura argumental dels noms. Per fer-ho, hem tingut en compte l'*Ensayo de gramática del catalán moderno* (1891), la *Contribució a la gramàtica de la llengua catalana* (1898), l'obra *Qüestions de gramàtica catalana* (1911), la *Gramàtica de la llengua catalana* (1912), i les gramàtiques catalanes de 1918, 1933 i 1956, a més de les *Converses filològiques* i el *Diccionari general de la llengua catalana* (1932), que d'una banda ens han permès comprovar si Fabra va plantejar algun debat teòric sobre aquesta qüestió i de l'altra ens han servit per observar exemples d'ús de sintagmes nominals amb complements argumentals.

Cal remarcar, d'entrada, que cap de les set obres gramaticals considerades no presenta cap apartat dedicat específicament a la complementació nominal, ni des d'un punt de vista teòric ni per sancionar usos preposicionals relacionats amb el règim nominal: ni tan sols la gramàtica de 1956, que conté més apartats dedicats a la sintaxi, inclou informació sobre el règim nominal.

En general, els capítols més susceptibles de contenir informació sobre règim nominal, com els que dedica als substantius o a la formació de noms deverbals, només aporten informació sobre qüestions morfològiques. Només hi ha un apartat en què d'alguna manera apareixen els complements nominals, encara que sigui amb uns objectius molt allunyats de la mera descripció de l'estructura argumental dels noms, i és el que destina a la caiguda de preposicions davant de la conjunció *que*.

Alguns dels exemples que ofereix són noms psicològics amb els seus arguments:

Tenien l'esperança de trobar-t'hi
Té por dels llops

Tenien l'esperança que vindrieu un dia o altre.
Té por que no vindran.

(Fabra, 2006 [1933]: § 121)

Tot i que en algun apartat de les seves gramàtiques Fabra fa alguna referència a la complementació nominal, no planteja cap teoria sobre el concepte de règim aplicat als noms en el mateix sentit que els gramàtics vuitcentistes, ni tampoc sembla advertir els paral·lelismes en el règim verbal i nominal que trobàvem en casos com el de Petit i Aguilar. I aquesta manca de formulacions teòriques sobre aquesta qüestió també es posa de manifest a les *Converses filològiques*, en què les úniques referències sobre els complements nominals apareixen en relació amb el canvi i caiguda de preposicions.

Tanmateix, en contrast amb l'obra gramatical, ha estat possible observar alguns casos d'ús d'arguments nominals al DGLC. Fabra, en aquesta obra, tampoc pren el règim nominal com a objecte d'estudi des d'un punt de vista teòric, i ni tan sols en comenta res a les definicions pròpiament dites. Ara bé, sí que podem extreure dades relacionades amb els usos preposicionals dels complements nominals a partir dels exemples del diccionari. Com explica Ginebra (2003a: 442), «els exemples resolen molts dels dubtes dels usuaris dels diccionaris, ja que proporcionen, de manera clara i econòmica, informació que és difícil de donar només amb la definició».

Per analitzar el tractament del règim nominal en l'obra lexicogràfica fabriana ens hem centrat en els noms psicològics, ja que són els que presenten més variació en la realització dels arguments.²¹

Com es podrà comprovar al capítol 6, els arguments externs dels noms eventuals es poden realitzar en català com a sintagmes preposicionals (introduïts per *de* o *entre*), com a possessius, com a adjectius relacionals o com a clítics. A més, alguns noms —com ja hem vist que constatava Picallo (1991)— admeten una configuració passiva: llavors l'agent es recupera com a adjunt i es realitza materialment com a SP_{per} o SP_{per part de}. Als exemples que presentem a (1) il·lustrem aquestes possibilitats.²²

21 Ho comprovarem al capítol 6. Com ja hem comentat, per configurar la llista de noms psicològics estudiats en aquest treball hem partit de la que proposa Fullana (1995), a la qual hem afegit *afecció*, *afecte*, *aversió*, *conhort*, *inquietud*, *molèstia* i *ofensa*.

22 Com hem vist, Picallo (1991, 1999) defensa que els noms només admeten una lectura de procés (és a dir, només es poden considerar eventuals) si s'insereixen en una construcció passiva (i, per tant, els arguments externs de la configuració activa no poden ser mai veritables arguments quan acompanyen un nom. L'agent d'un nom eventual, doncs, no pot ser mai SP_{de} segons aquesta autora, i això la porta a establir la generalització que l'argument extern d'un nom eventual no es pot realitzar com a SP_{de}. De totes maneres, com veurem als capítols següents, oracions com *L'actuació del pianista va durar 4 hores* demostren que els noms eventuals també admeten una configuració activa i que, per tant, l'argument extern pot ser SP_{de}. Encara més: com que la passiva implica una *promoció* de l'argument intern,

- (1) a. La fugida *{del president/ presidencial}* va alarmar tothom.
b. La *seva* fugida va alarmar tothom.
c. Tots esperàvem l'arribada *dels trens*.
d. Tots *n'*esperàvem l'arribada.
e. Vaig presenciar la invasió *{dels EUA/nord-americana}* a l'Iraq.
f. Vaig presenciar la invasió de l'Iraq *per part dels EUA*.

Ara bé, els noms psicològics no admeten totes aquestes realitzacions, atès que no tots els noms psicològics admeten amb facilitat la passiva. De fet, només ho fan els noms psicològics que admeten un experimentador amb característiques agentives —que són, en general, els noms relacionats amb verbs psicològics de la classe A— i hi ha gramàtics que dubten de l'acceptabilitat d'aquestes construccions:

- (2) a. ?? l'odi de les matemàtiques per part d'alguns estudiants
b. ??l'amor *{al/del}* pare per part dels fills
c. *la repugnància per part de molta gent

Segurament Fabra compartia la intuïció dels gramàtics que consideren inacceptables sintagmes com els anteriors, i és que no hem localitzat cap ocurrència en què empri la locució *per part de* per introduir l'argument extern d'aquests substantius. Així, Fabra opta per realitzar els experimentadors com a genitius, com a adjectius relacionals o com a possessius. Vegem-ho (la cursiva és nostra):

- (3) a. **admiració.** *f.* [...] Allò causa l'admiració *de tothom*.
b. **afecte.** *m.* [...] Afecte *maternal, fraternal*
c. **amor.** *m. i f.* [...] Amor *de pare, de mare, de fill*. Amor *paternal, filial*.²³
d. **interès.** *m.* [...] El *seu* interès per la ciència

Els arguments interns, per la seva part, s'acostumen a realitzar com a sintagmes preposicionals (si són arguments interns directes tendeixen a ser genitius objectius, és a dir, SP_{de}, i, si són indirectes o oblics, acostumen a estar encapçalats

---

caldrà considerar que, en les configuracions passives, el pacient o tema —que habitualment es realitza com a genitiu— no és un argument intern sinó extern, cosa que reforça la idea que els noms eventuals admeten arguments externs realitzats com a SP_{de}. En qualsevol cas, al capítol 6 tractarem àmpliament aquesta qüestió i per això ara no ens hi estendrem més.

²³ Es podria adduir (veg. capítol 6) que aquests adjectius no són pròpiament argumentals, ja que no signifiquen 'del pare' o 'del germà' sinó 'semblant al patern' o 'semblant al fratern'. Amb tot, és possible que s'admeti la doble lectura en aquests casos i per això creiem que aquí ens poden servir d'exemples per il·lustrar l'ús fabrià dels adjectius relacionals com a complements nominals.

per la mateixa preposició que introdueix l'argument verbal), o bé com a adjectius relacionals (realització reservada, en principi, als arguments interns directes):²⁴

- (4) a. Vaig presenciar la seva exposició dels fets.
 b. La producció automobilística alemanya ha crescut en els últims anys.
 c. La Fiscalia investiga l'agressió d'un grup ultradretà a un immigrant.

Com veurem tant en l'apartat dedicat a les propostes de Badia (1994, 2002) com al capítol 6, els noms psicològics que admeten arguments interns solen realitzar aquests arguments com a sintagmes preposicionals, que, a més, poden estar introduïts per preposicions semànticament més explícites que *de*, com *a*, *cap a*, *envers*, *per*, etc. Badia (2002), per exemple, distingeix tres grups de noms psicològics en funció de la preposició que encapçala el complement argumental. El primer grup, format per noms com *amor* o *odi*, sol realitzar l'argument intern com a SP_a (o amb preposicions com *vers*, *envers*, *per* o *cap a*). El segon, format per noms com *por* o *temor*, manté la realització amb SP_{de}. I el tercer, que segueix el model d'*interès*, tendeix a realitzar els arguments interns com a SP_{per}.²⁵

Aquests grups es reflecteixen en els exemples de les entrades d'aquests noms, que en definitiva contenen l'única informació que ofereix Fabra sobre el règim nominal. Així, en relació amb el primer grup, podem observar que, com esperaríem, els arguments interns estan encapçalats per *a* o preposicions semànticament més explícites, si bé en alguns casos apareixen amb verbs de suport i pot ser que aquest verb determini, almenys en part, el règim del complement. Fixem-nos-hi (la cursiva és nostra):

- (5) a. **afecció**. *f.* [...] Una gran afecció *a cercar antiguitats*.

24 Com comprovarem al capítol 6, els arguments interns directes no admeten la realització com a possessiu en català, sinó que el tema o el pacient només es poden materialitzar d'aquesta manera si són externalitzats. Així, admetríem *la seva detenció per part de la policia*, però no **la seva detenció de la policia*: és a dir, només acceptem el possessiu si és l'argument més extern del nom que modifica (cosa que concorda amb les observacions de Solà (1987) i Ginebra (2010), entre altres gramàtics, que dubten de l'acceptabilitat, en català, del possessiu com a complement objectiu). També és cert que hi ha autors, com Picallo (1999) o Resnik (2010), que postulen que els arguments interns directes no poden realitzar-se mai com a adjectius relacionals. Amb tot, com fan notar Bonet & Solà (1986), la possibilitat de concurrència de dos adjectius relacionals temàtics en un mateix sintagma nominal implica que un hagi de funcionar com a argument intern. A més, sintagmes com els que presentem *la seva exploració lunar* o *la invasió peninsular dels àrabs* ens semblen gramaticals en català. Per tant, de moment considerarem que aquestes realitzacions són possibles en català (encara que presentin restriccions que comentarem més endavant).

25 En aquest cas, hem d'entendre que el nom es relaciona amb la forma pronominal del verb, que llavors funciona com un verb psicològic de la classe A (amb un argument experimentador): *interessar-se [per]*.

- b. **amor.** *m. i f.* [...] Amor als pares, a la família. Amor a la pàtria. Amor a la veritat, a la justícia. L'amor als diners, al guany. | Amor de Déu [...].²⁶
- c. **odi.** *m.* [...] Tenir odi contra algú. [...] Tinc odi al tabac.

Pel que fa al segon grup de noms, tenim els casos de *por* i *temor*:

- (6) a. **por.** *f.* [...] ¿De què tens por? | [...] Tenir por de caure. Tinc por que ens castigaran, que no ens castiguin. Arribaran massa tard: en tinc por. No veníem perquè teníem por de molestar-vos.²⁷
- b. **temor.** *m. [i f.]* [...] El temor de la mort. El temor de Déu.

I finalment, de l'últim grup, presentarem l'entrada *interès*:

- (7) **interès.** *m.* [...] El seu interès per la ciència

En definitiva, podem afirmar que l'única informació que Fabra aporta sobre el règim preposicional és la dels exemples de les entrades d'alguns noms predicatius, si bé cal comentar que només n'hem pogut localitzar en algunes entrades.

4.2.3 El «llegat» de Fabra sobre les gramàtiques prescriptives del segle xx

En aquest apartat hem pogut observar, d'una banda, que en la tradició gramatical catalana del segle xix, fortament influïda per la tradició llatina i, alhora, per la castellana, la qüestió del règim nominal es va tractar amb cert deteniment. Encara que la noció de *règim* no es correspongués exactament amb el concepte que en tenim actualment, els textos d'autors com Petit i Aguilar mostren reflexions molt acostades a les actuals, en el sentit que constata els paral·lelismes entre l'estructura del sintagma nominal i la del sintagma verbal.

D'altra banda, en contrast amb la tradició, Fabra no parla mai d'aquest tema. Segurament això es deu al fet que, d'alguna manera, Pompeu Fabra va voler renovar el concepte del que havia de ser una gramàtica, i, com afirma Bonet (2005: 165), ja a l'*Ensayo de gramática de catalán moderno* es veu com «Fabra va trencar frontalment amb una manera de fer prescriptivista que procedia de la tradició

26 Considerem que *amor de Déu* és una expressió fossilitzada del català antic, en què era habitual introduir el complement objectiu d'aquest nom amb la preposició *de*. Ho explicarem amb detall a 4.5.

27 Com veurem al capítol 6, un argument amb el rol semàntic de tema només pot realitzar-se com a clíctic si és promogut —cosa que implica que hi hagi passivització. Ja hem explicat que és difícil que els noms psicològics admetin la passiva, ja que l'argument extern és l'experimentador i no l'agent. Segurament és per això que la realització del clíctic que es mostra en l'exemple de Fabra sona forçat en català.

immemorial de les gramàtiques llatines [...]». És a dir, d'alguna manera Fabra va establir una ruptura amb els models llatinitzants i castellanitzants de la gramàtica.

Hem de tenir en compte, a més, que en un primer moment va focalitzar els seus estudis gramaticals en la fonologia i la morfologia (temes que havien ocupat la naixent filologia romànica). I d'altra banda, tal com expressa Coromines al pròleg de 1956, la gramàtica de 1918, per exemple, «es concentra a la doctrina essencial» i «es despulla de doctrines lèxiques i literàries» (Coromines, 2007: iii).

Com a conseqüència d'aquest trencament i del fet d'haver-se ocupat durant molt de temps de l'ortografia, la fonologia i la morfologia, tenim, doncs, que Fabra, quan més endavant dedica atenció preferent a la sintaxi, potser perquè es va fixar llavors en gramàtiques més modernes, ja no *recupera*, en cap obra, el tema del règim nominal, que és segur que hauria presentat interès. I aquesta absència perdurarà en les diverses gramàtiques catalanes que van apareixent al llarg de bona part del s. xx. Cal tenir en compte, a més, que bona part de la tradició gramatical catalana ha estat ocupada per les gramàtiques prescriptives —o prescriptivistes—, que solen limitar les aportacions teòriques a les explicacions imprescindibles que poden ajudar alguna qüestió «pràctica». Això, sumat al fet que Fabra no va tractar aquesta qüestió en cap de les seves gramàtiques pot explicar per què el tractament dels arguments nominals es limita —fins als *Estudis de sintaxi catalana* de Solà (1972–73)— a algunes consideracions, sovint poc justificades, sobre l'ús dels possessius, així com a la condemna —sobretot en manuals d'estil— de l'ús de locucions preposicionals com *per part de* quan funcionen com a agent d'alguns noms. No és, doncs, fins a les ja esmentades aportacions de Solà (1972–73), a les reflexions de Gràcia (1982) i a la *Sintaxi generativa catalana* de Bonet & Solà (1986) que es torna a estudiar la possibilitat que els noms «regeixin» arguments (aquest cop, però, en el marc de la teoria generativa i, per tant, partint de les hipòtesis i els postulats de Chomsky, que al cap i a la fi són els que han donat lloc als estudis actuals sobre aquest tema). A l'apartat següent, doncs, examinarem les aportacions d'aquests autors.

4.3 La *Sintaxi generativa catalana* de Bonet & Solà (1986)

Bonet & Solà presenten, al manual *Sintaxi generativa catalana*, una aproximació a l'anàlisi de diversos fenòmens sintàctics del català des del punt de vista de la gramàtica generativa, entre els quals hi ha l'estructura del sintagma nominal.

Aquests autors parteixen de la hipòtesi dels tres nivells homogenis de Jackendoff (1977), que postula una jerarquia X, X', X'' i X''' per a les categories lèxiques N, Adj, V, Prep, Adv segons la qual els complements es classifiquen en tres tipus: arguments funcionals (si són complements a X'), modificadors restrictius (si són complements a X'') i modificadors no restrictius (que són complements al nus

X''' o SX). En aquesta hipòtesi es considera, doncs, que qualsevol de les categories lèxiques que poden projectar sintagmes (com és el cas del nom) admeten, en principi, complements argumentals:

En la mesura que les entrades lèxiques corresponents a qualsevol categoria X són susceptibles d'entrar en una relació de subcategorització estricta amb determinats complements del seu entorn immediat (els quals seran *regits* per aquelles), tals entrades podran expressar funcions o relacions semàntiques que tindran com a arguments o termes les interpretacions d'aquests complements.

[...]

[...] el fet que un nom com *pare* pugui regir un SPrep (*d'en Pere*, p.e.) permetrà d'interpretar-lo semànticament com una funció d'un sol argument $f(x)$ capaç de projectar termes referencialment determinats (*en Pere*) en termes d'idèntica condició (*pare d'en Pere*). El SPrep es considerarà, d'acord amb això, un complement N'.

(Bonet & Solà, 1986: 18)

Bonet & Solà estudien el comportament dels diferents tipus d'arguments del nom, i postulen que la regla que explicaria les possibilitats de realització dels arguments funcionals dels noms és aquesta (Bonet & Solà, 1986: 29):

$$(8) \quad N' \rightarrow \dots N \quad \left(\left\{ \begin{array}{c} \text{SN} \\ \text{SA} \end{array} \right\} \right) \left(\left\{ \begin{array}{c} \text{SN} \\ \text{SP} \\ \text{SA} \end{array} \right\} \right) \left(\left\{ \begin{array}{c} \text{SP} \\ \text{SA} \\ \text{O}' \end{array} \right\} \right)$$

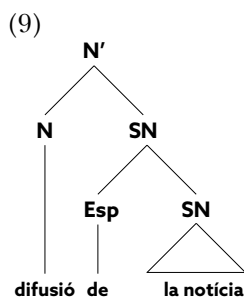
Aquesta estructura indica no tan sols el tipus de complements argumentals que pot admetre un nom, sinó també l'ordre en què aquests complements poden aparèixer.

La primera posició SN que podem observar a (8) correspon als complements dits *subjectius* i *objectius* (en la nostra terminologia, als arguments externs i als arguments interns directes), que són els que correspondrien al subjecte i al complement directe en una configuració oracional (Bonet & Solà, 1986: 30). Com que habitualment aquests complements es realitzen, en el marc de l'SN, introduïts per *de*, Bonet & Solà (1986: 30) consideren que es tracta de mostres de cas genitiu (tal com ja observaven Chomsky, Williams, Stowell i tots els autors que s'han ocupat d'aquesta qüestió), motiu pel qual s'entén la partícula *de* com una marca de genitiu més que no pas com una preposició pròpiament dita (cosa que contrasta amb el posicionament adoptat en aquest treball):

[L]a partícula *de* present en aquests complements no serà considerada com una preposició estricta generada en la base sinó com una marca adjuntada superficialment al SN original com a conseqüència d'una assignació de Cas genitiu a aquest per part del N capçalera [...] (Bonet & Solà, 1986: 30).

Com que els complements en qüestió poden equivaler tant a un subjecte com a un objecte verbal, Bonet & Solà parlen de dos tipus de complements genitius: els genitius subjectius (equivalents al subjecte oracional) i els genitius objectius (equivalents a un objecte directe verbal).

L'anàlisi que d'aquest tipus de construccions es pot representar així:

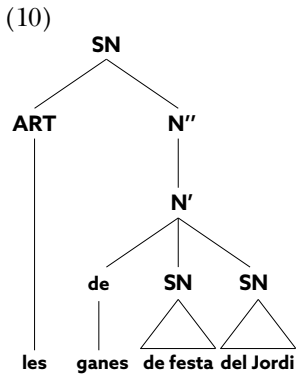

Amb tot, Bonet & Solà entenen que tots dos complements s'originen en la mateixa posició en el cas dels noms. En aquest sentit, es distingeixen del que postulen Bosque & Gutiérrez-Rexach i s'aproximen a Williams (1981), que considera que cal parlar d'arguments interns en tots els casos, sense jerarquizacions:

Tot i que, gràcies al paral·lelisme que de manera natural s'estableix entre aquest tipus de nominalitzacions i les corresponents construccions verbals, és lícit de postular que mentre els genitius objectius subcategoritzen estrictament els N que complementen (que podran ser dits noms transitius) els genitius subjectius, com els subjectes d'oració, són seleccionats més laxament, tanmateix no pot aduir-se cap prova posicional que confirmi que els primers se situen en un nivell estructural més baix que els segons (Bonet & Solà, 1986: 269).²⁸

En aquest sentit, un SN com *les ganes de festa del Jordi* s'hauria d'analitzar seguint l'estructura següent:

28 Bonet & Solà (1986) només admeten diferents nivells estructurals en el cas dels possessius. Ara bé, com veurem als capítols 5 i 6, les propietats dels diferents tipus d'arguments, així com l'ordre que presenten quan concorren demostren que sí que cal establir «nivells estructurals» diferents per a cada tipus de nominalització.

Bonet & Solà afirmen que el fet que s'originin en una mateixa posició explicaria per què de vegades no és possible que els dos tipus de complements coocorrin en un mateix sintagma nominal. De fet, per a ells, les construccions amb dos complements introduïts per *de* només són admissibles amb la lectura resultativa del nom deverbal. Ara bé, en aquests casos els complements ja no es podran analitzar com a complements subjectius i objectius, sinó que seran genitius d'autor i d'objecte, cosa que es veu en aquests exemples, extrets dels autors (1986: 270):

- (11) a. El saqueig de Roma dels espanyols és un fet històric vergonyant.
 b. La demostració del teorema d'Euclides del nostre professor és original.
 c. Cal publicar el comentari de Chomsky d'en Joan.

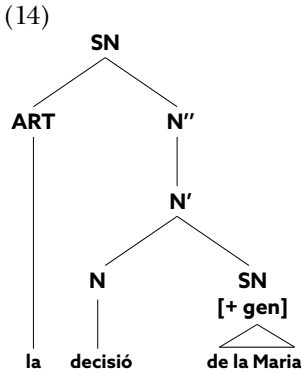
En la primera posició SN també s'hi poden localitzar els complements datius dels noms, que es caracteritzen perquè presenten la partícula *a* com a marca de cas adjuntada. És el que tindríem en casos com els de (12) (Bonet & Solà 1986: 30):

- (12) a. [_{N'} telefonada [_{SN} a [_{SN} en Pere]]] (cf. *Van telefonar a en Pere*)
 b. [_{N'} lliurament [_{SN} a [_{SN} la destinatària]]] (cf. *Ho van lliurar a la destinatària*)

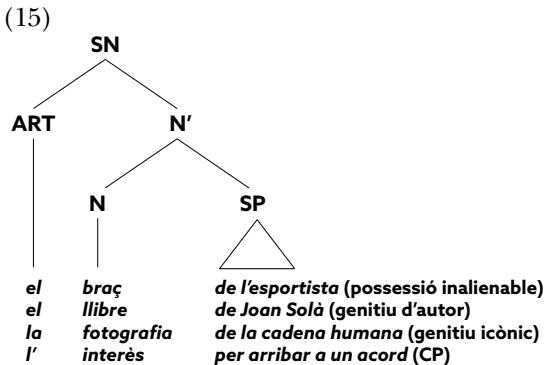
A més, la regla que proposen preveu la possibilitat de dues posicions SN, que trobem en les combinacions d'un complement genitiu amb un de datiu (Bonet & Solà, 1986: 30):

- (13) a. [_{N'} telefonada [_{SN} d' [_{SN} en Joan]] [_{SN} a [_{SN} en Pere]]]
 b. [_{N'} lliurament [_{SN} d' [_{SN} un paquet] [_{SN} a [_{SN} la destinatària]]]

El fet que s'admeti la possibilitat d'un o dos complements, que no necessàriament han de ser els complements interns, indica indirectament que Bonet & Solà —a diferència del que afirmaven Grimshaw o Picallo— no entenen l'obligatorietat de l'argument intern del nom com a requisit indispensable perquè puguem considerar que un nom té estructura argumental. Així, per a aquests autors un sintagma com *la decisió de la Maria* s'analitzaria com un SN capaç de seleccionar arguments (independentment que se n'ometi l'argument intern directe) i, per tant, amb un genitiu subjectiu:

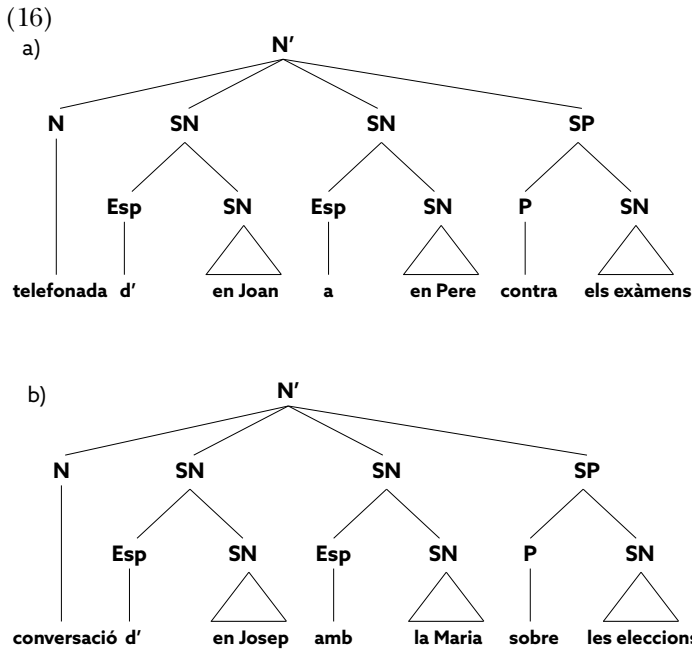

A més de sintagmes nominals amb marca de cas, els complements argumentals dels noms poden tenir altres realitzacions, com la de sintagma preposicional (normalment lligat al que en una configuració oracional serien els complements preposicionals). A més, Bonet & Solà (1986: 30) inclouen, en aquest grup de sintagmes preposicionals argumentals, els genitius de possessió inalienable, icònics o d'autor (que són, al capdavant, tres tipus de genitius subcategoritzadors) (veg. capítol 6). Aquests genitius es diferencien dels subjectius i objectius perquè, en contrast amb aquells, Bonet & Solà els entenen com a veritables sintagmes preposicionals, que és el que s'il·lustra a (15):

Si tornem a la regla de (8), a més, podrem constatar que en realitat les possibilitats de concurrència que preveu són relativament altes. Tal com expressen Bonet & Solà, «poden donar-se [...] combinacions de dos complements SN amb un complement SPrep o bé d'un complement SN amb dos complements SPrep» (1986: 31):

La presència de constituents SP també permet donar compte de la possibilitat de completives infinitives i d'interrogatives (totals o parcials) en el marc dels complements de primer nivell dels noms. Fixem-nos en els exemples següents (extrets de Bonet & Solà, 1986: 33):

- (17) a. [_{N'} intenció [_{SP} de [_{O'} marxar]]
 b. ? [_{N'} pregunta [_{SP} de [_{O'} si pensaves fer-ho]]]
 c. ? [_{N'} qüestió [_{SP} de [_{O'} qui era el millor]]]²⁹

D'altra banda, Bonet & Solà preveuen la possibilitat d'una, dues o tres posicions adjectivals en el marc de la complementació argumental dels noms (són els SA que podem observar a (8)). Fan notar que no tots els adjectius poden ocupar posi-

29 Bonet & Solà (1986:33) manifesten dubtes sobre l'acceptabilitat de Prep + *si*, Prep + mot-*qu* a causa de la normativa referida a la caiguda de les preposicions davant certes conjuncions o certs mots-*qu*.

cions estructurals dins d'SN, sinó només els que ells designen amb el nom d'*adjectius no predicatius* (que correspondrien als adjectius referencials o relacionals), que «a diferència dels adjectius predicatius o qualificatius, poden establir una relació de subcategorització estricta amb el N que acompanyen» (Bonet & Solà, 1986: 31).

Els autors distingeixen —seguint les propostes de Levin (1976)—, entre adjectius no-predicatius nominals amb funció objectiva, subjectiva i obliqua, cosa que contrasta, en part, amb el que proposaven Giorgi & Longobardi, Grimshaw o Peris & Taulé (veg. capítol 3), que consideren que els adjectius relacionals només es poden correspondre a arguments externs. Bonet & Solà justifiquen la seva perspectiva amb els exemples com els de (18) (1986: 32):

(18)

«funció»	exemples
objectiva	integració racial
	exploració lunar
	anàlisi adverbial
subjectiva	residència presidencial
	pol·lució industrial
	victòria anglesa
obliqua	inundació tropical
	enginyer químic
	concentració local

Aquesta classificació té conseqüències sobre l'ordre d'aparició dels adjectius quan se'n combinen dos o tres. Així, els autors observen que l'adjectiu objectiu sol ocupar una posició immediatament postnominal, mentre que els adjectius subjectius i oblics es realitzen en posicions més «externes»: així, l'adjectiu que té funcions equivalents al subjecte tendeix a aparèixer darrere de l'adjectiu amb una funció objectiva, l'oblic acostuma a ocupar la darrera posició. A (19) s'il·lustra aquesta idea amb exemples de Bonet & Solà (1986: 32).

(19)

N +	Compl N'		
	objectiu +	subjectiu +	oblic
integració	racial		suburbial
exploració	lunar	soviètica	
pol·lució		industrial	urbana
informe	financer	corporatiu	mensual

Aquests adjectius també es poden combinar, en teoria, amb altres tipus de complements i en qualsevol posició (tot i que, com veurem al capítol 6, a la pràctica la majoria d'adjectius relacionals solen precedir els altres complements):

La regla (25) també preveu la possibilitat de seqüències diverses de dos o tres constituents en què SN o SPrep es combinin amb SAdj. En la pràctica, no totes aquestes combinacions es donen amb la mateixa naturalitat, car resulten afavorides aquelles en què cap SAdj no es troba a la dreta d'un SN o SPrep (Bonet & Solà, 1986: 32).

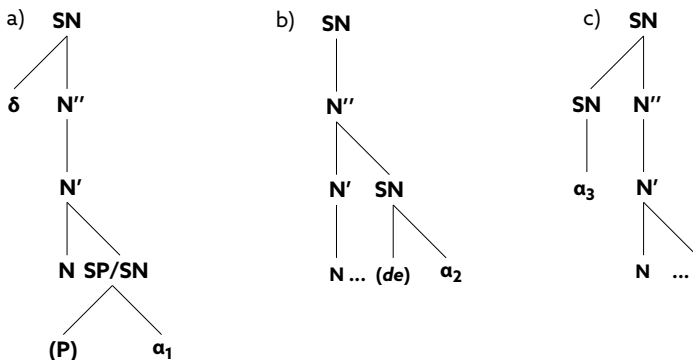
Finalment, la regla de (8) preveu que també hi pugui haver un constituent O' com a complement argumental d'un nom, cosa que permet recollir l'existència de clàusules completives que complementen noms com els de (20) (extrets, en part, dels exemples de (38) de Bonet & Solà):

- (20) a. [_{N'} demostració [_{O'} que la Maria era culpable]]
- b. [_{N'} sensació [_{O'} que estic molt cansat]]
- c. [_{N'} ganes [_{O'} que te'n vagis]]

Tots aquests complements argumentals, a més, es poden realitzar com a possessius i (només) llavors ocuparan, si més no en l'estructura «superficial», la posició d'especificador (és l'únic context en què aquests autors «jerarquitzen» els arguments nominals, ja que els possessius sempre han de ser especificadors d'N' –o N'').

En definitiva, Bonet & Solà (1986: 277) consideren que SN, com O, és una categoria rectora, i que, per tant, admet les propietats derivades de les estructures següents (Bonet & Solà 1986: 283):

(21)

En aquests esquemes, α_1 és la posició dels arguments interns dels noms (en termes dels autors, els complements preposicionals subcategoritzadors i els genitius objectius).³⁰

Les posicions α_2 i α_3 , d'altra banda, corresponen a les posicions en què Bonet & Solà situarien els genitius subjectius i els possessius.³¹

Per tant, Bonet & Solà (1986) plantegen la qüestió de l'estructura argumental dels noms en el marc del català, de la mateixa manera que havia fet Chomsky per a l'anglès, i contribueixen així al debat sobre l'anàlisi de l'estructura argumental en català. Això conduirà diversos autors a estudiar les similituds i les diferències entre les paraules relacionades morfològicament, com fa Gràcia, que aporta unes reflexions sobre el concepte d'herència argumental que examinarem a l'apartat següent.

4.4 Les aportacions de Gràcia (1982, 1995)

4.4.1 Les nominalitzacions i la hipòtesi lexicalista (1982)

A «Aspectes de la nominalització en català», Lluïsa Gràcia estudia les nominalitzacions deverbals en català partint de la hipòtesi lexicalista (que contraposa a la hipòtesi transformacionalista amb l'objectiu de demostrar que la primera és més adequada que la segona, si més no per a l'anàlisi dels noms deverbals en català).

D'entrada, l'autora descriu com es realitzen materialment els noms deverbals en català i les seves projeccions funcionals, i fa una primera aproximació a fenòmens que han estat objecte d'estudi de tots els treballs que posteriorment s'han fet sobre aquest tema —i que també debatem en aquest treball.

La primera observació que Gràcia fa notar en la descripció és que, en català, els sintagmes nominals amb «pocs complements» són més freqüents que els sintagmes nominals amb tots els arguments realitzats: l'estructura més habitual és la del nucli nominal amb un sol complement, cosa que s'explica perquè «el grau d'acceptabilitat [de les construccions nominals amb molts complements] és baix» (1982: 18). Gràcia vincula la poca acceptabilitat dels sintagmes nominals «complexos» a la no-obligatorietat dels complements del nom («els trets de subcategorització estricta no són sempre els mateixos en el nom i en el verb», 1982: 20): de fet, l'autora defensa la no-obligatorietat dels complements nominals com a argument a favor de la solució lexicalista (que parteix de la idea que el nom i el verb tenen

30 Recordem que Bonet & Solà analitzen els genitius objectius com a SN que en l'estructura superficial estan introduïts per una partícula *de* —marca de genitiu—, excepte si es realitzen com a possessius.

31 Recordem, també, que, malgrat l'anàlisi que proposen aquí, Bonet & Solà consideren que en realitat «no pot aduir-se cap prova posicional que confirmi que els [genitius objectius] se situen en un nivell estructural més baix que els [genitius subjectius]» (1986: 269).

entrades diferents al lexicó) i com a contraargument a les aportacions transformacionalistes (que parteixen de la base que l'SN sorgeix transformacionalment a partir d'estructures oracionals i que, per tant, els noms han de tenir les mateixes propietats que els verbs).

La segona qüestió que observa —i que ja apuntava Chomsky (1970) per a l'anglès— és que els complements nominals es realitzen habitualment com a sintagmes preposicionals, que en català solen ser SP_{de} . Així, en la línia del que proposava l'autor de «Remarks on Nominalization», i en una primera intuïció del que després es consideraria com una assignació de cas, Gràcia afirma que «tot complement que segueix immediatament el [nom] derivat ha de ser introduït per la preposició *de*» (1982: 54) i proposa una regla d'inserció de la preposició *de* en català.

(42) Inserció de *de* ($T_{in_{de}}$)

$$[_N^i N - SN - X]$$

$$1 \quad 2 \quad 3 \rightarrow$$

$$1 \text{ de} + 2 \quad 3$$

(Gràcia 1982: 108)

En tercer lloc, Gràcia confirma, per al català, el que ja observava Ruwert (1968) per al francès, i és que no tots els substantius relacionats amb verbs transitius presenten la mateixa realització sintàctica, sinó que es poden distingir segons la realització dels arguments. Ara bé, si Ruwert establia una distinció bàsica entre dos tipus de nominalitzacions (les que estan relacionades amb el que Gràcia anomena *verbs d'acció* i les relacionades amb el que designen amb el terme *verbs de sentiment*, que correspondrien bàsicament als verbs psicològics), Gràcia proposa una triple classificació, amb una categoria de noms «mixtos» (que admeten tant la realització prototípica de les estructures amb noms d'acció com la dels noms de sentiment). Vegem-ho:

Resumint tot això i fent les generalitzacions oportunes tenim les següents estructures:

(37) V. ACCIÓ: $SN - o_{[de SN]} - s_{[per SN]}$

V. SENT: $SN - s_{[de SN]} - o_{[a SN]}$

V. MIXT: $SN - o_{[de SN]} - s_{[per SN]}$

$SN - s_{[de SN]} - o_{[a SN]}$

(Gràcia, 1982: 34)

Gràcia constata, per tant, que els noms relacionats amb «verbs d'acció» se solen inserir en configuracions passives, mentre que els noms psicològics no solen admetre aquesta configuració (cosa que s'explica, segons l'autora, per factors semàntics que tanmateix no acaba de definir):

Es fa difícil explicar per què de vegades una frase amb un verb de sentiment resulta estranya en forma passiva. Només se'ns acudeixen respostes de caire semàntic, més o menys especulatives o «metafísiques» (entre cometes). Podria ser perquè la passiva comporta un desplaçament del focus de la frase, una «tematització» de l'objecte quan el que pot importar més és el subjecte per allò de Benveniste de l'egocentrisme del llenguatge humà? (Gràcia, 1982: 53).

En qualsevol cas, sembla especialment rellevant que intenti explicar dos dels fenòmens més «problemàtics» de les nominalitzacions en català: d'una banda, l'ús de la passiva —que relaciona amb els noms d'acció— i, de l'altra, la presència de «desajustaments» entre l'estructura argumental dels noms i la dels verbs, que es manifesta en l'ús de preposicions que en principi no es corresponen amb el que seria esperable si partim de la idea que el sintagma nominal i el sintagma verbal són estructures paral·leles.

Pel que fa a les passives, a més, Gràcia observa que la preposició *per* sol ser substituïda, en les nominalitzacions, per la locució *per part de*, fenomen que atribueix a la necessitat de desfer possibles ambigüitats:

Tot i que per a les nominalitzacions dels verbs d'acció considerem correcta aquesta construcció amb *per*, hem de remarcar que els parlants solen admetre-la més fàcilment amb la locució *per part de*. Encara que tingui un deix retòric i inusual (en el fons tot plegat ho és prou) desfà l'ambigüitat que es crea en el llenguatge oral: el problema rau en la confusió de les preposicions *per* i *per a*, que solen ser pronunciades de la mateixa manera, si més no en un tempo normal o ràpid (Gràcia, 1982: 32).³²

I és també la necessitat de desfer ambigüitats la raó que proposa Gràcia per a l'aparició de sintagmes preposicionals introduïts per *a* com a complements objectius (en la nostra terminologia, arguments interns directes) d'alguns noms psicològics:

Ja hem apel·lat a la tendència de les llengües a desfer ambigüitats, cosa que ja deia Jespersen l'any 1924, i ens sembla molt més apropiat agafar com a base la construcció *a SN* per als complements objectius d'aquests verbs [sic] (Gràcia, 1982: 55).

32 Cal fer una matisació sobre aquesta consideració: encara que es podria enllaçar amb el que defensem en aquest treball sobre la «necessitat» de marcar l'agentivitat, la raó que addueix Gràcia per explicar la substitució ens sembla, si més no, qüestionable, perquè en llengües com l'italià o l'espanyol, en què no hi ha risc d'ambigüitat en aquests casos, també s'ha produït (*por esdevé por parte de* o *da és da parte di* quan funciona com a agent nominal).

Per tant, l'autora del treball caracteritza de manera global els trets principals del que actualment considerem l'estructura argumental dels noms en català. A partir de tota aquesta descripció, Gràcia intenta explicar les propietats dels noms deverbals a partir de les hipòtesis transformacionalistes, primer, i lexicalistes, després, cosa que la condueix a concloure que les hipòtesis lexicalistes són més adequades per donar compte de com s'estructuren les projeccions dels noms deverbals en català: «La conclusió que podem extreure de tot això és que la solució transformacionalista no explica prou clarament aquestes construccions» (1982: 12).

En relació amb les hipòtesis transformacionalistes, Gràcia pren en consideració les perspectives de Lees (1960, *apud* Gràcia 1982), Kats & Postal (1964, *apud* Gràcia 1982) i Ruwet (1968, *apud* Gràcia 1982), a més de la gramàtica del cas de Fillmore.

Aquests autors es basen en la idea —que al cap i a la fi també és la idea subjacent de les hipòtesis sintactistes actuals— que una nominalització és una «conversió» d'una oració en un nom o un sintagma nominal, i que es pot explicar sempre a partir de transformacions que, com afirma Ruwet, «incrusta[n] una versió transformada de la relació oració-constituyente en el lugar de un nombre o un sintagma nominal dentro de una oración matriz» (1968, *apud* Gràcia 1982: 9). En aquest sentit, autors com Ruwert aporten plantejaments que després seran represos per Grimshaw (1990) o Picallo (1991), com el fet de considerar que les nominalitzacions «d'acció» es relacionen amb oracions passives. Tanmateix, Gràcia (1982) ja observa la possibilitat de realitzar complements subjectius (en la nostra terminologia, arguments externs) com a SP_{de} o bé com a possessius (cosa que no seria possible si funcionessin sempre com a adjunts agentius de construccions passives), i això la porta a haver de considerar que les nominalitzacions també es poden relacionar amb configuracions actives: «Només considerarem que hi ha una estructura profunda passiva quan a la superficial aparegui la preposició *per*» (1982: 111).

De fet, és en part per aquest motiu —no exclusivament— que Gràcia considera que la hipòtesi transformacionalista no és vàlida per a l'anàlisi de les nominalitzacions en català, i que opta per la hipòtesi lexicalista que insinuava Chomsky (1970) i que va desenvolupar Jackendoff a «Introduction to X-bar convention» (1974, *apud* Gràcia 1982) i a *X-bar Syntax: a Study of Phrase Structure* (1977). Aquesta perspectiva es basa en el que Jackendoff anomena la *teoria de les entrades completes*, que pressuposa que els noms es formen al lèxicó mitjançant regles de redundància. Així, generen entrades lèxiques diferents (que permeten donar compte dels «desajustaments» en el règim preposicional dels complements) i admeten estructures de derivació lleugerament diferents de les dels verbs (que permeten que els arguments no sempre hagin de ser explícits). L'autora conclou, doncs, que «la teoria lexicalista i la hipòtesi de la X' dona una explicació senzilla i adequada de les nominalitzacions en català» (1982: 116).

4.4.2 L'herència argumental (1995)

A *Morfologia lèxica: l'herència de l'estructura argumental*, Lluïsa Gràcia fa una exposició de com els processos de formació de mots incideixen sobre l'estructura argumental i temàtica dels mots derivats. Per tant, pren en consideració una de les classes de mots derivats més estudiades, que és la dels noms deverbals que signifiquen 'acció i efecte de' (és a dir, les nominalitzacions deverbals).

D'entrada, subratlla que la doble lectura d'aquests noms no implica solament que les nominalitzacions tinguin dues lectures semàntiques, sinó que d'alguna manera reflecteix una distinció sintàctica. En paraules de Gràcia (1995:19): «només els [noms deverbals] que fan referència a un procés poden tenir com a complements els arguments que apareixien a la construcció verbal», cosa que vol dir que «mentre que els noms de procés "hereten" l'estructura argumental del verb base, en el cas dels noms de resultat aquesta herència queda bloquejada».

L'herència és, per a aquesta autora, la relació que s'estableix entre algunes propietats lèxiques d'un mot derivat i les propietats lèxiques corresponents de la base d'aquest derivat.³³

Ella considera, com Williams (1981), que aquestes propietats lèxiques són els arguments dels nuclis lèxics, que s'especifiquen en l'estructura argumental. Amb tot, fa notar que hi ha hagut debat sobre aquesta qüestió. Així, a més del punt de vista de què parteix ella mateixa (que considera que el que s'hereta és l'estructura argumental del nucli lèxic), cal destacar, segons l'autora, dues perspectives més. D'una banda, hi ha autors (Randall 1982, *apud* Gràcia 1995) per a qui les propietats lèxiques que s'heretaven són únicament els trets de subcategorització dels elements lèxics, és a dir, els que defineixen el nombre de complements d'un nucli i la seva categoria (el que coneixem com a *estructura reactiva* i que correspondria bàsicament als arguments interns). I, de l'altra, hi ha autors (de Miquel 1986, *apud* Gràcia 1995) que basen la idea de l'herència en la xarxa temàtica (xarxa- θ) dels elements lèxics, és a dir, en paraules de Gràcia, «el nivell de l'entrada lèxica en què s'especifiquen els papers- θ que un element assigna als seus arguments» (1995: 21). De fet, totes tres nocions (*subcategorització*, *estructura argumental* i *xarxa temàtica*) estan molt relacionades, però, atès que Chomsky (1981) i autors com Hale i Kayser (1983) substitueixen els trets de subcategorització per l'estructura argumental, i, a més, hi ha autors que consideren que els papers temàtics no tenen existència autònoma en la teoria de la gramàtica, Gràcia parteix de la base que el que s'hereta és l'estructura argumental.

En qualsevol cas, l'autora assumeix que hi ha noms deverbals que hereten l'estructura argumental del verb primitiu, mentre que n'hi ha que només ho fan par-

³³ Es basa en la definició de Booij (1988, *apud* Gràcia, 1995: 20), que defineix l'herència com «the effect of morphological processes on the syntactic valency of their input words».

cialment i també alguns noms derivats que no hereten cap element de l'estructura argumental dels verbs de què deriven. Fixem-nos en el contrast entre els exemples de (22), (23), (24) i (25), extrets de Gràcia (1995: 22–23):

- (22) a. Els enemics van destruir la ciutat.
b. la destrucció de la ciutat per part dels enemics
- (23) a. Aquest frare corrompia els nens.
b. el corruptor d'aquells nens (*pel frare)
- (24) a. Aquest aparell encén el foc.
b. *l'encenedor del foc per aquest aparell
- (25) a. Els obrers van construir el pont en tres mesos.
b. La construcció del pont per part dels obrers va durar tres mesos.
c. *Els pintors van pintar la construcció del pont per part dels obrers de color blanc.

Per donar compte de les diferències de realització dels complements argumentals d'aquest grup d'exemples cal distingir els tres primers dels tres darrers.

D'una banda, els tres primers s'expliquen, segons Gràcia, a partir d'una distinció entre dos tipus d'herència: l'herència interna (morfològica) i l'externa (sintàctica).

L'herència interna és la que trobem quan un argument del mot primitiu es recupera mitjançant un afix, és a dir, tal com diu l'autora (1995: 23), quan un argument de la base «qued[a] lligat per un element del mot complex». És el cas, per exemple, de *corruptor*: la no-admissió d'un agent com a complement argumental no es deu al fet que en el pas de verb de *corrompre* a *corruptor* s'hagi «perdut» aquest argument: el que ha passat és que el sufix *-dor* ha absorbit l'agent de la xarxa temàtica del verb i, per tant, que tornés a aparèixer implicaria tenir dues realitzacions del mateix paper temàtic (cosa que no és possible pel criteri- θ).³⁴

En canvi, l'herència externa és la que trobem quan els arguments del mot primitiu es realitzen fora de la unitat lèxica, com a complements (en el cas que ens ocupa, com a complements de nom). Prenent l'exemple anterior, el de *corruptor*, podem observar que l'argument intern s'ha heretat externament (ja que es realitza com a genitiu objectiu en el marc de l'SN encapçalat pel nucli nominal).

Tanmateix, (25c) mostra una construcció en què no es poden realitzar cap dels dos arguments verbals, atès que el nucli del sintagma nominal és un nom

---

34 Definirem el Criteri θ a partir del que diuen Bonet & Solà (1986: 207): «Cada argument ha de tenir un i només un paper- θ , i cada paper- θ ha de ser assignat a un sol argument».

resultatiu. En aquest context, es produeix el que l'autora anomena *bloqueig absolut* de l'argument de la base, i que en principi és el que distingeix els noms eventuals dels resultatius.³⁵

Per explicar aquesta diferència, Gràcia recorre a Borer (1990), Grimshaw (1990) i Picallo (1991), que postulaven que cal distingir els derivats formats al lèxic i els derivats formats sintàcticament per un procés d'incorporació (és a dir, pel procés segons el qual una arrel que es troba en una posició nuclear s'adjunta a una altra posició nuclear ocupada per un afix). Així, considera que la diferència entre els noms que hereten arguments i els que no ho fan s'explica a partir del procés de formació d'aquests noms.

En definitiva, Gràcia (1995), com Grimshaw, Picallo, Borer, Hazout o Van Hout & Roeper assumeix que les nominalitzacions de procés tenen un origen sintàctic, mentre que les de resultat tenen un origen lèxic. Parteix, de fet, de la idea de Grimshaw segons la qual l'estructura argumental de qualsevol element lèxic està condicionada per l'estructura eventual. Per això, proposa aplicar els mateixos criteris que aquella autora per distingir les nominalitzacions eventuals de les resultatives. Així, segons Gràcia (1995: 25–28), les nominalitzacions eventuals es caracteritzen perquè admeten modificadors aspectuals com *freqüent* i *constant* (26a), no admeten la pluralització (27a), només poden estar determinats per un article (i no són compatibles, per exemple, amb el demostratiu (28a)) i perquè constitueixen una categoria rectora en el sentit de Bonet & Solà, de manera que l'argument extern –habitualment l'agent– pot controlar clàusules d'infinitiu (29a) o pot fer que el nom permeti modificadors orientats a l'agent (31a). En canvi, els noms resultatius no admeten els modificadors aspectuals (26b), pluralitzen (27b), admeten determinants i quantificadors diversos (28b), i no tenen complements externs que puguin controlar clàusules d'infinitiu (29b) o que habilitin el nom per tenir modificadors de voluntarietat (30b). Els exemples que oferim coincideixen parcialment amb els que aporta Gràcia (1995: 26–27):

- (26) a. La publicació {constant / freqüent} d'articles per part dels investigadors ajuda a divulgar la seva recerca.
 b. La publicació *constant/freqüent a què et referies ahir l'he trobada a la biblioteca.
- (27) a. ?? Les construccions de nous pisos duraran tres mesos
 b. Van pintar les construccions de blanc.

35 «Parlarem del bloqueig absolut de la base quan no es pugui heretar ni internament ni externa» (Gràcia, 1995: 23).

- (28) a. *Aquella publicació d'articles per part dels investigadors ajuda a divulgar la recerca.
b. Aquella publicació a què et referies ahir l'he trobada a la biblioteca.
- (29) a. La seva_i construcció frenètica de pisos de protecció oficial just abans de les eleccions [per PRO_i satisfer l'electorat] va ser molt criticada per l'oposició.
b. *Van pintar les seves_i construccions [per PRO_i satisfer l'electorat] de blanc.
- (30) a. La seva construcció malintencionada de pisos de protecció oficial amb bigues aluminoses el va portar a la presó.
b. ?? Van pintar [les seves construccions malintencionades] de color blanc.

Fixem-nos, però, que en els dos darrers casos de nominalitzacions resultatives sí que és possible mantenir el possessiu (traient la clàusula d'infinitiu i l'adjectiu *malintencionat*), que d'alguna manera podria entendre's com una de les possibles realitzacions d'un complement subjectiu:

- (31) Van pintar les seves construccions de color blanc.

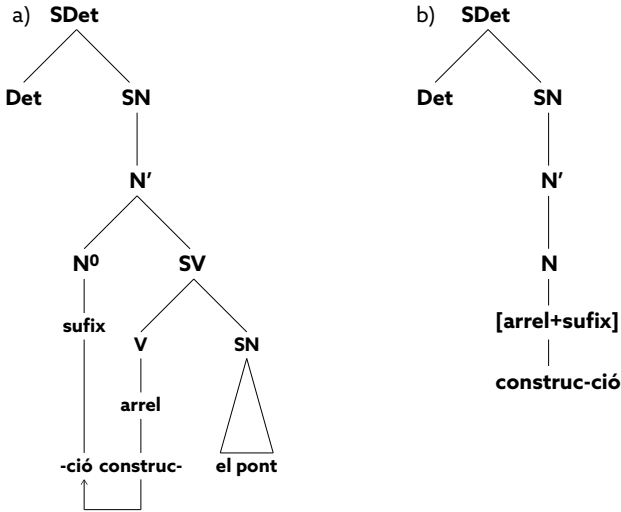
Gràcia resol aquesta paradoxa aparent amb la idea que els possessius, en realitat, no són arguments sinó simples «posseïdors» (i, per tant, adjunts): «Sembla que en realitat els possessius no són agents gramaticals, encara que els puguem donar aquesta interpretació». ³⁶

Tot plegat permet a Gràcia ratificar la idea que les nominalitzacions eventuais i les resultatives han de tenir orígens diferents, i proposa seguir l'anàlisi de Borer (1990) segons la qual hi ha una única regla de formació de mots que converteix una arrel verbal en una de nominal, però que s'aplica a nivells diferents. Basant-se en aquesta idea, proposa l'anàlisi arbòria que presentem a continuació (que estaria d'acord amb les anàlisis sintactistes que postulen un SV intern a les nominalitzacions eventuais):

---

36 En la nostra anàlisi matisarem aquesta qüestió.

(32)

Un cas especial relacionat amb les nominalitzacions eventuais és el dels noms relacionats amb un verb sense cap afix amb contingut fonològic, com *atac*, *odi*, *cant*, etc. Gràcia (1995: 29) constata que no sempre és clar quin és el procés morfològic que permet relacionar aquests noms amb els verbs corresponents. Planteja tres possibilitats: adjunció d'un afix zero (33a); canvi de categoria (33b), o recategorització i creació d'un nus nou en l'estructura morfològica del derivat (33c):

- (33) a. $[ ]_V \rightarrow [[ ]_V + \emptyset]_N$
 b. $[ ]_V \rightarrow [ ]_N$
 c. $[ ]_V \rightarrow [[ ]_V]_N$

Gràcia assumeix la primera d'aquestes tres opcions, és a dir, considera que hi ha un afix zero. Teòricament, doncs, defensa que el procés de formació hauria de ser el mateix que el que presentàvem a (32a). Ara bé, l'autora fa notar que alguns autors afirmen que els noms deverbals que tenen un sufix sense contingut fonològic no poden heretar l'estructura argumental del verb, i que, en realitat, han de ser analitzats com a noms resultatius, fet que justifica per la presència d'algunes propietats que permeten interpretar com a resultatius algunes d'aquests nominalitzacions.

En primer lloc, segons l'autora, aquests noms no admeten la forma de les nominalitzacions passives, cosa que vol dir, principalment, que no poden realitzar els complements que podríem assimilar als subjectes verbals com a $SP_{\text{per part de}}$. És a dir, els complements equivalents al que en els noms eventuais serien els complements

subjectius s'han de realitzar, en aquests casos, introduïts per *de*, i no es poden considerar arguments. En posa alguns exemples (Gràcia, 1995: 30):³⁷

- (34) a. ?? el desig d'un bon sou per part d'en Pau
b. *l'odi de la violència per part d'en Pau
c. *l'enyor de la pàtria per part dels exiliats

A més, creu que en el cas dels noms psicològics el complement *subjectiu* es podria interpretar com un posseïdor (en la mesura que és un experimentador) i que, per tant, caldria considerar-lo adjunt i no pas argument.

L'única raó per la qual es podria adduir, segons l'autora, que aquests complements són arguments nominals seria considerar que es tracta de noms de possessió inalienable:

Si considerem aquests noms com a noms de possessió inalienable, el sintagma *de*+SN correspondria a l'argument posseïdor d'aquest tipus de noms; seria, doncs, un argument del nom, no de la base verbal (Gràcia, 1995: 30).

En segon lloc, Gràcia (1995) constata que aquests noms admeten més variació en el règim preposicional dels complements que correspondrien als arguments interns del verb. Així, molts dels noms amb afíx zero que deriven de verbs transitius (i que, per tant, haurien de tenir un complement objectiu realitzat com a genitiu objectiu) admeten complements introduïts tant per *de* com per altres preposicions (*a*, *per a*), cosa que «és impossible amb nominals com *destrucció*, *construcció* o *descobriments*» (Gràcia, 1995: 30):³⁸

- (35) a. el rebuig al/ del teu projecte
b. l'odi ??de/ a la guerra
c. el dret a la llibertat
d. la por al/ ?del foc³⁹

---

37 Aquesta afirmació no és del tot coherent amb certs usos lingüístics. De fet, tenim dubtes sobre l'agramaticalitat dels exemples de (34), que considerem admissibles fins a cert punt (i, en tot cas, creiem que la causa de l'agramaticalitat és més el paper temàtic d'experimentador que té el complement subjectiu que no pas la nominalització en si). És més, hi ha nominalitzacions amb sufix zero (o sense sufix fonològicament explícit) que admeten perfectament la realització passiva: *l'atac als estudiants per part de la policia*; *el càstig als nens per part de la mare*; *l'insult al públic per part de l'artista*.

38 Autors com Badia expliquen la variació del règim preposicional dels arguments interns dels noms psicològics per altres raons (que veurem a l'apartat següent), que no impedeixen considerar que aquests noms tenen estructura argumental. Més avall, doncs, tornarem a parlar d'aquesta qüestió.

39 Hem inclòs aquests dos últims exemples perquè volíem manifestar el nostre desacord amb les suposicions de Gràcia sobre la gramaticalitat dels complements. En cas de *dret*, considerem que Gràcia

- (36) a. la destrucció de/ *a la ciutat
 b. la construcció de/ *a la ciutat
 c. el descobriment de/ *al medicament

També en relació amb l'alternança preposicional, l'autora fa notar que, quan es combinen dos complements, l'estructura de l'SN que té com a nucli una nominalització sense un sufix amb contingut fonològic és diferent de la de les nominalitzacions de procés més prototípiques (amb els sufixos *-ció* o *-ment*), com podem comprovar en les diferències entre (37a) i (37b):⁴⁰

- (37) a. l'odi del Jordi {a/cap a} la violència
 b. la construcció d'habitatges per part de l'Ajuntament

En qualsevol cas, per a Gràcia la possibilitat d'alternança del règim preposicional indica que els complements de les nominalitzacions amb sufix zero derivades de verbs transitius no poden ser argumentals. De fet, per a ella, el sol fet que calgui entendre que aquests complements es realitzen com a veritables sintagmes preposicionals i no com a SN amb una marca de cas ja és significatiu:

Aquesta alternança de règim ens fa pensar que efectivament és un complement del nom deslligat de l'estructura argumental del verb: els objectes dels noms són SN en estructura-P i s'hi inereix la preposició marcadora de Cas *de*, però no creiem que les altres preposicions també es puguin considerar inserides (Gràcia, 1995: 31).

Finalment, Gràcia addueix dues raons més per confirmar la inexistència d'estructura argumental en els noms deverbals amb un sufix sense contingut fonològic, que són, d'una banda, la lectura resultativa de molts d'aquests noms des d'un punt de vista semàntic, i, de l'altra, la possibilitat a pluralització:

[G]eneralment són noms que denoten clarament un resultat i moltes vegades han sofert un procés posterior que ha fet que tinguessin un significat especialitzat i que denotessin objectes físics. [...]

---

omet una de les possibilitats de realització, que és *dret de* (*el dret de la llibertat*); en el segon, creiem que l'interrogant hauria d'estar davant de la primera preposició i no de la segona (*la por ?a/ del foc*).

40 Amb tot, aquí cal tenir en compte que anteriorment Gràcia ja ha comentat que aquest tipus de nominalitzacions no admeten la *passivització*, que és precisament l'estructura habitual de les nominalitzacions eventuals realitzades amb dos complements. Sembla, doncs, que l'estructuració diferent de l'SN està directament relacionada amb el fet que les nominalitzacions amb sufix zero no admeten complements *subjectius* introduïts per per part de (cosa, que, alhora, té a veure amb les característiques semàntiques dels arguments externs dels verbs corresponents), habitualment experimentadors.

A més, és fàcil de veure que tots aquests noms admeten el plural amb la mateixa facilitat que els noms no derivats.
(Gràcia, 1995: 32)

L'autora conclou que la incapacitat d'aquest tipus de noms deverbals per retardar l'estructura argumental del verb base és precisament el fet que el nucli de l'SN és buit:

[L]a regla que forma aquests mots ha de ser una regla lèxica, perquè a la sintaxi no podem tenir aquest nucli nominal buit. Per tant, si són el resultat d'una regla lèxica, tal com prevèiem, no hi podrà haver herència sintàctica (Gràcia, 1995: 33).

Això és el que faria, per exemple, que noms deverbals formats per l'arrel més una vocal /a/, com *amenança*, *visita*, *defensa* o *barreja* presentin les mateixes característiques que els noms amb sufix zero tant pel que fa a la realització dels complements com pel que fa a la interpretació semàntica dels noms. Ho podem comprovar en sintagmes com els que presentem a continuació (Gràcia, 1995: 33):

- (38) a. l'amenança (de l'alcalde) als veïns
b. l'esmena (del rector) al pla d'estudis
c. la crítica (del periodista) a l'actuació del ministre ⁴¹
- (39) barreja (=beguda alcohòlica)
excusa (=pretext)
defensa (=la part de defensa en un judici)
visita (=persona que fa la visita)
conserva (=menjar en llauna) ⁴²

Un altre tipus de substantius que Gràcia té en compte en relació amb l'herència argumental en els processos de formació de mots són els noms complexos amb valor agentiu i instrumental, especialment els que es formen amb la incorporació d'un nucli verbal al sufix *-dor*.

Aquests noms, com assenyala (1995: 40), «sovint denoten l'agent corresponent a la forma verbal» (per exemple, *jugador*, *nedador*, *comprador*, *afinador*), tot i que també poden tenir un valor instrumental (*mocador*, *encenedor*, *agafador*), a més de

---

41 Sembla que en aquest cas també seria possible la forma passivitzada: *??l'amenança als veïns per part de l'alcalde*; *??l'esmena al pla d'estudis per part del rector*; *la crítica a l'actuació del ministre per part del periodista*.

42 Creiem, de tota manera, que és forçat fer una lectura exclusivament resultativa d'aquests noms. Per exemple, *visita* es defineix al DIEC2 com a 'acció d'anar a veure algú a casa seva per amistat, per cortesia, per parlar d'un afer, etc.'; *defensa* és, en primer lloc, 'acció de defensar o defensar-se'.

locatiu (*abeurador, rentador, estenedor*) o d'experimentador (*admirador, sabedor*), malgrat que aquests dos darrers casos són menys productius. Gràcia fa notar que la distinció entre la lectura agentiva o instrumental d'aquest tipus de noms no és sempre lingüística, sinó que també pot dependre del context:

Com s'ha observat sovint, el fet que un nom s'interpreti com a agent o com a instrument no és una qüestió pròpiament lingüística, sinó que depèn de factors externs, pragmàtics o culturals. Un mot com *encenedor*, en principi, tant pot ser un instrument com un agent. Si l'interpretem com a instrument és perquè existeix un aparell que serveix per a encendre, però en una cultura on no hi hagués aquest estri i, en canvi, hi hagués una persona amb la funció d'encendre el foc sagrat, l'encenedor podria ser aquesta persona (Gràcia, 1995: 40).

I, de fet, aquests dos papers temàtics (agent i instrument) poden ocupar la mateixa posició en una oració, que és la d'argument extern: per tant podem generalitzar que «els noms en *-dor* fan referència a l'argument extern» (1995: 40).

Aquesta afirmació està directament relacionada amb l'assumpció del fet que en el procés de formació d'aquests noms hi ha un argument que s'hereta internament, que és precisament l'argument extern. És a dir, aquests noms fan referència a l'argument extern de l'oració precisament perquè el sufix nominalitzador *-dor* absorbeix el paper temàtic d'aquest argument.

L'herència interna té una altra conseqüència, i és que redueix l'estructura argumental del nom que hereta un argument internament. Per exemple, el nom *destructor* (amb un sufix *-dor* que ha heretat el paper- θ d'agent del verb primitiu) només té un argument, el tema. Aquest nom, però, no sempre admet la realització de l'argument intern (Gràcia, 1995: 44–45):

- (40) a. El destructor de la ciutat va ser condemnat a mort.
 b. El destructor (*de la ciutat) es va espallar quan l'exèrcit dels aliats arribava al port.
 c. L'admirador de l'obra de Stravinsky és ell.

Levin & Rappaport (1988) atribueixen la variabilitat als trets d'eventualitat d'aquestes nominalitzacions, i això depèn, alhora, de si s'ha produït (o no) l'esdeveniment que implicaria el verb de base. És a dir, «un nominal és eventiu si implica que s'ha produït l'esdeveniment», però «si aquesta implicació no és forçosa és que és no eventiu: una cosa que serveixi per a V, encara que no s'hagi fet servir mai (no s'ha produït l'esdeveniment), continuarà essent un V+*dor*» (Gràcia, 1995: 45). Així, és freqüent que els noms instrumentals siguin interpretats com a no eventuals, com també alguns noms agentius (per exemple, els que fan referència a oficis):

- (41) a. !L'afinador del piano de casa no ha afinat mai res.
b. Aquest afinador electrònic encara no l'he fet servir mai.
c. S'ha preparat per fer d'afinador, però no ha treballat mai d'això.

En casos com els de (42*b* i *c*), la interpretació no eventual de la construcció impedeix que es realitzin sintàcticament els arguments. Es comporten, doncs, com les nominalitzacions de resultat, amb la diferència que en les nominalitzacions en *-dor* l'agent s'hereta sempre, perquè s'hereta internament (mitjançant el sufix):

A les nominalitzacions de resultat queda bloquejada l'herència de tota l'estructura argumental del verb base; en els noms en *-dor*, l'argument extern s'hereta internament (queda lligat pel sufix), però l'argument intern no es pot realitzar sintàcticament (Gràcia, 1995: 47).

Podria semblar, a partir de casos com els que podem observar a (42), que les nominalitzacions instrumentals i les nominalitzacions agentives que fan referència a oficis admeten alguns complements (aparentment) argumentals:

- (42) a. Tinc un afinador de violí electrònic i és més precís que el diapasó.
b. És afinador de pianos, però no ha exercit mai.

Ara bé, aquests complements no tenen les mateixes característiques sintàctiques que els complements argumentals dels noms eventuais. De fet, per a Gràcia, les construccions formades per una nominalització en *-dor* no eventual i un complement realitzat com a SP_{de} «presenten una clara similitud formal amb els compostos sinàptics» com *codi de barres* o *molí de vent*, cosa que implica que poden ser entesos com a mots compostos en què s'ha produït una herència interna de l'estructura argumental.⁴³

D'entrada, Gràcia observa que, mentre que els complements de les nominalitzacions agentives eventuais poden ser l'antecedent d'un pronom, els de les nominalitzacions instrumentals i agentives no eventuais no permeten la represa pronominal. En aquest sentit, doncs, construccions com *il·lustrador de llibres* o *inhibidor de telèfons mòbils* es comporten igual que compostos sinàptics com *molí de vent*. Fixem-nos en els exemples que presentem a continuació (extrets parcialment de Gràcia, 1995: 48):

- (43) a. Les recol·lectores del blat_i van anar a cobrar després d'haver-lo_i carregat al camió.
b. L'il·lustrador del llibre_i em va recomanar que te'l_i comprés.

43 Al capítol 6 reprendrem aquesta qüestió.

- (44) a. *Poseu-hi un [molí de vent]_i perquè aquí en_i fa molt.
 b. */?? Les recol·lectores de blat_i van anar a comprar després d'haver-ne_i carregat al camió.
 c. */?? És il·lustrador de llibres_i i em va dir que enguany en_i publicaria molts.

A més, tant en els mots compostos com en els casos analitzats és molt difícil introduir modificadors entre el nucli de la nominalització no eventual i el complement (*de*+SN), cosa que, per a l'autora (1995: 49) «corroborava que, efectivament, es tracta de compostos». Ho exemplifiquem a continuació:

- (45) a. *codi extens de barres (codi de barres extens)
 b. ?? molí vell de vent (molí de vent vell)
 c. */?? inhibidor potent de mòbils (inhibidor de mòbils potent)
 d. */?? il·lustrador molt bo de llibres (il·lustrador de llibres molt bo)

Amb aquestes proves Gràcia vol demostrar que les nominalitzacions eventuais d'aquest tipus són en realitat mots compostos que caldria analitzar així:

- (46) [vene + dor de cotxes]
 AG   TEMA
 (arg. extern) (arg. intern)

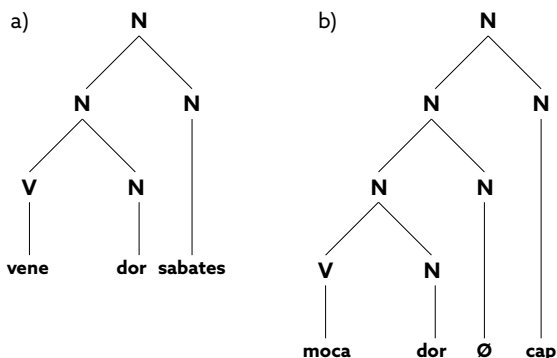
Aquesta hipòtesi, però, només és vàlida en el cas dels noms no eventuais d'interpretació agentiva: en el cas de les nominalitzacions instrumentals, com veurem, no hi ha herència del tema perquè el complement no té la funció semàntica de tema. Encara més: segons Gràcia (que es basen Battaglia & Pernicone 1979), en italià aquests complements no estarien introduïts per la preposició *di*, sinó *da*, que indica finalitat. I, en el cas del català, el complement amb *de* es pot intercanviar, sovint, per un complement introduït per *per a*. Fixem-nos en aquests sintagmes, extrets parcialment de Gràcia (1995: 52):

- (47) a. netejador {de/per al} cutis
 b. desmaquillador {d' / per als} ulls
 c. mocador {de / per al} cap
 d. afinador {de/ per al} violí

La possibilitat d'alternança indica, precisament, que «la relació entre l'element de l'esquerra dels compostos i els arguments que apareixen al sintagma és espúria» i que, per tant, «el nom s'interpreta com un nom simple [...] que forma part d'un compost però sense que es mantingui cap relació temàtica» (Gràcia, 1995: 53).

Com que els derivats instrumentals es diferencien, en aquest cas, dels agentius, l'anàlisi que en fem ha de ser diferent (Gràcia, 1995: 54–55):

(48)

En definitiva, Gràcia, com Borer, Grimshaw o Picallo, les nominalitzacions eventuals contenen, en la seva «estructura profunda», un nucli verbal que s'incorpora al nucli nominal (que no pot ser fonològicament buit) i del qual el nom hereta els complements argumentals. Aquesta herència pot ser interna —si es produeix mitjançant processos morfològics— o externa —si es produeix en la sintaxi—, cosa que té repercussions en la realització dels complements argumentals en el marc de l'SN.

Un cas d'herència interna seria el de les nominalitzacions agentives i instrumentals en *-dor*, cas en què el paper temàtic que correspondria a l'argument extern és absorbit per un sufix. Amb tot, la lectura eventual o no eventual de la nominalització també pot bloquejar l'argument intern, que només serà recuperable com a complement argumental si la nominalització (agentiva o instrumental) és eventual.

4.5 Propostes de Badia (1994, 2002)

Badia, a través del llibre *Aspectes del sintagma nominal en català des de la perspectiva de la traducció automàtica* i del capítol dedicat als complements del nom de la *Gramàtica del català contemporani*, aporta un dels panorames descriptius més complets dels que hi ha actualment sobre l'estructura argumental dels noms en català.

Igual que la resta d'autors, Badia s'adona que no tots els substantius tenen estructura argumental, sinó que només ho fan els predicatius, que defineix com els noms que «denoten o expressen estats, processos o eventualitats, és a dir, les classes semàntiques usualment denotades o expressades pels predicats (adjectius

o verbs)» (2002: 1598). Aquests substantius, per la seva part, poden estar complementats per «entitats afectades o participants de l'eventualitat, procés o estat denotat pel nom (exactament igual com ho fan els verbs i els adjectius)» (2002: 1598).

Sovint els substantius predicatius són noms derivats (deverbals i deadjectivals), i llavors els complements argumentals solen dependre dels complements argumentals dels adjectius o dels verbs primitius, tant pel que fa a la «forma» (a la categoria sintàctica) com en interpretació semàntica. L'autor assenyala, però, tres diferències bàsiques entre els noms derivats i els seus primitius, especialment els verbs:

1. Els verbs (i, en menor mesura, els adjectius) admeten sintagmes nominals com a subjecte o objecte, però els noms no ho fan.
2. Els complements argumentals dels noms tendeixen a ser opcionals, mentre que els dels verbs tendeixen a ser obligatoris.
3. Els complements heretats poden variar segons el tipus de nom resultant. Així, un nom deverbals d'agent no admetrà un argument que codifiqui l'agent de l'eventualitat, mentre que una nominalització de procés o un nom deadjectival tendiran a heretar tots els arguments de la base.

L'autor analitza, amb aquestes premisses, els noms deadjectivals i deverbals. En relació amb els deadjectivals, observa que l'argument que correspondria al subjecte d'una oració atributiva es pot realitzar com a genitiu (SP_{de}), com a adjectiu relacional o bé com a possessiu i que en el cas dels adjectius que tenen complements argumentals regits per una preposició (o més d'una), el nom tendeix a heretar el complement amb les mateixes preposicions. Pel que fa als deverbals, Badia identifica la capacitat predicativa amb el fet que els noms siguin de procés (els predicatius) o de resultat (els no predicatius). Parteix de les hipòtesis següents (2002: 1602–1604):

1. Els noms deverbals predicatius tendeixen a heretar l'estructura argumental del verb del qual deriven.
2. El nombre màxim de complements argumentals d'un nom deverbals predicatiu correspon al nombre de complements que té el verb del qual deriva.

3. Els sintagmes nominals amb només un o dos complements tenen un alt grau de naturalitat (49a i b), però els sintagmes amb més complements (49c) resulten molt menys naturals.⁴⁴

- (49) a. l'interès dels estudiants per la recerca
b. l'afirmació de Galileu que la terra gira al voltant del Sol
c. la donació d'aquests quadres a la residència d'avis per part d'en Jaume

4. En general, la forma dels complements nominals deriva directament de la dels arguments del verb. En aquest sentit, Badia (2002: 1604) afirma que hi ha una «tendència a una regularitat important», ja que els arguments verbals que són sintagmes nominals (subjecte, objecte directe) s'expressen com a sintagmes preposicionals introduïts per *de* quan complementen el nom, mentre que la resta manté —segons Badia— el seu règim preposicional. Els complements preposicionals, doncs, mantenen la seva preposició, i els predicatius apareixen introduïts per *com a*.

A partir d'aquí, Badia descriu com es realitzen els diversos complements argumentals dels noms deverbals. Agrupa els noms en dues classes: els derivats de verbs no estatus (és a dir, verbs que indiquen una eventualitat o un procés) i els derivats de verbs estatus (que són els que expressen estats o relacions estables entre entitats).

Pel que fa als primers, observa que tant els complements que en una configuració oracional correspondrien al subjecte verbal (que designa amb el terme *complements subjectius*) com els que correspondrien al complement directe (*complements objectius*) s'expressen habitualment com a sintagmes preposicionals introduïts per *de*. A més, els complements subjectius també admeten, quan coocorren amb complements objectius, les formes SP_{per} o SP_{per part de} cosa que atribueix a necessitats expressives.⁴⁵

Tots dos tipus de complements (subjectius i objectius) també admeten la realització com a possessius, tot i que els complements objectius només ho fan si el complement subjectiu és absent o s'expressa amb la locució *per part de* (Badia, 2002: 1605):

- (50) a. la repressió dels estudiants per part de la policia
b. la seva repressió per part de la policia

---

44 En paraules de Badia (2002: 1604): «la tendència en català (com en altres llengües romàniques i a diferència de moltes llengües germàniques) és de preferir els sintagmes nominals amb relativament pocs complements del mateix nivell sintactico-semàntic [sic]».

45 Més avall matisarem aquesta qüestió.

- c. la seva repressió dels estudiants
- d. *la seva repressió de la policia ⁴⁶

A més, els complements que en la configuració oracional es realitzen com a sintagmes preposicionals —és a dir, els complements indirectes (51) i els preposicionals (52)—, tendeixen a mantenir el règim preposicional del complement verbal:

- (51) a. Va donar tres quadres a la fundació.
- b. La donació de tres quadres a la fundació.

- (52) a. El tècnic va insistir en això.
- b. la insistència del tècnic en això

I finalment, els complements predicatius s'expressen, en la configuració nominal, mitjançant la locució preposicional *com a*:

- (53) a. Van nomenar la Carme presidenta de l'entitat.
- b. el nomenament de la Carme com a presidenta de l'entitat.

Amb relació als noms deverbals estatus, Badia observa que, en general, aquest tipus de noms admet més variació en el règim preposicional dels seus complements que no pas els noms relacionats amb verbs dinàmics.

Per aquest motiu, l'autor (2002: 1608) distingeix tres grups de noms deverbals estatus: els noms que expressen estats intel·lectuals, els noms que expressen emocions (que serien els noms psicològics) i els noms que expressen pertinença o possessió.

Els noms que expressen estats intel·lectuals (com *coneixement*, *saber*, *comprensió* o *imaginació*), que normalment tenen dos arguments (un subjecte experimentador i un objecte tema), no admeten amb naturalitat la combinació de dos complements realitzats com a SP_{de} en un mateix sintagma, cosa que obliga un dels dos arguments a adquirir una altra forma. Badia (2002: 1608) constata, però, que no tots els noms d'aquesta classe es comporten igual. Així, *coneixement* o *saber* acostumen a tenir un complement subjectiu realitzat com a genitiu i un complement objectiu amb la forma SP_{sobre?} mentre que amb noms com *comprensió* el complement objectiu sol ser genitiu i l'objectiu, SP_{per part de}:

---

46 Aquesta oració és admissible si entenem que són els estudiants els qui reprimeixen la policia (és a dir, si invertim els papers temàtics d'agent i tema), però no pas si entenem el possessiu com a tema.

- (54) a. el coneixement del Guillem sobre física nuclear
b. la comprensió de la física nuclear per part del Guillem

Pel que fa als noms «que expressen emocions» (que es corresponen amb el que podem anomenar noms psicològics), Badia fa notar, d'una banda, que cal excloure la possibilitat que els complements subjectius es realitzin com a SP_{per} o $SP_{per\ part}$ (ja que el complement subjectiu dels verbs dels quals deriven aquest tipus de noms no és mai, segons l'autor, agentiu), i, de l'altra, que es poden dividir en tres classes segons la preposició que introdueix el complement: (1) noms com *amor*, *odi* o *estimació*, que admeten complements objectius encapçalats per *a*, *per*, *vers*; (2) la segona, per noms com *por* i *temor*; que només admeten *de*; i la tercera, per *interès*, *admiració* i *compassió*, que accepten, com a complements, SP_{per} .

El tercer grup (i últim) de noms deverbals estatus que estudia Badia són els noms que expressen possessió, com ara *possessió* o *pertinença*. En aquests casos, l'estructura argumental dels noms és paral·lela a la dels verbs. Comparem els exemples de (55) amb els de (56):

- (55) a. Aquesta família posseeix moltes propietats.
b. ?? la possessió [d'aquesta família] [de moltes propietats]
c. la possessió [de moltes propietats] [per part d'aquesta família]
- (56) a. Aquesta col·lecció pertany al museu.
b. la pertinença [d'aquesta col·lecció] [al museu]

En el cas dels predicats estatus, doncs, Badia vol mostrar que «la relació entre el règim dels verbs i el dels noms és molt menys uniforme que amb els predicats dinàmics», i explica que sembla que es deu a motius semàntics, com «la manca de la funció semàntica d'agent, la pèrdua de la asimetria entre el subjecte i l'objecte o la necessitat de marcar explícitament el valor semàntic dels complements», si bé no estableix regles específiques que permetin justificar cadascuna de les constatacions descriptives que presenta (Badia, 2002: 1611).

Badia (1994, 2002), doncs, considera, com els altres autors estudiats, que els complements dels noms predicatius són paral·lels als dels verbs, motiu pel qual els complements nominals exerceixen, en principi, les mateixes funcions semàntiques que els complements corresponents dels predicats dels quals deriven.

D'altra banda, l'autor també reconeix que «hi ha noms no predicatius que poden tenir complements argumentals que contribueixen decisivament a determinar la denotació del sintagma en què ocorren» (Badia, 2002: 1615). En aquest sentit, Badia aporta la llista dels noms «no predicatius» que admeten complements argumentals que nosaltres emprarem com a base per al nostre estudi. Així, pren en consideració els noms relacionals (que expressen possessió inalienable), les

nominalitzacions d'agent i instrument, les nominalitzacions de resultat, els noms col·lectius, els noms de representació (icònics o depictius), els noms semiòtics i alguns noms abstractes.

Els noms relacionals (com els que denoten relacions familiars) solen estar complementats per un SP_{de} o un possessiu, que Badia (2002: 1617) —com Leonetti i Escandell (1991) o Bonet & Solà (1986)— considera argumental: a diferència del que passa en el cas dels complements adjunts especificatius de qualsevol nom, que el que fan és reduir la denotació inicial a un subconjunt d'aquesta denotació, el complement preposicional dels noms relacionals canvia la denotació inicial del nom, que passa de ser una relació a ser un conjunt.

Pel que fa a les nominalitzacions d'agent, d'instrument i de resultat, Badia (2002: 1619) constata que admeten complements —sempre realitzats com a SP_{de}— que equivaldrien a l'objecte directe del verb amb què es relacionen morfològicament i que, per tant, també cal considerar argumentals.

I, en el cas dels noms de representació (com *quadre* o *fotografia*) i els noms semiòtics (com *llibre* o *poema*), l'autor fa notar que admeten complements amb papers temàtics assimilables a l'agent o al tema. Per a ell (1994: 149), en alguns casos aquests noms «es comport[en] com els noms relacionals [...] i, de fet, com les nominalitzacions de resultat [...]: el seu complement n'és un argument».

En definitiva, Badia presenta una descripció del funcionament de l'estructura argumental en català basada en la idea que els noms, com els verbs, admeten complements argumentals. No aprofundeix, però, en les conseqüències d'aquest paral·lelisme i ofereix una panoràmica molt general, que caldrà estudiar amb molt més deteniment.

4.6 Recapitulació

En aquest capítol hem comprovat que, tot i que en la tradició gramatical catalana del segle XIX (que copiava els models castellans i llatins) ja es parlava de règim nominal, les aportacions teòriques a la qüestió dels arguments nominals s'inicien amb els estudis de gramàtica generativa de Gràcia (1982) i Bonet & Solà (1986). És, però, Badia (1994, 2002) qui ofereix el panorama descriptiu més complet de com es materialitzen els arguments nominals en català, en una caracterització que ens servirà de base per desenvolupar el nostre estudi al llarg dels capítols 5 i 6.

Al capítol 5 oferim una visió general de com creiem que cal analitzar l'estructura argumental dels noms en català, centrada a buscar la resposta a la primera pregunta que formulàvem en iniciar aquest treball i que és quins noms admeten arguments i com ho podem explicar. És, però, el capítol 6 el que conté l'anàlisi i la descripció detallades de com es manifesten els complements argumentals dels noms en la nostra llengua.

5 ESTUDI TEORICODESCRIPTIU DELS ARGUMENTS NOMINALS EN CATALÀ (I): CARACTERITZACIÓ GENERAL

5.1 Introducció

Un cop presentats els principals antecedents que han de servir com a punt de partida de l'anàlisi, aquest capítol introdueix els elements clau per a un estudi general sobre l'estructura argumental dels noms com la que es presenta al capítol 6, i fixa l'utilitat conceptual que ens servirà per a la descripció. Aquest pas, de fet, constitueix ja una primera caracterització dels trets que determinen la configuració sintàctica i semàntica dels sintagmes nominals de la llengua catalana.

Aquest sistema d'anàlisi queda conformat pels punts següents:

1. Els noms eventuais tenen estructura argumental i graella temàtica. Les funcions semàntiques de la graella temàtica es realitzen sintàcticament d'acord amb la jerarquia temàtica. Entre els arguments del nom hi ha un argument extern (o *promogut*), que ocupa la posició de subjecte del SD.
2. Els noms tenen estructura aspectual.
3. Els noms es deriven sintàcticament.
4. Els noms requereixen que s'assigni cas als seus complements.
5. Els noms eventuais es distingeixen dels noms no eventuais gràcies a un seguit de proves objectives.

Tot seguit detallem cada un d'aquests punts. A l'apartat 5.2, exposarem les similituds que presenten els noms i els verbs des del punt de vista de l'estructura argumental i de la graella temàtica. A 5.3 desenvoluparem el sistema d'anàlisi que assumim tant per als noms eventuais com per als resultatius. A 5.4, presentarem l'estructura aspectual que assumim per als noms que analitzem en aquest treball.

A l'apartat 5.5 mostrem com es produeix l'assignació de cas en el marc de l'SD. Per la seva llargària, deixem per al final del capítol l'apartat dedicat a les proves que permeten distingir els noms eventuals dels predicatius.

D'entrada, cal dir que el fet que els noms i els verbs siguin paral·lels no vol dir que no es distingeixin en alguns aspectes, estudiats sobretot per Grimshaw (1990) i Giorgi & Longobardi (1991), si bé cal fer notar les observacions de Resnik (2010) i d'Alexiadou, Haegeman & Stavrou (2007). A continuació sistematitzem aquestes dissimilituds (les conseqüències de les quals tindran rellevància al capítol 6):

1. Capacitat d'assignació de cas

Una de les diferències que més s'han assenyalat és la que fa notar Grimshaw quan afirma que els noms no poden assignar cas: «nouns differ from verbs in not being able to assign case» (1990: 45). Això fa que, segons l'autora els noms siguin lèxicament defectius respecte als verbs (1990: 106). Podríem afirmar, per tant, que l'assignació de cas en el domini nominal és sempre mediatitzada: el nom requereix arguments precedits d'una preposició mitjançant la qual el complement pot rebre cas.

2. Possibilitat de realització d'un datiu no argumental

Una qüestió estretament relacionada amb el punt anterior és la impossibilitat dels noms d'admetre datius no argumentals. Tal com afirma Resnik (2010: 96), mentre que un sintagma en datiu pot estendre l'estructura argumental d'un verb ditransitiu, no és així en el cas de les nominalitzacions. Fixem-nos en el contrast entre les oracions de (1) i els sintagmes de (2):⁴⁷

- (1) a. El pilot no va acabar la cursa perquè se *li* va trencar la moto.
 b. Sembla que el nen no *li* menja gaire, a l'Anna.
- (2) a. *el trencament de la moto al pilot
 b. *la menjada del nen a l'Anna

De fet, aquest fenomen també es podria explicar, com proposa Pujalte (2009, *apud* Resnik 2010), per les possibilitats d'assignació de cas de les construccions nominals. Així, com que els substantius no assignen cas nominatiu als arguments externs, no poden assignar els casos que en depenen, com el datiu no argumental o l'acusatiu (Resnik, 2010: 96).

⁴⁷ Com veurem més endavant, els datius argumentals dels verbs sí que poden ser arguments nominals, també: *el lliurament dels treballs al professor; la telefonada a casa*. De fet, Alonso Ramos (2004) ja assenyalava que, si un nom admet un datiu, aquest datiu només pot ser argumental

3. *Forma de la passiva*

A diferència del que trobem en el cas dels verbs, en la configuració passiva el sintagma nominal no adopta, almenys en les llengües romàniques, cap configuració morfològica diferenciada de la realització activa. És a dir: no podem distingir un nom *actiu* o un nom *passiu* pels sufixos ni la flexió (com sí que podem fer en el cas dels verbs). És per això que només podem distingir l'alternant dels noms a partir de la realització dels seus arguments (concretament, de la realització, com a adjunt, del sintagma corresponent al paper temàtic d'agent o causa) (Giorgi & Longobardi, 1991).⁴⁸

4. *Extracció des d'una clàusula petita*

Una quarta diferència entre els noms i els verbs la trobem, com apunten Giorgi i Longobardi (1991: 91), en el fet que els noms, al contrari que les seves contrapartides verbals, no admeten *ascens* o *passivització* fora de les clàusules petites. Vegem-ho:

- (3) a. Mary appears/ is estimated intelligent
- b. *Mary's appearance/ estimation intelligent

Finalment, podem assenyalar dos aspectes més que permeten distingir les propietats dels noms i dels verbs, tot i que sembla que només són vàlides per a l'anglès (ja que els verbs en català no presenten les característiques en qüestió).

5. *Possibilitats de passivització*

En anglès els noms no admeten *passivitzacions* més enllà de les fronteres de l'oració, mentre que els verbs sí que ho permeten (Giorgi & Longobardi, 1991: 91):

- (4) a. The baby is estimated to weigh about 8 pounds by the doctor.
- b. *The baby's estimation to weigh eight pounds by the doctor

6. *Admissió d'un complementador buit*

En anglès, els noms no admeten mai un complementador nul o buit, cosa que els verbs sí que fan (Giorgi & Longobardi, 1991: 91):

- (5) a. I believe (that) John is intelligent
- b. my belief *(that) John is intelligent

---

48 En tornarem a parlar més endavant.

Totes aquestes diferències, però, no impedeixen que es pugui establir un clar paral·lelisme entre l'estructura del sintagma nominal i l'estructura del sintagma verbal. La conseqüència més immediata d'aquesta assumpció és que hem de considerar que els noms —o, si més no, alguns noms— admeten una estructura argumental que ha de satisfer una graella temàtica sovint paral·lela a la dels verbs o a la dels adjectius amb què es relacionen morfològicament.

5.2 Estructura argumental i graella temàtica

Com hem vist, el sintagma nominal i el sintagma verbal es poden analitzar paral·lelament tant des del punt de vista de les estructures en què es projecten com des del punt de vista de les propietats denotatives que presenten. El nom, igual que el verb o l'adjectiu, es pot concebre com una categoria predicativa, que, per tant, pot expressar esdeveniments (eventualitats) i tenir complements argumentals.

Aquesta idea —com hem dit— parteix dels plantejaments de Chomsky (1970) a «Remarks on Nominalizations», i actualment gaudeix d'una àmplia acceptació en el món de la sintaxi teòrica. Malgrat que autors com Grimshaw (1990) defensen que els noms són lèxicament defectius i que per tant no es poden assimilar als verbs, sembla indubtable que hi ha substantius que tenen capacitat predicativa. Podem considerar, doncs, que nocionalment els noms estableixen unes relacions semàntiques amb els seus complements que es poden assimilar a les que existeixen entre un verb i els seus arguments. És a dir: podem afirmar que el sintagma nominal, igual que el sintagma verbal, està governat per un conjunt de regles que estructuren les relacions entre el nucli i els modificadors i que permeten que se satisfacin els requeriments temàtics i argumentals d'aquest nucli quan es projecta en un sintagma.

En aquest sentit, Alexiadou, Haegeman & Stavrou (2007) assenyalen que, en el marc del sintagma nominal, es pot establir un domini temàtic construït al voltant de l'SN pròpiament dit:

Another, by now well-established, hypothesis is that the structure of the nominal functional domain can be conceived of as paralleling the structure of the clausal domain, in that specific types of information are typically encoded in specific areas of the extended projection for the noun and that the structuring of this information is like that in the clause. It is proposed that the nominal domain consists of a determination area, which can encode discourse-relevant information, a functional 'middle' morphosyntactic area, on which, among other things, the agreement of the various modifiers with the head noun is encoded, and a still low area in this thematic relations are established/licensed, the so-called Theta domain

which is built around NP in the narrow sense, that is, the projection of the lexical head (Alexiadou et al., 2007: 51).

Ja hem comentat que des d'un punt de vista sintàctic la simple consideració de la hipòtesi de l'SX funcional ja dona a entendre que el sintagma nominal s'insereix a l'oració de la mateixa manera que ho fa el sintagma verbal, és a dir, com a complement d'un nucli funcional: mentre que l'SN ocupa una posició de complement dins del marc de l'SD, l'SV ho fa dins del marc d'SFlex. Dins d'aquests sintagmes, el moviment dels constituents es regeix per les mateixes regles: per tant, de la mateixa manera que el verb adquireix la flexió per un moviment del nucli lèxic al funcional, el nom també ha d'ascendir als nuclis funcionals per comprovar els trets de gènere i nombre que permetran inserir-lo en una oració.

Des del punt de vista temàtic, Picallo (1991: 284–285) també aporta proves per defensar l'existència d'una graella temàtica en el domini nominal:

Each lexical entry specifies the list of roles it contains, their prominence with respect to each other and, also, which of these are linked to the lexical entry; that is, which ones are assigned to subcategorized arguments (Picallo, 1991: 285).

Altres paral·lelismes els trobaríem en la possibilitat de passivització —de la qual parlarem més endavant— o en la inserció de complements predicatius. Com expliquen Leonetti i Escandell (1991), si tenim en compte que els complements predicatius expressen una predicació secundària que es relaciona amb una predicació primària, trobar-ne en un sintagma nominal fa pensar que el nom que complementen ha d'expressar, d'alguna manera, aquesta predicació primària.

El fet que els substantius que admeten estructura argumental conformin predicats implica, d'altra banda, que, de la mateixa manera que «tot predicat ha de tenir subjecte», han de mantenir el principi de predicació de Rothstein (1983).⁴⁹

En la seva projecció màxima, aquests noms requereixen un «subjecte», això és, han d'estar comandats per un argument extern (o *promogut*), que pot ser buit en llengües com el català, l'espanyol o l'italià (que admeten subjectes buits també en l'àmbit oracional).⁵⁰

---

49 Rothstein (1983: 27) formula la regla de predicació d'aquesta manera:

Rule of Predicate-Linking (for English)

a. Every non-theta-marked XP must be linked at S-structure to an argument which it immediately c-commands and which immediately c-commands it.

b. Linking is from right to left (i.e. a subject precedes its predicate).

És a dir, qualsevol predicat que no estigui lligat a cap altre ha de tenir un subjecte (o un argument extern en la materialització) que el comandi categorialment.

50 En aquest mateix sentit, Cornilescu (2001) fa notar que, fins i tot quan no es pot realitzar materialment, les nominalitzacions eventuais requereixen, en romanès, un agent implícit, que, si bé no es

Tal com explicaven Giorgi & Longobardi (1991), hem de considerar que un dels arguments de la graella temàtica dels noms es genera en una posició estructuralment prominent respecte de les altres, és a dir, actua com a 'subjecte' (o com a argument extern) del nom. Aquesta prominència implica que l'estructura del sintagma nominal és jeràrquica, i que es pot establir una projecció intermèdia entre N i N': N'. Aquesta projecció engloba les posicions d'argument intern del nucli nominal i, per tant, permet que es pugui produir comandament categorial en el domini nominal i és el que fa, juntament amb altres característiques —que reprendrem més endavant—, que es pugui considerar que l'SN és un complex funcional complet (*Complete Functional Complex*).⁵¹

De fet, tot i que Giorgi & Longobardi (1991) afirmen que l'argument extern dels noms mai no és obligatori, en aquest treball considerarem que l'argument extern és obligatori en els noms predicatius, i és que l'obligatorietat de l'argument extern permetria explicar diversos fenòmens relacionats amb les nominalitzacions eventuals, com el fet que els possessius sempre hagin de correspondre a l'argument més extern (veg. capítol 6), la possibilitat de lectura passiva dels noms en què l'únic argument que es realitza materialment és el tema o el pacient (Picallo, 1991) o el fet que els noms eventuals —a diferència dels resultatius— admetin predicats secundaris orientats al «subjecte» (és a dir, a l'argument extern) fins i tot si és buit (Leonetti & Escandell, 1991).⁵²

Totes aquestes anàlisis i consideracions condueixen a donar suport a la idea del paral·lelisme entre els verbs i els (o alguns) noms. A més de l'estructura temàtica i argumental, els arguments nominals, com els verbals, han de rebre cas per poder ser projectats: ara bé, com ja hem dit, els mecanismes d'assignació de cas difereixen lleugerament en ambdues categories, atès que els substantius no poden assignar cas directament als seus arguments i ho han de fer mitjançant una preposició. A l'apartat 5.5 il·lustrem com es produeix l'assignació de cas en el domini de l'SD.

---

pot considerar un subjecte PRO, s'interpreta com si ho fos: «The Agent is not projected syntactically, but it is semantically active, and interpreted like a PRO subject» (2001: 475).

51 Tornem a reproduir les paraules de Giorgi & Longobardi (1991: 54):

β is a Complete Functional Complex iff it meets at least one of the following requirements:

it is the domain in which all the θ -roles pertaining to a lexical head are assigned

it is the domain in which all the grammatical functions pertaining to that head are realized (where the R-relation counts as the structural subject of the NP)

52 Recordem que, segons Giorgi & Longobardi, a diferència del que trobem en el domini verbal, la projecció màxima d'un nom pot ser l'argument del verb (és a dir, sovint s'insereix en l'oració com a argument verbal), cosa que implica que l'argument extern del nom no és subjecte de la predicació d'un X_{màx} i, per tant, no és obligatori segons el principi de predicació de Rothstein (1983). En qualsevol cas, més endavant reprendrem aquesta qüestió i explicarem totes les proves que simplement hem enumerat.

Abans, però, exposarem una proposta de divisió dels noms en categories aspectuals, un punt important en la mesura que hi ha autors, com Resnik (2010), que postulen que les característiques aspectuals són, almenys en part, les que determinen les propietats argumentals dels noms.

5.3 Estructura aspectual

Com hem vist als capítols anteriors, els noms que admeten estructura argumental són les nominalitzacions eventuals i els noms eventuals simples (si bé més avall també veurem que hi ha nominalitzacions resultatives que també admeten estructura argumental), que són els substantius que configuren els anomenats *noms predicatius*. Es tracta, com indica Badia (2002:1598), de noms que «denoten o expressen estats, processos o esdeveniments», això és, de substantius que expressen eventualitats. En aquest sentit, s'ha tendit a identificar l'estructura argumental amb l'estructura eventual, i a rebutjar —encara que amb matisos— la idea que els noms resultatius o els noms que indiquen objectes puguin admetre arguments (veg. capítol 3).

Si assumim que els noms expressen eventualitats, vol dir que tenen estructura aspectual i, que, per tant, es poden classificar segons l'aspecte lèxic (Aktionsart). És, per exemple, el que proposa Resnik per als noms eventuals no deverbals en espanyol (veg. 3.6). Segons alguns autors, com Badia (1994, 2002), les classes aspectuals poden influir directament en la realització dels arguments nominals. Per exemple, aquest autor observa que els noms derivats de verbs estatus es distingeixen dels dinàmics pels rols semàntics que atorguen als seus arguments: mentre que l'argument extern dels noms dinàmics és sovint un agent o una causa, en el cas dels noms estatus pot ser un experimentador o, fins i tot un tema (llavors seria un argument intern *promogut*).⁵³

De fet, podríem afirmar que una de les raons per les quals els noms admeten estructura argumental és, doncs, perquè poden expressar eventualitats. La classificació bàsica de les eventualitats és la que proposava Vendler (1957), que dividia

---

⁵³ En certa mesura els noms eventuals estatus no mantenen les relacions de «subjecte» (argument extern) i «objecte» (argument intern directe) que s'estableixen en els noms deverbals dinàmics (probablement perquè la manca d'activitat o acció impossibilita l'aparició d'un agent pròpiament dit), cosa que fa que hi hagi variació en les possibilitats de realització dels arguments. Per exemple, l'argument no experimentador dels noms psicològics sol admetre més possibilitats de realització que el pacient dels noms transitius agentius, segurament perquè el rol semàntic d'aquest argument no és sempre uniforme. Així, Badia (2002) afirma que en el cas dels predicats estatus «la relació entre el règim dels verbs i el dels noms és molt menys uniforme que amb els predicats dinàmics», cosa que atribueix a factors semàntics i aspectuals: «la manca de la funció semàntica d'agent, la pèrdua de l'asimetria entre el subjecte i l'objecte o la necessitat de marcar explícitament el valor semàntic dels complements» (Badia, 2002: 1611). Veurem totes aquestes qüestions amb més detall, però, al llarg del capítol 6.

els predicats segons si són dinàmics o estàtics, culminatius o no culminatius i duratius o no duratius.

Si bé aquesta classificació ja permet establir distincions en les classes de noms eventuals —ho podríem comprovar a Resnik (2010)—, en aquest treball partim dels plantejaments d'Alonso Ramos (2004), que, com explicarem a continuació, avaluen més paràmetres que la de Vendler en relació amb les nominalitzacions.

A la taula 1 presentem la proposta que seguirem en aquest treball:⁵⁴

Taula 1. Classes de noms

Classes	Paràmetres			Etiquetes	Exemples ⁵⁵
	±volitió	±duració	±culminatiu		
estàtics	no volitiu	duratiu	no culminatiu	estat	<i>alegria, set, fred</i>
			culminatiu	qualitat	<i>intel·ligència, elegància</i>
dinàmics	volitiu	duratiu	no culminatiu	activitat	<i>classe, passeig, conferència, govern</i>
			culminatiu	acció	<i>destrucció, producció</i>
		no duratiu	culminatiu	acte	<i>atemptat, bufetada, donació, pagament, publicació</i>
	no volitiu	no duratiu	culminatiu	esdeveniment	<i>accident, explosió, succés</i>
		duratiu	culminatiu	procés	<i>malaltia, desenvolupament</i>

Com podem comprovar Alonso Ramos divideix els noms que expressen algun tipus d'eventualitat partint dels criteris que proposava Vendler, però afegint-hi el paràmetre [±volitiu], que permet distingir, d'una banda, els assoliments en actes i esdeveniment, i, de l'altra, les realitzacions en processos i en accions. És precisament aquest paràmetre el que ens ha fet partir de la proposta d'aquesta autora, ja que creiem que ha de permetre avaluar factors rellevants en l'estudi de la materialització dels arguments nominals (per exemple, mirarem si la preposició que introdueix els arguments externs depèn (o no) del fet que l'argument extern sigui +volitiu o -volitiu).

Tot i que Alonso Ramos (2004) no té en compte el criteri del caràcter culminatiu de l'eventualitat per determinar les classes aspectuals, creiem que, si afegim aquest paràmetre a la seva proposta, podem obtenir una classificació que ha de permetre distingir quin tipus d'eventualitat expressa cada nom. El que sí que incorpora, però, és un criteri —que ja proposava Pérez Saldanya (2002)— segons el

54 En aquest treball adoptem la proposta de Pérez Saldanya (2002) i de la *Gramàtica del Català Contemporani* de designar com a *culminatiu* i *no culminatiu* el que en l'estudi de l'aspecte de sol designar com a *tèlic* i *atèlic*.

55 S'entén, sempre, que els exemples corresponen a la lectura eventual dels noms.

qual podem dividir els noms estatus en estats (temporals) i les qualitats (permanents o atemporals).⁵⁶

De la mateixa manera que els verbs, doncs, els noms expressen eventualitats de diferents tipus —estàtiques i dinàmiques, volitives i no volitives, duratives i no duratives, culminatives o no culminatives— i que, per tant, tenen estructura aspectual.

Com ja hem dit, però, no tots els substantius expressen eventualitats. Un mateix nom pot funcionar com a eventual en alguns contextos —és a dir, pot expressar un estat o una situació dinàmica (6a)— i com a resultatiu en d'altres —llavors denota una entitat concreta (6b):

- (6) a. Els jubilats del meu barri surten cada dia a controlar la construcció del pont.
 b. Amb aquest material podrem fer unes construccions espectaculars.

Hi ha autors, com Chomsky (1970), Grimshaw (1990) o Picallo (1991, 1999), que postulen que en casos com els de (6) no tenim una sola peça lèxica que es pugui interpretar com a eventualitat o com a resultat segons el context en què s'insereixi, sinó que es tracta de dues peces lèxiques diferenciades, que segueixen processos de formació diferents —un dels noms es forma lèxicament (6b) i l'altre sintàcticament (6a). Ara bé, Peris & Taulé (2009) es demanen si realment podem distingir els noms eventuals i els resultatius com a dues unitats lèxiques diferenciades o si són dos sentits d'una mateixa unitat lèxica, tal com també fan Pustejovsky (1995), Mel'čuk (1984), Alonso Ramos (2004) o Badia (2002). Aquests autors consideren que cal parlar de sentits nominals i no pas de noms diferents, ja que, com explica Alonso Ramos (2004), pot ser que un mateix lema nominal arribi a actualitzar els dos sentits del nom (eventual i resultatiu) en una mateixa frase i que els dos significats només es distingixin pel context, com passa a l'oració de (7):

- (7) La conferència, que va durar una hora, es publicarà a la revista *Lingua*.

D'altra banda, cal fer notar que, si bé l'estructura eventual legitima l'estructura argumental, el fet que un nom no expressi una eventualitat pròpiament dita no vol dir que no pugui admetre alguns complements assimilables als complements argumentals. Encara que puguem afirmar que l'estructura argumental està vincu-

---

56 Tal com explica Pérez Saldanya, «dins la classe dels estats és possible diferenciar aquells que tenen un caràcter permanent (i teòricament irreversible) dels que tenen un caràcter transitori. Efectivament, els predicats verbals *ser valencià*, *tenir els ulls verds*, *ser quadrat*, etc. designen propietats inalienables del subjecte i fan referència a qualitats que no són susceptibles de variació sense una abolició de les condicions que justifiquen l'existència de l'estat. Per contra, els predicats *estar malalt*, *estar ennuvolat*, *tenir por*, *romandre dempeus*, *ser/estar en un determinat lloc*, *estar en una posició*, etc. designen estats transitoris» (2002: 2605).

lada als noms eventuals —perquè, a més de ser referencials, indiquen una situació que exigeix la presència implícita o explícita d'uns participants determinats—, no podem assegurar que si un nom no és eventual —o no té cap sentit eventual— no admetrà mai cap tipus de complement argumental. De fet, només Grimshaw (1990) i Zubizarreta (1987, *apud* Peris & Taulé, 2009) consideren que l'estructura argumental és, en el domini nominal, exclusiva dels noms eventuals. Per contra, diversos autors —Picallo (1991, 1999), Giorgi & Longobardi (1991), Bonet & Solà (1987) o Badia (1994, 2002)— no han deixat de cridar l'atenció sobre el fet que hi ha noms que, tot i que aparentment són referencials (denoten entitats individuals, concretes o abstractes i, per tant, no són predicatius), de fet podem trobar amb complements que inevitablement hem de relacionar amb els complements argumentals. Badia (2002: 1620), com hem explicat al capítol 4, constata que hi ha contextos en què el nom ha de tenir una interpretació clarament resultativa —i, per tant, sense estructura aspectual ni, en principi, temàtica— però que, en canvi, permeten complements assimilables al tema/pacient d'un predicat. Ho il·lustra amb els exemples que presentem a continuació (Badia, 2002: 1620):

- (8) a. Aquesta anàlisi *de sang* no serveix, ja que no porta data.
 b. La seva traducció *de Hamlet* va ser publicada immediatament després de la guerra.
 c. La seva avaluació *de la situació econòmica* està esbiaixada.

Els noms referencials que admeten complements assimilables als arguments són els noms relacionals (que delimiten la seva denotació a través d'una relació, com *amic*, *company* o qualsevol nom de parentiu), els noms de representació (*fotografia*), els noms semiòtics (*llibre*, *poema*), i les nominalitzacions d'agent i instrument (*escriptor*, *torradora*), a més d'alguns altres de què parlarem més endavant.

De tota manera, tenen unes característiques que els distingeixen dels noms eventuals i que fan que no admetin una estructura argumental de les mateixes característiques o amb el mateix nombre d'arguments: no comparteixen, doncs, els trets que en teoria han de permetre que els noms legitimin una estructura argumental amb una graella temàtica com les dels verbs i és per això que, com hem dit, presenten restriccions que afecten la realització d'aquests complements que hem qualificat d'assimilables als arguments.

Així, tot i que partim de la idea que els noms es deriven sintàcticament en qualsevol cas, haurem de postular que les projeccions funcionals que admeten els noms eventuals no són les mateixes que admeten els noms resultatius.

A l'apartat següent il·lustrem com considerem que caldria analitzar l'estructura de l'SD en català.

5.4 Formació dels noms a la sintaxi

Com hem explicat, el fet que els noms i els verbs presentin paral·lelismes en les propietats de l'estructura argumental s'ha explicat des de diverses perspectives, relacionades amb les aproximacions generals als processos de formació de noms. Així, alguns autors, com Chomsky (1970), consideren que la formació de paraules es reparteix entre el lèxic i el component sintàctic de la gramàtica, mentre que n'hi ha d'altres que consideren que és uniforme i que té lloc o bé exclusivament al lèxic (com Levin & Rappaport Hovav 1986) o exclusivament a la sintaxi (per exemple, Halle & Marantz 1993).

A 3.1 ja mostràvem que, en la perspectiva de Chomsky, la formació de les paraules es distribueix entre el lèxic i la sintaxi de la manera següent (Alexiadou *et al.*, 2007): tot i que es parteix de la idea que les arrels són categorialment neutres al lèxic, es considera que els patrons idiosincràtics en la formació de mots, així com els no productius, pertanyen al lèxic, mentre que la interacció entre la formació de paraules amb altres regles sintàctiques es localitza al component sintàctic. Per exemple, Chomsky postula que els gerundis de l'anglès són fruit d'un procés que s'ha produït a la sintaxi, mentre que les nominalitzacions deverbals són fruit d'un procés produït al lèxic.

Així, Chomsky assenyala diversos factors que distingeixen els noms deverbals dels gerundis, com ara que els noms deverbals admeten l'article i el demostratiu mentre que els gerundis no ho fan, que els noms deverbals poden ser modificats per adjectius qualificatius i els gerundis per adverbis i modificadors verbals, que els gerundis admeten auxiliars (*John's having criticised the play annoyed us*) i els noms deverbals no (**John's having criticism of the play annoyed us*), o els gerundis poden patir les mateixes transformacions que els verbs mentre que els noms deverbals no. Tot això li serveix per concloure que «it seems that the transformationalist analysis is correct for the gerundive nominals, and the lexicalist hypothesis for the derived nominals» (Chomsky, 1970: 215).

Altres autors, en canvi, proposen que la formació de les paraules s'ha de produir únicament en un lloc de la gramàtica. Les propostes de Levin & Rappaport Hovav (1986) o de Lieber (1992) s'orienten en aquesta direcció, en la mesura que consideren que la formació de les paraules pertany al lèxic (cosa que per a ells explica la uniformitat en la formació de les paraules). Des d'aquest punt de vista, s'observa un component independent en la formació de les paraules amb una interacció amb la sintaxi molt limitada, ja que és anterior a la formació de qualsevol estructura sintàctica (anterior a l'«estructura profunda») (Alexiadou *et al.*, 2007: 483). Per tant, des d'aquest punt de vista, el lèxic i la sintaxi només interactuen en la mesura que l'*output* del lèxic és l'*input* de la sintaxi. Tal com expliquen Halle & Marantz, «for Lieber and other “lexicalists” [...], the combining of lexical items creates the words that operate in the syntax» i, per tant, «Vocabulary entries

of affixes must carry enough features to generate the proper feature structures for the syntax and LF» (1993: 111–114).

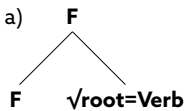
En el punt de vista oposat hi ha el marc teòric de la Morfologia Distribuïda, que assumeix que la formació de les paraules, que també es considera uniforme, és sintàctica: l'estructura interna de les paraules es crea de la mateixa manera que l'estructura interna de les oracions. En paraules de Halle & Marantz (1993):

[...] since in DM syntactic operations combine terminal nodes to create words prior to Vocabulary insertion, the theory predicts that the structure of words –the hierarchical location of affixes, and so on– is determined by the syntax and no by subcategorization frames carried by each affix, as on Lieber's account (Halle & Marantz, 1993: 113).

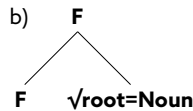
Es parteix de la idea, doncs, que l'estructura sintàctica es construeix lliurement sobre la base de categories abstractes definides per trets universals i, en conseqüència, les categories lèxiques tradicionals es consideren –com ja proposaven Chomsky o Picallo– arrels categorialment neutres, a les quals s'afegeixen projeccions funcionals que determinen la categoria amb què s'insereixen en les diferents construccions. Alexiadou, Haegeman & Stavrou (2007) ho expliquen així:

In this system, what we call 'Lexical' categories, i.e. verbs and nouns, are reinterpreted as (category neutral) roots ($\sqrt{\text{ }}$) augmented with some functional layers:

(33) a.

b.

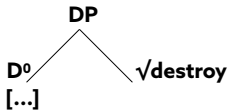
A crucial part of this research program is to find out what exactly the relevant functional nodes (F) could be [...].

(Alexiadou *et al.*, 2007: 491–492)

En el cas dels noms, la projecció funcional que els domina és, com hem vist, el determinant. Així, es considera que, sota el domini d'un SD, l'arrel categorialment neutra es materialitzarà en l'arrel nominal. Tal com expliquen Alexiadou, Haegeman & Stavrou per a l'anglès:

In the nominal domain F corresponds to D as in (35):

(35)

Morphological re-adjustment rules will spell out *destroy* as *destruct*.

(36) *destroy* → *destruct*/ when governed by D

(Alexiadou *et al.*, 2007: 492)

A partir d'aquí, el que cal determinar és en quin punt de l'estructura funcional se situa el sufix nominalitzador. Marantz (1999) proposa que el sufix nominalitzador es genera en el nucli d'un *Sn*, de manera que les arrels es transformen en noms —o en arrels nominals— en aquest domini. Alexiadou (2001), en canvi, proposa que és un SNum el que atorga la categoria als noms, i ho justifica amb arguments com el fet que hi ha noms de l'anglès que en alguns contextos han d'estar introduïts obligatòriament per *a*, o que SNum es pot concebre com una categoria intermèdia que, a més de seleccionar l'arrel, permet nominalitzar-la.

En qualsevol cas, aquests supòsits no fan possible justificar què és el que permet que hi hagi noms que admeten estructura argumental ni tampoc què és el que distingeix, a la base, els noms que admeten estructura argumental dels que no ho fan. Aquest plantejament pot semblar contradictori amb la idea que hem presentat anteriorment que la distinció entre els noms eventuals —que són els que normalment legitimen l'estructura argumental— i els noms resultatius —que habitualment no tenen estructura argumental— és una simple qüestió interpretativa, que depèn del context en què es troba cada nom. Ara bé, creiem que no ho és precisament perquè si el context pot determinar la interpretació de cada substantiu perquè les diferències contextuals —és a dir, les diferències entre les construccions en què s'insereixen els diferents SD— impliquen distincions estructurals. Aquestes diferències, a més, són les que permeten donar compte de les propietats de cada tipus de nominalització que hem vist a l'apartat anterior.

En aquest sentit, doncs, podem assumir que la formació de paraules es produeix, si més no parcialment, a la sintaxi —les divergències estructurals i argumentals tenen a veure amb les projeccions funcionals que s'addeixen per a cada tipus de nominalització. Aquest supòsit, però, pot comportar dues aproximacions diferenciades al fenomen (veg. capítol 3). Així, d'una banda hi ha teories que defensen la presència d'un SV base per a les nominalitzacions eventuals i que, per tant, associen la presència de l'estructura argumental a la presència de l'SV, i, de l'altra hi ha teories que assumeixen una arrel categorialment neutra tant per als verbs com per als noms.

La primera aproximació és la que defensen Hazout (1995), Van Hout & Roeper (1997) o Borer (2014). Tot i que Hazout (1995) afirma que la formació dels noms resultatius es produeix abans de la inserció del nom a l'estructura profunda i tant Van Hout & Roeper com Borer postulen una formació sintàctica de tots els tipus de nominalitzacions, les tres perspectives es fonamenten, com ja hem explicat, en la idea que les nominalitzacions que admeten estructura argumental contenen un verb incrustat. Els arguments a favor d'aquesta hipòtesi els trobaríem en la idea que els noms admeten modificadors i arguments típicament verbals —com els adverbis— o en el fet que, segons Borer (2014), les nominalitzacions deverbals amb una interpretació eventual sempre tenen un significat composicional (és a dir, un significat que es pot explicar a partir de l'arrel i del sufix), a diferència de les resultatives (que poden tenir significats que van més enllà de la lectura composicional). Borer observa que el nom *transformació*, que en la interpretació resultativa pot ser un terme sintàctic, només pot significar 'acció de transformar' en la lectura eventual, o que *constitució* només pot significar 'acció de constituir' si ens referim a l'estructura eventual. Reproduïm els exemples que proposa l'autora (2014: 73):

- (9) a. *the transformation of the structure by the linguist (no és admissible si s'entén *transformació* com a 'operació gramatical')
- b. the transformation of the field by the linguist
- c. *the constitution of the US by the Founding Fathers (in Philadelphia) (no és admissible si s'entén *constitució* com a text legal)
- d. the constitution of the committee by the government (in Philadelphia)

Si partim dels exemples que proporciona Borer podem constatar que en català també existeix aquest fenomen:

- (10) a. *La transformació de passivització en dues hores per part de l'alumnat.
- b. La transformació de la ciutat per part de l'Ajuntament.

Amb tot, l'aproximació que considera que les nominalitzacions que tenen estructura argumental contenen un SV intern presenta un inconvenient prou important: no pot donar compte dels noms eventuais no deverbals. Es podria considerar, com fa Grimshaw (1990), que els noms no deverbals en realitat no admeten estructura argumental; ara bé, com demostra Resnik (2010), aquests noms (com *fiesta*, *conferència*, *classe*) sí que presenten estructura eventual i configuren un domini temàtic, de manera que admeten arguments. És a dir: supeditar el fet que un nom admeti arguments a l'existència d'una arrel verbal incrustada en l'estructura nominal implica que només les nominalitzacions poden tenir estructura eventual i admetre arguments, cosa que no permet explicar per què hi ha noms no deverbals que admeten una interpretació eventual i que tenen, per tant, estructura argumental.

I en segon lloc, si es postula, com proposen van Hout & Roeper, que l'SN conté un SFLEX que proporciona els arguments al nom (i que, per tant, els noms eventuais contenen un verb en l'estructura argumental), no s'explica, tampoc, per què el nom no permet assignar cas nominatiu ni acusatiu en la major part de llengües (veg. 5.1.1). Així, encara que van Hout & Roeper (1997) proposen que el sufix nominalitzador absorbeix el cas (igual que en la passiva verbal), queda sense resoldre com es perd la capacitat d'assignar aquest acusatiu quan no hi ha sufix nominalitzador.

És per això que en l'altre punt de vista es posa l'èmfasi en la idea que la base per a la formació dels noms i dels verbs és una arrel categorialment neutra (o no especificada) que adquireix la categoria en les projeccions funcionals. Tanmateix, dins d'aquestes aproximacions també hi ha diversitat d'opinió en funció de si s'assumeixen aquestes arrels no especificades al lexicó en el cas de tots els noms (eventuals i resultatius) o només en els eventuais.

Picallo (1991), per exemple, considera que les nominalitzacions eventuais i les resultatius es distingeixen segons si s'han format al lexicó o a la sintaxi (aplica, d'alguna manera, la divisió de Chomsky entre els gerundis i els noms deverbals als tipus de noms deverbals). En aquesta perspectiva, les nominalitzacions resultatius són fruit del que ella anomena una *nominalització lèxica*, en la qual el sufix nominalitzador s'interpreta com a derivatiu i s'adjunta a l'arrel en el lexicó. En canvi, les nominalitzacions eventuais són fruit d'una *nominalització sintàctica*, en la qual el sufix nominalitzador, encara que sigui fonològicament idèntic al sufix que forma el nom resultatiu, s'interpreta com un morfema flexiu que s'adjunta en el component sintàctic de la gramàtica. En aquest darrer cas, es pressuposa que el nucli N regeix un sintagma lèxic que té, com a nucli, l'arrel categorialment neutra que trobem al lexicó, que després es desplaça a la posició d'N.

Alexiadou, per la seva part, suggereix que la formació de tots dos tipus de nominalitzacions és sintàctica i que la diferència rau en la presència o absència d'algunes projeccions funcionals:

The main idea is as follows: category formation does not involve any lexical operation, or any nominalizing position for that matter; rather the behavior and appearance of verbs/nominals follows from general processes operating in specific syntactic structures, and is linked with the presence or absence of functional layers (Alexiadou *et al.*, 2007: 527).

Les projeccions funcionals que permeten distingir els tipus de nominalitzacions són bàsicament dues: Sintagma Veu i Sintagma Aspecte (en aquest sentit, coincideix amb Van Hout & Roeper). Per a Alexiadou (2001), aquestes projeccions són fonamentals: d'una banda, l'aspecte és la projecció que conté els trets que determinen les propietats semàntiques de les eventualitats denotades (per exemple, el caràcter culminatiu), i de l'altra, la veu és, per a Alexiadou, el *locus*

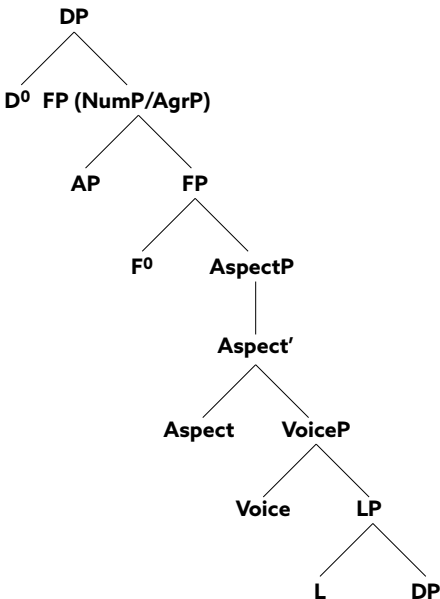
d'agentivitat (el node que conté els trets rellevants per legitimar i interpretar els arguments externs), tot i que també conté trets rellevants per a l'objecte i per a l'eventualitat. De fet, segons l'autora, l'SVeU «comes in two types: one that introduces an external argument, and one that does not (Marantz 1997)», i afirma que «both types of Voice are eventive» (Alexiadou *et al.*, 2007: 527).

Aquests sintagmes s'expliquen, segons l'autora, per dos dels criteris bàsics a l'hora de determinar l'organització de l'estructura funcional dels noms: la distribució adverbial (que explica la presència de l'SAsp) i els reflexos morfològics (afixos, realització dels arguments, etc., que expliquen la presència de l'SVeU).

Per a Alexiadou, doncs, no hi ha cap nus específic per a la inserció de la nominalització, sinó que, en funció dels requeriments del context —que determinaran la categoria i les propietats sintàctiques del nom—, la nominalització es produirà en una projecció funcional o en una altra, projeccions en les quals es materialitzarà, a més, l'estructura argumental. En aquest sentit, Alexiadou (2001) i Alexiadou, Haegeman & Stavrou (2007) defensen la representació de l'estructura de les projeccions nominals amb un SAspekte i un SVeu sense especificador:

The structure in (101) instantiates the structure that could be involved in deverbal nominals across languages. In (101) we use LP to represent the root which in fact can contain an internal argument.

(101)

(Alexiadou *et al.*, 2007: 528)⁵⁶

En definitiva, Alexiadou (2001) i Alexiadou, Haegeman & Stavrou (2007) proposen, a diferència de Picallo (1991), que no hi ha cap terminal sintàctica específica a l'estructura que contingui el sufix nominalitzador –si n'hi ha–, de manera que es pot aplicar a la projecció funcional corresponent en funció de la interpretació eventual o resultativa del nom en qüestió. Així, si s'adjunta a estructures que continguin sintagma aspecte i sintagma veu, s'obtindran noms eventuais, i si en la nominalització aquestes projeccions no hi són s'obtindran nominalitzacions de resultat.

Aquesta anàlisi comporta un avantatge important respecte a les anteriors, i és que no s'impedeix que els noms resultatius tinguin arguments, ja que, com apunten les autores que el proposen, tant les nominalitzacions eventuais com les resultatives parteixen d'arrels categorialment neutres que poden incorporar arguments interns sense haver de diferenciar, com proposava Grimshaw (1990), entre complements presents a l'estructura lexicoconceptual –possibles en tots dos tipus de nominalitzacions– i arguments projectats en l'estructura argumental –possibles només en les eventuais. Com subratlla l'autora, en la seva proposta no és necessària aquesta distinció, ja que la interpretació eventual s'associa amb les projeccions funcionals, i no –o no només– amb la presència de l'estructura argumental (que llavors tampoc és obligatori que es materialitzi).

La presència de projeccions funcionals com SAsp i Sveu és el que també fa possible explicar les propietats que permeten establir lectures paral·leles entre les nominalitzacions eventuais i les resultatives i que, d'alguna manera, poden afectar la realització material dels arguments nominals en qualsevol llengua. És a dir, d'alguna manera, la concepció que els noms resultatius també admeten arguments interns i que la distinció és bàsicament la presència d'uns nodes SAspecte i Sveu que legitimen la presència d'arguments externs –i, per tant, la jerarquització de l'estructura argumental– també permet donar compte de les possibles ambigüïtats. Vegem-ho:

- (11) a. L'examen d'aquest tema és important.
 b. L'examen d'aquest tema em va avorrir.

Tal com expliquen Bosque & Gutiérrez-Rexach, predicats com *avorrir* o *ser important* admeten els dos tipus de nominalitzacions: en tots dos casos tenim un nom amb un argument intern, i la diferència és, simplement, el tipus de projecció

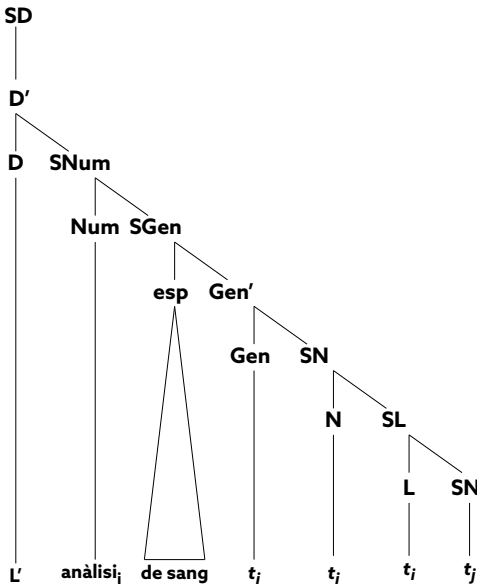

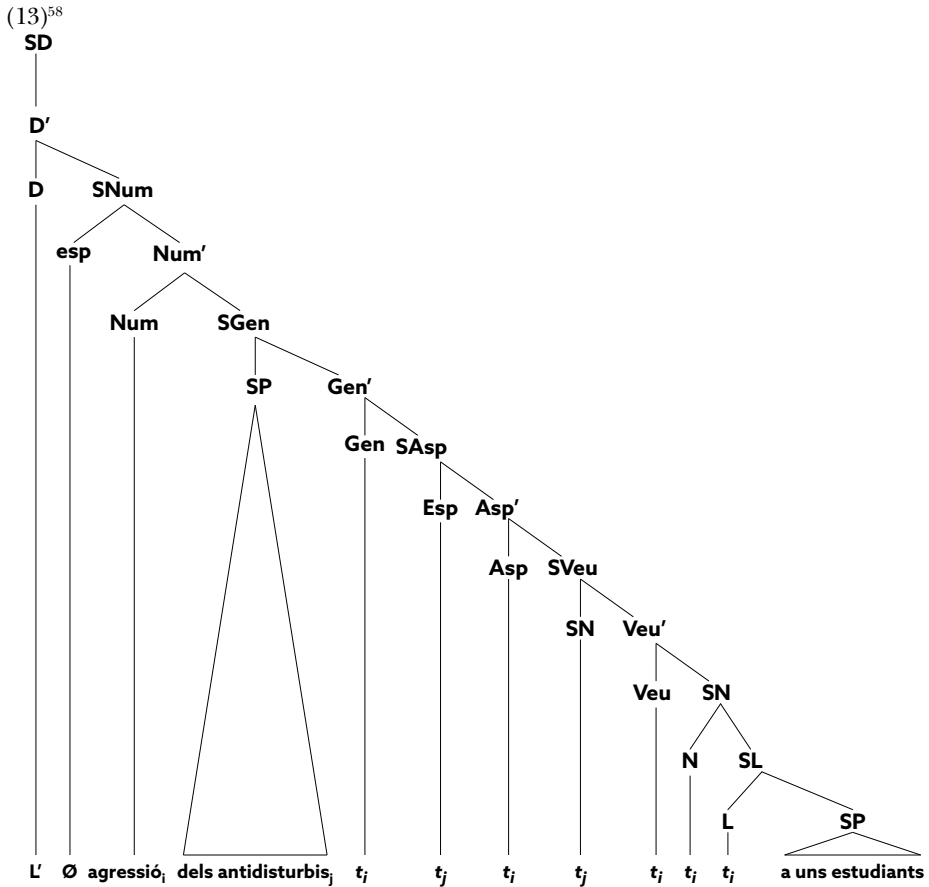
57 Cal dir aquí que, malgrat que Alexiadou (2001) defensa la presència de nodes funcionals dins de l'SD que en un marc oracional –i en la nostra consideració de les nominalitzacions– permeten inserir l'argument extern, alhora pensa que aquests nodes són defectius i que les nominalitzacions són inherentment intransitives (de manera que no admeten un argument extern agent), cosa que implica que SAsp i Sveu no admeten especificador (assimila l'estructura funcional dels noms a la dels verbs inacusatius).

funcional que s'insereix. La lectura eventual implicaria que s'entén que els noms són accions i que, per tant, tenen un S_{Ve} i un S_{Aspe}cte que forcen la *promoció* de l'argument intern i permeten, per exemple, que llavors es combinin amb modificadors aspectuals i temporals. En canvi, la lectura resultativa comportaria el mateix procés de formació del nom i el complement però llavors el conjunt s'insereix sota el nus S_{Num}.

És per tot això que, en aquest treball, assumirem la idea que el procés de formació dels noms es produeix a la sintaxi i que la diferència entre els noms eventuals i els noms resultatius és deguda, com proposa Alexiadou, a la presència dels nusos funcionals S_{Aspe}cte i S_{Ve}u en el cas dels noms eventuals. La nominalització es produiria abans de l'adjunció dels nusos funcionals (S_{Asp} i S_{Ve}u), i assumim que en els canvis en la materialització es deuen a regles de reestructuració morfològica (Alexiadou *et al.*, 2007; Resnik, 2010). A (12) mostrem com analitzem un SD amb un nom resultatiu (*l'anàlisi de sang* a l'oració *He deixat l'anàlisi de sang a la taula del despatx*) i (13), un SD amb un nom eventual (*l'agressió dels antidisturbis a uns estudiants* en una oració com *Vaig presenciar l'agressió dels antidisturbis a uns estudiants*). SL representa la projecció de l'arrel no especificada categorialment.

(12)

Aquesta distinció en l'estructura implica diferències en les propietats dels dos tipus de nominalització, però també permet veure com, en tots dos casos, hi ha un desplaçament dels complements que neixen com a SN fins a la posició d'Esp Gen', on reben cas. A l'apartat següent mostrem com es produeix l'assignació de cas en el marc de l'SD.

5.5 Assignació de cas

Com hem vist, els noms no poden assignar cas directament als seus arguments, que no es poden realitzar mai com a SD (si més no en les llengües romàniques

58 Tot i que l'anàlisi que proposem aquí es basa en Alexiadou (2001), l'hem modificat lleugerament perquè creiem que l'agent pot ser complement argumental dels noms. En parlarem al capítol 6.

o en llengües sense cap sistema ric de cas morfològic). Per tant, els arguments que en un entorn verbal reben cas directament (és a dir, els arguments que reben cas nominatiu de Flex i cas acusatiu de V en l'àmbit verbal) solen manifestar-se com a sintagmes preposicionals, que en català —com en espanyol o en francès— solen estar encapçalats per *de*, que correspondria a la preposició *di* de l'italià o a la preposició *of* de l'anglès i que sovint s'ha identificat amb el cas genitiu.

Per exemple, Giorgi & Longobardi (1991) relacionen els arguments nominals realitzats com a sintagmes preposicionals introduïts per *di* i *a* en italià (en català els podríem assimilar a *de* i *a*) amb els casos genitiu i datiu, respectivament: «*A and di can be considered pure Case-markers here; di realized Genitive and a Dative*» (1991: 207), cosa que els permet postular una regla d'inserció del genitiu en les llengües romàniques (Giorgi & Longobardi, 1991: 96) semblant a les regles d'inserció de la preposició *of* que proposaven Stowell (1981) o Chomsky (1970):

- (14) NP → (+Gen) if governed by N
 NP (+ Gen) → [_{pp} *di* + NP]

Alexiadou, Haegemna & Stavrou (2007) plantegen dues hipòtesis que explicarien la realització dels arguments nominals com a genitius en moltes llengües: d'una banda, que siguin les projeccions funcionals del nom (concretament, el sintagma gènere i el sintagma nombre), en el marc de l'SD, les que assignin cas estructural als arguments nominals (com proposen elles); i, de l'altra, que els noms marquin inherentment el cas dels seus arguments (que és el que proposava Chomsky).

Les raons que els diversos autors han adduït per a la inserció del genitiu no sempre han estat les mateixes. De fet, per a Chomsky, que en la formulació de la Teoria de la Recció i el Lligam estableix que totes les categories lèxiques poden assignar cas (i no només les categories [-N], com s'havia considerat fins llavors), el nom assigna inherentment cas genitiu als complements marcats temàticament de la seva dreta (és a dir, per a aquest autor, el nom és marcador de cas inherent):

Now all lexical categories assign Case: P, N, and A assign inherent Case at D-structure [...]. It is plausible to assume that the direction of Case-marking for lexical categories is uniform and, in the unmarked case, corresponds to the head parameter of X-bar theory. In English, then, Case-marking by a lexical category should be uniformly to the right. If we assume this condition to be generally valid, then Genitive case will be assigned to the complement of a noun or adjective (Chomsky, 1986: 193).

Ara bé, molts autors, atribueixen l'aparició dels genitius com a realització dels complements nominals al fet que en general els noms no poden assignar cas

i que, per tant, no admeten complements argumentals realitzats com a SD (ja que no els poden assignar cas directament).

Així, Stowell (1981) feia notar que els complements argumentals dels noms han d'aparèixer precedits per una preposició («[...] the objects of derived nominals are subject to the rule of *of*-Insertion, whereas verbs take bare NP objects» (1981: 110)) perquè els noms no són ni assignadors de cas ni, en conseqüència, de paper temàtic. Per a aquest autor, només els nuclis [-N] poden assignar cas: els noms, doncs, no ho poden fer. Llavors, perquè un nom pugui assignar paper temàtic als seus arguments, cal que s'insereixi una preposició (que té el tret [-N]) que els assigni cas. En paraules de Stowell:

[D]erived nominals lack the Case-assigning feature [-N]; therefore, they can only assign θ -role to a noun phrase that is assigned Case by some other means; this is why *of*-Insertion is required. Since *of* is a preposition, it bears the feature [-N], and can function as a “dummy” Case-marker. This allows the NP to which it is adjoined to satisfy (15), making θ -role assignment possible [...].
(Stowell, 1981: 110–113)

En aquesta línia, Grimshaw (1990) apuntava que els noms no tenen ni capacitat d'assignació de cas ni capacitat d'assignació de paper temàtic (motiu pel qual requereixen una preposició a través de la qual poden descarregar paper temàtic i assignar cas als arguments) i Resnik (2010) conclou que hi ha un contrast entre la sintaxi nominal i la verbal que condueix a pensar que «o bien la estructura argumental del nombre es más reducida que la estructura argumental del verbo (la idea de la “defectividad” del nombre en relación con el verbo), o bien no hay diferencia en cuanto a la estructura argumental de nombres y verbos, como se ha planteado a menudo desde Chomsky (1970), sino en cuanto a las condiciones sintácticas en las que se realizan los argumentos» (Resnik 2010: 97). També Alexiadou (2001) atribuïa l'aparició del genitiu a la incapacitat d'assignació de cas dels noms de llengües com el grec, l'anglès o les romàniques, fenomen que relacionava amb les propietats de l'SVeU que es projecta en el domini nominal (un SVeU defectiu):

As discussed in chapter 1, the impossibility to surface with accusative case correlates with the status of light *v*. If *v* is deficient, as is the case in unaccusatives and passives, then *v* lacks an accusative case feature. This is the case also in nominalizations. LvL is deficient, hence no DP can surface with accusative case. Moreover, since the whole structure is embedded under D and not under T, the single DP will not surface with nominative Case either (Alexiadou, 2001: 173).

És llavors que cal una preposició que permeti assignar cas als complements, i és per això que apareix SP_{de/of/di...}⁵⁹

Igualment, Alexiadou, Haegeman & Stavrou (2007: 542) partien de la proposta que els noms no assignen cas inherentment i que per això els arguments han d'estar introduïts per una preposició (i la menys marcada és *de*). De fet, assenyalaven bàsicament dos problemes en la perspectiva de Chomsky i en la consideració que els noms són marcadors de cas inherent.

El primer problema —que matisarem tot seguit— té a veure amb el nombre d'arguments que poden manifestar-se com a genitius postnominals en un mateix SD: si el cas fos assignat inherentment, no hi hauria cap problema per poder admetre més d'un argument SP_{de/of/di} en un sintagma nominal, però això sembla que no és possible ni en anglès ni en algunes llengües romàniques com el romanès (Cornilescu, 2001). El segon problema té a veure amb la perspectiva de què es parteix, i és que, si considerem que les arrels són lèxicament inespecificades i la categoria gramatical es genera en la sintaxi, no sembla lògic postular que en el cas del nom apareix el genitiu i en el cas del verb tenim un acusatiu (o un nominatiu). En paraules de les autores:

First of all, if the *of*-genitive were indeed an inherent case then it is no immediately clear why the presence of a second genitive, bearing another thematic role, is banned from complex event nominals. This is true for English (126) and for a number of other languages, e.g. Greek (127) and Catalan (128) [...]:

(126) *the destruction of the city of the barbarians

(127) a. *i silipsi tu Jani tis astinominas
the capture the John-gen the police-gen
[...]

(128) *l'afusellament de l'escamot d'en Ferrer Guàrdia

Secondly, at least in the syntactic approaches that assume a bare root, the complement DP of the noun is either projected in the functional domain or it is generated in the complement of the root. We know that when the lexical roots found in nominalizations appear as verbs they do not assign inherent case. Since inherent case is attached to the root [...], genitive case cannot be inherent.

(Alexiadou *et al.*, 2007: 542)⁶⁰

59 L'hebreu, per exemple, contrasta amb aquesta tendència. Segons Alexiadou, els noms eventuals de l'hebreu permeten que els arguments interns es realitzin amb cas acusatiu: «Hebrew process nominals permit objects bearing accusative case» (2001: 15).

60 Cal matisar aquesta afirmació, i és que, com veurem, en català sí que són possibles estructures

Segurament és per aquesta raó que proposen la possibilitat, presentada a Alexiadou (2001), que el genitiu sigui un cas estructural que els noms eventuals reben de les projeccions funcionals de l'SD, com poden ser el gènere o el nombre (Alexiadou, 2001; Alexiadou *et al.*, 2007: 541).⁶¹

Aquesta perspectiva, precisament, no tan sols permet donar compte del procés d'assignació de cas en l'àmbit nominal, sinó que d'alguna manera reforça els postulats actuals sobre la relació entre la concordança i l'assignació de cas, que es produeixen per processos similars (Baker, 2013) i, a més, permet diversos fenòmens relacionats amb les propietats dels arguments nominals en català —com la *promoció* de l'argument intern directe quan es realitza com a únic argument d'un nom transitiu (veg. capítol 6).

Abans de desenvolupar aquesta idea, però, explicarem com assumim que es produeix l'assignació de cas en el sintagma nominal —si bé considerem que es tracta d'una qüestió oberta a la qual caldria dedicar un estudi més aprofundit.

Prenent en consideració les diferents aportacions que s'han fet sobre l'assignació de cas en el domini nominal i basant-nos en dades empíriques del català, podem afirmar, en primer lloc, que en la nostra llengua els noms —a diferència dels verbs o de Flex, que poden assignar cas directament— sempre assignen cas de forma *mediatitzada* (és a dir, sempre exigeixen la preposició, que és la que assigna pròpiament cas), cosa que implica, també, que el marcatge temàtic és *mediatitzat* (en la mesura que cal que l'argument que rep paper temàtic tingui cas): així, si partim de la idea de Stowell (1981) que l'assignació directa de cas només es produeix en les categories [-N] i de la regla que diu que si una categoria no pot assignar cas tampoc pot assignar paper temàtic, sembla clar que el nom requereix una preposició per evitar violar el filtre de cas. Aquesta preposició, com hem vist, és *de* en català.⁶²

Tot i ser composicional, l'assignació de cas dins de l'SD s'ha de produir per un mecanisme similar al que se segueix en l'àmbit verbal, atès que la regla per la qual els arguments que reben cas directament en l'àmbit verbal adquireixen cas genitiu en l'àmbit nominal és força regular.

Per aproximar-nos més adequadament al fenomen, però, cal tenir en compte, a més de la distinció entre cas inherent i cas estructural, la proposta de Marantz (1991), basada en l'assignació de cas com un procés morfològic, que distingeix entre

---

amb dos complements en genitiu —cosa que d'altra banda dificulta l'adopció de la perspectiva proposada per Alexiadou, Haegeman & Stavrou (2007), si més no en català.

61 Per a Alexiadou (2001), el nus que assigna cas no pot ser mai SASp, en la mesura que no tots els noms que tenen arguments realitzats com a genitiu són eventuals (i, per tant, no tots els noms que admeten arguments amb el cas genitiu tenen un nus aspectual). En canvi, tots els noms, en la projecció SD, tenen els nusos SGen i SNum.

62 En aquest sentit, encara que al treball sovint diguem, per raons de brevetat expositiva, que un nom «assigna cas» als seus arguments, en realitat considerem que no és el nom —o un nus funcional d'SD— l'element que assigna cas, sinó que ho fa la preposició.

cas lèxic (assignat arbitràriament per determinats nuclis lèxics a través del règim), cas dependent (assignat només si es realitza un altre cas) i cas no marcat (que només apareix per raons sintàctiques). En aquesta classificació, Marantz suggereix que el cas genitiu s'ha de concebre com a cas no marcat en el marc dels complements nominals: «Unmarked case may be sensitive to the syntactic environment; for example, in a language gen may be the unmarked case for NPs inside NPs (or DPs), while nom may be the unmarked case inside IPs» (2000 [1991]: 24).

Tenint en compte la idea d'Alexiadou, Haegeman & Stavrou (2007) i seguint la classificació de Marantz (1991), podríem considerar que, dins de l'SD, hi ha un nus funcional –SNum o SGen– que assigna cas no marcat a l'SN estructuralment més prominent dels que complementen el nucli nominal, encara que no ho fa directament, sinó a través de la preposició semànticament buida *de*. Si tenim en compte que, en català, els complements nominals que es realitzen com a SP han d'estar postposats al nucli nominal, l'assignador de cas no pot ser SNum –ja que col·locaria el complement en la posició Esp Num', és a dir en una posició pre-nuclear– i, per tant, caldrà considerar que és Gen' el nus que assigna cas al seu especificador a través de la preposició. Així, podríem dir que l'SN estructuralment més prominent dels que configuren els complements d'un nom sempre ascendirà a SGen per rebre cas. En els noms transitius, així com en els noms inergatius, l'SN que rebrà cas genitiu a SGen serà, sempre, l'agent (si es realitza): és el que trobaríem a *l'atac [del periodista] a l'entrevistat* o a *el repapieig [dels avis]*, per exemple. En els noms relacionats amb verbs inacusatius o ergatius, l'únic argument és el que s'externalitza i ascendeix a SGen, on rep cas genitiu: *l'enfonsament [del vaixell]*. I, en el cas dels noms transitius en què l'únic argument realitzat en una posició argumental és l'argument intern directe, és aquest el que haurà d'ascendir per rebre cas (cosa que farà que s'externalitzi i que, per tant, quan un nom es realitza amb un sol argument SP_{de}, aquest argument s'interpreti com a extern).

Tanmateix, aquesta explicació del procés d'assignació de cas presenta algun contraexemple aparent en català, ja que podem localitzar, en alguns sintagmes, dos arguments realitzats com a genitius, com a la frase següent:

(15) la por del Joan de quedar-se sol a casa

En aquests casos, caldrà recórrer a la noció de cas dependent: atès que aquest segon argument sempre es genera com a argument intern a N, haurem de considerar que el nucli nominal pot assignar cas als seus complements –sempre mitjançant la preposició– només si SGen ja ho ha fet: és a dir, en un SD, N només podrà assignar cas si SGen ja ha assignat cas a un dels complements.

Així, en una estructura com la de (15), caldrà considerar que l'SP *del Joan* ha rebut el cas de l'SGen (a la posició d'Esp Gen'), mentre que *de quedar-se sol a casa* rep cas a SN (a la posició d'Esp N').

Finalment, la resta de casos —datiu, oblic— s’han de fer correspondre al cas lèxic, assignat per l’arrel inespecificada lèxicament als seus arguments —composicionalment, mitjançant una preposició que sol mantenir-se tant si l’arrel s’insereix en una estructura nominal com en una estructura verbal. Llavors, com que el complement ja està marcat pel que fa a cas, no pot ascendir en l’estructura —el nucli SGen només pot assignar cas a complements generats com a SN, no com a SP— i, per tant, aquests arguments mai no es poden externalitzar (de manera que, encara que apareguin com a únics arguments d’un nom, no es podran interpretar mai com a arguments *promoguts*). És el que podem observar, per exemple, als sintagmes *telefonada a la Maria* (cf. *telefonar a la Maria*) o *anada a França* (cf. *anar a França*).

Aquesta explicació, que ens sembla prou adequada, topa amb una dificultat important, i és que hi ha noms que requereixen complements argumentals equivalents al complement directe verbal però que no es realitzen com a genitius. En veurem més mostres —i ho explicarem més detalladament— al capítol 6, però de moment observem els exemples següents:

- (16) a. Vaig visitar la mare durant dos dies.
 b. visita {a/de} la mare durant dos dies
 c. Prefereixo un cotxe petit.
 d. preferència {per/??d’}un cotxe petit

Una possible explicació d’aquest fenomen pot tenir a veure amb el paper temàtic (o els papers temàtics) que rep l’argument intern de l’arrel. Així, considerarem que en l’arrel inespecificada lèxicament codifica, semànticament, dues funcions semàntiques que es «fusionen» (*conflate*, en termes de Talmy): una (que habitualment és el tema) s’associa amb el cas no marcat i l’altra (meta, destinatari...) amb un cas lèxic. D’alguna manera és el que suggereix Alexiadou (2001) quan fa notar que, en alemany també hi ha «desajustaments» d’aquest tipus. En paraules de l’autora:

Irene Rapp pointed out to me that in German there are several nouns whose complements are preceded by a preposition, which is not selected by the corresponding verb:

- (i) a. ich wünsche einen Apfel
 I wish an apple-acc
 b. der Wunsch nach einem Apfel
 the wish after an appl-dat

Rapp takes such cases as illustrating that Case is dependent on the semantics of the noun and it is not structurally assigned. I leave this issue open here.

(Alexiadou, 2001: 206)

A partir d'aquí, podem considerar que, l'àmbit verbal, la possibilitat de marcatge directe predomina, de manera que la funció semàntica de tema preval i el verb assigna cas acusatiu a l'argument. En l'àmbit nominal, en canvi, atès que l'assignació de cas sempre és composicional, predomina la preposició amb més contingut semàntic, de manera que emergeix la funció semàntica vinculada al cas lèxic i l'argument es realitza amb cas datiu o oblic. Tanmateix, és una qüestió sobre la qual caldria aprofundir més i de moment només apuntem una hipòtesi que creiem que podria resoldre-la.⁶³

A l'últim apartat d'aquest capítol recollim i analitzem les diferències principals entre els dos tipus de noms a través del conjunt de proves recollides pels autors que hem analitzat als capítols 3 i 4.

5.6 Noms eventuals i noms resultatius

Diversos autors han estudiat i sistematitzat les característiques que permeten distingir els noms eventuals i els noms resultatius i que, d'alguna manera, permeten veure com, mentre que els noms eventuals solen ser paral·lels als verbs —és a dir, són predicats—, els noms resultatius no ho són. En aquest apartat les reprendrem i intentarem avaluar les diverses proves que teòricament han de permetre distingir els dos tipus de noms tot prenent com a base l'estructura argumental dels noms en català.

Cal destacar els diagnòstics de Chomsky (1970), Grimshaw (1990), Picallo (1991, 1999), Alonso Ramos (2004), Peris & Taulé (2009), Borer (2013) i, especialment, Resnik (2010), relacionats tant amb la denotació dels noms com amb les propietats de l'estructura argumental. Tindrem en compte les proves següents: classe de verb de què deriva el nom, selecció de determinants, capacitat de pluralització, expressió de l'aspecte, possibilitat de modificació temporal, compatibilitat amb certs predicats, modificació amb adverbis en *-ment*, modificació amb adjectius de resultat, complement de nom com *fet* o *activitat*, paràfrasi amb clàusules substantives, possibilitat de formar part de construccions amb verbs de suport, realització de l'argument extern i realització de l'argument intern.

5.6.1 Classe de verb amb què es relaciona morfològicament

Diversos autors relacionen la classe aspectual i la valència del verb «primitiu» amb el tipus de substantiu que en resulta (Peris & Taulé, 2009). Per exemple, Picallo (1991) sosté que només els verbs transitius dinàmics permeten formar

⁶³ Reprendrem aquest tema al capítol 6.

noms eventuais (alguns dels quals admeten una lectura resultativa, en funció de les condicions sintàctiques que es produeixin), mentre que els verbs inergatius (intransitius purs) i estatius només formen nominalitzacions resultatives (o amb un comportament molt semblant a les nominalitzacions resultatives) i els inacusatius formen substantius ambigus (és a dir, substantius que admeten tant la lectura eventual com la resultativa).

De la mateixa manera, Peris & Taulé (2009), intentaven provar que els verbs estatius i intransitius donen lloc gairebé sempre a noms resultatius, i els transitius i inacusatius tendeixen a formar noms amb una lectura eventual, resultativa o ambigua (en la terminologia de Peris & Taulé, *subespecificada*).

Malgrat les dades que aporten aquestes autores, considerem que aquesta prova no està exempta de problemes. En primer lloc, sembla clar que es tracta d'una prova útil només per als noms derivats (o relacionats morfològicament amb verbs), i deixa fora de l'anàlisi els substantius no deverbals (o no relacionats amb verbs). En segon lloc, cal tenir en compte que el fet que, per exemple, el 82% dels verbs estatius formin noms resultatius no significa necessàriament que no puguin formar noms eventuais —de fet, fins i tot en l'anàlisi de Peris & Taulé (2009) podríem afirmar que hi ha un 18% de verbs estatius que formen noms que poden presentar estructura eventual i que, per tant, els noms relacionats amb verbs estatius poden ser eventuais—, de la mateixa manera que no tots els noms intransitius formen necessàriament predicats resultatius. Fixem-nos en aquests exemples, en els quals podem veure noms relacionats morfològicament amb verbs intransitius purs (17) i amb verbs estatius (18) amb eventualitats:

- (17) a. No suportó més el repapieig constant del director.
b. El salt de Baumgartner va durar 4 minuts i 19 segons.

- (18) a. El seu enuig en saber la veritat no va sorprendre ningú.
b. La seva por del fracàs li causava molt problemes.

En definitiva, sembla que aquesta prova no permet, si més no de manera prou acurada, distingir els noms eventuais i noms resultatius. És per això que no la prendrem en consideració per a la nostra anàlisi.

5.6.2 Selecció de determinants

Per a Chomsky (1970), un dels criteris clau per distingir els noms eventuais dels resultatius és el determinant que seleccionen. Aquest mateix criteri l'han seguit Grimshaw (1990), Picallo (1991), Peris & Taulé (2009) o Resnik (2010), entre altres autors. Tots ells proposen que els noms eventuais són definits (i, per tant,

estan determinats habitualment per l'article definit), mentre que els noms resultatius admeten l'article definit, l'indefinit, numerals i demostratius. En paraules de Resnik:

Tanto Grimshaw (1990) como Picallo (1991) muestran que, en inglés y en catalán, la selección de determinante permite distinguir entre nominalizaciones resultativas y eventivas, dado que en estas últimas está restringida al artículo definido, mientras que en las resultativas la selección es más amplia. Este mismo contraste se observa en español, como señala Picallo (1999), lo cual se ve en ejemplos como los de (68):

(68) a. La/una/esta construcción azteca los dejó admirados.

b. La/*una/*esta construcción del puente en tres meses los dejó admirados.
(Resnik, 2010: 119)

Cal fer una matisació sobre el fragment anterior, i és que, si bé els indefinits i els numerals no són compatibles amb els noms eventuals, l'exemple (68b) de Resnik només és agramatical si entenem que el demostratiu té un valor dític. En canvi, si el demostratiu té un valor anafòric, la construcció és possible. Ho podem observar als exemples de (19), extrets d'un text sobre l'educació a l'escola (19a) i de les bases d'un concurs (19b) (la cursiva és nostra):

(19) a. Amb aquesta ampliació s'afavoreix la construcció de recursos personals per afrontar situacions difícils. Al seu torn, *aquesta construcció de recursos personals, físics, intel·lectuals* [...] produeix l'efecte de transformar la persona.

b. L'objectiu del concurs és presentar projectes emprenedora a inversors [...]. *Aquesta presentació de projectes* es pot fer a través de la plataforma en línia o de reunions amb els inversors.

Segons Alexiadou (2001) i Resnik (2010), a més, el contrast en els determinants que admet cada tipus de nom és paral·lel al contrast que es pot observar entre els noms comptables i els incomptables (els noms de massa), de manera que podríem relacionar els noms resultatius amb els noms comptables i els eventuals amb els incomptables (de massa). Resnik (2010: 119) ho prova amb exemples com els que reproduïm, traduïts, a continuació:

(20) a. Em va prestar la/una revista

b. Va pujar el/*un preu del petroli.

Aquesta comparació té una conseqüència immediata que d'alguna manera contradiu els postulats de Chomsky (1970) i de la resta d'autors, i és que, de la mateixa manera que els noms de massa admeten més determinants i quantifica-

dors que l'article definit, els noms eventuals —o alguns noms eventuals— també admeten altres combinacions:

- (21) a. *Molt (de) comerç obre els diumenges.
b. Hi ha molt (de) comerç il·legal d'animals per part de caçadors furtius.⁶⁴

De fet, Grimshaw (1990) ja assenyalava que els noms d'eventualitat complexa (que en general correspondrien a les nominalitzacions eventuals) es poden construir sense determinants, com els noms incomptables (1990: 54). I, per la seva part, Sleeman & Brito (2010: 202) afirmen que «under certain conditions, the [eventive] nominal may be preceded by an indefinite determiner».

Cal assenyalar, malgrat tot, dues diferències entre els noms de massa i els eventuals. D'una banda, els noms eventuals no admeten demostratius amb valor dític, cosa que sí que és possible en el cas dels noms de massa:

- (22) a. No diguis mai «d'aquesta aigua no en beuré».
b. #Aquesta por del fracàs li ha fet perdre moltes oportunitats. (Només si té valor anafòric.)

I de l'altra, cal fer notar (com assenyala Resnik), que, encara que alguns noms eventuals es puguin realitzar sense determinant (com els de massa), no tots ho admeten, si més no en català o en espanyol. Podríem dir que aquest tret distingeix el català i l'espanyol —i les altres les llengües romàniques— de l'anglès (si tenim en compte el que assenyalaven Grimshaw o Alexiadou per a l'anglès):

Es interesante observar que, a diferencia de otros nombres de masa, las nominalizaciones eventivas del español no pueden aparecer sin determinante en ciertos contextos sintácticos. Por ejemplo, la posición de argumento interno, disponible para nombres de masa no determinados, como se ve en (72a), aparentemente no puede ser ocupada por una nominalización “desnuda” (cf. (72b) y (72c)):

- (72) a. *Trajeron vino. / Exportan periódicos. / Prometieron esfuerzo. / La noticia produjo caos.*
b. **Prometieron construcción del complejo habitacional en seis meses.*

---

64 Resnik (2010: 119) fa notar, però, que no totes les nominalitzacions eventuals es poden combinar amb aquests quantitatius: «No todas las nominalizaciones eventivas aceptan estos determinantes (**mucha construcción de edificios por parte de la empresa*/**mucha llegada de turistas a la estación*)». Ho justifica per les diferències aspectuals entre el nom *comerç*, que sí que admet el quantificador en qüestió, i *construcció* o *arribada*, que no l'admeten. Així, mentre que el primer nom correspon a una activitat i, per tant, constitueix una eventualitat no delimitada, els altres dos, *construcció* i *arribada*, són una realització i un assoliment i, per tant, són eventualitats delimitades. Tal com comenta l'autora, sembla que el tret [±culminatiu] de les eventualitats és important per explicar algunes propietats de les nominalitzacions (Resnik, 2010: 120).

c. **La noticia produjo destrozo de la fachada del local por los consumidores.*
(Resnik, 2010: 119–120)

En català es produeix el mateix que explica Resnik per a l'espanyol. Així, mentre que els noms incomptables —com *aigua*, *pa* o *llet*— poden aparèixer sense determinants en una oració, els noms eventuais no ho admeten. Vegem-ho:

- (23) a. Van prometre *aigua/pa/llet* per a tots els infants amb risc de desnutrició.
- (24) a. *El director va prometre creació de dues noves places de lector.
b. *La notícia va produir destrucció del meu lloc de treball.

Tanmateix, com també assenyala Resnik, el fet que l'argument nominal també sigui indefinit pot afavorir l'admissibilitat de la nominalització —o de l'SD en què s'insereix la nominalització— sense determinant en la posició d'argument intern d'un verb que també admeti aquesta possibilitat en els noms incomptables:

- (25) a. ? El director va prometre creació de places de lector.
b. La notícia va produir destrucció de llocs de treball.

Tant Leonetti (1991, *apud* Resnik) com Resnik (2010) fan notar que, quan el complement nominal és indefinit, també és possible que la nominalització pluralitzi o que aparegui amb un article indefinit, cosa que els dos autors relacionen amb una interpretació propera a la interpretació resultativa:

De hecho, [...] parecen posibles tanto la pluralización de la nominalización (*la noticia produjo destrozos de mercadería...*) como la presencia del indefinido (*la noticia produjo un destrozo de fachadas...*), lo cual ubicaría estos ejemplos de nominalizaciones con complementos no delimitados más cerca del límite con la interpretación resultativa (Resnik, 2010: 121).

Tot i que no acabem de veure clar que aquest tipus de complements realment permetin una interpretació del nom eventual «al límit» amb la interpretació resultativa, el que sí que sembla és que l'argument intern del nom —o de la nominalització— és fonamental per marcar-ne el caràcter culminatiu. Tal com expliquen Alexiadou, Haegeman & Stavrou (2007), si en els verbs la definitud de l'objecte determina el caràcter culminatiu de l'eventualitat, en el cas dels noms també és possible:

It is well known that the semantic nature of the object determines the telicity of the entailed event (Verkuyl 1972, 1993, 1999; Krifka 1998). Van Hout & Roeper ob-

serve similar contrasts in nominalizations. A quantized object yields a telic event, as in (95a), while a bare plural yields an atelic event, as in (95b). The compatibility with temporal modifiers such as in an hour/for an hour bring out this difference:

- (95) a. the destruction of the city *for hours/in an hour
b. the destruction of cities for hours/in an hour

In this respect, nominalizations behave similarly to their verbal counterparts.

(Alexiadou *et al.*, 2007: 522)

Sembla indubtable que en aquests casos la nominalització és eventual i que, per tant, podem afirmar que, quan el complement argumental és indefinit i el sintagma nominal en què es projecta la nominalització és l'argument intern d'un verb que pot estar acompanyat de noms de massa sense determinant, els noms eventuais poden entendre's com a indefinits i, per tant, poden realitzar-se amb un ventall de determinants més ampli que el que admeten normalment (i és en aquest sentit que podem dir que llavors s'acosten als noms resultatius). De fet, Resnik també observa que hi ha noms eventuais no deverbals, com *conferència*, que es poden construir amb els mateixos tipus de determinants que les nominalitzacions resultatius, ja que són noms comptables (en canvi, hi ha noms eventuais no deverbals que són incomptables, com *pànic*).⁶⁵

En conseqüència, no sempre és possible distingir els noms eventuais dels resultatius pel tipus de determinant (per més que sigui una distinció que sí que permet discriminar alguns tipus de construccions).

5.6.3 Capacitat de pluralització

La majoria d'estudiosos, com Chomsky (1970), Grimshaw (1990), Peris & Taulé (2009) i Resnik (2010) coincideixen en la idea que les nominalitzacions eventuais no admeten la pluralització. Per exemple, segons Grimshaw, «complex event nominals do not pluralize, while result nominals do» (1990: 1990: 54):

---

⁶⁵ Resnik també assenyalava que en el cas dels noms eventuais simples cal distingir entre els que són intrínsecament de massa i els que es poden recategoritzar com a noms de massa: «Nombres eventivos que son intrínsecamente de masa son *pánico, rabia, caos, frío o hambre*. Este tipo de nombres, que aspeccualmente corresponden a estados, ocurren naturalmente en contextos propios de los nombres de masa no eventivos. [...] En cambio, otros nombres eventivos, como *guerra, crisis, fiesta o receso*, son ambiguos en relación con la numerabilidad. En efecto, existen usos contables de estos nombres (*dos guerras mundiales/tres recesos por año, cada crisis/cualquier fiesta*), pero en la construcción existencial con haber pueden aparecer con determinante, en una lectura contable, o sin determinante, en una lectura de masa (*Hay (una) guerra en Irak/ (una) fiesta en el 3º*)» (2010, 121).

- (26) a. *Les construccions freqüents de la personalitat per part dels infants...
 b. Les construccions de fusta d'aquella zona...

Tanmateix, el plural és admissible en alguns contextos, com quan l'argument intern del nom és indefinit i el sintagma nominal (o el sintagma determinant) en què s'insereix funciona com a argument intern d'un verb com *prometre* o *produir* (és a dir, d'un verb que admeti noms de massa indeterminats com a arguments):

- (27) a. Aquell fet va provocar manifestacions de suport per part dels sindicats.
 b. ¿La crisi ha produït destruccions de llocs de treball.

Picallo (1999), a diferència d'autors com Grimshaw (1990), assenyala que alguns tipus de nominalitzacions eventuals es poden realitzar com a plurals (cosa que implica que hi ha contextos en què admeten un article definit en plural). En la mateixa línia, Sleeman & Brito (2010: 204) afirmen que «process nominals can pluralize». És el que il·lustrem a (28):

- (28) a. La fundació va denunciar (els) incompliments del codi ètic per part de l'empresa inversora.
 b. Vaig presenciar les invasions nord-americanes a l'Iraq.
 c. Les visites del Papa a Israel i Palestina van ser la setmana passada.
 d. Les constants exploracions lunars de la NASA preocupen l'ESA.

Per tant, malgrat que les nominalitzacions eventuals solen realitzar-se en singular i que diversos autors han fet notar que la pluralització implica sovint una lectura resultativa dels noms que admeten els dos sentits, tampoc podem afirmar amb rotunditat que els noms eventuals no admetin mai el plural. Amb tot, en aquest cas el plural no té les mateixes implicacions que amb els noms resultatius (Picallo, 1999): si en aquests darrers la pluralitat designa un conjunt d'elements, en les nominalitzacions eventuals el plural té una funció aspectual i indica la repetició de l'eventualitat (Picallo, 1999: 378).

5.6.4 Expressió de l'aspecte i del temps

En apartats anteriors hem mostrat que una de les característiques més notables dels noms eventuals és que aquests substantius tenen aspecte lèxic i que, per tant, admeten l'expressió de l'aspecte en les seves projeccions. Aquesta propietat té conseqüències relacionades no tan sols amb l'estructura argumental sinó també amb la capacitat dels noms eventuals d'admetre adjunts aspectuals i temporals (Resnik 2010: 109).

Les conseqüències del fet que els noms eventuals tinguin aspecte lèxic són, en relació amb la possibilitat d'admissió d'adjunts temporals i aspectuals, l'admissió de modificadors adjectivals com *freqüent* o *constant*, la compatibilitat amb modificadors aspectuals propis dels verbs i la incompatibilitat amb modificadors aspectuals nominals encapçalats per *de* (propis dels noms resultatius i dels noms eventuals simples). A més, l'aspecte també permet que els noms eventuals puguin funcionar com a complements de sintagmes preposicionals i quantificadors aspectuals.

5.6.4.1 Combinació amb *freqüent* i *constant*

Una de les propietats dels noms eventuals que han assenyalat la major part dels estudiosos és la possibilitat de combinació d'aquests noms amb els adjectius *freqüent* i *constant*. Grimshaw (1990: 50) fa notar que aquests dos adjectius forcen una lectura eventual d'una nominalització que altrament podria ser ambigua, i Resnik assenjala que la modificació del nom amb aquests adjectius fa que l'argument intern —o, més aviat, segons el que defensem en aquest treball, l'argument *promogut*— esdevingui obligatori, cosa que explica (només en part) per què aquests adjectius forcen la interpretació eventual del nom (2010: 107).

No totes les nominalitzacions eventuals ni tots els noms eventuals simples admeten la modificació amb aquests dos adjectius: sembla, segons Resnik (2010), que *constant* és compatible amb més nominalitzacions —ja que pot modificar qualsevol tipus d'esdeveniment dinàmic— que *freqüent*. Ara bé, no hem localitzat nominalitzacions resultatives que admetin cap d'aquests dos modificadors, cosa que d'alguna manera indica que, si una nominalització ambigua es pot combinar amb *freqüent* o *constant*, vol dir que és eventual (o que se'n força la lectura eventual).

5.6.4.2 Modificació amb adjectius de resultat

Les nominalitzacions eventuals i resultatives contrasten, segons Resnik (2010), en les possibilitats de modificació amb adjectius qualificatius relacionats amb adverbis. Així, els adjunts modals que en el domini verbal es realitzen com a adverbis en *-ment* i que en l'SD esdevenen adjectius qualificatius només són compatibles, en una configuració nominal, amb una lectura resultativa de les nominalitzacions:⁶⁶

---

66 Cornilescu també fa notar aquesta propietat per al romanès (2001: 470-471): «In Romanian, e-nominals and r-nominals also differ regarding the form of the adjuncts they allow. When they modify underived nouns, Romanian place/time adjuncts (PPs or AdvPs) acquire an extra preposition *de* [...]. The preposition *de* could be interpreted as a mark of adjectivization [...]. [...] only r-nominals share with underived nouns the ability to license these adjectival space/time adjuncts. Complex e-nominals exclude them».

En los ejemplos de (55), puede observarse que el adjetivo correspondiente al adverbio *sólidamente* del SV de (55a) sólo es compatible con la variante resultativa de la nominalización, como se ve en el contraste entre (55b) y (55c):

- (55) a. *la catedral construida sólidamente en concreto armado*
 b. **la construcción sólida de la catedral en tres años*
 c. *una construcción sólida*
 (Resnik 2010: 110)

De fet, el contrast que proposa Resnik és aplicable a altres adjectius que, encara que no corresponguin a adjunts modals en una configuració verbal, tinguin a veure amb les característiques físiques dels objectes que designa un nom, com *deteriorat* (Resnik 2010), *gastat*, *ampul·lós*, *blau* (o qualsevol altre color), etc., sempre que tinguem en compte que aquests adjectius només són aplicables als substantius que designen objectes (i no pas a tots els resultatius). Vegem-ne un exemple:

- (29) a. El passeig més ample de la ciutat és el passeig Sunyer.
 b. **El passeig amb els meus cosins més ample de la ciutat va ser molt agradable.*

5.6.4.3 Compatibilitat amb modificadors temporals

Una altra de les proves que estableix Grimshaw (1990: 132) per distingir les nominalitzacions que ella anomena d'esdeveniment complex —que, com hem comentat, són les que per a l'autora admeten estructura argumental— de la resta és el fet que aquests substantius es comporten com els verbs amb què es relacionen morfològicament pel que fa a la combinació amb modificadors aspectuals i temporals. Els noms eventuals poden estar complementats per sintagmes preposicionals com *en X temps* (en el cas de les eventualitats culminatives) o *durant dos dies* (en el cas de les eventualitats no culminatives), com veiem a (30a i b), mentre que els resultatius no els admeten (30c i d):

- (30) a. La construcció de l'edifici en tres mesos va deixar tothom parat.
 b. La declaració de l'acusada durant set hores va ser una farsa.
 c. **La construcció de fusta en tres mesos era espectacular.*
 d. **La declaració durant set hores que tens a la taula és molt interessant.*

En aquesta mateixa línia, Resnik (2010) assenyala que les nominalitzacions eventuals admeten els mateixos modificadors aspectuals i temporals que el verb corresponent, que poden ser tant els sintagmes preposicionals que acabem de veure com sintagmes nominals amb valor temporal:

- (31) a. La contractació de treballadors precaris l'any passat va fer disminuir l'atur.
b. Vaig contribuir a la creació de l'empresa l'any passat.

No totes les nominalitzacions ni tots els noms eventuais simples admeten aquestes construccions perquè depenen, en bona mesura, de l'aspecte lèxic de cada nom (les eventualitats no duratives —actes i esdeveniments—, per exemple, no poden admetre modificadors realitzats com a SP_{durant} i les no culminatives —activitats— no admeten modificadors del tipus *en X temps*). Ara bé, podem afirmar que la possibilitat de rebre complements temporals és una característica general de les nominalitzacions eventuais.

5.6.4.4 Admissió de modificadors del tipus *en* + infinitiu

La compatibilitat de les nominalitzacions eventuais i dels noms eventuais simples amb adjunts temporals realitzats com a sintagmes preposicionals com els que hem vist a l'apartat anterior es pot estendre als sintagmes preposicionals de valor temporal que introdueixen clàusules d'infinitiu. En aquests casos, l'argument extern de la nominalització —o el constituent amb el paper temàtic d'agent— controla la clàusula d'infinitiu:

- (32) a. La dimissió de la treballadora_i en PRO_i adonar-se que no la valoraven no va preocupar ningú.
b. L'abandonament del gos per part dels amos_i en PRO_i veure que no el poden cuidar demostra la irresponsabilitat d'algunes persones.
c. La seva_i tornada als entrenaments en PRO_i estar segur que no tenia cap lesió greu va alegrar l'afició.
d. *La tornada de la cançó en veure...

Com es pot observar a (32d), aquests complements no són compatibles amb nominalitzacions de resultat: com que no tenen arguments ni lliguen papers temàtics, no tenen constituents que puguin controlar el subjecte PRO de la clàusula d'infinitiu.

5.6.4.5 Modificació amb adverbis en *-ment* de valor temporal o aspectual

De la mateixa manera que les nominalitzacions eventuais admeten els mateixos modificadors temporals i aspectuals que els verbs dels quals deriven o amb els quals es relacionen morfològicament si aquests modificadors es realitzen com a SD o com a SP, Resnik (2010) fa notar que, en alguns casos, també admeten adverbis en *-ment* amb un valor temporal o aspectual. La presència de l'adverbi, a més, força la realització de l'argument «intern» del nom (o d'un argument

promogut que ha estat intern en algun moment de la derivació, ja que també ho trobem en el cas dels noms relacionats amb verbs inacusatius):

- (33) a. La modificació *(de les condicions) periòdicament crea inseguretat.
 b. La traducció *(de documents) diàriament l'ha ajudat a aprendre llengües.

5.6.4.6 Modificadors aspectuals nominals encapçalats per *de*

Si en els apartats anteriors presentàvem la possibilitat que les nominalitzacions eventuais es combinin amb modificadors temporals i aspectuals com *en X temps*, *durant X temps*, ara ens centrem en un tipus de complement que, segons Resnik, indica que un nom és resultatiu. Hem fet notar que, per a aquesta autora, els modificadors aspectuals encapçalats per *de* (per exemple, *de dos dies*, *de cinc minuts*) només són compatibles amb les nominalitzacions resultatius i amb els noms eventuais simples que indiquen esdeveniments no culminatius, malgrat que cada tipus de substantiu assigna significats diferents al complement en qüestió. Fixem-nos en els exemples següents:

- (34) a. una publicació de tres anys
 b. una classe de dues hores
 c. un congrés d'una setmana
 d. *la publicació dels articles de tres anys (agramatical si considerem l'SP *de tres anys* com a complement del nom *publicació*)

Mentre que el modificador temporal de (34a) fa referència a l'edat de la publicació, en els casos de (34b) i (34c) el que indica el modificador temporal és la durada de l'esdeveniment (durada que, expressada com a SP_{de}, no és admissible si acompanya nominalitzacions eventuais del tipus *publicació*).

Precisament, el fet que aquest modificador indiqui la durada de l'esdeveniment ens fa pensar que el tret que legitima la presència del modificador temporal no és el caràcter culminatiu, tal com proposa Resnik (2010), sinó precisament la duració. De fet, això és el que explicaria que una nominalització eventual no durativa com *publicació* —que en la nostra classificació aspectual és un acte— no admeti el complement en qüestió.

Així, podem combinar aquest complement amb noms eventuais simples que Resnik considera activitats, realitzacions i estats (és a dir, que tenen el tret [+duratiu]), però no als assoliments (que són [-duratiu] però [+culminatiu]). Ho il·lustrem a (35).

- (35) a. un concert de dues hores
 b. un motí d'una setmana
 c. un boicot de dos mesos

- d. un silenci de cinc minuts
- e. *un accident de trenta segons

La compatibilitat d'aquests modificadors amb les nominalitzacions eventuais depèn del fet que l'esdeveniment sigui duratiu o no, i no tant del fet que sigui culminatiu o no culminatiu. Així, és possible trobar nominalitzacions eventuais amb complements temporals realitzats com a SP_{de} que indiquin la durada de l'esdeveniment sempre que aquestes nominalitzacions siguin duratives (és a dir, en tots els casos excepte en els actes i en els esdeveniments). Fixem-nos en els exemples següents:

- (36) a. Vaig presenciar l'aturada de cinc minuts per part dels treballadors.
b. ?La seva immersió de cinc minuts a l'oceà Àrtic va ser notícia a tot arreu.
c. La discussió de mitja hora que va tenir amb el director va provocar que renunciés al seu somni.
d. *Vaig presenciar la col·lisió de dos minuts entre tots aquells cotxes.

Per tant, tot i que Resnik identifica les nominalitzacions eventuais amb eventualitats delimitades i les resultatives amb eventualitats no delimitades, no sempre es compleixen les previsions de l'autora i que, per tant, no és clar fins a quin punt podem distingir les nominalitzacions eventuais i resultatives per aquest tipus de modificador aspectual.

5.6.4.7 Complement de sintagmes preposicionals aspectuals

Resnik (2010) assenyala que sintagmes preposicionals com *al principi de*, *al començament de*, *al final de*, *a la meitat de* o *durant* normalment seleccionen noms eventuais com a complements, i a aquesta llista hi podríem afegir sintagmes sinònims als anteriors, com *en el decurs/transcurs de* o *enmig/al mig de*, a més de sintagmes com *abans/després de*. Els noms resultatius (37b) solen rebutjar aquestes construccions:

- (37) a. Vaig arribar {durant/al final de} la construcció de l'escola.
b. Vaig arribar {*durant/#al final de} la construcció de fusta. (*Al final de* és possible amb un valor locatiu.)

Aquesta prova, però, no sempre és útil per discriminar els noms eventuais i els resultatius, ja que les preposicions preses en consideració no sempre tenen el valor temporal o aspectual necessari per desfer l'ambigüitat entre la lectura eventual i la lectura resultativa d'una nominalització. Així, mentre que podem considerar que la lectura eventual és prou clara quan la preposició que introdueix l'SP és *durant* (expressa sempre un valor temporal), no sempre és així en la resta

de casos. Fixem-nos que, en català, considerem perfectament admissibles les oracions de (38), en què els noms que acompanyen els sintagmes preposicionals *al final de*, *al principi de* i *a la meitat de* són clarament resultatius. En aquests casos, les preposicions han adquirit un valor locatiu (i, per tant, s'ha perdut el significat eventual del sintagma):

- (38) a. Al final de la introducció hi ha una falta d'ortografia.
 b. Al principi de la discussió hi ha un paràgraf molt confús.
 c. Vaig trobar-lo dret al mig de la classe.

Aquests sintagmes preposicionals seleccionen substantius eventuais quan presenten un valor temporal (referit a l'eventualitat que designen el nom); en canvi, seleccionen nominalitzacions resultatives o noms concrets quan tenen un valor locatiu (referit a l'espai on es poden localitzar els resultats o els objectes en qüestió). No sembla, doncs, un diagnòstic vàlid per distingir les nominalitzacions eventuais de les resultatives, ja que prèviament cal distingir el valor del sintagma preposicional mateix.

5.6.4.8 Complement de quantificadors aspectuals

A diferència de la prova anterior, un element que sí que sembla que permet distingir les nominalitzacions eventuais de les resultatives és la possibilitat que els sintagmes nominals en què es projecten complementin quantificadors aspectuals duratius del tipus de *x temps de*. Resnik assenyala que les nominalitzacions que seleccionen aquests quantificadors no poden ser ni resultatives ni delimitades:

Las nominalizaciones y los nombres eventivos que denotan eventos atélicos pueden ser complemento de un cuantificador de significado aspectual durativo [...], mientras que las nominalizaciones resultativas no aceptan esta forma de cuantificación [...]:

- (49) a. *un año de construcción*
 b. *una hora de clase*
 c. **un año de construcción de piedra*
 [...]

Ni los nombres eventivos que denotan eventos télicos ni las nominalizaciones que derivan de verbos télicos aceptan este tipo de cuantificación: **dos minutos de accidente*, **diez minutos de llegada constante de trenes* [...].

(Resnik, 2010: 106–107)

Sembla, però, que el tret que marca l'admissibilitat d'aquestes construccions no és, tampoc, el caràcter culminatiu, sinó la durativitat. Fixem-nos que noms even-

tuals que Resnik considera realitzacions —i que, per tant, són culminatius— poden funcionar de complement d'aquest tipus de quantificadors (39*a-d*). En canvi, els assoliments (si seguim, com Resnik, la classificació de les categories aspectuals de Vendler), o tant els actes com els esdeveniments (que són les eventualitats puntuals en la classificació d'Alonso Ramos) rebutgen aquestes construccions (39*e i f*):

- (39) a. Panrico vol posar fi als tres mesos de vaga dels seus treballadors.
b. Tot i l'any de boicot al vi català per part dels espanyols, les cooperatives han incrementat les vendes fora de la UE.
c. Set hores de declaració cansen qualsevol.
d. un moment de plena consciència del que feia
e. *un any d'atemptat
f. *dos dies de cruixit

Els altres tipus de nominalitzacions que no poden funcionar com a complements d'aquests quantificadors són els que Alonso Ramos (2004) incorpora dins de les qualitats (*intel·ligència, elegància*), que de fet no poden combinar-se amb cap tipus de complement temporal perquè precisament són, com recorda Ramos, elements permanents o atemporals:

- (40) a. *tres anys d'intel·ligència
b. *un dia d'elegància

Podem afirmar, doncs, que els quantificadors aspectuals amb valor duratiu seleccionen com a arguments substantius eventuals no puntuals (és a dir, duratius), i rebutja tant els noms eventuals puntuals o atemporals com els noms no eventuals (nominalitzacions resultatives o noms d'objecte). Per tant, sembla una prova vàlida per distingir alguns substantius eventuals de la resta de noms (si bé no permeten distingir els noms eventuals dels resultatius).

5.6.5 Compatibilitat amb certs predicats

5.6.5.1 Selecció de predicats amb *ser* o *estar*

Resnik (2010: 83) fa notar que les propietats aspectuals dels noms varien segons si aquests noms són subjecte del verb *ser* o del verb *estar*. Així, el verb *ser*, quan té el significat de 'tenir lloc', selecciona, com a arguments externs, noms que denotin eventualitats, i no admet noms resultatius:

- (41) a. La construcció de la carretera va ser la setmana passada.
b. La sortida dels jugadors al camp va ser a les 18 h.

- c. *La construcció de fusta va ser la setmana passada.
- d. *La sortida més ampla de l'estadi va ser a les 18 h.

En canvi, el verb *estar*, quan vol dir 'trobar-se', selecciona noms d'objecte i nominalitzacions resultatius (rebutja noms eventuals). Vegem-ho:

- (42) a. La construcció de fusta està al final del camí.
- b. La sortida més ampla de l'estadi està en aquesta banda.
- c. *La construcció de la carretera està al final del camí.
- d. *La sortida dels jugadors al camp està en aquesta banda.

5.6.5.2 Construccions equatives

Una de les proves que aporta Grimshaw (1990) per distingir el que ella anomena els noms d'eventualitat complexa dels resultatius i dels noms eventuals simples és la possibilitat que aquests noms puguin aparèixer en construccions equatives (és a dir, oracions atributives simètriques, en què es pot canviar l'ordre del subjecte i l'atribut). Per a aquesta autora, només els noms resultatius admeten aquest tipus de construcció, si més no en anglès, tal com mostren aquestes oracions ((21) en els exemples que presenta Grimshaw (1990: 55)):

- (43) a. That was the assignment.
- b. That was the assignment of the problem.

En català aquest fenomen es compleix només en el cas de construccions equatives en què un dels constituents és un demostratiu (cosa que estaria lligada a les possibilitats de combinació dels noms eventuals amb un demostratiu), com veiem a (44*b* i *c*), però no en la resta de casos (44*d* i *e*):

- (44) a. Aquesta és la publicació de què et vaig parlar.
- b. *Aquesta és la publicació de tres articles seguits sobre el mateix tema.
- c. *Aquesta és la reconstrucció de l'edifici en dos dies.
- d. El problema és la publicació de tres articles seguits sobre el mateix tema.
- e. El que no veig possible és la reconstrucció de l'edifici en dos dies.

Segurament aquest fenomen està estretament lligat a les possibilitats de referència anafòrica dels noms eventuals i dels resultatius. En llengües com l'espanyol, la referència anafòrica amb un demostratiu masculí o femení només és possible en el cas de noms resultatius, ja que els noms eventuals exigeixen un demostratiu neutre:

- (45) a. Estudió los accesos defectuosos de la estación y cómo estos pueden llegar a provocar accidentes.
b. Le preocupaba el acceso de este partido al poder y lo que esto supondría para la economía.

Alhora, aquest fenomen té a veure amb els determinants que es poden combinar amb cada tipus de nom: encara que hem dit que no sempre podem distingir els noms eventuals dels resultatius pel tipus de determinant, sí que és cert que és relativament poc freqüent que els noms eventuals es combinin amb indefinits o quantitatius. Precisament les oracions equatives en què un dels constituents pertany a aquestes categories, com trobàvem en el cas dels demostratius, només admeten nominalitzacions resultatives (en aquest cas, a més, la no admissió té a veure amb les possibilitats de pluralització):

- (46) a. Diverses són les entrades de l'estació.
b. Alguna (d'aquestes) deu ser l'entrada per on has de passar.
c. *Alguna (d'aquestes) és l'entrada dels futbolistes al camp. (Només seria admissible amb una lectura no equativa, en què els referents de cada constituent fossin diferents.)

En qualsevol cas, podríem reformular la prova i considerar que el que caracteritza les nominalitzacions resultatives respecte a les nominalitzacions eventuals és la compatibilitat amb construccions equatives en què un dels constituents és un demostratiu, un indefinit o un quantitatiu.

5.6.5.3 Predicats d'avaluació com *ser inexacte, inconsistent*

Segons Picallo (1991), hi ha dades que demostren que les nominalitzacions eventuals no admeten predicats d'avaluació com *ser inexacte* o *ser inconsistent* (als quals podríem afegir predicats com *ser exacte*, *consistent*, *(im)precís*, *(in)adequat* o *(in)admissible*, per exemple) i que aquests predicats sempre seleccionen nominalitzacions resultatives. D'alguna manera és el que podem observar a (47):

- (47) a. La definició que m'acabes de llegir és {inexacta/imprecisa/inadequada}.
b. *La definició dels objectius del curs durant l'últim Consell de Departament és {inadequada/imprecisa/inadmissible}.

Amb tot, Resnik (2020: 104–105) fa notar que aquesta prova només és vàlida parcialment: d'una banda, els noms eventuals no deverbals poden ser subjectes d'aquests predicats (*la classe que acaba d'impartir és inconsistent*), i, de l'altra, el nombre de noms a què es pot aplicar un predicat com *ser inexacte/inconsistent* és relatiu

vament reduït. És més: hi ha nominalitzacions deverbals d'interpretació clarament eventual que admeten el predicat en qüestió. Fixem-nos en els exemples següents:

- (48) a. El plantejament de l'assignatura per part del professor és inadequat.
b. La fugida del país per part del president corrupte és inadmissible.

Per tant, no podem considerar aquest diagnòstic com a vàlid per a la discriminació de predicats eventuals i resultatius en tots els casos.

5.6.5.4 Subjecte dels verbs *valdre* i *enviar*

Per a Picallo (1991), predicats com *valdre* (només en el sentit de (49a)) o *enviar* sempre seleccionen nominalitzacions resultatius, ja sigui com a argument extern o com a argument intern. Per a Picallo, doncs, aquests verbs són incompatibles amb SD passius, que ella assimila als noms eventuals. L'autora ho exemplifica així (1991: 294):

- (49) a. Les observacions de Ramón y Cajal de l'estructura neuronal li van valer el Premi Nobel.
b. L'avaluació de la comissió dels resultats de l'enquesta es va enviar a tothom.

Amb tot, com en el cas anterior, hi ha alguns problemes relacionats amb els predicats proposats. En primer lloc, el verb *enviar*, que sí que ha de seleccionar sempre nominalitzacions resultatius i substantius d'objecte com a arguments interns —les eventualitats, conceptualment, no es poden enviar—, només es pot combinar amb un conjunt limitat de nominalitzacions, que són les que designen objectes i resultats que podem concebre, des d'un punt de vista pragmàtic, com a susceptibles de ser enviats (tant físicament com en sentit figurat):

- (50) a. La publicació s'enviava a tothom que hi estigués subscrit.
b. #?Aquella construcció de fusta es va enviar al MOMA.
c. #Els coneixements s'enviaven a...

En segon lloc, el predicat que presenta Picallo amb el verb *valdre* segurament descarta l'alternant passiu de l'SD en què es projecten algunes nominalitzacions eventuals perquè en aquests casos l'argument intern de la nominalització s'externalitza i l'agent es reprèn com a adjunt, cosa que impedeix que pugui actuar com a referent del pronom datiu del predicat (que agafa com a referent l'argument extern de la nominalització, encara que no es realitzi fonològicament). Ara bé, com podem veure a (51), hi ha nominalitzacions amb una lectura eventual que admeten aquest mateix tipus de predicat:

- (51) a. El desenvolupament, en només nou mesos d'investigació, d'un nou sistema de radioteràpia li va valdre el Premi Nobel de Medicina.
b. El seu estudi constant de tot el que tenia a veure amb la llengua li va valdre el Premi Nacional de les Lletres Catalanes.
c. La conferència que va donar al Col·loqui i que va durar dues hores ben bones li va valdre el reconeixement de tot l'àmbit acadèmic.

Per tant, no podem considerar aquest element com un diagnòstic efectiu per distingir les nominalitzacions eventuals i les resultatives.

5.6.5.5 Argument intern de *presenciar*

El verb *presenciar* selecciona, com a argument intern, sintagmes nominals que denoten esdeveniments (Resnik, 2010). A aquest verb n'hi podríem afegir altres, com *seguir* (en el sentit de 'realitzar un seguiment') o *assistir* ('estar present'):

- (52) a. Vaig {presenciar/seguir amb interès} la construcció de l'ajuntament.
b. Vam assistir a la presentació del llibre.
c. *Vaig {presenciar/seguir amb interès} la construcció de fusta.
d. *Vam assistir a una presentació en Power Point.

5.6.5.6. Predicats aspectuals i esdevenimentals

Tot i que Picallo (1991) fa notar que els verbs com *començar*, *acabar*, *durar*, *ocórrer*, *tenir lloc* o *succeir*, quan formen predicats aspectuals i esdevenimentals, poden seleccionar tant noms eventuals com resultatius —que ella identifica amb els noms simples i amb els noms deverbals quan es realitzen com a construccions actives—, actualment hi ha consens (Picallo 1999, Bosque 1999, Peris & Taulé 2009 i Resnik 2010, entre altres autors) en la idea que aquests verbs tendeixen a seleccionar com a subjecte nominalitzacions eventuals i noms eventuals simples, si més no en espanyol:

[...] los verbos aspectuales (como *empezar*, *terminar* o *durar*) y los verbos de acaecimiento (como *suced*, *ocurrir*, *tener lugar* o *ser*, en el uso ya considerado en §3.4.1) seleccionan como sujeto nominalizaciones eventivas o nombres eventivos simples. [...] los nombres resultativos, sean derivados o simples, no ocurren en estos contextos:

- (40) a. *La construcción/demolición del edificio empezó a las 10.*
b. *La conferencia/película empezó a las 10.*
c. **La construcción de piedra empezó a las 10.*
d. **La conferencia impresa a dos columnas empezó a las 10.*
(Resnik, 2010: 103)

No totes les accepcions dels verbs enumerats serveixen com a diagnòstic en aquest cas: si bé els verbs aspectuals com *començar*, *acabar* o *durar* tenen usos i accepcions amb els quals només seleccionen, com a subjectes, substantius eventuais (53), també tenen usos amb què admeten una lectura resultativa de la nominalització (és el que mostrem a (54), fins i tot quan els complements dels verbs presenten modificadors aspectuals o temporals:

- (53) a. La invasió nord-americana de l'Iraq va {tenir lloc/començar} l'any 2003.
 b. La conferència sobre Vinyoli va durar una mica més d'una hora.
 c. La publicació de les obres completes de Fabra va començar l'any 2002 i (es) va acabar l'any 2013.
 d. L'accident del tren de Santiago va succeir el 24 de juliol de 2013.
- (54) a. En el nostre calendari, els anys comencen el dia 1 de gener.
 b. La publicació periòdica en què escrivien tots aquests autors només va durar vuit anys.

Tanmateix, aquests darrers usos es distingeixen clarament dels primers perquè en aquells casos l'eventualitat del verb entronca amb la del nom (és a dir, el verb indica alguna cosa respecte a alguna característica de l'eventualitat nominal) i per tant no impedeixen que puguem considerar que els verbs aspectuals i esdevenimentals tendeixen a seleccionar noms amb estructura eventual com a subjectes.

5.6.6 Compatibilitat amb predicats secundaris

Segons Leonetti & Escandell (1991), un altre dels factors que permeten distingir les lectures eventual i resultativa d'algunes nominalitzacions –i, per tant, legitimar el caràcter argumental dels seus complements– és la capacitat de combinació amb adjectius predicatius que modifiquin el tema o bé l'agent (o l'experimentador) de la nominalització (i que introdueixin una predicació secundària). Tot i que es pot considerar que els complements predicatius s'adjunten amb facilitat tant a noms eventuais com a noms resultatius (Leonetti & Escandell, 1991: 436–437), en el cas dels noms resultatius el predicatiu només és admissible si fa referència a l'agent (o a l'autor) de la nominalització, però no al complement que seria assimilable al tema:

La presencia de predicativos referidos al tema se permite sólo cuando el núcleo denota un acontecimiento [...] pero no en el caso contrario (es decir, si el núcleo designa un objeto que es resultado de un proceso). En cambio, los CCPP orientados hacia el experimentador o el agente son aceptables incluso con nombres de resultado (Leonetti & Escandell, 1991: 436).

Observem aquestes oracions (extretes en part de Leonetti & Escandell, 1991: 435–436):

- (55) a. Vaig presenciar l'atac dels rebels *furiosos* a la seu del govern
b. Vaig observar el passeig de l'Aina *descalça* pel parc.
c. La compra dels cotxes revisats es produirà demà.
- (56) a. Algunes traduccions de la Mercè *inspirada* són fantàstiques.
b. *aquestes compres dels cotxes *revisats*

A més, els noms eventuals permeten que l'argument extern de la predicació secundària sigui buit, cosa que és admissible en el cas dels noms resultatius. Fixem-nos en aquests exemples (el predicatiu està en cursiva), que extraiem de Leonetti & Escandell (1991: 436–437):

- (57) a. [_{DP} La [_t_i proclamació dels resultats *borratxo*_{v/*s}] li costarà el càrrec.
b. [_{DP} La [_t_i presentació *mal afaitat*_i davant del capità] és motiu de sanció.
c. Les presentacions (**mal afaitat(s)*) davant del capità són imperdonables.

Aquesta possibilitat reforça la nostra idea que, en realitat, els complements que són obligatoris en el cas dels noms eventuals no són els arguments interns (com proposen Grimshaw o Picallo), sinó els externs (o *promoguts*), que, si no són explícits, s'han de considerar buits (de la mateixa manera que els subjectes oracionals).⁶⁷

Podem dir, doncs, que els noms eventuals en general permeten la presència d'un adjectiu predicatiu que funcioni com a predicat secundari (característica que, a més, els complements d'aquests noms són veritables arguments), mentre que en els substantius resultatius aquesta possibilitat resulta menys natural i, a més, està limitada als complements que tinguin una interpretació assimilable a l'agent, sempre que no siguin implícits.

5.6.7 Paràfrasi amb clàusules substantives

Tal com recorda Resnik, les nominalitzacions de procés es poden parafrasejar amb una oració subordinada substantiva amb el verb primitiu de la nominalització (o amb el verb relacionat morfològicament amb la nominalització) com a nucli verbal, mentre que les nominalitzacions de resultat no ho permeten:

---

67 Això també implica, com hem vist, que en el cas dels noms sí que es compleix el principi de predicació de Rothstein (a diferència del que proposen Giorgi & Longobardi).

- (58) a. La construcció d'aquestes cases en tan poc temps va ser molt problemàtica.
 b. Que es construïssin aquestes cases en tan poc temps va ser molt problemàtic.
 c. La construcció més alta del barri és aquella.
 d. *Que es construís més alta del barri és aquella.

Tot i que és cert que no tots els noms eventuals són deverbals (ni estan relacionats morfològicament amb un verb) i que, per tant, no sempre podem parafrasejar els sintagmes nominals en qüestió mitjançant subordinades substantives amb un verb principal relacionat morfològicament amb el nucli nominal que pretenem analitzar (és el cas, per exemple, dels sintagmes nominals entre claus a *[La catàstrofe/El terratrèmol/El tsunami] del Japó va produir centenars de morts*). Ara bé, sembla una prova vàlida per distingir nominalitzacions eventuals i resultatives.

5.6.8 Complement de fet, activitat, procés

Els noms eventuals, segons explica Resnik (2010: 81) poden complementar noms com *fet*, *procés* o *activitat*, que, al cap i a la fi, són hiperònims equivalents, en part, als tipus semàntics associats a aquests noms (corresponen a les categories de l'aspecte lèxic). Segurament, a aquesta llista hi hauríem d'afegir els altres noms referits a les categories aspectuals, com *estat*, *acte*, *acció*, *esdeveniment*:⁶⁸

- (59) a. L'alegria constant del Joan em posa nerviosa.
 b. L'estat d'alegria constant del Guillem em posa nerviosa.
 c. Les alegries i les penes formen part de la vida.
 d. *L'estat de les alegries i les penes forma part de la vida.
- (60) a. L'entrada dels trens a l'estació és molt sorollosa.
 b. El procés {de l'entrada / d'entrada} dels trens a l'estació és molt sorollós.
 c. L'entrada de l'estació s'haurà de reconstruir.
 d. *El procés {de l'entrada/ d'entrada} de l'estació s'haurà de reconstruir.
- (61) a. L'atac governamental als rebels va durar cinc dies.
 b. L'acció de l'atac governamental als rebels va durar cinc dies.
 c. Va patir un atac de nervis.
 d. *Va patir l'acció de l'atac de nervis.

68 Hem exclòs el substantiu *qualitat* d'aquesta llista perquè no sembla que pugui acompanyar noms d'aquestes característiques:

- (1) a. La consciència del Pau de les seves capacitats l'ha ajudat a progressar.
 b. *La qualitat de consciència constant...

- (62) a. Vaig assistir a la classe del Francesc sobre la prevenció de lesions en nens i adolescents.
b. Vaig assistir a l'activitat de la classe del Francesc sobre la prevenció de lesions en nens i adolescents.
c. La classe estava plena.
d. *L'activitat de la classe estava plena.

5.6.9 Referència anafòrica amb *això*

Un últim element que permet distingir, pel que fa a la denotació, un nom eventual d'una nominalització resultativa és la possibilitat de reprendre el sintagma nominal (o el sintagma determinant) en què es projecta mitjançant el pronom neutre *això*: només els noms eventuais admeten la substitució. Com en el cas de la primera prova, però, no tots els noms eventuais compleixen aquest requisit. Com demostra Resnik (2010), en aquest cas els noms no eventuais es comporten com els resultatius en aquest sentit, ja que no admeten la substitució:

- (63) a. Vaig seguir amb interès la construcció de l'edifici i tot el que *això* va comportar.
b. Va parlar de l'entrada dels comunistes al govern i del que *això* va significar.
c. Estudia aquesta construcció romana. *Això té molt de valor actualment.
d. Vigilava l'entrada del govern. *Això és a la plaça de Sant Jaume.
- (64) a. Vaig assistir a la conferència de Chomsky. *Això va ser a les 10 h.
b. Vaig veure l'accident d'aquells dos cotxes. *Això va passar a la T-11.

El que sí que sembla que permetria distingir els noms eventuais dels resultatius és una prova molt vinculada a la segona que hem presentat, però que implicaria, com aquesta darrera, una substitució: l'ús d'un sintagma format per un demostratiu i l'hiperònim corresponent a cada classe semàntica per substituir el nom en qüestió. Així, els noms eventuais –deverbals o no deverbals– admetrien ser substituïts per un SD consistent en un demostratiu i un nom com *acte*, *procés*, *esdeveniment*, *acció*, *activitat*, *estat* o *fet*, mentre que els noms resultatius no permeten aquesta substitució:

- (65) a. La construcció de l'edifici va ser molt lenta. {Aquest *procés*/Aquest *fet*/Aquesta *activitat*} va durar més d'un any.
b. Vaig assistir la conferència de Chomsky. {Aquest *acte*/Aquesta *activitat*} va tenir lloc a les 10 h.
c. He vist la construcció que em deïes. *Aquest {*procés*/*fet*} és espectacular.

5.6.10 Síntesi

Els diagnòstics observats fins ara ens han permès seleccionar els trets que creiem que distingeixen, tant des d'un punt de vista denotatiu com pel que fa a les propietats dels sintagmes en què es projecten, els noms eventuals i els noms resultatius.

A la taula 2 presentem totes les proves que acabem d'exposar per poder apreciar de forma sintètica quins trets singularitzen els noms eventuals respecte als resultatius.

Si observem els resultats de la taula, doncs, haurem de considerar que els noms eventuals són els que presenten les característiques següents —si bé no tots les compleixen sempre:

1. Només poden pluralitzar si l'argument del nom és indefinit i el nom s'insereix en un SD que funciona com a argument de *prometre* o *produir*, o bé si el plural té un sentit iteratiu i no de col·lectivitat.
2. Admeten la modificació amb *freqüent* i *constant*.
3. Són compatibles amb els adverbis en *-ment* de valor temporal.
4. Poden funcionar com a complement de quantificadors aspectuals.
5. Seleccionen predicats amb *ser* ('tenir lloc').
6. Rebutgen els predicats amb *estar*.
7. Poden formar part de predicats aspectuals i esdevenimentals.
8. Es poden parafrasejar amb clàusules substantives.
9. Poden funcionar com a complement dels noms *fet*, *activitat* o *procés*.
10. Admeten la referència anafòrica amb *això*.
11. No són compatibles amb adjectius de resultat.
12. No poden funcionar com a subjecte d'*enviar*.
13. Admeten la modificació amb clàusules temporals (*en* + infinitiu).
14. Poden funcionar com a argument intern del verb *presenciar*.

Taula 2. Diagnòstics relacionats amb la distinció entre noms eventuals i resultatius

Diagnòstic	Noms eventuals	Noms resultatius
1. <i>Relació amb verbs transitius</i>	Sí	Sí
2. <i>Relació amb verbs intransitius i estatus</i>	Sí	Sí
3. <i>Article definit</i>	Sí	Sí
4. <i>Indefinits i numerals</i>	Només si l'argument intern del nom és indefinit	Sí
5. <i>Demostratius</i>	Només quan té un sentit anafòric	Sí
6. <i>Pluralització</i>	En dos casos: 1. Si l'argument del nom és indefinit i el nom és argument intern de <i>prometre</i> o <i>produir</i> 2. Si té un sentit iteratiu (aspectual) i no de pluralitat.	Sí
7. <i>Modificació amb freqüent i constant</i>	Sí	No
8. <i>Modificació amb adjectius de resultat</i>	No	Sí
9. <i>Modificadors temporals (en/durant X temps)</i>	Sí	No
10. <i>Modificació amb la clàusula temporal en + infinitiu</i>	Sí	No
11. <i>Modificació amb adverbis en -ment</i>	Sí	No
12. <i>Modificadors aspectuals nominals encapçalats per de</i>	Sí	Sí
13. <i>Complement de sintagmes preposicionals com al principi/final de, durant</i>	Sí, amb valor temporal	Sí, amb valor locatiu
14. <i>Complement de quantificadors aspectuals</i>	Sí	No
15. <i>Selecció de predicats amb ser ('tenir lloc')</i>	Sí	No
16. <i>Selecció de predicats amb estar</i>	No	Sí
17. <i>Construccions equatives</i>	Sí, excepte si l'altre constituent és un pronom demostratiu, un indefinit o un numeral	Sí
18. <i>Predicats d'avaluació amb ser inexacte/inconsistent</i>	Sí	Sí
19. <i>Subjecte de valdre</i>	Sí	Sí
20. <i>Subjecte d'enviar</i>	No	Sí (amb alguna limitació)
21. <i>Argument intern de presenciar</i>	Sí	No
22. <i>Predicats aspectuals i esdevenimentals</i>	Sí	No
23. <i>Compatibilitat amb predicats secundaris</i>	Sí	Sí, però amb limitacions
24. <i>Paràfrasi amb clàusules substantives</i>	Sí	No
25. <i>Complement de fet, activitat, procés</i>	Sí	No
26. <i>Referència anafòrica amb això</i>	Sí	No

5.7 Recapitulació

En aquest capítol hem vist les propietats dels noms eventuals i les raons per les quals podem postular que es distingeixen dels noms resultatius en el fet que admeten arguments i que presenten propietats similars a les dels verbs.

Al capítol següent veurem amb més detall com inserim els diferents tipus de complements en aquesta anàlisi, així com la descripció de les possibilitats de realització dels arguments nominals en català. Primer caracteritzarem els arguments externs i *promoguts*, explicarem quines diferències presenten i veurem com es poden materialitzar en català. A continuació, farem una descripció dels diferents tipus d'arguments interns, que distingirem segons si són arguments interns directes (corresponents al complement directe verbal) o arguments interns indirectes i oblics. Finalment, observarem per què, malgrat el que acabem d'exposar, hi ha noms no eventuals que admeten complements assimilables als arguments dels noms eventuals i observarem com es poden realitzar.

Tot plegat ens haurà de servir per poder donar resposta a les preguntes que ens hem formulat en aquest treball i que han de permetre donar compte de l'estructura argumental dels noms en català.

6 ESTUDI TEORICODESCRIPTIU DELS ARGUMENTS NOMINALS EN CATALÀ (II): NOMBRE, FORMA I PATRONS DE REGULARITAT

6.1 Introducció

En aquest capítol descriurem com es manifesten els arguments dels noms en català i definirem patrons de regularitat que expliquin la influència de la distinció entre els noms eventuals i els noms resultatius sobre la materialització dels complements dels noms en català. Per fer-ho, tindrem en compte diversos factors que en general sembla que afecten l'estructura argumental dels verbs i que, considerant els paral·lelismes que aquesta categoria sintàctica presenta respecte als noms, creiem que també poden condicionar la realització dels arguments dels noms.

1. *El nombre d'arguments realitzats*

El fet que un nom sigui transitiu o intransitiu i que es projecti en un sintagma amb un argument realitzat o amb més d'un té efectes sobre la forma dels arguments. Per exemple, les llengües romàniques no solen admetre, com a complements argumentals d'un mateix nom eventual (sobretot si és una acció o un acte), dos sintagmes realitzats com a genitiu (SP_{de}), motiu pel qual es recorre a dues opcions: o bé el nom s'insereix en una construcció passiva (*1b* i *d*) o bé un dels dos arguments es realitza com a possessiu o com a SP introduït per una altra preposició (*2b* i *d*, respectivament). Fixem-nos-hi:

- (1) a. *La realització de l'empresa del projecte permetrà crear llocs de treball.
b. La realització del projecte per part de l'empresa permetrà crear llocs de treball.
c. *L'enderrocament d'operaris de l'Ajuntament de l'antic hospital tindrà lloc demà al matí.

d. L'enderrocament de l'antic hospital per part d'operaris de l'Ajuntament tindrà lloc demà al matí.

- (2) a. *El reconeixement de l'acusat de la veritat va sorprendre tothom.
 b. El seu reconeixement de la veritat va sorprendre tothom.
 c. *Algú va enregistrar l'agressió de la policia d'aquells manifestants.
 d. Algú va enregistrar l'agressió de la policia a aquells manifestants.

2. *La graella temàtica*

Els papers temàtics que requereixi cada nom eventual poden determinar el règim preposicional dels arguments. Així, un agent es realitzarà com a genitiu (3a), com a adjectiu relacional (3b) o com a possessiu (3c) si és argument, o bé com a SP_{per part de} (3d) si es recupera com a adjunt:

- (3) a. Vaig presenciar l'atac *d'aquell grup xenòfob* a un grup de nouvinguts.
 b. Durant el debat *parlamentari* sobre la nova Llei d'enjudiciament criminal no es va fer cap referència a la transposició de la Directiva 2010/64/UE.
 c. Tothom esperava la *seva* dimissió del càrrec.
 d. La colonització de l'Àfrica *per part dels europeus* va tenir lloc al segle XIX.

Tant el tema com el pacient tendeixen a realitzar-se principalment com a genitius (4a i b), però també poden ser possessius (4c), adjectius relacionals (4d) o clítics (4e):⁶⁹

- (4) a. La identificació *de la mostra dubitada* em va ocupar tot el matí.
 b. L'alletament matern *del fill* pot durar fins que la mare vulgui.
 c. La *seva* arribada ens va alegrar a tots.
 d. La reforma *educativa* de l'actual govern no tirarà endavant.
 e. *En* vaig presenciar la invasió.

En canvi, un beneficiari o meta es realitzarà en principi com a SP_a (datiu indirecte):

- (5) a. Després de la donació dels llibres *a la biblioteca*, el despatx li va quedar buit.
 b. Vaig presenciar la seva telefonada *a l'agència de viatges*, i puc assegurar que va mantenir un to adequat durant tota la conversa.

69 Com que més endavant tornarem a parlar d'aquest tema, de moment hem deixat de banda els condicionants de cada realització i les «irregularitats».

3. *L'aspecte*

Tot i que Badia (1994) afirma que d'una banda no sembla que l'aspecte pugui arribar a ser realment determinant a l'hora d'explicar la materialització dels complements argumentals dels noms, també relaciona els noms estautius amb un tipus de realització lleugerament diferent de la dels noms dinàmics, cosa que indica que d'alguna manera l'aspecte influeix, per a ell, sobre com es manifesten els arguments nominals en català. A més, en el marc de la complementació verbal, Levin & Rappaport Hovav (2005) han estudiat com la classificació semanticoaspectual afecta la valència argumental i la realització d'alguns complements.

En aquest sentit, per analitzar cadascun dels arguments nominals partirem d'una classificació aspectual dels substantius analitzats. Concretament, ens basem en una classificació aspectual semblant a la d'Alonso Ramos (2004), que distingeix classes de nom segons la volició, la duració, el caràcter culminatiu i la permanència (que en realitat només afecta la distinció dels estats). Tornem a reproduir, aquí, la classificació que ja hem presentat, tot i que aquest cop mostrem en taules diferents les eventualitats dinàmiques i les estàtiques i hi afegim els noms que hem pres en consideració per a l'anàlisi, uns substantius que hem extret de les llistes d'exemples de Rull (2007), dels noms no deverbals que proposa Resnik (2010) i dels substantius que té en compte Fullana en el seu estudi sobre els noms psicològics (1994). Tot i que un mateix nom podria rebre més d'una interpretació aspectual segons el tipus de complements que admet o segons el context —com passa en l'àmbit de l'aspecte verbal— considerem que aquesta classificació és prou adequada per al nostre estudi. Hem d'entendre, a més, que tots aquests noms s'han classificat a partir dels contextos en què al corpus apareixien amb una lectura eventual.⁷⁰

---

70 Com se sap, hi ha verbs l'aspecte dels quals depèn de la realització dels arguments: així, *cantar* és una activitat en la realització absoluta, però una acció si el tema es materialitza (*cantar una cançó*).

Taula 3. Classificació aspectual dels noms eventuals en català (I): estats i qualitats

NOMS ESTATIUS		
no volitius, duratius, no culminatius		
permanents	no permanents	
QUALITATS	ESTATS	
<i>abundor</i>	<i>admiració</i>	<i>embadaliment</i>
<i>adaptabilitat</i>	<i>alegrança</i>	<i>encaparrament</i>
<i>amabilitat</i>	<i>amoïnament</i>	<i>enervament</i>
<i>apocament</i>	<i>amor</i>	<i>enuig</i>
<i>aptitud</i>	<i>atabalament</i>	<i>enveja</i>
<i>complicitat</i>	<i>atracció⁷¹</i>	<i>esgarrifor</i>
<i>dret</i>	<i>avorriment</i>	<i>esglaiament</i>
<i>practicitat</i>	<i>cansament</i>	<i>espaordiment</i>
	<i>capficament</i>	<i>estima</i>
	<i>colpiment</i>	<i>esverament</i>
	<i>commoció</i>	<i>fascinació</i>
	<i>complaença</i>	<i>frisor</i>
	<i>coneixement</i>	<i>il·lusió</i>
	<i>decaïment</i>	<i>indignació</i>
	<i>deixondiment</i>	<i>interès</i>
	<i>delectació</i>	<i>odi</i>
	<i>delectança</i>	<i>passió</i>
	<i>desanimació</i>	<i>patiment</i>
	<i>desesper</i>	<i>por</i>
	<i>desesperació</i>	<i>satisfacció</i>
	<i>desesperança</i>	<i>temor</i>
	<i>desil·lusió</i>	

---

71 Considerarem que el significat bàsic és el psicològic.

Taula 4. Classificació aspectual dels noms eventuals en català (II): activitats, accions, actes, esdeveniments i processos⁷²

NOMS EVENTUALS DINÀMICS				
Volitius			no volitius	
duratius		no duratius	no duratius	duratius
no culminatius	culminatius	culminatius	culminatius	culminatius
ACTIVITATS ⁷³	ACCIONS	ACTES	ESDEVENIMENTS	PROCESSOS
<i>acompanyament</i>	<i>afavoriment</i>	<i>absorció</i>	<i>aclapament</i>	<i>abaixament</i>
<i>agraïment</i>	<i>agressió</i>	<i>aconseguint</i>	<i>alarma</i>	<i>aclariment</i>
<i>arbitratge</i>	<i>anada</i>	<i>acusació</i>	<i>alliberament</i>	<i>acreixement</i>
<i>bramadissa</i>	<i>anàlisi</i>	<i>adhesió</i>	<i>al·lucinació</i>	<i>adormiment</i>
<i>clam</i>	<i>arplegadissa</i>	<i>adjunció</i>	<i>col·lisió</i>	<i>afebliment</i>
<i>clamadissa</i>	<i>ascensió</i>	<i>admissió</i>	<i>confusió</i>	<i>afluixament</i>
<i>clamor</i>	<i>atac</i>	<i>adopció</i>	<i>decepció</i>	<i>alegrament</i>
<i>comportament</i>	<i>beurim</i>	<i>agermanament</i>	<i>encantació</i>	<i>allegeriment</i>
<i>comunicació</i>	<i>blindatge</i>	<i>al·lusió</i>	<i>enervació</i>	<i>alleujament</i>
<i>conducció</i>	<i>cobriment</i>	<i>annexió</i>	<i>naixement</i>	<i>allunyament</i>
<i>discussió</i>	<i>cohibició</i>	<i>arribada</i>	<i>repercussió</i>	<i>aprofundiment</i>
<i>diversió</i>	<i>consolació</i>	<i>blasfèmia</i>	<i>revifalla</i>	<i>apropament</i>
<i>divertició</i>	<i>construcció</i>	<i>casament</i>	<i>sorpresa</i>	<i>arrodoniment</i>
<i>divertiment</i>	<i>conversió</i>	<i>clausura</i>	<i>sortida</i>	<i>avergonyiment</i>
<i>enraonament</i>	<i>cremadissa</i>	<i>concessió</i>	<i>trencadissa</i>	<i>aviciadura</i>
<i>esvalot</i>	<i>defensió</i>	<i>condemna</i>		<i>avorrició</i>
<i>fartanera</i>	<i>descensió</i>	<i>condemnació</i>		<i>creixement</i>
<i>guerra</i>	<i>destrucció</i>	<i>definició</i>		<i>decrement</i>
<i>guiatge</i>	<i>dissuasió</i>	<i>demanadissa</i>		<i>empipament</i>
<i>immersió</i>	<i>distracció</i>	<i>demanda</i>		<i>empobriment</i>
<i>marcatge</i>	<i>enaltiment</i>	<i>denúncia</i>		<i>enamorament</i>
<i>parlament</i>	<i>encisament</i>	<i>denunciació</i>		<i>enardiment</i>
<i>pelegrinatge</i>	<i>evasió</i>	<i>dimissió</i>		<i>encariment</i>
<i>pesquera</i>	<i>impressió</i>	<i>elecció</i>		<i>enfredoriment</i>
<i>preguera</i>	<i>invasió</i>	<i>embarcament</i>		<i>enfuriment</i>
<i>rodatge</i>	<i>inversió</i>	<i>exclusió</i>		<i>enriquiment</i>
<i>utilització</i>	<i>menyspreu</i>	<i>inclusió</i>		<i>entristiment</i>
<i>viatge</i>	<i>reciclatge</i>	<i>injúria</i>		<i>envaniment</i>
	<i>traïció</i>	<i>intromissió</i>		<i>escampament</i>
	<i>transmissió</i>	<i>negativa</i>		<i>esfereïment</i>
	<i>triadissa</i>	<i>objecció</i>		<i>esgarrifament</i>
	<i>visita</i>	<i>partició</i>		<i>esvalotament</i>
		<i>privació</i>		<i>humiliació</i>
		<i>reclusió</i>		<i>irritació</i>
		<i>ruptura</i>		<i>mixtura</i>
		<i>venda</i>		<i>progressió</i>
		<i>victòria</i>		<i>propulsió</i>

A banda dels noms eventuals, també prendrem en consideració, en l'anàlisi, noms que no podem considerar eventuals però que admeten arguments, com els noms agentius, alguns noms resultatius, els noms relacionals, els noms de representació (icònics o depictius) i els noms semiòtics. En aquest cas, però, no hem

72 En aquest cas, no incloem la permanència com a criteri, ja que tots els noms dinàmics són *no permanents*.

73 Alguns d'aquests noms (com *viatge* o *pelegrinatge*) són accions quan es realitzen amb l'argument intern. Entenem, però, que el significat bàsic, en aquests casos, és el d'activat (duratIU i no culminatiu).

analitzat dades quantitatives del CTILC, ja que les possibilitats de variació són molt menors.

6.2 Categoria sintàctica dels arguments nominals

El primer ítem que analitzarem en aquest capítol és la variació que hi ha en les possibilitats de realització dels arguments, ja que una explicació de com es materialitzen els arguments nominals i per què ho fan d'una determinada manera no té sentit si no exposem abans quines formes poden prendre, és a dir, a quina categoria sintàctica pertanyen (o a quines categories sintàctiques poden pertànyer). Al capítol anterior hem exposat que els complements del nom en català es poden realitzar sintàcticament d'aquestes quatre maneres:

- a) sintagmes preposicionals (que poden estar introduïts per diverses preposicions);
- b) adjectius relacionals;
- c) possessius;
- d) pronoms clítics.

Això no significa, però, que la freqüència de realització dels arguments com a qualsevol d'aquestes categories sigui sempre la mateixa. És a dir: que els complements argumentals dels noms es puguin realitzar com a sintagmes preposicionals, com a adjectius relacionals, com a possessius o com a pronoms clítics no implica necessàriament que tots els arguments admetin qualsevol de les realitzacions, ni tampoc que totes les categories siguin igual de productives en la formació de sintagmes nominals en català. De fet, partim de la hipòtesi que aquestes quatre categories només són possibles, en català —com en la majoria de llengües romàniques— quan realitzen com a argument extern (o un argument *promogut*) d'un nom eventual.

Ja en català antic hi havia una tendència clara a preferir els sintagmes preposicionals com a realització dels arguments nominals. És el que podem comprovar a la taula 5, on oferim dades corresponents a 33 noms. Podem constatar que gairebé el 87% de les ocurrències (concretament, el 86,97%) correspon a sintagmes preposicionals, mentre que la presència d'adjectius relacionals i possessius és més residual.

Taula 5. Realització dels complements argumentals dels noms en català antic

	Ocurrences amb complements argumentals	Sintagmes preposicionals	Adjectius relacionals	Possessius
acusació	37	36 (97,3%)	-	1 (2,7%)
afirmació	2	2 (100,0%)	-	-
anada	204	165 (80,9%)	-	39 (19,1%)
aparició	5	5 (100%)	-	-
arribada	4	3 (75%)	-	1 (25%)
coneixença	283	273 (96,5%)	-	10 (3,5%)
consideració	63	58 (92,1%)	-	5 (7,9%)
construcció	9	9 (100%)	-	-
contribució	79	74 (93,7%)	3 (3,8%)	2 (2,5%)
demanda	270	218 (80,7%)	-	52 (19,3%)
demonstració	69	68 (98,6%)	1 (1,4%)	-
denunciació	31	31 (100%)	-	-
destrucció	128	122 (95,3%)	-	6 (4,7%)
direcció	16	16 (100%)	-	-
donació	93	92 (98,9%)	-	1 (1,1%)
efecte	9	8 (88,9%)	-	1 (11,1%)
entrada	264	262 (99,2%)	-	2 (0,8%)
estimació	43	40 (93%)	-	3 (7%)
explicació	4	2 (50%)	1 (25%)	1 (25%)
lliurament	5	5 (100%)	-	-
mutació	36	36 (100%)	-	-
presentació	61	59 (96,7%)	2 (3,3%)	-
saber	99	29 (29,3%)	4 (4%)	66 (66,7%)
afecció	59	52 (88,1%)	1 (1,7%)	6 (10,2%)
amor	1.484	1.181 (79,6%)	30 (2%)	273 (18,4%)
estima	11	11 (100,0%)	-	-
odi	38	33 (86,8%)	-	5 (13,2%)
por	452	448 (99,1%)	-	4 (0,9%)
temor	310	303 (97,7%)	-	7 (2,3%)
admiració	26	25 (96,2%)	-	1 (3,8%)
compassió	124	123 (99,2%)	-	1 (0,8%)
devoció	181	130 (71,8%)	7 (3,9%)	44 (24,3%)
interès	138	114 (82,6%)	-	24 (17,4%)
Total	4.637	4.033 (87%)	49 (1%)	555 (12%)

Les xifres són prou significatives per afirmar sense cap mena de dubte que els complements argumentals dels noms en català es realitzen habitualment com a sintagmes preposicionals. A més, els resultats obtinguts de l'anàlisi de les ocurrences amb complements argumentals de 191 noms del català actual confirmen aquesta idea. Ho podem comprovar a la taula 6, on mostrem els resultats obtinguts a partir de totes les dades consultades al CTILC: en gairebé el 84% de les ocurrences en què els noms consultats apareixen amb complements argumentals,

aquests complements es realitzen com a sintagmes preposicionals. Malgrat que hi ha 14 noms els arguments dels quals solen ser possessius (sobretot noms psicològics, com *al·lucinació*, *amoïnament*, *capficament*, *desesperança*, *enardiment*, *enuig*, *envaniment*, *esgarrifament* o *patiment*, a més de noms amb els sufixos *-issa* i *-er(a)*, com *bramadissa*, *clamadissa*, *triadissa*, *pesquera* o *preguera*), tant els possessius (que representen poc més del 13% del total de complements), com els adjectius relacionals (2,4%), com els clítics (menys de l'1%) són possibilitats de realització molt més residuals que els complements preposicionals.

Taula 6. Realització dels complements argumentals dels noms en català actual

	Ocurrences amb complements argumentals	Sintagmes preposicionals	Possessius	Adjectius relacionals	Clítics
<i>abaixament</i>	80	80 (100%)	-	-	-
<i>absorció</i>	302	260 (86,1%)	37 (12,2%)	2 (0,7%)	3 (1%)
<i>abundor</i>	307	295 (96,1%)	10 (3,3%)	2 (0,6%)	-
<i>aclapament</i>	16	13 (81,25%)	3 (18,75%)	-	-
<i>aclariment</i>	60	57 (95%)	3 (5%)	-	-
<i>acompanyament</i>	46	45 (97,8%)	1 (2,2%)	-	-
<i>aconseguiment</i>	12	12 (100%)	-	-	-
<i>acreixement</i>	48	43 (89,6%)	1 (2,1%)	4 (8,3%)	-
<i>acusació</i>	272	251 (91,6%)	21 (7,7%)	-	-
<i>adaptabilitat</i>	41	36 (87,8%)	5 (12,2%)	-	-
<i>adhesió</i>	563	462 (82,1%)	97 (17,2%)	4 (0,7%)	-
<i>adjunció</i>	30	30 (100%)	-	-	-
<i>admiració</i>	373	317 (85%)	55 (14,7%)	1 (0,3%)	-
<i>admissió</i>	227	205 (90,3%)	22 (9,7%)	-	-
<i>adopció</i>	462	449 (97,2%)	12 (2,6%)	-	1 (0,2%)
<i>adormiment</i>	6	5 (83,3%)	1 (16,7%)	-	-
<i>afavoriment</i>	13	13 (100%)	-	-	-
<i>afebliment</i>	97	93 (95,9%)	3 (3,1%)	1 (1%)	-
<i>afluixament</i>	28	26 (92,8%)	1 (3,6%)	1 (3,6%)	-
<i>agermanament</i>	31	31 (100%)	-	-	-
<i>agraïment</i>	472	294 (62,3%)	176 (37,3%)	1 (0,2%)	1 (0,2%)
<i>agressió</i>	172	143 (83,14%)	9 (5,23%)	20 (11,63%)	-
<i>al·lucinació</i>	1	-	1 (100%)	-	-
<i>al·lusió</i>	516	498 (96,5%)	6 (1,2%)	-	12 (2,3%)
<i>alarma</i>	40	33 (82,5%)	7 (17,5%)	-	-
<i>alegament</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>alegrança</i>	5	2 (40%)	3 (60%)	-	-
<i>alleugeriment</i>	12	11 (91,7%)	-	1 (8,3%)	-

6 Estudi teoricodescriptiu dels arguments nominals en català (II)

	Occurrències amb complements argumentals	Sintagmes preposicionals	Possessius	Adjectius relacionals	Clítics
<i>alleujament</i>	42	38 (90,5%)	3 (7,1%)	1 (2,4%)	-
<i>alliberament</i>	449	373 (83%)	38 (8,5%)	38 (8,5%)	-
<i>allunyament</i>	206	182 (88,3%)	21 (10,2%)	3 (1,5%)	-
<i>amabilitat</i>	88	58 (65,9%)	30 (34,1%)	-	-
<i>amoïnament</i>	2	-	2 (100%)	-	-
<i>amor</i>	654	444 (67,9%)	183 (28%)	25 (3,8%)	2 (0,3%)
<i>anada</i>	417	326 (78,2%)	91 (21,8%)	-	-
<i>anàlisi</i>	196	175 (89,3%)	10 (5,1%)	11 (5,6%)	-
<i>annexió</i>	129	123 (95,3%)	4 (3,1%)	2 (1,6%)	-
<i>apocament</i>	6	4 (66,7%)	2 (33,3%)	-	-
<i>aprofundiment</i>	77	74 (96,1%)	-	3 (3,9%)	-
<i>apropament</i>	67	63 (94%)	4 (6%)	-	-
<i>aptitud</i>	328	255 (77,7%)	70 (21,3%)	3 (0,9%)	-
<i>arbitratge</i>	24	19 (79,2%)	5 (20,8%)	-	-
<i>arregladissa</i>	3	3 (100%)	-	-	-
<i>arribada</i>	400	326 (81,5%)	74 (18,5%)	-	-
<i>arrodoniment</i>	12	12 (100%)	-	-	-
<i>ascensió</i>	254	217 (85,4%)	29 (11,4%)	8 (3,2%)	-
<i>atabalament</i>	11	8 (72,7%)	2 (18,2%)	1 (9,1%)	-
<i>atac</i>	230	200 (87%)	20 (8,7%)	10 (4,3%)	-
<i>atracció</i>	236	224 (94,9%)	7 (3%)	5 (2,1%)	-
<i>avergonyiment</i>	5	5 (100%)	-	-	-
<i>avorrició</i>	5	4 (80%)	1 (20%)	-	-
<i>avorriment</i>	80	62 (77,5%)	18 (22,5%)	-	-
<i>beurim</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>blasfèmia</i>	44	34 (77,3%)	9 (20,4%)	1 (2,3%)	-
<i>bramadissa</i>	2	1 (50%)	1 (50%)	-	-
<i>cansament</i>	159	123 (77,2%)	30 (18,9%)	6 (3,8%)	-
<i>capficament</i>	14	1 (7,1%)	13 (92,9%)	-	-
<i>casament</i>	159	122 (76,7%)	37 (23,3%)	-	-
<i>clam</i>	326	247 (75,8%)	77 (23,6%)	2 (0,6%)	-
<i>clamadissa</i>	5	1 (20%)	2 (40%)	2 (40%)	-
<i>clamor</i>	86	53 (61,6%)	31 (36,1%)	2 (2,3%)	-
<i>clausura</i>	112	93 (83%)	16 (14,3%)	3 (2,7%)	-
<i>cobriment</i>	4	4 (100%)	-	-	-
<i>col·lisió</i>	30	29 (96,7%)	1 (3,3%)	-	-
<i>colpiment</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>commoció</i>	26	26 (100%)	-	-	-
<i>complaença</i>	104	82 (78,8%)	22 (21,2%)	-	-

6.2 Categoria sintàctica dels arguments nominals

	Ocurrences amb complements argumentals	Sintagmes preposicionals	Possessius	Adjectius relacionals	Clítics
<i>complicitat</i>	140	124 (88,6%)	16 (11,4%)	-	-
<i>comportament</i>	195	119 (61%)	47 (24,1%)	29 (14,9%)	-
<i>comunicació</i>	69	68 (98,6%)	1 (1,4%)	-	-
<i>concessió</i>	279	270 (96,8%)	2 (0,7%)	7 (2,5%)	-
<i>condemna</i>	142	118 (83,1%)	23 (16,2%)	1 (0,7%)	-
<i>condemnació</i>	117	85 (72,65%)	30 (25,64%)	2 (1,71%)	-
<i>conducció</i>	133	120 (90,2%)	9 (6,8%)	4 (3%)	-
<i>coneixement</i>	307	263 (85,7%)	43 (14%)	1 (0,3%)	-
<i>confusió</i>	210	193 (91,9%)	16 (7,6%)	1 (0,5%)	-
<i>consolació</i>	21	18 (85,7%)	2 (9,5%)	1 (4,8%)	-
<i>construcció</i>	248	237 (95,6%)	5 (2,0%)	5 (2%)	1 (0,4%)
<i>conversió</i>	247	220 (89,1%)	27 (10,9%)	-	-
<i>creixement</i>	363	306 (84,3%)	42 (11,6%)	15 (4,1%)	-
<i>cremadissa</i>	4	4 (100%)	-	-	-
<i>decaïment</i>	27	18 (66,7%)	8 (29,6%)	1 (3,7%)	-
<i>decepció</i>	56	21 (37,5%)	-	2 (3,6%)	33 (58,9%)
<i>decrement</i>	3	3 (100%)	-	-	-
<i>defensió</i>	3	3 (100%)	-	-	-
<i>definició</i>	58	51 (87,9%)	6 (10,4%)	1 (1,7%)	-
<i>deixondiment</i>	19	16 (84,2%)	2 (10,5%)	1 (5,3%)	-
<i>delectació</i>	26	23 (88,5%)	3 (11,5%)	-	-
<i>delectança</i>	19	14 (73,7%)	2 (10,5%)	3 (15,8%)	-
<i>demanadissa</i>	20	17 (85%)	2 (10%)	1 (5%)	-
<i>demanda</i>	265	238 (89,8%)	19 (7,2%)	7(2,6%)	1 (0,4%)
<i>denúncia</i>	159	142 (89,3%)	17 (10,7%)	-	-
<i>denunciació</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>desanimació</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>descensió</i>	5	4 (80%)	-	1 (20%)	-
<i>desesper</i>	46	16 (34,8%)	30 (65,2%)	-	-
<i>desesperació</i>	147	81 (55,1%)	66 (44,9%)	-	-
<i>desesperança</i>	15	5 (33,3%)	10 (66,7%)	-	-
<i>desil·lusió</i>	20	11 (55%)	9 (45%)	-	-
<i>destrucció</i>	595	549 (92,3%)	13 (2,2%)	33 (5,5%)	-
<i>dimissió</i>	136	114 (83,8%)	22 (16,2%)	-	-
<i>discussió</i>	286	233 (81,5%)	45 (15,7%)	8 (2,8%)	-
<i>dissuasió</i>	2	2 (100%)	-	-	-
<i>distracció</i>	42	25 (59,5%)	16 (38,1%)	1 (2,4%)	-
<i>diversió</i>	23	19 (82,6%)	3 (13,1%)	1 (4,3%)	-
<i>divertició</i>	3	2 (66,7%)	1 (33,3%)	-	-

6 Estudi teoricodecriptiu dels arguments nominals en català (II)

	Occurrències amb complements argumentals	Sintagmes preposicionals	Possessius	Adjectius relacionals	Clítics
<i>divertiment</i>	35	21 (60%)	9 (25,7%)	4 (11,4%)	1 (2,9%)
<i>dret</i>	805	722 (89,5%)	70 (8,7%)	2 (0,4%)	11 (1,4%)
<i>elecció</i>	430	379 (88,14%)	47 (10,93%)	4 (0,93%)	-
<i>embadaliment</i>	40	24 (60%)	16 (40%)	-	-
<i>embarcament</i>	33	30 (90,9%)	2 (6,1%)	-	1 (3%)
<i>empipament</i>	4	3 (75%)	-	1 (25%)	-
<i>empobriment</i>	91	83 (91,2%)	2 (2,2%)	6 (6,6%)	-
<i>enaltiment</i>	66	61 (92,4%)	3 (4,6%)	2 (3%)	-
<i>enamorament</i>	52	39 (75%)	13 (25%)	-	-
<i>enardiment</i>	12	5 (41,7%)	6 (50%)	1 (8,3%)	-
<i>encaparrament</i>	11	6 (54,5%)	5 (45,5%)	-	-
<i>encariment</i>	86	82 (95,3%)	3 (3,5%)	1 (1,2%)	-
<i>encisament</i>	5	4 (80%)	1 (20%)	-	-
<i>enervació</i>	3	3 (100%)	-	-	-
<i>enervament</i>	7	5 (71,4%)	2 (28,6%)	-	-
<i>enfredoriment</i>	-	-	-	-	-
<i>enfuriment</i>	3	2 (66,7%)	1 (33,3%)	-	-
<i>enraonament</i>	24	13 (54,2%)	11 (45,8%)	-	-
<i>enriquiment</i>	86	77 (89,5%)	5 (5,8%)	4 (4,7%)	-
<i>enuig</i>	90	37 (41,1%)	50 (55,6%)	1 (1,1%)	2 (2,2%)
<i>envaniment</i>	4	2 (50%)	2 (50%)	-	-
<i>enveja</i>	86	65 (75,6%)	6 (7%)	3(3,5%)	12 (13,9%)
<i>escampament</i>	17	17 (100%)	-	-	-
<i>esfereïment</i>	11	9 (81,8%)	2 (18,2%)	-	-
<i>esgarrifament</i>	2	1 (50%)	1 (50%)	-	-
<i>espaordiment</i>	5	3 (60%)	2 (40%)	-	-
<i>estima</i>	145	123 (84,8%)	19 (13,1%)	3 (2,1%)	-
<i>esvalot</i>	7	6 (85,7%)	1 (14,3%)	-	-
<i>esvalotament</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>esverament</i>	30	21 (70%)	9 (30%)	-	-
<i>evasió</i>	63	56 (88,9%)	6 (9,5%)	1 (1,6%)	-
<i>exclusió</i>	132	126 (95,5%)	4 (3%)	2 (1,5%)	-
<i>fascinació</i>	79	59 (74,7%)	18 (22,8%)	2 (2,5%)	-
<i>frisor</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>guerra</i>	80	65 (81,25%)	12 (15%)	3(3,75%)	-
<i>guiatge</i>	142	127 (89,4%)	14 (9,9%)	1 (0,7%)	-
<i>humiliació</i>	49	38 (77,6%)	11 (22,4%)	-	-
<i>il·lusió</i>	26	17 (65,4%)	9 (34,6%)	-	-
<i>immersió</i>	83	75 (90,4%)	8 (9,6%)	-	-

6.2 Categoria sintàctica dels arguments nominals

	Ocurrences amb complements argumentals	Sintagmes preposicionals	Possessius	Adjectius relacionals	Clítics
<i>impressió</i>	40	28 (70%)	12 (30%)	-	-
<i>inclusió</i>	164	161 (98,2%)	3 (1,8%)	-	-
<i>indignació</i>	219	137 (62,6%)	80 (36,5%)	2 (0,9%)	-
<i>injúria</i>	145	131 (90,3%)	14 (9,7%)	-	-
<i>interès</i>	201	159 (79,1%)	33 (16,4%)	9 (4,5%)	-
<i>intromissió</i>	116	100 (86,2%)	13 (11,2%)	3 (2,6%)	-
<i>invasió</i>	395	241 (61%)	4 (1%)	150 (38%)	-
<i>inversió</i>	191	169 (88,5%)	8 (4,2%)	14 (7,3%)	-
<i>irritació</i>	47	23 (48,9%)	21 (44,7%)	3 (6,4%)	-
<i>marcatge</i>	14	12 (85,7%)	-	2 (14,3%)	-
<i>menyspreu</i>	262	221 (84,4%)	41 (15,6%)	-	-
<i>naixement</i>	100	85 (85%)	14 (14%)	1 (1%)	-
<i>negativa</i>	212	177 (83,5%)	35 (16,5%)	-	-
<i>objecció</i>	208	197 (94,7%)	11 (5,3%)	-	-
<i>odi</i>	393	287 (73%)	103 (26,2%)	3 (0,8%)	-
<i>parlament</i>	183	102 (55,7%)	80 (43,7%)	1 (0,6%)	-
<i>partició</i>	70	69 (98,6%)	1 (1,4%)	-	-
<i>passió</i>	124	69 (55,7%)	50 (40,3%)	5 (4%)	-
<i>patiment</i>	44	21 (47,7%)	21 (47,7%)	2 (4,6%)	-
<i>pelegrinatge</i>	114	71 (62,3%)	43 (37,7%)	-	-
<i>pesquera</i>	8	3 (37,5%)	5 (62,5%)	-	-
<i>por</i>	402	379 (94,3%)	20 (5%)	3 (0,7%)	-
<i>practicitat</i>	2	2 (100%)	-	-	-
<i>preguera</i>	25	4 (16%)	20 (80%)	1 (4%)	-
<i>privació</i>	100	99 (99%)	1 (1%)	-	-
<i>progressió</i>	126	106 (84,1%)	12 (9,5%)	8 (6,4%)	-
<i>propulsió</i>	11	11 (100%)	-	-	-
<i>reciclatge</i>	21	20 (95,2%)	1 (4,8%)	-	-
<i>reclusió</i>	47	36 (76,6%)	11 (23,4%)	-	-
<i>repercussió</i>	319	298 (93,4%)	21 (6,6%)	-	-
<i>revifalla</i>	70	62 (88,6%)	4 (5,7%)	4 (5,7%)	-
<i>rodatge</i>	19	19 (100%)	-	-	-
<i>ruptura</i>	372	358 (96,2%)	2 (0,6%)	12 (3,2%)	-
<i>satisfacció</i>	267	235 (88%)	28 (10,5%)	4 (1,5%)	-
<i>sorpresa</i>	41	16 (39%)	25 (61%)	-	-
<i>sortida</i>	119	112 (94,1%)	7 (5,9%)	-	-
<i>temor</i>	435	410 (94,3%)	22 (5%)	3 (0,7%)	-
<i>traició</i>	169	144 (85,2%)	25 (14,8%)	-	-
<i>transmissió</i>	394	370 (93,9%)	8 (2%)	16 (4,1%)	-

	Ocurrences amb complements argumentals	Sintagmes preposicionals	Possessius	Adjectius relacionals	Clítics
<i>trencadissa</i>	49	49 (100%)	-	-	-
<i>triadissa</i>	1	-	1 (100%)	-	-
<i>utilització</i>	598	554 (92,6%)	43 (7,2%)	-	1 (0,2%)
<i>venda</i>	88	85 (96,6%)	3 (3,4%)	-	-
<i>viatge</i>	216	146 (67,6%)	70 (32,4%)	-	-
<i>victòria</i>	86	64 (74,4%)	17 (19,8%)	5 (5,8%)	-
<i>visita</i>	159	128 (80,5%)	29 (18,2%)	2 (1,3%)	-
Total	23.913	20.052 (83,9%)	3.196 (13,4%)	583 (2,4%)	82 (0,3%)

Malgrat que en aquesta taula hem comptabilitzat com un sol tipus de realització tots els sintagmes preposicionals, hem de tenir en compte que la preposició que introdueix cada argument pot variar en funció dels requeriments sintàctics i semàntics del nucli complementat.

Certament, es poden establir alguns patrons que regulen la realització habitual dels complements nominals. En aquest sentit, podem constatar que, en català, com feia notar Badia (veg. 4.5), tant els arguments externs o *promoguts* (en la terminologia de Badia, *complements subjectius*) com els arguments interns directes (que Badia anomena *complements objectius*) solen realitzar-se com a sintagmes preposicionals introduïts per la preposició *de*. Hem vist, també, que diversos estudis mostren aquesta mateixa tendència en altres llengües: en anglès, per exemple, Chomsky (1970) ja fa notar que els complements nominals es realitzen majoritàriament com a SP_{of} (*of-phrase*); en francès i espanyol, aquesta preposició és, com en català, *de*, i en italià la preposició que acostuma a introduir els arguments nominals és *di* (Giorgi & Longobardi). Creiem, com tots els autors que han estudiat aquest tema, que cal assimilar aquestes realitzacions al cas genitiu. De fet, com ja hem comentat, Bonet i Solà (1986) designen aquests complements argumentals com a *genitiu subjectiu* (argument extern) i *genitiu objectiu* (argument intern directe).

Tanmateix, i malgrat aquesta tendència que acabem d'assenyalar, sembla evident que els arguments nominals admeten diverses realitzacions. Il·lustrem aquesta possibilitat de variació a (6), on podem constatar que hi ha noms, com *viatge*, que exigeixen complements introduïts per *a* o *per*; altres substantius, com *discussió* o *acord*, exigeixen complements introduïts per *amb* o bé *entre*, i en altres casos, com el d'*inversió*, un dels possibles complements està introduït per *en*:

- (6) a. Ahir el president va acabar el seu viatge per Amèrica.
 b. Vaig presenciar la teva discussió amb el Joan.
 c. L'acord entre els dos partits va tenir lloc divendres passat.

d. La teva inversió en aquell projecte va sorprendre tothom.

Hem cregut necessari, doncs, distingir entre els diferents tipus d'arguments i observar empíricament, d'una banda, si la idea que la major part de realitzacions corresponen al genitiu subjectiu coincideix amb les dades que podem obtenir dels diferents corpus i, de l'altra, quines són les preposicions que poden introduir cada tipus de complement argumental.

Per fer una primera aproximació al tema, hem volgut analitzar si hi ha hagut canvis en els patrons que regien els complements argumentals en català antic i els del català actual, i és per això que hem tingut en compte la informació que ens proporciona el CICA per al català antic. A les taules 7 i 8 podem comprovar que les dades del català antic permeten mantenir la hipòtesi que la major part de complements argumentals dels noms corresponents a l'argument extern i a l'argument intern directe es realitzen en català com a genitius. Així, si reprenem les dades de la taula 6 i distingim els arguments en funció de si són externs o interns, podrem constatar que, pel que fa als arguments externs (taula 7), la majoria (60,9%) són genitius subjectius, i, en relació amb els arguments interns, el 90,8% de les ocurrències correspon a genitius objectius (taula 8). Per tant, podem confirmar que, en català antic, tant els arguments externs com els arguments interns del nom solien adquirir cas genitiu i materialitzar-se com a *SP_{de}*, que s'adquireix estructuralment al nus N com a cas no marcat (veg. capítol 5).

Taula 7. Ocurrències amb arguments externs en català antic (CICA)

	Genitiu subjectiu	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>acusació</i>	3 (75%)	-	1 (25%)
<i>anada</i>	85 (68,5%)	-	39 (31,5%)
<i>aparició</i>	5 (100%)	-	-
<i>arribada</i>	1 (50%)	-	1 (50%)
<i>coneixença</i>	73 (89%)	-	9 (11%)
<i>consideració</i>	1 (16,7%)	-	5 (83,3%)
<i>contribució</i>	74 (93,7%)	3 (3,8%)	2 (2,5%)
<i>demanda</i>	82 (61,2%)	-	52 (38,8%)
<i>demostració</i>	2 (66,7%)	1 (33,3%)	-
<i>direcció</i>	6 (100%)	-	-
<i>donació</i>	10 (90,9%)	-	1 (9,1%)
<i>efecte</i>	8 (88,9%)	-	1 (11,1%)
<i>entrada</i>	186 (98,9%)	-	2 (1,1%)
<i>estimació</i>	10 (76,9%)	-	3 (23,1%)
<i>explicació</i>	1 (33,3%)	1 (33,3%)	1 (33,3%)
<i>mutació</i>	30 (100%)	-	-
<i>presentació</i>	3 (60%)	2 (40%)	-
<i>saber</i>	13 (15,7%)	4 (4,8%)	66 (79,5%)

6 Estudi teoricodescriptiu dels arguments nominals en català (II)

	Genitiu subjectiu	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>afecció</i>	11 (61,1%)	1 (5,6%)	6 (38,3%)
<i>amor</i>	171 (36,1%)	30 (6,3%)	273 (57,6%)
<i>estima</i>	2 (100%)	-	-
<i>odi</i>	8 (61,5%)	-	5 (38,5%)
<i>por</i>	5 (55,6%)	-	4 (44,4%)
<i>temor</i>	6 (60%)	-	4 (40%)
<i>admiració</i>	3 (100%)	-	-
<i>compassió</i>	-	-	1 (100%)
<i>devoció</i>	37 (42%)	7 (8%)	44 (50%)
<i>interès</i>	89 (78,8%)	-	24 (21,2%)
Total	925 (60,9%)	49 (3,2%)	544 (35,8%)

Taula 8. Ocurrences amb arguments interns directes en català antic (CICA)

	Genitiu objectiu	Datiu objectiu (SP_a)	Possessiu	SP_{contra}
<i>acusació</i>	-	3 (21,4%)	-	11 (78,6%)
<i>admiració</i>	-	-	1 (100%)	-
<i>afecció</i>	15 (40,5%)	22 (59,5%)	-	-
<i>afirmació</i>	2 (100%)	-	-	-
<i>amor</i>	938 (94,1%)	59 (5,9%)	-	-
<i>coneixença</i>	195 (98%)	3 (1,5%)	1 (0,5%)	-
<i>consideració</i>	54 (94,7%)	3 (5,3%)	-	-
<i>construcció</i>	9 (100%)	-	-	-
<i>demanda</i>	51 (37,5%)	-	-	85 (62,5%)
<i>demonstració</i>	66 (100%)	-	-	-
<i>denunciació</i>	7 (22,6%)	-	-	24 (77,4%)
<i>destrucció</i>	122 (95,3%)	-	6 (4,7%)	-
<i>direcció</i>	10 (100%)	-	-	-
<i>donació</i>	48 (100%)	-	-	-
<i>estima</i>	9 (100%)	-	-	-
<i>estimació</i>	28 (100%)	-	-	-
<i>explicació</i>	1 (100%)	-	-	-
<i>lliurament</i>	3 (100%)	-	-	-
<i>mutació</i>	6 (100%)	-	-	-
<i>odi</i>	18 (72%)	4 (16%)	-	3 (12%)
<i>por</i>	437 (98,6%)	6 (1,4%)	-	-
<i>presentació</i>	46 (100%)	-	-	-
<i>saber</i>	16 (100%)	-	-	-
<i>temor</i>	291 (97%)	5 (1,7%)	3 (1,0%)	1 (0,3%)
Total	2.372 (90,8%)	105 (4,0%)	11 (0,4%)	124 (4,8%)

Un fenomen que podem destacar d'aquestes taules és que en català antic no hi ha cap ocurrència de dues realitzacions dels arguments externs que d'altra banda semblen habituals en català actual: els sintagmes preposicionals introduïts per *per part de* i *per*.

Alhora, en el cas dels complements corresponents a l'argument intern, és constatable que hi ha realitzacions que semblen molt poc freqüents actualment. Així, hi ha 938 ocurrences del nom *amor* amb un complement que correspondria al tema i que es realitza com a genitiu objectiu, cosa que sembla poc habitual actualment (si bé és la realització canònica d'aquest tipus d'argument). Il·lustrem aquesta realització als exemples següents, extrets del CICA (la cursiva és nostra):⁷⁴

- (7) a. enflamat en l'amor *de*ls gogs *celestials* (*Diàlegs*, s. xiv)
 b. fa aver poca d'amor carnal *de* les causes *terenals* e mota d'amor *de* les causes *esperitals* (*Vides de sants rosselloneses*, s. xiii)

De fet, com ja feia notar Badia (1994, 2002), encara avui hi ha un context en què el complement objectiu es realitzi com a genitiu (veg. 4.5), que és *amor de Déu*, si bé cal considerar que es tracta d'expressió fossilitzada:

Al *Diccionari General de la Llengua Catalana* hi ha consignada l'expressió *amor de Déu*, que és explicada com 'l'amor de l'home per Déu'. Aquesta és l'única expressió en la qual el genitiu pot expressar l'objecte de l'amor; probablement hi influeix el fet que aquí, es produeix en la ment del parlant que usa aquesta expressió un desnivell gran entre les dues entitats relacionades (Badia 1994: 141).

També podem veure, a les taules anteriors, que no tots els tipus d'arguments admeten les mateixes classes de realització: així, els arguments externs no poden ser mai datius, ni SP_{contra}, i els arguments interns directes admeten molt rarament la realització com a adjectius relacionals (de fet, són inexistents a la taula 8) o com a possessius (fenomen que ja matisarem més avall).

En qualsevol cas, sembla evident que, de les quatre realitzacions que admeten els arguments nominals en català (sintagmes preposicionals, adjectius relacionals, possessius o clítics), no totes són possibles amb tots els tipus d'arguments.

Aquesta variabilitat respon, segurament, als tres factors que hem considerat bàsics a l'hora de determinar les possibilitats de realització dels arguments nominals i que són el nombre d'arguments realitzats (relacionat, també, amb la valència argumental), els papers temàtics que exigeix cada tipus de nominalització i la classe aspectual a què pertany el nom. Per comprovar-ho, hem recorregut a dades empíriques de complements argumentals en català actual i hem analitzat cada argument per separat.

74 El contrast entre el català antic i el català actual ens indica un fenomen de què ja parlarem més endavant, però que ja podem introduir, que és la inclinació del català actual a l'ús de preposicions semànticament explícites, que en molts casos substitueixen el genitiu (que, com acabem d'explicar, és la forma *menys marcada* en català com a realització dels arguments externs i dels arguments interns directes dels noms).

A continuació descriurem cada tipus d'argument i les seves possibilitats de realització. D'una banda analitzarem com funcionen els arguments dels noms eventuals, dels quals presentarem primer els externs i després els interns, i, de l'altra, exposarem com es projecten en els noms no eventuals que admeten complements assimilables als arguments dels noms eventuals.

6.3 Els arguments nominals (I): l'argument extern

Als apartats 6.3 i 6.4 presentarem com es realitzen materialment els arguments nominals dels noms eventuals en català, i intentarem plantejar quins aspectes estructurals i de significat són rellevants per poder explicar-ne el funcionament i determinar-ne les regularitats (si n'hi ha).

A 6.3 considerarem els arguments externs i *promoguts* (és a dir, els complements que correspondrien al subjecte oracional), en el marc dels quals dedicarem un espai a l'ús de *per part de* i dels sintagmes nominals passivitzats.

D'altra banda, a l'apartat 6.4 introduïrem les possibilitats de realització dels arguments interns directes (que són els que correspondrien a l'objecte directe verbal) i observarem com es manifesten els arguments interns indirectes o oblics, que equivalen als complements indirectes, preposicionals i predicatius dels verbs.

6.3.1 Concepte d'argument extern i posició en l'SD

El terme *argument extern* el va introduir Williams l'any 1980 i el va desenvolupar a «Argument Structure and Morphology» (1981), on assimila aquest concepte al del subjecte d'una predicació. Amb tot, el terme argument extern es pot distingir del de subjecte perquè no és ni un cas ni una posició sintàctica, sinó que és el més prominent de la llista d'arguments que componen l'estructura argumental de qualsevol predicat. Reprenem aquí les paraules de l'autor:

The notion *external argument* corresponds in some respects to *subject*, but we avoid that term because of its ambiguity. The external argument is simply a distinguished argument, not a syntactic position, a case, or something else (Williams, 1981: 83).

En aquesta mateixa línia, Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009) defineixen l'argument extern com l'argument corresponent al subjecte, i, com constatava Williams, afirmen que «tiene un lugar prominente dentro de la estructura argumental de un verbo, ya que es el que satura completamente una función proposicional», fet que té un reflex estructural perquè «dicho argumento no se obtiene como los demás» (2009: 256–257).

A més, alguns autors han fet notar que el subjecte de l'oració no sempre coincideix amb l'argument extern pròpiament dit: en les passives i en els verbs inacusatius, el subjecte es genera com a argument intern i s'externalitza en la materialització, mentre que en el cas dels subjectes expletius el subjecte no correspon a cap argument. Per això, com explica Lorente (1994), cal distingir entre l'argument extern i el subjecte:

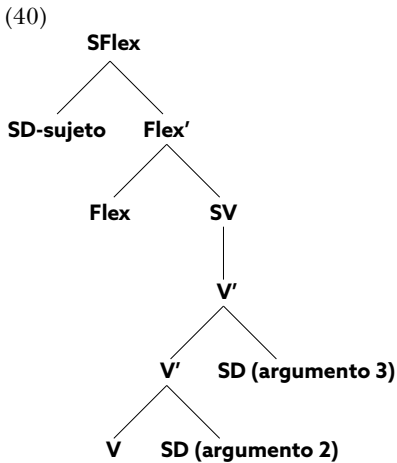
La versió actual de la Teoria de l'Estructura Argumental permet distingir les nocions d'argument extern, subjecte lògic i subjecte gramatical. De manera que l'argument extern és l'argument més prominent de la cadena, el subjecte lògic pot coincidir amb l'argument extern o no i, finalment, el subjecte gramatical és un constituent sintàctic que no ha de ser necessàriament argumental (Lorente, 1994: 4).

En qualsevol cas, excepte en el cas dels subjectes expletius, l'SD subjecte és sempre un argument extern o *promogut*, i és en aquest sentit que d'alguna manera sí que podem considerar que l'argument extern es correspon amb el subjecte.

Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009) expliquen com, en els models clàssics de la teoria generativa, basats en regles, l'argument extern se situa fora de la projecció màxima usada predicativament, tot i que l'ha de comandar categorialment. Així, en la mesura que es fa correspondre l'argument extern amb el subjecte oracional, aquest argument s'introdueix a l'oració com a constituent immediat d'O, mitjançant una regla separada que el combina amb l'SV (O → SN SV). En canvi, els altres arguments verbals s'introdueixen en el marc de l'SV, de manera que les regles de subcategorització només afecten els complements interns.

En el model de principis i paràmetres, l'argument extern s'inclou en l'estructura argumental del verb pròpiament dit. Les primeres hipòtesis dins d'aquest model mantenien la distinció estructural en la derivació sintàctica de l'estructura argumental perquè l'argument extern s'inseria com a especificador d'SFlex (mentre que els arguments interns es generaven dins d'SV), i se seguia projectant fora de la projecció màxima usada predicativament.

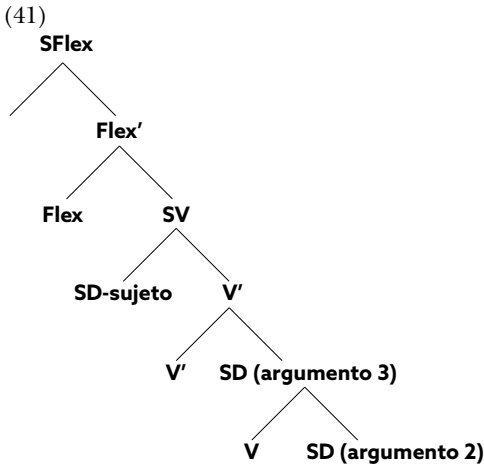
Desde esta posición, el sujeto manda-c al SV, lo que permite establecer la relación de predicación pertinente.

(Bosque & Gutiérrez-Rexach, 2009: 258)

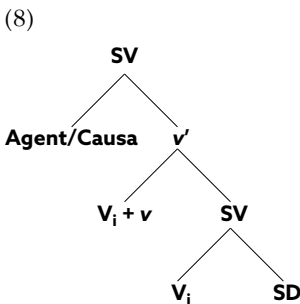
Més tard, Koopman & Sportiche (1991) assenyalaven que la concepció de l'argument extern com a argument generat en la posició d'especificador de la flexió té un gran inconvenient, que és que l'argument extern ja no es representa com un argument verbal, sinó de l'SV i de la flexió. Aquests autors, que van formular la hipòtesi del subjecte intern a l'SV, postulaven, com expliquen Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009), que la predicació s'ha de fer efectiva estructuralment en la categoria que projecta el nucli predicatiu, cosa que en el cas del verb s'ha de produir en el marc d'SV. Això implica que, tot i que ha de preservar la prominència jeràrquica, l'argument extern s'ha de realitzar dins de l'SV, i haurà d'ocupar la posició d'especificador d'SV:

La posición de inserción inicial de los sujetos dentro del SV sería entonces de especificador del SV, al ser esta la única posición que manda-c al resto de los elementos del SV, y por tanto la única que permite establecer la relación de predicación entre el sujeto y el predicado oracional (en este caso, el constituyente V'). De acuerdo con esta hipótesis, hay que sustituir el esquema de (40) por el siguiente:

(Bosque & Gutiérrez-Rexach, 2009: 259)

Posteriorment, Hale & Keyser (1998) van proposar que l'argument extern — que identifiquen bàsicament amb els papers temàtics de causa i agent— és només el que s'introdueix en una projecció verbal diferent de la projecció lèxica de V (Mendikoetxea 2000): concretament, consideren que és el que apareix dins de la projecció del nucli causatiu abstracte que Chomsky representa com a *v*. En l'estructura del predicat ocuparia la posició següent (adaptat de Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009: 405)).

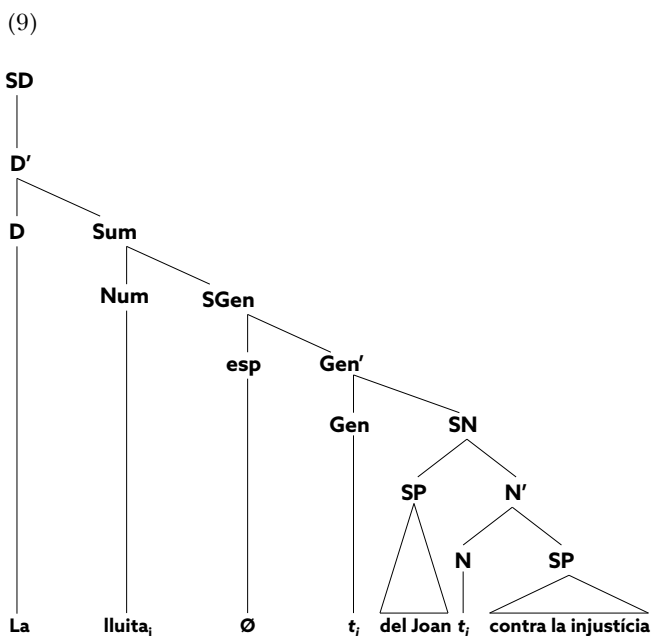
Segons Mendikoetxea (2000) aquesta hipòtesi permet distingir clarament l'argument extern de l'argument intern *promogut* que trobaríem en el cas de verbs inacusatius:

[E]l argumento de un predicado resultativo es siempre un argumento interno en cuanto que se genera dentro de la proyección V en la sintaxis: en <ESPEC, SV> en

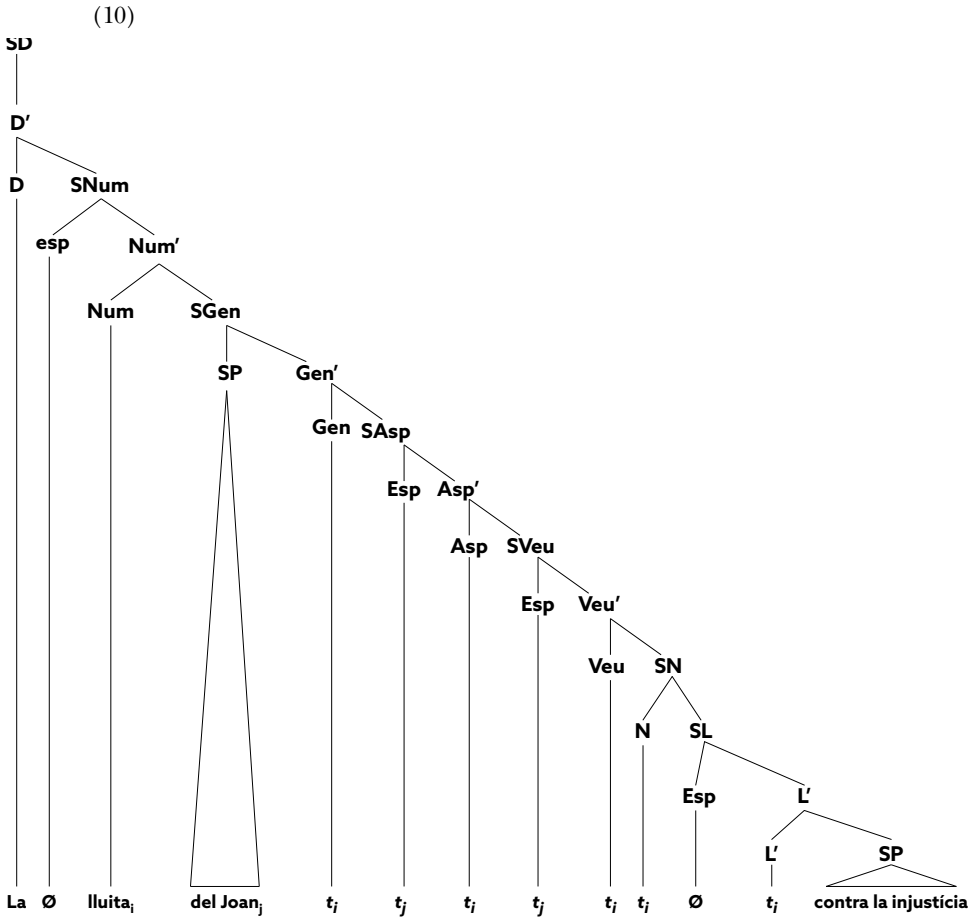
francés y como complemento del V en español e italiano. La ventaja de este análisis es que mantenemos la afirmación de que el argumento del evento resultativo es siempre un argumento interno [...] (Mendikoetxea, 2000: 156).

Podem definir l'argument extern, doncs, com el més prominent de l'estructura argumental d'un predicat, cosa que implica, des del nostre punt de vista, que, en el cas dels predicats monàdics (tant si són verbs com si són noms), caldrà analitzar l'únic argument com a extern (o, en tot cas, *promogut*).

Tant si partim de la hipòtesi del subjecte intern a SV (Bosque & Gutiérrez-Rexach, 2009) com de la idea que els noms eventuals tenen SAsp i SVEu (Alexiadou, 2001), haurem de situar aquest argument en una posició que comandi categorialment el nom. A continuació il·lustrem en quina posició de l'indicador sintagmàtic caldria situar l'argument extern des de cadascuna de les hipòtesis. La primera —la del subjecte intern a SN— la presentem a (9) i la segona —SN governat per SAsp i SVEu—, a (10).⁷⁵

⁷⁵ Aquestes configuracions responen, a més, a l'ordre habitual dels complements quan concorren un argument intern i un argument extern (capítol 7), que en català és *argument extern + argument intern directe*.

Si hi incorporem la possibilitat d'inserir un argument a la posició d'especificador d'L, l'anàlisi que presentem a (10) permet distingir dos tipus d'arguments que en aquest treball considerarem, *grosso modo*, arguments externs i que designarem amb les etiquetes següents:

- a) Argument extern: engloba els arguments externs pròpiament dits (que, tot i que en el cas dels verbs serien tant l'agent com la causa, en el cas dels noms es limita a l'agent). Tot i que els hauríem de situar en una posició intermèdia (de fet, estructuralment no es desplacen a SAsp, com l'agent), també ens referirem, amb el terme *argument extern (pròpiament dit)*, a l'experimentador. I és que, com han assenyalat Levin & Rappaport 2005, l'experimentador presenta trets que permeten assimilar-lo a l'agent i, alhora, al tema.⁷⁶

⁷⁶ Com veurem, la causa no es pot realitzar com a argument extern dels substantius deverbals.

- b) Argument *promogut*: inclou el tema dels noms relacionats amb verbs inacusatius —que, tot i que presenta propietats similars a les dels arguments interns, es pot considerar argument extern per les raons que comentarem més endavant— així com el tema o el pacient en la configuració passiva).⁷⁷

Adoptarem, doncs, el segon model (el de 10) per a la nostra anàlisi dels arguments externs. En resum: en aquest treball designem amb el terme *argument extern* l'argument més prominent de l'estructura predicativa, i suposem que en el cas dels noms eventuals es pot generar com a especificador de Veu' (experimentador) o bé en la posició d'especificador d'N' (tema dels noms relacionats amb verbs inacusatius), així com fins i tot en la posició de complement d'N (tema o pacient dels noms transitius en la configuració passiva), des d'on es mou cap a Esp N'. En els tres darrers casos —és a dir, els noms psicològics (que requereixen un experimentador), els noms relacionats amb verbs inacusatius i els noms transitius passivitzats—, l'esquema d'anàlisi aplicable serà el que proposa Alexiadou (2001), en què SAsp no projecta cap especificador (ja que un especificador d'SAsp ha de ser un veritable argument extern), cosa que explica per què els arguments *promoguts* no poden controlar clàusules d'infinitiu finals (propietat que, tot i no formar part de l'estructura argumental, en el cas de la configuració passiva conserva el complement agent).⁷⁸

- (11) a. *la por del Joan_i de les aranyes per PRO_i obtenir-ne...⁷⁹
 b. *l'enfonsament del vaixell_i per PRO_i cobrar l'assegurança...
 c. La construcció de pisos_i per part de l'Ajuntament_j per PRO*_{i/j} allotjar-hi desnonats...

Tot i que pot sorprendre que distingim el tema dels noms relacionats amb verbs inacusatius del tema dels noms transitius en una construcció passiva, creiem que aquesta diferenciació pot ser útil principalment per dues raons. D'una banda, permet explicar la relativa naturalitat amb què els temes dels noms relacionats amb verbs inacusatius adquireixen algunes propietats dels arguments externs

⁷⁷ Designem com a *noms relacionats amb verbs inacusatius* els substantius com *arribada*, *sortida*, *aparició*, *existència*, etc., que en una configuració verbal es realitzen com a verbs inacusatius. Lògicament, no podem designar aquests noms de la mateixa manera (*noms inacusatius*), ja que hem vist, precisament, que una de les propietats més característiques dels noms és la incapacitat d'assignar cas acusatiu: tots els substantius són, d'alguna manera, inacusatius.

⁷⁸ L'absència de la posició d'especificador d'Asp' també fa possible justificar per què, com veurem posteriorment, la causa no es pot realitzar com a argument extern del nom (només pot ser adjunt).

⁷⁹ Això no implica, però, que aquests noms no tinguin la possibilitat de controlar el subjecte PRO d'altres subordinades d'infinitiu, sobretot si també són argumentals (cf. *la por del Joan de quedar-se sol a casa*).

(realització com a possessiu) i la dificultat amb què ho fan els temes dels noms passivitzats:⁸⁰

- (12) a. La seva arribada va sorprendre tothom.
 b. ??La seva utilització per part del govern no va sorprendre ningú.

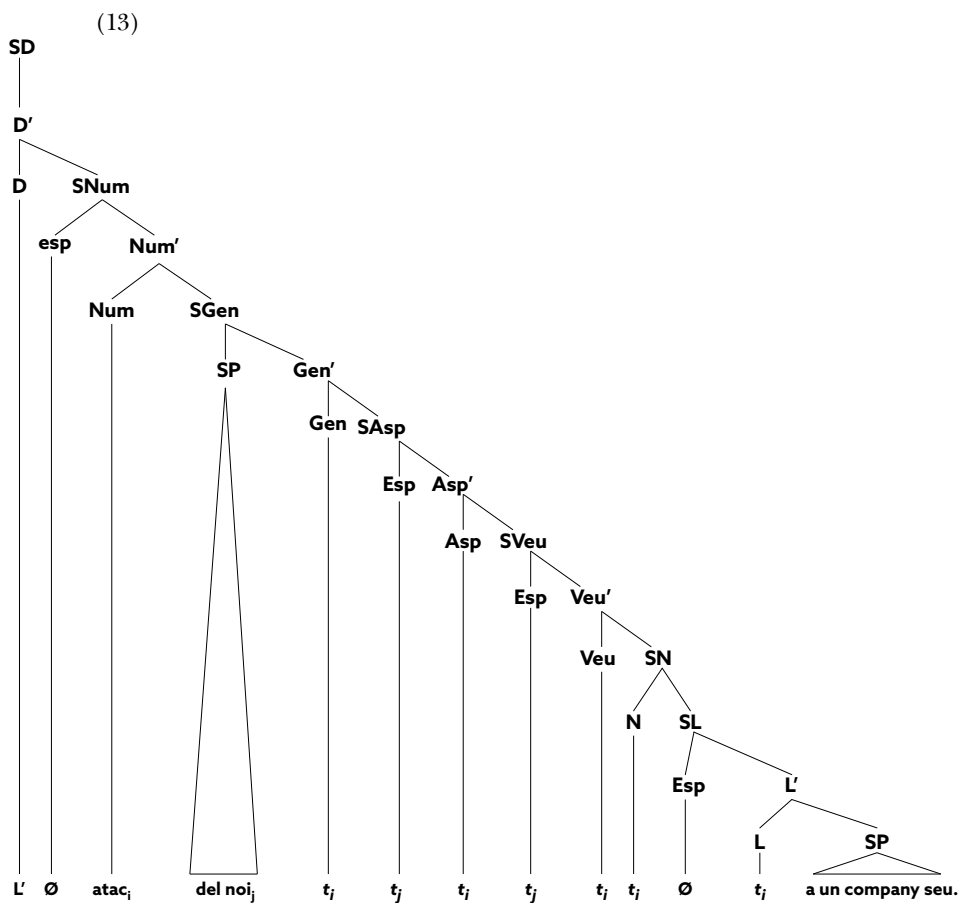
En conclusió, entenem que un argument extern és, en el marc de les nominalitzacions eventuais, el complement nominal que té més prominència en l'estructura argumental. Segons els requeriments de cada tipus de nom, pot néixer en tres posicions diferents (des de les quals es desplaça a SGen, on rep cas genitiu):

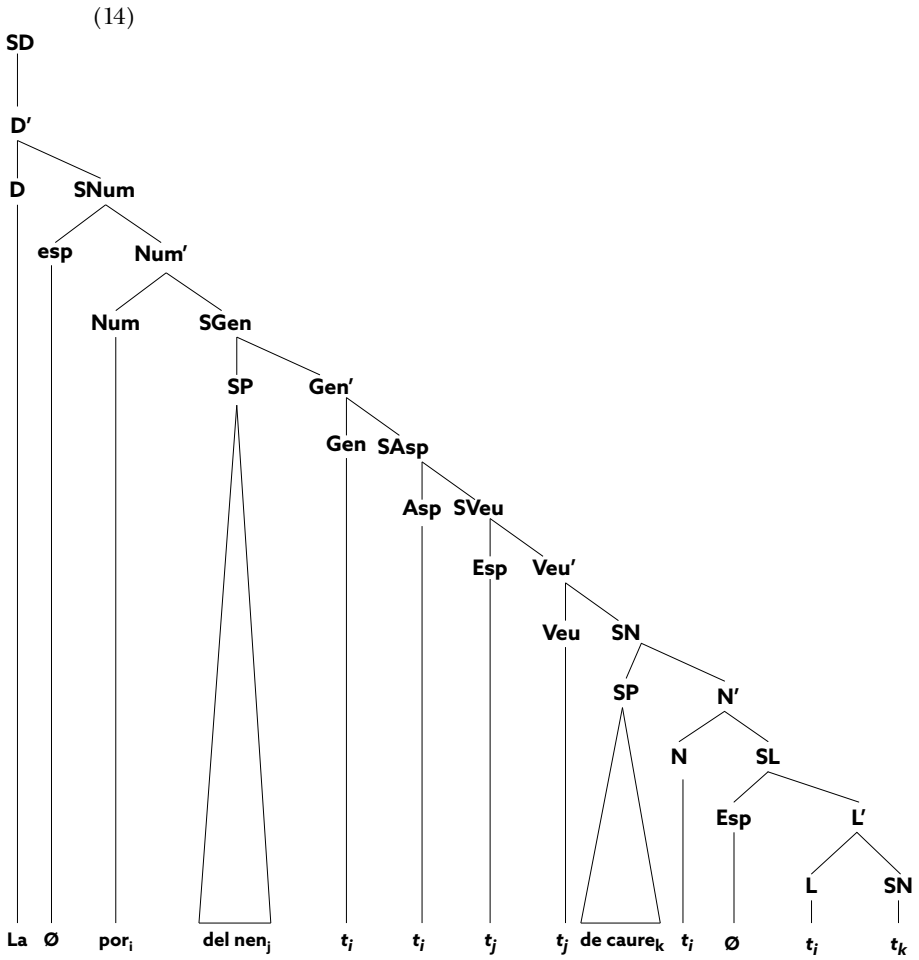
- a) Especificador de Veu': és on es generen els agents i els experimentadors. Des d'aquesta posició, els agents ascendeixen a Esp Asp', mentre que els experimentadors no ho poden fer (SAsp és, en principi, defectiu en els noms psicològics).⁸¹
- b) Especificador de L': és la posició pròpia del tema dels noms relacionats amb verbs ergatius (que bloquegen la possibilitat d'expressió de la causa com a argument) i inacusatius.
- c) Complement de L: és l'argument tema/pacient dels noms transitius (que, en la configuració passiva, s'externalitzen però no bloquegen totes les propietats de l'argument agent).

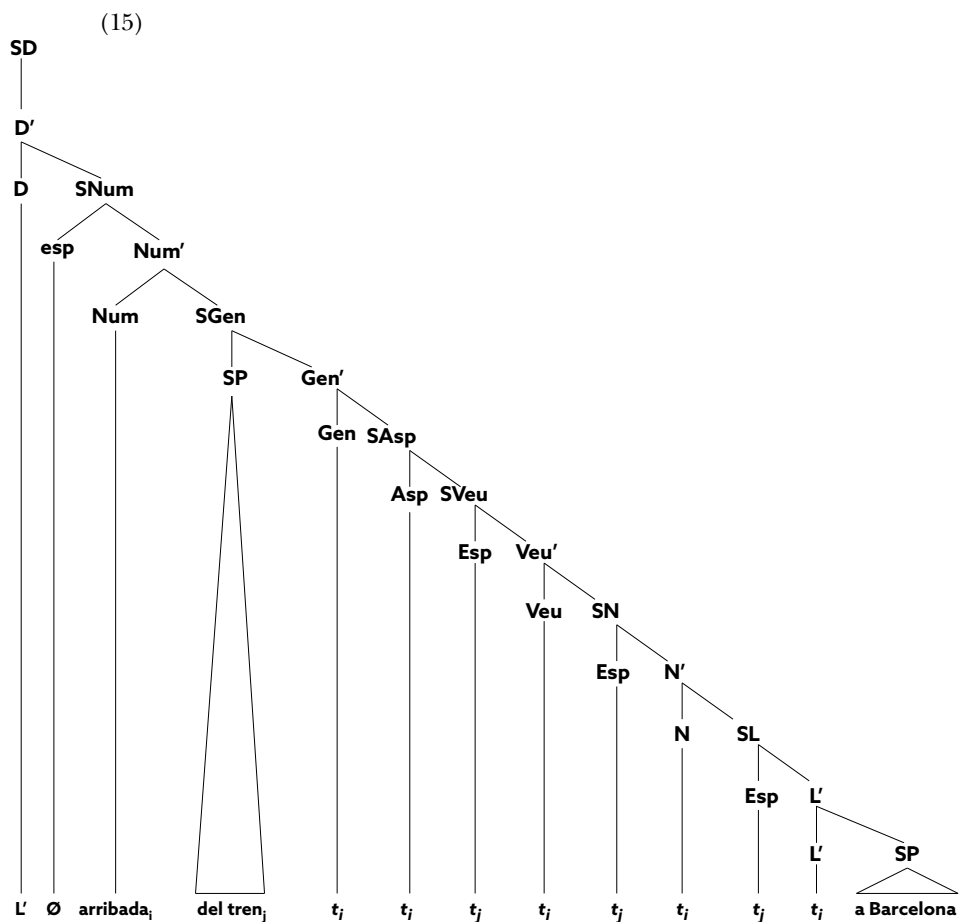
A continuació mostrem com cal analitzar l'argument extern en cada cas. A (13) presentem un SD amb un nom que exigeix un argument extern pròpiament dit. A (14) mostrem un exemple d'SD amb un nom psicològic. A (15) hi ha un nom relacionat amb un verb inacusatiu, i a (16), un sintagma nominal passiu:

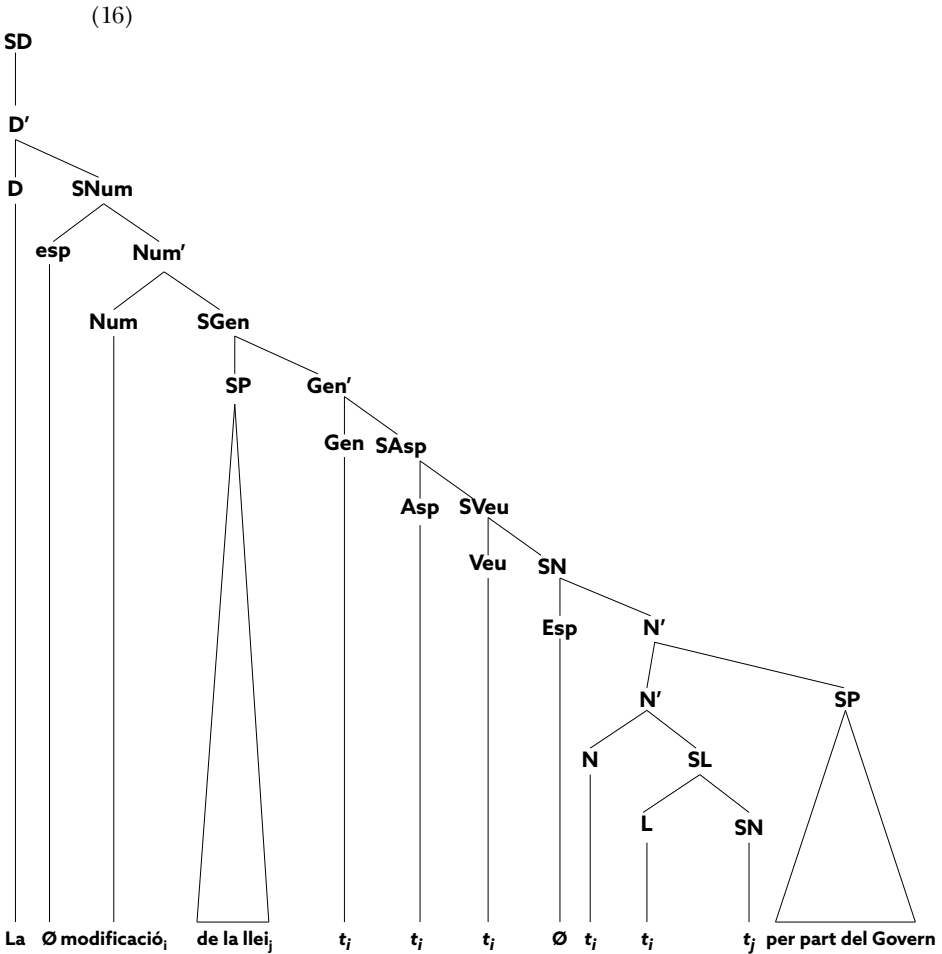
80 Tot i que aquesta oració no ens sembla gens natural en català, hem pogut comprovar, mitjançant consultes personals, que hi ha parlants que la consideren gramatical. En qualsevol cas, reprendrem aquesta qüestió a l'apartat sobre la realització dels arguments externs (veg. 6.3.1.2).

81 Més endavant també veurem que alguns noms psicològics admeten una lectura agentiva. Llavors l'agent es podrà desplaçar la posició d'especificador d'Aspecte', i esdevenir un argument extern amb les mateixes característiques que l'agent (per això l'anomenarem *experimentador agent*).

Un cop vist què entenem per argument extern i com cal situar-lo en l'estructura de l'SD, podem explicar quins papers temàtics poden desenvolupar els diferents sintagmes que poden ocupar aquesta posició. A l'apartat següent, doncs, exposarem quins papers temàtics poden desenvolupar els arguments externs de les nominalitzacions.

6.3.2 Papers temàtics

Des del punt de vista de l'estructura temàtica, els arguments externs poden desenvolupar els papers temàtics d'agent, experimentador o tema. A continuació

exemplifiquem les tres possibilitats (identifiquem l'argument extern amb la cursiva):

- (17) a. L'atac *dels corsaris* als mariners va durar tota la matinada. (*agent*)
 b. L'amor *del Rafel* per la Rosa Mari és infinit. (*experimentador*)
 c. Vaig presenciar l'arribada *del tren* a l'estació. (*tema*)

No tots els noms eventuals admeten aquests tres rols temàtics com a argument extern, ja que l'argument extern sempre correspon al paper temàtic més prominent i, per tant, depèn dels requeriments temàtics de cada arrel inespecificada.

Encara més: malgrat que en l'àmbit de la predicació verbal els arguments externs solen expressar tant agents com causes (o experimentadors), els noms eventuals no admeten mai una causa com a argument extern. Com veurem, les nominalitzacions relacionades amb verbs que tenen alternança causativa/ergativa no es relacionen mai amb l'alternant causatiu, sinó que sempre ho fan amb l'ergatiu. És a dir: les nominalitzacions eventuals, a diferència dels verbs, no admeten mai —o gairebé mai— un argument extern causa, que sempre haurà de ser un adjunt. És en aquest sentit que considerem que els noms es relacionen amb la variant ergativa del verb. A (18) podem constatar la diferència entre la realització de la causa en l'àmbit verbal (18a i b) i en l'àmbit nominal (18c i d). La cursiva indica el sintagma amb el paper temàtic de causa.

- (18) a. *La tempesta* va enfonsar el vaixell.
 b. El vaixell es va enfonsar *amb la tempesta*.
 c. *L'enfonsament *de la tempesta* del vaixell
 d. L'enfonsament del vaixell {**amb/a causa de*} *la tempesta*.

En aquests casos la causa no es pot recuperar, com passa amb l'agent de les passives, amb un SP_{per (part de)} que segurament només és possible amb els noms agentius com *destrucció*, *arrasament* o *enderrocament*, l'argument extern dels quals es pot interpretar com a causa en alguns contextos. No deixa de ser, però, una estructura poc natural en català (és una interpretació que, si bé no és impossible, és molt forçada):

- (19) a. la destrucció de la ciutat {per l'exèrcit enemic/ ?pel tsunami}
 b. l'arrasament del sembrat {per les bèsties/ ?per una pedregada}
 c. l'enderrocament de l'edifici {per l'Ajuntament/ ?per una explosió de gas}

Com que l'argument causa es materialitza com a adjunt en l'estructura superficial, el tema —que en l'estructura profunda era l'argument intern— s'externalitza i es realitza com a argument extern, motiu pel qual adquireix propietats d'aquest

tipus d'argument, com la possibilitat de realització com a possessiu (amb limitacions, això sí, per la posició estructural que acaba ocupant l'argument). Fixem-nos en els fragments següents, extrets de frases redactades per usuaris d'Internet o mitjans de comunicació:⁸²

- (20) a. ?la seva destrucció a causa de la construcció d'un gran aparcament per als parlamentaris (*El Periódico*, 15-8-2008)
 b. ?Santi Vila i CIU donen suport al seu arrasament pel fracking. (*Twitter*)
 c. l'església de Santa Caterina abans del seu enderrocament a causa de la Desamortització de Mendizábal (Blog "Piscolabis Librorum")⁸³

Certament, també tenim la possibilitat de realitzar el complement agentiu com a possessiu i el tema com a complement preposicional (llavors el tema s'haurà d'interpretar, lògicament, com un argument intern). Fixem-nos que, en els exemples anteriors, l'única interpretació possible del possessiu és la d'agent:

- (21) a. la seva destrucció de la ciutat (*seva* = *de l'exèrcit enemic* / *del tsunami)
 b. el seu arrasament del sembrat (*seu* = *de les bèsties* / **d'una pedregada*)
 c. el seu enderrocament de l'edifici (*seu* = ?*de l'Ajuntament* / **d'una explosió de gas*)

D'altra banda, considerarem que el rol semàntic tema (que hem explicat que cal entendre com un argument *promogut*) pot funcionar com a argument extern en el cas dels noms relacionats amb processos (*enfonsament*) o esdeveniments (*arribada*, *naixement*, *aparició*, *desaparició*), que en una configuració verbal coincidirien amb verbs ergatius i inacusatius. Com hem dit, encara que els verbs ergatius tinguin sovint un alternant causatiu, en el domini nominal la causa no es pot expressar mai com a argument extern pròpiament dit i, per tant, caldrà considerar que els noms no tenen alternant causatiu. Per explicar aquest fenomen, alguns autors han relacionat la nominalització amb l'alternant ergatiu del verb corresponent. Però si el que es vol afirmar és que el nominal deriva de l'alternant ergatiu, i no pas de l'alternant transitiu causatiu, aquesta afirmació resulta problemàtica en un marc descriptiu en què es considera que hi ha una única unitat lèxica inespecificada categorialment, ja que en aquest marc els noms no són derivats dels verbs. Llavors el que hem de sostenir és que en el domini nominal el nus que legitima el paper de causa —que assumim que és SAsp, com proposàvem a (14)— és un nus defectiu, i per aquest motiu només pot realitzar-se l'alternant ergatiu de la unitat lèxica.

82 Giorgi i Longobardi (1991), com hem vist a l'apartat 3.4, afirmen que, en italià, perquè un complement argumental es pugui realitzar com a possessiu, ha de ser extern. Nosaltres creiem que el català imposa la mateixa restricció. De tota manera, reprendrem aquest tema més avall.

83 <http://librorum.piscolabis.cat/2010_11_01_archive.html>

Aquesta qüestió n'afecta una altra de prou rellevant, que de tota manera no és central en el nostre debat i no desenvoluparem en detall. I és que si en el domini de l'SD només es pot realitzar l'alternant ergatiu perquè SAsp no legitima el paper de causa, potser, com a contrapartida, caldrà sostenir que el domini verbal és aquest nus el que legitima la causa i, per tant, la configuració resultant afegeix un element causal a una unitat primitiva que ha de ser forçosament inergativa. Això conduiria a establir, contra el que és més habitual, que l'alternant més primitiu en una alterança lèxica causativa/ergativa és l'ergatiu. En aquesta línia, Gràcia considerava que la graella temàtica d'aquests verbs era monàdica, i que la causa és un predicat abstracte que s'insereix a la posició de subjecte pel principi de predicació:

[Els verbs ergatius] neixen amb una posició de subjecte buida. Seguint la proposta de Hale-Keyser (1985), suposarem que són verbs monàdics la graella- θ dels quals només inclou un paper- θ Pacient (Hale-Keyser l'anomenen Tema). [...]

Com que les frases han de tenir subjecte (pel Principi de Projectió Ampliat i per la Teoria de la Predicació), el verb *trencar* d'alguna manera ha d'omplir aquesta posició. Una possibilitat és intransitivitzar el verb de manera que l'objecte es traslladi a la posició externa per rebre Cas. [...]

Si el verb no s'intransitivitza, Hale-Keyser proposen la inserció d'un predicat abstracte *causa*, al nivell del lèxic (a l'ELC), que porta un argument extern Agent. Aquest argument servirà com a subjecte del verb.

(Gràcia, 1989: 203–204)

D'alguna manera, aquesta també és la idea que suggereix Morimoto quan afirma que «la definició semàntica del verbo mover tiene que basarse en la EC [estructura conceptual] de moverse, a pesar de que, en español, mover es morfológicamente más primitivo que moverse» (2001: 64).⁸⁴

El que volem fer notar aquí, doncs, és que, encara que en alguns aspectes el tema es pugui relacionar amb un argument intern —per exemple, no pot controlar clàusules d'infinitiu— també presenta, en aquests casos, característiques pròpies dels arguments externs, com poden ser la possibilitat de realització com a possessiu o com a clíctic (*en*). Ho il·lustrem a continuació:⁸⁵

84 Reprendrem aquesta qüestió més endavant (veg. 6.3.3.2.3).

85 Tot i que alguns autors (Ginebra, 2001) proposen que l'únic argument nominal que es pot extreure com a clíctic és l'argument intern, cal fer notar que sembla que, més que pròpia de l'argument intern, la possibilitat d'extracció com a clíctic *en* és pròpia del tema o del pacient externalitzats. Així, no és possible quan aquests arguments són interns (1d):

- a. Vaig presenciar la donació dels quadres al museu per part del pintor.
- b. Vaig presenciar la seva donació dels quadres al museu. (*seva*= del pintor)
- c. En vaig presenciar la donació al museu per part del pintor. (*en* = dels quadres)
- d. *En vaig presenciar la seva donació al museu. (*en* = dels quadres; *seva*= del pintor)

- (22) a. Vaig presenciar l'arribada del tren.
 b. *En* vaig presenciar l'arribada.
 c. La *seva* arribada havia generat moltes expectatives.
- (23) a. No va presenciar el naixement del seu primer fill.
 b. No *en* va presenciar el naixement.
 c. El *seu* naixement va ser molt esperat.

De fet, hem localitzat exemples d'aquests noms realitzats en una configuració passiva amb el tema realitzat com a SP_{per part de}, malgrat que cal dir que són escassos i que molts parlants no els perceben com a naturals. Així, en una cerca aleatòria en línia, trobem exemples com aquests, en què l'ús de *per part de* s'explica, en part, perquè el tema és animat:

- (24) a. Arribada per part de les entitats, recollida [de la] documentació i entrega de músiques.
 b. A més, l'entrada per part de turistes estrangers és molt restringida.

Tot i que en parlarem més endavant, és important fer notar que el fet que alguns parlants rebutgin construccions com les anteriors pot estar relacionat amb la suspicàcia amb què sovint s'han vist, en català, les construccions passives amb un agent introduït per la locució *per part de*. De fet, l'ús d'aquesta locució com a introductora de l'agent nominal és relativament recent (com veurem, no existia en català antic), la qual cosa pot haver motivat certes reticències entre els estudiosos a l'hora d'acceptar-la com a gramatical en català (per exemple, la *Praxi lingüística III* de la URV), si bé actualment la *Gramàtica de la llengua catalana* (IEC, 2016) incorpora la locució com una realització més del complement agent.

En qualsevol cas, tot i que en general es considera que el tema sempre es genera com a argument intern, en el cas dels noms que expressen un esdeveniment o un procés es realitza en la posició estructural d'argument extern, i, per aquest motiu, hem de considerar que es tracta d'un argument *promogut*.

Per una altra part, considerarem que l'argument extern dels noms psicològics és sempre l'experimentador –independentment de la classe de verb psicològic amb què es relacioni cada tipus de nom. D'entrada, sembla clar que l'experimentador s'ha d'entendre com a argument extern dels substantius relacionats morfològicament amb verbs psicològics de la classe A (*estimar, odiar, adorar, detestar*), que són els que presenten un experimentador com a argument extern i un tema com a argument intern). Comparem les parelles d'oracions següents:

- (25) a. Aquells alumnes odien les matemàtiques.
 b. És un fet ben sabut que, normalment, els pares estimen els fills.

- (26) a. L'odi d'aquells alumnes a les matemàtiques no tenia fi.
b. {L'estimació/ L'amor} dels pares cap al fill comença quan neix la criatura.

Ara bé, l'experimentador és l'argument extern en els noms que es relacionen morfològicament amb verbs de les classes B i C. De fet, segons expliquen Levin & Rappaport Hovav (2005), Roswadowska —que descompon els rols temàtics en trets— sosté que els experimentadors comparteixen alguns trets amb els agents, cosa que pot afavorir que, en alguns contextos, com és el cas dels noms psicològics, s'entenguin com a argument extern:

Roswadowska (1988; 159; 1989: 127) points out that experiencers have more in common with agents with respect to certain other grammatical generalizations, and she accounts for this commonality by assigning experiencers the additional feature [+ sentient], which is shared by agents. This analysis captures the dual character of experiencers (Levin & Rappaport Hovav, 2005: 44).

Si partim de la idea que la formació dels mots és estructural, la distribució dels arguments no necessàriament ha de tenir els mateixos condicionants en la configuració nominal i en la verbal. I, si consideréssim que el segon argument d'aquests noms és un tema, el fet que l'experimentador adquireixi un paper temàtic més prominent i que, per tant, es realitzi com a argument extern en els noms psicològics seria coherent amb la major part de jerarquies temàtiques, que situen l'experimentador en una posició més elevada (o més prominent) que el tema (veg. Levin & Rappaport Hovav, 2005: 162–163).

La distribució desigual dels arguments dels verbs psicològics ha estat objecte de debat en els estudis sobre règim verbal, en la mesura que no hi ha acord sobre el paper temàtic corresponent a l'argument que no és l'experimentador (Levin & Rappaport Hovav, 2005: 18). D'una banda, postular que els verbs psicològics de la classe B, com els de la classe A, tenen un argument experimentador i un argument tema implica acceptar que la relació dels papers temàtics i dels arguments és arbitrària, cosa que no sembla possible (per exemple, sempre que hi ha un agent en l'estructura argumental, és aquest agent el que es realitza com a argument extern). Ara bé, si la idea que l'experimentador ocupa una posició més prominent que el tema, haurem de considerar que l'argument extern dels verbs psicològics de la classe B no pot ser tema, sinó causa. En aquest sentit, Levin & Rappaport Hovav manifesten que, en anglès, els verbs del tipus *frighten* ('espantar'), que són els que tenen un experimentador objecte, són verbs que descriuen «the causation of a psychological state in the experiencer, and they often even take animate, agentive subjects, making them close to prototypical transitive verbs». Atès que aquesta *causació* d'un estat psicològic requereix, en la configuració verbal, un argument extern amb el paper temàtic de causa, podem entendre per què en les

nominalitzacions l'argument extern ha de ser necessàriament l'experimentador: com hem vist, malgrat que la causa és un argument en l'estructura lexicosemàntica (o en l'estructura temàtica associada a l'arrel), en la projecció del nom (en la materialització del sintagma nominal) aquest paper temàtic no es pot manifestar mai com a veritable complement argumental (els noms psicològics no legitimen especificador a SAsp'). Llavors, l'únic argument del nom en l'estructura superficial serà l'experimentador, i caldrà considerar que pateix un procés de *promoció* que fa que pugui controlar clàusules d'infinitiu o realitzar-se com a possessiu, com es pot comprovar als exemples de (27).

- (27) a. Vaig presenciar l'acovardiment de la Laia per parlar en públic.
 b. El seu aclaparament per la notícia va durar poc: de seguida va reaccionar.
 c. Els polítics van mostrar la seva alegria per l'alliberament del periodista.⁸⁶

En resum, a l'hora d'analitzar les dades hem considerat, com a complements subjectius, els arguments que realitzen el paper temàtic més prominent dels que pot admetre el nom (paral·lel al subjecte oracional), i pot ser un dels que presentem a continuació:

- a) agent;
- b) experimentador (en el cas dels noms psicològics i en alguns noms estatus);
- c) tema (arguments *promoguts* de noms relacionats amb verbs inacusatius i ergatius);
- d) pacient (o els temes) en la configuració passiva.

D'altra banda, com ja havíem vist, els arguments nominals admeten quatre realitzacions:

- a) Sintagmes preposicionals
- b) Adjectius relacionals
- c) Possessius
- d) Clítics

---

86 Cal assenyalar, aquí, que en un cas com *alegria*, també és possible un complement introduït per *de*: *Vaig ser testimoni de l'alegria de l'àvia de tornar-te a veure per aquí*. Segurament, aquest nom admet dues estructures argumentals: una amb un argument experimentador i un argument tema (que llavors es materialitza com a SP_{de}) i l'altra amb un argument causa i un argument experimentador (cas en què la causa no podrà formar part de l'estructura argumental del nom i només es podrà recuperar com a adjunt).

A continuació analitzarem quines possibilitats de realització hi ha per a cadascun dels tipus d'arguments externs i si el nombre d'arguments realitzats, la graella temàtica i l'estructura aspectual) permeten establir patrons de regularitat.

6.3.3 Realització dels arguments externs

6.3.3.1 Introducció

En aquest apartat presentarem les possibilitats de realització dels arguments externs, i ho farem posant en relació, d'una banda, dades empíriques de gairebé 200 noms, extretes del CTILC, i de l'altra, les diverses hipòtesis i constatacions que s'han fet sobre com es manifesten aquests arguments.

Abans de detallar cada tipus de realització, mostrarem dades quantitatives relacionades amb la distribució de les realitzacions segons les classes aspectuals en què hem dividit els noms. Hem tingut en compte, en la realització d'aquests quadres, els arguments externs pròpiament dits, i els *promoguts* corresponents al tema de noms relacionats amb verbs ergatius i inacusatius (del tema *promogut* dels noms transitius en parlarem a l'apartat següent), i hem incorporat, dins de l'etiqueta *sintagma preposicional*, els adjunts agentius (SP_{per (part de)}).

Vegem, en primer lloc, les dades relatives als noms dinàmics, que presentem a les taules 9, 10, 11, 12 i 13. En general, totes les taules presenten unes dades similars pel que fa a la proporció de sintagmes preposicionals, clítics, adjectius relacionals i possessius, motiu pel qual creiem que, segurament, els patrons de realització dels arguments nominals estan més marcats pel nombre d'arguments realitzats i la graella temàtica que per l'estructura aspectual —segurament, només depenen de l'aspecte en la mesura que aquest factor es pot relacionar amb els papers temàtics.

En tots els casos, doncs, la realització més habitual dels arguments nominals és la dels sintagmes preposicionals, i la menys freqüent, amb diferència, és la de clíctic (que només localitzem en dos dels cinc grups: les accions i les realitzacions). Pel que fa als possessius i als adjectius relacionals, el percentatge d'ús és més elevat que en el cas de la taula 6 (on es recollien dades de tots els tipus d'arguments nominals), fenomen degut d'una banda al fet que els possessius només són possibles com a arguments externs o bé *promoguts* (Giorgi & Longobardi 1991) i de l'altra al fet que la major part d'adjectius relacionals funcionen com a arguments externs.

Entre les diverses categories, a més, hi ha diferències significatives: mentre que en les activitats el percentatge de sintagmes preposicionals és del 61,4% i el de possessius és del 36,2%, en el cas dels processos, els possessius només representen el 13,9% de les ocurrències. Amb tot, les dades de cada classe aspectual tampoc són homogènies: per exemple, hi ha noms d'actes, com *admissió*, en què tots els argu-

ments externs s'expressen com a possessius, mentre que *demanda* o *concessió* no en tenen cap ocurrència (això no implica, però, que no sigui possible: aquestes taules només indiquen tendències, i no tenim en compte el context d'inserció de cada SD).

Fixem-nos, d'entrada, en la taula 9. Coherentment amb la resta de noms, els substantius d'aquesta taula presenten un percentatge d'ocurrències amb arguments realitzats com a sintagmes preposicionals més elevat que el percentatge d'ocurrències de la resta de realitzacions. Amb tot, el percentatge d'ús dels possessius és lleugerament més alt que en la resta de classes aspectuals, cosa que es podria relacionar amb el fet que molts d'aquests noms solen exigir un argument extern agent (sovint humà).⁸⁷

Taula 9. Arguments externs dels noms d'activitat

ACTIVITATS					
NOM	Ocurrències amb arguments externs	Sintagma preposicional	Clític	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>acompanyament</i>	13	13 (100%)	-	-	-
<i>agraïment</i>	257	81 (31,4%)	-	1 (0,4%)	176 (68,2%)
<i>arbitratge</i>	21	16 (76,2%)	-	-	5 (23,8%)
<i>bramadissa</i>	2	1 (50%)	-	-	1 (50%)
<i>clam</i>	230	151 (65,65%)	-	2 (0,85%)	77 (33,5%)
<i>clamadissa</i>	5	1 (20%)	-	2 (40%)	2 (40%)
<i>clamor</i>	78	45 (57,7%)	-	2 (2,6%)	31 (39,7%)
<i>comportament</i>	191	115 (60,2%)	-	29 (15,2%)	47 (24,6%)
<i>comunicació</i>	22	21 (95,5%)	-	-	1 (4,5%)
<i>conducció</i>	2	2 (100%)	-	-	-
<i>discussió</i>	80	33 (41,25%)	-	7 (8,75%)	40 (50%)
<i>diversió</i>	23	19 (82,6%)	-	1 (4,4%)	3 (13%)
<i>divertició</i>	3	2 (66,7%)	-	-	1 (33,3%)
<i>divertiment</i>	28	15 (53,6%)	-	4 (14,3%)	9 (32,4%)
<i>enraonament</i>	19	8 (42,1%)	-	-	11 (57,9%)
<i>guerra</i>	31	16 (51,6%)	-	3 (9,7%)	12 (38,7%)
<i>guiatge</i>	109	97 (89%)	-	-	12 (11%)
<i>immersió</i>	19	12 (63,2%)	-	-	7 (36,8%)
<i>marcatge</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>parlament</i>	167	86 (51,5%)	-	1 (0,6%)	80 (47,9%)
<i>pelegrinatge</i>	56	13 (23,2%)	-	-	43 (76,8%)
<i>pesquera</i>	5	-	-	-	5 (100%)
<i>preguera</i>	25	4 (16%)	-	1 (4%)	20 (80%)
<i>rodatge</i>	2	2 (100%)	-	-	-
<i>utilització</i>	16	14 (87,5%)	-	-	2 (12,5%)
<i>viatge</i>	89	19 (21,3%)	-	-	70 (78,7%)
Total	1.494	787 (52,7%)	-	53 (3,5%)	655 (43,8%)

87 A l'apartat 6.3.1.3.2, sobre els possessius, ampliarem aquesta qüestió.

Pel que fa a la taula 10, on hi ha substantius que indiquen accions, es pot constatar que, si bé el percentatge total d'ús dels possessius és més baix que en el cas anterior, els noms en què la majoria d'ocurrències són possessius representen el 23,6%, i són substantius que, precisament, requereixen un argument extern animat: *anada*, *clausura*, *enaltiment*, *pesquera* o *preguera* en són alguns exemples. Destaca, a més, el percentatge d'ús d'adjectius relacionals, que segurament està relacionat amb l'agentivitat i amb la transitivitat de molts noms d'acció (que poden aparèixer amb un argument intern, motiu pel qual sovint han d'adoptar una realització que no sigui SP_{de}).

Taula 10. Arguments externs dels noms d'acció

ACCIONS					
Nom	Ocurrències amb arguments externs	Sintagma preposicional	Clític	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>afavoriment</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>agressió</i>	69	49 (71%)	-	12 (17,4%)	8 (11,6%)
<i>anada</i>	180	89 (49,4%)	-	-	91 (50,6%)
<i>anàlisi</i>	17	9 (52,9%)	-	-	8 (47,1%)
<i>ascensió</i>	137	100 (73%)	-	8 (5,8%)	29 (21,2%)
<i>atac</i>	126	96 (76,2%)	-	10 (7,9%)	20 (15,9%)
<i>consolació</i>	7	7 (100%)	-	-	-
<i>construcció</i>	5	-	-	4 (80%)	1 (20%)
<i>conversió</i>	148	122 (82,4%)	-	-	26 (17,6%)
<i>cremadissa</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>descensió</i>	2	1 (50%)	-	1 (50%)	-
<i>destrucció</i>	28	23 (82%)	-	2 (7%)	3 (11%)
<i>distracció</i>	35	18 (51,4%)	-	1 (2,9%)	16 (45,7%)
<i>enaltiment</i>	3	-	-	1 (33,3%)	2 (66,7%)
<i>encisament</i>	5	4 (80%)	-	-	1 (20%)
<i>evasió</i>	19	12 (63,2%)	-	1 (5,3%)	6 (31,6%)
<i>impressió</i>	17	5 (29,4%)	-	-	12 (70,6%)
<i>invasió</i>	315	170 (54%)	-	142 (45%)	3 (1%)
<i>inversió</i>	43	21 (48,8%)	-	14 (32,6%)	8 (18,6%)
<i>menyspreu</i>	63	32 (50,8%)	-	-	31 (49,2%)
<i>transmissió</i>	4	1 (25%)	-	1 (25%)	2 (50%)
<i>triadissa</i>	1	-	-	-	1 (100%)
<i>visita</i>	73	43 (58,9%)	-	1 (1,4%)	29 (39,7%)
Total	1.299	804 (61,9%)	-	198 (15,2%)	307 (23,6%)

La taula 11, que també inclou noms dinàmics volutius —com les accions i les activitats—, presenta una distribució dels arguments similar a la de les dues taules anteriors, cosa que segurament demostra que no és la classe aspectual el que determina més clarament la realització dels arguments, sinó les característiques temàtiques i contextuals dels arguments en si. Per exemple, els noms que tenen més ocurrències

amb un argument realitzat com a possessiu són precisament els que, com *admissió*, *condemna*, *blasfèmia* o *injúria*, requereixen un argument extern agentiu (sovint humà).

Taula 11. Arguments externs dels noms d'acte

NOM	ACTES				
	Ocurrences amb arguments externs	Sintagma preposicional	Clític	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>absorció</i>	42	24 (57,1%)	-	-	18 (42,9)
<i>aconseguitment</i>	4	4 (100%)	-	-	-
<i>acusació</i>	65	45 (69,2%)	-	-	20 (30,8%)
<i>adhesió</i>	262	161 (61,5%)	-	4 (1,5%)	97 (37%)
<i>admissió</i>	2	-	-	-	2 (100%)
<i>adopció</i>	17	16 (94,1%)	-	-	1 (5,9%)
<i>agermanament</i>	25	25 (100%)	-	-	-
<i>al·lusió</i>	30	24 (80%)	-	-	6 (20%)
<i>annexió</i>	53	46 (86,8%)	1 (1,9%)	2 (3,8%)	4 (7,5%)
<i>arribada</i>	300	228 (76%)	-	-	72 (24%)
<i>blasfèmia</i>	23	13 (56,5%)	-	1 (4,3%)	9 (39,1%)
<i>casament</i>	106	69 (65,1%)	-	-	37 (34,9%)
<i>clausura</i>	23	5 (21,7%)	-	2 (8,7%)	16 (69,6%)
<i>concessió</i>	35	27 (77,1%)	-	7 (20%)	1 (2,9%)
<i>condemna</i>	39	18 (46,2%)	-	1 (2,6%)	20 (51,3%)
<i>condemnació</i>	16	14 (87,5)	-	1 (6,25%)	1 (6,25%)
<i>definició</i>	7	1 (14,3%)	-	1 (14,3%)	5 (71,4%)
<i>demanadissa</i>	3	1 (33,3%)	-	1 (33,3%)	1 (33,3%)
<i>demanda</i>	91	68 (74,7%)	-	4 (4,4%)	19 (20,9%)
<i>denúncia</i>	43	26 (60,5%)	-	-	17 (39,5%)
<i>dimissió</i>	127	105 (82,7%)	-	-	22 (17,3%)
<i>inclusió</i>	1	-	-	-	1 (100%)
<i>injúria</i>	47	33 (70,2%)	-	-	14 (29,8%)
<i>intromissió</i>	63	48 (76,2%)	-	3 (4,8%)	12 (19%)
<i>negativa</i>	97	61 (62,9%)	-	2 (2,1%)	34 (35%)
<i>objecció</i>	61	50 (82%)	-	-	11 (18%)
<i>partició</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>reclusió</i>	9	-	-	-	9 (100%)
<i>ruptura</i>	372	358 (96,2%)	-	12 (3,2%)	2 (0,6%)
<i>venda</i>	3	2 (66,7%)	-	-	1 (33,3%)
<i>victòria</i>	74	52 (70%)	-	5 (7%)	17 (23%)
Total	2.041	1.525 (74,72%)	1 (0,05%)	46 (2,25%)	469 (22,98%)

Les taules 12 i 13 presenten, respectivament, noms d'esdeveniment (no volitius i no duratius) i noms de procés (no volitius i duratius). Aquests noms coincideixen, en alguns casos, amb noms relacionats amb verbs inacusatius (*arribada*, *naixement* o *sortida*, etc.), amb un tema *promogut* que no sempre és humà, fet que explica el baix percentatge de possessius i d'adjectius relacionals.

Taula 12. Arguments externs dels noms d'esdeveniment

ESDEVENIMENTS					
Nom	Ocurrences amb arguments externs	Sintagma preposicional	Clític	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>aclapament</i>	16	13 (81,2%)	-	-	3 (18,8%)
<i>al·lucinació</i>	1	-	-	-	1 (100%)
<i>alarma</i>	34	27 (79,4%)	-	-	7 (20,6%)
<i>alliberament</i>	11	2 (18,2%)	-	3 (27,3%)	6 (54,5%)
<i>col·lisió</i>	22	21 (95,5%)	-	-	1 (4,5%)
<i>confusió</i>	39	29 (65,9%)	-	1 (2,3%)	14 (31,8%)
<i>decepció</i>	56	21 (37,5%)	-	2 (3,6%)	33 (58,9%)
<i>enervació</i>	3	3 (100%)	-	-	-
<i>naixement</i>	101	85 (84,1%)	1 (1%)	1 (1,0%)	14 (13,9%)
<i>repercussió</i>	140	118 (84,9%)	-	-	21 (15,1%)
<i>sorpresa</i>	41	16 (39%)	-	-	25 (75,8%)
<i>sortida</i>	81	74 (91,4%)	-	-	7 (8,6%)
Total	545	410 (75,2%)	1 (0,2%)	7 (1,3%)	132 (24,2%)

Taula 13. Arguments externs dels noms de procés

PROCESSOS					
Nom	Ocurrences amb arguments externs	Sintagmes preposicionals	Clític	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>abaixament</i>	40	40 (100%)	-	-	-
<i>aclariment</i>	1	-	-	-	1 (100%)
<i>acreixement</i>	48	43 (89,6%)	-	4 (8,3%)	1 (2,1%)
<i>adormiment</i>	6	5 (83,3%)	-	-	1 (16,7%)
<i>afebliment</i>	97	93 (95,9%)	-	1 (1%)	3 (3,1%)
<i>afluixament</i>	28	26 (92,8%)	-	1 (3,6%)	1 (3,6%)
<i>alegament</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>alleugeriment</i>	12	11 (91,7%)	-	1 (8,3%)	-
<i>allunyament</i>	84	60 (71,4%)	-	3 (3,6%)	21 (25%)
<i>aprofundiment</i>	4	1 (25%)	-	3 (75%)	-
<i>apropament</i>	11	8 (72,7%)	-	-	3 (27,3%)
<i>arrodoniment</i>	12	12 (100%)	-	-	-
<i>avergonyiment</i>	3	3 (100%)	-	-	-
<i>avorrició</i>	1	-	-	-	1 (100%)
<i>creixement</i>	361	304 (84,2%)	-	15 (4,2%)	42 (11,6%)
<i>decrement</i>	3	3 (100%)	-	-	-
<i>empipament</i>	4	3 (75%)	-	1 (25%)	-
<i>empobriment</i>	91	83 (91,2%)	-	6 (6,6%)	2 (2,2%)
<i>enamorament</i>	26	13 (50%)	-	-	13 (50%)
<i>encariment</i>	86	82 (95,3%)	-	1 (1,2%)	3 (3,5%)
<i>enfuriment</i>	3	2 (66,7%)	-	-	1 (33,3%)
<i>enriquiment</i>	84	75 (89,3%)	-	4 (4,8%)	5 (6%)

6.3 Els arguments nominals (I): l'argument extern

PROCESSOS					
Nom	Ocurrences amb arguments externs	Sintagmes preposicionals	Clític	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>envaniment</i>	4	2 (50%)	-	-	2 (50%)
<i>esfereïment</i>	11	9 (81,8%)	-	-	2 (18,2%)
<i>esgarrifament</i>	2	1 (50%)	-	-	1 (50%)
<i>humiliació</i>	49	38 (77,6%)	-	-	11 (22,4%)
<i>irritació</i>	43	19 (44,2%)	-	3 (7,0%)	21 (48,8%)
<i>propulsió</i>	10	10 (100%)	-	-	-
Total	1.125	947 (84,2%)	-	43 (3,8%)	135 (12%)

D'altra banda, hem de prendre en consideració els noms relacionats amb estats i qualitats, que mostrem a les taules 14 i 15. En aquest cas, constatem, d'una manera encara més evident que en els noms dinàmics, l'elevat percentatge d'ús dels possessius, cosa que segurament també té a veure amb el paper temàtic que requereixen molts d'aquests noms (que sol ser un experimentador amb el tret +humà).

Taula 14. Arguments externs dels noms de qualitat

QUALITATS					
Nom	Ocurrences amb arguments externs	Sintagmes preposicionals	Clític	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>abundor</i>	307	295 (96,1%)	-	2 (0,7%)	10 (3,3%)
<i>adaptabilitat</i>	22	17 (77,3%)	-	-	5 (22,7%)
<i>amabilitat</i>	88	58 (65,9%)	-	-	30 (34,1%)
<i>apocament</i>	6	4 (66,7%)	-	-	2 (33,3%)
<i>aptitud</i>	201	128 (63,7%)	-	3 (1,5%)	70 (34,8%)
<i>complicitat</i>	106	90 (84,9%)	-	-	16 (15,1%)
<i>dret</i>	225	155 (68,9%)	-	-	70 (31,1%)
Total	955	474 (78,2%)	-	5 (0,5%)	203 (21,3%)

Taula 15. Arguments externs dels noms d'estat

ESTATS					
Nom	Ocurrences amb arguments externs	Sintagmes preposicionals	Clític	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>admiració</i>	225	165 (73%)	-	1 (0,4%)	60 (26,6%)
<i>alegrança</i>	4	1 (25%)	-	-	3 (75%)
<i>amoïnament</i>	2	-	-	-	2 (100%)
<i>amor</i>	259	70 (27%)	-	16 (6,2%)	173 (66,8%)
<i>atabalament</i>	11	8 (72,7%)	-	1 (9,1%)	2 (18,2%)
<i>atracció</i>	124	112 (90,3%)	-	5 (4%)	7 (5,6%)
<i>avorriment</i>	42	24 (57,1%)	-	-	18 (42,9%)

6 Estudi teoricodescriptiu dels arguments nominals en català (II)

ESTATS					
Nom	Ocurrences amb arguments externs	Sintagmes preposicionals	Clític	Adjectiu relacional	Possessiu
<i>cansament</i>	72	35 (49,3%)	-	6 (8,5%)	30 (42,3%)
<i>capficament</i>	14	1 (7,1%)	-	-	13 (92,9%)
<i>colpiment</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>commoció</i>	11	11 (100%)	-	-	-
<i>complaença</i>	54	32 (59,3%)	-	-	22 (40,7%)
<i>coneixement</i>	56	17 (30,4%)	-	-	39 (69,6%)
<i>decaïment</i>	27	18 (66,7%)	-	1 (3,7%)	8 (29,6%)
<i>deixondiment</i>	19	16 (84,2%)	-	1 (5,3%)	2 (10,5%)
<i>delectació</i>	26	23 (88,5%)	-	-	3 (11,5%)
<i>delectança</i>	19	14 (73,7%)	-	3 (15,8%)	2 (10,5%)
<i>desesper</i>	46	16 (34,8%)	-	-	30 (65,2%)
<i>desesperació</i>	147	81 (55,1%)	-	-	66 (44,9%)
<i>desesperança</i>	15	5 (33,3%)	-	-	10 (83,3%)
<i>desil·lusió</i>	22	13 (59,1%)	-	-	9 (40,9%)
<i>embadaliment</i>	34	18 (52,9%)	-	-	16 (47,1%)
<i>encaparrament</i>	11	6 (54,5%)	-	-	5 (45,5%)
<i>enervament</i>	7	5 (71,4%)	-	-	2 (28,6%)
<i>enuig</i>	88	37 (42%)	-	1 (1,1%)	50 (56,8%)
<i>enveja</i>	27	20 (74,1%)	-	1 (3,7%)	6 (22,2%)
<i>espaordiment</i>	5	3 (60%)	-	-	2 (40%)
<i>estima</i>	69	48 (69,6%)	-	2 (2,9%)	19 (27,5%)
<i>esverament</i>	30	21 (70%)	-	-	9 (30%)
<i>fascinació</i>	18	10 (35,7%)	-	-	18 (64,3%)
<i>frisor</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>il·lusió</i>	24	15 (62,5%)	-	-	9 (37,5%)
<i>indignació</i>	219	137 (62,6%)	-	2 (0,9%)	80 (36,5%)
<i>interès</i>	89	49 (55,1%)	-	7 (7,9%)	33 (37,1%)
<i>odi</i>	159	54 (34%)	-	2 (1,3%)	103 (64,8%)
<i>passió</i>	89	34 (38,2%)	-	5 (5,6%)	50 (56,2%)
<i>patiment</i>	42	19 (45,2%)	-	2 (4,8%)	21 (50%)
<i>por</i>	24	4 (16,7%)	-	-	20 (83,3%)
<i>satisfacció</i>	103	71 (68,9%)	-	4 (3,9%)	28 (27,2%)
<i>temor</i>	62	37 (59,7%)	-	3 (4,8%)	22 (35,5%)
Total	2.297	1.252 (54,5%)	-	63 (2,7%)	992 (43,2%)

Podem veure, doncs, que totes les classes de noms presenten ocurrences amb l'argument extern realitzat com a sintagma preposicional, com a adjectiu relacional i com a possessiu. A més, hi ha alguns substantius que admeten l'expressió d'aquest argument —que veurem que en aquest cas no és l'extern, sinó un argument *promogut*— com a clític. A continuació detallarem cadascuna de les possibilitats.

6.3.3.2 Sintagma preposicional

Hem pogut veure, al llarg del treball, que sense cap mena de dubte la realització més habitual dels arguments externs dels noms eventuals és la de sintagma preposicional: atès que els noms no poden regir cas, els arguments l'han d'adquirir mitjançant una preposició, que, en el cas de l'argument extern, tendeix a ser *de* (la preposició menys marcada en català i en les llengües romàniques), que assigna cas genitiu a l'SD que regeix.

D'aquest fet en deriva que, en general, els arguments externs tendeixen a ser SP_{de} en català (és a dir, es realitzen com a genitiu), una realització que hem anomenat *genitiu subjectiu*, tot seguint la proposta de Bonet & Solà (1986). Aquesta és la realització material que adopten més freqüentment tant els arguments externs pròpiament dits com els arguments *promoguts*. Ho il·lustrem a les oracions següents, on també podem constatar que aquests noms —a diferència del que defensava Picallo (1991, 1999) reben una interpretació eventual:

- (28) a. La descripció *de la mare* de la posta de sol que havia vist em va meravellar.
 b. Els veïns van presenciar la fugida *dels lladres* del lloc dels fets.
 c. L'arribada *del tren* cada dia és més lenta.

De fet, com a veritable complement argumental, l'argument extern només es pot materialitzar com a genitiu subjectiu o bé com a SP_{entre} (realització de la qual parlarem a continuació): perquè es produeixen el comandament categorial i l'assignació de paper temàtic dins del marc de la nominalització cal que l'argument rebí cas, i la regla d'inserció de genitiu (Giorgi & Longobardi, 1991) mostra que els arguments externs han de ser necessàriament genitius (almenys en principi).

Tanmateix, això no vol dir que l'agent, la causa o l'experimentador (papers temàtics típics dels arguments externs) només es puguin materialitzar com a genitius subjectius.

De fet, fins i tot hi ha condicions sintàctiques i semàntiques que segurament bloquegen aquesta possibilitat en alguns contextos. Així, d'una banda pot ser que la realització de dos arguments nominals —un tema i un agent— com a genitius provoqui una ambigüïtat, que aquesta realització resulti excessivament forçada o bé que sigui agramatical en català. Fixem-nos en els exemples que presentem a continuació, extrets i traduïts de Jiménez Ríos (2001):

- (29) a. la descripció de la Maria de l'assassí (cf. *La Maria va descriure l'assassí*)
 b. ? la descripció de l'assassí de la Maria (cf. *La Maria va descriure l'assassí/ Van descriure l'assassí de la Maria*)

- (30) a. ?la interpretació de l'Anna de les instruccions
 b. *la destrucció de l'Ajuntament del restaurant

És a dir, malgrat que hi ha noms que sí que admeten dos complements argumentals realitzats com a SP_{de} (per exemple, *la por del Pau de la foscor, les ganes dels nens de fer vacances*), també podem afirmar que a un catalanoparlant li resultarien *estrany*s (fins i tot agramaticals en alguns casos) sintagmes com els que presentem a continuació, amb dos complements argumentals realitzats com a genitiu:⁸⁸

- (31) a. la detenció [_{tema} del sospitós] [_{agent} *de/per part de la policia]
 b. la construcció [_{tema} de cases ecològiques] [_{agent} ?de/per part de l'empresa Consteco]

Segurament és per això que alguns autors justifiquen l'aparició de sintagmes preposicionals introduïts per la locució *per part de* o per la preposició *per* com a solució d'ambigüitats (Jiménez Ríos, 2001) o com a mitjà d'evitar la repetició de la preposició *de* (Badia, 2002). D'alguna manera també és el que afirma la *Gramàtica de la llengua catalana* quan explica que en el cas dels noms de procés que demanen un tema i un agent «s'evita la presència simultània de dos complements seleccionats amb *de*» (IEC, 2016: 532).

De fet, intuïtivament resulta fàcil pensar que, quan dos complements que habitualment es realitzen com a SP_{de} concorren en un mateix sintagma nominal (com a arguments d'un mateix nucli nominal), un dels dos complements tendeix a realitzar-se d'una altra manera, ja sigui com a possessiu o adjectiu relacional, ja sigui com a sintagma preposicional introduït per una altra preposició. I precisament una de les opcions *disponibles* és la realització dels complements subjectius com a SP_{per} o SP_{per part de} (que, al cap i a la fi, són preposicions semànticament més explícites que *de*). Ho mostrem en els exemples que presentem a continuació:⁸⁹

- (32) a. la descripció de l'assassí per part de la Maria
 b. la interpretació de les instruccions per part de l'Anna
 c. la destrucció del restaurant per part de l'Ajuntament

Tanmateix, un cop analitzades les dades, podem dir que aquesta tendència es compleix només en part: si bé la proporció de realitzacions de complements

88 Badia (2002: 1604) assenyala que en català el sintagmes nominals amb més de dos complements són «molt menys naturals» que els verbs amb dos o més complements: «la tendència en català (com en altres llengües romàniques i a diferència de moltes llengües germàniques) és de preferir els sintagmes nominals amb relativament pocs complements del mateix nivell sintàctico-semàntic» (Badia 2002: 1604). Les dades sembla que corroboren aquesta idea, i és que habitualment els noms apareixen amb un complement argumental.

89 Una altra opció seria realitzar l'argument extern com a SP_{de} i l'argument intern directe com a SP_a (en parlarem més endavant)

subjectius com a SP_{per} o SP_{per part de} augmenta en el cas dels sintagmes nominals que tenen com a nucli un nom transitiu del qual s'expliciten tots dos arguments, el percentatge de realitzacions com a SP_{de} continua sent força superior. Així, hem localitzat 248 ocurrencies (repartides entre 33 substantius transitius) en què el sintagma nominal conté dos arguments explícits que, en una configuració verbal, correspondrien al subjecte i al complement directe. D'aquestes 248 ocurrencies en què s'expliciten els dos arguments nominals, l'argument extern es realitza en el 77% dels casos (és a dir, 191) com a SP_{de}; només es materialitza com a SP_{per} en l'11,3% de les ocurrencies, i, com a SP_{per part de}, en l'11,7%.

Aquestes xifres no reflecteixen, però, l'altre factor que pot influir en la realització dels arguments nominals, que és el paper temàtic que desenvolupa cadascun d'aquests arguments. Els noms transitius —que exigeixen un agent com a argument extern i un pacient com a argument intern— realitzen els «arguments externs» com a SP_{per(part de)} sobretot quan l'argument intern és explícit. Els exemples de (33), extrets del CTILC, il·lustren aquesta situació, amb noms com *acompanyament* (33a), *aconsegüiment* (33b), *adopció* (33c), *afavoriment* (33d), *destrucció* (33e), *elecció* (33f) i *invasió* (33g), noms relacionats morfològicament amb verbs que exigeixen sempre un tema i un agent. La cursiva marca l'agent:

- (33) a. [L]a invasió francesa modificà algunas cosas, [...] tals foren [...] lo *acompanyament* dels estrangers *per los ministres del Sant Ofici*.
 b. Doncs bé, l'estona escolada entre la partida d'Aquil·les i l'aconsegüiment de la tortuga *per ell*, resulta perfectament finita, per exemple si la velocitat de l'heroi és cinc cops més gran [...].
 c. Això pot explicar-nos l'adopció durant el segle XIX dels principis de l'escola escocesa *per part dels filòsofs catalans* [...].
 d. [...] l'èxit inicial de les creuades va deure's a l'afavoriment dels invasors cristians de la Palestina *pels musulmans de l'Egipte*.
 e. El fenomen invers (de decontracció) és induït per la destrucció de l'acetilcolina *per part de l'acetilcolinesterasa*.
 f. [...] en l'actualitat, com veurem, són predominantment subjectius els factors que intervenen en l'elecció del castellà *per part d'un escriptor catalanoparlant*.
 g. Els aristòcrates elaboren les primeres doctrines defensives sobre la revolució i la invasió, *per part de les masses*, del poder públic.

A diferència del que veiem a (33), els substantius que presenten un argument *promogut* (34) o els que exigeixen un argument extern experimentador (35) poden realitzar l'argument extern com a genitiu subjectiu:

- (34) a. Feia escassament un quart de l'arribada *del genet* a la Plaça...
 b. Sis mesos després de l'ascensió *de Kennedy* a la Presidència...

- c. No es va fer esperar l'atac *de l'exèrcit aragonès* contra el Rosselló.
  - d. [C]erquen l'atracció *dels musulmans* al catolicisme i a la França.
  - e. [E]s prolongarà la immersió *de la peça* al bany àcid.
  - f. En temps de la guerra *de Pere el Gran* contra França...
  - g. la periòdica conversió *d'un poble* en una estàtua de sal
  - h. [H]a de defensar sense condicions el dret *dels pobles* a disposar lliurement de llurs destins.
  - i. Un altre canvi important, encara, és fàcil d'apreciar: l'enriquiment *de l'alzinar* en espècies de la muntanya mitjana.
  - j. L'evasió *dels pescadors* cap a l'agricultura no afecta la seva manera d'ésser.
  - k. Assolint Venizelos l'anexió *de la Tràcia* a Grècia, fa, ensems, muntar [...]. (cf. la seva anexió a la Grècia lliure)
- (35) a. D'altra banda, l'espectacle deixava veure l'admiració *de cada un* per la feina de l'altre.
- b. L'embadaliment *de l'artista* davant la seva nuesa quedà plasmada en les innombrables representacions que en féu.
- c. Enuig *del marit* amb el criat que ha oblidat un encàrrec, etern enfuriment d'ella amb la modista informal.
- d. [A]tribueixen aquest acte a secreta enveja *d'en Reutter* contra ell.
- e. ¿Vols un exemple de la distracció *d'en Lluís* amb mi?
- f. el drama de l'enamorament *del rei de França Lluís XIV* per la famosa neboda del cardenal Mazarino, anomenada Maria Mancini

Com hem dit, sovint els substantius que admeten l'argument extern realitzat com a SP_{de} fins i tot en coocurrència amb un argument intern ho fan perquè no és un complement intern directe, sinó un complement preposicional introduït per preposicions que normalment no són *de* (i que, per tant, no poden provocar ambigüitats si coocorren amb un altre SP_{de}). De fet, quan l'argument intern directe i l'argument extern es manifesten explícitament, molts dels substantius de (34) es projecten amb un argument extern realitzat com a SP_{de} i un argument intern realitzat com a SP_a (o introduït per una altra preposició semànticament més explícita).

De tota manera, també hem localitzat exemples de realització de dos genitius (SP_{de}) seguits (genitiu subjectiu + genitiu objectiu), cosa que demostra que no és una construcció impossible en català:

- (36) a. ?L'exposició del Joan del treball que havia fet va ser força llarga.
- b. La por de la teva filla de quedar-se sola comença a ser un problema, no?

Aquesta possibilitat, a més, és prou productiva quan el segon argument és un SP que introdueix un infinitiu. Vegem-ne algunes possibilitats:

- (37) a. La decisió de la Joana de marxar de vacances aquest mes ens ha fet anar malament a la feina.
 b. Tothom s'adonava del desig del director d'augmentar els beneficis.

Podríem aduir, en casos com els de (37), que els segons complements són *pseudoarguments*, complements equiparables als objectes hiponímics (Real, 2009), en la mesura que creen una relació predicativa entre l'objecte i l'arrel que denota una relació semàntica d'hiponímia (Real, 2009: 176). Així, podem parafrasejar els SD anteriors mitjançant oracions com *La decisió és marxar de vacances* o bé *El desig és augmentar els beneficis*. Aquestes construccions sempre han d'estar encapçalades per la preposició *de* i és per això que s'admeten dos SP encapçalats per aquesta preposició en la projecció del nom. Tanmateix, els exemples il·lustren que no és impossible, en català, que dos complements d'un mateix substantiu es realitzin materialment com a SP_{de}.

En aquest sentit, doncs, sembla que l'alternança en la realització dels arguments externs no pot ser únicament la necessitat d'evitar dos sintagmes preposicionals introduïts per *de* com a complements argumentals del mateix nom. Com reconeix Jiménez Ríos (2001) per a l'espanyol, si la motivació de l'alternança fos aquesta, no hi hauria cap canvi d'interpretació entre el genitiu subjectiu i els SP_{per part de} com a recursos per realitzar l'argument extern d'un nom eventual, com postulava Badia (veg. capítol 4). Així, Jiménez Ríos d'una banda afirma que «parece como si el cambio de la preposición *de* por *por* se debiera, en principio, [...] a hechos de índole estilística para evitar la repetición de la preposición *de*, lo que no debería traer consigo cambios de otro tipo», però de l'altra fa notar que en realitat «parece que sí los trae porque la interpretación del sintagma nominal pasa de ser activa a ser pasiva» (2001: 265). Encara: si realment fos una locució emprada simplement per raons estilístiques (per poder realitzar l'agent quan també s'expressa el pacient), no localitzaríem, al CTILC, oracions com aquesta:

- (38) D'altra banda, la utilització [*dels pescadors*] [*de sistemes molt perfeccionats*] [...] fa que moltes espècies siguin pescades massa joves.

D'altra banda, si aquesta realització no estigués relacionada amb la passiva i aparegués, simplement, perquè en català no admeten dos SP_{de} argumentals, ja l'hauríem de localitzar en català antic amb la mateixa funció, de manera que no poguéssim vincular l'extensió de l'ús d'aquesta locució a l'augment dels textos científics, jurídics i periodístics (i la seva creixent influència en la llengua general), que presenten tendència tant a la nominalització com a la passivització.

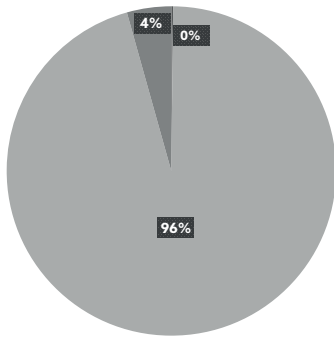
Ara bé, en català antic aquesta locució era inexistent com a introductora de l'agent nominal. Així, tot i que tant el CICA (Corpus Informatitzat del Català Antic) com el CTILC mostren una freqüència similar pel que fa a l'ús de *per part*

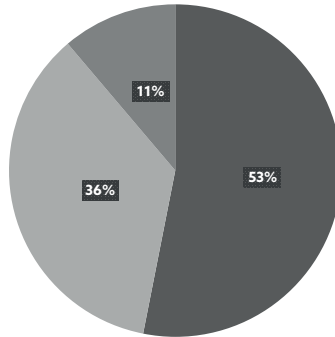
de (al CICA representa aproximadament el 0,0078% del corpus i al CTILC, el 0,0053%), el CICA no conté cap ocurrència d'aquesta locució com a introductora de l'agent d'un nom eventual, mentre que el 53% de les ocurrències del CTILC correspon a aquest ús.⁹⁰

Els gràfics 1 i 2 il·lustren com en català antic la locució *per part de* era freqüent com a agent d'oracions passives, mentre que en català actual la locució funciona amb més freqüència com a agent nominal que com a agent de passives oracionals.

■ Agent nominal ■ Agent d'una oració passiva ■ Altres ■ Agent nominal ■ Agent d'una oració passiva ■ Altres

Gràfic 1. Ocurrències *de per part de* al CICA

Gràfic 2. Ocurrències *de per part de* al CTILC

A continuació presentem alguns exemples d'ús d'aquesta locució en català antic, que extraiem del CICA (la cursiva és nostra):

- (39) a. Fem-vos a saber que *per part de la dona na Guillamona* [...] és estat proposat [...] que [...] feés pendre e caplevar lo dit en Bernat Rovira. (*Clams i crims a la València medieval*, 2, s. xiv)
- b. Aquest jorn fon feta proposició *per part de la dita senyora reyna* en lo dit Parlament. (*Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, 1, s. xv)
- c. Ací só tramés a la magestat vostra, sanyora, *per part de mon senyor*, qui suplica la celsitut vostra guiar-lo vullau, que puga antrar e exir sens prejuhi seu e puga restar en sa libertat franca. (*Tirant lo Blanc*, s. xv)

90 Cal dir que el que sí que hem localitzat és la realització de l'agent com a SP_{per}:

La acceptació de l' archabisbat de València per lo reverendíssim senyor don Thomàs de Vilanova, frare de l' orde de Sant Agostí. (*El 'Llibre de Antiquitats' de la Seu de València*, 1, s. xvi)

Llavors potser sí que podríem parlar, en certa manera, de nominalitzacions passives en català antic, introduïdes per la preposició que habitualment introdueix l'agent verbal d'una passiva. Llavors l'increment de l'ús de *per part de* podria estar relacionat amb la pèrdua de càrrega semàntica d'algunes preposicions i amb la necessitat d'ús de preposicions semànticament més explícites. Més avall reprenedrem aquest tema.

d. E immediadament, en dit stament fou presentada y legida una supplicació *per part de mossèn Antich Sala, notari*, la qual és del tenor següent [...]. (*Corts generals de Montsó*, s. xvi)

També en trobem casos —que al gràfic 1 hem etiquetat com a *altres*— en què el que expressa la locució és la referència a alguna de les parts d'un plet o d'una relació, en un sentit equivalent al *de part de*. Il·lustrem aquest fenomen amb els exemples de (40).

- (40) a. Ara oiats que us fan a saber lo justícia, els jurats e els prohòmens consellers de la ciutat, per sí e *per part de la universitat de la dita ciutat* [...]. (*Manual dels consells de la ciutat de València*, 1, s. xiv)
- b. hi hagué pau entre ells, en la qual pau entrevengué micer Pinyol de la dita ciutat, *per part de dits Bossoms*, e en Berthomeu Gil notari, d'él testes e de dit Figuerola [...]. (*L'estudi General de Lleida de 1430 al 1524*, 3, s. xv).
- c. E per quant per los tres staments és estada apuntada, traçada y ordenada una scriptura, per presentar aquella als tractadors de sa magestat en resposta de la que dits tractadors, ab embaxada *per part de sa magestat*, presentaren [...]. (*Corts generals de Montsó*, s. xvi)

Ara bé, com hem dit, no hem localitzat ocurrencies d'agent nominal realitzat com a SP_{per part de} sinó que l'argument extern dels noms eventuais, si s'expressava com a sintagma preposicional, sempre ho feia com a genitiu subjectiu en català antic. Ho il·lustrem a continuació:

- (41) a. Acabada la visita de tots los officials reals e ciutadans de paraýs, resta la Senyora sola en sa cambra [...]. (*Vita Christi*, s. xv)
- b. Lo combat dels cavallers durà ben dos hores (*Tirant lo Blanch*, s. xv)

És precisament en aquest sentit que considerem que la motivació del recurs a *per part de* no pot ser (només) una qüestió d'eufonia o de solució a ambigüitats, sinó que té a veure amb una alternança passiva/activa paral·lela a la que hi ha en l'àmbit del sintagma verbal. Per aquest motiu caldrà analitzar, als apartats següents, si els factors que hem introduït a 6.1 incideixen d'alguna manera en aquesta possibilitat.

El CTILC permet observar que, sense cap mena de dubte, la major part d'arguments externs es manifesten com a genitius, però les xifres tampoc permeten passar per alt la resta de realitzacions. Els exemples de (42), extrets tots del CTILC, mostren cadascuna d'aquestes possibilitats. Així, (42a) presenta un genitiu subjectiu; (42b) un agent realitzat com a SP_{per}; (42c) un agent realitzat com a SP_{per part de} i (42d) un agent encapçalat per la preposició *entre*:

- (42) a. [P]oden enfortir l'amor *de molts catalans* a la Llengua Catalana.
 b. Encara que faci mal de dir-ho, la destrucció *per l'exèrcit francès* del barri de Jesús, el convent i l'església dels Franciscans i el cementiri que els completava, va facilitar la realització [...] de la idea cobejada de perfeccionar la comunicació entre Barcelona i la població de Gràcia.
 c. La cova de l'home de Pequín ofereix una prova molt antiga de la utilització del foc *per part dels homínids*, ja des dels començaments de l'ocupació del jaciment.
 d. A Yathrib, on hi havia jueus que daren a Déu aquest nom, i hi havia guerra *entre dues tribus arábiques, aus i khazraj*, l'accessió d'una força jueva [...] havia fet dar el tomb a la batalla de Bu'ath a favor dels primers.

Tot seguit presentem les dades obtingudes distribuïdes segons la classe aspectual a què pertany el nom. Aquesta distribució mostra, una altra vegada, que l'aspecte és un factor que només influeix en la realització dels complements perquè es relaciona amb els papers temàtics —que, juntament amb el nombre d'arguments realitzats, són els dos factors que sembla que sí que permeten explicar determinades regularitats.

A les taules 16, 17, 18, 19 i 20 il·lustrem els resultats corresponents als noms dinàmics. Tot i que en totes les taules predominen clarament els genitius subjectius, no es pot deixar de banda ni l'aparició de la passiva ni l'ús de l' SP_{entre} que apareix quan el nom és inherentment recíproc o quan pot tenir una interpretació recíproca. Hi ha classes aspectuals —com les accions i els actes— que presenten un percentatge lleugerament més elevat de passives, però aquest fenomen es deu al fet que la major part de noms que s'inclouen dins d'aquestes dues categories són noms transitius i, per tant, admeten més fàcilment la passiva. Així, la taula 16 conté un 0,5% de realitzacions amb $SP_{per\ part\ de}$ i un altre 0,5% amb SP_{per} (és a dir, un 1% de les ocurrències incorporen un SD passivitzat). Aquest 1% no es distribueix en la mateixa proporció a tots els noms, sinó que únicament és present en noms típicament transitius, com *acompanyament* i *discussió*, o bé en casos en què la configuració activa del nom es construeix amb un argument extern pròpiament dit (com *parlament*, amb un agent, o *divertiment*, amb un experimentador amb trets agentius).⁹¹

91 Ampliarem aquesta informació als apartats següents.

Taula 16. Distribució dels sintagmes preposicionals: activitats

ACTIVITATS					
Nom	Arguments externs realitzats com a SP	Genitius subjectius	SP _{per}	SP _{per part de}	SP _{entre}
acompanyament	13	11 (84,6%)	1 (7,7%)	1 (7,7%)	-
agraïment	81	79 (97,5%)	-	2 (2,5%)	-
arbitratge	16	16 (100%)	-	-	-
bramadissa	1	1 (100%)	-	-	-
clam	151	151 (151%)	-	-	-
clamadissa	1	1 (100%)	-	-	-
clamor	45	45 (100%)	-	-	-
comportament	115	115 (100%)	-	-	-
comunicació	21	8 (38,1%)	-	-	13 (61,9%)
conducció	2	2 (100%)	-	-	-
discussió	33	17 (51,5%)	1 (3%)	1 (3%)	14 (42,4%)
diversió	19	19 (100%)	-	-	-
divertició	2	2 (100%)	-	-	-
divertiment	15	14 (93,3%)	-	1 (6,7%)	-
enraonament	8	6 (75%)	-	-	2 (25%)
guerra	16	10 (62,5%)	-	-	6 (37,5%)
guiatge	97	97 (100%)	-	-	-
immersió	12	12 (100%)	-	-	-
marcatge	1	1 (100%)	-	-	-
parlament	86	84 (97,7%)	1 (1,2%)	-	1 (1,2%)
pelegrinatge	13	13 (100%)	-	-	-
preguera	4	4 (100%)	-	-	-
rodatge	2	2 (100%)	-	-	-
utilització	14	2 (14,3%)	5 (35,7%)	7 (50%)	-
viatge	19	19 (100%)	-	-	-
Total	787	731 (92,9%)	8 (1%)	12 (1,5%)	36 (4,6%)

A les taules 17 i 18 es constata un fenomen similar: el percentatge més elevat de realitzacions dels arguments nominals com a SP_{per} o SP_{per part de} es deu, simplement, al fet que aquests grups inclouen un nombre més elevat de noms transitius que els altres. És el cas d'*afavoriment*, *agressió*, *atac*, *destrucció*, *inversió*, *invasió* i *utilització* (taula 17), i d'*injúria*, *evasió*, *denúncia*, *demanda*, *concessió*, *absorció*, *adopció* i *annexió* (taula 18). També poden admetre un SP_{per part de} com hem vist a la taula 16, alguns noms intransitius que es construeixen o que es poden construir, en l'alternant actiu, amb un argument extern agentiu (és el cas d'*adhesió*, per exemple), tot i que aquesta possibilitat és força menys freqüent. En canvi, tot i considerar que són accions i actes, hi ha substantius que rarament accepten un SP_{per part de} com els que es relacionen amb verbs inacusatius o ergatius, segurament perquè no admeten un argument extern pròpiament dit sinó *promogut* (el tema).

Taula 17. Distribució dels sintagmes preposicionals: accions

ACCIONS					
NOM	Arguments externs realitzats com a SP	SP _{de}	SP _{per}	SP _{per part de}	SP _{entre}
afavoriment	1	-	1 (100%)	-	-
agressió	49	44 (89,8%)	1 (2%)	4 (8,2%)	-
anada	89	89 (100%)	-	-	-
anàlisi	9	9 (100%)	-	-	-
ascensió	100	100 (100%)	-	-	-
atac	96	90 (93,8%)	2 (2,1%)	4 (4,2%)	-
consolació	7	7 (100%)	-	-	-
conversió	122	122 (100%)	-	-	-
cremadissa	1	1 (100%)	-	-	-
descensió	1	1 (100%)	-	-	-
destrucció	23	8 (34,8%)	14 (60,9%)	1 (4,3%)	-
distracció	18	18 (100%)	-	-	-
encisament	4	4 (100%)	-	-	-
evasió	12	11 (91,7%)	-	1 (8,3%)	-
impressió	5	5 (100%)	-	-	-
invasió	170	155 (91,2%)	12 (7,1%)	3 (1,8%)	-
inversió	21	18 (85,7%)	1 (4,8%)	2 (9,5%)	-
menyspreu	32	31 (96,9%)	-	-	1 (3,1%)
transmissió	1	1 (100%)	-	-	-
visita	43	43 (100%)	-	-	-
Total	804	757 (94,15%)	31 (3,87%)	15 (1,87%)	1 (0,12%)

Taula 18. Distribució dels sintagmes preposicionals: actes

ACTES					
NOM	Arguments externs realitzats com a SP	SP _{de}	SP _{per}	SP _{per part de}	SP _{entre}
absorció	24	11 (45,8%)	6 (25%)	7 (29,2%)	-
aconseguint	4	1 (25%)	3 (75%)	-	-
acusació	45	42 (93,3%)	-	3 (6,7%)	-
adhesió	161	159 (98,8%)	-	2 (1,2%)	-
adopció	16	-	2 (12,5%)	14 (87,5%)	-
agermanament	25	21 (84%)	-	-	4 (16%)
al·lusió	24	24 (100%)	-	-	-
annexió	46	42 (91,3%)	2 (4,3%)	2 (4,3%)	-
arribada	228	228 (100%)	-	-	-
blasfèmia	13	13 (100%)	-	-	-
casament	69	66 (95,7%)	-	-	3 (4,3%)
clausura	5	5 (100%)	-	-	-
concessió	27	18 (66,7%)	3 (11,1%)	6 (22,2%)	-
condemna	18	18 (100%)	-	-	-

6.3 Els arguments nominals (I): l'argument extern

ACTES					
NOM	Arguments externs realitzats com a SP	SP _{de}	SP _{per}	SP _{per part de}	SP _{entre}
condemnació	14	14 (100%)	-	-	-
definició	1	1 (100%)	-	-	-
demanadissa	1	1 (100%)	-	-	-
demanda	66	64 (97%)	-	2 (3%)	-
denúncia	26	22 (84,6%)	1 (3,8%)	3 (11,5)	-
dimissió	105	105 (100%)	-	-	-
injúria	33	32 (97%)	1 (3%)	-	-
intromissió	48	48 (100%)	-	-	-
negativa	61	59 (96,7%)	-	2 (3,3%)	-
objecció	50	48 (96%)	1 (2%)	1 (2%)	-
partició	1	1 (100%)	-	-	-
ruptura	358	328 (91,6%)	-	1 (0,3%)	29 (8,1%)
venda	2	2 (100%)	-	-	-
victòria	52	52 (100%)	-	-	-
Total	1.523	1.425 (93,6%)	19 (1,2%)	43 (2,8%)	36 (2,4%)

La impossibilitat teòrica d'admissió d'un tema *promogut* com a SP_{per part de} és el que segurament explica que no trobem cap ocurrència d'aquesta realització en noms que indiquen esdeveniments. Aquest substantius, que són dinàmics, culminatius i no duratius, es relacionen sovint amb verbs inacusatius, i, per tant, en lloc d'un argument extern pròpiament dit tenen un argument *promogut*. És el que podem comprovar a la taula 19.

Taula 19. Distribució dels sintagmes preposicionals: esdeveniments

ESDEVENIMENTS					
Nom	Arguments externs realitzats com a SP	SP _{de}	SP _{per}	SP _{per part de}	SP _{entre}
aclapament	13	13(100%)	-	-	-
alarma	27	22 (81,5%)	1 (3,7%)	-	4 (14,8%)
alliberament	2	1 (50%)	1 (50%)	-	-
col·lisió	21	4 (19%)	-	-	17 (81%)
confusió	29	24 (82,8%)	-	-	5 (17,2%)
decepció	21	21 (100%)	-	-	-
enervació	3	3 (100%)	-	-	-
naixement	85	85 (100%)	-	-	-
repercussió	118	118 (100%)	-	-	-
sorpresa	16	16 (100%)	-	-	-
sortida	74	74 (100%)	-	-	-
TOTAL	409	381 (93,2%)	2 (0,5%)	-	26 (6,4%)

Igualment, la presència ínfima de la configuració en els noms de processos (de fet, només n'hi ha un cas) s'explica perquè la majoria són noms relacionats amb verbs ergatius o inacusatius, de manera que presenten un tema *promogut* com a argument extern. Mostrem els resultats corresponents a aquests noms a la taula 20.

Taula 20. Distribució dels sintagmes preposicionals: processos

PROCESSOS					
NOM	Arguments externs realitzats com a SP	SP _{de}	SP _{per}	SP _{per part de}	SP _{entre}
<i>abaixament</i>	40	40 (100%)	-	-	-
<i>acreixement</i>	43	43 (100%)	-	-	-
<i>adorniment</i>	5	5 (100%)	-	-	-
<i>afebliment</i>	93	93 (100%)	-	-	-
<i>afluixament</i>	26	26 (100%)	-	-	-
<i>alegrament</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>alleugeriment</i>	11	11 (100%)	-	-	-
<i>allunyament</i>	60	51 (85%)	-	-	9 (15%)
<i>aprofundiment</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>apropament</i>	8	8 (100%)	-	-	-
<i>arrodoniment</i>	12	12 (100%)	-	-	-
<i>avergonyiment</i>	3	3 (100%)	-	-	-
<i>creixement</i>	304	304 (100%)	-	-	-
<i>decrement</i>	3	3 (100%)	-	-	-
<i>empobriment</i>	83	83 (100%)	-	-	-
<i>enamoramant</i>	13	13 (100%)	-	-	-
<i>encariment</i>	82	82 (100%)	-	-	-
<i>enfuriment</i>	2	2 (100%)	-	-	-
<i>enriquiment</i>	75	74 (98,7%)	-	1 (1,3%)	-
<i>envaniment</i>	2	2 (100%)	-	-	-
<i>esfereïment</i>	9	9 (100%)	-	-	-
<i>esgarriament</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>humiliació</i>	38	38 (100%)	-	-	-
<i>irritació</i>	19	19 (100%)	-	-	-
<i>propulsió</i>	10	10 (100%)	-	-	-
Total	944	934 (98,9%)	-	1 (0,1%)	9 (1%)

L'argument extern dels noms dinàmics, per tant, sol ser genitiu subjectiu quan és un sintagma preposicional, si bé hi ha substantius que admeten les altres possibilitats. Amb tot, sembla que la causa de la variabilitat no es troba en l'aspecte lèxic, sinó en el paper temàtic de cada argument i en la valència argumental de cada nom.

En el cas dels noms que designen qualitats (taula 21) i estats (taula 22), l'explicació de les realitzacions és molt similar. Com que en principi aquests substantius no tenen un argument extern agentiu (Badia, 2002) sinó experimentador, no admeten amb la mateixa facilitat la passivització de l'estructura.

Això no impedeix, però, que hi hagi substantius que admetin aquesta possibilitat: com explicarem més endavant, sembla que en la llengua el recurs a l'alternança activa/passiva en l'àmbit del sintagma nominal ha augmentat en català, com en altres llengües romàniques (Giorgi & Longobardi 1991 per a l'italià, Jiménez Ríos 2001 per a l'espanyol), cosa que explica per què hi ha noms psicològics (com *por*) que l'admeten.

Taula 21. Distribució dels sintagmes preposicionals: qualitats

QUALITATS					
Nom	Arguments externs realitzats com a SP	SP _{de}	SP _{per}	SP _{per part de}	SP _{entre}
<i>abundor</i>	295	295 (100%)	-	-	-
<i>adaptabilitat</i>	17	17 (100%)	-	-	-
<i>amabilitat</i>	58	58 (100%)	-	-	-
<i>apocament</i>	4	4 (100%)	-	-	-
<i>aptitud</i>	128	127 (99,2%)	-	1 (0,8%)	-
<i>complicitat</i>	90	81 (90%)	-	2 (2,2%)	7 (7,8%)
<i>dret</i>	155	155 (100%)	-	-	-
Total	747	737 (98,7%)	-	3 (0,4%)	7 (0,9%)

Taula 22. Distribució dels sintagmes preposicionals: estats

ESTATS					
NOM	Arguments externs realitzats com a SP	SP _{de}	SP _{per}	SP _{per part de}	SP _{entre}
<i>admiració</i>	165	163 (98,8%)	1 (0,6%)	1 (0,6%)	-
<i>alegrança</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>amor</i>	70	63 (90%)	-	4 (5,7%)	3 (4,3%)
<i>atabalament</i>	8	8 (100%)	-	-	-
<i>atracció</i>	112	110 (98,2%)	-	2 (1,8%)	-
<i>avorriment</i>	24	24 (100%)	-	-	-
<i>cansament</i>	35	35 (100%)	-	-	-
<i>capficament</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>colpiment</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>commoció</i>	11	11 (100%)	-	-	-
<i>complaença</i>	32	31 (96,9%)	-	1 (3,1%)	-
<i>coneixement</i>	17	16 (94,1%)	-	1 (5,9%)	-
<i>decaïment</i>	18	18 (100%)	-	-	-
<i>deixondiment</i>	16	16 (100%)	-	-	-
<i>delectació</i>	23	23 (100%)	-	-	-
<i>delectança</i>	14	13 (92,9%)	-	1 (7,1%)	-
<i>desesper</i>	16	16 (100%)	-	-	-
<i>desesperació</i>	81	81 (100%)	-	-	-
<i>desesperança</i>	5	5 (100%)	-	-	-
<i>desil·lusió</i>	13	13 (100%)	-	-	-

6 Estudi teoricodescriptiu dels arguments nominals en català (II)

ESTATS					
NOM	Arguments externs realitzats com a SP	SP _{de}	SP _{per}	SP _{per part de}	SP _{entre}
<i>embadaliment</i>	18	18 (100%)	-	-	-
<i>encaparrament</i>	6	6 (100%)	-	-	-
<i>enervament</i>	5	5 (100%)	-	-	-
<i>enuig</i>	37	37 (100%)	-	-	-
<i>enveja</i>	20	20 (100%)	-	-	-
<i>espaordiment</i>	3	3 (100%)	-	-	-
<i>estima</i>	48	44 (91,7%)	1 (2,1%)	-	3 (6,3%)
<i>esverament</i>	21	21 (100%)	-	-	-
<i>fascinació</i>	10	10 (100%)	-	-	-
<i>frisor</i>	1	1 (100%)	-	-	-
<i>il·lusió</i>	15	15 (100%)	-	-	-
<i>indignació</i>	137	136 (99,3%)	-	-	1 (0,7%)
<i>interès</i>	49	47 (96%)	1 (2%)	1 (2%)	-
<i>odi</i>	54	46 (85,2%)	-	-	8 (14,8%)
<i>passió</i>	34	34 (100%)	-	-	-
<i>patiment</i>	19	19 (100%)	-	-	-
<i>por</i>	4	3 (75%)	-	1 (25%)	-
<i>satisfacció</i>	71	71 (100%)	-	-	-
<i>temor</i>	37	36 (97,3%)	1 (2,7%)	-	-
Total	1.252	1.221 (97,5%)	4 (0,3%)	12 (1%)	15 (1,2%)

Tenint en compte que, com hem explicat, les possibilitats de realització no depenen de les categories aspectuals sinó de la combinació entre el nombre d'arguments realitzats i els rols temàtics que cada nom assigna als seus arguments, podem establir una classificació en cinc categories en què hi podem localitzar algunes regularitats: en primer lloc, hi hauria els noms agentius transitius, que són els que, igual que els verbs, admeten una alternança activa/passiva; en segon lloc, els noms agentius intransitius, que poden admetre la realització de l'agent com a SP_{per part de} amb algunes restriccions; en tercer lloc, els noms relacionats amb verbs d'alternança ergativa/causativa, que sempre es realitzen com a ergatius i que, per tant, tenen un argument tema *promogut* que sempre es realitza com a genitiu; en quart lloc, hi ha els noms psicològics, amb un argument extern experimentador que en alguns contextos adquireix trets agentius i pot fer passivitzar l'estructura en què s'insereix, i, per últim, hi hauria els noms relacionats amb verbs inacusatius, l'argument extern dels quals sempre és un tema *promogut* i que, per tant, no es pot realitzar mai com a SP_{per part de} (almenys en principi). Finalment, tindrem en compte els noms recíprocs o que admeten una lectura recíproca, que són els que tenen un argument extern que es pot materialitzar com a SP_{entre}.

6.3.3.2.1 Els noms *agentius transitius*: alternança passiva/activa

Dins dels grups dels noms *agentius transitius* hi podem incloure els substantius que, com els verbs, es construeixen amb un agent i un pacient o un tema. Dels noms que hem tingut en compte en aquest estudi hi podríem incloure *arbitratge, conducció, guiatge, marcatge, rodatge, adopció, absorció, afavoriment, agressió, annexió, atac, traïció, construcció, destrucció, elecció, reclusió, transmissió, utilització, venda, acusació, admissió, participió, alliberament, concessió, condemna, demanda, intromissió i objecció*.

Noms com els de la llista anterior permeten que l'agent s'expressi com a genitiu subjectiu (SP_{de}) o bé com a SP_{per (part de)}. A (43) hi ha els exemples corresponents a la primera realització, i a (44), dels de la segona (extraïem tots els exemples del corpus consultat i marquem l'agent amb la cursiva).

- (43) a. No es va fer esperar l'atac *de l'exèrcit aragonès* contra el Rosselló.
 b. Aquest llibre, que he escrit per la insistent demanda *de l'editorial* i pel record del professor Vicens i Vives [...] ha d'anar precedit d'algunes referències personals.
 c. Ara l'hem escoltat com una formació més reduïda i sota la conducció *d'Igor Besrodny*.
 d. Diago diu, així mateix, que la divisa del Rat Penat fon concessió *del rey en Jaume*.
 e. L'agressió *de Guarini* contra el quadre de Botticelli tallà momentàniament les connexions de Laura amb el grup.
 f. L'acusació *del Consortium* contra els sindicats cristians fou feta amb tota l'astúcia i amb els termes més capciosos i moderats.
 g. Tanmateix, la turbamulta de poetes floralescs es deixa endur —perdut l'antic guiatge *d'Alemanya, Escòcia i el Piemont*— per la grandiloqüència.
 h. Havien passat dos dies de la visita *de Joana* a la Pigada.
 i. Però Àugias fa el sord, tergiversa les coses i proposa l'arbitratge *del seu fill Fileu*.
- (44) a. en la gran lluita d'alliberament del proletariat *pel socialisme*
 b. la regulació [...] hi és tan escandalosa que bé mereixeria la denúncia *per part de col·lectius com el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament (STE-PV) o la Unió de Periodistes del País Valencià*.
 c. L'atac de les matèries sòlides *per part dels pèls radiculars deguts a la reacció àcida ja esmentada*, és afavorit també per les diastases que conté, que el fan semblant al suc gàstric dels animals.
 d. Evitar que els centres escolars tinguin barreres arquitectòniques que en dificultin l'accés i utilització *per part de tots els alumnes*.
 e. Aquesta darrera llei propicia la utilització per les comunitats autònomes de funcionaris estatals i funcionaris locals [...].
 f. La destrucció *per l'exèrcit francès* del barri de Jesús, el convent i l'església dels Franciscans i el cementiri que els completava, va facilitar la realització [...] de la

idea cobejada de perfeccionar la comunicació entre Barcelona i la població de Gràcia.

g. El fenomen invers (de decontracció) és induït per la destrucció de l'acetilcolina *per part de l'acetilcolinesterasa*.

i. Per tots aquests conceptes es necessitaria [...] la concessió d'un crèdit *per part de la Caixa de Crèdit Agrícola de la Generalitat*.

j. La difusió massiva de l'avenç aerostàtic, que suposava la seva adopció *per part del sector popular*, revertí en una progressiva disminució del seu valor social.

k. La seva absorció *pel tracte gastrointestinal* és ràpida, màxime després d'un menjar abundant en greixos.

Hem vist, al capítol 3, que Picallo (1991) identifica la realització de l'agent com a $SP_{per\ part\ de}$ amb una configuració passiva, cosa que coincideix amb l'afirmació de Grimshaw (1990) que els arguments externs dels noms d'eventualitat complexa sempre es realitzen en anglès com a SP_{by} , el mateix tipus de sintagma preposicional que introdueix la passiva en anglès.

Aquesta idea es fonamenta en el fet que les possibilitats de realitzar-se l'agent d'un nom eventual com a $SP_{per\ part\ de}$ coincideixen en gran part amb les possibilitats de passivització dels verbs: és precisament per aquesta raó que entenem que, com proposa Picallo (1991), els sintagmes nominals en què l'agent del nom que fa de nucli es realitza com a SP_{per} o $SP_{per\ part\ de}$ són passius (o tenen una configuració passiva) i que es tracta d'un fenomen paral·lel a la passiva verbal. Chomsky (1970) ja feia notar aquest paral·lelisme a l'article «Remarks on Nominalizations»:

Notice that the verb which is passivizable, such as *marry* (in one sense) or *resemble* will not be subject to this operation as a derived nominal. Thus *John's marriage to Mary*, *John's resemblance to Bill* will not transform to *the marriage to Mary by John* or *the resemblance to Bill by John* [...] (Chomsky, 1970: 204).

Per tant, sembla raonable defensar que no és ben bé que aquests noms siguin passius, sinó que en el domini nominal també hi ha alternança passiva/activa, com passa en el domini verbal amb els verbs transitius. Així, la presència de l'agent $SP_{per\ (part\ de)}$ comporta la passivització del sintagma en què s'insereix.

Consegüentment, el pacient —que es genera com a argument intern— s'externalitza (Williams, 1981) o *es promou*, mentre que l'agent —que en la configuració activa ocupava la posició d'argument extern— es recupera com a sintagma preposicional introduït, principalment, per la locució *per part de* (que llavors ja no es pot considerar complement argumental). En aquest sentit, Brucart (2002) ja assenyalava que l'SD *la seva imitació pel degà* té caràcter passiu i que «la característica fonamental de la passiva consisteix a convertir l'argument intern del predicat transitiu en subjecte» (2002: 1506), cosa que implica que en el cas dels noms

també hi ha d'haver una *promoció*. També Mouma (1993) explicava que un dels paral·lelismes entre els noms i els verbs és que en la passiva l'argument intern es mou a la posició típica de l'argument extern:

Also, similarly with the active/passive sentence pairs there are passive nominals whose internal argument has moved to the subject position as in the following examples:

- (11) a. John described Mary
       b. Mary was described by John
 (12) a. John's description by Mary
       b. Mary's description by John
 (Mouma, 1993: 78)

El complement encapçalat per *per* (*part de*), igual que l'agent de la passiva verbal, no forma part de l'estructura argumental del nom pròpiament dita: no podem parlar de l'agent SP_{per part de} com a realització de l'argument extern (com sí que fan, per exemple, Badia 1994 i 2002, o Bonet & Solà 1986), sinó que és un adjunt. És cert que mantenen, en la mesura que és possible combinar construccions passives amb modificadors intencionals (45) i, encara que no es materialitzi, sembla que pot controlar el subjecte PRO de les clàusules d'infinitiu (46):

- (45) La destrucció *intencionada* del disc dur de l'ordinador per part de l'acusat.
 (46) a. ?La destrucció del disc dur de l'ordinador per part de l'acusat_i per PRO_i amagar les proves
       b. ?la invasió de França per part d'Alemanya per aconseguir més poder (cf. *la seva invasió de França per aconseguir més poder*)

Segurament és per això que Grimshaw (1990) atorga a aquests sintagmes un estatus intermediari entre el d'arguments i el d'adjunts, que anomena *adjunt argumental*. Els adjunts argumentals —en els quals Grimshaw inclou tant els «complements agents» com els possessius— presenten les característiques següents:

The general contention here is that possessives and *by* phrases behave like neither arguments nor adjuncts. They have an intermediate status, which follows if they are licensed by argument structure in the way that is characteristic of arguments but do not satisfy a-structure positions in the way that is characteristic of arguments. Thus they resemble arguments in that a-structure licenses them, and they resemble adjuncts in that they fail to satisfy a-structure positions. This is the fundamental idea behind the notion of an a-adjunct (Grimshaw, 1990: 143).

Ara bé: aquest estatus intermedi sembla incompatible amb la idea que la posició d'argument extern ja està ocupada per l'argument *promogut*, que llavors adquireix propietats dels complements externs: es pot manifestar com a possessiu, com a adjectiu relacional ètnic o referencial (veg. 6.3.3.4) o com a clític (realitzacions que, com veurem, es consideren exclusives dels arguments externs). És el que es pot comprovar a (47), amb quatre exemples que mostren la diversitat de realitzacions possibles:⁹²

- (47) a. la invasió *de França* per part d'Alemanya
- b. la *seva* invasió per part d'Alemanya (cf. *la seva invasió d'Alemanya*, en què el possessiu només pot tenir una lectura agentiva)
- c. la invasió *francesa* per part d'Alemanya (cf. *la invasió francesa d'Alemanya*, en què l'adjectiu relacional només pot ser l'agent)
- d. *En* vaig presenciar la invasió per part d'Alemanya.

De fet, si bé en la configuració activa el pacient pot manifestar-se, en alguns casos, com a SP_a (que designarem amb el terme *datiu objectiu*), en la configuració passiva només admet la realització com a genitiu (ja que un complement *promogut* és, habitualment, genitiu). Vegem-ho:

- (48) a. Vaig presenciar l'agressió d'uns joves embriacs a una dona indigent.
- b. Vaig presenciar l'agressió d'una dona indigent per part d'uns joves embriacs.⁹³

Per tant, seguim la perspectiva tradicional i considerem que es produeix una *promoció* del pacient i que l'agent es recupera com a adjunt. En paraules de Picallo:

92 En aquest sentit es compliria la generalització de Cinque, que Giorgi & Longobardi formulen així: «Among the phrases belonging to the frame of a head N, only that which represents the argument expressible by a possessive can be extracted from Nmax» (1991: 59). I precisament l'únic argument que pot ser possessiu, segons el principi de possessivització d'aquests autors, és l'argument extern: «The unique phrase allowed to appear as a possessive is the hierarchically highest genitive argument of an NP» (1991: 68).

93 Cal matisar aquesta afirmació. Fixem-nos en les oracions següents:

(1) a. L'atac de l'exèrcit israelià {*/dels/ als/ contra els} palestins fa una setmana que dura.
 b. L'atac {dels/ ?als/ ??contra els} palestins per part de l'exèrcit israelià fa una setmana que dura.
 Com podem veure, és cert que no podem descartar la realització del pacient —que en aquest cas és afectat— com a SP_a o SP_{contra}. Llavors, però, no podem dir que s'hagi externalitzat: si intentem substituir aquest argument per un possessiu —que, al cap i a la fi, és un genitiu— només pot equivaldre a SP_{de}. En aquest sentit, sembla que s'està produint un procés de canvi pel qual SP_{per part de} perd el caràcter de complement agent d'una passiva i passa a ser entès com a agent d'una configuració nominal que ja no té alternança passiva/activa (i que no es caracteritza, doncs, per la *promoció* de l'argument intern sinó, simplement, per l'expulsió de l'argument extern de l'estructura argumental pròpiament dita). Es tractaria, però, d'un fenomen molt incipient que no implicaria que puguem deixar de concebre com a construccions passives —almenys ara per ara— les construccions nominals amb un tema/pacient realitzat com a genitiu i un agent materialitzat com a SP_{per (part de)}}.

Thus, event/process nominals in Catalan appear to be incapable of realizing the AGENT in argument position. They are passive nominals. Result DPs are in the active form. Their AGENT is assigned to an argument position if syntactically realized (Picallo 1991: 291).

Ara bé: a diferència de Picallo, nosaltres no defensem que la passiva sigui l'única configuració en què es pot projectar un nom eventual. Al capítol 3 hem exposat que per a Picallo (1991) —com, de fet, per a Grimshaw— la passiva és l'única configuració en què es pot projectar un nom eventual, de manera que identifica els noms eventuals amb les construccions nominals passives (que tenen com a marca distintiva principal el fet que es realitzen amb un agent introduït per la locució *per part de*).

Per aquesta mateixa raó, l'autora interpreta que els noms intransitius són sempre resultatius: «intransitive nominals do not show passive effects of any type» (1991: 309), cosa que significa que aquests substantius «cannot denote events/processes, but only results» (1991: 309–310). Igualment, els noms psicològics, per a Picallo (1991, 1999), es poden assimilar als intransitius, als no deverbals i als resultatius, és a dir, als noms que classifica com a no eventuals (1991: 309–310). I, encara que reconeix que els noms derivats de verbs inacusatius o ergatius poden tenir una interpretació ambigua i en alguns aspectes es poden identificar amb les construccions passives, per a ella sempre són nominalitzacions actives (cosa que implica absència d'estructura eventual i menys possibilitats de legitimar l'estructura argumental d'aquests noms) (1999: 379). Per a Picallo (1991, 1999), doncs, les estructures de (44) correspondrien a veritables noms (o nominalitzacions) eventuals, mentre que les de (43) serien noms resultatius (o noms simples sense estructura argumental).

Tanmateix, els substantius que hem presentat tenen una lectura eventual en tots dos casos: així, en oracions com les de (43*b*), (43*f*) o (43*g*) els noms admeten modificadors temporals —o els podrien admetre en el mateix context en què es troben—, i en altres casos es poden construir amb modificadors aspectuals.

Creiem, per tant, que la classificació que proposa l'autora no és del tot vàlida per distingir les classes de nominalitzacions, ja que no podem considerar que l'eventualitat estigui intrínscament lligada a la passivitat.

Així com a (43) mostràvem nominalitzacions actives amb una lectura eventual, a continuació presentem exemples de noms que Picallo no admet com a noms eventuals i que, en canvi, es poden realitzar amb l'argument extern de la configuració activa com a SP_{*per part de*} (és a dir, poden passivitzar).

A (49*a*) hi ha un exemple de nom resultatiu; a (49*b*), una oració amb psicològic i (49*c*) il·lustra la possibilitat de combinació dels SP_{*per part de*} amb un nom intransitiu (la cursiva és nostra):

- (49) a. L'emissió [...] ha obtingut una òptima *respuesta* per part d'inversors institucionals, sobretot internacionals, amb més de 300 ordres. (*Ara*, 9-1-2013)
- b. [L'acte] té cada dia que passa un futur més negre pel creixent *temor* per part de la majoria d'organitzacions convocants que, a pesar seu, es pugui interpretar en clau política. (*El Periódico*, 2-2-2013)
- c. Després de molt de temps de *lluita* per part de l'Ajuntament de Sant Antoni de Vilamajor, la continuïtat del Camí Ral fins a Llinars del Vallès ja és una realitat. (*Baix Montseny.info*, 3-8-2013)

Tot i que els substantius de *b* i *c* són noms eventuals (i si tenen més dificultat per admetre la passiva és per les característiques temàtiques dels seus arguments), la possibilitat de 48a fa que hàgim de desvincular la passivitat de l'eventualitat.

Per tant, sembla que l'alternança passiva/activa és un altre dels paral·lelismes entre noms eventuals i verbs. Així, els noms que l'admeten són els que prenem en consideració en aquest apartat (noms dinàmics, transitius i agentius), que coincideixen, precisament, amb els verbs que admeten l'alternança activa/passiva.

Segurament és per aquest paral·lelisme que diverses obres de caràcter normatiu constaten que els sintagmes nominals passivitzats són poc naturals quan el nucli és un nom intransitiu, estatiu o resultatiu (que són noms relacionats amb verbs que no admeten la passiva). De fet, ja Picallo (1991) o Martí i Girbau (2002), en obres descriptives, constataren que la passiva està reservada, en principi, als noms relacionats morfològicament amb verbs transitius i si l'argument extern és un agent. Així, Picallo (1991: 288) afirma que «only a subset of deverbal nominals can passivize», i Martí i Girbau precisa aquesta observació, quan afirma que «L'ús de *per* o *per part de* queda exclòs amb noms derivats de verbs volutius (*desitjar*) i psicològics (*témer, admirar*)» (Martí i Girbau 2002: 1323).

D'altra banda, alguns autors, com Jiménez Ríos (2001, tot i que es basa en Bordelois) o Gràcia (1995), consideren que la possibilitat d'expressió de l'agent en l'àmbit nominal també està relacionada amb el sufix nominalitzador: per a ells, els noms formats amb el sufix *-ció* sempre admeten l'agent mentre els formats amb *-ment* no ho fan mai. En paraules de Jiménez Ríos:

Sin embargo, es importante considerar también, siguiendo en la misma línea de nominalizaciones activas y pasivas expuesta hasta ahora, que no se comportan del mismo modo los sustantivos verbales con afijo *-ción* y los que presentan *-miento*. Este hecho ha llevado a Bordelois (1993: 162) a afirmar que los derivados en *-miento* del castellano no admiten el agente, los que tienen la forma *-ción*, sí, algo que no reflejan adecuadamente los diccionarios [...] (Jiménez Ríos, 2001: 267).

Gràcia, a més, afirma que aquests noms admeten l'expressió de la causa, però no de l'agent: «[...] els noms en *-ment* del català derivats de verbs causatius/incoatius

només admeten un complement causal, però no un agent, mentre que els derivats en *-ció* poden heretar l'agent» (1995: 91). Tot i que podríem pensar que hi ha certa tendència en aquesta línia, sembla que aquesta previsió no sempre és vàlida.⁹⁴

De fet, tant Jiménez Ríos com Gràcia reconeixen que hi ha noms que semblen contradir la seva hipòtesi, però ho atribueixen a una lexicalització. En paraules de Gràcia (1995):

S. Varela (c.p.) ens ha fet notar que exemples com el de (i) podrien ser un contraexemple a la nostra hipòtesi:

(i) el levantamiento del cadáver por parte del juez

l'aixecament del cadàver per part del jutge

Sembla, però, que és una construcció molt lexicalitzada. Si a la posició del complement apareix un altre element lèxic, el resultat és considerablement més dolent:

(ii)?? el levantamiento del niño / del enfermo por parte de la enfermera

?? l'aixecament del nen / del malalt per part de la infermera

(Gràcia, 1995: 91)

Hi ha, malgrat tot, altres contraexemples que no són explicables per cap lexicalització, sinó perquè, simplement, el sufix *-ment* també es permet formar noms agentius. Fixem-nos en (50):

(50) Aquest matí s'ha produït l'alliberament, per part del grup terrorista, dels periodistes segrestats.

A pesar, doncs, que de la tendència que assenyalen Gràcia i Jiménez Ríos és vàlida per a molts substantius, no constitueix un diagnòstic infalible, de manera que no és en el sufix nominalitzador on haurem de buscar les raons que expliquin la realització dels arguments de cada nom.

Finalment, en relació amb la passiva, hi ha autors que proposen distingir l'ús de *per* i el de *per part de* com a introductors de passives. D'aquesta manera, Jiménez Ríos (2001) considera que mentre que *per* és introductor d'una passiva pròpiament dita (un sintagma com *el bombardeig de la ciutat per les tropes enemigues* seria un SN passivitzat), la locució *per part de* té un valor explicatiu o reduplicatiu que converteix l'agent en «una secuencia fónica independiente —con ruptura entonativa— movible y marcada (tematizada), capaz de ocupar distintas posiciones en el orden lineal en el interior del sintagma nominal del que forma parte» (2001:

94 D'una banda, hem vist que la causa no és mai complement argumental dels noms. I, de l'altra, hem localitzat noms amb el sufix *-ment* que seleccionen un argument extern agentiu i un argument intern pacient. Amb tot —i malgrat les excepcions a què acabem de referir-nos— més endavant també comprovarem que quan un verb pot ser transitiu o intransitiu, la nominalització paral·lela amb *-ment* sol ser intransitiva.

276). D'alguna manera és el que també postulen Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2009), que afirmen que, en les nominalitzacions, «“passive meaning” is not passive in the sense of a process suppressing the external argument», sinó que la lectura passiva emergeix com a «by-product of the absence of certain portions of structure» (2009: 3).

Tot i que assumir aquesta hipòtesi permetria explicar el fet que *per part de* es pot combinar amb noms intransitius o estatus (cosa que no és admissible en el cas de *per*), acabem de demostrar que considerar aquesta locució com a introductora de l'agent d'una passiva permet donar compte de diversos fenòmens sintàctics que fan que, ara per ara, hàgim d'analitzar els sintagmes nominals en què s'insereixen com a passivitzats i amb un agent que neix com a argument extern i que, després de ser expulsat de la seva posició argumental, es recupera com a adjunt.

Per tant, l'augment de l'ús d'aquesta locució l'haurem d'atribuir, d'una banda, a la voluntat de reforçar les marques d'agentivitat i, de l'altra, a qüestions estilístiques (*per* és un complement que sovint pot introduir el tema o altres complements preposicionals: *amor per*, *admiració per*, *interès per...*).⁹⁵

En resum, podem afirmar que els noms eventuais agentius transitius admeten, de la mateixa manera que els verbs transitius d'aquest tipus, una alternança passiva/activa, que implica dues possibles realitzacions de l'argument agent (i que, alhora, introdueix canvis en la consideració d'uns determinats arguments com a externs). Així, en l'alternant actiu, l'agent tendeix a realitzar-se com a genitiu subjectiu —que de fet és el que passa en la major part d'ocurrències d'aquests noms—, mentre que en el passiu l'agent es realitza com a adjunt (SP_{*per part de*}) i el pacient s'externalitza.

A continuació observarem el comportament dels noms agentius intransitius, que sobretot es relacionen amb activitats i que també admeten, en alguns contextos, la realització de l'argument extern com a SP_{*per part de*}.

6.3.3.2.2 Els noms agentius intransitius: admissió d'SP_{*per part de*}?

En aquest apartat tindrem en compte noms com *enraonament*, *parlament*, *complicitat*, *aptitud*, *adhesió*, *pelegrinatge*, *discussió*, *clamadissa*, *blasfèmia*, *clamor*, *anada*, *negativa* o *victòria*, que són intransitius i exigeixen un argument extern agentiu. En principi, aquests noms no poden passivitzar i, per tant, si realitzen l'argument extern com a sintagma preposicional i no poden tenir lectura recíproca, aquest

95 Sembla que una tendència evolutiva de la llengua és l'aparició de mecanismes per reforçar els elements que van perdent càrrega semàntica. És, per exemple, el que fa notar Ginebra (2011) en relació amb l'agentivitat i el prefix *auto-*.

argument extern sempre haurà de ser un genitiu subjectiu. Ho il·lustrem amb exemples extrets del CTILC (escrivim en cursiva l'argument extern):⁹⁶

- (51) a. El pelegrinatge dels xiïtes als santuaris àrabs esdevé difícil i àdhuc perillós, i això fa que en lloc d'ells visitin les capelles dels màrtirs Alids.
 b. Fa pocs anys, el cardenal Gerlier, primat de la Gàl·lia, afirma en el pelegrinatge *dels parlamentaris francesos* a Lourdes.
 c. L'acte començarà a dos quarts de deu en punt i durant el parlament *de Josep Palau* no serà permesa l'entrada al saló.
 d. Aixís es que apenes parà l'atenció ab lo pausat y solemne enraonament *de son pare*.
 e. En el minut 40, Felman, davant el clamor *de tot l'estadi*, aconseguia el 2-1 valencià en rematar un centre de Kempes que no va poder tallar Migueli.

Ara bé, hem localitzat ocurrencies d'aquests substantius amb l'argument agent realitzat com a SP_{per part de}. Així, si ens fixem en les taules 16-22, podrem comprovar que el substantiu *adhesió* té dues ocurrencies en què l'argument extern de la configuració activa es realitza com a SP_{per part de} (és a dir, es passivitzat); de la mateixa manera que *complicitat* i *negativa*. Pel que fa a *discussió*, es realitza amb una configuració passiva en dues ocurrencies, tot i que en un cas és SP_{per} i en l'altre, SP_{per part de}, encara que en el primer s'ha d'interpretar aquest nom com a transitiu i per tant no és un exemple vàlid per incloure en aquest grup (es tracta del sintagma *discussió de l'informe pels companys representants dels diferents grups*). D'altra banda, *aptitud* realitza l'argument extern com a SP_{per part de} en una ocurrencia, i *alarma* i *parlament*, com a SP_{per} en un cas cadascun dels noms. A (52) mostrem algunes de les ocurrencies (la cursiva és nostra):

- (52) a. Hi hagué bonics diàlegs, [...] l'himne catequístic a tres veus pel Mestre Romeu i parlament final *per l'Il·ltre. Dr. Ramon Martí*.
 b. No hi hauria hagut la negativa *per part de la Unió Soviètica*.
 c. valdrà la pena no oblidar una altra de les flagrants discrepàncies amb el moviment renaixentista de Catalunya: la negativa *per part valenciana* a les reivindicacions político-nacionalistes.

96 És cert que els equivalents verbals de noms com *adhesió* o *negativa* poden tenir una interpretació transitiva (*adherir [alguna cosa] [a algun lloc]; negar [alguna cosa]*), però la majoria d'ocurrencies d'aquests noms que apareixen al CICA corresponen a substantius relacionats amb els verbs pronominals *negar-se [a...]* i *adherir-se [a...]* (i, per tant, són intransitius). Passa un fenomen similar amb *discussió*: la majoria d'ocurrencies localitzades es vinculen a l'accepció intransitiva del verb *discutir* i és per això que l'hem inclòs en aquesta categoria. D'altra banda, hem situat qualitats com *complicitat* o *aptitud* perquè creiem que l'argument extern té certes similituds amb l'agent, en aquests casos.

- d. No hem d'oblidar que sense la complicitat *per part de l'Estat* aquests grupets feixistes no serien pas res.
- e. Els grups feixistes continuen actuant tan impunement com als “gloriosos temps de franquisme”, amb la mateixa complicitat *per part del poder*.
- f. Així es donarà cabuda a tota una gama impressionant, tant d'aptituds *per part dels escolars*, com d'exigències de les noves societats.
- g. I finalment en un darrer capítol tractarem de les arítmies sinusals, desordres que sovint són la causa d'una gran alarma *per part dels malalts* [...].
- h. La “Unió” aragonesa, ara agressora de Pere el Cerimoniós, aconseguia una sorprenent i absurda adhesió *per part del baix poble de València* [...].

De fet, si fem una cerca aleatòria per Internet, podrem trobar oracions com les que presentem a (53), amb estructures nominals que en principi no haurien d'admetre la passiva però que en realitat es poden construir amb un agent realitzat com a SP *per part de*:

- (53) a. Predic una gran dormida per part de la Cat. (*Extret d'un blog personal*)
- b. El diputat ha demanat que “s'acabi d'una vegada la gesticulació per part del president”. (*Extret d'un web institucional*)
- c. Xiuladissa per part de la concurrència. (*Extret d'un web institucional*)

En principi, aquests noms no haurien de poder passivitzar, ja que es relacionen amb verbs que habitualment tenen una lectura intransitiva. En aquest sentit, doncs, els noms contrasten amb els verbs: mentre que els primers admeten —tot i que és molt poc freqüent— la passivització d'estructures intransitives, els segons no ho fan mai. L'explicació d'aquest fenomen rau, segurament, en l'agentivitat de l'argument extern: si l'argument extern fos un tema en comptes d'un agent, la configuració passiva no seria possible en aquests casos.

Per tant, podríem afirmar —seguint un suggeriment de Ginebra— que, en l'àmbit nominal —i a diferència del que deia Brucart (2002) per als verbs— la característica principal de la passiva no és la promoció del pacient o tema a l'argument extern sinó l'expulsió de l'agent de la posició d'argument extern pròpiament dit.

6.3.3.2.3 Els noms relacionats amb verbs ergatius: alternança causativa?

Hem vist que hi ha noms que presenten l'alternança activa/passiva (l'argument extern agent i l'argument intern pacient es poden redistribuir com a argument *promogut* pacient i com a complement agent adjunt). Podríem demanar-nos si també hi ha noms que tenen alternança causativa/ergativa, que implicaria que els substantius poguessin passar de causatius —amb un argument extern causa i un

argument intern tema— a ergatius —amb un argument *promogut* tema i la causa com a adjunt.

Els noms de canvi d'estat, com molts dels substantius que hem classificat aspectualment com a noms de procés (i que sovint són noms relacionats amb verbs psicològics de la classe B), es realitzen amb el tema com a genitiu i sense la causa. És el que mostrem als exemples de (54), extrets del CTILC (la cursiva és nostra):

- (54) a. La visió de la creu provocava sempre la irritació *de l'Orestes de Campells*.
 b. Així és (y degut pot-ser a l'alarma y a l'esfereïment *dels propietaris*) que la filoxera era coneguda dels agricultors intel·ligents [...].
 c. L'enriquiment progressiu *dels uns*, ensorra els altres en la desesperació.
 d. Augmentà l'atur forçós, augmentà paral·lelament l'encariment *dels articles de primera necessitat*, [...].
 e. L'extracció de la fullaraca [...] condueix al ràpid empobriment i a l'acidificació *dels sòls forestals*, cosa que fa que la producció de fusta disminueixi.
 f. I encara una descoberta [...] adreçada a l'alleugeriment físic i moral *de les famílies*, amb l'avantatge que [...], resulta simple i de poca despesa.
 g. El relat de la batalla de Tetuan feia palès l'afebliment progressiu *del seu cervell*.

Aquests noms no projecten la causa com a complement argumental, sinó que l'únic argument que admeten és el tema (que es realitza com a genitiu i que s'ha d'entendre com un argument *promogut*). La causa només es podria recuperar com a adjunt:

- (55) a. L'esfereïment dels propietaris {??per/ a causa de} *la fil·loxera*
 b. L'afebliment progressiu del cervell {??per/ a causa de} *la malaltia*
 c. L'empobriment dels sòls forestals {??per/ a causa de} *l'extracció de fullaraca*

Tot plegat indica que, a diferència del que trobem en l'àmbit del verb, els noms no admeten l'alternança causativa/ergativa.

En una perspectiva més teòrica, aquesta constatació contribueix a defensar la idea que la causa no és mai una propietat de les arrels inespecificades sinó que s'introdueixen en la derivació: podríem dir que els noms ergatius són defectius en aquest aspecte i que, per tant, no poden introduir l'argument causa (veg. 6.2.3).⁹⁷

Alhora, això implica que en les projeccions dels noms eventuals només es legitima un tipus d'argument extern pròpiament dit, que és l'agent i, per tant,

⁹⁷ Una alternativa a aquesta anàlisi seria admetre que la causa forma part de la graella temàtica de la unitat inespecificada i que, llavors, l'expressió de la causa queda bloquejada en la configuració nominal perquè el nus corresponent és defectiu.

hem de considerar que els noms transitius «canònics» són els únics que admeten un SAsp complet (amb un argument generat a la posició Esp Asp'). L'altre tipus d'argument extern que podem trobar en l'àmbit verbal, que és la causa, no pot ser realitzat com a argument extern en la configuració nominal. Això reforçaria una idea defensada en el marc de la Morfologia Distribuïda, que és que, com explica Alexiadou (2001) en la línia de Kratzer (1996), l'argument extern s'afegeix configuracionalment a l'estructura argumental i que les arrels inespecificades categorialment només inclouen els arguments «interns» (que es poden externalitzar estructuralment) en l'estructura lexicosemàntica. Tot i que en aquest treball hem partit del supòsit que l'estructura lexicosemàntica incorpora l'agent (si bé és legítim a SAsp), creiem que podem assumir la hipòtesi d'Alexiadou pel que fa a les nominalitzacions relacionades amb arrels ergatives: llavors, com hem dit, haurem de suposar que SAsp és defectiu en aquests casos i que és per això que no permet la inserció de la causa en l'estructura argumental.

De fet, com veiem a (56), la causa no sols no es legitima com a argument extern sinó que tampoc és admissible com a adjunt equiparable al complement agent verbal (que es manifesta com a SP_{per (part de)} i que manté la possibilitat de control de clàusules d'infinitiu, per exemple): només es pot introduir si es realitza com a SP_{a causa de}. Això obligaria a replantejar-se què és un adjunt agentiu i si, realment, cal considerar que hi ha una posició intermèdia entre la d'argument agent i la d'adjunt pròpiament dit, però aquesta qüestió va més enllà dels objectius d'aquest treball i no en parlarem.

6.3.3.2.4 Els noms psicològics

Els noms psicològics són els noms que es relacionen morfològicament amb verbs psicològics, és a dir, els que denoten un sentiment, una emoció o l'estat psicològic d'un experimentador. Ja hem explicat que entenem que l'argument extern dels noms psicològics és sempre l'experimentador. Encara que l'experimentador no se sol concebre com a argument extern pròpiament dit, diversos autors han fet notar que presenta característiques que permeten considerar-l'hi, en la mesura que comparteixen trets amb l'agent. En tenim un exemple en Rozwadowska (1988), que proposa descompondre els paper temàtics en trets distintius i fa notar que l'experimentador i l'agent solen compartir el tret [+animat].

En aquest sentit, els noms psicològics no són paral·lels als verbs amb què es relacionen morfològicament pel que fa a la configuració sintàctica dels seus arguments. Si en els verbs distingim tres classes de predicats psicològics segons la realització de l'experimentador (subjecte en els de la classe A, com *estimar*; complement directe en els de la classe B, com *preocupar*, i complement indirecte en els de la classe C, com *agradar*), en els noms l'experimentador sempre funciona com a argument extern.

Això no vol dir, però, que les tres classes de predicats tinguin els mateixos tipus d'arguments, ni tampoc que l'argument experimentador tingui les mateixes propietats en tots els casos.

D'entrada, sembla clar que l'experimentador s'ha d'entendre com a argument extern en el cas dels noms relacionats amb verbs psicològics de la classe A, com *estimar*, *odiar*, *adorar* o *detestar*. Comparem les parelles d'oracions següents:

- (56) a. Aquells alumnes odien les matemàtiques.
 b. És un fet ben sabut que, normalment, els pares estimen els fills.
- (57) a. L'odi d'aquells alumnes a les matemàtiques no tenia fi.
 b. {L'estimació/ L'amor} dels pares cap al fill comença quan neix la criatura.

Així, aquests noms, com els verbs amb què es relacionen morfològicament, tenen un experimentador que funciona com a argument extern i un argument no experimentador (en principi tema) que funciona com a argument intern directe.

Ara bé, l'experimentador també funciona com a argument extern en els noms que es relacionen morfològicament amb verbs de les classes B i C. Encara que aquests verbs realitzin l'argument no experimentador com a subjecte i l'experimentador com a complement directe (verbs de la classe B) o com a complement indirecte (verbs de la classe C), hem constatat que en les configuracions nominals sembla que les diferències entre les classes de verbs psicològics es «neutralitzen» pel que fa a l'experimentador, que manifesta les mateixes possibilitats de realització que qualsevol argument extern (pot ser complement preposicional —genitiu subjectiu—, possessiu o adjectiu relacional). Fixem-nos en els exemples que presentem a continuació:

- (58) a. la *seva* angoixa per la selectivitat
 b. el desànim *dels joves d'avui* {davant de/ per} les poques possibilitats de trobar una feina estable
 c. l'alegria *alemanya* pel mundial de futbol

Les raons d'aquesta aparent «neutralització» semblen força clares, si tenim en compte el que hem constatat en relació amb l'alternança ergativa/causativa: en la mesura que l'argument extern dels verbs psicològics de la classe B és una causa —cosa que explica per què l'experimentador es realitza com a argument intern en l'àmbit oracional—, aquests verbs també tenen un alternant ergatiu, que és precisament l'alternant amb què es relaciona el nom. Llavors, l'experimentador s'externalitza i la causa es recupera com a adjunt (introduïda per la preposició *per* o per locucions com *a causa de*). De fet, aquesta idea concorda amb la constatació

de Badia (2002) que la majoria de noms psicològics relacionats amb verbs de la classe B realitzen la causa com a SP_{per} : a diferència d'aquest autor, però, no considerem que puguem parlar d'un argument intern en aquest cas, sinó que hem de concebre el complement com a adjunt causal.

Meinschaeffer fa notar en part aquesta *promoció* quan constata que l'argument que es realitza com a subjecte verbal queda «bloquejat» en aquestes nominalitzacions:

It is interesting to note that *déception*-nominalizations behave like nominalizations derived from canonical transitive verbs like *destruction*, in that they show an effect of 'suppression' of the argument which is realized as subject of the underlying verb (Grimshaw 1990: 107), as exemplified in (15).

- (15) a. the destruction of the city (by the enemy)
 a'. la destruction de la ville (par l'armée)
 b. the enemy's destruction of the city
 c. #the destruction of he enemy [if enemy ~ subject of destroy]
 c'. #la destruction de l'armée [if armée ~ subject of détruire]
 (Meinschaeffer, 2001: 242)

Pel que fa als noms relacionats amb verbs psicològics de la classe C, sembla que tenen un comportament semblant als que es relacionen amb els de la classe B (tot i que tenen una lectura estativa i que hem de considerar que l'argument no experimentador és tema o *target*, no causa). Vegem-ho:

- (59) a. el plaer de la Maria per les matemàtiques
 b. la repugnància del Pere per certs aliments⁹⁸

Aquesta neutralització es podria justificar precisament per l'absència de la causa en la realització argumental dels noms psicològics relacionats amb els verbs de la classe B. Així, podem assumir que els verbs psicològics de la classe B, en la mesura que es corresponen al que Grimshaw anomena *psychological causatives* (1990: 28), codifiquen dues subeventualitats: una causa —que és l'eventualitat que permet la inserció de l'argument no experimentador (causa)— i un estat —que és l'eventualitat que permet la inserció de l'argument experimentador. En canvi, els verbs psicològics de la classe C només codifiquen un estat. Si els substantius no

98 És cert que *repugnància* admet construccions del tipus *la seva repugnància a acceptar aquestes condicions*, però cal dir que llavors el nom podria estar relacionat amb la configuració verbal [*algú*] *repugnar* [*d'alguna cosa/ de fer alguna cosa*], de la mateixa manera que trobaríem en el cas de noms relacionats amb verbs de la classe B, com *preocupació* (que es relaciona amb *preocupar-se* [*per*]) i *interès* (*interessar-se* [*per*]). Com expliquem més avall, en aquests casos l'experimentador adquireix cert caràcter agentiu, i l'argument no experimentador no és ben bé tema, sinó *target*.

legitimen la causa en l'estructura argumental (veg. apartat anterior i 6.2.3), en el cas dels noms relacionats amb els verbs psicològics de la classe B haurem d'assumir que de les dues subeventualitats només en manifesten una, que és l'estativa, de manera que s'assimilen als noms relacionats amb verbs de la classe C.

D'altra banda, sembla que alguns noms relacionats amb verbs de la classe C, així com amb verbs de la classe B que tenen un règim oscil·lant entre les classes B i C (com *interessar*), admeten una altra realització, amb un tema com a únic argument del nom (i, per tant, com a argument *promogut*) i amb un experimentador que no sempre es pot recuperar i que, si es fa, es realitza com un sintagma preposicional introduït per *per a* que cal considerar adjunt:

- (60) a. el plaer de la lectura (??per a aquests joves)
 b. l'interès de la política per a la població

Per tant, els arguments externs dels noms psicològics són sempre experimentadors (llevat dels d'aquests últims casos), i, llavors, es distingeixen dos tipus d'argument no experimentador: la causa —que no es realitza mai com a argument nominal— i el tema, *target* o, com proposa Bogard (1995), *objet de l'experimentació*.

Com podem observar a les diverses taules que hem presentat en aquest apartat, quan són sintagmes preposicionals els arguments externs dels noms psicològics solen realitzar-se com a genitius subjectius. A continuació en podem veure uns quants exemples, extrets del corpus consultat (la cursiva és nostra).

- (61) a. L'exacerbat temor d'*Isabel II* de perdre parcel·les de poder féu que cada vegada reduïra més el número dels seus suports [...].
 b. Però la sorpresa *dels estudiosos*, per grossa que fos, encara no havia arribat al seu límit.
 c. segons que aquesta conducta sembla promoure o impedir la satisfacció *de la societat com un tot*.
 d. En aquest sentit cal acabar amb la por *dels educadors que consideren que aquest tractament pot contribuir a crear-li envaniment, presumció, etc.*
 e. La nostra missió és desemmascarar [...] davant les masses el paper traïdor de la socialdemocràcia, aixecar la indignació, l'odi *de les masses* contra ella.
 f. la indiferència, la incomprensió, l'hostilitat i el menyspreu *dels musulmans* envers els cristians i *dels cristians* envers els musulmans.
 g. Això prova l'interès *de l'Església* a desvetllar la devoció.
 h. La seva simpatia era de tal lley qu'arribava a aufegar l'enveja *de sos companys*.
 i. Enuig *del marit* amb el criat que ha oblidat un encàrrec, etern enfuriment *d'ella* amb la modista informal.
 j. Aquell esperar l'ajudaria a viure en un món ensorrat per la desesperança *dels vençuts* i l'urc dels vencedors.

- k. Podeu comptar el desesper *de la família* quan la desgràcia es féu manifesta!
- l. Aquesta transfiguració es una manifestació del amor *de Deu* als hòmens.
- m. L'orgullós no vol l'admiració *dels altres*, sinó la submissió dels altres i, en el límit, l'anul·lació dels altres.

La preferència per aquesta realització és coherent amb la realització més habitual de l'argument extern quan és sintagma preposicional, i, a més, té a veure amb el paper temàtic de l'argument extern, que sembla que no admet la passiva amb facilitat. I és que un argument que en principi no és agentiu (o que és poc agentiu) difícilment es realitzarà com $SP_{per\ part\ de}$ amb la funció d'agent d'una passiva.

En consonància amb això, Badia indica que l'argument extern dels noms relacionats amb verbs estatus (entre els quals hi ha bona part dels noms psicològics) no es pot realitzar com a $SP_{per\ (part\ de)}$. De la mateixa manera, Giorgi & Longobardi (1991: 38) expliquen que els noms psicològics, en italià, no poden inserir-se en configuracions passives, i Meinschaeffer (2001) fa notar un fenomen similar en el cas dels noms psicològics del francès quan diu que l'experimentador no es pot realitzar com a SP_{par} :

Where a *par*-phrase is grammatical, it refers to the target or cause of the experience; it cannot refer to the experiencing entity.

- (9) a. *le recours à des techniques de fascination par l'image* (Le Monde)
"the recourse to techniques of fascination by images"
- b. *la déception par le Gault Millau* (WWW)
"the deception by the Gault Millau"
- c. *#l'admiration de cet auteur par Natalie*
"the admiration of this author by Natalie"
(Meinschaeffer, 2001: 239)

Això està relacionat amb la posició en què es genera aquest argument i amb el fet que els noms psicològics no admetin, en aquests casos, un $SAsp$ amb totes les projeccions. Com que l'experimentador no és un argument extern pròpiament dit, no pot funcionar com a adjunts agentius.

De fet, fins i tot en els noms relacionats amb predicats psicològics de la classe A (que en la configuració verbal tenen un experimentador subjecte que, com veurem, té propietats agentives), la reticència a la passivització de l'estructura es pot relacionar amb la poca afectació dels arguments interns. En aquest sentit, Mouma (1993: 87) fa notar que els noms que no admeten passivització (entre els quals destaca, per a l'anglès, *percepció*) solen coincidir amb els casos en què l'argument intern no està afectat per l'acció descrita pel nom, i Levin & Rappaport Hovav (2005, basant-se en les idees de Dowty) mostren que, sovint, a un argument extern menys agentiu hi correspon un argument intern menys afectat,

i que això pot exercir influència sobre les possibilitats de realització d'aquests arguments.

Per tant, i malgrat que la restricció d'afectació no sempre funciona en català (per exemple, *El vianant és observat atentament des del terrat pel policia*), hem de preveure que, en principi, els noms psicològics es materialitzen en configuracions actives i que, a causa de la restricció d'afectació, no admeten la passiva.

Amb tot, les taules 16–22 mostren que alguns noms psicològics admeten un experimentador realitzat com a SP_{per (part de)}. És el cas, per exemple, d'*amor*, *por*, *interès*, *admiració*, *atracció*, *menyspreu* o *temor* (a més de noms estatus com *coneixement*):

- (62) a. la por *per part de Portugal* de veure-s mermada la seva autonomia
 b. Es per tant de presumir que lo egoisme, ó lo temor, ó la ignorancia *per part dels Ajuntaments y Juntas pericials* son la causa de son incumpliment.
 c. [...] admiració *per part de Joan* per certes condicions de caràcter que descobria en Mauri i que ell hauria desitjat de posseir en algun grau
 d. [...] la amor vers la terra catalana *per part de poetes inspirats*
 e. es un verdader testimoni de amor á la terra *per part de son autor*
 f. el desig de màxim profit *per part del director de l'empresa*
 g. l'interès per la temàtica del cicle històric i familiar *per part d'escriptors de les Illes*
 h. [...] podem observar una particular preocupació *per part de l'arquitecte* per tal que quedi ben palès.
 i. el seu aspecte psicològic comporta la preocupació constant *per part dels contraents de conèixer-se* [...].
 j. barreja de picardia i despreocupació *per part dels pagesos i dels intermediaris*

La majoria d'aquests substantius es relacionen amb verbs psicològics de la classe A, és a dir, dels que tenen un subjecte experimentador i que, per tant, en la realització material del nom, l'experimentador es realitza com a argument extern sense que hi hagi hagut cap procés de *promoció* (com podríem entendre que hi ha en els noms relacionats amb els verbs de les altres classes): aquest experimentador segurament té trets agentius (podríem parlar, per exemple, d'un *experimentador agent*), i seria el que permetria justificar la passivització de l'estructura.⁹⁹

A partir d'aquí, és possible que, per analogia, aquesta locució s'hagi estès com a introductora de l'experimentador en les altres classes de verbs psicològics, de

99 Bogard (1995) posa de manifest aquesta característica en els verbs psicològics de la classe A, que ell agrupa sota l'etiqueta de *verbos psicológicos de base {sentir}*. Així, l'autor constata que «la gramática de la lengua puede expresar a aquel participante como sujeto de construcción pasiva [...], construcción en la que, además, es posible observar el matiz de agentividad que adquiere el Experimentante de esta clase de verbos psicológicos, [...] con la preposición *por*» (1995: 445). En el cas del català ho podem observar en oracions com aquestes:

- a. El cavaller vermell, el més fort de tots, era temut per tots els llops del país.
 b. Aquell professor era estimat tant pels alumnes com pels companys.

manera que actualment, si fem una cerca aleatòria per Internet, podem localitzar sintagmes com *desànim per part de*, *angoixa per part de* o *alegria per part de*. Vegem-ho:¹⁰⁰

- (63) a. L'Ivan esperava més alegria *per part de la Marta* [...]. (TV3)
 b. L'alegria *per part de la colla* era evident. (Web d'una colla castellera)
 c. El d'avui era un partit amb molta angoixa *per part de tots*. (Europa Press, 12-5-2011)
 d. [...] una relació plena de temor i angoixa *per part de la filla* cap a la persona que en teoria t'ha d'estimar i protegir de qualsevol perill. (Web d'una biblioteca)
 e. [...] es denota al final cert desànim *per part de la Generalitat* (*Diari de Girona*, 31-10-2008)
 f. CrossFit és un nou mètode d'entrenament, que neix [...] com a resposta al creixent desànim *per part de moltes persones que van al gimnàs i que senten que no estan assolint els seus objectius* [...] (Web sobre curses de muntanya)

En la mesura que l'experimentador és [+animat], que té un cert caràcter agentiu i que, a més, s'ha estès l'ús de les construccions nominals passives per la necessitat de marcar l'agentivitat (veg. 6.3.3.2.1), trobem que els noms psicològics admeten, en alguns casos, l'expressió de l'experimentador com a SP^{per part de}.

Malgrat que alguns autors, com hem dit, manifesten reticències en relació amb aquest tipus de construccions, sembla que l'ús d'aquesta locució s'està estenent. És el que fa notar Jiménez Ríos (2001) per a l'espanyol, igual que Giorgi & Longobardi (1991) per a l'italià (veg. capítol 3), de manera que podem considerar que es tracta d'un fenomen que afecta l'àmbit de les llengües romàniques i que segurament té a veure amb l'augment de la presència de textos científics, administratius i jurídics, que tendeixen a recórrer a l'estil nominal i a la veu passiva, en àmbits de gran repercussió en la llengua general, com ara l'àmbit periodístic.

De fet, una mostra que ha esdevingut part de l'estàndard ens la proporciona la *Gramàtica de la llengua catalana*, que explica, en l'apartat del que anomenen *arguments seleccionats* del nom, que «la locució *per part de* també pot introduir en certs casos el sintagma nominal que expressa l'experimentador (el que correspon a noms com *por*, *temor*, *amor*, *desig*, *odi*, *interès* o *admiració*)» (IEC, 2016: 532).

100 Tot i que podria semblar que *preocupació* i *interès* també entrarien en aquesta categoria, creiem que en aquest context que es relacionen amb els verbs *preocupar-se* [per] i *interessar-se* [per], que, com ens fa notar Ginebra, no són l'alternant ergatiu d'un verb causatiu, sinó que s'han convertit en verbs assimilables als psicològics de la classe A (amb un subjecte experimentador). Meinschaeffer corrobora aquesta idea per al francès quan mostra que, mentre que noms com *amusement* (relacionats amb verbs psicològics de la classe B) no admeten *pour* com a preposició introductora de la causa (tema/target) de l'emoció, noms com *interès* sí que ho fan (tot i que ella atribueix aquesta propietat al fet que el nom no té sufix nominalitzador) (2001: 240).

6.3.3.2.5 Els noms relacionats amb verbs inacusatius

Com hem insinuat, considerarem que els noms relacionats amb verbs inacusatius (l'únic argument dels quals rep el rol semàntic de tema) no tenen arguments externs pròpiament dits, sinó arguments *promoguts* (és a dir, seleccionats com a arguments interns de l'arrel categorialment inespecificada però *promogut* en la projecció nominal).

Precisament perquè és un argument *promogut* i no un argument extern pròpiament dit, el tema no pot ocupar la posició d'especificador d'Asp'. Aquests trets distingeixen els arguments *promoguts* externs pròpiament dits:

1. No poden controlar el subjecte PRO de clàusules d'infinitiu de finalitat (**l'arribada de la Maria_i per PRO_i explicar-nos què havia passat*).
2. No poden esdevenir complements agents d'una configuració passiva (*l'augment {del/ *per part del} preu dels productes bàsics*).
3. Es poden realitzar mitjançant el clític *en* si l'SD en què s'insereixen és, alhora, l'argument intern d'un verb com *presenciar*, *observar* (tret que —com veurem més avall— és característic dels temes *promoguts*). Fixem-nos-hi:

- (64) a. Va observar el naixement del seu primer fill.
 b. En va observar el naixement.

A les taules 16–22 podem constatar que els noms relacionats amb verbs inacusatius (com *arribada*, *col·lisió*, *naixement*, *sortida*, *creixement*, *decrement*, etc.) sempre realitzen els arguments com a genitius subjectius si són sintagmes preposicionals, llevat de quan admeten una lectura recíproca (llavors adopten la forma d'SP_{entre}). Ho exemplifiquem amb les oracions de (65), extretes del CTILC (la cursiva és nostra):

- (65) a. L'exportació serà la sortida *de béns* d'aquells territoris.
 b. La sortida *del sol* ja s'efectua més cap al nord.
 c. Es celebra de la mateixa manera que la presentació, abans de la sortida *del primer tren de la Peregrinació*.
 d. [E]ls estímuls que conduiran al naixement *de l'agricultura i de la ramaderia* tenen una llunyana ascendència oriental.
 e. Considerant que entre la posta del primer ou de la nova reina i el naixement *de l'abella* hi ha un interval de vint-i-un dies [...].
 f. En l'avitaminosi beribèrica hi ha decrement *de l'assimilació* i augment *de la desassimilació en conjunt*.

- g. Però en els temps moderns s'ha produït un fenomen de gran transcendència amb l'enorme i ràpid creixement *de les ciutats*.
- h. En els tres anys que passaren fins al casament *de l'hereu* [...].
- i. Participo'l casament *de ma filleta*.
- j. Tot Catalunya temia, en efecte, ja abans de l'arribada al poder *del comte-duc d'Olivares*, que la reialesa donaria un cop fort contra la terra.
- k. Aquestes consideracions, però, no poden ésser un obstacle, un fre, que evitin l'arribada *de la tant esperada Reforma*.

Tanmateix, hem localitzat, en una cerca aleatòria per Internet, substantius que es relacionen amb verbs inacusatius amb complements introduïts per la locució *per part de*. Tot i que són escassos, n'hi ha alguns, que val la pena comentar (la cursiva és nostra):

- (66) a. A més a més, l'entrada *per part de turistes estrangers* és molt restringida. (Blog d'un partit polític)
- b. Arribada *per part de les entitats i recollida de la documentació*. (Horaris d'una jornada esportiva)
- c. El nus correspon principalment a la forma de vida i els esdeveniments que ocorren a Tristany i Isolda, entre [els quals] destaquen [...] [i el] casament *per part de Tristany amb Isolda la de les Blanques Mans* [...]. (Extret d'un web amb redaccions escolars)

Com podem comprovar, en aquests casos, els arguments realitzats com a SP_{per} corresponen a arguments *promoguts*. Tenen, però, el tret [+ animat] (que en dos dels tres casos és [+humà]), cosa que segurament atorga als noms que complementen cert caràcter agentiu i permet que s'interpretin com a noms intransitius agentius, que, per tant, admeten l'expressió de l'argument extern com a SP_{per}. En consonància amb això, es pot adduir que hi ha autors, com Cifuentes (1999), que defensen que en aquests casos els verbs de desplaçament no s'han de considerar inacusatius sinó intransitius —i, per tant, els noms que s'hi relacionen morfològicament també—, ja que llavors el subjecte és un agent i no un tema (especialment si és animat). També Rigau (2013) sosté que un verb com *arribar* pot aparèixer en construccions agentives quan afirma que els verbs de moviment local «poden actuar com a verbs intransitius purs i com acusatius» (2013: 127): de fet, segons explica, ja Fabra (1956) feia notar que els verbs de moviment poden ser verbs d'acció (és a dir, agentius) en una oració impersonal (Rigau, 2013: 131).

Cal dir, però, que l'expressió de l'únic argument d'aquests noms com a sintagma preposicional introduït per la locució *per part de* és una pràctica poc freqüent. És per aquest motiu que, abans de poder afirmar si cal interpretar aquests substantius com a inacusatius (amb un argument *promogut*) o com a intransitius (amb

un argument extern pròpiament dit), caldrà esperar com evoluciona la llengua per veure si més endavant la tendència a l'agentivització dels arguments externs dels noms eventuals d'aquestes característiques es reforça o desapareix.

6.3.3.2.6 Els noms recíprocs o que admeten una lectura recíproca

Finalment, dins de la realització dels arguments externs com a sintagmes preposicionals hem de tenir en compte l'ús de la preposició *entre*, que, en el global de les taules 16–22, representa el 2,4% de les ocurrències en què els noms analitzats presenten un argument extern explícit. En general, aquesta preposició funciona com a introductora de complements subjectius de noms inherentment recíprocs (o relacionats morfològicament amb verbs inherentment recíprocs). És a dir, tot sovint els substantius que admeten l'argument extern realitzat com a SP_{entre} podrien tenir, alternativament, una variant argumental formada per un genitiu subjectiu i un argument intern introduït per *amb*. És el cas de noms com *agermanament*, *casament*, *col·lisió*, *discussió*, *enraonament* o *guerra*. Comparem els exemples de (67) —amb els arguments externs introduïts per *entre*— amb els de (68) —que presenten l'estructura *alternativa* que acabem d'explicar. Tot i que la major part d'exemples estan extrets del CTILC, no hem trobat ocurrències de totes dues estructures amb tots els noms (per això, 68c i e són nostres, com també la cursiva de tots dos grups d'exemples i els claudàtors amb què distingim l'argument intern i l'extern a (68)).

- (67) a. l'esperança en un fructífer i perenne agermanament *entre Espanya i França*
 b. casament *entre la filla del primer i N'Anfós II*, del qual ja s'havia parlat en temps de Pere el Gran, havia estat impedit pel decés d'aquell
 c. A penes ens retrobem i ja comença la col·lisió *entre un i un mateix*.
 d. Avui ha quedat apaivagada la discussió *entre els qui eren partidaris de fer pessebre i els qui ho eren de fer arbre*.
 e. [P]rovocava enraonaments *entre l'oficialitat de la presó i els policies que s'hi passejaven*.
 f. A finals del segle XIVè i a principis del XVè les guerres *entre els nobles* mantingueren força temps paralitzat el treball de la indústria.
- (68) a. L'agermanament [*de La Seu*] [*amb dues ciutats d'Europa*]
 b. [A]favoreix el casament [*de Valldaura*] [*amb Teresa*].
 c. La col·lisió [*del cotxe*] [*amb/contra l'arbre*] va provocar tres ferits.¹⁰¹

101 Fixem-nos que, en alguns casos, l'argument intern d'aquests noms pot estar introduït per la preposició *contra*. En aquest sentit, Ginebra & Llagostera (en premsa) fan notar que la preposició *contra* pot encapçalar complements de verbs inherentment recíprocs. De tota manera, en parlarem més endavant, en relació amb els arguments interns.

- d. Assisteixo a un espectacle insòlit: la discussió [*d'una senyora francesa molt enjoiada, ben vestida i ben calçada, ben pentinada i ben manicurada, ben alimentada i ben perfumada*] [*amb el negre conductor-cobrador de l'autobús 31 interdepartamental*].
- e. ?? L'enraonament [*del professor*] [*amb l'alumna*] va durar ben bé dues hores.
- f. En temps de la guerra [*de Pere el Gran*] [*contra França*], Cadaqués donà el prohom Gras, espia de sagacitat, exemple de lleialtat.

També podem trobar arguments externs introduïts per aquesta preposició en noms que, tot i que no són inherentment recíprocs, poden tenir una lectura recíproca en alguns contextos, com *allunyament*, *comunicació*, *ruptura*, *estima*, *menyspreu* o *odi*, tal com es pot comprovar a (69) (la cursiva és nostra).

- (69) a. Les *Cartes* suposen l'inici de l'allunyament *entre els dos filòsofs*, el qual acabarà [...] amb la ruptura absoluta i amb l'enemistat.
- b. [...] d'aquell depèn que la relació i l'estima *entre el comprador i l'industrial* sigui sincera o de pur ordre.
- c. Vaig alçar-me, perquè és inevitable que tota conversa de tren acabi creant un menyspreu correcte *entre els companys de viatge*.
- d. Sovint he sentit la mort dels afectes més dolorosa que la de les persones, i la idea de la mort em sembla més consoladora que no pas la de la indiferència o de l'odi *entre dues persones que s'han tingut un gran amor*.
- e. L'Arxiu facilitarà la comunicació *entre'ls cooperadors* [...].
- f. Més endavant volgué exercir-lo efectivament i personalment, i amb això es produí la ruptura *entre pare i fill*.

Alguns d'aquests noms també admeten, com els inherentment recíprocs, que el substantiu es projecti amb un argument extern realitzat com a genitiu subjectiu i un argument intern encapçalat per *amb*:

- (70) a. La psicologia dona cada dia major importància a las sensacions, ó sigui a la comunicació [*de l'ànima*] [*ab lo món exterior*].
- b. A mi, això no m'agradava, però la *meua* ruptura *amb ell* vingué quan vaig sospitar del tràfic i consum d'heroïna que circulava pels clubs.

Finalment, hem localitzat l'ús de la preposició *entre* com a introductora de l'argument extern en noms psicològics si l'experimentador és una pluralitat d'individus (és el cas d'*alarma*, *alleujament*, *esvalot* o *indignació*):

- (71) a. L'arítmia respiratòria és sovint la causa d'una gran alarma *entre els que volten el seu portador* [...].
- b. La notícia [...] va produir alleujament *entre les classes benestants*.

- c. Els esvalots *entre els nyerros i els cadells* arribaren al paroxisme.
- d. Va provocar una gran indignació *entre els catalans*.

En aquest context, però, la preposició *entre* no és marca de reciprocitat sinó que serveix per definir, d'alguna manera, la col·lectivitat o el grup d'individus en què es troben els experimentadors —o agents— de l'eventualitat. I és que, si interpretem que en aquests casos es fa un ús espacial de la preposició, podem concebre, com assenyala Sancho Cremades, que «*entre* indica que l'element a localitzar se situa en una àrea definida per uns límits», que sovint es tracta d'un «límit múltiple» i que en aquest cas es pot materialitzar com a plural morfològic (per exemple, *indignació [entre els assistents]*) o bé com a nom col·lectiu (per exemple, *alarma [entre la població]*) (2002: 1769).

En aquest sentit, podem entendre que la preposició indica que la predicació expressada pel nom és holística. En aquests casos, com explica Rigau (2002: 2061), hi ha dues possibilitats de construcció del predicat: o bé amb un subjecte que expressi una pluralitat (que s'indicaria amb la preposició *entre*), o bé amb un subjecte en singular i un adjunt comitatiu introduït per *amb* (que és el que veiem a (70)).

6.3.3.2.7 Recapitulació: la realització dels arguments externs com a sintagmes preposicionals

En aquest apartat hem constatat que una de les realitzacions dels arguments externs dels noms eventuals més productives en català és la de sintagma preposicional, que pot estar encapçalat, bàsicament, per dues preposicions: *de* i *entre*.

En primer lloc, la preposició *de* —que és la menys marcada com a introductora de l'argument extern del nom— és pròpia de la configuració activa dels noms eventuals transitius agentius i la que en principi encapçala l'argument extern si és experimentador o tema *promogut*. Es tendeix a relacionar amb el genitiu llatí, motiu pel qual hi ha força consens a l'hora de designar aquesta realització de l'argument extern com a *genitiu subjectiu*. En segon lloc, *entre* només apareix si hi pot haver una lectura recíproca del nom, si el nom es relaciona morfològicament amb un verb inherentment recíproc o bé si s'interpreta l'argument extern com un grup d'individus situats dins dels límits d'una col·lectivitat.

Amb tot, cal tenir en compte que els noms eventuals transitius agentius admeten la passivització, i llavors l'agent —que en la configuració activa és l'argument extern— es realitza com a adjunt introduït per les preposicions *per* o *per part de*. Aquesta configuració, que en principi només s'admet amb naturalitat, en català, en el cas dels noms transitius que exigeixen un agent i un pacient, s'ha estès a noms intransitius agentius i a noms psicològics l'experimentador dels quals presenta propietats agentives, segurament per la tendència actual d'aquesta llengua a reforçar les propietats semàntiques d'alguns constituents.

El sintagma preposicional no és, però, l'única realització possible dels arguments externs dels noms. A continuació analitzarem les altres possibilitats: els possessius, els adjectius relacionals i els clítics.

6.3.3.3 Possessiu

Tal com expliquen Giorgi & Longobardi, una de les propietats bàsiques dels arguments externs dels noms eventuals és la possibilitat de realització com a possessius, la qual cosa distingeix clarament els arguments interns dels externs. Aquesta mateixa constatació ja la feia palesa Cinque per a l'italià quan deia que només els subjectes del nom (que ell defineix, per a l'italià, com un SP_{di} directament dominat per N") poden ser possessius:¹⁰²

[...] under the assumption [...] that the possessive adjectives are base generated as such in a single position (that of specifier of N') they will be interpreted only as introducing the subject of the NP, never the object [...] (Cinque, 1980: 61).

En català, la idea que només l'argument extern admet la realització com a possessiu ja la trobem en Solà (1993c), que considera que en català el possessiu és més acceptable quan equival al «subjecte» del nom (és a dir, quan és un argument extern) que no pas quan equival al «complement directe» (és a dir, quan és un argument intern directe):

Un dels casos en què certes persones senten com a més estrany l'ús del possessiu és quan el teòric “posseïdor” fa de complement directe del nom determinat pel possessiu. En concret, si parlem d'un artista, se sentiria com a plenament normal una frase com “A la Xina trobem mostres del seu art (o de la seva originalitat)”, on “seu” vol dir “de l'artista”, que és *qui produeix* l'art (subjecte del verb *produir*). En canvi, si parlem d'una eina prehistòrica de sílex i diem “A la Xina trobem mostres del seu ús”, ara, “seu vol dir “de la dita eina”, que seria “complement” del verb usar implícit, i no sembla acceptable (Solà 1993c).

En un estudi sobre els possessius, Abelard Saragossà (2000) posa en relació l'oposició entitat posseïdora/entitat posseïda amb l'oposició causa/efecte, i aplica aquesta proposta a la distinció entre els possessius subjectius i objectius de Solà:

---

102 Cinque (1980) aporta una definició de subjecte i objecte d'N molt similar a la que posteriorment ofereixen Bonet & Solà (1986). Així, Cinque defineix el subjecte d'N com «the NP of a [di NP] PP immediately dominated by N'» (1980: 58), i l'objecte com «the NP of a [di NP] PP immediately dominated by N'» (1980: 59).

En efecte, els «subjectius» tenen repercussions causals sobre l'entitat posseïda (*Pere treballa i, per tant, fa un treball/ el treball de Pere/ el seu treball*), mentre que els «objectius» (tant els «efectuats» com els «afectats») reben conseqüències i, per tant, sembla que cauen fora de les entitats posseïdores (com ara quan algú usa un martell, *l'ús del martell*) (Saragossà, 2000: 244).

Semblantment al que afirmava Solà, la *Gramàtica de la llengua catalana* explica que «si el sintagma conté un complement amb valor d'agent i un altre que s'interpreta com el tema, només l'agent podrà ser representat per un possessiu» (IEC, 2016: 511).

I, en aquesta línia, Ginebra (2001) proposa dividir les construccions amb possessiu en quatre categories:

- a) Subjecte-subjecte: el possessiu correspon a un genitiu subjectiu i l'SD en què s'insereix funciona com a subjecte oracional, com en el cas de la frase *La seva explicació va convèncer tothom*.
- b) Objecte-subjecte: el possessiu equival a un genitiu objectiu i s'insereix en un SD que funciona com a subjecte oracional. En tenim un exemple a *No vull més fibrociment amb amiant: la seva utilització està prohibida actualment*.¹⁰³
- c) Subjecte-objecte: el possessiu és un genitiu subjectiu i l'SD és un argument intern del verb, com el que trobem a l'oració *Entenc la seva decepció*.
- d) Objecte-objecte: el possessiu és un genitiu objectiu i l'SD en què s'insereix és un argument intern del verb. Un exemple d'aquesta construcció el trobem a la frase *L'escàndol financer ha forçat la seva expulsió del partit*.

A partir d'aquí, Ginebra proposa que l'única construcció plenament gramatical en català és la primera —és a dir, la que anomena *subjecte-subjecte*— tot i que també considera admissible la tercera —la que designa com a *subjecte-objecte*.¹⁰⁴

103 En aquest treball considerem que l'estructura en qüestió és passiva i que, per tant, el tema s'externalitza i esdevé especificador d'N'. Amb tot, ja hem vist que precisament la incapacitat d'ocupar posicions als nusos funcionals SAsp i SVeU explica —com el fet de considerar que és un genitiu objectiu— que sigui «poc natural» com a possessiu.

104 Amb tot, fa notar que, en el cas de la construcció subjecte-objecte sovint es pot substituir el possessiu per un datiu, cosa que explicaria per què en alguns contextos aquest possessiu sembla poc natural: «[S]ovint aquesta estructura resulta més natural (i més acceptable) si se substitueix el possessiu per un datiu, que hem de considerar, llavors, un datiu que fa de subjecte del nom deverbals (un *datiu subjectiu*). [...] Pensem, així, que és més adequada la frase *La pluja li ha dificultat l'accés al recinte*, i no *La pluja ha dificultat el seu accés al recinte*» (2001: 22).

La hipòtesi forta —que és la que l'autor d'aquestes ratlles s'inclina a defensar— és que, d'aquestes quatre construccions, l'única que acceptaria amb naturalitat qual-sevol parlant —de l'àrea territorial que sigui, i de la formació i edat que sigui— és la primera, la de subjecte-subjecte. Una hipòtesi més tova admetria també, però sense pretensió de validesa universal, la tercera, la de subjecte-objecte (Ginebra 2001: 22).¹⁰⁵

Giorgi & Longobardi proposen un principi de possessivització regit per un seguit de consicions que ja hem presentat i que tornem a reproduir:

(72) Principi de possessivització (Giorgi & Longobardi, 1991: 66):

- a. A non-genitive phrase may never be expressed as a possessive.
- b. A genitive phrase bearing a possessor role may be expressed as a possessive.
- c. A genitive phrase bearing an external θ -role may be expressed as a possessive only if no possessor is overtly present.
- d. A genitive phrase bearing an internal θ -role may be expressed as a possessive only if no possessor or external argument is overtly present.
- e. No more than one phrase may appear as a possessive.

De la mateixa manera, Brucart (2002) posa de manifest que, en català, el possessiu que apareix en una posició prenominal ha de ser sempre el complement més extern:

Quan concorre amb un SP genitiu que funciona també com a argument del mateix nucli nominal, el possessiu prenominal ha de representar una relació semàntica més externa que la corresponent al SP segons la jerarquia de (98) [...]:

(98) Posseïdor > Agent > Tema/Pacient
(Brucart, 2002: 1506)

I tot i que constata que, quan és postnominal, «no és obligatori que la funció semàntica del possessiu sigui més externa que la corresponent al SP» (Brucart, 2002: 1506) (de manera que en una oració com *Vaig veure una foto teva de la Raquel* el possessiu pot tenir com a referent tant el posseïdor, com l'autor com el tema de la fotografia), també fa notar que «les propietats denotatives del possessiu posposat són més restrictives que les del prenominal, ja que només pot designar ens animats» (2002: 1507).

Podríem dir que els possessius estan estretament lligats als pronoms personals, en la mesura que, al cap i a la fi, poden ser entesos com a pronoms personals

---

105 En aquest mateix article, Ginebra proposa, a més, que l'única construcció que és «és natural amb el pronom *en*» és la quarta (*objecte-objecte*). D'aquest tema, però, en parlarem al proper apartat.

en genitiu. De fet, Todolí (2002: 1343) els classifica com a genitiu dels pronoms personals forts:

Pel que fa al cas concret dels possessius, hi ha una sèrie de paral·lelismes entre aquests i els pronoms personals que justifiquen la seva inclusió en la classe dels pronoms [...]. En primer lloc, els possessius tòncics, com els pronoms personals forts, tenen caràcter d'argument, atès que representen un argument inserit dins un SN. [...] En segon lloc, com els pronoms personals, els possessius es divideixen en anafòrics (els de tercera persona) i díctics (els de primera i segona persona) i estableixen sèries morfològiques amb aquests, d'acord amb les quals els possessius es comporten com a genitius, mentre que els pronoms personals representen el cas recte i l'oblic. [...]

I, en tercer lloc, els possessius i els pronoms forts alternen lliurement en algunes construccions [...]:

- (4) a. Es van asseure davant {de mi/ meu}
 b. Es van asseure davant {de tu/teu}
 c. Es van asseure davant {d'ell/seu}
- (5) a. Aquest quadre és pintat {d'ell/ seu}¹⁰⁶
 (Todolí, 2002: 1343)

Per una altra part, Giorgi & Longobardi (1991) apunten que, si un argument equival a un pronom personal al qual s'ha d'assignar cas genitiu, sempre s'haurà d'expressar com a possessiu, ja que, segons expliquen, «a Case-marking Preposition is licensed iff the assigned Case cannot be directly realized»: és per això que, almenys en llengües romàniques com l'italià, l'occità, el francès o el català no és gaire freqüent que un sintagma format per la preposició *de/di* i un pronom personal ocupi la posició d'argument extern (ni cap altra posició en què pugui ser substituït per un possessiu).¹⁰⁷ Coba Femenia (2004: 240) fa notar aquesta particularitat per al francès i el català. Tal com explica l'autor:

106 Aquests darrers usos s'aparten del nostre àmbit d'estudi, ja que són usos no genitius. Podem comprovar a l'exemple (5) de Todolí, el possessiu també pot funcionar com a agent en algunes oracions passives (sobretot relacionades, si més no aparentment, amb verbs de creació, que són els que regeixen objectes efectuats): *és fet nostre, és pintat seu, és escrit meu*, etc. En aquests casos, el possessiu no sempre pot alternar amb un SP_{de} que regeixi un pronom personal fort: com assenyala Todolí mateixa, «si el complement agent remet a la primera o la segona persona [...] aleshores s'usa el possessiu» (2002: 1343): *és confeccionat {*de tu/teu}, és fet {*de nosaltres/nostre}*.

107 Saragossà explica que «Par (1923: §116 i §293) informa que a l'Edat Mitjana no era gens estrany l'ús del constituent *d'ell* amb valor possessiu» (2000: 202), motiu pel qual tant Badia (1994) com Ruaix (1985) coincideixen a afirmar que «es podria recórrer als pronoms com a mitjà d'evitar l'ambigüïtat» (Saragossà, 2000: 203). De fet, per a Saragossà l'ús de la preposició *de* + pronom personal és una forma pròpia de la llengua col·loquial: «Pel que fa a la llengua parlada, l'ús del constituent *d'ell-a-s-es* en comptes de *seu* deu ser general en la llengua actual» (2000: 203).

Els possessius francesos també equivalen —és clar— al conjunt format per l'article definit + nom + *de* + pronom personal. Així, Dubois i Lagane (1973: 65) presenten aquestes exemples:

Le chapeau de moi és mon chapeau o le fils de lui est arrivé és son fils est arrivé.

Tot i això, asseguren que les primeres frases d'aquestes parelles no es diuen mai: «Si on dit *Le fils de Pierre est arrivé*, on ne dit jamais en revanche **Le fils de lui est arrivé*» [...]. Alguns gramàtics catalans actuals també vacil·len a acceptar aquestes construccions, i només ho fan en el cas que servisquen per a evitar ambigüitats.¹⁰⁸ (Coba Femenia, 2004: 240)

En aquesta mateixa línia, Abelard Saragossà (2000: 219) defineix els possessius com a derivats del sintagma preposicional *de* + pronom definit, seguint el model de la gramàtica de Rafel (1969):¹⁰⁹

L'explicació més clara i simple que conec dels adjectius possessius es troba en Rafel (1969: 179–181). [...] Rafel explica els adjectius possessius recurrent sistemàticament a la preposició *de* i als pronoms definits. És clar que tothom sap que els adjectius possessius tenen algun tipus de relació amb els pronoms esmentats, però també és clar que no tothom, ni de bon tros, explica els adjectius possessius com a «derivats» d'aquests pronoms [...] (Saragossà, 2000: 218–219).

Per a Saragossà, definir els possessius a partir dels pronoms personals —o dels pronoms definits, en la seva terminologia— comporta un bon nombre d'avantatges teòrics i descriptius: permet explicar per què algunes llengües (com el grec clàssic o el sànscrit) no tenen possessius; a més, permet justificar la reducció de l'ús de *llur* en català, així com les raons per les quals concorden en gènere i nombre amb el nucli nominal a què se subordinen tot i que el contingut semàntic de l'adjectiu remeti a un nom definit (Saragossà, 2004: 220–221).

En qualsevol cas, sembla clar que els possessius prenominals es caracteritzen perquè sempre equivalen a pronoms personals genitius i que sempre és l'argument més extern del nom (cosa que impedeix que els arguments interns —com apuntaven tant Ginebra com Solà— es realitzin amb naturalitat com a possessius).

És per això que considerem, com d'alguna manera ja insinuava Brucart (2002), que el principi de possessivització que estableixen Giorgi & Longobardi per a l'italià és aplicable, en bona part, al català.

108 Amb tot, Coba Femenia assenyala que tampoc és una construcció inexistent en català i que, de fet, ja en trobem exemples en català medieval. Segurament, doncs, es tracta d'una tendència afavorida pel principi que estableixen Giorgi & Longobardi (1991) en relació amb l'assignació de cas.

109 Saragossà recorre al terme pronom definit en comptes de pronom personal perquè, segons aquest autor, l'ús d'aquest terme permet solucionar «un bon grapat de deficiències teòriques, metodològiques i terminològiques [sense crear] cap problema nou» (2000: 219).

D'entrada, sembla evident que el possessiu sempre es relaciona amb un genitiu (és a dir, amb un sintagma realitzat com a SP_{de}), ja que un datiu o un complement oblic no es poden realitzar mai com a possessius (segurament perquè no poden funcionar mai com a arguments *promoguts*). Fixem-nos-hi:

- (73) a. la preocupació del Jordi per la selectivitat
 b. la seva preocupació per la selectivitat (*seva = del Jordi*)
 c. *la seva preocupació {del Jordi/ ??per part del Jordi} (*seva = per la selectivitat*)

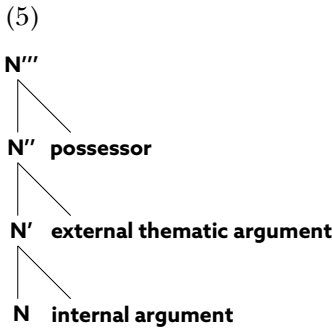
En segon lloc, quan un nom està complementat per un posseïdor (que és un adjunt) i per un argument que podria ser equiparable a un argument extern (com un genitiu d'autoria), un dels dos tendeix a realitzar-se com a possessiu, i, habitualment, és el posseïdor. I, si els dos arguments que apareixen són un argument extern i un argument intern del nom, l'únic que es podrà realitzar com a possessiu serà l'extern. L'argument intern, com ja hem comentat, només podrà ser un possessiu si s'externalitza com a conseqüència de la inserció del sintagma nominal en una configuració passiva (o en el cas dels noms que tenen, com a argument extern, un tema):

- (74) a. el quadre [_{autor} de Picasso] [_{posseïdor} del Pau].
 b. el [_{posseïdor} seu] quadre [_{autor} de Picasso]
 c. *el [_{autor} seu] quadre [_{posseïdor} del Pau]

- (75) a. la visita de la Neus {a/de} Barcelona
 b. la seva visita {a/de} Barcelona
 c. *la seva visita de la Neus (seva= de Barcelona)
 d. la seva visita per part de la Neus (seva= de Barcelona)

Giorgi & Longobardi (1991), de fet, proposen, en aquests casos, una estructura dels sintagmes nominals basada en els tres nivells homogenis, que permet distingir el posseïdor de l'argument extern i de l'argument intern, i en el qual les possibilitats d'assignació dels possessius sempre van dels complements més externs als més interns:

[...][the structure of an NP is likely to have at least the following layers, abstracting away for a moment from the occurrence of the Spec position:

(Giorgi & Longobardi, 1991: 117)

Aquesta jerarquia concorda amb un fenomen que observen Alexiadou, Hageman & Stavrou (2007) en relació amb les possibilitats d'extracció dels genitius. Com assenyalen, si un nom de representació es projecta en un sintagma nominal en què s'expressen el posseïdor, l'autor i el tema, només es pot extreure el posseïdor:

In the French example (65a) the N portrait is followed by three PPs [...]:

(65) a. Le portrait d'Aristote de Rembrandt de Pierre

[...] Only the extraction of the possessor de-PP is possible:

(65) b. Pierre dont_i [_{DP} le portrait d'Aristote de Rembrandt *t_i*] a été vendu

c. *Rembrandt dont_i [_{DP} le portrait d'Aristote de Pierre] a été vendu

d. *Aristote dont_i [_{DP} le portrait de Rembrandt de Pierre] a été vendu

[...]

The extraction facts in (65) correlate [...] with possessor pronominalization, i.e. replacement of the possessive by a pronoun, which for (67a) is also restricted to the possessor:

(67) a. don portrait d'Aristote de Rembrandt

b. *son portrait d'Aristote de Pierre

c. *son portrait de Rembrandt de Pierre

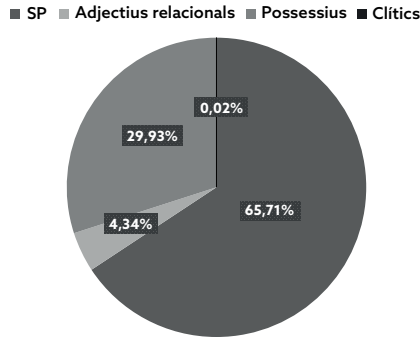
If no possessor is present, and both Creator and Theme are realized, then only the Creator can extract [...] or be replaced by a possessive pronoun [...].

The Theme can only extract or be replaced by a possessive pronoun when neither possessor nor Creator are expressed.

(Alexiadou *et al.*, 2007: 561)

Finalment, sembla prou clar que en català no admetem que un nom estigui complementat per més d'un possessiu (**la meva visita teva*), ja que «un mateix nucli nominal no pot dur més d'un complement d'aquesta naturalesa» (Brucart, 2002: 1506).

En l'anàlisi de les dades del CTILC, hem pogut constatar que l'ús dels possessius és força productiu en català. Així, si només prenem en consideració els arguments externs, el percentatge és de gairebé el 30%:

Gràfic 3. Distribució global de les realitzacions dels arguments externs

Les dades, a més, corroboren la idea que manifestaven Ginebra, Solà o Saragossà: així, la majoria de possessius solen correspondre a arguments externs amb els papers temàtics d'agent o d'experimentador, i no de tema. Amb tot, això no vol dir que aquesta opció no sigui possible: al CTILC hi ha diversos exemples de les construccions que Ginebra consideraria d'objecte-objecte (cosa que significa que hi ha parlants que les consideren gramaticals en català), que il·lustrem a (76) i que proven l'afirmació de Solà que «avui molta gent fa ús del possessiu objectiu sense notar res» (1994: 148):

- (76) a. Intervenen en la *seva* construcció més de 70 peces, fetes amb materials de la millor qualitat, dels quals són de destacar les fustes escollides [...].
 b. Com de costum, serà repartida únicament entre el personal del departament, el qual després l'haurà de retornar per a la *seva* destrucció.

De tota manera, com hem dit, tampoc podem afirmar que aquests exemples corresponguin a cap tendència majoritària: a les taules 23–26 podrem comprovar que els possessius solen equivaler a arguments externs pròpiament dits, especialment quan tenen el tret [+humà].

Hem dividit els noms segons la classificació que hem establert al capítol anterior i que ens sembla significativa per poder explicar el funcionament dels arguments externs en català. Així, la taula 23 conté les dades relacionades amb els noms transitius canònics (és a dir, amb un agent i un pacient —o un tema/pacient). La taula 24 presenta els noms inergatius i els intransitius relacionats amb verbs que regeixen complements preposicionals. A la taula 25 hi hem agrupat els noms relacionats amb verbs ergatius i inacusatius, ja que es caracteritzen perquè presenten, en tots dos

casos, un tema *promogut* com a únic argument del nom. I, finalment, la taula 26 conté les dades relatives als noms psicològics (que agrupem en una sola categoria perquè considerem que, en tots els casos, l'argument extern és un experimentador).

A la taula 23 podem veure, doncs, el cas dels noms transitius: si comparem el percentatge d'ocurrències en què l'agent es realitza com a possessiu (en relació amb el nombre total d'ocurrències del nom amb un agent explícit) amb el percentatge d'ocurrències en què el tema es realitza com a possessiu (respecte al percentatge d'ocurrències del nom amb un pacient explícit) podrem constatar que és molt més habitual que l'agent es manifesti com a possessiu que no pas que ho faci el pacient (encara que sigui *promogut*).

Taula 23. Distribució dels possessius: noms transitius

NOM	Ocurrències amb agent	Possessius	Ocurrències amb tema	Possessius
<i>absorció</i>	42	18 (42,9%)	256	19 (7,4%)
<i>aclariment</i>	1	1 (100%)	59	2 (3,4%)
<i>acompanyament</i>	11	-	32	1 (3,1%)
<i>acusació</i>	65	20 (30,8%)	90	1 (1,1%)
<i>admissió</i>	2	2 (100%)	179	20 (11,2%)
<i>adopció</i>	17	1 (5,9%)	444	11 (2,9%)
<i>agressió</i>	69	8 (11,6%)	104	-
<i>al·lusió</i>	30	6 (20%)	486	-
<i>alliberament</i>	11	6 (54,5%)	407	32 (7,9%)
<i>anàlisi</i>	17	8 (47,1%)	175	3 (1,7%)
<i>arbitratge</i>	21	5 (23,8%)	4	-
<i>ascensió</i>	137	29 (21,2%)	9	-
<i>atac</i>	126	20 (15,9%)	104	-
<i>comunicació</i>	8	1 (12,5%)	7	-
<i>concessió</i>	35	1 (2,9%)	151	1 (0,7%)
<i>condemna</i>	39	20 (51,3%)	68	3 (4,4%)
<i>condemnació</i>	16	1 (6,3%)	94	29 (30,9%)
<i>conducció</i>	2	-	127	9 (7,1%)
<i>coneixement</i>	56	39	258	4 (1,6%)
<i>confusió</i>	39	14 (38,5%)	130	2 (1,5%)
<i>consolació</i>	7	-	14	2 (14,3%)
<i>construcció</i>	5	1 (20%)	242	4 (1,7%)
<i>conversió</i>	148	26 (17,6%)	20	1 (5%)
<i>definició</i>	7	5 (71,4%)	52	2 (3,8%)
<i>demanadissa</i>	3	1 (33,3%)	17	1 (5,9%)
<i>demanda</i>	87	19 (21,8%)	176	1 (0,6%)

110 Aquí incloem *negativa* a la taula dels noms transitius perquè també admet ocurrències amb un tema i, per tant, convé veure si el tema es pot expressar com a possessiu o no. Després, però, l'inclourem dins dels noms intransitius perquè entenem que la lectura del nom es relaciona principalment amb el verb intransitiu pronominal (*negar-se [a...]*).

6.3 Els arguments nominals (I): l'argument extern

NOM	Ocurrències amb agent	Possessius	Ocurrències amb tema	Possessius
<i>denúncia</i>	44	17 (38,6%)	83	-
<i>destrucció</i>	28	3 (10,7%)	557	10 (1,8%)
<i>discussió</i>	80	40 (50%)	106	5 (4,7%)
<i>elecció</i>	58	25(43,1%)	354	22 (6,2%)
<i>enaltiment</i>	3	2 (66,7%)	63	1 (1,6%)
<i>evasió</i>	19	6 (31,6%)	8	-
<i>exclusió</i>	-	-	118	4
<i>guiatge</i>	109	12 (11%)	20	2 (10%)
<i>inclusió</i>	1	1 (100%)	107	11 (10,3%)
<i>intromissió</i>	63	12 (19%)	6	1 (16,7%)
<i>invasió</i>	287	2 (0,7%)	62	1 (1,6%)
<i>inversió</i>	43	8 (18,6%)	102	-
<i>negativa</i> ¹⁰	97	34	21	-
<i>partició</i>	1	-	56	1 (1,8%)
<i>pesquera</i>	5	5 (100%)	3	-
<i>privació</i>	-	-	96	1 (1%)
<i>reciclatge</i>	-	-	21	1 (4,8%)
<i>reclusió</i>	9	9 (100%)	4	2 (50%)
<i>traïció</i>	107	25 (23,4%)	-	-
<i>transmissió</i>	4	2 (50%)	355	6 (1,7%)
<i>triadissa</i>	1	1 (100%)	-	-
<i>utilització</i>	16	2 (12,5%)	592	41 (6,9%)
<i>venda</i>	3	1 (33,3%)	78	2 (2,6%)
<i>victòria</i>	74	17 (23%)	12	-
<i>visita</i>	73	29 (39,7%)	80	-
Total	2.126	505 (23,8%)	6.609	259 (3,9%)

A continuació presentem alguns exemples que il·lustren l'ús dels possessius en el cas dels noms transitius, tots extrets del CICA (la cursiva és nostra). A (77) els possessius corresponen a un agent, mentre que a (78) són el tema *promogut* (i, per tant, pressuposem que s'insereixen en una estructura passiva, com podem comprovar, per exemple, a (78*l*) i (78*n*) gràcies a la presència d'un agent realitzat com a SP per part de).

- (77) a. Cazaux, ha estat un bon amic nostre i així ho palesa la placa d'argent que el club li dedicà en la *seva* visita a les nostres Valls l'estiu del 1950.
 b. I aquesta és la diferència fonamental entre Pere i Judes: Pere pot viure la *seva* traïció en relació amb Jesús, sota la llum de l'amor de Jesús.
 c. Sota el *seu* guiatge [...] uniran els seus esforços en la lluita.
 d. Us suplico que em dirigeu en la *meva* elecció.
 e. L'indret més insostenible de tot aquest afer vergonyós, fou la raó suggerida per sos enemics per a la *seva* destrucció de la llei.
 f. amb la *seva* denúncia de l'estil d'aquest [magistrat] com a representant de la llei i justícia anglesa en aquella *seu* i en aquell dia.

- g. Oh! si es realitzés la meua demanda i Eloah acordés el meu desig!
- h. Terminem aquests comentaris lingüístics registrant el cas típic de l'alguerès amb la *seua* conversió en /r/ de tota /d/ intervocàlica (*seda, cada*).
- i. En la dialèctica [...] trobarem el punt [...] del *nostre* coneixement del Déu real i vivent, terme de la nostra relació de pregària.
- j. Per la *seua* condemnació irada de la Germania (i no sols de les seves violències) el qualificariem d'historiador feroçment cesarista.
- k. [...] durant la nova jornada nacional de protesta "es reafirmarà la *nostra* condemna del règim".
- l. Ja hem tractat explícitament aquesta doctrina en el curs del *nostre* atac a la metafísica, i hem vist que no és falsa sinó mancada de sentit.
- m. Cavendish, l'any 1785, en el *seu* anàlisi de l'aire, havia volgut escorcollar [...].
- n. [A] Sumatra els mestres de màgia sostenen que només per *llur* adopció de l'Islam han aconseguit l'eficàcia de llurs fórmules.
- o. Passada una estoneta arribarem a la fi de *nostre* ascensió.
- (78) a. [...] els metalls poden ser revenuts a les fàbriques per al *seu* reciclatge.
- b. 552 pessetes anuals per béns i indústria que radiquin en aquest terme municipal poden instar *llur* inclusió abans del dia 20 de gener [...].
- c. —I ara —digué Wemmick—, acabat l'interrogatori —cosa que recalçà i repetí per al *meu* guiatge—, aniré al que vaig fer, en havent sentit el que vaig sentir.
- d. [L]a *seua* exclusió de l'establiment es produí amb la mateixa naturalitat que caracteritzà la *seua* entrada.
- e. Carles V es trobava a Barcelona quan va arribar-li la notícia de la *seua* elecció a l'imperi, després de la mort del seu avi Maximilià I.
- f. El marcador incorporat resta en l'interior de l'eritròcit fins a la *seua* destrucció per senectut o hemòlisi.
- g. Com que la *seua* demanda segueix, molt sovint serveixen com a tal una altra planta que abunda als terrenys salobres a la vorera de la mar.
- h. El poble la coneixia per "Creu coberta", pel baldaquí de forma piramidal [...] que se li posà pocs anys després de la *seua* construcció.
- i. Demana pel Pare Sellés; jo li he ensenyat la teua carta i li he recomanada la *teua* consolació, i en lo que ell et digui i aconselli, pensa que hi ha tot el meu sentir.
- j. Perquè el *seu* coneixement [...] assenyalava el camí que també pot portar a una estable convivència política, basada en la mútua comprensió, respecte i estima.
- k. [...] lo Rey volia indicar als encarregats de la custòdia del Comte lo que devien fer en *sa* conducció a Lleyda.
- l. la *seua* admissió per tothom com a fill del senyor de la casa
- m. En una paraula, fixar els límits de la matèria teatral tant com sigui possible, i cloure-la a fi de procedir a la *seua* anàlisi.

n. La difusió massiva de l'avenç aerostàtic, que suposava la *seva* adopció per part del sector popular.

o. [...] ara som en el punt difícil de la qüestió, i per al *seu* aclariment és necessari destriar totes aqueixes coses.

p. El que interessa l'empresari de conèixer no és de saber si el film tindrà gran interès per a un nombre considerable de persones, sinó saber que serà refusat per tan poca gent que pot comptar que podrà efectuar la *seva* venda a tots els racons del país.

D'altra banda, els resultats obtinguts dels noms intransitius que requereixen un argument extern agent (taula 24) mostren, si els comparem amb els dels substantius que tenen un tema *promogut* (taula 25), que l'argument extern té més tendència a realitzar-se com a possessiu quan denota l'agent (o un paper temàtic agentiu) que no pas quan és un tema.

Taula 24. Distribució dels possessius: noms agentius intransitius

Nom	Ocurrences amb argument extern	Possessius
<i>adhesió</i>	262	97 (37%)
<i>blasfèmia</i>	23	9 (39,1%)
<i>bramadissa</i>	2	1 (50%)
<i>clam</i>	230	77 (33,5%)
<i>clamadissa</i>	5	2 (40%)
<i>clamor</i>	78	31 (39,7%)
<i>clausura</i>	23	16 (69,6%)
<i>col·lisió</i>	22	1 (4,5%)
<i>comportament</i>	191	47 (24,6%)
<i>complicitat</i>	106	16 (15,1%)
<i>dimissió</i>	127	22 (17,3%)
<i>dret</i>	226	70 (31%)
<i>embarcament</i>	7	2 (28,6%)
<i>enraonament</i>	19	11 (57,9%)
<i>guerra</i>	31	12 (38,7%)
<i>immersió</i>	22	8 (36,4%)
<i>impressió</i>	17	12 (70,6%)
<i>injúria</i>	47	14 (29,8%)
<i>parlament</i>	167	80 (47,9%)
<i>pelegrinatge</i>	56	43 (76,8%)
<i>preguera</i>	25	20 (80%)
<i>progressió</i>	112	12 (10,7%)
<i>revifalla</i>	70	4 (5,7%)
<i>viatge</i>	89	70 (78,7%)
Total	1.957	677 (34,6%)

Als exemples d'aquests noms amb possessius podem comprovar que l'argument extern es caracteritza sovint pel tret [+humà], cosa que es pot veure en tots els casos tret de (79c) i (79h):

- (79) a. [M]enjaven un troç de pa i sortíen a continuar, cada una pel seu cantó, la fatiga del seu pelegrinatge per botigues i magatzems.
 b. [P]odria, tal com explica que cal fer l'admirable Tucídides, reconstruir l'inici del seu parlament als missatgers.
 c. Així considerat, el català no és romàntic, no sols perquè la seva immersió en l'experiència es troba sempre limitada, com ja he anunciat, per la mesura, sinó també perquè l'experiència és només un primer pas per tal d'assolir el seny, el qual és evidentment antipurità, però també antiromàntic.
 d. [Q]uan la columna hagué passat, tingueren per més prudent tornarsen a voltar la taula, a seguir son enraonament.
 e. El qui no ha demanat la ruptura s'empara en el seu dret.
 f. [H]avia anat a reiterar al Rei la seva dimissió i que el monarca l'havia acceptada.
 g. El pitjor mal que s'us pot desitjar és que el porteu clavat als llavis, el vostre crim; encesa en la gola, com drac flamejant, la vostra blasfèmia.
 h. Catalunya ha proclamat la seva adhesió espontània a la llengua catalana.

A la taula 25 podem comprovar, com hem dit, que els possessius són més freqüents quan el nom que acompanyen té un argument extern pròpiament dit que no pas que quan és *promogut* (sobretot si és humà o, si més no, animat). El percentatge d'ocurrències en què l'argument extern es realitza com a possessiu és, doncs, molt baix en el cas dels noms relacionats amb verbs intransitius i inacusatius.

Taula 25. Distribució dels possessius: noms relacionats morfològicament amb verbs ergatius i inacusatius

Nom	Ocurrències amb un argument extern o promogut	Possessius
<i>abundor</i>	307	10 (3,3%)
<i>acreixement</i>	48	1 (2,1%)
<i>adormiment</i>	6	1 (16,7%)
<i>afebliment</i>	97	3 (3,1%)
<i>afluixament</i>	28	1 (3,6%)
<i>allunyament</i>	84	21 (25%)
<i>apropament</i>	31	4 (12,9%)
<i>arribada</i>	300	72 (24%)
<i>cansament</i>	72	30 (41,7%)
<i>creixement</i>	364	42 (11,5%)
<i>deixondiment</i>	19	2 (10,5%)

6.3 Els arguments nominals (I): l'argument extern

Nom	Ocurrences amb un argument extern o promogut	Possessius
<i>distracció</i>	35	16 (45,7%)
<i>diversió</i>	23	3 (13,0%)
<i>divertició</i>	3	1 (33,3%)
<i>divertiment</i>	28	9 (32,1%)
<i>empobriment</i>	91	2 (2,2%)
<i>enardiment</i>	12	6 (50%)
<i>encariment</i>	86	3 (3,5%)
<i>encisament</i>	5	1 (20%)
<i>enriquiment</i>	84	5 (6%)
<i>envaniment</i>	4	2 (50%)
<i>esvalot</i>	7	1 (14,3%)
<i>esverament</i>	30	9 (30%)
<i>humiliació</i>	49	11 (33,3%)
<i>il·lusió</i>	24	9 (22,4%)
<i>naixement</i>	100	14 (14%)
<i>ruptura</i>	372	2 (0,5%)
<i>satisfacció</i>	103	28 (27,2%)
<i>sortida</i>	81	7 (8,6%)
Total	2.489	316 (12,7%)

La taula 26 permet corroborar la idea que segurament el tret més significatiu que permet explicar la realització com a possessius dels complements argumentals és el tret [+ humà]. Així, el tipus d'argument extern que es realitza més freqüentment com a possessiu és l'experimentador. D'altra banda, la taula mostra que alguns noms psicològics poden construir-se en passiva i externalitzar el complement intern (tema), que llavors pot expressar-se com a possessiu. Aquest fenomen—que de tota manera és molt poc freqüent—, com hem vist, es pot justificar pel caràcter agentiu dels experimentadors d'aquests noms.

Taula 26. Distribució dels possessius: noms psicològics

Nom	Ocurrences amb l'experimentador	Possessius	Ocurrences amb el tema	Possessius
<i>aclapament</i>	16	3 (18,8%)	-	-
<i>admiració</i>	226	60 (26,5%)	155	-
<i>agraïment</i>	257	176 (68,5%)	72	-
<i>al·lucinació</i>	1	1 (100%)	-	-
<i>alarma</i>	34	7 (20,6%)	-	-
<i>alegrança</i>	4	3 (75%)	1	-
<i>amabilitat</i>	88	30 (34,1%)	-	-
<i>amoinament</i>	2	2 (100%)	-	-
<i>amor</i>	255	173 (67,8%)	395	10 (2,5%)
<i>apocament</i>	6	2 (33,3%)	-	-

6 Estudi teoricodescriptiu dels arguments nominals en català (II)

Nom	Ocurrences amb l'experimentador	Possessius	Ocurrences amb el tema	Possessius
<i>atabalament</i>	11	2 (18,2%)	-	-
<i>avorrició</i>	1	1 (100%)	4	-
<i>avorriment</i>	42	18 (42,9%)	38	-
<i>capficament</i>	14	13 (92,9%)	-	-
<i>decaïment</i>	27	8 (29,6%)	-	-
<i>decepció</i>	56	33 (58,9%)	-	-
<i>delectació</i>	17	3 (17,6%)	-	-
<i>delectança</i>	9	2 (22,2%)	-	-
<i>desesper</i>	46	30 (65,2%)	-	-
<i>desesperació</i>	147	66 (44,9%)	-	-
<i>desesperança</i>	15	10 (66,7%)	-	-
<i>desil·lusió</i>	22	9 (40,9%)	9	-
<i>embadaliment</i>	34	16 (47,1%)	-	-
<i>enamorament</i>	26	13 (50%)	26	-
<i>encaparrament</i>	11	5 (45,5%)	1	-
<i>enervament</i>	7	2 (28,2%)	2	-
<i>enfuriment</i>	3	1 (33,3%)	-	-
<i>enuig</i>	88	50 (56,8%)	2	-
<i>enveja</i>	27	6 (22,2%)	59	-
<i>esfereïment</i>	11	2 (18,2%)	-	-
<i>esgarriament</i>	2	1 (50%)	-	-
<i>espaordiment</i>	5	2 (40%)	-	-
<i>estima</i>	69	19 (27,5%)	76	-
<i>fascinació</i>	18	18 (100%)	51	-
<i>indignació</i>	219	80 (36,5%)	-	-
<i>interès</i>	89	33 (37,1%)	112	-
<i>menyspreu</i>	63	31 (49,2%)	189	-
<i>odi</i>	159	103 (64,8%)	234	-
<i>passió</i>	89	50 (56,2%)	35	-
<i>patiment</i>	42	21 (50%)	2	-
<i>por</i>	24	20 (83,3%)	378	-
<i>sorpresa</i>	41	25 (61%)	.	-
<i>temor</i>	62	22 (35,5%)	373	-
Total	2.358	1.172 (49,7%)	2.217	10 (0,5%)

A diferència del que trobàvem en les altres classes de noms, en aquest cas les ocurrences de l'argument extern —en principi, experimentador— com a possessiu són gairebé la meitat del total d'ocurrences d'aquests noms amb argument extern. En aquest sentit, Albert Jané, en un article sobre l'ús del pronom *en* com a complement de nom, fa notar que «els casos en què la llengua sembla rebutjar decididament el pronom *en* a favor del possessiu són aquells en què tant el determinant com el determinat són designacions personals», és a dir, si el referent del possessiu és humà (Jané també fa notar que el possessiu es veu afavorit pel fet que

el nucli complementat també sigui humà, però en el cas que ens ocupa això no és possible, ja que ens centrem en els noms eventuals). De fet, que els arguments que es poden realitzar amb més facilitat com a possessius siguin els que denoten persones és lògic si tenim en compte que, com hem dit, el possessiu es pot entendre com el pronom personal en genitiu.¹¹¹

En definitiva, tot i que el percentatge d'ocurrències de realització dels complements subjectius com a possessius pot semblar percentualment baix en comparació amb el de sintagmes preposicionals, en realitat hi ha substantius els arguments dels quals tendeixen a realitzar-se com a possessius, especialment quan l'argument extern és un agent o un experimentador (i, sobretot, es caracteritza perquè té el tret [+humà]). Com hem vist, també es pot expressar un tema *promogut* com a possessiu –i, a més dificultat, un pacient–, tot i que és menys freqüent i alguns autors manifesten dubtes sobre la gramaticalitat d'algunes d'aquestes construccions.

És cert que això no explica el funcionament dels possessius en català –per fer-ho, caldria una monografia dedicada exclusivament a aquesta qüestió, com afirma Saragossà (2000)–, però sembla que sí que hem pogut comprovar alguns condicionants que expliquen parcialment com es realitzen. Així, podríem dir que, en català, els possessius són pronoms personals en genitiu, i que, en aquest sentit:

- a) són realitzacions productives dels complements argumentals dels noms;
- b) sempre equivalen a l'argument més extern del nom que modifiquen, en la jerarquia *poseïdor* > *agent/experimentador* > *tema/pacient*;¹¹²
- c) només poden correspondre a les funcions semàntiques descrites a b);
- d) són més acceptables, en català, quan corresponen a arguments que presenten el tret [+humà] que no quan substitueixen arguments amb el tret [-humà].

Fins aquí, doncs, hem vist que els arguments externs es poden realitzar com a sintagmes preposicionals –la forma menys marcada dels quals és la de genitiu subjectiu– o bé com a possessius. Aquestes dues possibilitats, però, no són les úniques realitzacions que admeten els arguments externs i *promoguts* dels noms, sinó que aquests complements també es poden materialitzar com a adjectius relacionals o com a clítics. A continuació analitzarem la primera d'aquestes dues possibilitats.

111 Jordi Ginebra ens suggereix una raó pragmàtica que justifica aquest fenomen, que tindria a veure amb el fet que, d'una banda, els possessius són anafòrics i, de l'altra, amb el fet que al llarg d'un text, potser es repeteixen més vegades les referències a les persones que no pas a les coses (o que, simplement, parlem més de persones que no pas de coses).

112 Com ja hem dit, considerem que el posseïdor és un adjunt, excepte si és de possessió inalienable.

6.3.3.4 Adjectiu relacional

En principi, qualsevol tipus d'adjectiu pot ser constituent d'un SD —i, concretament, complement d'un substantiu. Fixem-nos en aquesta oració:

- (80) Abans de la invasió *nord-americana* de l'Iraq hi va haver moltes manifestacions *pacifistes*.

A (81) hi ha dos adjectius que actuen de complements del nom: el primer, el gentilici *nord-americana*, actua d'argument extern d'un nom eventual; el segon, en canvi, restringeix el significat del nom que complementa. Les diferències de significat entre aquests dos adjectius es deuen al fet que cadascun pertany a una de les dues grans classes de mots que s'inclouen dins d'aquesta categoria: mentre que el primer pertany a la subclasse dels adjectius relacionals (també anomenats referencials o argumentals, entre altres termes), el segon pertany a la dels adjectius qualificatius o predicatius.¹¹³

Tal com explica Picallo, amb un adjectiu qualificatiu «s'expressa una o diverses qualitats d'un objecte que, en un context o situació determinats, el parlant vol distingir d'entre moltes altres propietats actuals o possibles» (2002: 1646). En canvi, amb un adjectiu relacional el que es fa és que «es posa en relació l'entitat que denota el nucli nominal amb una altra entitat que denota l'adjectiu».

Hi ha diversos criteris sintàctics i lexicosemàntics que permeten distingir els adjectius relacionals dels qualificatius. Tot i que l'objectiu del treball no és teoritzar sobre aquesta qüestió, creiem convenient recollir les característiques bàsiques que permeten definir els adjectius relacionals i distingir-los dels adjectius qualificatius per així poder explicar més detalladament com funcionen en relació amb l'estructura argumental dels noms.¹¹⁴

Els criteris que exposem els hem recollit de Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009), Bonet & Solà (1987), Levi (1978, *apud* Raskin & Nirenburg 1995) i Picallo (2002).

---

113 Levi (1978), que designa els adjectius relacionals amb el terme *nonpredicating adjectives*, assenyala que aquests tipus d'adjectius han estat anomenats de diferents maneres: «they were variously called “pseudoadjectives”, “attributive-only adjectives”, “denominal adjectives”, “transposed adjectives”, and “denominal nonpredicating adjectives» (1978: 2). Per la seva banda, Picallo (2002) els anomena *adjectius de relació* i explica que «el terme *adjectiu de relació* s'ha aplicat en la tradició gramatical europea, principalment francesa, des dels anys 30», però que també són coneguts com a *pseudoadjectius*, terme més propi de la lingüística americana (2002: 1667).

114 Cal tenir en compte que, com fa notar Picallo (2002), tot i que hi ha criteris morfològics que permeten distingir els adjectius relacionals i qualificatius (per exemple, *maternal*, *paternal*, *fraternal* són qualificatius i *matern*, *patern* i *fratern* relacionals), normalment en català «no hi ha diferències morfològiques entre els adjectius que es poden interpretar tant en sentit qualificatiu com en sentit de relació» (2002: 1669). És per això que sovint cal recórrer a criteris sintàctics, semàntics i contextuals per interpretar-los adequadament.

1. *Gradualitat*

Els adjectius relacionals no són graduals i, per tant, no admeten modificadors de grau, com *molt*, *poc*, *bastant*, etc. Tal com afirma Picallo, «la impossibilitat d'expressar la propietat que indiquen en termes d'una escala de valors hipotètics fa que els adjectius de relació no admetin [...] cap quantificador de grau» (2002: 1668). En canvi, els adjectius predicatius són graduals o escalars i, per tant, excepte els superlatius, poden ser modificats per especificadors de grau:¹¹⁵

- (81) a. la visita (*molt/poc) presidencial a Barcelona
 b. una visita (molt/massa) llarga a Barcelona

2. *Construccions comparatives i superlatives*

Una conseqüència de la no-gradualitat (o no-escalaritat) dels adjectius relacionals és la impossibilitat d'inserció en estructures comparatives o superlatives. Mentre que els adjectius predicatius en poden formar part sense gaires restriccions, els relacionals només admeten la inserció en construccions comparatives o superlatives quan es vol comparar el grau d'adequació a una propietat (Bosque & Gutiérrez Rexach, 2009):

- (82) a. *la decisió més parlamentària que van prendre va ser...
 b. decisió més política que judicial

3. *Coordinació*

Una prova fefaent que dues paraules pertanyen a categories (o a subcategories) diferents és la impossibilitat de coordinació en un mateix sintagma. I és que, tal com demostra Levi (1978), els adjectius predicatius i els no predicatius (és a dir, els adjectius qualificatius i els relacionals) no es poden coordinar com a complements d'un mateix sintagma nominal. Raskin & Nirenburg expliquen «the different syntactic origin/nature of the adjectives [...] blocks the operation of conjoining unlike entities» (1995: 12):

---

115 Aquesta característica ha fet que alguns autors hagin arribat a considerar que els adjectius relacionals o no predicatius no són veritables adjectius, tot i que la majoria sí que els incorporen dins dels adjectius. Raskin & Nirenburg expliquen que «[g]radability is seen as such an essential property of adjectives that many writers include it in their definition of the category [...] without accounting for those legitimate members of the category which are nongradable. In fact, the membership of the non-predicating adjectives in the category is often questioned precisely because of their nongradability» (Raskin & Nirenburg, 1995: 12). Amb tot, aquests autors també assenyalen que Bartning, tot i que parla de *pseudoadjectius* (1976), «introduces a distinction among (a) 'binary oppositions' more commonly known as 'complementary antonyms' (Raskin and Weiser 1987: 116), such as *dead/alive*; (b) 'multiple oppositions,' such as *linguistic/economic/mathematical*, etc. Research; and (c) 'polar oppositions,' more commonly known as 'gradable antonyms' (*ibid.*), such as *cold (colder, coldest)/hot (hotter, hottest)*» (1995: 12). Aquesta classificació mostra que hi ha adjectius no graduals més enllà dels relacionals.

- (83) a. *el viatge presidencial i llarg als Estats Units
b. el viatge llarg i pesat als Estats Units

4. *Presència en construccions predicatives*

Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009) mostren que, mentre que els adjectius predicatius poden funcionar com a predicats nominals, com a complements predicatius o com a predicats secundaris, els adjectius relacionals només poden aparèixer en construccions predicatives si tenen una interpretació contrastiva (85c). En els altres casos sembla que no són possibles o que, si més no, no són *naturals* en català. Bonet & Solà (1986: 31), per exemple, parlen de la «manca de naturalitat de la seva presència en construccions predicatives». Il·lustrem aquests fenòmens a (85):

- (84) a. ?? La decisió és presidencial
b. *Aquesta decisió sembla parlamentària
c. La decisió és presidencial, i no parlamentària.
d. La decisió és/sembla absurda.

5. *Llibertat posicional*

Mentre que els adjectius predicatius o qualificatius tenen llibertat posicional i fins i tot poden ocupar posicions prenominals, els adjectius relacionals sempre es posposen i habitualment ocupen la posició immediatament posterior al verb, si més no en català:

- (85) a. el llarg viatge presidencial als EUA
b. *el viatge als EUA presidencial
c. *el presidencial viatge als EUA¹¹⁶

Bonet & Solà (1986: 32) també fan notar que és preferible –tot i que no bandegen la possibilitat que no sigui així– que els adjectius relacionals apareguin sempre immediatament després del nom que complementen. En paraules dels autors:

La regla (25) també preveu la possibilitat de seqüències diverses de dos o tres constituents en què SN o SPrep es combinin amb SAdj. En la pràctica, no totes aquestes combinacions es donen amb la mateixa naturalitat, car resulten afavorides aquelles en què cap SAdj no es troba a la dreta d'un SN o SPrep. Alguns exemples:

---

116 Cal dir, amb tot, que és cert que algunes d'aquestes restriccions no es compleixen sempre, atès que és possible que apareguin adjectius relacionals en posició prenominal. Així, podríem admetre construccions com *religiós coneixement*, o *monacal elecció*: ara bé, llavors l'adjectiu deixa de ser relacional i adquireix propietats d'adjectiu qualificatiu (per exemple, en aquests casos *religiós* i *monacal* no voldrien dir 'de la religió' i 'dels monjos', sinó simplement 'estricte' i 'vida similar a la dels monjos').

- (37) a. [_{N'} persistència [_{SAdj} presidencial] [_{SPrep} en l'error]]
 (?? persistència [_{SPrep} en l'error] [_{SAdj} presidencial])
 b. [_{N'} teoria [_{SAdj} gramatical] [_{SAdj} generativista] [_{SPrep} de Chomsky]]
 (? * teoria [_{SPrep} de Chomsky] [_{SAdj} gramatical] [_{SAdj} generativista])
 ?* teoria [_{SAdj} gramatical] [_{SPrep} de Chomsky] [_{SAdj} generativista])
 c. [_{N'} interrogatori [_{SAdj} periodístic] [_{SN} a [_{SN} en González]] [_{SPrep} sobre [_{SN} el canvi]]]
 (? *interrogatori [_{SN} a [_{SN} en González]] [_{SAdj} periodístic] [_{SPrep} sobre [_{SN} el canvi]]]
 ?*interrogatori [_{SN} a [_{SN} en González]] [_{SPrep} sobre [_{SN} el canvi]] [_{SAdj} periodístic]])
 (Bonet & Solà, 1986: 32–33)

Per tant, encara que els diversos tipus d'adjectius puguin ser constituents nominals, hem de distingir dues classes d'adjectius amb propietats sintàctiques i semàntiques diferents. D'una banda, tenim els adjectius relacionals (també anomenats *referencials* o *no predicatius*) i, de l'altra, els qualificatius o predicatius. Aquesta distinció és central en els estudis sobre la sintaxi dels adjectius:

The central issue of adjective syntax –and semantics– is the distinction between the predicating and nonpredicating adjectives, which can also be seen as the distinction between qualitative (scalar, gradable) adjectives, on the one hand, and relational (non-scalar, non-gradable) adjectives, on the other, notwithstanding the existence of a class of mixed relational/qualitative adjectives (Raskin & Nirenburg, 1995: 11).

Alguns dels autors que han estudiat l'estructura argumental dels noms en diferents llengües han posat de manifest que els adjectius relacionals poden saturar papers temàtics argumentals. Per tant, mentre que els adjectius qualificatius expressen les característiques físiques o abstractes dels substantius que modifiquen, sense desenvolupar cap paper temàtic de la seva estructura argumental (ocupen, doncs, la posició d'adjunts), els adjectius relacionals associen les entitats denotades pels substantius amb altres dominis o àmbits (Bosque & Gutierrez-Rexach, 2009). En són un exemple clar els gentilicis, però no són els únics:

- (86) a. La colonització europea d'Amèrica va durar diversos segles.
 b. La decisió parlamentària d'ajornar les eleccions ha sorprès tothom.
 c. Durant l'elecció presidencial per part dels francesos no hi va haver incidents destacables.

Com podem veure als exemples anteriors, els adjectius *europea*, *parlamentària* i *presidencial* estableixen una relació entre els substantius que complementen i una altra entitat, en la mesura que equivalen d'alguna manera als sintagmes preposicionals *de l'europeu*, *del Parlament*, *del president* respectivament. Saturen, a més,

papers temàtics de l'estructura argumental del nucli complementat: així, *europèa* i *parlamentària* són agents que ocupen la posició d'arguments externs pròpiament dits; en canvi, *presidencial* seria un tema *promogut*.

En aquest sentit, podem considerar que, a més de totes les diferències que acabem d'exposar, els adjectius relacionals i els qualificatius es distingeixen principalment pel fet que els primers poden funcionar com a arguments nominals (de fet, hi ha qui també els anomena *argumentals*, encara que, com veurem en aquest mateix apartat, no tots els autors hi estan d'acord), mentre que els segons sempre són adjunts.

Bonet & Solà —com ja comentava Levi (1978)— afirmen que «la relació semàntica existent entre els adjectius i el N que complementen és identificable, més o menys directament, amb la que existiria entre aquest N i el nom del qual deriven, en construccions del tipus N SN o N SPrep [...]» (1986: 31). En aquest sentit, estableixen que els adjectius relacionals poden tenir bàsicament tres funcions: subjectiva, objectiva i obliqua (que inclouria el que Levi (1978) separa en funcions locativa, dativa i instrumental).

Hem mostrat com, per a Bonet & Solà (1986) aquesta classificació té implicacions clares sobre l'ordre en què poden aparèixer els adjectius (veg. capítol 4):

L'interessant d'aquesta tipologia és que té una repercussió sintàctica bastant clara pel que fa a les possibles combinacions d'adjectius [...] en el sentit que acostumen a ordenar-se, d'esquerra a dreta, en objectius + subjectius + oblics. Vegeu els exemples següents:

N	+	Compl N'				
integració		objectiu	+	subjectiu	+	oblic
exploració		racial		soviètica		suburbial
pol·lució		lunar		industrial		urbana

(Bonet & Solà, 1986: 32)¹¹⁷

No tots els autors accepten que els adjectius relacionals siguin sempre argumentals i que puguin realitzar totes aquests funcions en el marc del sintagma nominal. Així, Picallo (1991, 1999), Giorgi & Longobardi (1991), Peris & Taulé

117 Picallo (2002: 1677, 1682) manté aquesta idea, quan afirma que l'ordre dels adjectius segueix l'esquema següent: en el cas que el nom es realitzi amb dos adjectius argumentals l'ordre és [nom [adjectiu tema/pacient [adjectiu agent]]] (per exemple, *producció automobilística francesa*); si es realitza amb dos adjectius classificatoris (veg. la classificació que establím més avall), l'ordre és nom - adjectiu(s) classificatoris - adjectius temàtics (per exemple, *producció industrial automobilística francesa*).

(2009) o Resnik (2010) consideren que els adjectius relacionals només poden funcionar com a arguments externs dels noms que modifiquen. Tornem a reproduir, aquí, les paraules de Giorgi & Longobardi: «An Adjective [...] which discharges and actual θ -role, can only express the external one of the Noun it modifies [...]» (1991: 48).

Picallo (2002) matisa la seva posició quan afirma que, si l'adjectiu modifica un nom deverbal o deadjectival, «la interpretació semàntica dels adjectius correspon a les funcions semàntiques legitimades pels verbs o els adjectius que són l'arrel de la qual deriva la nominalització», mentre que, si acompanyen un nom no derivat, «els adjectius temàtics s'associen amb la funció semàntica identificable amb les nocions de possessió (intel·lectual o física) o tema/pacient»:

Considerem els exemples següents:

- (63) a. discurs *papal* (discurs *del papa*)
 b. palau *reial* (palau *del rei*)
- (64) a. planificació *viària* (planificació *de vies* [de comunicació])
 b. reunió *estudiantil* (reunió *d'estudiants*)
 c. erupció *volcànica* (erupció *del volcà*)

En (63) els adjectius *papal* i *reial* s'interpreten com a emissor/agent i posseïdor, respectivament. En (64a) l'adjectiu *viària* rep la funció semàntica de pacient del nom deverbal *planificació*. Aquesta és la funció semàntica que correspon a l'objecte directe del predicat verbal del qual deriva el nom. Finalment, en (64b,c) els adjectius *estudiantil* i *volcànica* s'interpreten com l'agent i el tema, respectivament, dels nominals que tenen com a nucli *reunió* i *erupció*.

(Picallo, 2002: 1674)

Ara bé, tot i que admet que els adjectius relacionals també poden satisfer la funció semàntica de tema, considera que en aquests casos els substantius només poden tenir una lectura resultativa, de manera que manté que els únics adjectius veritablement argumentals són els que indiquen l'agent de l'esdeveniment: «els adjectius de relació que s'interpreten com a pacients o temes no apareixen en nominals sintàcticament passius i només apareixen en nominals sintàcticament actius», mentre que «aquesta restricció no sembla que s'apliqui de manera tan clara quan l'adjectiu de relació és agentiu» (Picallo, 2002: 1676–1677).¹¹⁸

Tanmateix, en la mesura que —com expliquen Bonet & Solà (1986)— en un mateix sintagma nominal poden coocórrer dos adjectius relacionals argumentals, n'hi ha d'haver un que correspongui a l'argument intern (cosa que vol dir que els adjectius relacionals sí que poden correspondre a un argument intern:

118 Recordem que, per a Picallo (1991, 1999), els noms eventuals només poden ser passius.

- (87) L'exploració espacial russa va durar dos anys. (cf. *L'exploració espacial dels russos va durar dos anys.* / *L'exploració russa de l'espai va durar dos anys.*)

A més, com podem comprovar, els adjectius relacionals no presenten les restriccions relacionades amb la jerarquia temàtica que observàvem en el cas dels possessius. Així, si un argument nominal es realitza com a adjectiu relacional, no ha de ser necessàriament l'argument més extern. Per tant, sembla que hi ha d'haver almenys alguns adjectius relacionals que puguin funcionar com a arguments interns.¹¹⁹

No obstant això, Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009) fan notar que els adjectius relacionals són *defectius* pel que fa a les propietats dels arguments nominals; és a dir, no tenen les mateixes característiques que els altres sintagmes que poden saturar papers temàtics de l'estructura argumental dels noms. Així, encara que puguin controlar els subjectes pronominals buits dels infinitius (88) no poden lligar anàfores (89):

- (88) a. l'acord parlamentari_i per PRO_i convocar una consulta el 9 de novembre
b. la invasió nord-americana_i de Kuwait per PRO_i extreure'n petroli

- (89) a. *el debat català_i sobre el seu_i futur
b. *la descripció presidencial_i sobre ell mateix_i

Segurament és per aquest motiu que Badia (1994, 2002) considera que la relació dels adjectius relacionals amb els noms que complementen és més «laxa» que la que hi mantenen els sintagmes preposicionals a què equivalen, cosa que implica, per a aquest autor, que no sempre sigui clar que aquest tipus d'adjectiu pugui ser considerat argumental. Badia afirmava, com hem explicat, que aquests adjectius «ocupen posicions argumentals o quasi argumentals» (Badia 1994: 157) —si bé no especifica quins són els que cal considerar argumentals i quins són quasi argumentals.

En aquest sentit, Bosque (1993), Picallo (2002) i Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009) distingeixen dos tipus d'adjectius relacionals: els temàtics o argumentals —que són els que ocupen posicions argumentals— i els adjectius relacionals de classificació o classificatoris —que simplement restringeixen la denotació del nom i que s'acostarien, d'alguna manera, als adjectius que Bonet & Solà consideren que ocupen posicions argumentals objectives i obliqües. També va en aquesta línia la definició d'adjectiu argumental que aporta Santos Ríó (1995, *apud* Jiménez Ríos 2001):

---

119 Més avall matisarem quins són els adjectius relacionals que poden funcionar com a arguments interns.

Es argumental, en sentido estricto, aquel adjetivo relacional, originariamente denominial [...] que modificando a un nombre, propiamente no califica ni clasifica, sino que recoge de una manera sintética, y posiblemente algo borrosa, la que expresaría de forma analítica un complemento nominal argumental de tipo agentivo o asimilado (*la reacción de Marruecos o por parte de Marruecos, la invasión francesa por parte de Alemania, la entrada de España (en la OTAN)*), posesivo o cuasiposesivo o pseudoposesivo (*los ataques de Alemania, la espada de Cervantes, la nariz de Góngora, cuñada de él*), objetivo (la construcción de Europa, la invasión de Francia, la exclusión de Italia) o pseudoobjetivo (*la anteposición del adjetivo al núcleo*) (Jiménez Ríos 2001: 262).

Com explica Picallo, doncs, els adjectius temàtics són els que «poden establir una associació de tipus argumental amb el nom que modifiquen, semànticament equivalent a la relació que estableixen els possessius o els complements preposicionals amb el nucli del sintagma nominal» (2002: 1670). En són exemples *parlamentària, presidencial* o *policia* a *decisió parlamentària, viatge presidencial* o *interrogatori policia*, respectivament. Alhora, dins dels adjectius temàtics hi ha un conjunt d'adjectius que es caracteritzen perquè denoten grups d'éssers humans: són els adjectius ètnics o referencials. Corresponen bàsicament a adjectius relacionats amb «noms que designen càrrecs administratius, polítics o religiosos», a més de noms propis de persona o gentilicis (Picallo, 2002: 1674), i només poden funcionar com a arguments externs.¹²⁰

Els exemples següents mostren que l'adjectiu *francesa* no és gramatical quan funciona com a argument intern (90c) i que *presidencial* no pot complementar *elecció* en l'alternant actiu del sintagma nominal —és a dir, amb un argument extern (91c):

- (90) a. la invasió alemanya de França.
 b. la invasió francesa per part d'Alemanya
 c. *la invasió francesa alemanya¹²¹
- (91) a. l'elecció parlamentària del president
 b. l'elecció presidencial per part del Parlament
 c. *l'elecció presidencial parlamentària

120 Cal dir que, de vegades, aquests adjectius es poden recategoritzar com a adjectius qualificatius. Ex: *mètode cartesià, visió dantesca, puntualitat anglesa* (Picallo 2002: 1675). En aquest cas, però, ja no parlem d'adjectius relacionals i, per tant, no funcionen com a arguments de cap tipus.

121 A aquest fenomen es pot adduir que hi ha una excepció en els noms recíprocs si, en lloc de dos gentilicis, el nom té com a complement un adjectiu compost. N'és un exemple *guerra russojaponesa*, en el sentit de *guerra entre Rússia i el Japó*. Cal tenir en compte, però, que és possible perquè el nom admet un argument extern múltiple, i no perquè un dels adjectius sigui argument intern i l'altre extern.

En un sintagma com *la invasió alemanya de França*, l'adjectiu *alemanya* té una interpretació agentiva, i l'*SP de França* —que s'ha d'entendre com a pacient— només es pot realitzar com a adjectiu relacional en una construcció passiva (amb la *promoció* de l'argument intern). De la mateixa manera, a *l'elecció parlamentària del president*, l'adjectiu *presidencial* únicament admet una lectura agentiva, i *del president* —que al sintagma anterior és l'argument intern— només pot ser adjectiu relacional si es passivitzava l'estructura: *l'elecció presidencial per part del Parlament*. En cap dels casos, però, s'admeten dos adjectius ètnics o referencials del mateix tipus en un mateix sintagma nominal, ja que s'interpreten com a arguments externs tots dos (és a dir, saturen el mateix argument).¹²²

Per tant, si abans avançàvem que sembla que hi ha uns adjectius que sí que poden funcionar com a arguments interns, haurem de dir que són els adjectius relacionals temàtics no referencials. Així, l'adjectiu relacional pot funcionar com a argument intern (amb el rol semàntic de tema o pacient), cosa que es veu en el fet que poden concórrer amb un adjectiu relacional ètnic o referencial o un *SP_{de}* amb el paper temàtic d'agent:

- (92) a. la producció sucraera americana
 b. la reforma educativa governamental
 c. la demanda petroliera dels europeus

D'altra banda, els adjectius de classificació són els que serveixen per «introduir un domini per classificar un objecte», és a dir, els que «fa[n] referència a una entitat en relació a[mb] la qual restringim la denotació el nom» (2002: 1678). Entre aquests adjectius hi hauria, per exemple, *elèctric*, *atòmic* o *ocular* en els sintagmes *energia atòmica*, *instal·lació elèctrica* o *testimoni ocular*.

Un mateix adjectiu relacional, però, pot pertànyer a les dues classes. És el cas, sobretot, dels gentilicis: per exemple, seguint aquest model, hem de considerar que l'adjectiu *francesa* no és argumental en sintagmes com *cucina francesa* o *literatura francesa*, però sí que ho pot ser a *agressió francesa a Espanya*.

De fet, Picallo (2002) observa que alguns adjectius classificatoris poden satisfer funcions semàntiques dels noms que acompanyen: així, al sintagma *novel·la cavalleresca*, l'adjectiu «podria satisfer la interpretació de tema d'aquest nom de representació perquè l'expressió pot ser sinònima de 'novel·la sobre (o de) cavallers'» (2002: 1678). Amb tot, aquests adjectius permeten, alhora, distingir un tipus de

¹²² Segurament, caldria distingir els ètnics dels referencials, és a dir, els gentilicis —que semblen més «externs»— dels adjectius referits a càrrecs. Així, admetríem un sintagma com *l'elecció presidencial francesa*, en què interpretaríem que els francesos han escollit president. En qualsevol cas, sembla que tant un tipus d'adjectiu com l'altre solen fer referència a l'argument extern, i només poden equivaldre a un argument que s'origina com a intern si aquest hi ha un altre adjectiu interpretable com a argument extern: llevat d'aquest cas, només pot ser argument extern o externalitzat.

novel·la respecte a altres categories (*novel·la picaresca*, *novel·la negra*, *novel·la fantàstica*, etc.), cosa que, segons Picallo, atorga la característica d'adjectiu classificatori a *cavalleresca* i indica que cal considerar aquests adjectius com a adjunts. L'autora considera que podem relacionar els adjectius de classificació amb un seguit de funcions semàntiques pròpies, habitualment, dels adjunts (Picallo, 2002: 1678):

- (93) a. Temporal: *publicació setmanal*, *pluges primaverals*
 b. Meta: *tanca publicitària*, *formació professional*, *crema facial*
 c. Locatiu: *transport marítim*, *tropes frontereres*, *cavitat nasal*
 d. Instrumental: *comunicació telefònica*, *treball manual*, *empremta digital*
 e. Causa: *discriminació sexual*, *problemes financers*, *coma diabètic*
 f. Origen: *formatge asturià*, *malaltia cardíaca*, *residus industrials*
 g. Finalitat: *material quirúrgic*, *local comercial*, *paper higiènic*

De fet, mentre que els adjectius temàtics presenten les mateixes possibilitats de possessivització que els sintagmes en genitiu, les restriccions vistes a l'apartat anterior no afecten els adjectius classificatoris. A (94) mostrem que l'adjectiu pot ser substituït per un possessiu i que, com en el cas dels genitius, només possessivitzar si correspon a un argument extern (o *promogut*). En canvi, (95) permet observar que els adjectius de classificació no poden ser possessius:

- (94) a. la producció [automobilística_{arg. intern}] [alemanya_{arg. extern}]
 b. *la [seva_{arg. intern}] producció [alemanya_{arg. extern}]
 c. la [seva_{arg. extern}] producció [automobilística_{arg. intern}]
 d. la [seva_{arg. promogut}] producció [per part d'Alemanya_{agent (adjunt)}]¹²³
- (95) a. la comunicació telefònica
 b. *la seva comunicació (*seva=telefònica*)
 c. la comunicació telefònica [del fet_{arg. promogut}] [per part del periodista_{agent}]
 d. la [seva_{arg. promogut}] comunicació telefònica [per part del periodista_{agent}]
 e. la [seva_{arg. extern}] comunicació telefònica [del fet_{arg. intern}]

Una altra diferència entre els dos tipus d'adjectius és la que assenyalava Abad (2003: 78) quan fa notar que alguns adjectius relacionals poden ser predicats d'oracions copulatives i poden aparèixer en construccions comparatives. Ara bé, només ho poden fer adjectius relacionals classificatoris que complementin noms resultatius o objectuals, com els que trobem als sintagmes *revista científica* (l'adjectiu pot constituir un predicat nominal: *aquesta revista és científica*) o *classe teòrica*

123 Segurament aquest sintagma provoca estranyesa a alguns parlants, relacionada amb les observacions sobre les possibilitats de possessivització dels temes externalitzats que fèiem a l'apartat anterior. Amb tot, com hem vist, sembla possible en català, si més no actualment.

(*aquesta classe és més teòrica que la de la setmana passada*) (Abad, 2003, 78). Aquests adjectius simplement designen un tipus de revista (que distingiríem de *revista de divulgació*, per exemple) o de classe (*classe teòrica, pràctica, magistral*, etc.). En canvi, si el nom admet estructura argumental, no pot ser subjecte de l'adjectiu relacional, atès que és el nom el que conté la informació predicativa (Abad, 2003: 81).¹²⁴

Des d'un punt de vista quantitatiu, en l'anàlisi que hem efectuat hem pogut observar que la realització dels arguments com a adjectius relacionals és poc productiva en català: només representen el 4,4% del total d'ocurrències d'arguments externs. Amb tot, els percentatges varien en funció de la classe a què pertany el nom que acompanyen i del paper temàtic que tinguin. Quan l'argument extern rep el paper temàtic d'agent i el nom que acompanya és transitiu, té més possibilitats de realitzar-se com a adjectiu relacional que en la resta de casos —cosa que segurament es relaciona amb el fet que molts dels adjectius relacionals que hem localitzat són de la classe dels ètnics o referencials, que tendeixen a desenvolupar un rol semàntic agentiu. Això no implica, però, que els adjectius relacionals tendeixin a aparèixer quan coocorren amb un argument intern en el mateix sintagma nominal (és a dir, per evitar que hi hagi dos sintagmes preposicionals com a arguments d'un mateix nom): de fet, hem constatat que la majoria d'arguments realitzats com a adjectius relacionals apareixen quan són els únics arguments del nom en qüestió. Així, de les 233 ocurrències en què l'adjectiu relacional és l'argument extern d'un nom transitiu, 172 (és a dir, el 73,7%) apareixen com a únic argument realitzat del nom, i només 61 (el 26,3%) es realitzen com a agent en un sintagma nominal en què tant l'agent com el pacient són explícits. No és, doncs, la valència argumental la que determina l'aparició dels adjectius relacionals en aquests casos.

A les taules que presentem a continuació podem observar les diferències de què parlàvem. Com en l'apartat anterior, hem dividit els noms seguint els criteris que hem establert en parlar dels sintagmes preposicionals. Així, la taula 27 conté els noms transitius, que són els que presenten un percentatge més elevat de

---

124 És cert que, com fa notar l'autora (Abad 2003), el fet que l'adjectiu relacional pugui aparèixer en construccions predicatives o no ho pugui fer no depèn únicament del fet que el nucli nominal complementat admeti estructura argumental (o no):

Si esta restricción fuera la única, sería esperable que no se diera el contraste que observamos en (11), donde el ejemplo de (11a) es agramatical porque el nombre es deverbal y el adjetivo selecciona un argumento de su red temática. En (11b), sin embargo, observamos que el mismo adjetivo relacional acompaña a un nombre de objeto, por lo que se esperaría que el resultado fuera positivo y, sin embargo, no lo es.

(11) a. Viaje presidencial - *el viaje es presidencial
b. Mesa presidencial - *la mesa es presidencial

(Abad 2003: 81)

Amb tot, això no impedeix que puguem considerar que la no admissió de l'adjectiu relacional en una oració atributiva sigui una prova que l'adjectiu és relacional —i que, per tant, puguem afirmar que hi ha adjectius relacionals que saturen papers temàtics corresponents a l'argument intern d'alguns noms predicatius.

complements preposicionals realitzats com a adjectius relacionals. A la taula 28 hi ha els noms intransitius agentius, a la 29 mostrem els resultats obtinguts dels noms ergatius i inacusatius i a la taula 30 hi ha les dades corresponents als noms psicològics.

Taula 27. *Adjectius relacionals: noms transitius*

Nom	Ocurrences amb argument extern	Adjectiu relacional
<i>agressió</i>	69	12 (17,4%)
<i>alliberament</i>	11	3 (27,3%)
<i>annexió</i>	53	2 (3,8%)
<i>ascensió</i>	137	8 (5,8%)
<i>atac</i>	126	10 (7,9%)
<i>concessió</i>	35	7 (20%)
<i>condemna</i>	39	1 (2,6%)
<i>condemnació</i>	16	1 (6,3%)
<i>confusió</i>	39	1 (2,6%)
<i>construcció</i>	5	4 (80%)
<i>definició</i>	7	1 (14,3%)
<i>demanadissa</i>	3	1 (33,3%)
<i>demanda</i>	85	2 (2,4%)
<i>descensió</i>	2	1 (50%)
<i>destrucció</i>	28	2 (7,1%)
<i>discussió</i>	80	7 (8,8%)
<i>enaltiment</i>	3	1 (33,3%)
<i>evasió</i>	19	1 (5,3%)
<i>intromissió</i>	63	3 (4,8%)
<i>invasió</i>	315	142 (45,1%)
<i>inversió</i>	43	14 (32,6%)
<i>negativa</i>	97	2 (2,1%)
<i>transmissió</i>	4	1 (25%)
<i>victòria</i>	74	5 (6,8%)
<i>visita</i>	73	1 (1,4%)
Total	1.426	233 (16,3%)

A (96) mostrem alguns exemples d'aquests noms amb adjectius relacionals (la majoria dels quals són ètnics o referencials), extrets del CTILC (la cursiva és nostra):

- (96) a. Arran de l'agressió *japonesa* als EUA [...]
 b. [D]esprés de l'anexió *rusa* de Txertxen i el Daghestan, començaren de pendre cos polític [...].
 c. Segueix á la Associació alpina d'Alemania y Austria, en ordre de antigüetat, lo Club Alpí Italiá, fundat en lo estiu de 1863, á conseqüència de la primera ascensió *italiana* feta al Mont Viso.

- d. Balaguer, en començar l'atac *espanyol* a Barcelona, va caure novament en mans de Felip IV.
- e. [A] l'escalf de la vibració patriòtica de 1905–1907 —contracop de l'atac *militar* a la premsa catalana i de la llei dita “de jurisdiccions”— es desvetllà.
- f. [Q]uan hom decidia treure-les amb motiu de visita *reial* o de l'arribada d'algun personatge.
- g. Un toc de clarí assenyala la victòria *cristiana* i el triomf de la nostra fe [...].
- h. A què atribueix l'èxit de la inversió *japonesa* a Catalunya?
- i. Efectivament, després de la invasió *sarraïna* i de la recuperació de la ciutat de Barcelona, [...].
- j. La producció farratgera ha estat esperonada [...] pel bon mercat que tenen els vedells amb la demanadissa *barcelonina* [...].
- k. [M]entre aquests darrers eren en certa manera formes successòries de dret públic, puix que requerien concessió *reial*, les nostres eren d'indole estricta de dret privat.

Taula 28. Adjectius relacionals: noms agentius intransitius

Nom	Ocurrències amb arguments externs	Adjectiu relacional
<i>adhesió</i>	262	4 (1,5%)
<i>aprofundiment</i>	4	3 (75%)
<i>aptitud</i>	201	3 (1,5%)
<i>blasfèmia</i>	23	1 (4,3%)
<i>clam</i>	230	2 (0,9%)
<i>clamadissa</i>	5	2 (40%)
<i>clamor</i>	78	2 (2,6%)
<i>clausura</i>	23	2 (8,7%)
<i>comportament</i>	191	29 (15,2%)
<i>guerra</i>	31	3 (9,7%)
<i>parlament</i>	167	1 (0,6%)
<i>preguera</i>	25	1 (4%)
<i>progressió</i>	112	8 (7,1%)
<i>revifalla</i>	70	4 (5,7%)
Total	1.422	65 (4,6%)

Vegem exemples d'aquests noms amb adjectius relacionals, que, com en el cas anterior, són majoritàriament adjectius ètnics o referencials (la cursiva és nostra):

- (97) a. A la seva taula hi vaig conèixer Paul Marieton, una figura que està lligada amb els començaments de la revifalla *monàrquica* a França.
- b. [B]en aviat la progressió *portuguesa* cap a l'Índia obligaria a buscar el camí directe, per l'Occident, vers els centres de producció.

- c. I per tant, res de més condemnable, en el fons i en la forma, que aquest darrer parlament *orsità*.
- d. Durant la guerra *russo-japonesa* i després d'un atac frustrat es *dona* l'ordre de retirada.
- e. Crec que la comunicació és el procés central i constitutiu de tota cultura per tal com la comunicació regeix el comportament *humà*.
- f. Segueix el gran clam *animal*, però ara com resignada expressió de conformitat.
- g. I el clam *popular* durava tota una setmana.
- h. va haver-hi molts aplaudiments i també moltes esquinçades de vestits davant la *presidencial* «blasfèmia».
- i. [...] mentre imperi aquest principi econòmic —que és l'ambient propi de l'aptitud *catalana*— la força de Barcelona persistirà.
- j. L'adhesió *popular* s'ha manifestat en cerimònies i ritus [...].

Taula 29. Adjectius relacionals: noms relacionats amb verbs ergatius i inacusatius

Nom	Ocurrences amb arguments externs	Adjectiu relacional
<i>abundor</i>	307	2 (0,7%)
<i>acreixement</i>	48	4 (8,3%)
<i>afebliment</i>	97	1 (1%)
<i>afluixament</i>	28	1 (3,6%)
<i>alleugeriment</i>	2	1 (50%)
<i>alleujament</i>	11	1 (9,1%)
<i>allunyament</i>	84	3 (3,6%)
<i>cansament</i>	72	6 (8,3%)
<i>creixement</i>	364	15 (4,1%)
<i>decaïment</i>	27	1 (3,7%)
<i>deixondiment</i>	19	1 (5,3%)
<i>distracció</i>	35	1 (2,9%)
<i>diversió</i>	23	1 (4,3%)
<i>divertiment</i>	28	4 (14,3%)
<i>empobriment</i>	91	6 (6,6%)
<i>enardiment</i>	12	1 (8,3%)
<i>encariment</i>	86	1 (1,2%)
<i>enriquiment</i>	84	4 (4,8%)
<i>naixement</i>	100	1 (1%)
<i>ruptura</i>	372	12 (3,2%)
<i>satisfacció</i>	103	4 (3,9%)
Total	1.993	71 (3,6%)

A continuació exemplifiquem l'ús d'adjectius relacionals com a arguments de noms relacionats amb verbs ergatius i inacusatius —que tenen com a subjecte un tema *promogut* i que, per tant, tindran menys possibilitats que els adjectius que els acompanyen siguin ètnics o referencials:

- (98) a. Ara, pot succeir que la terra conreable no sigui pas il·limitada, i que la immigració o el naixement *vegetatiu* acabi de parcel·lar tota la terra verge.
- b. Hom creu que els microorganismes poden ser utilitzats per a solventar problemes importants relacionats amb la insuficiència d'aliments, la recuperació i la reutilització de recursos, l'encariment *energètic* i la contaminació.
- c. Pocs indicis hi ha d'una expansió comercial *hel·lènica* consegüent a les guerres perses, però molts d'un continuat i àdhuc creixent empobriment *hel·lènic*.
- d. [L]es primeres fases del deixondiment *nacional*, trobaren a Lleida, com a la resta de Catalunya, un nombre reduït de voluntats abrandades i una ampla indiferència en el gros de la gent.
- e. Acció enzimàtica i creixement *bacterià*
- f. Observem com un dels factors més decisius del creixement *igualadí* és la reconeixença comarcal de la vila com a centre mercader.
- g. [...] la intoxicació produïda per l'esforç a mesura que voreja la fatiga normal es troba augmentada per la intoxicació de la pols i brutícia; [...] pel cansament *retinià* per la llum artificial pobre o mal distribuïda.
- h. L'allunyament *ciutadà* ha tingut conseqüències deplorables.
- i. El cartograma [...] constitueix un bon document per l'abundor *aqüífera* que manifesta.

Taula 30. Adjectius relacionals: noms psicològics

Nom	Ocurrences amb arguments externs	Adjectiu relacional
<i>admiració</i>	226	1 (0,4%)
<i>agraïment</i>	257	1 (0,4%)
<i>amor</i>	255	16 (6,3%)
<i>atabalament</i>	10	1 (10%)
<i>atracció</i>	124	5 (4%)
<i>decepció</i>	56	2 (3,6%)
<i>delectança</i>	9	3 (33,3%)
<i>empipament</i>	4	1 (100%)
<i>enuig</i>	88	1 (1,1%)
<i>enveja</i>	27	1 (3,7%)
<i>estima</i>	69	2 (2,9%)
<i>indignació</i>	219	2 (0,9%)
<i>interès</i>	89	7 (7,9%)
<i>irritació</i>	43	3 (7%)
<i>odi</i>	159	2 (1,3%)
<i>passió</i>	89	5 (5,6%)
<i>patiment</i>	42	2 (4,8%)
<i>temor</i>	62	3 (4,8%)
Total	1.828	58 (3,2%)

Tot i que, segons el que hem presentat, alguns experimentadors tenen trets agentius en relació, per exemple, amb la capacitat de passivitzar, el percentatge d'adjectius relacionals com a realització de l'argument extern és, en aquests substantius, molt baix. Segurament es deu a raons pragmàtiques relacionades amb els tipus de referents que tendeixen a presentar els arguments externs dels noms psicològics. Això no significa, però, que no sigui una configuració possible.

Com podem veure a la taula, n'hem localitzat diversos exemples, alguns dels quals reproduïm a (99):

- (99) a. Els cosins esdevenen els germans titella de la festa, cosa que de fet és un odi *fraternal* reprimít.
- b. Aquella octaveta és l'expressió de l'alt grau d'irritació *pagesa*.
- c. En resum, l'interès *humà* pel llenguatge sembla ésser un impuls innat per a posar en codi i desxifrar.
- d. Aixís acabá en mitx de l'indiferència y de l'*indignació* popular.
- e. [T]emien les corones l'enuig *pontifical*.
- f. I proclamem l'empipament *universal* contra aquell vell que diu que sap què cal saber per viure bé.
- g. Molts de vosaltres deveu haver experimentat la infinita delectança *espiritual* que proporciona trobar-nos dins una esglésiola de muntanya.
- h. [...] paral·lelament i simultàniament a aquesta decepció *atalana*
- i. [L]a cosa greu és que els fills criats en aquest ambient, ni el senten ni el conceben, l'amor *familiar*.
- j. I tot s'ha fet sempre amb aquella senzillesa i espontaneïtat que és la característica més acusada d'aquests grans benefactors, als quals en endavant, estarà en deute permanent l'agraïment *manlleuenc*.
- k. Louis va morir, ja molt gran, a Atenes, el 26 de març de 1940, voltat encara de l'admiració *popular*.

En aquest apartat, doncs, hem pogut veure com, a més de possessius i de sintagmes preposicionals, els arguments externs del nom poden prendre la forma d'adjectius relacionals, i, concretament, d'adjectius relacionals temàtics o argumentals. De fet, hem vist que hi ha un tipus d'adjectius argumentals, els ètnics o referencials, que sempre corresponen a l'argument extern i que tendeixen a denotar l'agent (tot i que no exclusivament). És per això que els noms agentius—especialment els típicament transitius, amb un subjecte agent i un objecte pacient— són els que admeten més freqüentment l'expressió de l'argument extern com a adjectiu relacional.

Les possibilitats de realització dels arguments externs, però, no s'exhaureixen amb els sintagmes preposicionals, els possessius i els adjectius relacionals, sinó

que també en podem trobar d'extrets i realitzats com a clítics. A continuació examinarem aquest darrer cas.

6.3.3.5 Clític

L'última categoria que estudiarem com a possible realització dels arguments externs dels noms és la dels clítics. Com ja hem comentat, alguns complements del nom poden expressar-se com a clítics, cosa que es produeix quan el nucli de què depenen es projecta en un SD que s'insereix a l'oració com a tema o pacient del verb (és a dir, quan funciona com a subjecte d'un verb inacusatiu o com a complement directe d'un verb transitiu). Com explica Joan Solà, a més, «quan el CN és preposicional, en general va introduït per *de*», i «en principi, li correspondrà el pronom *en*» (1974: 30). De la mateixa manera, Todolí fa notar que «la major part dels gramàtics reconeixen al pronom *en* la possibilitat de substituir complements inserits dins un SN en funció de subjecte d'un verb inacusatiu (com *arribar*, *sortir*, *quedar*, *faltar*, etc.) o de complement directe d'un verb transitiu». Per tant, en aquest apartat examinarem, bàsicament, la possibilitat que els arguments externs dels noms eventuais es realitzin mitjançant el clític *en*. Com veurem, només els arguments *promoguts* admeten aquesta possibilitat, que, a més, presenta un seguit de restriccions que exposarem tot seguit.

Al capítol 3 hem mostrat que Giorgi & Longobardi (1991) tracten àmpliament l'extracció dels complements del nom en italià, i consideren que sempre s'ha de produir des de la posició d'especificador d'N', és a dir, des de la posició de l'argument extern. Es basen en Cinque (1980), i, tal com recorden, «[a] basic generalization, first proposed by Cinque (1980), states that in Italian no member of the argument or adjunct frame of a head Noun may be extracted by *wh*-movement or cliticization unless it is the 'subject' of the NP» (1991: 57). De fet, en la mesura que el clític podria equivaldre a un possessiu, podem considerar que l'extracció s'ha de produir des d'una posició en què el complement es pugui manifestar com a possessiu —i, com hem comentat, el possessiu sempre ha de ser un argument extern. Al cap i a la fi, Ginebra (2001) argumenta que els possessius objectius — que solen ser temes o pacients *promoguts*— són *estranys* en català perquè poden ser substituïts per clítics. Fixem-nos en aquests exemples:¹²⁵

- (100) a. Tothom va aplaudir l'exposició dels resultats per part de la Neus.
 b. ??Tothom va aplaudir la seva exposició {*de la Neus/per part de la Neus}.
 c. Tothom va aplaudir-*ne* l'exposició {*de la Neus/ per part de la Neus}.

¹²⁵ Zubizarreta, de fet, formula la hipòtesi de les possibilitats d'extracció en aquests termes: «Among the phrases belonging to the frame of a head N, only that which represents the argument expressible by a possessive can be extracted from Nmax» (1979, *apud* Giorgi & Longobardi 1991: 59).

- (101) a. Vaig presenciar la construcció de les cases per part de l'Ajuntament.
 b. ??Vaig presenciar la seva construcció per part de l'Ajuntament.
 c. Vaig presenciar-*ne* la construcció per part de l'Ajuntament.

En aquesta mateixa línia, i com ja havíem comentat en tractar la qüestió dels possessius, Alexiadou, Haegeman & Stavrou (2007) assenyalen que hi ha una jerarquia per a l'extracció dels constituents d'SN, que reflecteix la idea que com més «extern» és un complement respecte al nom que complementa, més fàcil serà extreure'l de l'estructura argumental d'un nom. Segueixen la hipòtesi següent, formulada per Kolliajou (1999) i que recorda parcialment la regla presentada per als possessius (veg. 6.3.3.3):

To account for these restrictions on PP extraction, it has been proposed that the thematic hierarchy (70a) constrains extraction from the DP (70b), as well as pronominalization:

- (70) a. Thematic hierarchy
 (possessor (Agent (Experiencer (Goal/Source/Location (Theme))))))
 b. Thematic hierarchy hypothesis (Kolliakou 1999):
 The Agent can be extracted only if the possessor is not present, and the Theme can be extracted only if neither the Agent nor the possessor is present.
 (Alexiadou *et al.*, 2007: 561)

Un cas aparentment contradictori amb el que acabem de presentar és el que trobem en oracions com *En té necessitat, d'un ordinador nou*, amb un argument intern pronominalitzat. Ho expliquen Giorgi & Longobardi (1991) per a l'italià:

It is actually true that (143) in the relevant sense is widely impossible in Italian, whereas the examples of (144) are perfect:

- (143) *il suo bisogno*
 Its need (* = the need for it)
 (144) a. *Ne ho bisogno*
 I of-it have need
 b. *Di che cosa hai bisogno?*
 Of what do you have need?
 (Giorgi & Longobardi, 1991: 110)

Per justificar aquest fenomen, però, podem aduir un procés de lexicalització i de reanàlisi, que fan que interpretem *tenir necessitat* com una construcció verbo-nominal que requereix un complement en genitiu: *tenir* és un verb lleuger, que, a més controla l'argument extern del nom.

En qualsevol cas, podem afirmar que un argument nominal només es pot desplaçar i reprendre com a clític si parteix de la posició d'argument extern. En aquest sentit, un tema només ho podrà fer si no hi ha cap altre sintagma que sature la posició d'argument extern, cosa que implica que només es podrà extreure si és un tema *promogut* o bé el pacient d'una construcció nominal passiva. Aquesta darrera consideració permet explicar l'agramaticalitat de les oracions de (103), en contrast amb (104):

- (102) a. *En va supervisar la construcció de Consteco. (*en*= de les cases)
 b. *Van prohibir-ne la utilització dels alumnes. (*en*=dels mòbils)

- (103) a. En va supervisar la construcció per part de Consteco.
 b. Van prohibir-ne la utilització per part dels alumnes.

Ara bé, no tots els arguments externs admeten la substitució per *en*. Així, en les oracions dels exemples anteriors, si volguéssim substituir l'agent de les eventualitats, no ho podríem fer amb el clític *en*, sinó que hauríem de recórrer a un procés de reanàlisi mitjançant el qual l'argument extern agentiu del nom rep el cas datiu (*datiu subjectiu*, segons Ginebra 2001) del verb en qüestió.¹²⁶

En alguns d'aquests casos, la construcció de datiu objectiu alterna amb la de possessiu (motiu pel qual Ginebra 2001 dubtava, en la hipòtesi forta, de la gramaticalitat de les construccions amb aquest tipus de possessius):

- (104) a. ? Van prohibir la utilització *dels alumnes* de telèfons mòbils.
 b. ?? Van prohibir la *seva* utilització de telèfons mòbils.
 b. Van prohibir la utilització de telèfons mòbils *als alumnes*.
 c. *Els* van prohibir la utilització de telèfons mòbils.

- (105) a. ? Van supervisar la construcció *de Consteco* de les cases.
 b. Van supervisar la *seva* construcció de les cases.
 b. Van supervisar la construcció de les cases *a Consteco*.
 c. *Li* van supervisar la construcció de les cases.

Jané —malgrat que Vallcorba (1998) discrepa d'aquesta perspectiva— ja feia notar que la substitució del complement de nom (argumental o no) pel pronom *en* no sempre és possible i que llavors cal recórrer a altres possibilitats de «representar [...] pronominalment [...] el complement del nom (o terme complementari) del complement directe i del subjecte [dels verbs inacusatius]» (Jané, 1998: 17), com són els possessius o els pronoms datius (o bé a l'elisió del complement). Així, Jané assenyala algunes restriccions a l'ús del clític *en*, que Todolí sistematitza al

126 Més endavant reprendrem aquesta qüestió.

capítol sobre els pronoms de la *Gramàtica del català contemporani* (2002). A continuació reproduïm les restriccions que proposa Todolí (i que fan referència tant als arguments dels noms com als adjunts).

(106) Restriccions semàntiques (Todorí, 2002: 1388)

- a) Possible si el nucli del SN és inanimat
- b) Possible si entre el nucli del SN i el complement nominal s'estableix una relació part/tot o si el complement nominal depèn de noms que indiquen col·lectivitat
- c) Possible si el nucli del SN és un nom abstracte o derivat d'un verb
- d) Difícil si el nucli i el complement nominal tenen significat i referència concrets
- e) Impossible si entre nucli i complement nominal s'estableix una relació de possessió inalienable
- f) Impossible si nucli i complement nominal formen una unitat referencial

(107) Restriccions sintàctiques (Todorí, 2002: 1388)

- a) El nucli de què depèn ha de ser exigít directament pel verb i, per tant, no pot ser un SP
- b) El complement nominal ha de seguir immediatament del nucli del SN
- c) El SN ha d'aparèixer en posició postverbal
- d) El complement nominal no ha de ser un infinitiu

En el cas que ens ocupa, dels noms eventuais i dels seus arguments, són rellevants els punts que destaquem a continuació:

1. *La substitució és possible si l'element substituït és inanimat*

Todorí posa de manifest que, per poder pronominalitzar com a *en*, el complement del nom no pot ser [+ animat], fet que deixa fora de la possibilitat de pronominalització els arguments externs pròpiament dits —agents i, segons el que hem vist, experimentadors— i només permet que pronominalitzin com a *en* els temes *promoguts*. De fet, aquest fenomen és, d'alguna manera, la contrapartida del que veïem en el cas dels possessius —que solen substituir complements nominals animats o humans—, cosa que reforça la idea de Jané (1998) i Ginebra (2001) que el català sol rebutjar el possessiu en aquells contextos en què el complement es pot expressar mitjançant un clíctic (i a la inversa). Fixem-nos en aquests exemples:

- (108) a. El Govern vol afavorir el desenvolupament de l'economia local.
- b. El Govern en vol afavorir el desenvolupament.
- c. ??El Govern vol afavorir el seu desenvolupament.
- d. El Govern vol afavorir el desenvolupament (professional) dels joves.
- e. El Govern vol afavorir el seu desenvolupament (professional).
- e. ??El Govern en vol afavorir el desenvolupament (professional).

D'aquesta característica en deriven altres. Així, si l'argument extern no pot ser pronominalitzat com a *en*, tampoc ho podran ser els arguments que estableixin una relació de possessió inalienable amb el nucli nominal, ja que aquests complements es poden relacionar amb els arguments externs. Els complements dels noms relacionals, doncs, hauran de ser substituïts per un datiu (o, en algun cas, per un possessiu). Reprenem els exemples que proposa Todolí (2002: 1386):

- (109) a. *Només cal mirar-ne les galtes per veure que t'has aprimat molt.
 b. Només cal mirar-te les galtes per veure que t'has aprimat molt.
 c. *El Lluís es troba feliç perquè demà se'n casa la filla.
 d. El Lluís es troba feliç perquè demà se li casa la filla.
 e. ?El Lluís es troba feliç perquè demà es casa la seva filla.¹²⁷

Amb tot, hi ha relacions que autors com Leonetti & Escandell (1993) assimilen a les de possessió inalienable i que, com assenyala Todolí, admeten la substitució pel clític *en*, segurament perquè la relació s'estableix entre elements inanimats. Són les relacions de part/tot o les dels noms de col·lectivitat, que podem veure a l'oració *D'aquesta tesi només n'he llegit les conclusions* o a la frase *Deia que no li agradaven les mentides i aquell dia en va dir un bon reguitzell*.

En qualsevol cas, podríem dir que un primer element que hauríem d'observar en les pronominalitzacions és que el referent del pronom sigui inanimat.

2. *El complement substituït ha d'estar en una posició immediatament postverbal i ha de rebre cas directament del verb (sense preposicions)*

Un nucli nominal només admetrà l'extracció dels seus complements com a SP_{en} si l'SD en què s'insereix funciona com a subjecte d'un verb inacusatiu o com a complement directe d'un verb transitiu (és a dir, si ocupa una posició immediatament postverbal) i pot rebre cas directament del verb. Ho il·lustrem amb exemples que aporten Todolí (2002: 1388) i Jané (1998):

- (110) a. *En va comentar les incorreccions de l'original.
 b. Un cop llegit l'original de l'autor en van comentar les incorreccions.
 c. Davant mateix de l'autor va comentar les incorreccions del seu original.
- (111) a. *Abans de publicar el llibre, caldrà fer-lo llegir a una persona que no n'hagi participat en l'elaboració
 b. Abans de publicar el llibre, caldrà fer-lo llegir a una persona que no hagi participat en la seva elaboració.

127 Todolí (2002) assenyala que el possessiu «només hi apareix si té un valor emfàtic» o «si s'estableix un contrast entre dos complements del nom, com en l'oració *Ahir es va casar la seva filla i demà es casa la nostra*.

c. Abans de publicar el llibre, caldrà fer-ne una revisió.

3. El complement nominal no pot ser un infinitiu

Jané (1998) mostra que hi ha noms que solen exigir, com a complement, un SP que introdueixi una subordinada d'infinitiu, com *ganes*, *autorització*, *permís*, *costum*, *desig*, *intenció*, *interès*, *oportunitat*, etc. En aquests casos, només s'admet l'infinitiu en el cas que el nom s'insereixi en una locució verbal que exigeixi un complement realitzat com a SP_{de}: és el cas de *tenir ganes [de...]* (com podem comprovar a *No vindré perquè no en tinc ganes*). També és admissible, segons Jané, quan l'infinitiu acompanya *el dret* (tot i que, com veurem, no és gaire usual). Reproduïm l'exemple que aporta Jané (1998: 22):

- (112) a. Llevar a algú el dret de fer alguna cosa
b. ?Llevar-ne el dret a algú

Ara bé, en la resta de casos aquesta substitució no és possible. Per això, Jané explica que «quan el conjunt format pel verb i el nom no té un significat ple, un valor absolut, la llengua sol recórrer a l'infinitiu genèric *fer* complementat pel pronom neutre *ho*, és a dir, *fer-ho*. Ho il·lustrem a continuació:

- (113) a. *Al final no vaig poder venir, però en tenia la intenció
b. Al final no vaig poder venir, però tenia la intenció de fer-ho.

En resum: podem pronominalitzar com a *en* els arguments nominals corresponents a temes o pacients *promoguts*, inanimats i realitzats com a *de*+SN quan l'SD en què s'insereixen és el subjecte d'un verb inacusatiu o el complement directe d'un verb transitiu.

A continuació examinarem si les dades obtingudes del CICA permeten confirmar aquesta idea. A la taula 31 presentem totes les ocurrències en què els noms estudiats tenien algun argument realitzat com a clíctic.

Taula 31. Ocurrències amb clítics

Noms	Ocurrències amb complements argumentals	Clítics
<i>absorció</i>	302	3 (1%)
<i>adopció</i>	445	1 (0,2%)
<i>al·lusió</i>	502	12 (2,4%)
<i>amor</i>	600	2 (0,3%)
<i>construcció</i>	247	1 (0,4%)
<i>demanda</i>	260	1 (0,4%)
<i>divertiment</i>	33	1 (3%)
<i>dret</i>	755	11 (1,5%)

Noms	Ocurrències amb complements argumentals	Clítics
<i>embarcament</i>	31	1 (3,2%)
<i>enuig</i>	88	2 (2,2%)
<i>enveja</i>	77	12 (15,6%)
<i>naixement</i>	101	1 (1%)
<i>utilització</i>	593	1 (0,2%)
Total	4.036	49 (1,2%)

No totes aquestes ocurrencies corresponen a casos d'ús del pronom *en*, sinó que en els substantius *amor*, *dret*, *al·lusió* o *acusació* el complement nominal només es realitza com a clític quan és fruit d'un procés de reanàlisi, en construccions com *tenir amor/dret [a...]* o *fer al·lusió [a...]*. També és el cas de *tenir enveja* (que admet, com a complement, un SP_a—que llavors pronominalitza com a datiu— o un SP_{de}—que sol coincidir amb arguments inanimats i que pronominalitza com a *en*) i de *tenir enuig* (que exigeix SP_{de} com a complement i que, per tant, pronominalitza com a *en* (tot i que el pronom complementa tota la locució verbal):

- (114) a. Del cor ignocent y pur lo lliri blanch *ne* té enveja [...].
 b. I La veritat: *ne* tench enveja.
 c. De vegades sembla que *li* tinguis enveja, Marcel.
 d. Llavors estávau, Job, en lo sembrar, quan baxar miro á vostres camps la messa; de colps y llatzeríes y flagells, ioh patriarca Job, jo *us* tinch enveja!
 e. Donchs bé; tant y tant donaren á comprendre los castellans l'odi y enveja que *'ns* tenien.
 f. Allí va calar-hi foc i us dic ben verament que si el mateix Heracles l'hagués vist davallar pel rossolant, fent seguir la branca d'avet abrاندada, *n'hauria* hagut enveja.
 g. Em sembla que, al capdavant, *hi* tenim dret.
 h. Si la nostra manera de parlar, i els principis que defensem són contradictoris, ¿ens poden entendre? I és contradictori de renunciar a expressar-nos en català, sistemàticament, i reclamar que *hi* havem de tenir dret.
 i. l'amor que el Pare *ens* té
 j. —Sent aixís, s'esplica l'amor que *li* teniu.
 k. [L]'espectador no *n'ha* de tenir esment fins a fer-*hi* al·lusió, en el diàleg.
 l. Ja *hi* hem fet al·lusió.
 m. [P]uys no seguiren llur vot, Jaume Despuig, Juan Arrom que *'n* tinch enuig, Juan Anglada [...].
 n. [M]es com en Joan demanás la ma de la princesa perque molt li agradava, los pares *n'hagueren* fort enutj, ar era mitg os, mitg persona.

La resta de noms, però, sí que presenten ocurrencies en què el complement nominal pronominalitza com a *en*. Podem comprovar, a més, que les previsions que fèiem es compleixen: els complements substituïts són sempre inanimats i cor-

responen a temes *promoguts*. A més, els SD en què s'insereixen funcionen sempre com a complement directe verbal (la majoria), com a atribut o com a subjecte d'un verb inacusatiu:

- (115) a. Evitar que els centres escolars tinguin barreres arquitectòniques que *en* dificultin l'accés i utilització *per part de tots els alumnes*.
- b. Es la creixença de l'esperit a la plenitud de vida sobrenatural —el Baptisme *n'era el naixement*.
- c. [E]ls mitjans es troben quan *n'existeix la demanda*.
- d. Duia compte de la mesuració de la sal, vigilava la seva extracció i *en* dirigia l'embarcament.¹²⁸
- e. Mentre ell vindrà i planejarà els contractes, vegeu el nostre ballet, i donem-ne el *divertiment* a Sa Altesa Turca.
- f. Aquesta operació, la més interessant, venia a coronar-ne *la construcció*.
- g. [E]n la mesura que les esmentades bases exigeixin mesures d'execució, caldrà la intervenció de la Comissió de Coordinació de la Funció Pública, per proposar-ne *l'adopció* a l'òrgan al qual correspongui.
- h. Pot determinar-se'n *l'absorció* mesurant la radioactivitat present en la femta, en l'orina o en el plasma.
- i. Un cop preparada convenientment la fusta, es disposava la capa de fons o imprimació de la següent manera: primer, una encolada en capes molt primes (a fi de facilitar-ne *l'absorció*).

6.3.3.6 Resum: els arguments externs dels noms eventuals

En aquests apartats hem pogut comprovar que, en català, l'argument extern dels noms eventuals pot saturar els papers temàtics d'agent, experimentador o tema (llavors parlarem de complement *promogut*), a més de pacient (també *promogut*) en les configuracions passives. Aquest argument es pot materialitzar com a genitiu subjectiu, SP_{entre} (noms amb una lectura recíproca), possessiu, adjectiu relacional i pronom clític. A més, l'agent o, en alguns casos, l'experimentador) de la configuració activa es pot recuperar com a adjunt —o, en termes de Grimshaw (1990), adjunt argumental— en la configuració passiva (SP_{per} o SP_{per part de}).

D'altra banda, quan aquest argument s'expressa com a sintagma preposicional o com a possessiu, a més, presenta dues propietats característiques de qualsevol subjecte oracional: la possibilitat de controlar clàusules d'infinitiu i la creació de

128 Cal fer notar, en aquesta frase, l'alternança entre el possessiu —que seria, en termes de Ginebra (2001), d'objecte-objecte— i el pronom, que no sembla seguir el patró que hem pressuposat. Segurament, però, hi ha parlants que no admetrien aquesta oració com a gramatical —de fet, per a nosaltres, el possessiu de *vigilava la seva extracció* és molt forçat.

dominis de lligam. A continuació exposarem breument aquestes dues capacitats dels arguments externs dels noms eventuals.

6.3.4 Propietats de l'argument extern

6.3.4.1 Control de clàusules d'infinitiu

L'argument extern d'una nominalització, igual que un subjecte oracional, pot controlar el subjecte PRO d'una clàusula d'infinitiu. En canvi, l'argument intern no pot controlar mai una clàusula d'infinitiu. Fixem-nos en el contrast entre l'oració de *a* (amb un infinitiu controlat per l'argument extern) i la de *b* (amb l'infinitiu controlat per l'argument intern):

- (116) a. l'atac dels militars_i als civils per PRO_i espantar-los.
b. *l'atac dels militars als civils_i per PRO_i ser espantats.

El control també és possible quan l'argument extern s'expressa com a possessiu:

Otro tipo de dependencia referencial en que los posesivos se comportan como sintagmas plenos argumentales son las relaciones de control [...]. Recuerde que en una oración como (16a) postulamos que el sujeto del verbo matriz «controlaba» la interpretación del sujeto del infinitivo, el pronombre nulo PRO. Las relaciones de control pueden darse dentro de un SD y, en este caso, es posible que el elemento controlador sea un complemento agente (16b) o un posesivo (16c):

- (16) a. Pepe_i insiste en PRO_i comer temprano.
b. La insistencia de Pepe_i en PRO_i comer temprano
c. Su_i insistencia en PRO_i comer temprano

(Bosque & Gutiérrez-Rexach 2009: 621)

Fins i tot un agent no explícit pot controlar l'infinitiu d'una oració final:

- (117) a. l'agressió Ø_i a la víctima per PRO_i robar-li la cartera
b. la visita Ø_i a la ciutat per PRO_i millorar-hi les relacions comercials

Giorgi & Longobardi (1991: 135), com ja hem comentat, consideren que hi ha «subjectes buits» en el marc de l'SN, i que aquests subjectes poden satisfer els requeriments de control d'un subjecte PRO d'una subordinada final d'infinitiu, sempre que no hi hagi hagut un procés de passivització de l'SN (i, per tant, una *promoció* del tema/pacient): aquesta idea reforça el nostre postulat que els noms exigeixen un argument extern (que és obligatori i que, si no es manifesta explícitament, s'ha de considerar buit).

Si hi ha hagut un procés de passivització, però, l'element que controla el subjecte PRO de la clàusula d'infinitiu és l'adjunt agentiu, ja que un argument *promogut* no té mai aquesta capacitat:

- (118) a. l'enderrocament dels edificis_i per part de l'Ajuntament_j per PRO_{*i/j} construir-hi un pavelló
 b. la reducció de la despesa_i per part del Govern_j per PRO_{*i/j} complir els objectius de dèficit.

De fet, és en part per això que, com hem vist, Grimshaw considera que els SP^{per}_{part de} són adjunts argumentals (en paraules seves, «by-phrases behave like neither arguments nor adjunct», 1990: 43).

Ara bé, en qualsevol cas, podem dir que la capacitat de controlar clàusules d'infinitiu és un dels elements que permeten distingir els arguments externs i els arguments interns dels noms eventuals, alhora que és un dels elements indicadors de l'eventualitat del nom i de la presència d'estructura argumental.

6.3.4.2 Creació de dominis de lligam

Els arguments externs dels noms, com en el cas dels arguments externs oracionals, poden lligar elements anafòrics, ja que poden satisfer les condicions de la teoria del lligam, que Bosque & Gutiérrez-Rexach (2009) exposen de la manera següent:

En la teoría del ligamiento se usa el término estar ligado con el siguiente sentido:

- (31) Un elemento β está ligado por otro α si y solo si:
 a. α y β son argumentos (distintos) de algún predicado.
 b. β es referencialmente dependiente de α , es decir, toma de él su referencia y comparte su mismo índice.
 c. α manda-c a β .
 d. Los rasgos de género, número y persona de β (expresos o tácitos) concuerdan con los de α .

(Bosque & Gutiérrez-Rexach, 2009: 565)

I, perquè es pugui aplicar el lligam, cal que els arguments se situïn en un àmbit o categoria de recció, que, seguint els autors que acabem de citar, podríem definir així:

- (119) La categoria de recció CR de α és la categoria sintàctica mínima que conté α , el rector de α i un subjecte.

Per tant, els sintagmes nominals poden constituir dominis de lligam en què hi hagi elements anafòrics o elements pronominals lligats:

(120) La renúncia d'aquell polític, a la seva, identitat és un exemple d'autoodi.

Bosque & Gutiérrez-Rexach fan notar, a més, que en espanyol l'ordre de l'element anafòric és, en alguns casos, indiferent, cosa que reforça la idea que els noms amb estructura argumental poden constituir una categoria de recció:

Una propiedad interesante de estas construcciones es que el orden en que aparecen el reflexivo y su antecedente dentro del SN no parece que importe demasiado. Es muy importante, en cambio, que el antecedente ocupe una posición sintáctica más prominente en la configuración que el elemento que liga, como se observa en (51):

- (51) a. Las declaraciones de los detenidos sobre sí mismos
b. Las declaraciones sobre sí mismos de los detenidos.
c. *Las declaraciones de sí mismos sobre los detenidos.
d. *Las declaraciones sobre los detenidos de sí mismos.

Como puede verse, son gramaticales los SSDD de (51) en los que el antecedente del reflexivo es el argumento externo del predicado (*declaraciones*, en este caso), sin importar que el reflexivo esté situado delante o detrás del otro argumento.

(Bosque & Gutiérrez-Rexach, 571–572)

Aquesta possibilitat demostra que mentre que els arguments externs dels noms eventuals poden lligar anàfores —com els arguments externs verbals—, els arguments interns directes no ho poden fer (veg. 4.3).

Fins aquí hem presentat, doncs, com s'han de concebre els arguments externs dels noms eventuals en català, quins papers temàtics poden realitzar, quina forma sintàctica poden prendre i quines propietats permeten distingir-los dels arguments interns, que són els arguments que analitzarem a l'apartat següent.

6.4 Els arguments nominals (II): els arguments interns

Si en l'apartat anterior presentàvem com es manifesten els arguments externs, en aquest prendrem en consideració els arguments interns, que distingirem segons si són arguments interns directes —que equivaldrien al complement directe d'un verb transitiu— o arguments interns indirectes o oblics —que equivaldrien als complements indirectes i preposicionals dels verbs, a més dels complements predicatius (que poden ser argumentals o no).

6.4.1 Concepte i tipus

Si partim de les propostes terminològiques de Williams (1981) en relació amb l'estructura argumental, haurem de dir que els arguments interns són tots els arguments d'un predicat que es generen en posicions internes d'aquest predicat, és a dir, són els arguments seleccionats o subcategoritzats. Per tant, tots els arguments requerits per un predicat que no són l'argument extern —que hem definit com a 'argument més prominent d'una estructura predicativa'— s'han de considerar arguments interns: a diferència del que passava en el cas de l'argument extern, d'arguments interns n'hi pot haver més d'un.

Com ja hem pogut comprovar, en aquest treball seguirem la idea dels autors que, com Marantz (1984) o Gràcia (1995), proposen distingir entre argument intern directe i argument intern indirecte o oblic. L'argument intern directe és el que, com expliquen Bosque & Gutiérrez-Rexach, en el cas del verb es realitza estructuralment «bajo V' y en condiciones de hermandad estricta con el verbo, lo que coincide muchas veces con el complemento directo» (2009: 257). En canvi, l'argument intern indirecte o oblic és el que, en el cas del verb, és introduït per una preposició i no es generaria en una posició precedida immediatament per V. Seria el que, en paraules dels autors que acabem de citar, «se realiza como segundo complemento, noción que incluye el complemento indirecto, pero también el complemento de régimen» (Bosque & Gutiérrez-Rexach, 2009: 257-258).

Més enllà de les possibilitats de realització, una de les qüestions més debatudes en l'àmbit de l'estructura argumental és l'obligatorietat dels arguments interns. D'una banda, hi ha autors que consideren que, a diferència del que passa amb els complements argumentals dels verbs, els arguments nominals no sempre són obligatoris. En aquest sentit, Badia afirma que «els noms són molt menys estrictes que els verbs respecte de l'obligatorietat dels seus complements, de manera que podem trobar noms predicatius sense un complement que el verb exigiria sempre» (2002: 1599). Per exemple, mentre que una oració com **es dediquen a construir* és agramatical, l'oració *dediquen bona part del seu temps a la construcció* és perfectament admissible. Amb tot, és cert que hi ha noms i sintagmes nominals que exigeixen la presència d'un argument intern (alguns noms relacionals, o substantius com *ganes*: *les ganes del Jordi *(de viatjar)*), i segurament és aquesta dualitat entre els noms que exigeixen els complements argumentals i els noms que no ho fan el que ha portat alguns autors, com Grimshaw (1990) o Picallo (1991, 1999), a qüestionar que els complements no obligatoris puguin ser considerats argumentals (i fins i tot hi ha qui s'ha qüestionat, precisament per això, que els noms puguin tenir estructura argumental). Ho expliquen Alexiadou, Haegeman & Stavrou:

[...] the very optionality of argument realizations with nominals led Anderson (1984), Higginbotham (1983), Dowty (1989) and others to propose that nouns crucially differ from verbs in that they lack arguments and, as a consequence, that nouns lack argument structure altogether.

However, the flexibility exhibited by the nouns [...] has been argued to be only apparent due to a fundamental ambiguity in the nominal system. In particular, several researchers have pointed out that some nouns are systematically like verbs in their argument-taking capacities, while others are quite different and in fact take no arguments at all (see Grimshaw 1990; Lebeaux 1986; Roeper 1987; Zubizarreta 1987, and references therein) (Alexiadou *et al.*, 2007: 496).

Nosaltres, però, considerarem que podem parlar d'estructura argumental fins i tot en el cas de complements no obligatoris, ja que sembla que ni tan sols en el domini verbal l'obligatorietat pot ser l'única condició per considerar que un determinat complement és argumental. A l'apartat següent tractarem aquesta qüestió amb més deteniment.

6.4.2 L'obligatorietat dels arguments nominals

Al capítol 3 hem vist que Grimshaw (1990) distingeix els arguments nominals dels complements i dels adjunts perquè els primers formen part de l'estructura lexicoconceptual de noms d'eventualitat complexa, mentre que els segons són els modificadors dels noms d'eventualitat simple i els tercers són tots els modificadors que no pertanyen a l'estructura argumental de cap predicat. Amb tot, la prova fonamental que, segons l'autora, permet diferenciar els tipus de complements és l'obligatorietat: per a ella, mentre que els arguments sempre són obligatoris, els complements i els adjunts són opcionals. Grimshaw afirma que «if the a-structure of a nominal has exactly the same status as that of a verb, it must be satisfied. The prediction is, then, that complement to complex event nominals will be obligatory». Per a Grimshaw, doncs, només tenen arguments els noms d'eventualitat complexa, que permeten una doble anàlisi (temàtica i aspectual), de l'estructura del sintagma nominal. En aquest mateix sentit, Picallo afirma que l'expressió de l'argument intern és sempre obligatòria, ja que, segons explica, els noms de procés (eventuals) han de complir el principi de projecció, que implica que el criteri temàtic s'ha de complir tant a l'«estructura profunda» com a l'«estructura superficial» com a la forma lògica (i que, per tant, els arguments d'un nucli predicatiu s'han de realitzar obligatòriament). Picallo expressa així el seu posicionament:

It has often been pointed out (see, among others, Lebeaux 1986 and Grimshaw 1990) that event/process nominals—syntactic nominals, according to our hypoth-

esis—must satisfy the Projection Principle. This principle does not appear to be in effect in result and non-deverbal (i.e. lexical) nominals.

[...]

Agentive, temporal and purposive adjuncts are only licensed in syntactic (event/process) nominals. [...] the internal argument must be syntactically realized in these constructions.

As opposed to syntactic nominals, lexical nominals can appear argumentless. (Picallo, 1991: 311)

Giorgi & Longobardi (1991) també donen validesa a aquesta idea:

The Projection Principle establishes that lexical structure must be represented categorially at every syntactic level. To be more precise, it requires that the θ -criterion [...] be met at D-structure, S-structure and LF. [...] if an argument is understood in a certain position, it must be there, even when it is not phonetically realized; if this is the case, then a so-called 'empty category' has to be instantiated in the position in question (Giorgi & Longobardi, 1991: 15).

I Borer (2014: 71), quan enumera les propietats de les nominalitzacions eventuals, afirma que tenen papers temàtics relacionats amb les eventualitats i arguments interns obligatoris.

És indubtable, d'una banda, que l'obligatorietat és un factor que està molt relacionat amb la consideració d'un complement com a part de l'estructura argumental. Amb tot, autors com Resnik (2010) posen de manifest que hi ha contextos que permeten provar, alhora, que un nom és eventual i que no requereix la presència de l'argument intern, cosa que condueixen a pensar que l'obligatorietat de l'argument intern com a prova que un nom és eventual i que admet estructura argumental s'hauria de revisar. Així, oracions del tipus de les que presentem a continuació contenen noms amb una interpretació eventual clara i que no necessiten l'argument intern (Resnik, 2010):¹²⁹

---

129 Per a Resnik (2010) «la afirmación de la obligatoriedad en la realización del argumento interno de las nominalizaciones eventivas [...] es esencialmente válida» (2010: 86), ja que permet establir una distinció interessant entre dos tipus de noms: els substantius que «en ninguna circunstancia requieren de la manifestación de ese argumento (nombres no verbales y nominalizaciones resultativas)» i els que «algunas circunstancias la requieren (nominalizaciones eventivas)». Alhora, però, manifesta dubtes sobre aquesta qüestió, i es planteja si realment és un diagnòstic clar per distingir els complements argumentals dels adjunts: «En cuanto a la opcionalidad, está claro que no es un diagnóstico muy fiable para distinguir un sintagma argumental de uno que no lo es; por un lado, existen adjuntos obligatorios en algunas construcciones [...]; por otro, muchos verbos transitivos suelen tener objetos nulos con referencia inespecífica, y ese no es solamente el caso de los típicos verbos con objetos internos o cognados, como *comer* o *cantar* [...], sino el de otros como *construir* en contextos como *Lo importante es construir pensando en el futuro*» (2010: 134-135).

- (121) a. Va presenciar la filmació (de la pel·lícula).
b. Com era la ciutat abans del bombardeig?

De la mateixa manera, Badia (1994, 2002) afirma que, en el cas de les nominalitzacions, no hi ha cap argument obligatori:

[...] no tots els espais argumentals d'un predicat han d'ésser omplerts per complements quan aquest es presenta nominalitzat. De fet, no hi ha cap argument estrictament necessari en el cas de les nominalitzacions, ja que [...] la seva funcionalitat pragmàtica és la de permetre al parlant de referir-se a esdeveniments, estats o processos en el món, i això pot ser possible de fer-ho sense una menció explícita de tots els participants en la situació referida (Badia, 1994: 84).

Convé tenir present, de fet, que el fenomen de la no-obligatorietat també el trobem en l'àmbit de la complementació verbal (*la Berta canta; la Berta canta [cançons]*). I és que, com recorda Badia, «a la llengua hi ha prou mecanismes que permeten ometre arguments, generalment en forma d'alteracions de l'estructura gramatical» (1994: 84).

Per tant, sembla que no es pot adduir, com a justificació principal del fet que un nom tingui estructura argumental (o no) l'obligatorietat dels complements interns. D'alguna manera Grimshaw ja reconeix aquest fet quan afirma que «even direct objects of verbs are sometimes optional» (1990: 49), però a la pràctica només considera argumentals els complements dels noms que exigeixen que el tema es materialitzi.

És més: en tots els casos que presenten els autors que postulen aquesta obligatorietat, el que és exigut no és sempre l'argument intern —o no és qualsevol argument intern—, sinó que habitualment l'obligatorietat es restringeix al pacient o al tema d'un nom transitiu, i, com que els autors que defensen aquesta hipòtesi també són els que consideren que els noms eventuals són passius, el pacient a què es refereixen sempre és el pacient d'una construcció passiva. Per exemple, tant Picallo (1991, 1999) com Resnik (2010) afirmen que «l'argument intern» és obligatori quan l'agent del nom s'expressa com a *per part de*.

Com hem vist, no podem considerar que en aquest cas el tema sigui un veritable argument intern: si entenem que la nominalització és passiva, haurem d'assumir que en aquest cas el tema s'ha *promogut* i que, per tant, és un argument extern. A més, els arguments interns que no tenen el paper temàtic de tema o de pacient no acostumen a ser obligatoris. Fixem-nos-hi:

- (122) a. Vaig presenciar el repartiment *(de queviures) (a les víctimes del terratrèmol) per part de la teva ONG.

b. La construcció de cases (per part del Govern) immediatament després del terratrèmol.

En l'àmbit de la complementació verbal també es produeix aquest fenomen. Així, amb verbs com *donar* o *regalar* (123), podem ometre l'argument indirecte, però no el directe, cosa que mostra que, com explica Badia, «en el cas dels verbs el tema és el més difícilment omissible; tot i que hi ha tota una classe de verbs, per als quals això és habitual (es tracta, és clar, dels verbs anomenats precisament d'elisió d'objecte)» (1994: 84):

- (123) a. {Regalaré/donaré} aquests llibres a l'Àngels.
 b. {Regalaré/Donaré} aquests llibres.
 c. *Regalaré/Donaré

Per tant, fins i tot si seguim Grimshaw (1990) o Picallo (1991), hem pogut comprovar que els únics complements que sí que semblen obligatoris són el tema i el pacient, i només si són el tema o el pacient *promoguts* d'una configuració passiva.

En aquest sentit, i a diferència d'autors com Giorgi & Longobardi (1991) —que afirmen que els arguments externs dels noms no són mai obligatoris perquè no es compleix el principi de predicació—, en aquest treball considerem que, precisament en la mesura que la posició d'argument extern és estructural, cal aplicar el principi de predicació també en el cas del sintagma nominal. Això és el que fa possible justificar per què un argument extern implícit pot controlar una clàusula d'infinitiu (veg. 6.3.4.1), per què hi ha nominalitzacions que admeten una lectura eventual encara que apareguin sense complements o per què el tema és obligatori en les construccions passives. És cert que l'argument extern no es materialitza sempre, però caldrà considerar que llavors els noms predicatius tenen un «subjecte nul».

Per tant, en aquest treball considerarem que els arguments interns no són obligatoris en els noms eventuals —i que l'obligatorietat dependrà, en tot cas, de factors contextuais o fins i tot pragmàtics. En canvi, considerarem que l'argument extern (o un argument *promogut*) és exigit sempre.

A continuació examinarem les realitzacions de tots aquests arguments.

6.4.3 Els arguments interns directes

Com acabem d'explicar, seguirem Marantz (1984) o Gràcia (1995) en la distinció entre els diferents tipus d'arguments interns i per això designarem els arguments que són constituents immediats d'L' (i que, per tant, es generen com a germans del nus L) com a arguments interns directes. Aquests arguments coincideixen

molt sovint amb el complement directe verbal i habitualment desenvolupen els rols temàtics de tema o pacient. Vegem-ne alguns exemples (la cursiva indica l'argument intern):

- (124) a. Tothom va veure l'agressió d'aquell jove *a un passatger del metro*.
b. El seu seguiment *del pacient* durant unes quantes setmanes li va permetre determinar què tenia.
c. La por del meu pare *de patir un accident de trànsit* fa que extremi les mesures de seguretat a la carretera.
d. Vaig presenciar l'intent del president *de convèncer-nos del fet que ja no hi ha crisi*.

Amb tot, com assenyalen Levin & Rappaport Hovav per als verbs, els arguments interns directes poden ser de diversos tipus. En anglès, per exemple, els complements directes verbals poden saturar des del rol semàntic de pacient —que és el més prototípic com a argument intern directe— fins a l'estímul, passant pel tema, per la meta, el camí o l'origen:

All languages realize patients —and themes, if these are distinguished from patients— as objects, but some languages allow various types of nonpatients as objects as well. English is particularly liberal in this regard, as the following examples strikingly illustrate:

- (41) The engineer cracked the bridge. (patient)
The engineer destroyed the bridge. (patient/consumed object)
The engineer painted the bridge. (incremental theme; Dowty 1991)
The engineer moved the bridge. (theme)
The engineer built the bridge. (affected object/factitive; Fillmore, 1968)
The engineer washed the bridge. (location/surface)
The engineer hit the bridge. (location, Fillmore, 1970)
The engineer crossed the bridge. (path)
The engineer reached the bridge. (goal)
The engineer left the bridge. (source)
The engineer saw the bridge. (stimulus/object of perception)
The engineer hated the bridge (stimulus/target or object of emotion)
(Levin & Rappaport Hovav, 2005: 27)

Sembla que en català les nominalitzacions admeten la majoria d'aquests arguments interns (molts dels quals, en realitat, es podrien incloure sota l'etiqueta *tema*). A continuació presentem alguns exemples que intenten reproduir alguns dels rols temàtics que proposaven Levin & Rappaport Hovav (2005) (entre parèntesis i en cursiva indiquem cadascun dels rols):

- (125) a. la construcció municipal d'una nova línia de metro (*tema*)
 b. la colonització anglesa de l'Índia (*pacient*)
 c. ? l'assoliment de la Rosa de tot el que es proposa (*meta*)
 d. ?la neteja familiar de la llar (*locatiu*)
 e. la seva travessa/travessada del Montseny en una hora (*trajectòria*)
 f. la percepció dels insectes de les fuites de gas (*estímul/ objecte de percepció*)
 g. la por del Jaume de la foscor (*estímul/target o objecte d'emoció*)

D'altra banda, també inclourem, dins dels arguments interns directes, els complements argumentals assimilables als arguments dels adjectius, que segurament reben un rol semàntic semblant al de tema (atès que els noms que s'hi relacionen podrien admetre, fins i tot, la realització passiva):

- (126) a. la capacitat del Joan *de concentrar-se durant les proves* (cf. *El Joan és capaç de concentrar-se durant les proves*)
 b. la consciència dels ciutadans *de la magnitud de la crisi* (cf. *Els ciutadans són conscients de la magnitud de la crisi*)
 c. la seguretat de l'alumne *que l'examen seria molt fàcil* (cf. *L'alumne estava segur que l'examen seria molt fàcil.*)
 d. ?la seguretat, per part de l'alumne, que l'examen seria molt fàcil

Aquests complements admeten diferents realitzacions, tot i que la més prototípica és la d'*SP_{de}*, és a dir, la de genitiu objectiu. Ara bé, hi ha arguments interns directes que es manifesten com a sintagmes preposicionals encapçalats per altres preposicions o com a adjectius relacionals.¹³⁰

També cal tenir en compte que els complements argumentals poden presentar caràcter oracional i, en conseqüència, es pot produir el fenomen conegut tradicionalment com a *canvi i caiguda de preposició*. Ho mostrem en els casos que presentem a continuació:¹³¹

130 Cal dir que, com hem vist, hi ha autors (com Ginebra 2001 o Bonet & Solà 1986, per exemple) que consideren que els arguments interns també es poden manifestar com a possessius. Això és perquè pertaxen de la idea que el tema/pacient dels noms transitius sempre funciona com a argument intern. En aquesta tesi, però, defensem que en la configuració passiva el tema/pacient s'externalitza i és només en aquesta *promoció* que adquireix la possibilitat de realitzar-se com a possessiu. Considerem, doncs, que només els arguments externs o externalitzats poden expressar-se com a possessius.

131 Fem referència al fenomen amb l'expressió *canvi i caiguda de preposició*, establerta per Solà (1972), entre altres raons, per una qüestió de claredat expositiva. D'acord amb la descripció habitual, en aquest tipus de subordinades, davant d'un infinitiu només hi podem trobar les preposicions *a* i *de* (de manera que *en* i *amb* canvien, amb una certa vacil·lació segons el verb precedent —o, en aquest cas, el nom), i davant d'una oració finita la preposició *cau*. D'altra banda, si ens fixem en el castellà, veurem que les construccions a què fem referència són assimilables a sintagmes preposicionals (p. ex., *la decisió de que vendria*), cosa que afavoreix la interpretació d'aquestes estructures a partir del fenomen del canvi i caiguda de preposició.

(127) a. la decisió {de venir/que vindria}

b. el meu interès {en aquesta qüestió/ a participar-hi/ que participis en el debat}

Com hem vist, en aquest treball partim de la base que els possessius i els clítics sempre corresponen a arguments externs o *promoguts*. Per tant, només prendrem en consideració, com a realitzacions dels arguments interns directes, els sintagmes preposicionals i els adjectius relacionals. A la taula següent, a més, es pot comprovar que és molt més habitual que aquests arguments es realitzin com a sintagmes preposicionals que no pas com a adjectius relacionals. Incloem, dins dels sintagmes preposicionals, els anomenats genitius objectius, tot i que, si no es realitza cap argument extern pròpiament dit, el genitiu s'interpreta com a argument *promogut* d'una configuració passiva.

Taula 32. Realització dels arguments interns directes

Nom	Ocurrences amb arguments interns directes	Sintagmes preposicionals	Adjectiu relacional
<i>abaixament</i>	40	40 (100%)	-
<i>absorció</i>	234	232 (99,1%)	2 (0,9%)
<i>aclariment</i>	57	57 (100%)	-
<i>acompanyament</i>	32	32 (100%)	-
<i>aconseguitment</i>	8	8 (100%)	-
<i>acusació</i>	99	99 (100%)	-
<i>adjunció</i>	21	21 (100%)	-
<i>admiració</i>	155	155 (100%)	-
<i>admissió</i>	159	159 (100%)	-
<i>adopció</i>	432	432 (100%)	-
<i>afavoriment</i>	12	12 (100%)	-
<i>agraïment</i>	72	72 (100%)	-
<i>agressió</i>	102	94 (92,2%)	8 (7,8%)
<i>al·lusió</i>	474	474 (100%)	-
<i>alegrança</i>	1	1 (100%)	-
<i>alleugeriment</i>	10	10 (100%)	-
<i>alleujament</i>	31	31 (100%)	-
<i>alliberament</i>	375	340 (90,7%)	35 (9,3%)
<i>amor</i>	383	374 (97,7%)	9 (2,3%)
<i>anàlisi</i>	177	166 (93,8%)	11 (6,2%)
<i>annexió</i>	20	20 (100%)	-
<i>aprofundiment</i>	65	65 (100%)	-
<i>arbitratge</i>	3	3 (100%)	-
<i>arreplegadissa</i>	3	3 (100%)	-
<i>ascensió</i>	9	9 (100%)	-
<i>atac</i>	104	104 (100%)	-
<i>atracció</i>	109	109 (100%)	-
<i>avergonyiment</i>	2	2 (100%)	-

6.4 Els arguments nominals (II): els arguments interns

Nom	Ocurrències amb arguments interns directes	Sintagmes preposicionals	Adjectiu relacional
<i>avorrició</i>	4	4 (100%)	-
<i>avorriment</i>	38	38 (100%)	-
<i>beurim</i>	1	1 (100%)	-
<i>cansament</i>	88	88 (100%)	-
<i>clam</i>	79	79 (100%)	-
<i>clamor</i>	8	8 (100%)	-
<i>clausura</i>	88	87 (98,9%)	1 (1,1%)
<i>cobriment</i>	4	4 (100%)	-
<i>commoció</i>	14	14 (100%)	-
<i>complaença</i>	6	6 (100%)	-
<i>comunicació</i>	7	7 (100%)	-
<i>concessió</i>	192	192 (100%)	-
<i>condemna</i>	67	67 (100%)	-
<i>condemnació</i>	65	64 (98,5%)	1 (1,5%)
<i>conducció</i>	122	118 (96,7%)	4 (3,3%)
<i>coneixement</i>	252	251 (99,6%)	1 (0,4%)
<i>confusió</i>	137	137 (100%)	-
<i>consolació</i>	12	11 (91,7%)	1 (8,3%)
<i>construcció</i>	238	237 (99,6%)	1 (0,4%)
<i>conversió</i>	19	19 (100%)	-
<i>cremadissa</i>	3	3 (100%)	-
<i>defensió</i>	3	3 (100%)	-
<i>definició</i>	50	50 (100%)	-
<i>demanadissa</i>	16	16 (100%)	-
<i>demanda</i>	175	170 (100%)	5 (2,9%)
<i>denúncia</i>	82	82 (100%)	-
<i>denunciació</i>	1	1 (100%)	-
<i>desanimació</i>	1	1 (100%)	-
<i>destrucció</i>	547	516 (94,3%)	31 (5,7%)
<i>dimissió</i>	9	9 (100%)	-
<i>discussió</i>	102	101 (99%)	1 (1%)
<i>dissuasió</i>	2	2 (100%)	-
<i>divertiment</i>	6	6 (100%)	-
<i>dret</i>	569	567 (99,6%)	2 (0,4%)
<i>elecció</i>	332	328 (98,8%)	4 (1,2%)
<i>embarcament</i>	14	14 (100%)	-
<i>enaltiment</i>	62	61 (98,4%)	1 (1,6%)
<i>enamorament</i>	26	26 (100%)	-
<i>enveja</i>	47	45 (95,7%)	2 (4,3%)
<i>escampament</i>	17	17 (100%)	-
<i>estima</i>	76	75 (98,7%)	1 (1,3%)
<i>evasió</i>	8	8 (100%)	-
<i>exclusió</i>	114	112 (98,2%)	2 (1,8%)
<i>fascinació</i>	51	49 (96,1%)	2 (3,9%)
<i>guiatge</i>	20	19 (95%)	1 (5%)

6 Estudi teoricodescriptiu dels arguments nominals en català (II)

Nom	Ocurrències amb arguments interns directes	Sintagmes preposicionals	Adjectiu relacional
<i>il·lusió</i>	2	2 (100%)	-
<i>immersió</i>	2	2 (100%)	-
<i>impressió</i>	23	23 (100%)	-
<i>inclusió</i>	96	96 (100%)	-
<i>injúria</i>	97	97 (100%)	-
<i>interès</i>	112	110 (98,2%)	2 (1,8%)
<i>intromissió</i>	5	5 (100%)	-
<i>invasió</i>	79	71 (89,9%)	8 (10,1%)
<i>inversió</i>	102	102 (100%)	-
<i>marcatge</i>	13	11 (84,6%)	2 (15,4%)
<i>menyspreu</i>	189	189 (100%)	-
<i>negativa</i>	21	21 (100%)	-
<i>objecció</i>	20	20 (100%)	-
<i>odi</i>	234	233 (99,6%)	1 (0,4%)
<i>partició</i>	68	68 (100%)	-
<i>passió</i>	35	35 (100%)	-
<i>patiment</i>	2	2 (100%)	-
<i>pesquera</i>	3	3 (100%)	-
<i>por</i>	378	375 (99,2%)	3 (0,8%)
<i>privació</i>	97	97 (100%)	-
<i>reciclatge</i>	20	20 (100%)	-
<i>reclusió</i>	10	10 (100%)	-
<i>rodatge</i>	19	19 (100%)	-
<i>satisfacció</i>	163	163 (100%)	-
<i>temor</i>	373	373 (100%)	-
<i>traïció</i>	72	72 (100%)	-
<i>transmissió</i>	349	334 (95,7%)	15 (4,3%)
<i>trencadissa</i>	49	49 (100%)	-
<i>utilització</i>	540	540 (100%)	-
<i>venda</i>	78	78 (100%)	-
<i>victòria</i>	12	12 (100%)	-
<i>visita</i>	96	95 (99%)	1 (1%)
Total	10.343	10.185 (98,5%)	158 (1,5%)

Als apartats següents presentarem totes aquestes possibilitats.

6.4.3.1 Sintagma preposicional

La realització més habitual dels arguments interns directes dels noms és, sense cap mena de dubte, la de complement preposicional, que habitualment és un genitiu objectiu. Hem vist que, a diferència del que succeeix en l'àmbit verbal, els noms no poden assignar cas directament –nominatiu/acusatiu– als seus arguments i, per tant, ho fan mitjançant una preposició. En els arguments que no reben cas lèxic –com són, en principi, els arguments externs o els arguments

interns directes, aquesta preposició és *de* (que s'assigna estructuralment a SGen o bé a SN) (veg. capítol 5).

No tots els arguments interns directes, però, es realitzen com a genitius. Fixem-nos en els exemples següents (indiquem l'argument intern directe amb la cursiva):

- (128) a. Alguns veïns van filmar l'agressió dels membres de la banda *a aquell pobre noi*.
 b. Després de la derrota *contra Xile*, la selecció espanyola va haver d'abandonar el mundial.
 c. Aquella noia feia les classes per amor *a l'art*.
 d. El meu interès *per la música d'Édouard Lalo* ve de quan vaig tocar la *Simfonia espanyola*.

En aquest sentit, hem localitzat arguments interns directes realitzats com a sintagmes preposicionals introduïts per *de, a, entre, en, per, vers, envers, contra, sobre, cap a, davant i damunt*. Tot i que es tracta, encara, d'una qüestió oberta, sobre la qual caldrien estudis més aprofundits, una primera hipòtesi sobre les raons que explicarien aquesta variació és la possibilitat que els arguments interns directes expressats mitjançant preposicions que no corresponen al cas genitiu siguin mostres de cas lèxic, en arguments que poden rebre dues interpretacions semàntiques (veg. capítol 5): com que en l'àmbit verbal la possibilitat de marcar cas directament preval sobre l'assignació composicional, aquestes preposicions no es manifesten. Ara bé, en l'àmbit nominal, la preposició més marcada semànticament predomina sobre *de*, que no té contingut semàntic.¹³²

A continuació presentarem les taules corresponents als resultats obtinguts al CTILC pel que fa als arguments interns directes realitzats com a sintagmes preposicionals. Dividirem els substantius, com hem dit, segons les classes aspectuals que hem establert al principi del capítol, tot i que, un cop vistos els resultats, analitzarem, preposició per preposició, quin tipus d'argument intern directe admeten.

D'entrada mostrem els noms dinàmics. Així, a la taula 33 presentem els noms d'activitat; a la 34, les accions; a la taula 35 mostrem els noms d'actes i a la 36 hi ha els noms de processos. Com podem comprovar, no hi ha cap taula dedicada als noms d'esdeveniments perquè tots els substantius que hem inclòs aquesta classe aspectual es relacionen morfològicament amb verbs inacusatius i ergatius, que no tenen arguments interns directes.

132 Més endavant ampliarem aquesta qüestió.

Taula 33. Arguments interns directes realitzats com a SP: activitats

Nom	Arguments interns directes realitzats com a SP	SP _{de}	SP _a	SP _{contra}
<i>acompanyament</i>	32	27 (84,4%)	5 (15,6%)	-
<i>arbitratge</i>	3	3 (100%)	-	-
<i>clam</i>	79	79 (100%)	-	-
<i>clamor</i>	8	1 (12,5%)	4 (50%)	3 (37,5%)
<i>comunicació</i>	7	7 (100%)	-	-
<i>conducció</i>	118	118 (100%)	-	-
<i>discussió</i>	101	101 (100%)	-	-
<i>divertiment</i>	6	6 (100%)	-	-
<i>guiatge</i>	19	19 (100%)	-	-
<i>immersió</i>	2	2 (100%)	-	-
<i>marcatge</i>	11	11 (100%)	-	-
<i>rodatge</i>	19	19 (100%)	-	-
<i>utilització</i>	550	550 (100%)	-	-
Total	955	943 (98,7%)	9 (0,9%)	3 (0,3%)

A la taula 33 hi ha els noms d'activitat, és a dir, els noms dinàmics, volutius, duratius i no culminatius. Aquests substantius tendeixen a comportar-se com a noms transitius «canònics» (amb un argument extern agent i un argument intern pacient) i per això la majoria de realitzacions de l'argument intern directe corresponen a un genitiu objectiu (és a dir, a un SP_{de}), tot i que hi ha dos casos en què el nom es pot construir amb altres preposicions –casos en què, a més, el nom no és una activitat, sinó una acció.

En la majoria de les ocurrencies d'aquests substantius el tema apareix com a únic complement argumental del nom en qüestió. Això implica una ambigüïtat entre la lectura activa i passiva (i, per tant, entre la consideració del substantiu com a argument intern directe o com a argument *promogut*), que només es podria resoldre si es manifestés un argument extern explícit: és el cas de *rodatge*, *marcatge*, *guiatge*, *arbitratge*, *comunicació* o *immersió*, per exemple, dels quals no hem localitzat cap ocurrencia en què es realitzessin els dos arguments i que il·lustrem a (129):

- (129) a. A les entitats excursionistes s'ha confiat la missió del marcatge *dels camins*.
 b. El rodatge *d'una pel·lícula*, i especialment si és sonora, ofereix un aspecte que mai en el passat no hauria estat imaginable.
 c. Aquestes basses, mentre durava la immersió *dels tanys*, desprenien olors desagradables i perjudicials a la humana respiració.
 d. El guiatge espiritual *de les alumnes catòliques*, està a càrrec d'un Reverend Sacerdot.
 e. [D]euen considerarse inclosos dos grups principals d'extremes: un de relacions del metge ab els que cuiden el malalt [...] y l'altre, el més difícil, comunicació *del pronóstico* a n'el malalt o bé a n'els seus allegats.¹³³

f. L'arbitratge *del Concurs* anirà a càrrec del senyor Alexandre Pons, la competència del qual és prou ben reconeguda per tothom.

En altres casos, en canvi, la passiva –i, en conseqüència, la *promoció* de l'argument intern directe– és força evident:

(130) La cova de l'home de Pequín ofereix una prova molt antiga de la utilització *del foc* per part dels homínids.

En qualsevol cas, com ja hem dit, creiem que presentar les dades relatives a la realització del tema –tot i que no sigui ja pròpiament un argument intern directe– pot resultar útil a l'hora de tractar la varietat preposicional d'aquest tipus de noms. Com podem comprovar, en les activitats la variació és molt escassa i es limita a uns casos molt concrets que explicarem a l'apartat dedicat al datiu objectiu i a l'*SP_{contra}*. A més, hi ha ocurrencies en què sí que cal interpretar el tema expressat com a genitiu com a argument intern directe: és el que veiem en els genitius objectius que apareixen acompanyats d'arguments externs explícits (materialitzats com a possessius, com a adjectius relacionals o com a genitius subjectius), en els datius objectius o en els arguments interns directes introduïts per altres preposicions més explícites.

I és que si la preposició que introdueix l'argument no és la de genitiu –que en principi és l'única que permet interpretar l'argument com a *promogut*– no podem considerar que hi hagi *promoció* i haurem d'entendre que el complement extern és buit.¹³⁴

Als exemples de (131) el tema o el pacient es realitzen com a genitius, mentre que a (132) són datius objectius i *SP_{contra}*.

- (131) a. La nostra tasca és tan sols respondre aquelles qüestions que naixen de la nostra discussió *de la possibilitat de coneixement religiós*.
 b. Fóra absurd pensar que els homes d'Estat [...], que sovint es fan il·lusions sobre les realitats de llur conducció *de pobles*, poden arribar a unitats que siguin quelcom més que unitats de paper.
 c. Ah, quin crit llançaria! Baldament l'haguessin de matar no s'estaria pas de cridar fins que ella o la seva filla, segurament desvetllades, sentissin el seu clam *d'alerta*.

133 En aquest cas podem aduir que *comunicació* no és una activitat, sinó una acció (*comunicar [alguna cosa] [a algú]* és una eventualitat culminativa). Amb tot, incloem l'exemple aquí perquè hem situat el nom *comunicació* a la taula de les activitats, tot tenint en compte la lectura primària d'aquest substantiu.

134 Més avall tractarem els casos dels «desajustaments» i per això no els expliquem aquí.

d. Si el marxisme no existís, amb la seva utilització política *de la noció de classe* [...], mai la noció de classe no hauria representat en la sociologia teòrica o empírica el paper que ara representa.

- (132) a. Quan tenia un bon tema dels seus preferits, tan bon punt desmuntat del corser, caminava de pressa dret al portalet i una estrepitosa rialla, podríem dir histèrica, feia acompanyament *al tic-tac de les botes* tal com anava avençant cap al cosidor.
- b. Quelcom perillós, quelcom mal sa i dissolvent deu haver-hi en el Cine, quan és tan universal el clamor que *contra d'ell* s'alça.
- c. L'alliberament cristià comença per les reivindicacions més immediates dels homes —pren molt seriosament el seu clam *contra les opressions econòmiques*, polítiques i culturals—, però no s'hi exhaureix.

Fixem-nos, ara, en els noms d'acció, que mostrem a la taula 34.

Taula 34. Arguments interns directes realitzats com a SP: accions

Nom	Ocurrences amb argument intern realitzat com a SP	SP _{de}	SP _a	SP _{vers/ envers}	SP _{contra}	SP _{sobre}
<i>afavoriment</i>	12	12 (100%)	-	-	-	-
<i>agressió</i>	95	4 (4,2%)	64 (67,4%)	1 (1,05%)	25 (26,3%)	1 (1,05%)
<i>anàlisi</i>	166	166 (100%)	-	-	-	-
<i>ascensió</i>	9	9 (100%)	-	-	-	-
<i>atac</i>	103	10 (9,6%)	67 (64,4%)	-	26 (25%)	-
<i>consolació</i>	11	11 (100%)	-	-	-	-
<i>construcció</i>	237	237 (100%)	-	-	-	-
<i>conversió</i>	19	19 (100%)	-	-	-	-
<i>cremadissa</i>	3	3 (100%)	-	-	-	-
<i>defensió</i>	3	3 (100%)	-	-	-	-
<i>destrucció</i>	516	516 (100%)	-	-	-	-
<i>enaltiment</i>	61	61 (100%)	-	-	-	-
<i>evasió</i>	8	8 (100%)	-	-	-	-
<i>impressió</i>	23	23 (100%)	-	-	-	-
<i>invasió</i>	71	71 (100%)	-	-	-	-
<i>inversió</i>	102	102 (100%)	-	-	-	-
<i>menyspreu</i>	118	94 (56%)	8 (4,8%)	15 (8,9%)	1 (0,6%)	-
<i>pesquera</i>	3	3 (100%)	-	-	-	-
<i>traïció</i>	72	12 (16,7%)	55 (76,4%)	1 (1,4%)	4 (5,5%)	-
<i>transmissió</i>	334	334 (100%)	-	-	-	-
<i>trencadissa</i>	49	49 (100%)	-	-	-	-
<i>visita</i>	96	4 (4,2%)	92 (95,8%)	-	-	-
Total	2.111	1.751 (82,95%)	286 (13,55%)	17 (0,8%)	56 (2,65%)	1 (0,05%)

La taula il·lustra que les possibilitats de realització són molt semblants a les que mostràvem en relació amb les activitats: com que inclouen els noms típicament transitius, la majoria d'arguments interns es realitzen com a genitius objectius —a més, són noms que admeten la passiva, de manera que en molts casos la interpretació entre la configuració activa i passiva és ambigua. Només se separen del patró noms com *agressió*, *atac* o *traïció* —que, com veurem, es relacionen amb el que Ginebra & Llagostera (en premsa) anomenen *verbs d'hostilitat*, dels quals parlarem més avall.

A continuació mostrem alguns exemples de noms d'acció amb genitius amb el rol semàntic de tema que presenten una interpretació ambigua o bé que s'han de considerar arguments *promoguts* (com a *f*):

- (133) a. es va a la destrucció *d'un món ignominiós* [...].
 b. [...] facilitar la visita, en un dia, *de la riquesa monumental i arqueològica de Tarragona* als barcelonins i als forasters que arriben a la capital de Catalunya.¹³⁵
 c. Per altra banda, aquest genocidi nacional i cultural ha comportat la persecució i la destrucció *d'aquestes cultures nacionals que existeixen a l'Estat espanyol, la basca, la gallega i la catalana*.
 d. Tot i la manca d'interès de Martí d'Eixalà per Jouffroy el paper d'aquest en la transmissió *del pensament escocès* a França, a Itàlia, i a Espanya, segons el citat testimoniatge de Sanromà, és de primera categoria.
 e. [...] es despregueren varis sacs [...], ocasionant-li la trencadissa *d'un vidre* i l'aixafada *d'un palafanc*.
 f. L'atac *de les matèries sòlides* per part dels pèls radiculars deguts a la reacció àcida ja esmentada, és afavorit també per les diastases que conté, que el fan semblant al suc gàstric dels animals.¹³⁶
 g. Tot el dimarts és destinat a l'ascensió *del pic més alt del massís sinàitic*.

Amb tot, també hem localitzat ocurrences d'aquests noms amb un argument intern directe realitzat com a genitiu, com mostrem a continuació:

- (134) a. Un altre risc de Piccoli és [...] rodar films com el de l'egipci Yussef Chahine, *Adiú Bonaparte*, sobre la invasió napoleònica *d'Alexandria* [...].
 b. [...] l'home autònom pot caure en una contrició envers la seva traïció *d'una tasca social* [...].
 c. [...] l'oculta complexitat lògica de tals enunciats que la nostra anàlisi *de la noció d'una cosa material* ha tret justament a la llum.

135 Com veurem, és freqüent que els noms que també admeten l'expressió del tema com a SP_a l'expressin com a SP_a si s'externalitza i com a SP_a quan funciona com a argument intern directe.

136 Passa el mateix que en el cas de *visita*, que comentàvem en la nota anterior.

d. L'aristocràcia excitava constantment la còlera de la classe baixa [...] amb la seva insolència i el seu menyspreu *del pobre*.

I, a més, cal tenir en compte les altres possibilitats de realització, amb preposicions semànticament més explícites:

- (135) a. No es va fer esperar l'atac de l'exèrcit aragonès *contra el Rosselló*.
b. Sis anys després de la visita de Gautier *a València*, un escriptor anònim mamprén un viatge per Espanya.
c. [D]enuncià la tasca de Doriot com a servidor del feixisme internacional, la seva traïció *a la classe obrera i al poble de França*.
d. Ja hem tractat explícitament aquesta doctrina en el curs del nostre atac *a la metafísica*, i hem vist que no és falsa sinó mancada de sentit.
e. De la nostra informació deduïm que l'atac del "cadell" *sobre blats i ordis* és poc o gens conegut a la Segarra.
f. L'agressió de la dictadura de Primo de Rivera *a Catalunya* serví només per a acréixer el sentiment de catalanitat.
g. L'agressió militar espanyola *contra la Catalunya autònoma*
h. [C]om que se sent inconscientment culpable per la seva agressió *envers la mare*, l'home espera que se li mostrarà severa (cosa que també espera en relació a la natura).
i. En el seu menyspreu *vers la social-democràcia alemanya*, [...] hi havia una justa correspondència amb els sentiments adversos dels alemanys respecte al sindicalisme català.
j. [V]olent-se assimilar als nobles, explotaven el menyspreu comú *cap als treballs manuals*, i per això les pagues del treball pirotècnic solen ésser modestes.

A la taula 35 hi ha els noms d'actes. A diferència del que constatarem en els altres noms dinàmics i volitius, en aquest cas hi ha més possibilitats de variació. Així, el percentatge d'arguments interns directes realitzats com a SP_a és molt més alt que el que trobàvem a les taules anteriors, fenomen que es podria deure, en part, al fet que no és gens estrany que els noms d'actes apareguin en construccions verbonominals —amb verbs lleugers— que influeixen en la realització de l'argument intern directe del nom —que sovint esdevé argument de tota la locució, per un procés de reanàlisi.

Taula 35. Arguments interns directes realitzats com a SP: actes

Nom	Ocurrències arguments interns SP	SP _{de}	SP _a	SP _{contra}	SP _{sobre/damunt}	SP _{davant}	SP _{entre}
absorció	232	232 (100%)	-	-	-	-	-
aconseguint	8	8 (100%)	-	-	-	-	-
acusació	95	2 (2,1%)	19 (20,0%)	74 (77,9%)	-	-	-
adjunció	21	21 (100%)	-	-	-	-	-
admissió	159	159 (100%)	-	-	-	-	-
adopció	432	432 (100%)	-	-	-	-	-
al·lusió	474	8 (1,7%)	465 (98,1%)	-	1 (0,2%)	-	-
alliberament	340	340 (100%)	-	-	-	-	-
clausura	87	87 (100%)	-	-	-	-	-
concessió	192	192 (100%)	-	-	-	-	-
condemna	67	66 (98,5%)	1 (1,5%)	-	-	-	-
condemnació	64	64 (100%)	-	-	-	-	-
confusió	128	91 (71,1%)	-	-	-	-	37 (28,9%)
definició	39	39 (100%)	-	-	-	-	-
demanda	170	169 (99,4%)	-	1 (0,6%)	-	-	-
denúncia	116	79 (68,1%)	3 (2,6%)	33 (28,4%)	1 (0,9%)	-	-
denunciació	1	1 (100%)	-	-	-	-	-
dimissió	9	9 (100%)	-	-	-	-	-
elecció	328	328 (100%)	-	-	-	-	-
embarcament	14	14 (100%)	-	-	-	-	-
exclusió	112	112 (100%)	-	-	-	-	-
inclusió	96	96 (100%)	-	-	-	-	-
injúria	97	5 (5,2%)	68 (70,1%)	24 (24,7%)	-	-	-
intromissió	5	5 (100%)	-	-	-	-	-
negativa	21	21 (100%)	-	-	-	-	-
objecció	20	20 (100%)	-	-	-	-	-
partició	55	55 (100%)	-	-	-	-	-
reclusió	10	10 (100%)	-	-	-	-	-
venda	78	78 (100%)	-	-	-	-	-
victòria	10	2 (16,7%)	-	2 (16,7%)	4 (33,3%)	2 (16,7%)	-
Total	3.480	2745 (78,9%)	556 (16%)	134 (3,9%)	6 (0,2%)	2 (0,1%)	37 (1,1%)

Als exemples següents mostrem totes les possibilitats. A (136) hi ha exemples de temes i pacients amb una interpretació ambigua entre la passiva i l'activa i que realitzen l'únic argument com a genitiu;

- (136) a. Després de registrar la mort del Conqueridor i el seu enterrament al monestir de Poblet, referint-se a la partició *dels regnes* entre els seus dos fills, l'anònim escriptor exclama [...].
- b. aquella aventura riscosa que comportava la negativa *de llum verda* a l'últim moment

- c. En presentar el seu llibre, Lluís Milà, per exemple, s'afanya a advertir i a justificar la intromissió del català [...].
- d. [...] sol·licitant la inclusió, al Padró d'habitants d'aquesta ciutat, de les persones que figuren al full [...].
- e. Però va venir aleshores l'exclusió *dels habitants de la corona catalano-aragonesa*, dels afers del Nou Món.
- f. Atesa la demanda *d'habitacions i pisos per llogar* per part d'estudiants universitaris, oferim a les persones interessades en allotjar nois i noies a casa seva, que es posin en contacte amb l'Oficina de Turisme [...].
- g. Car, després de la condemna *d'Esteve*, els cristians hel·lenistes foren dispersats amb violència [...].
- h. En canvi, les incorporacions posaren traves per a la concessió *de nous títols de mestre* o per a l'obertura d'establiments.
- i. El Tribunal de Dret així ho comprengué, i acceptant la retirada d'acusació del fiscal decretà l'alliberament immediat *del soldat italià* [...].
- j. És l'admissió —per força convencional— *d'aquelles actituds* pel lector, o per l'espectador, la que fa possible que hi sigui acceptada com si fos real la ficció que enclouen.
- k. L'adjunció *d'aquest prefix* a certs verbs intransitius en fa verbs transitius o pronominals.
- l. La higiene mental vol passar —en molts aspectes ha passat— de la simple prevenció de les malalties a l'aconseguint *de l'equilibri* [...].
- m. D'Itàlia vénen uns senyors amb l'encàrrec de realitzar a corre-cuita la venda *de l'edifici que ocupa l'Hotel Orient*.
- n. Com calia esperar, ocasionà la immediata suspensió *de les garanties constitucionals* i la consegüent clausura *de les Corts* pel govern liberal.

També hem localitzat casos en què el tema en genitiu correspon a un veritable argument intern, entre els quals hi ha els que presentem a (137):¹³⁷

- (137) a. Tot era en va; Laura li lliscava dels dits febrsos; els esforços de l'una es neutralitzaven en topar amb la negativa *d'esforç* de l'altra.
- b. La seva denunciació *de l'excèssiu poder de l'estat (i de tota mena de fe dogmàtica)* es basa en el seu plet a favor del fonamental dret humà a desenvolupar una individualitat personal [...].
- c. Cadascú hi oposarà la seva denúncia *de dèficits, d'oblits, d'imprecisions* [...].
- d. Pensava que aquestes idees o aquests sentiments [...] no podien haver estat reprimits, segons la seva definició *de la repressió* [...].

---

¹³⁷ En aquests apartats tornarem a reprendre alguns dels exemples que ja havíem presentat per il·lustrar els arguments externs, però ara ens fixem en els interns directes.

e. [...] a Sumatra els mestres de màgia sostenen que només per llur adopció de l'*Islam* han aconseguit l'eficàcia de llurs fórmules [...].

Finalment, mostrem exemples d'arguments que presenten les altres realitzacions:

- (138) a. [É]s potser l'única al·lusió del senyor *al fet escabrós*.
 b. La riada dels records provocada per l'al·lusió del cafeter a l'aniversari d'*Arquimedes Quintana*, no minvava.
 c. En aquestes condicions tingué lloc la campanya del Llenguadoc, amb el fracàs d'Espanya i la consegüent acusació *als catalans* d'aquest fracàs.
 d. [L]es constants acusacions *al grup indefinit de perseguïdors* [...] són fets ben evidents que desmenteixen els autors del dictamen.
 e. [H]a de dedicar tots els seus esforços a assegurar la victòria *contra el feixisme*.
 f. Després de breu deliberació fou acordat que la injúria i la calúmnia de dit setmanari *contra un membre de la Comissió de Govern* queda en peu.
 g. [A]ssegurà la victòria *damunt tots els enemics de l'interior i de l'exterior*.
 h. Una vegada aconseguida la victòria *sobre els "rebels"*, la conducta dels "venceadors", perillós eufemisme, fou sincerament digne de llàstima.

A la taula 36 hi podem observar les dades relatives als processos. Com en el cas dels noms dinàmics volutius i duratius —taules 33 i 34—, la major part d'ocurrències amb un argument tema es manifesten com a genitiu.

Taula 36. Arguments interns directes realitzats com a SP: processos

Nom	Ocurrències arguments interns SP	SP _{de}	SP _a	SP _{vers/ envers}
<i>abaixament</i>	40	40 (100%)	-	-
<i>aclariment</i>	57	57 (100%)	-	-
<i>alleugeriment</i>	10	10 (100%)	-	-
<i>alleujament</i>	31	27 (87,1%)	4 (12,9%)	-
<i>aprofundiment</i>	65	65 (100%)	-	-
<i>enamorament</i>	26	19 (73%)	-	4 (15,4%)
<i>escampament</i>	17	17 (100%)	-	-
Total	243	235 (96,7%)	4 (1,65%)	4 (1,65%)

Cal tenir en compte que tot i que hem classificat aquests substantius com a processos i que en principi són no volutius, en la majoria d'ocurrències es relacionen amb verbs que també admeten una lectura agentiva. Això és el que els permet rebre arguments interns i alhora el que fa que sovint s'hagin d'interpretar com a accions i no com a processos (els hem situat en aquesta categoria perquè

creiem que la lectura primària d'aquests noms és la de procés i ens ha semblat adequat mantenir la classificació que havíem proposat al principi del capítol). Com en els noms de les taules 33 i 34, la presència d'altres realitzacions es limita a uns noms molt concrets, que comentarem un cop hàgim vist tots els quadres.

A continuació reproduïm algunes de les ocurrences d'aquests noms amb arguments corresponents al tema realitzats com a genitius:

- (139) a. El dia abans, amb el tiràs, es procedia a l'escampament *de les garbes*.
- b. [L]o interessant es moure fressa, treure á la gent de casa, donar feyna als diaris y conseguir l'enamorament *dels hostes á qui se amanyaga*.
- c. En fer la conversió *d'un trencat* a decimal, pot ésser que el resultat tingui un nombre limitat de xifres decimals.
- d. Promoure la intensificació i l'aprofundiment *de les relacions mestres-pares*.
- e. La reestructuració de la indústria faria possible una millor comercialització dels productes i, en general, l'alleugeriment *del llast d'intermediaris que pesa sobre el sector secundari*.
- f. Si no ho faig així és perquè vull aportar el meu gra d'arena a l'aclariment *de com i on era la ciutat de Dianium*.

També cal mostrar, però, els casos en què els arguments nominals admeten altres realitzacions, totes amb el nom *enamorament*:

- (140) a. No mancava pas, però, algun episodi tan grotesc com l'explosió de l'enamorament del dentista *envers Erènia*.
- b. Els començaments del famós Tractat dels Pirineus es varen iniciar darrera dels bastidors del drama de l'enamorament del rei de França Lluís XIV *per la famosa neboda del cardenal Mazarino, anomenada Maria Mancini*.

Finalment, agruparem tots els noms estatus a la taula (37), ja que l'únic substantiu de la classe de les qualitats que presenta arguments interns directes és *dret*. Com podem comprovar, és en aquests noms —la majoria dels quals són psicològics— on hi ha més variabilitat en la realització dels arguments, fet que es deu, segurament, a les característiques semàntiques dels arguments.

Taula 37. Arguments interns directes realitzats com a SP: noms estatus

Nom	Arguments interns SP	SP _{de}	SP _o	SP _{en}	SP _{per}	SP _{vers/ envers/ cap a}	SP _{contra}
<i>admiració</i>	155	22 (14,2%)	7 (4,5%)	-	108 (69,7%)	18 (11,6%)	-
<i>alegrança</i>	1	1 (100%)	-	-	-	-	-
<i>amor</i>	369	96 (26%)	237 (64,2%)	-	23 (6,2%)	13 (3,5%)	-

6.4 Els arguments nominals (II): els arguments interns

Nom	Arguments interns SP	SP _{de}	SP _o	SP _{en}	SP _{per}	SP _{vers/envers/cap a}	SP _{contra}
<i>atracció</i>	109	72 (66,1%)	-	-	33 (30,3%)	4 (3,7%)	-
<i>avorriment</i>	38	30 (78,9%)	5 (13,2%)	-	2 (5,3%)	1 (2,6%)	-
<i>cansament</i>	88	88 (100%)	-	-	-	-	-
<i>commoció</i>	14	14 (100%)	-	-	-	-	-
<i>complaença</i>	6	5 (83,3%)	-	-	-	1 (16,7%)	-
<i>coneixement</i>	251	251 (100%)	-	-	-	-	-
<i>dret</i>	511	284 (55,6%)	227 (44,4%)	-	-	-	-
<i>enveja</i>	44	23 (52,3%)	15 (34,1%)	1 (2,3%)	2 (4,5%)	1 (2,3%)	2 (4,5%)
<i>estima</i>	75	33 (44%)	7 (9,3%)	-	30 (40%)	5 (6,7%)	-
<i>fascinació</i>	48	43 (89,6%)	-	-	4 (8,3%)	1 (2,1%)	-
<i>interès</i>	110	1 (0,9%)	18 (16,4%)	20 (18,2%)	68 (61,8%)	3 (2,7%)	-
<i>odi</i>	233	20 (8,6%)	127 (54,5%)	-	17 (7,3%)	17 (7,3%)	52 (22,3%)
<i>passió</i>	35	8 (22,9%)	-	-	26 (74,3%)	-	1 (2,9%)
<i>por</i>	374	339 (90,6%)	35 (9,4%)	-	-	-	-
<i>satisfacció</i>	163	163 (100%)	-	-	-	-	-
<i>temor</i>	372	296 (79,6%)	76 (20,4%)	-	1 (0,3%)	-	-
Total	2996	1789 (59,7%)	754 (25,2%)	21 (0,7%)	314 (10,5%)	64 (2,1%)	55 (1,8%)

Vegem, ara, exemples de totes les realitzacions. D'entrada, mostrem casos en què l'argument intern directe es realitza com a genitiu (genitiu objectiu). Al primer grup d'exemples el genitiu té una lectura ambigua entre argument intern directe o argument *promogut*, o bé és clarament un argument *promogut* de noms que admeten una lectura agentiva i, per tant, admeten la passiva (la cursiva és nostra):

- (141) a. No tingues, nina, temor *de que l'alba ab sa frescor mon cristall de amor enteli*, que l'amor es lo evangeli del cor.
 b. Va costar cara la satisfacció *d'aquest capritxo*.
 c. la por per part de Portugal *de veure-s mermada la seva autonomia*
 d. La lley no vol que sia regla general lo coneixement *de la llengua del pays* per part dels funcionaris encarregats de garantir los drets civils y polítichs.
 e. Atracció *de la curiositat i de l'interès dels estrangers* a fi de que coneguin a Catalunya mateix les manifestacions vitals del nostre poble.

També hem localitzat, però, molts casos en què el tema és un veritable argument intern:

- (142) a. En tant, Lleida “restava solitària y molt alterada pel temor de la gent *dels lladres que entren y roben los béns que troben en les cases*” [...].
 b. La teva por *de morir* no em fa la llàstima que em fa la dels altres.

- c. L'aristocràcia excitava constantment la còlera de la classe baixa [...] amb la seva insolència i el seu menyspreu *del pobre*.
- d. El vot culmina i corona el dret fonamental del Regidor *d'assistir a les sessions com element protagonista i responsable*.
- e. [É]s admirable el seu coneixement intuïtiu *de la circulació d'aigües subterrànies a la vall de Sóller*.
- f. [A]rribà per inquietar-lo en el seu amor novell *de la solitud i de la vida obscura*.

I, com podem constatar a la taula, hi ha una gran diversitat de realitzacions de l'argument intern directe amb altres preposicions. Així, el 25,2% de les ocurrencies corresponen a datius objectius, que exemplifiquem a continuació:

- (143) a. He assenyalat el temor de la burgesia *al pujolisme*.
- b. la fé del poble, son temor á Dèu, sa caritat mateixa pera convertirlo en una especie d'estátua sense cor ni sensibilitat
- c. [L]a seva por *a l'acció exterior* depèn en gran manera de què està mancat d'un previ i segur pla interior d'acció.
- d. És l'odi de la fosca *a la llum*; de l'aigua *al foc*; de la mort *a la vida*.
- e. És la verge pansida que, amb l'arma de la castedat testimonia el seu menyspreu *a la dona bella i triomfant*.
- f. ¿El dret de l'autoritat *a castigar*, d'on deriva?
- g. [D]éu tenir aborrimient *á tots los pecats venials*, y farà millor si los confessa ab un viu dolor.
- h. [P]ortats pel nostre odi *a la mentida* i el nostre amor *a la veritat*, demostrarem aquí mateix que de grega només en té les aparences,
- i. L'amor de Verdaguer *a Catalunya* [...] és més que un pur patriotisme: tenia quelcom de religió, de místic.

Hem localitzat, també, ocurrencies amb arguments interns materialitzats com a sintagmes preposicionals introduïts per *per* (144), *contra* (145) i *envers* o *vers* (146):

- (144) a. lo temor *per la vida de son amat* havia sigut la causa de son desmay.
- b. Devia llegir-la de tant en tant per conservar el seu odi *per aquella dona estúpida sense engruna d'imaginació*.
- c. Com s'esdevingué el seu interès *pels signes*?
- d. Però vet aquí que els grecs amb la seva fascinació *pel concepte* combinaren l'entusiasme dionisiac amb la serenor apol·línia.
- e. Qui va sentir [...] l'atracció *per aquella literatura* va ser Puig i Ferrer.
- f. ¿El meu amor *per tu* no arriba per ventura a les estrelles?

- (145) a. Aquest habent publicat varies obres en que manifestava á las claras l' seu odi *contra la Religió*, volgué rébrer'ls últims Sagraments.
 b. [A]lguns biògrafs que atribueixen aquest acte a secreta enveja d'en Reutter *contra ell*, ja que ab el temps eclipsaria la seva gloria.
- (146) a. Enveja y malavolensa *envers la nostra producció*.
 b. [A]bocava tota la seva amarga decepció i el seu avorriment *envers el provincianisme*, com en el notable text titulat *De nit*, vigorós i decadent alhora.
 c. El jovent català no sent atracció *vers l'esport nàutic*.

De tota manera, la realització predominant dels arguments interns directes és la de sintagma preposicional encapçalat per *de*, cosa que demostra, d'una banda, que aquesta és la preposició menys marcada en català i, de l'altra, que és —com hem reiterat en aquest treball— l'estructura que s'ha d'assimilar al cas genitiu, el cas no marcat en l'àmbit de l'SD.¹³⁸

D'altra banda, hem pogut comprovar que la realització del tema o pacient com a SP_{de} alterna amb altres possibilitats de materialització d'aquests arguments, entre les quals destaquen les de datiu objectiu, SP_{contra} i SP_{vers/envers}.

L'explicació d'aquesta variabilitat la trobem en diversos factors vinculats en part a l'estructura aspectual dels noms: així com en els arguments externs les diferències no eren significatives, en aquest cas sembla que sí que hi ha una distinció clara entre les possibilitats de realització dels arguments interns dels noms dinàmics i les dels arguments dels noms estatus. Ara bé, també hi tenen a veure factors com la valència argumental de cada nom o els papers temàtics que admet cada argument.

Com hem comentat, Badia (1994, 2002) relaciona la possibilitat de variació en el règim preposicional dels complements objectius amb els noms psicològics, ja que considera que, com que en aquests casos l'experimentador no admet la passiva, hi ha més variació en la preposició que introdueix l'argument no experimentador, que pot ser *a* o una preposició semànticament més explícita, com *per* o *envers*. Ho il·lustrem a continuació:

- (147) a. L'amor de la mare {a/per/envers} el fill.
 b. ??l'amor del fill per part de la mare
 c. L'odi del dictador {a/per/envers} els qui pensen diferent
 d. *l'odi dels qui pensen diferent per part del dictador

138 Cal tenir en compte, però, que moltes de les ocurrences que hem inclòs sota aquesta etiqueta a les taules no ho són pròpiament (ho hem fet per qüestions pràctiques), ja que, com hem advertit, quan el nom té una estructura argumental amb un agent i un pacient —o fins i tot un tema—, la configuració més habitual del sintagma nominal és la de passiva —de manera que cal considerar el tema com a argument externalitzat i no com a argument intern.

Les taules demostren que les apreciacions de Badia són vàlides en part, ja que la major part de noms psicològics són estatus i sembla que són aquests precisament els que presenten un grau de variació més alt. Tanmateix, també hem pogut comprovar que hi ha noms d'altres classes aspectuals que admeten aquesta variació i que no necessàriament són psicològics. A continuació, doncs, examinarem cadascuna de les realitzacions que hem destacat.

6.4.3.1.1 *Genitiu objectiu (SP_{de})*

Com hem destacat reiteradament, la preposició *de* és la preposició que assigna cas no marcat en l'àmbit nominal i, per tant, és la que s'assigna als arguments que reben cas directament en l'àmbit verbal. Hi ha, com podem comprovar a les taules, un conjunt nombrós de substantius que seleccionen arguments interns directes encapçalats per *de* i que podem dividir en tres grups:

a) Noms que seleccionen un tema incremental

A les taules que hem presentat podem constatar que substantius com *construcció*, *destrucció*, *utilització* o *transmissió* exigeixen que el seu argument intern directe sempre estigui encapçalat per *de*. Si bé semànticament es tracta de substantius diferenciats, podem considerar que, en tots els casos, es tracta de substantius dels que Badia (1994, seguint Rigler 1989) classifica com a culminatius i acotats (veg. 6.5). L'argument intern directe de tots aquests substantius és sempre un tema incremental en el sentit proposat per Dowty (1991):

Examples of Incremental Themes are traditional 'effected' objects, 'destroyed' objects, and objects entailed to undergo a definite change of state:

- (20) build a house, write a letter, perform a sonata;
destroy a presidential finding, eat a sandwich;
paint a house, polish a shoe, proofread an article.

(Dowty, 1991: 568)

I és que són, en tots els casos, objectes efectuat, objectes —diguem-ne— *contraefectuats* (destruïts o consumits) o objectes que pateixen un canvi d'estat definit (ja sigui un canvi pròpiament dit, ja sigui un desplaçament físic o abstracte):

i. Objectes efectuat

Els noms com *fabricació*, *construcció*, *creació*, *generació* o *redacció* sempre seleccionen un objecte efectuat que només es pot materialitzar com a genitiu objectiu. Vegem-ho:

- (148) a. Vaig presenciar la fabricació {de/*a/*per} tota una sèrie de cotxes Ford.

- b. La construcció {de/*a/*per} la Sagrada Família fa un segle que dura.
- c. La creació {d'/*a/*per} aquella associació es va fer en només dos mesos.

ii. Objectes contraefectuats

Igual que els anteriors —els noms que tenen un objecte que resulta de l'eventualitat que designen—, els que tenen com a objecte un element que és destruït o consumit (és a dir, que denoten un significat oposat al de l'objecte efectuat) també solen seleccionar arguments interns directes encapçalats per la preposició *de*. Ginebra (comunicació personal) suggereix el terme *objecte contraefectuat* per referir-nos a aquesta classe d'argument intern directe. És el que trobaríem en substantius com *destrucció, assassinat, liquidació, matança, menjada, llegida, utilització, cremada, cremadissa* o *absorció*. A (149) ho il·lustrem amb els substantius *destrucció* i *matança*:

- (149) a. No conscient que allò provocaria la destrucció {de/*a/*per} la societat tal com l'havien conegut.
- b. La matança {d'/*a/*per} innocents que es va dur a terme en aquella guerra va fer esgarriar la comunitat internacional.

iii. Objectes que pateixen un canvi d'estat definit

Els noms que indiquen una modificació de l'objecte o un desplaçament (físic o abstracte) també solen exigir un complement materialitzat com a genitiu objectiu (si és sintagma preposicional). Podríem incloure en aquest grup noms que indiquen un canvi d'estat definit en el sentit de Dowty (1991), com *correcció, pintada, impressió* ('acció d'imprimir'), però també els que indiquen un desplaçament de l'objecte, com *trasllat, reforma, conducció, guiatge, rodatge, evasió, transmissió, comunicació, abaixament* o *clausura*:

- (150) a. La transmissió {d'/*a/*per} informació en dos minuts és possible gràcies a Internet.
- b. El trasllat {de/*a/*per} l'expedient l'has de fer del 15 al 30 d'octubre.

En el cas dels noms que indiquen desplaçament, a més, el fet que el tema estigui encapçalat per la preposició s'explica perquè també admeten arguments interns oblics que indiquen direccionalitat o extensió i que, per tant, han d'estar encapçalats per les preposicions *a* (o preposicions semànticament més explícites, com *cap a, envers, vers*) i *per* (o preposicions amb un contingut semàntic més explícit, com *a través de*).

En aquest sentit, podríem assimilar als d'aquest grup un nom com *comunicació* (*comunicació d'alguna cosa a algú*) o els substantius que indiquen possessió o canvi de propietat (*venda, adopció, admissió* i, fins i tot, *invasió*).

b) *Noms de percepció*

Els noms que indiquen percepció, ja sigui sensorial (*observació, tast, visió*), ja sigui intel·lectual (que correspondrien al que Badia anomena noms d'estat intel·lectual, dins dels quals hi podríem incloure, per exemple, *examen, estudi, coneixement o anàlisi*), seleccionen arguments interns directes que s'han de realitzar obligatòriament com a genitius:

- (151) a. Un cop al laboratori, l'investigador va dur a terme l'examen *de la mostra*.
b. L'anàlisi, en un any, *de tot aquest material* és gairebé una prosa.

c) *Noms amb objectes «predicativus»*

Més enllà dels noms amb tema incremental i dels substantius de percepció, podem incloure, dins del grup dels que sempre requereixen que els seus arguments interns directes s'expressin com a genitius (SP_{de}), els substantius que seleccionen objectes que designen eventualitats o que estableixen una relació predicativa amb el nom que complementen. Hi ha substantius que seleccionen objectes que no s'han d'entendre com a arguments interns directes pròpiament dits sinó com a arguments interns de subeventualitats que s'insereixen configuracionalment a l'estructura eventual del nom.

Aquests complements es poden concebre, d'alguna manera, com els *objects as events* que caracteritza Marantz (2005). Aquest autor proposa que, en anglès, els verbs de creació que admeten la prefixació amb *re-* (per exemple, *rebuild the house*, 'reconstruir la casa', al costat de **rejump*) o les construccions de doble objecte (per exemple, *build someone the house* 'construir la casa a algú') admeten un complement directe que no es genera en l'estructura argumental del verb pròpiament dita, sinó com a argument d'una eventualitat que s'insereix a *Sv* i que correspon habitualment a un canvi d'estat que té, com a resultat, l'*SD* que funciona com a objecte o bé l'estat designat per l'arrel. Les proves que proposa Marantz no són aplicables al català (no admetem construccions com les de doble objecte i els verbs que admeten el prefix *re-* no coincideixen en tots els casos) i el tipus de construccions a què es refereix no funcionen igual en anglès i en llengües romàniques, motiu pel qual hem inclòs els noms de creació dins del grup de noms que seleccionen un tema incremental sense distingir-los dels altres tipus de noms d'aquest tipus.¹³⁹

Tanmateix, podem defensar substantius com *ganes, desig* o *càstig* seleccionen eventualitats com a arguments. Així, en un cas com *ganes de festa, desig de veure't* o *càstig de quedar-te a casa*, el complement és sempre predicatiu. És cert que aquests substantius també poden admetre, com a complements, noms referen-

139 En aquest sentit, Real fa notar que «in [Romance] languages reaction objects (RO), effected objects (EO) and certain kinds of Incremental Themes [...] are not attested» (2009: 172).

cials: llavors haurem de considerar que són objectes designadors d'eventualitat. En aquest sentit, el sintagma *desig de riqueses* pot ser entès com a *desig de [tenir riqueses]*, el sintagma *ganes de dijous* és en realitat *ganes [que sigui dijous]* i *càstig d'ordinador* podria ser interpretat com a *càstig [de (no) tenir ordinador]*. Com que sempre s'introdueixen configuracionalment a l'estructura argumental del nom, aquests arguments —o més aviat «pseudoarguments», com ens suggereix Ginebra (comunicació personal)— reben cas no marcat i, per tant, sempre es realitzen com a SP_{de} en l'àmbit de l'SD.

Segurament aquest fenomen es deu al fet que aquests noms presenten una lectura ambigua entre l'eventualitat i el resultat, que llavors estableixen una relació «pseudoargumental» (similar a la d'un adjunt especificatiu) amb el complement que, en l'àmbit verbal, cal considerar argument intern directe. És el cas de substantius com *amenança*, *recomanació*, *afirmació*, *suposició*, *pretensió*, *intent*, *obligació* o *deure*, els complements dels quals podem parafrasejar mitjançant construccions equatives amb el nom predicatiu. A (152) s'il·lustra amb sintagmes que tenen aquests noms com a nucli (152a, c, e) i les paràfrasis respectives (152b, d, f):¹⁴⁰

- (152) a. l'obligació d'acabar el treball
 b. Acabar el treball és l'obligació.
 c. La recomanació {de quedar-se a casa/que tanqueu les finestres}
 d. {Quedar-se a casa/ Que tanqueu les finestres} és la recomanació.
 e. La suposició que no està prou preparada.
 f. Que no està prou preparada és la suposició.

6.4.3.1.2 Datiu objectiu (SP_o)

Igual que es tendeix a identificar els sintagmes preposicionals introduïts per *de* amb el cas genitiu, podem assimilar la preposició *a* amb la marca de datiu, motiu pel qual alguns autors, com Ginebra (2003b), proposen designar els arguments interns directes introduïts per *a* com a *datius objectius*. Aquest terme ha estat utilitzat per alguns autors, com Jasmine Dum-Tragut (2009), que hi recorre en un estudi sobre l'armeni. En armeni, de fet, es parla tant de *datiu subjectiu*, pel sincretisme entre els casos genitiu i datiu (que fan que en l'àmbit nominal l'argument extern es manifesti com a datiu), com de *datiu objectiu*, ja que el complement directe de persona va en datiu:

140 Recordem que la paràfrasi amb una construcció equativa només és possible, segons Grimshaw (1990), en el cas dels noms resultatius. Alhora, però, substantius com *intent*, *recomanació* admeten modificadors propis dels noms eventuals com *constant* o *continuat* (*l'intent continuat de fer-se notar*; *la recomanació constant que tanquem les finestres en cas d'accident*) i poden funcionar com a argument intern del verb *presenciar* (*Vaig presenciar l'intent del Joan de colar-se al metro*) (veg. 5.6).

The object dative denotes an object-predicate relationship, i.e. the noun in the dative modifies the head noun from which one can infer an action worked on the dative. In other words, the objective dative stands for a person or object, which is the direct object of an action (Drum-Tragut, 2009: 84).

Així, en armeni trobem exemples que equivaldrien als que presentem a continuació:

- (153) a. la construcció [l'edifici dat] 'la construcció de l'edifici'
 b. l'assassinat [aquest home dat] 'l'assassinat d'aquest home'

Un fenomen similar és el que trobem en el cas de l'espanyol, llengua en què el complement directe d'alguns verbs pot estar introduït per la preposició *a* si és afectat i [+humà], fenomen conegut com a *Differential Object Marking*, que trobem en diverses llengües i que és objecte de debat avui dia.

Tal com explica Torrego, «the dative preposition appears to mark all affected (animated) acusatives» (1998: 16): es considera, doncs, que aquestes construccions són mostres de cas acusatiu marcat amb la preposició de datiu, com veiem a (154):

- (154) a. Asesinaron a tres hombres ayer.
 b. Vieron a la gente que iba a la manifestación.

A les taules 33–39 es constata que, dels substantius analitzats en aquest treball, els que admeten un argument intern directe realitzat com a SP_a són aquests: *acompanyament, agressió, atac, traïció, visita, acusació, condemna, denúncia, admiració, amor, enveja, estima, menyspreu, odi, temor, por, injúria, alleujament, clamor, dret, al·lusió, avorriment i interès*.

Tots aquests substantius es relacionen morfològicament amb verbs que regeixen acusatiu, cosa que constitueix un problema seriós per a la posició sintactista que adoptem i segons la qual el lèxic conté arrels inespecificades categorialment: si en aquestes circumstàncies considerem que el cas —acusatiu o datiu— és lèxic, també s'hauria d'assignar en la configuració verbal.

En general, el datiu objectiu apareix quan l'argument del nom és un pacient afectat (Torrego, 1998) i el nucli nominal és agentiu (o té argument extern amb components agentius, com l'*experimentador agent* dels noms psicològics relacionats amb els verbs psicològics de la classe A), especialment si entenem l'afectació en el sentit que proposa Naess (2004, *apud* Heusinger & Kaiser 2011), per a qui l'afectació està intrínsecament relacionada amb trets referencials com l'animacitat, la definitud i la prominència (*saliency*).

Tanmateix, pensem que el problema del contrast entre l'estructura verbal i la nominal també té a veure amb altres factors, que ens condueixen a dividir els substantius de la llista que hem presentat en dos tipus.

D'una banda, els divuit primers noms (*acompanyament, alleujament, agressió, atac, traïció, visita, acusació, condemna, denúncia, admiració, amor, enveja, injúria, estima, menyspreu, odi, temor i por*) constitueixen un grup de substantius en els quals el datiu objectiu es pot justificar per raons semàntiques. Aquests substantius presenten certes similituds amb el Differential Object Marking en espanyol: molts dels verbs que admeten complements directes marcats amb la preposició *a* en espanyol es poden relacionar amb els noms que admeten el datiu objectiu en català. Ho podem constatar si comparem els noms de la llista anterior amb l'explicació de Leonetti:¹⁴¹

Thus, verbs like *saludar* ('greet'), *odiar* ('hate'), *insultar* ('insult'), *castigar* ('punish'), *sobornar* ('bribe') or *atacar* ('attack') impose *a* on their animate objects, but verbs like *encontrar* ('find'), *buscar* ('look for'), *esconder* ('hide') or *ver* ('see') admit non-overtly case-marked objects (Leonetti, 2004: 84).

Així, si tradicionalment s'ha considerat que els factors principals que afavoreixen el DOM en les diferents llengües són tant les propietats del complement directe —sobretot la referencialitat (definitud i especificitat) i l'animació— com les propietats semàntiques del verb (Heusinger & Kaiser, 2011: 605), podem adduir que, en el cas de les nominalitzacions, també seran factors semàntics relacionats tant amb l'argument intern com amb l'arrel inespecificada categorialment els que ens permetran donar compte de l'aparició del datiu objectiu.

D'altra banda, hi hauria noms com *alleujament, clamor, dret, al·lusió, avorriment* i *interès*, en els quals la tendència a l'expressió de l'argument intern directe com a SP_a es deu probablement al fet que el nom se sol inserir en construccions verbominals: llavors el nom es realitza com a complement directe verbal, i l'argument intern del nom es reanalitza com a argument indirecte del verb de suport. Tot seguit exposarem cadascuna d'aquestes possibilitats.

1. Datiu objectiu com a resultat d'un component direccional abstracte

El que uneix els noms del primer grup és que tots requereixen un argument extern amb característiques agentives (habitualment +animat i +humà) i un pacient (que sol ser +afectat) que, a més de les característiques del pacient, podria rebre un paper temàtic de *target* o meta. Si ens basem en la proposta d'anàlisi

¹⁴¹ De fet, cal recordar que, si bé no és admès normativament, també en català hi ha parlants que accepten alguns complements directes verbals encapçalats per la preposició *a*, sobretot si són animats i referencials (de fet, el marcatge és obligatori en el cas dels elements màximament referencials, els pronoms personals).

dels verbs psicològics que ofereix Bogard (1995: 445), podem dir que en casos com els d'*amor* o *odi*, per exemple, l'argument intern es pot concebre com un punt d'arribada de l'emoció o de l'acció: «se puede reconocer que el argumento no experimentante de los verbos psicológicos de base {sentir} contiene uno de los rasgos que caracterizan el papel temático de Meta: el de ser un punto de llegada». Aquest component de direccionalitat ja el feia notar Roegiest (1978, *apud* Gràcia 1989) per a l'espanyol, quan distingia els noms del tipus *atac* precisament perquè «el complement directe és el terme del moviment directiu» (Gràcia, 1989: 312). Malgrat que Roegiest (1978, *apud* Gràcia 1989) dividia els noms que admeten un argument intern directe encapçalat per *a* entre els que indiquen direccionalitat i els que expressen estats psicològics (que ell anomena *noms «de sentiment»*), podem considerar que, en la mesura que els noms psicològics (com *odi* o *amor*) manifesten un sentiment que «neix» en l'experimentador i es dirigeix cap a l'argument no experimentador, hi ha una direccionalitat que permet agrupar-los amb els noms del tipus *atac* o *agressió*. Basant-nos en aquesta idea, podríem considerar, seguint la terminologia de Pesetsky (1987, 1995 *apud* Levin & Rappaport 2005), que el paper temàtic de l'argument intern de tots aquests noms (o de les arrels inespecificades lèxicament) és el de *target*, terme que podria servir per indicar la duplicitat semàntica –tema/pacient i meta– d'aquests arguments. Així, per una banda hi ha noms, com *acompanyament*, *agressió*, *atac*, *visita* o *condemna*, que tenen un component semàntic direccional que fa que pugui emergir la preposició *a* com a rectora de l'argument intern, i per l'altra hi ha noms psicològics que requereixen un experimentador agent com a argument extern i «imposen» una certa direccionalitat al pacient (és la «meta» del sentiment o de l'emoció) i fan que es pugui interpretar com a *target* (cosa que concorda amb el fet que hàgim localitzat ocurrències d'*odi* i *amor* amb arguments interns directes encapçalats per les preposicions clarament direccionals *cap a*, *envers* o *vers*, a més de *a*).

El *target*, doncs, pot ser entès com una funció semàntica «composicional» en què conflueixen dos «subpapers» temàtics mitjançant un procés similar al de confluència (*conflation*): d'una banda, hi hauria el paper temàtic de pacient (que, en principi, hauria de rebre cas acusatiu en l'entorn verbal i cas genitiu en el nominal) i, de l'altra, el de meta (que en principi hauria de rebre cas datiu).

Tot i que el concepte de *confluència* (que, seguint Hale & Keyser 2002, podem definir com a 'fusió de nuclis sintàctics') s'ha aplicat normalment a l'àmbit verbal per explicar, per exemple, com es formen les construccions resultatatives com *He wiped the table clean* en anglès (Mateu, 2012) o *middle constructions* com *The room sleeps 6 people* (Mc Intyre, 2004), autors com Morimoto (2001) n'amplien l'aplicació i consideren que també permet donar compte de l'estructura conceptual complexa de verbs com *caminar* o *córrer*, que indiquen, alhora, un desplaçament de trajectòria indeterminada i una manera de moure's (Morimoto, 2001: 50).

Aquesta darrera perspectiva permetria proposar que alguns noms presenten una estructura conceptual amb un component de tema o pacient i un component de meta. En l'estructura sintàctica, llavors, podríem considerar que l'assignació directa de cas sempre preval, de manera que el nucli verbal sempre pot assignar cas acusatiu al complement; en canvi, en l'assignació composicional que es produeix al nus SN, la preposició semànticament més marcada (*a*) predomina sobre la que és semànticament buida (*de*) i, per tant, l'argument es materialitza com a SP_a .¹⁴²

Per explicar-ho, podríem reprendre la idea que suggereix Gràcia (1989) —tot i les diferències en el marc teòric de partida— en relació amb les condicions d'aplicació de la regla d'inserció de genitiu:

Observem que en els casos en què apareix la preposició *de* el complement es troba immediatament adjacent al nucli. Si la regla que insereix aquesta preposició actua en un context com el de (83), s'explica per què només apareix en aquestes circumstàncies i per què és l'única que hi pot aparèixer:

(83) $\emptyset \rightarrow de/ N\_SN$

Les altres preposicions, *a* per als objectes actius i *per* per als subjectes passius, encapçalen complements no adjacents al nucli, per tant, incapaços de motivar l'aplicació de la regla (83). La preposició, aquí, no serà inserida sinó que ja serà present a l'estructura-P: els objectes Pacients dels nominals actius es realitzaran com a $SPs = a+SN$. Així s'explica també per què aquesta preposició apareix fins i tot quan l'objecte apareix immediatament al costat del N, quan no s'ha expressat el subjecte.

(Gràcia, 1989: 317)

Tanmateix, es pot fer difícil concebre que el *target*, amb trets semàntics direccionals o corresponents a la meta, i que sol estar vinculat a la inserció d'un cas datiu, neixi com a argument intern directe d'una arrel inespecificada categorialment, ja que, en principi, en aquesta posició només es poden generar arguments defectius pel que fa al cas i que per això reben cas no marcat. És per aquest motiu que ens hem plantejat la possibilitat que, més que un procés de conflació, el que es produeix sigui la inserció del que Pylkkänen (2002) anomena *Low Recipient Applicative* a l'estructura nominal.¹⁴³

142 Creiem, a més, que aquesta hipòtesi no entra en contradicció amb les idees més generalment admeses que sostenen que el cas inherent (o el lèxic de Marantz) preval sobre l'estructural (el no marcat), ja que en la qüestió que ens ocupa el cas lèxic està vinculat, només, amb una de les subeventualitats codificades per l'arrel.

143 Pylkkänen (2002) estableix set mecanismes pels quals les arrels inespecificades poden introduir arguments en l'estructura sintàctica: els designa com a *High Applicative*, *Low Recipient Applicative*, *Low*

Així, podem concebre que, sobre l'arrel inespecificada categorialment —que conté un argument intern directe amb el paper temàtic de pacient— s'insereix, mitjançant el *Low Recipient Applicative*, un argument abstracte amb el valor de meta/recepció l'única marca del qual seria una preposició *a* que només es manifesta si el nus categorial (N/V) admet assignació composicional de cas. De tota manera, no podem obviar que la realització d'aquests arguments interns com a SP_a no és sistemàtica, si més no en els noms psicològics. I és que, com feia notar Badia (2002), mentre que en alguns dels noms que hem inclòs a la llista —com en noms psicològics del tipus *amor* o *odi*— és majoritària (veg. taula 37), en altres ho és —com *por* o *temor*— el genitiu. Segurament aquest fenomen s'explica per les característiques del *target* i de l'experimentador. L'argument extern experimentador d'*amor* o d'*odi* té una càrrega agentiva forta i, a més, aquests substantius solen exigir un argument intern directe amb el paper de *target* [+humà] que segurament admet, sistemàticament, la conflació o la inserció del *Low Recipient Applicative*. En canvi, *temor* o *por* solen aparèixer amb arguments interns no humans, sovint realitzats com a oracions d'infinitiu, cosa que impedeix que es produeixi algun d'aquests fenòmens. De tota manera, hem trobat ocurrencies de totes dues realitzacions amb els quatre noms, cosa que indica que la doble possibilitat de lectura la trobem en tots els casos i que, per tant, no es pot descartar la concepció de l'argument no experimentador com a *target* en cap dels noms.

Tot i que caldria fer un estudi més aprofundit sobre aquesta qüestió, sembla que podem afirmar que l'argument intern d'aquests noms es caracteritza perquè sol ser un pacient (sovint referencial i definit), presenta característiques que l'acosten a la meta (satisfà els requeriments del component abstracte de direccionalitat del nom predicatiu) i permet l'emergència de la preposició *a* com a introductora del sintagma preposicional en què s'insereix.

2. Datiu objectiu influït per les construccions verbonominals

Hem volgut distingir, en l'explicació del datiu objectiu, els substantius *clamor*, *dret*, *al·lusió*, *avorriment* i *interès*. A més, hem d'incloure en aquesta llista el nom *injúria*, que també havíem integrat en el grup anterior perquè es tracta d'un cas en què l'argument intern directe realitzat com a datiu objectiu es pot justificar per la confluència dels dos factors: d'una banda, com a verb *dicendi*, l'argument intern admet un component direccional abstracte pel qual es podria adduir que es produeix un procés de conflació o d'inserció d'un *Low Recipient Applicative*; de l'altra, el fet que sovint aparegui en construccions verbonominals pot haver

---

Source Applicative, *Root-selecting Cause*, *Verb-selecting Cause*, *Phase-selecting cause* i *Voice*. Els *High Applicatives* permeten establir una relació entre una eventualitat i un individu o entitat, que llavors s'insereix en l'estructura argumental del nucli predicatiu (es tractaria d'un procés semblant al del nus *Veu* —*Voice*—, que introdueix l'argument extern).

afavorit la tendència a l'ús de la preposició *a* com a introductora de l'argument intern directe.

Com hem dit, després d'haver observat les ocurrencies en què aquests substantius apareixien amb l'argument intern realitzat com a SP_a , creiem que alguns d'aquests substantius tendeixen a realitzar l'argument així quan s'insereixen en construccions amb verbs de suport, que forcen una reanàlisi i una interpretació de l'argument intern del nom com a argument intern d'un predicat complex: si bé no podem lligar-ho exactament al marcatge excepcional de cas perquè no és un fenomen sistemàtic —si més no segons les dades observades—, podem considerar que, quan el nom predicatiu s'adjunta al verb de suport, ocupa la posició de complement directe d'aquest verb, i l'argument del nom llavors ha d'ocupar una plaça preposicional més alta (que serà la d'argument intern indirecte, és a dir, la posició immediatament superior a la de l'argument intern directe).

Això no vol dir, però, que l'ús de la preposició no s'hagi pogut estendre, posteriorment, a altres contextos, ja sigui per la necessitat d'emprar preposicions semànticament explícites, ja sigui per evitar la concurrència de dos sintagmes preposicionals introduïts per *de*. De fet, un cas paradigmàtic en aquest sentit és el de *dret*, que, actualment —segurament per l'extensió de sintagmes com *dret a decidir*—, gairebé s'ha lexicalitzat com a *dret a*, de manera que, si fem una cerca per Internet, podem localitzar gairebé el doble d'ocurrencies de *dret a* que no pas de *dret de* —i la diferència és encara més gran si tenim en compte que aquesta darrera construcció també pot correspondre a la de l'argument extern (p. e. *dret de la Maria a...*).

En qualsevol cas, sembla que és la construcció verbonominal la que ha afavorit l'aparició del datiu objectiu com a complement dels noms que hem enumerat: (*tenir*) *dret (a)*, (*fer*) *injúria (a)*, (*tenir/agafar*) *avorriment (a)* i (*tenir/haver-hi*) *interès (en/a+infinitiu)*. A continuació presentem exemples significatius de cadascun d'aquests noms amb les seves realitzacions (la cursiva és nostra):¹⁴⁴

- (155) a. N'hi ha també que, sigui pel zel de conservar llurs béns, sigui per una certa misantropia, diuen que ells menen llurs afers i ningú no pot dir que facin injúria a ningú.
- b. No temem, que faríem injúria *al nostre Déu*.
- c. Tercerament, per rebre sos abundants fruits; déu tenir avorriment *á tots los pecats venials*, y farà millor si los confessa ab un viu dolor.
- d. Yo per evitar la sort del seu primer marit y veient que no podíam entendrens ni sufrirnos, vaig agafar avorriment *al treball y á la vida de familia* [...].

144 En el cas d'*interès*, cal fer notar que només apareix la preposició *a* davant d'infinitiu, fenomen que podem relacionar clarament amb el canvi de preposicions.

e. Si hi ha interès *a salvaguardar ensem la llibertat catalana, d'un costat, i la unitat de l'Estat espanyol, de l'altre*, cal que el desequilibri intern desaparegui.

f. Si per aquest costat la penetració d'En Carbonell resulta inferior a la del seu temps, en canvi tenia no sols traça, sinó interès *a caracteritzar el seu propi temperament*.

g. Els pobles civilitzats o en camí d'arribar pel seu propi esforç a plenitud de civilització, tenen dret *a desenrotllarse de conformitat a les propies tendències, això és, ab autonomia*.

h. L'alcalde va felicitar-se ell mateix de que jo fos fill de la seva població, que modestament regentava, demanant de pas, que Barcelona no m'absorvís ni m'acaparés, ja que els pobles petits tenen dret *a disfrutar dels seus grans homes*.

A més, hi ha construccions que, si bé no poden ser considerades construccions verbonominals pròpiament dites, s'hi poden assimilar, de manera que el nom predicatiu es pot reanalitzar com a complement del verb i adquirir cas com a tal. És el que trobaríem, per exemple, en un nom com *solució*. Tot i que hi ha vacil·lació en l'ús real (*a/de*), estructures com *donar la solució (a)*, en què podríem considerar que l'argument del nom es reinterpreta com a meta del verb *donar*, podrien haver influït en l'ús d' SP_a com a forma de l'argument intern directe del nom en altres contextos.¹⁴⁵

Finalment, cal dir que per raons de claredat expositiva hem inclòs, dins del grup d'arguments interns directes, casos en què l'arrel inespecificada categorialment admet un doble règim, ja que en alguns contextos una realització transitiva (amb un argument intern directe) i en d'altres, una realització intransitiva (amb un complement preposicional regit, que habitualment és SP_a). És probablement aquesta segona realització la que predomina en l'àmbit nominal, fenomen afavorit perquè, com hem vist, en l'SD l'assignació de cas sempre es produeix composicionalment. És el que podem observar a *al·lusió* o *clamor*. Vegem-ne alguns exemples:

(156) a. els altres dies, llur clamor als vents donaven les campanes, quan el sol era moridor...

145 Ginebra, a més, ens suggereix (comunicació personal) que en el cas de *solució*, igual que en el de *rebuig* o en el d'*entrevista*, la realització amb *de* força —fins a cert punt— una lectura de resultat (*L'entrevista del president de la Generalitat ve a l'última pàgina; Teniu la solució del problema penjada al Moodle*), mentre que *a* suggereix una lectura eventual (*L'entrevista al president de la Generalitat va tenir lloc dissabte a la nit*, per exemple). No es tracta, però, de fenòmens excloents: d'una banda, podríem suposar —tot i que caldria fer-ne un estudi més aprofundit— que la construcció verbal ha afavorit l'aparició d' SP_a com a realització de l'argument nominal. Aquesta realització, que en un principi es vinculava a la construcció verbonominal, s'ha estès a altres contextos, i actualment podríem dir que, en alguns casos, fins i tot que després s'ha estès a altres contextos, sobretot vinculats a la lectura eventual del nom —ja que, en la construcció amb verb de suport, el nom té una lectura eventual. Això és el que podria haver afavorit, posteriorment, que cadascuna de les lectures del nom —eventual i resultativa— es relacioni amb un complement específic (SP_a en el cas de la lectura eventual i SP_{de} en el de la resultativa).

b. l'al·lusió de la butlla als tumults i aldarulls polítics i socials tan greus...

6.4.3.1.3 SP_{contra}

Com podem comprovar a les taules, l'argument intern corresponent al tema, pacient o *target* pot estar introduït per la preposició *contra* quan acompanya els noms *acusació, agressió, atac, clamor, demanda, enveja, injúria, menyspreu, odi, passió, traïció, victòria*. Com afirmen Ginebra & Llagostera (en premsa) per als verbs en català antic, aquesta preposició —que aporta una idea de confrontació o oposició— pot aparèixer com a introductora de tres tipus de complements: pot ser l'argument intern d'un predicat inherentment recíproc —que llavors també pot introduir l'argument intern com a SP_{amb}, pot ser l'argument intern d'un predicat sense reciprocitat inherent però que aportí una idea d'hostilitat (sobretot relacionat amb els *verba dicendi* o amb verbs psicològics) o bé pot ser el segon argument intern d'un verb transitiu (cosa que trobem especialment en el llenguatge jurídic). Entre els verbs del primer grup hi hauria casos com els de *guerrejar, lluitar* o *barallar-se*; al segon grup, hi hauria verbs com *blasfemar, conjurar* o *indignar-se*; i, entre els del tercer grup, hi hauria *al·legar* o *apel·lar*. En els tres grups a què fan referència Ginebra & Llagostera (en premsa) la preposició introdueix complements preposicionals i per això no la podem aplicar als noms de la llista anterior —als apartats següents tractarem els complements interns oblics—, però la classificació ens ofereix una idea del tipus de complements que pot introduir la preposició, que sempre han d'aportar una càrrega semàntica d'hostilitat o oposició —de fet, els autors parlen de *verbs d'hostilitat* per referir-se a alguns dels verbs que admeten aquesta preposició com a introductora dels complements argumentals.¹⁴⁶

Si ens fixem en els substantius de la llista, veurem que tots els noms coincideixen amb la caracterització semàntica que proposen Ginebra & Llagostera (en premsa) per als verbs que admeten aquesta preposició: així, tots són noms psicològics o noms transitius agentius que exigeixen, com a argument intern, un *target* i que poden admetre —si bé alguns, com *passió* o *victòria*, no de manera exclusiva— una interpretació que impliqui hostilitat. Per tant, la preposició serveix, en tots aquests casos, per reforçar la càrrega semàntica del nom —de la mateixa manera que la locució *per part de*, per exemple, reforçava la idea d'agentivitat. D'aquesta manera, *agressió, atac* i *traïció* podrien ser considerats noms d'hostilitat; *clamor* i *injúria* estarien relacionats amb els *verba dicendi* amb una càrrega semàntica que designa confrontació; *enveja, menyspreu, odi* i *passió* són noms psicològics que també indiquen hostilitat; *victòria* pot aportar una idea de confrontació, i *acusació*

146 Hem de tenir en compte que els noms només admeten arguments interns directes realitzats com a sintagmes preposicionals o —en alguns casos— com a adjectius relacionals i que, per tant, la preposició pot introduir, a més dels complements oblics, els arguments interns directes.

i *demanda* són verbs relacionats amb el llenguatge jurídic i amb l'enfrontament als tribunals.

6.4.3.1.4 *SP*_{envers/vers}

Si en el cas anterior dèiem que la preposició era redundant amb la càrrega semàntica d'hostilitat o d'oposició dels arguments que introduïa i que, per tant, servia per reforçar-la, en aquest cas haurem de dir que les preposicions *vers*, *envers* (i també *cap a*) que són semànticament més explícites que el datiu objectiu, emfatitzen la percepció de l'argument intern directe com a *meta*, a més de tema o pacient —i alhora corroboren la hipòtesi que cal considerar que els arguments interns directes dels noms que acompanyen són *targets* més que no pas temes o pacients.

Si ens fixem en les taules on presentem les possibilitats de realització dels arguments interns, podem comprovar que la llista de substantius que admeten arguments introduïts per les preposicions *vers*, *envers* o *cap a* és molt similar a la dels substantius que admetien la preposició *a* per aquesta concepció de l'argument intern directe com a receptor de l'acció de l'agent (o de l'experimentador agent). Hi trobem, doncs, noms transitius agentius com *agressió* i *traïció*, i noms psicològics com *enamorament*, *admiració*, *amor*, *enveja*, *estima*, *fascinació*, *menyspreu* o *odi*.

6.4.3.1.5 *Altres realitzacions*

Per últim, les taules mostraven tot un reguitzell de preposicions semànticament més explícites que el genitiu que permeten introduir els arguments interns directes, com *damunt*, *sobre*, *entre*, *davant* o *per*: no hi dediquem apartats específics perquè quantitativament no són tan significatives com les altres preposicions, però, en general, com trobàvem en els casos de *contra*, *vers*, *envers* o *cap a*, totes aquestes realitzacions tenen la funció de reforçar la càrrega semàntica de l'argument nominal.¹⁴⁷

Aquest fenomen, que segurament està motivat per qüestions pragmàtiques o comunicatives, contribueix a confirmar, d'altra banda, que les nominalitzacions eventuais poden ser actives —és a dir, que la passivitat no és un factor decisiu en la consideració d'un nom com a eventual—, ja que, a diferència del genitiu, l'ar-

---

¹⁴⁷ Ens podríem preguntar si el que hem considerat argument intern continua sent un complement argumental si va introduït per una preposició semànticament més explícita que *a* o *de* o si la preposició força la lectura del complement com a adjectiu. D'una banda, en aquests casos la preposició assigna cas i marca temàticament el complement, de manera que el complement es legitima en el marc de l'SP i no de l'SV (o de l'SN) i això pot dificultar-ne la interpretació com a argument. Ara bé, d'altra banda, el complement satura una de les posicions temàtiques de l'arrel (no deixa de ser un complement vinculat a l'estructura lexicosemàntica de l'arrel), i, per tant, creiem que podem analitzar-lo —si més no en aquest treball ho fem així— com a complement argumental. De fet, la posició d'un autor com Gallego (2008: 25) sembla que va en aquesta línia, per bé que ell mateix no desenvolupa a fons la qüestió.

gument intern introduït per una preposició semànticament explícita no es pot interpretar mai com a argument *promogut*: no pot funcionar com a possessiu i sol admetre l'agent realitzat com a genitiu, fins al punt que sovint sol impossibilitar la passivització de l'estructura, com es pot comprovar a (157d):

- (157) a. Vaig presenciar l'agressió dels policies als manifestants
 b. Sóc testimoni de l'amor de la Carlota {per/a} la música.
 c. ??Vaig presenciar l'agressió als manifestants per part dels policies.
 d. *Sóc testimoni de l'amor per la música per part d'aquesta dona.

Hem vist, doncs, que els arguments interns directes dels noms es poden realitzar com a sintagmes preposicionals, que solen ser genitius —i que sovint s'externalitzen— però que també poden estar introduïts per preposicions semànticament explícites que tenen la funció de reforçar la càrrega semàntica de l'argument en qüestió. Aquesta no és, però, l'única possibilitat de materialització dels arguments interns directes: també poden ser adjectius relacionals. A continuació examinarem aquesta possibilitat.

6.4.3.2 Adjectiu relacional

Giorgi & Longobardi (1991), Picallo (1991, 1999) o Grimshaw (1990) afirmaven que els adjectius relacionals, referencials o argumentals sempre havien de correspondre a l'argument extern, però, com hem vist a 6.3, hi ha adjectius relacionals que poden funcionar com a arguments interns directes. És el que fan notar Bonet & Solà (1986) quan constaten que en un mateix sintagma nominal hi pot haver dos arguments realitzats com a adjectius relacionals, i Levi (1978) ho explica en termes semàntics:

Another puzzling feature of the adjectives [...] is the fact that their meaning appears to change, depending on the heads noun that they modify. In (1.3), for example, we understand *musical clock* to mean 'a clock that produces music'; yet we also know that *musical criticism* could hardly be construed as 'criticism that produces music', but must mean instead 'criticism of music', where music functions as the object of a nominalized verb (Levi, 1978: 3–4).

De fet, Levi (1978), en una proposta que després segueixen Bonet & Solà (1986), mostra com els adjectius relacionals poden expressar complements agentius, objectius, locatius, datius i instrumentals:

[...] we see in (2.12) examples of *nonpred adjs* expressing agentive, objective, locative, dative, and instrumental case relations within their respective CNs.

(2.12) Agentive:	Objective:
presidential refusal	constitutional amendment
[...]	[...]
Locative	Dative/possessive
marginal note	feminine intuition
[...]	[...]
Instrumental	
manual labor	
(Levi, 1978: 27–28)	

D'altra banda, Badia (1994) afirma que «bàsicament, un sintagma adjectiu pot realitzar una funció semblant a les corresponents a l'argument intern, a l'argument extern i a d'altres complements del nom derivat» (1994: 156), i ho exemplifica amb els sintagmes que presentem a continuació ((158) correspon als arguments interns directes, (159) als externs i (160) als altres complements):

- (158) a. elecció presidencial
 b. exploració espacial
 c. investigació nuclear
 d. anàlisi sanguínia

- (159) a. decisió presidencial
 b. agressió americana
 c. intervenció europea

- (160) a. discussió política
 b. comunicació marítima
 c. instal·lació espacial

Tanmateix, aquests exemples també mostren que no tots els adjectius relacionals són argumentals, i que, si bé no podem negar rotundament que els adjectius relacionals no realitzin mai complements interns, tampoc podem afirmar que els exemples que ofereixen els diversos autors en siguin una mostra.

D'una banda, doncs, els adjectius que Levi (1978) classifica com a locatius, instrumentals o datius i que tant Bonet & Solà (1986) com Badia (1994) agrupen sota l'etiqueta de complements oblics no sempre representen adjectius argumentals. Molts pertanyen a la classe dels adjectius de classificació. De fet, alguns dels exemples que proporcionen corresponen a complements de noms resultatius que, tot i que poden tenir arguments assimilables als arguments interns, no tenen estructura argumental pròpiament dita. Així, l'adjectiu *marítima* a *comunicació marítima* (que equivaldria a l'SP *per mar* de *comunicació per mar*) és un adjunt del nom

eventual *comunicació* (i no un argument, com podria ser-ho l'SP *dels resultats a Vaig presenciar la comunicació dels resultats als guanyadors*). I l'adjectiu *espacial a instal·lació espacial* complementa un nom resultatiu que designa una entitat concreta (un edifici) i no un procés; a més, en tot cas equivaldria a un locatiu que té la funció d'adjunt (i, per tant, tampoc pot ser considerat un complement argumental).

De l'altra, els exemples que corresponen al que els diversos autors assenyalen com a mostres de realització dels adjectius relacionals com a arguments interns directes no sempre són veritables complements interns, ja que corresponen a temes que només admetem com a adjectius relacionals en configuracions passives i que, per tant, cal considerar arguments *promoguts*. Els sintagmes següents, que reprenem de Badia (1994) i Bonet & Solà (1986), només són gramaticals si l'agent es realitza com a adjunt d'una construcció passiva:

- (161) a. l'elecció presidencial {??dels francesos/ per part dels francesos}
- b. l'exploració espacial {??dels astronautes / per part dels astronautes}
- d. la investigació nuclear {*dels científics/ per part dels científics}
- e. l'anàlisi sanguínia {?de l'hospital/ ?per part de l'hospital}
- f. l'anàlisi adverbial {*de l'alumne/ ?per part de l'alumne}

En els dos primers casos, els noms només admeten la construcció passiva i, per tant, no podem interpretar el complement expressat com un adjectiu relacional com a argument intern pròpiament dit: ha de ser un argument *promogut* (que és, llavors, un argument equiparable amb l'argument extern). Això coincidiria amb les propostes de Giorgi & Longobardi (1991), Picallo (1991, 1999) o Grimshaw (1999) pel que fa a les possibilitats de saturació de classes aspectuals dels adjectius relacionals, ja que afirmen que només els arguments externs es poden materialitzar com a adjectius.

De tota manera, també és cert que en alguns casos l'adjectiu es podria combinar amb un possessiu que funcionés com a argument extern o bé amb un altre adjectiu relacional i que llavors caldria interpretar-lo com a argument intern. És el que es pot constatar a (162):

- (162) a. Els EUA comencen avui la seva elecció presidencial.
- b. L'elecció presidencial francesa va sorprendre els mitjans estrangers.
- c. La seva exploració espacial va durar més de 20 anys. (*seva*= de la NASA)¹⁴⁸

148 Algú podria adduir que, igual com és possible *elecció presidencial francesa*, podem trobar sintagmes com *elecció presidencial de França* o *elecció presidencial dels EUA*. En aquest cas, però, el sintagma preposicional deu ser possible per l'ambigüïtat que genera entre la interpretació locativa (és a dir, com a adjunt) i la interpretació agentiva (com a equivalent a l'SP *dels francesos*). Com vèiem a l'exemple de (159a), però, sembla que un sintagma com ?*l'elecció presidencial dels francesos* és més estrany en català.

Per tant, veiem que els adjectius relacionals poden funcionar com a arguments interns, per bé que, com es comprova a la taula 32, és una solució molt poc productiva (només representa, en el corpus estudiat, un 1,5% de les ocurrències de realització dels arguments interns directes). Malgrat que Peris & Taulé (2009) afirmaven que el corpus AnCoraNom_Es no conté exemples d'adjectius relacionals que es puguin assimilar a l'argument intern de cap verb, el corpus que hem analitzat nosaltres ens ha permès localitzar adjectius relacionals interpretables com a arguments interns en els noms següents: *absorció, agressió, alliberament, amor, anàlisi, clausura, condemnaió, conducció, coneixement, consolació, construcció, demanda, destrucció, discussió, dret, elecció, enaltiment, enveja, estima, exclusió, fascinació, guiatge, interès, invasió, marcatge, odi, por, transmissió, visita*. A continuació mostrem exemples d'alguns d'aquests substantius (la cursiva és nostra):

- (163) a. En l'avitaminosi experimental per l'arròs i en el beriberi es *dona* el cas que, tot i no estar prou pertorbades la digestió ni l'absorció *alimentària* [...], es produeix una pèrdua de pes progressiva.
- b. Amor *patri* pot ésser sols el sentiment natural per la terra de naixença.
- c. L'anàlisi *històric* més implacable no podrà esvair mai la poderosa alenada de poesia i de vida que es despren d'aquest llibre singular que perdurarà mentre hi hagi al mon un poble que senti i parli en català.
- d. Els primers són els que piquen la fusta en el bosc, y els segons tenen al llur càrrec la conducció *fluvial*.
- e. La nostra tasca és tan sols respondre aquelles qüestions que naixen de la nostra discussió de la possibilitat de coneixement *religiós*.
- f. És la nostra construcció *estatal*, una operació molt delicada que anem a fer damunt del cos renascut i delicat de Catalunya.
- g. Les dues línies de treball que vertebraren d'una manera quasi generalitzada les diverses estratègies energètiques dels governs en matèria de demanda *energètica* són l'estalvi i la diversificació de fonts d'energia.
- h. lo dret *emfiteotich* que en ell li competex
- i. [S]embla que les raons que pesaren més en l'elecció *monacal* que el portà a l'abadiat foren les seves excel·lents qualitats personals.
- j. El nom de soldà [...] sembla haver estat adoptat en el segle IV de l'Islam per aquells caps militars [...], tot i reconeixent el guiatge *espiritual* de l'hereu del Profeta.
- k. [S]egurament es tracten de manifestacions postnupcials amb caire de marcatge *territorial*, com diuen alguns autors.
- l. Aquí deu estar, potser, aquell "quelcom" que veia Nietzsche, més enllà del seu odi *antijudaic*, a l'hora de fer el panegíric de la Roma del Renaixement.
- m. [S]'ha pogut operar la transmissió *rondallesca*, proclaman que aquest origen comú no ha tingut lloch fins despres d'establerts los áryes á l'Índia.

n. El facultatiu que presta servei en la Casa de Caritat serà substituït en malalties i ausències justificades, pel metge numerari nombre 2 de la visita *domiciliaria*.

En resum, els arguments interns directes es manifesten habitualment com a sintagmes preposicionals (que habitualment són genitius però que també poden estar introduïts per altres preposicions) i que només poden ser adjectius relacionals en alguns contextos molt concrets. En canvi, mai no poden ser possessius ni clítics —realitzacions reservades als arguments externs i *promoguts*. A continuació caracteritzarem com es manifesten els arguments interns indirectes i oblics.

6.4.4 Els arguments interns indirectes i oblics

Com ja hem comentat a l'apartat anterior, en aquest treball distingim, per raons pràctiques, entre els arguments interns directes —que equivalen habitualment als complements directes— i els arguments interns indirectes i oblics dels noms que tenen estructura argumental. En l'àmbit verbal, els arguments interns indirectes o oblics són els que es realitzen, en català o espanyol, encapçalats per una preposició i, per tant, no es generen com a germans immediats de V (Bosque & Gutiérrez-Rexach, 2009: 258). Malgrat que habitualment s'agrupen en una mateixa categoria, analitzarem per separat els arguments indirectes i els oblics, atès que les possibilitats de realització difereixen lleugerament en cada cas.

6.4.4.1 Els arguments interns indirectes

D'entrada, ens fixarem en els arguments interns indirectes, que corresponen al complement indirecte oracional i que realitzen els papers temàtics de beneficiari i de destinatari (o meta). Si en el cas dels complements interns directes la realització més habitual era la de genitiu, en aquest cas ho és la de datiu, és a dir, la d'*SP_a*. Paral·lelament al que hem etiquetat com a datiu objectiu, designarem aquest tipus de complement com a *datiu indirecte*. Per tant, direm que els arguments nominals que reben els papers temàtics de beneficiari o destinatari es realitzen sempre com a datius indirectes. En aquest sentit, podem assimilar els arguments interns indirectes dels noms als complements indirectes verbals:

- (164) a. Després de la telefonada al seu germà, va sortir. (cf. *Després de telefonar al seu germà, va sortir*)
 b. Vaig presenciar la donació del fons a la biblioteca municipal. (cf. *Vaig presenciar com es donava el fons a la biblioteca municipal.*)

A diferència del que trobàvem en el cas dels arguments amb el paper temàtic de pacient o tema, que tendeixen a ser obligatoris i que sovint s'externalitzen per la inserció del nom en configuracions passives, els arguments interns indirectes no són mai (o gairebé mai) obligatoris. Així, podríem extreure els arguments dels noms de (164) sense alterar gaire la gramaticalitat de les oracions:

- (165) a. Després de la telefonada, va sortir.
 b. Vaig presenciar la donació del fons.

Aquesta observació reforça la idea ja presentada que els arguments nominals que són obligatoris —i que alguns autors, com Grimshaw, consideren fonamentals per poder parlar d'arguments nominals pròpiament dits— no són els arguments interns de manera genèrica, sinó només els temes *promoguts* (és a dir, els arguments corresponents al tema/pacient de configuracions passives que han adquirit propietats d'argument extern).

En el cas dels noms transitius, la inserció d'un argument datiu força, si en el mateix sintagma s'expressa el tema/pacient, la configuració passiva de la nominalització. Com observa Resnik (2010: 95) per a l'espanyol, sembla que el datiu només és compatible amb un agent expressat com a SP_{per part de} i no com a genitiu. Als exemples que presentem a continuació es pot comprovar aquest contrast:

- (166) a. ? la donació de 100.000 € d'aquell futbolista
 b. la donació de 100.000 € a aquella entitat per part del futbolista
 c. *la donació del futbolista de 100.000 € a aquella entitat
 c. *la donació de 100.000 € del futbolista a aquella entitat

D'altra banda, cal dir que, tot i que la realització que predomina és la del datiu indirecte, al corpus consultat hem localitzat mostres d'arguments indirectes —o equivalents als indirectes— introduïts per preposicions semànticament més explícites, com *vers* o *per a*. A la taula 38 mostrem els casos d'arguments interns indirectes que hem localitzat al corpus consultat.

Taula 38. *Arguments interns indirectes*

Nom	Ocurrences amb arguments interns indirectes	Datiu indirecte	SP _{per (a)}	SP _{envers/vers}
<i>agraïment</i>	141	115 (81,6%)	8 (5,7%)	18 (12,8%)
<i>concessió</i>	51	51 (100%)	-	-
<i>objecció</i>	92	92 (100%)	-	-
<i>transmissió</i>	33	33 (100%)	-	-
<i>venda</i>	5	5 (100%)	-	-
Total	322	296 (91,9%)	8 (3,5%)	18 (7,8%)

Vegem-ne alguns exemples:

- (167) a. És deguda a la transmissió *al món modern* d'una cultura antiga.
 b. És la transmissió dels béns d'un difunt *a una altra persona que es diu l'hereu*.
 c. La crisi d'aquesta empresa i la venda *a Rumasa* van fer que el terreny restés tots aquests anys amb la fàbrica del Vapor Vell enrunada.
 d. Per bé que l'agraïment del senyor baró de Tarn *envers els seus salvadors* era sincer i pregon, aviat els esdeveniments li portaren noves impressions.
 e. Resta, tanmateix, el meu agraïment *a Marta* per la seva espontaneïtat, per l'acceptació de la vida [...].
 f. [E]n manera especial donés públich l'agrahiment *pel senyor Palomba*.
 g. Aquells que fan del Present una eterna objecció *a l'Esdevenir*, preguntaran ab un somris irónich.

Cal comentar, a banda, el cas de *por*, que sol aparèixer en predicats complexos amb el verb de suport *fer*, i llavors exigeix un complement en datiu que es pot realitzar com a SP_a o com a clític. Al corpus consultat hem localitzat 56 ocurrences en què el nom apareixia en aquesta construcció (*fer por*). No les hem inclòs en el grup d'arguments indirectes dels noms, però, perquè en aquests casos no hem d'entendre el complement com un argument intern indirecte del nom sinó com un argument «extern» (experimentador) que rep cas datiu pel marcatge excepcional de cas. Així, tenim una construcció causativa (X *fer* Y (*tenir*) *por*) amb la posició d'acusatiu ocupada pel nom *por*, que obliga que l'argument extern del nom es realitzi com a datiu. En aquest cas, caldrà considerar que, com expliquen Ginebra & Navarro (en premsa), es produeix una alternança diatètica: el verb de suport *fer* incorpora un argument causa que ocupa la posició de subjecte i mou l'experimentador a la posició de complement indirecte. Ho il·lustrem amb exemples extrets del CTILC (la cursiva és nostra):

- (168) a. [...] per fer por *a l'enemic*, res no val més que el cant de la metralla [...].
 b. Y m'hi enfado per vosaltres, qu'us fa por aquest ximple.
 c. [...] fins fa poc havia servit de papu per a fer por *a les criatures quan no volien creure*.
 d. —També jo *li* faig por —digué Toomai Petit [...].

En resum, entenem que els arguments interns indirectes són arguments equivalents als arguments indirectes verbals. No són mai obligatoris i habitualment es realitzen com a datius indirectes, si bé en alguns casos admeten —com els altres arguments nominals— preposicions semànticament més explícites, segurament per raons pragmàtiques.

A continuació presentarem les possibilitats de realització dels últims arguments dels noms eventuals que prendrem en consideració en aquest treball, que són els arguments interns oblics.

6.4.4.2 Els arguments interns oblics

En aquest apartat mostrarem com es realitzen els arguments interns oblics, grup en el qual situarem els complements equivalents als complements preposicionals dels verbs (o complements de règim preposicional).

Aquests complements argumentals poden saturar els papers temàtics de tema, origen, causa, instrument, meta, locatiu, i, quan són arguments nominals, solen realitzar-se com a sintagmes preposicionals introduïts per una preposició que habitualment coincideix amb la preposició que introduiria el complement preposicional del verb amb què es relacionen morfològicament. Als exemples que presentem marquem en cursiva l'argument intern oblic:

- (169) a. Vaig presenciar la seva entrada *a la ciutat*. (cf. *entrar a la ciutat*)
 b. L'arribada de l'home *a la lluna* va ser retransmesa per televisió. (cf. *arribar a la lluna*)
 c. Agraïm la seva contribució *en aquesta investigació*. (cf. *contribuir en aquesta investigació*)
 d. Em carrega la insistència del Rafel *en aquesta qüestió*. (cf. *insistir en aquesta qüestió*)

A les taules següents mostrem totes les possibilitats de realització dels arguments interns oblics que hem observat al corpus examinat. Com que estan molt relacionats amb els complements preposicionals dels verbs, hem dividit els noms que admetien aquest tipus d'arguments segons la preposició exigida pel verb, cosa que permet observar les coincidències i els possibles «desajustaments».

La taula 39 conté els substantius relacionats amb verbs que exigeixen CP_{de}.

Taula 39. Arguments interns oblics: noms relacionats amb verbs que exigeixen SP_{de}

Nom	Ocurrences amb arguments interns oblics	de	cap (a)	per	vers	de... a
acusació	107	105 (98,1%)	-	2 (1,9%)	-	-
alliberament	31	31 (100%)	-	-	-	-
allunyament	121	119 (98,3%)	-	-	2 (1,7%)	-
distracció	7	7 (100%)	-	-	-	-
evasió	36	30 (83,3%)	1 (2,8%)	-	-	5 (13,9%)
exclusió	14	14 (100%)	-	-	-	-
sortida	38	37 (97,4%)	1 (2,6%)	-	-	-
Total	354	343 (96,89%)	2 (0,56%)	2 (0,56%)	2 (0,56%)	5 (1,41%)

Com podem comprovar, la majoria d'aquests noms exigeixen un complement introduït per la mateixa preposició que el verb amb què es relacionen morfològicament, i fins i tot presenten les mateixes possibilitats de variació. Així, de la mateixa manera que *acusar* admet, en alguns contextos, un complement introduït per la preposició *per* (per exemple, en un mitjà de comunicació hi trobem *A aquest noi el van acusar per l'enviament de correus electrònics a diverses empreses del nostre país*), el nom *acusació* també ho permet. O, igual que *sortir* i *evadir*, els substantius *sortida* i *evasió* admeten, de vegades, un complement amb el paper temàtic de meta.

Vegem, doncs, alguns exemples de tots aquests noms amb els arguments interns oblics (marquem l'argument oblic amb la cursiva):

- (170) a. Es la sortida *de l'organisme* [...] de les energies imponderables.
 b. La influència d'Eugeni d'Ors amb la seva sortida *de Catalunya* no es va interrompre.
 c. La Companyia Transatlàntica ens comunica les següents sortides de vaixells *cap Amèrica*.
 d. [É]s absurd el plany [...] respecte a l'exclusió deliberada dels catalans *del comerç amb Amèrica*.
 e. [L]'evasió dels pescadors *cap a l'agricultura* no afecta la seva manera d'ésser [...].
 f. *evasió de la realitat a la fantasia* per expressar les idees que no es poden designar pel seu nom a seques
 g. [D]urant anys, totes les obres que rumiava o escrivia tenien per solució la fugida del protagonista, l'*evasió del medi on aquest es sentia oprimat i on havia esclatat el drama*.
 h. Els grans ens veurèm privats del plaer malaltic d'acaronarlos y convertirlos en distracció *de nostres cabories* y blanch innocent de nostres rampells.
 i. L'absentisme, o sigui l'allunyament absolut o perllongat del propietari *de la localitat on tenia els seus béns*, va crear el costum [...].
 j. La nostra època ha culminat un procés d'allunyament de l'home *de la seva condició d'ésser transcendent*.
 k. Bé és veritat que escrivia les susdites obres vers la fi de sa vida, en un estat d'ànim sovint testimoniat d'allunyament *envers les controvèrsies purament filosòfiques*.
 l. Lluc ens està descrivint l'alliberament definitiu de Pere *de tota l'expectació messiànica del Poble dels jueus*.
 m. [L]'acusació *de nepotisme* adreçada contra el magistrat en cap era feble.

La taula 41 mostra els noms relacionats amb verbs que solen exigir un complement preposicional introduït per *a*.

Taula 41. Arguments interns oblics: noms relacionats amb verbs que regeixen SP_a

Nom	Ocurrencies amb argument intern oblic	de	a	cap (a)/ vers	fins (a)	contra	en
<i>adaptabilitat</i>	10	-	8 (80,0%)	1 (10%)	-	-	1 (10%)
<i>adhesió</i>	200	-	196 (98%)	3 (1,5%)	-	-	-
<i>adjunció</i>	9	-	8 (88,9%)	-	-	-	1 (11,1%)
<i>admissió</i>	46	-	26 (56,5%)	-	-	-	20 (43,5%)
<i>annexió</i>	57	-	57 (100%)	-	-	-	-
<i>apropament</i>	36	-	34 (94,4%)	2 (5,6%)	-	-	-
<i>arribada</i>	98	-	97 (99%)	-	-	-	1 (1%)
<i>ascensió</i>	107	-	89 (83,2%)	16 (14,9%)	1 (0,9%)	-	1 (9,9%)
<i>clam</i>	12	-	4 (33,3%)	-	-	8 (66,7%)	-
<i>condemna</i>	33	3 (9,1%)	30 (90,9%)	-	-	-	-
<i>condemnació</i>	7	2 (28,6%)	5 (71,4%)	-	-	-	-
<i>negativa</i>	66	5 (7,6%)	61 (92,4%)	-	-	-	-
<i>pelegrinatge</i>	29	-	26 (89,7%)	1 (3,4%)	2 (6,9%)	-	-
Total	710	10 (1,41%)	642 (90,42%)	23 (3,24%)	3 (0,42%)	8 (1,13%)	24 (3,38%)

Com passava amb els substantius de la taula 39, els arguments interns oblics dels noms relacionats amb verbs que regeixen complements preposicionals realitzats com a SP_a solen coincidir amb els arguments verbals. La variació que localitzem en relació amb les nominalitzacions és, en la majoria de casos, paral·lela a la que trobem en l'àmbit de la complementació verbal: els arguments amb el paper temàtic de destinació o meta, per exemple, que solen manifestar-se com a SP_a, també es poden expressar, en alguns casos, amb preposicions semànticament més explícites —com *vers* o *cap a*— i, segons el nucli de l'SD que introdueixen, poden ser SP_{en}. De la mateixa manera, un nom com *clam*, relacionat amb un verb *dicendi* dels que admeten complements que denotin hostilitat i que, per tant, poden estar encapçalats per *contra*, també admet aquesta preposició com a introductora dels arguments interns oblics. A continuació mostrem un exemple de cadascuna de les possibilitats de realització de tots aquests noms (la cursiva és nostra):

- (171) a. La negativa de Ballesteros *a declarar davant els jutges francesos* ocasionà el tancament del “Cas Hendayais”.
- b. Mateu accentua la culpabilitat dels prohoms del poble jueu en la condemna *a mort* del Salvador [...].
- c. Los dias eran contats, tres anys escasos de vida li faltavan pera que's dictés sa condemna *de mort*.
- d. Em quedaven trenta línies per explicar, a un públic àvid de morbositat, la condemna *a set anys de presó* d'un violador.

- e. condemna penal *d'inhabilitació*; pèrdua de la nacionalitat espanyola; jubilació voluntària o per incapacitat permanent...
- f. L'ascensió *al seient reial* d'Isabel II va ésser el cop fatal.
- g. Així doncs, després d'haver contemplat a plaer la seva primera elevació i la seva ascensió *en el cel*, vam baixar a les velles cabanes.
- h. La vellesa posa la seva grandesa en el fet que és la darrera etapa de l'ascensió *vers el Reialme*.
- i. ascensió per totes les criatures *fins al Criador*
- j. Per això, quan el nord de l'activitat és l'ascensió *envers la contemplació de Déu*, alta i interna alhora, la llei de la vida és la puresa moral.
- k. Li havia escrit l'endemà de la meva arribada *al mas*.
- l. L'arribada *en aquests paratges* coincideix amb l'inici del refredament de la declinació de l'any, i això que fa que la sardina retrocedeixi.
- m. el seu progressiu apropament *als problemes catalans i a la qüestió del proteccionisme*
- n. [I]mposaran l'anexió de Constantinoble [...] *al reialme de Grècia*.
- o. L'adjunció d'aquest prefix *a certs verbs intransitius* en fa verbs transitius o pronominals.
- p. Excedir-se en l'adhesió *envers Aquell*.
- q. [H]a intervingut un element nou i molt important amb l'adjunció *en el formulisme* d'un terme d'informació.
- r. Hem de destacar que és en aquest terreny on la crítica periodística ha fet sentir més la veu a favor de l'admissió del català *en un mitjà de massa*.
- s. El Cap de l'Estat ha recordat a aquest propòsit que ha sol·licitat l'admissió d'Espanya *a l'Europa comunitària*.
- t. Pren molt seriosament el seu clam *contra les opressions econòmiques, polítiques i culturals*.
- u. si blasonan de sa ferma y constant adhesió *als usos, consuetúts y lleys de nostres pares*.
- v. la constant adaptabilitat del Dret *a les circumstàncies de cada cas*.
- w. El pelegrinatge dels xiïtes *als santuaris àrabs* esdevé difícil i àdhuc perillós, i això fa que en lloc d'ells visitin les capelles dels màrtirs Alids.
- x. [H]a fet el pelegrinatge a peu *fins al santuari que s'albira a l'altra banda del Ter*, cantant i resant i en la més agradable companyonia.
- y. [Q]uan la Liturgia recorda el pelegrinatge que fa l'humanitat redimida *vers la Jerusalem del cel...*

Al costat dels substantius relacionats amb verbs que exigeixen SP_{de} o SP_a com a complements preposicionals, hem de destacar els noms relacionats amb verbs que seleccionen un complement realitzat com a SP_{de} i un com a SP_a (habitualment origen i destinació), a més d'un complement que denoti la trajectòria (en alguns casos). Com que els complements no són obligatoris, podem veure que els noms

—en aquest cas, igual que els verbs— poden anar acompanyats d'un sol complement o de tots dos:

Taula 41. Arguments interns oblics: noms que regeixen $SP_{de} \dots SP_a$

Nom	Arg. intern oblic	de	a	cap a/ vers	per	en	(des) de... (fins) a	fins a	a través de
<i>anada</i>	236	105 (44,5%)	124 (52,5%)	1 (0,4%)	-	1 (0,4%)	4 (1,7%)	1 (0,4%)	-
<i>descensió</i> ¹⁴⁹	3	-	2 (66,7%)	-	-	-	1 (33,3%)	-	-
<i>transmissió</i>	4	-	-	1 (25%)	-	-	2 (50%)	1 (25%)	-
<i>viatge</i>	127	-	94 (74%)	7 (5,5%)	18 (14,2%)	-	7 (5,5%)	-	1 (0,8%)
Total	370	105 (28,4%)	220 (59,4%)	9 (2,4%)	18 (4,9%)	1 (0,3%)	14 (3,8%)	2 (0,5%)	1 (0,3%)

A (172) il·lustrem les dades amb exemples del CTILC (la cursiva és nostra):

- (172) a. El canal escurça considerablement el viatge [*d'Europa*] [*a la Índia*].
 b. el viatge del senyor Daladier *per la Mediterrània*
 c. Ja havia tret qui-sap-les bocades de sang en el transcurs del seu forçat viatge *a través de les carreteres*.
 d. Finalment, en el seu viatge *a Bagnères*, cau malalt i mor.
 e. Després prossegueix el viatge *cap a Sant Joan* en un vagó en el qual hi ha un grup de viatgers que promouen un gran xivarri.
 f. Tota comunicació implica la transmissió d'un missatge [*des d'un emissor*] [*fins a un receptor*] *a través d'un canal i mitjançant un codi*.
 g. [S]ostenir la hipòtesi anterior d'un origen cristià del llibret suposa ignorància de les afinitats filològiques d'una peça, així com les circumstàncies de la seva transmissió *fins a nosaltres* en els manuscrits i versions antigues..
 h. Faria molt bé la jerarquia de l'Església, cap a finals del present segle, de declarar el dogma de la descensió de Maria [*del cel*] [*a la terra*].
 i. En Quim i jo vam observar l'anada de la comitiva *cap a l'església*.
 j. Llenegadissa és l'anada *per les crestes*; tot són precipicis.
 k. [L]os tres tornàrem á la montanya, després de l'anada *á Barcelona*.

D'altra banda, ens hem fixat en els noms relacionats amb verbs que exigeixen un complement preposicional introduït per *en*. La taula 42 conté els resultats obtinguts pel que fa a la realització dels arguments d'aquests substantius.

149 Situem *descensió* aquí i *ascensió* a la taula anterior perquè no hem localitzat cap ocurrència d'aquest últim nom amb els dos arguments.

Taula 42. Arguments interns oblics: noms relacionats amb verbs que regeixen SP_{en}

Nom	Ocurrences amb arg. interns oblics	a	cap (a)	per (a)	en	dins	sobre/damunt
<i>aprofundiment</i>	8	-	-	-	8 (100%)	-	-
<i>conversió</i>	79	31 (39,2%)	-	47 (59,5%)	1 (1,3%)	-	-
<i>embarcament</i>	10	7 (70%)	2 (20%)	1 (10%)	-	-	-
<i>enriquiment</i>	2	-	-	-	2 (100%)	-	-
<i>immersió</i>	60	4 (6,7%)	-	-	56 (93,3%)	-	-
<i>inclusió</i>	64	26 (40%)	-	-	35 (54%)	3 (4,7%)	-
<i>intromissió</i>	47	9 (19,1%)	-	-	38 (80,9%)	-	-
<i>inversió</i>	45	18 (40%)	-	-	27 (60%)	-	-
<i>reclusió</i>	23	10 (43%)	-	-	11 (47,8%)	1 (4,3%)	1 (4,3%)
<i>repercussió</i>	179	7 (3,9%)	-	2 (1,1%)	126 (70,4%)	3 (1,7%)	41 (22,9%)
Total	518	112 (21,6%)	2 (0,4%)	50 (9,7%)	304 (58,7%)	7 (1,4%)	42 (8,1%)

Com podem observar a la taula, la majoria de complements també es corresponen amb la realització dels arguments verbals, que poden ser SP_{en} o bé SP_a , que apareixen sobretot si el complement denota una localització (tot i que, en el cas de *conversió*, la preposició s'explica perquè el nom admet indistintament les dues possibilitats de realització de l'argument [cf. *convertir* o *convertir-se en una cosa/ a una creença o religió*]). A més, es confirma la tendència a l'ús de preposicions semànticament més explícites, com *cap a*, *fins a*, *dins*, etc. Vegem-ne alguns exemples:

- (173) a. Exalçava els avantatges de la pobresa i la seva repercussió *en la producció artística*.
 b. Ens resta a examinar la repercussió del problema nacional *dins el moviment obrer rus*.
 c. [T]enim el deure d'entreveure la repercussió dels impostos *sobre el preu de cost*.
 d. Per altra part, aquest fenomen de reclusió dels artistes *en les seves pròpies torres de vori* ha donat curs a una literatura especial.
 e. ell escapat de la seua reclusió *a València* i ella de la vetla de difunts
 f. Els parlamentaris van criticar [...] la inversió de 150 milions *al Canal 10*.
 g. Si no es porta a cap un ordenament funcional de la comarca que estimuli la inversió financera *en activitats econòmiques de producció i serveis*, dintre de pocs anys la majoria dels pisos altitudinals de la comarca del Berguedà restaran despoplats.
 h. El viatge tenia dos objectius primordials; els diners i la intromissió de nou *en la política de la República*.
 i. la intromissió indeguda de l'Estat *a determinar quines coses i drets de l'actual patrimoni eclesiàstic hagin d'ésser considerades béns de propietat privada de l'Església*
 j. Amb els noms d'aquests dos poetes restaria justificada la inclusió de les nostres lletres *en un estudi sobre el neoclassicisme*.
 k. La reducció, relativa, del nou diccionari respecte al Fabra s'ha aconseguit amb [...] la inclusió *dintre un mateix terme* de certs derivats.

- l. Vista la instància presentada pel senyor Josep Coromines i Puig, sol·licitant la inclusió, *al Padró d'habitants d'aquesta ciutat*, de les persones que figuren al full declaratori.
- m. S'efectua, en efecte [...], per immersió del fidel *dins l'aigua*.
- n. En fer la inclusió en el bloc definitiu, cal tenir present que la immersió a *l'aigua* no s'ha de fer massa sobtadament, per evitar que la parafina encara líquida pugui vessar.
- o. Un altre canvi important, encara, és fàcil d'apreciar: l'enriquiment de l'alzinar *en espècies de la muntanya mitjana*.
- p. [L]'embarcament de ballesters *als vaixells* era obligatori a Barcelona.
- q. [M]olt aviat trobem Cadis com la destinació preferida dels mocadors, en perspectiva d'embarcament *cap a Amèrica*.
- r. A la seva intervenció es pot deure en bona part la conversió del Camp, fins aleshores essencialment vinícola, *en zona productora de fruits secs*.
- s. Com és de suposar, la conversió de Stravinski a *la fe dodecafònica* és lluny de ser absoluta i en pàgines més recents experimenta sensibles oscil·lacions.
- t. Però l'aprofundiment *en una política industrial democràtica* palesarà també —quan arribi el moment—, que per a la planificació s'ha de disposar d'instruments institucionals que les diverses nacionalitats de l'estat espanyol es donin.

També es comporten de manera molt semblant als verbs els noms que admeten una lectura recíproca i que, per tant, es poden construir amb un complement introduït per la preposició *amb*. Alguns, a més, com que es relacionen amb verbs d'hostilitat (Ginebra & Llagostera, en premsa), també presenten ocurrencies en què la preposició que encapçala el complement és *contra*.

Hi ha noms, com *blasfèmia* i *objecció*, que hem situat en aquest quadre i que sempre regeixen *contra*, i d'altres, com *complicitat*, que, encara que no es relacionin morfològicament amb cap verb, exigeixen un SP_{amb} .

D'altra banda, cal comentar el cas de *guerra*: tot i que principalment exigeix les preposicions *amb* i *contra*, hem localitzat força ocurrencies en què el complement oblic és introduït per *a* (*guerra a*), cosa que s'explica, sobretot, per la inserció del nom en un predicat complet amb el verb lleuger *fer* (*fer (la) guerra a*), que força una reanàlisi de la construcció.

Taula 43. Arguments interns oblics: noms relacionats que regeixen SP_{amb} o SP_{contra}

Nom	Arguments interns oblics	<i>a</i>	<i>amb</i>	<i>contra</i>	<i>per (a)</i>	<i>en</i>	<i>envers</i>
<i>agermanament</i>	6	-	6 (100%)	-	-	-	-
<i>blasfèmia</i>	21	-	-	21 (100%)	-	-	-
<i>casament</i>	53	-	53 (100%)	-	-	-	-
<i>col·lisió</i>	8	-	8 (100%)	-	-	-	-

Nom	Arguments interns oblics	a	amb	contra	per (a)	en	envers
complicitat	34	3 (8,8%)	27 (79,4%)	-	1 (2,9%)	3 (8,8%)	-
comunicació	40	-	40 (100%)	-	-	-	-
confusió	27	-	26 (96,3%)	-	-	1 (3,7%)	-
enuig	2	-	1 (50%)	1 (50%)	-	-	-
guerra	49	18 (36,7%)	7 (14,3%)	24 (49%)	-	-	-
objecció	32	-	-	32 (100%)	-	-	-
ruptura	100	-	99 (99%)	-	-	-	1 (1%)
Total	372	21 (5,6%)	267 (71,8%)	78 (21%)	1 (0,3%)	4 (1,1%)	1 (0,3%)

A continuació presentem algunes d'aquestes realitzacions:

- (174) a. [...] quan sobrevé la ruptura *amb aquest món de fetixes i emblemes baixament divinissats*, no sol venir serenament, am la fredor dels diàlegs d'Academos.
- b. Sota els primers comtes “independents” de la segona meitat del segle X el moviment secessionista no fou més que l'expressió d'una ruptura feudal *envers França* [...].
- c. Es veritat que més o menys conscientment tots portem a dintre nostre l'objecció *contra un espiritualisme desencarnat que tot ho faria per Déu (en teoria), però que oblidés la realitat humana d'aquella persona que hem d'estimar i ajudar* [...].
- d. Aquestes no podrien defugir la necessitat [...] d'assegurar [...] la ràpida i garantitzada comunicació de França *amb el seu imperi africà* i d'Anglaterra *amb el seu imperi asiàtic*.
- e. Novament arribat a l'Alemanya de Kiesinger, començà la seva guerra *contra la “societat de consum” –el “Welfare State”–, contra la guerra del Vietnam, contra l'esperit conservador dels soviètics, contra la Universitat tal com funciona*.
- f. No n'hi havia pas prou: el pescador féu la guerra *al caçador*, el caçador *al cultivador*, el cultivador al pescador, i cadascun s'aproprià el producte de l'altre.
- g. De fet suposava la guerra oberta *amb Felípe V*.
- h. L'error prové, com ho ha vist clarament Max Scheler, de la confusió de l'amor *amb una certa vaga inclinació o simpatia sentimental vers el pròxim i especialment vers els desvalguts, desventurats o dèbils*.
- i. La meua complicitat *amb la Berta* em deixava a la mercè de la incertesa.
- j. Catalunya rebutjà la seva complicitat *en la perpetuació indefinida de la tradició castellana*, [...].
- k. Me fa l'ullet, com demanantme complicitat *a la seva broma*, y jo li responch ab una rialleta.
- l. [La] descompressió explosiva [...] la provoca una ruptura de la cabina hermètica, per fallada de l'estructura o col·lisió *amb un projectil o un meteorit*.
- m. En 1707, poch després de son casament *ab sa cosina Maria Bàrbara, filla de Joan Miquel Bach*, va ésser anomenat organista de l'isglésia de Sant Blay de Mùhlausen.

- n. Però la blasfèmia *contra un Deu paternal* [...], lluny d'indicar grandesa d'ànima, indica baixesa i embrutiment.
- o. [...] un record de l'agermanament de la sardana *amb els goigs* [...].
- p. La violència és trista, neix d'un enuig estúpid *contra la intel·ligència i allò que és bo*.
- q. Lo pare n'hagué gran alegria al mateix temps que fort enuig *envers son fill gran á qui maná condemnar á mort* [...].

Relacionats amb els noms que regeixen la preposició *amb*, hi ha els noms relacionats amb *verba dicendi* que poden admetre tant la preposició *amb* —si tenen una lectura recíproca— com *sobre* —si no la tenen. En aquest darrer cas també poden admetre preposicions semànticament més explícites. És el que presentem a la taula 44.

Taula 44. Arguments interns oblics: noms que admeten SP_{amb} i SP_{sobre}

Nom	Ocurrències amb arguments interns oblics	<i>amb</i>	<i>sobre</i>	(a l')entorn de
<i>discussió</i>	99	24 (24,2%)	65 (65,7%)	10 (10,1%)
<i>enraonament</i>	2	1 (50%)	1 (50%)	-
<i>parlament</i>	16	9 (56,3%)	7 (43,8%)	-
Total	117	34 (29,1%)	73 (62,4%)	10 (8,5%)

Il·lustrem els resultats amb els exemples que oferim a continuació (la cursiva és nostra):

- (175) a. parlament de Jaume Sobrequés *sobre el significat de la Diada*.
- b. Lo capdill d'aquells homens tingué llarch parlament *ab mossen Ramon*.
- c. Avesat á la soledat del mar, als llarchs enraonaments *ab ell mateix*...
- d. Tot enraonament mundà *sobre Déu* ha d'ésser enraonament religiós.
- e. Assisteixo a un espectacle insòlit: la discussió d'una senyora francesa [...] *amb el negre conductor-cobrador de l'autobús 31 interdepartamental*.
- f. [E]n la discussió entre els físics *sobre la primacia creadora d'un d'ells*, Empedocles se'ls queda tots quatre.

Finalment, en el repàs que fem de les possibilitats de realització dels arguments nominals assimilables als complements preposicionals dels verbs, observarem els noms que es relacionen amb verbs que exigeixen les preposicions *per* i *entre* (d'aquests només hi ha *elecció*), tot i que, com en tots els altres casos, també admeten preposicions semànticament més explícites, relacionades amb els papers temàtics dels arguments).

Taula 45. Arguments interns oblics: noms que exigeixen SP_{per} o SP_{entre}

Nom	Ocurrences amb arg. interns oblics	a	cap a	fins a	per	envers	sobre	entre
<i>aptitud</i>	124	6 (4,8%)	-	-	118 (95,2%)	-	-	-
<i>elecció</i>	18	-	-	-	-	-	-	18 (100%)
<i>guiatge</i>	11	-	1 (9,1%)	1 (9,1%)	6 (54,5%)	1 (9,1%)	2 (18,2%)	-
<i>progressió</i>	7	-	5 (71,4%)	1 (14,3%)	-	1 (14,3%)	-	-
<i>propulsió</i>	1	-	-	-	-	1 (100%)	-	-
Total	161	6 (3,7%)	6 (3,7%)	2 (1,2%)	124 (77%)	3 (1,9%)	2 (1,2%)	18 (11,2%)

Ho exemplifiquem a continuació:

- (176) a. Perquè aquest òrgan de propulsió *vers la recuperació de la síntesi nacional* [...] no pot actuar altrament.
- b. [B]en aviat la progressió portuguesa *cap a l'Índia* obligaria a buscar el camí directe, per l'Occident, vers els centres de producció.
- c. En llur progressió *devers la meridionalitat* troben un aturador.
- d. Guiatge de Joan *vers el Crist*
- e. Ara, quan veig aquest magnífic vaixell de feacis que torna del *guiatge per l'alta mar calitjosa*, vull esberlar-lo.
- f. Aquesta, amb tot, ocupa en el Pentateuc actual un ampli lloc entre la història de l'èxode i la donació de la terra, enmig de les narracions del *guiatge a través del desert*.
- g. Si han estat vàries les peticions preses en consideració, es procedirà a l'elecció *entre elles*.
- h. Si l'estat del malalt ho permet, cal observar [...] l'aptitud *per seguir els moviments que hom li mana*.
- i. I l'aptitud *al càlcul* com l'aptitud *al llenguatge* s'assoleix a base d'un exercici molt llarg i continuat.

Un cop observades les dades i les ocurrences, podem afirmar que el règim preposicional dels arguments interns oblics que es relacionen amb els complements preposicionals verbals sol coincidir, en el cas dels noms eventuals, amb el règim del verb amb què es relacionen morfològicament, que, en funció del paper temàtic de l'argument, pot realitzar-se amb una preposició «poc» marcada (amb la preposició pròpia d'aquell tipus de complement) o amb una preposició semànticament més explícita (sobretot si l'argument indica meta o destinació).

En definitiva, a més dels arguments externs i els arguments interns directes, els noms eventuals admeten arguments interns indirectes i oblics, que sempre es realitzen com a sintagmes preposicionals i que no acostumen a ser obligatoris (tot i que la presència o absència d'aquests arguments pot ser decisiva a l'hora

de determinar el significat —i, fins i tot, la classe aspectual— del nom que complementen).

A continuació farem un breu comentari sobre un altre tipus de complements exigits dels noms (i dels verbs amb què es relacionen): els complements equivalents als predicatius verbals.

6.4.5 Els complements predicatius

L'última classe de complements dels noms eventuals que analitzarem són els que equivaldrien al complement predicatiu dels verbs, que normalment expressen una predicació secundària i que hem inclòs en aquest grup perquè tradicionalment se solen tractar com a arguments verbals. Leonetti i Escandell (1991) consideren que precisament la possibilitat d'admissió de complements predicatius constitueix una prova que els noms són predicats i que, per tant, admeten arguments, ja que la presència d'una predicació secundària pressuposa l'existència d'una predicació primària (veg. 5.6). Tornem a reproduir, aquí, les paraules dels autors:

Nuestra propuesta es que esta propiedad [la que permet que els noms admetin complements predicatius] es la capacidad del núcleo nominal de seleccionar argumentos. La generalización resultante puede establecerse de manera informal como sigue:

(34) Un núcleo nominal N legitima CCPP dentro de su proyección sólo para sus argumentos.

Esta afirmación está basada en el supuesto de que los nombres poseen de alguna manera estructura argumental (Leonetti i Escandell, 1991: 440).

Els complements predicatius normalment apareixen introduïts per *com a*. En alguns casos, a més, ens hem plantejat la possibilitat que puguin estar encapçalats per *de*, encara que no ho hem pogut confirmar amb dades empíriques. Vegem-ne alguns exemples:

(177) a. El seu nomenament *{??de/com a} director* es va fer efectiu l'endemà de les eleccions.

b. Tot el poble esperava la consideració de la cova *com a zona protegida*.

c. L'AEQT reclama la consideració *de Gran Indústria* del sector químic.

Com que en aquest cas no hem localitzat possibilitats de variació, no hem considerat necessari mostrar dades del corpus per il·lustrar aquest fenomen.

6.4.6 Resum: els arguments interns dels noms eventuals

A l'apartat 6.4 hem analitzat com es manifesten els arguments interns dels noms eventuals. Els arguments interns directes es poden materialitzar de dues maneres:

- a) Sintagmes preposicionals: habitualment estan introduïts per la preposició *de*, és a dir, com a genitius objectius. Amb tot, també poden estar encapçalats per les preposicions *contra* (quan l'argument intern reforça un valor d'oposició o hostilitat) i *a* (si l'argument intern és *target* —és a dir, si té el doble valor de tema/pacient i meta— o si el nom que complementa s'inserix en un predicat complex amb un verb lleuger) o bé per preposicions semànticament més explícites que *a*, com *vers*, *envers*, *cap a*, etc.
- b) Adjectius relacionals: han de ser adjectius relacionals temàtics que no siguin ètnics o referencials.

També hem observat els arguments interns indirectes i oblics. Aquests complements argumentals solen coincidir en la realització amb els verbs amb què es relacionen morfològicament els noms eventuals: es realitzen sempre com a sintagmes preposicionals. Així, els arguments interns indirectes tendeixen a ser datius indirectes (és a dir, SP_a , tot i que també poden realitzar-se com a sintagmes preposicionals introduïts per preposicions que reforcin el contingut semàntic de *a*, com *envers* o *cap a*), i els arguments interns oblics solen estar introduïts per la preposició que encapçala l'argument verbal, ja que el paper temàtic (i, per tant, la relació que manté amb el predicat) és el mateix en tots dos casos. Finalment, els complements predicatius solen estar introduïts per les preposicions *com a* o *de*.

A més de tots aquests tipus d'arguments propis dels noms eventuals, però, cal tenir en compte que els noms resultatius i els noms d'objecte també admeten alguns complements seleccionats (o lligats als verbs). A continuació analitzarem com es manifesten en català.

6.5 Els arguments dels noms no eventuals

Com acabem de comentar, alguns noms no eventuals (els resultatius i els d'entitats individuals, concretes o abstractes) també admeten complements assimilables als complements argumentals, que, com explica Badia, «contribueixen decisivament a determinar la denotació del sintagma en què ocorren» (2002: 1615). A l'hora d'analitzar la manifestació material d'aquests complements, seguirem la classificació que en fa Badia (2002). Aquest autor (2002: 1615) distingeix tres tipus de noms

«no predicatius» (és a dir, de noms que en principi no tenen estructura argumental): (i) els noms relacionals; (ii) els noms agentius, instrumentals i resultatius, i (iii) altres tipus de noms, entre els quals destaquen els noms de representació, els noms semiòtics i els noms abstractes. A continuació observarem els complements propis de cadascun d'aquests tipus de substantius.

6.5.1 Els genitius de possessió inalienable i els noms relacionals

El primer grup de noms no predicatius amb complements argumentals que observarem són els noms relacionals, que són els que, tal com explica Badia (2002: 1616), «denoten directament una relació entre individus i [...], justament a través d'aquesta relació, poden acabar denotant individus concrets». És a dir, són aquells noms la denotació dels quals depèn estrictament de la relació que estableixen amb una entitat. Barker & Dowty n'aporten una definició molt completa:

In general, a relational noun is one such that an entity qualifies for membership in the extension of the noun only by virtue of there being a specific second entity which stands in a particular relation to the first, and where that relation is determined solely by the noun's lexical meaning (Barker & Dowty, 1993: 51).

Són noms relacionals els que denoten relacions familiars (*pare, mare, germà, fill, marit, muller, àvia*, etc.) o relacions entre individus (*amic, company, col·lega, convidat*), així com parts d'un tot (com les parts del cos o parts d'objectes) o qualsevol nom que designi una possessió inalienable (per exemple, *aniversari, principi, final, mesura* o *aspecte*).¹⁵⁰

Com que expressen una relació, aquests noms es materialitzen sempre amb un complement que denoti l'altre component de la relació. És per això que autors com Leonetti & Escandell consideren que alguns noms relacionals són «obligatòriament transitius» i que, a més, les construccions que expressen una possessió inalienable contenen una mena de predicat que lliga el posseïdor i el posseït:

En cierto modo, se puede afirmar que los nombres relacionales son “obligatoriamente transitivos”, ya que exigen un complemento que especifique la persona o la cosa a la que la propiedad denotada por el nombre debe ser atribuida.

---

150 Leonetti & Escandell ho expliquen així: «Intuitivamente, nombres como *medida* y *aspecto* son intrínsecamente “relacionales” (es decir, cuando hablamos de medidas, peso o aspecto, suponemos habitualmente que son las medidas, el peso o el aspecto de alguien o de algo). [...] El conjunto de los nombres relacionales incluye a aquellas unidades léxicas que señalan una relación de posesión inalienable, como las que designan partes del cuerpo o partes de objetos, o los términos de parentesco» (1991: 438-439).

[...]

Los nombres relacionales, por tanto, seleccionan un complemento de una manera parecida a la selección de complementos por parte de los verbos.

(Leonetti & Escandell, 1991: 438–439)

Aquest complement acostuma a ser un genitiu, que es pot materialitzar com a possessiu o bé com a SP_{de} (*la meua àvia, el teu aniversari, la mà de l'Arnau, els convidats de la núvia*), realització que Bonet i Solà (1986: 268) anomenen *genitiu de possessió inalienable* (o genitiu *possessiu* en sentit restringit). De fet, Barker & Dowty afirmen que, en anglès, només es pot considerar que el complement és relacional (o té un sentit relacional) si realment és genitiu, cosa que es pot comprovar perquè el complement admetrà tant la realització SP_{of} com la realització com a genitiu prenominal:

It is important to keep in mind that our criterion for the relational status of a noun is purely semantic. Fortunately, however, almost exactly his semantically-defined class of nouns can be picked out by a simple syntactically-based test: if the noun in question can take a so-called genitive *of*-phrase, and if the *of*-phrase can also be paraphrased by a prenominal possessive, then we can generally assume that noun has an appropriate relational sense. For instance, note that the most natural reading of *John's friend* has essentially the same descriptive content as *the friend of John* (Barker & Dowty, 1993: 51).

Encara que no presenten exactament les mateixes propietats que els arguments dels noms eventuals —per exemple, no es poden materialitzar ni com a adjectius relacionals ni com a clítics—, podem considerar que els genitius de possessió inalienable són complements argumentals. Així, tal com explica Badia (2002: 1617), a diferència del que passa en els complements adjunts especificatius de qualsevol nom, que el que fan és reduir la denotació inicial a un subconjunt d'aquesta denotació, el complement preposicional dels noms relacionals canvia la denotació inicial del nom, que passa de ser una relació a ser un conjunt. El genitiu de possessió inalienable contrasta amb els complements que indiquen un posseïdor en una relació de possessió alienable: mentre que en un cas el substantiu exigeix clarament el complement (178a), en l'altre no ho fa (178b).

(178) a. Coneixes l'amic *(del Cesc)?

b. Saps com funciona el web (de la universitat)?

Hi ha autors que inclouen, dins dels noms relacionals, substantius abstractes com *objectiu* o *finalitat*, atès que, com explica Badia (1994: 151), «la denotació del sintagma nominal no és aconseguida directament (és a dir, a partir de la deno-

tació del nom nucli), sinó indirectament, a través de la funció o relació que ell denota i el seu complement». És per això que també podem considerar que en aquests casos el complement és un genitiu de possessió inalienable.¹⁵¹

- (179) a. L'objectiu/la finalitat [?](d'aquest curs) és dotar el professorat de secundària de més recursos de sintaxi.¹⁵²
 b. El quid *(de la qüestió) és si faràs la teva sessió o no.
 c. Aquell futbolista va ser el centre *(de la polèmica) durant tot el mundial.

Els noms relacionals, per tant, admeten uns complements que estan lligats a la seva estructura lexicoconceptual (si bé no denoten eventualitats) i que, per tant, es poden entendre com a complements argumentals.¹⁵³

A continuació analitzarem els complements que poden tenir els noms agentius, instrumentals i resultatius.¹⁵⁴

6.5.2 Els complements dels noms agentius, instrumentals i resultatius

Un segon grup de noms que, tot i no ser eventuals pròpiament dits admeten alguns complements argumentals són els noms que expressen l'agent, l'instrument o el resultat d'una eventualitat. Tots tres tipus de substantius es relacionen morfològicament amb verbs, de la mateixa manera que ho feien bona part dels

151 De fet, Barker & Dowty (1993: 50) ni tan sols estableixen la distinció que proposa Badia entre els noms relacionals pròpiament dits —noms de parentiu, parts del cos, etc. i aquests noms abstractes. Així, situen tots els noms en una mateixa categoria (la dels *ultranominals*):

Some nouns that we consider to be relatively non-verbal appear as the heads of the noun phrases in (1):

(1)	an uncle of John	a chapter of that book	the heart of Texas
	the wife of the mayor	the foreleg of that horse	an edge of the table
	a guest of the state	the coastline of Panama	the point of my story
	the king of the country	the friend of a painter	a birthday of Mary
	an enemy of peace	the captain of the ship	the tip of the iceberg

(Barker & Dowty, 1993: 50)

152 En aquest cas, encara que sigui possible elidir el complement, en realitat hi és implícit, de manera que podríem pressuposar que hi ha un pronom buit amb aquesta funció.

153 En aquest sentit, cal afegir que, si defensem —com en part proposem en aquest treball— que una de les condicions fonamentals perquè els noms tinguin arguments és que designin eventualitats, haurem d'acceptar que aquests noms, en la mesura que denoten una relació, tenen característiques que els acosten a les eventualitats (és a dir, si bé hem de considerar que són bàsicament referencials, podem dir que d'alguna manera també són eventuals; en realitat, en el pla semàntic, denotar una relació estàtica es pot considerar equivalent a denotar un estat).

154 Tot i que diversos autors (com Badia 1994; Baker & Vinokurova 2009; Levin & Rappaport Hovav 1992) parlen, en aquests casos, de nominalitzacions d'agent, d'instrument i de resultat, nosaltres emprarem (com també fa Gràcia 1995) el terme *noms agentius*, ja que partim de la idea que la formació dels noms es produeix en la sintaxi.

noms eventuals; de fet, molts dels noms resultatius que prenem en consideració a l'anàlisi són en realitat la lectura resultativa de noms que admeten una interpretació eventual i una interpretació resultativa (en la tradició catalana, *noms d'acció i efecte*).

Com veurem tot seguit, els noms resultatius no admeten el mateix nombre de categories funcionals que els noms eventuals i, en conseqüència, tenen una estructura argumental més reduïda. Reprenem, per exemple, una de les proves que havíem presentat per distingir els noms eventuals dels resultatius, com pot ser la possibilitat de combinació amb modificadors temporals del tipus *en/durant X temps*. A (180) i (181) podem comprovar que mentre que els noms eventuals admeten el modificador (180a i 181a), ni els noms resultatius (180b, 181b), ni els agentius (180c) ni els instrumentals (181c) ho fan:

- (180) a. La construcció d'una escola en tan poc temps és gairebé impossible.
 b. Aquella construcció de fusta (*en tan poc temps) és impressionant.
 c. El constructor de la casa on vivim (*en tan poc temps) ens va voler estafar.

- (181) a. L'obertura de l'escola durant el mes d'agost és una novetat d'enguany.
 b. L'obertura de *Carmen* (*durant el mes d'agost) és inconfusible.
 c. L'obridor (*durant el mes d'agost) s'ha trencat.

Aquests substantius tampoc són compatibles amb adjectius com *freqüent* i *constant*, ni poden ser modificats per adverbis en *-ment*, ni admeten altres tipus d'adjunts propis dels verbs (veg. taula 2):

- (182) a. La construcció constant d'hotels a la costa destrossa el litoral.
 b. Una d'aquelles construccions (*constants) és força antiga.
 c. Aquell constructor (*constant) d'hotels es deu estar fent ric.

Tanmateix, sembla que aquests noms —sobretot els agentius, però també alguns noms instrumentals i alguns de resultatius— admeten complements que poden ser considerats argumentals. Com explica Badia per als noms agentius, «aquest tipus de noms pot tenir (i molt sovint té) un complement que té tota l'aparença d'argument». Ho podem comprovar a (183c):

- (183) a. Aquella empresa fabrica cotxes.
 b. la fabricació constant de cotxes per part d'aquella empresa
 c. fabricant de cotxes

De fet, com assenyalen Baker & Vinokurova (2009), en el cas dels noms agentius la diferència no està en l'acceptació dels arguments, sinó només en l'admissió

dels adjunts (els noms eventuals admeten els adjunts propis de les categories funcionals típicament verbals):

We know of no type of adverb that is permitted in agent-denoting noun phrases, despite the fact that many are allowed in event-denoting noun phrases. There is thus a rather sharp distinction between core arguments of the verb, which are allowed in agentive nominalizations, and optional adverbs, which are not [...] (Baker & Vinokurova, 2009: 523–524).

Tot plegat vindria a corroborar la idea que, mentre que els noms eventuals projecten categories funcionals relacionades amb l'aspecte, els noms d'agent, d'instrument i de resultat no ho fan, si bé el nombre de projeccions funcionals pot variar en funció del tipus de nom. Als apartats següents presentarem les característiques específiques de cadascun d'aquests tipus de nom.

6.5.2.1 Els noms agentius

Tal com indica Badia (1994) els noms agentius són els que «denoten específicament un dels participants de l'eventualitat» que expressa l'arrel lèxica, que sempre és un argument extern amb el paper temàtic d'agent. Levin & Rappaport (1992) consideren que l'etiqueta *nominal agentiu* és inadequada perquè entenen que els sufixos nominalitzadors d'aquests substantius (en anglès, *-er*) poden correspondre a qualsevol entitat entesa com a argument extern d'una eventualitat. Ara bé, Baker & Vinokurova (2009) demostren, per a l'anglès i el iacut, que hi ha uns noms que han de ser entesos sempre com a agentius (i que, per tant, sí que podem distingir una classe de substantius agentius), atès que els sufixos nominalitzadors, en els casos en què ens referim a un participant de l'eventualitat animat (habitualment en els noms agentius, a més, fan referència a entitats humanes) només es poden afegir a arrels que admetin una estructura argumental amb un argument extern amb valor agentiu:

[...] *-er* in English and *-AAccY* in Sakha are crucially agentive nominalizers, not merely entity-denoting nominalizers, or even subject-denoting nominalizers. This is shown by the fact that these nominalizers can combine productively with the same range of verbs that passive can combine with (Baker & Vinokurova, 2009: 530).

I, de fet, Levin & Rappaport Hovav (1992) també assenyalen aquesta característica, en el cas de l'anglès:

Event derived nominals have a more “verbal” character than *-er* nominals. They appear with the same range of adverbial modifiers as verbs. These include loca-

tive, temporal, and instrumental prepositional phrases (Levin & Rappaport Hovav, 1992: 141–142).

Aquesta observació també és vàlida per al català, llengua en què els sufixos més habituals en aquest tipus de nominalitzacions són *-nt* i *-dor*.¹⁵⁵

- (184) a. fabricant de cotxes
 b. director de lleure
 c. *apareixedor / *entrador (entès com a 'persona que entra')
 d. *apareixent ('persona que apareix')/*entrant ('persona que entra')

El valor agentiu de què parlàvem s'ha d'entendre en sentit ampli (en el sentit que proposen Gràcia *et al.* 2000), ja que el paper temàtic que pot saturar el sufix pot ser tant l'agent com un *experimentador agent*. A (185) la nominalització és possible amb l'experimentador, però, com veiem a (186), cal que aquest experimentador tingui un valor agentiu.¹⁵⁶

- (185) a. l'admirador del cantant
 b. ?un amador de la veritat
 c. ??el temedor de Déu
 d. el coneixedor/sabedor de la veritat

- (186) a. *el fascinator per aquests fenòmens (si significa 'el que es fascina per aquests fenòmens')
 b. *un interessador per tu (si significa 'algú que s'interessa per tu')
 c. *el repugnador

Els noms agentius, doncs, són els que designen l'agent (o l'experimentador agent) d'una eventualitat i per tant es pot considerar, com explica Gràcia (1995), que en aquests casos el sufix absorbeix o rep el paper temàtic de l'argument ex-

155 Tot i que, com expliquen Gràcia *et al.* (2000), la majoria de gramàtiques i de tractats parlen del sufix *-dor*, és cert que quan el sufix s'adjunta a bases cultes la /d/ no es realitza (per exemple, *invasor*, *emissor*, *agressor*, *conductor*), motiu pel qual Mascaró (1986, *apud* Gràcia *et al.* 2000) considera que /d/ es pot entendre com una marca de participi. Amb tot, debatre aquesta qüestió va més enllà dels objectius d'aquest treball i per això no en parlarem. Acceptarem, doncs, que el sufix és *-dor*.

156 De fet, quan Gràcia *et al.* (2000) parlen del *valor agentiu en sentit ampli* fan referència al fet que el sufix pot atorgar al nom els papers d'agent, causa o instrument. En aquest cas, però, sembla que el sufix pot saturar l'agent, l'experimentador (que, com hem vist, té trets que permeten assimilar-lo a l'agent en alguns casos) i l'instrument. Els noms instrumentals, però, no els prenem en consideració en aquest apartat perquè, com hem comentat, una de les característiques dels noms agentius és el caràcter [+animat] i, normalment, [+humà].

tern de l'eventualitat en qüestió (que sempre haurà de ser una eventualitat amb un argument extern amb valor agentiu).

A més, les eventualitats que permeten formar noms agentius solen ser transitives i, per tant, tenen una estructura argumental amb un altre argument, que es pot materialitzar com a complement del nom agentiu. És, doncs, en aquest sentit que podem afirmar que els noms agentius tenen estructura argumental.

Levin & Rappaport Hovav (1992), que estableixen paral·lelismes entre alguns noms en *-er* (els que anomenen *event -er nominals*) i els noms eventuals, i precisament un d'aquests paral·lelismes és la capacitat de tenir estructura argumental (cosa que per a elles demostra la idea de Grimshaw que l'estructura argumental està estretament relacionada amb l'estructura eventual):

We have shown that both *-er* nominals and derived nominals receive an event interpretation when they appear with complement structure. This observation suggests that the two types of deverbal nominals share common elements in their lexical representation. We propose that the similarities between the *-er* and derived nominals are represented in terms of argument structure, the syntactically relevant lexical representation of the argument-taking properties for predicates which determine their complements (Levin & Rappaport Hovav, 1992: 140).¹⁵⁷

Així, doncs, tant Badia (1994, 2002), com Gràcia (1995), com Levin & Rappaport Hovav (1992) fan notar que els noms agentius admeten estructura argumental.¹⁵⁸

Ara bé: els noms agentius no admeten tots els arguments que tenen els verbs o les nominalitzacions eventuals amb què es relacionen morfològicament, sinó que només admeten l'argument extern (que es realitza com a sufix), i l'argument intern directe (tema/pacient):

(187) a. Admiro la compradora del teu quadre (cf. *Admiro qui va efectuar la compra del teu quadre / Admiro qui va comprar el teu quadre*)

157 De tota manera, Alexiadou (2001) proposa que aquests noms no tenen SAsp, ja que no permeten ser modificats amb adverbis de manera: «Only when AspectP is present is adverbial manner modification licit. Hence in both types of nominals a root $\sqrt{\text{beautiful}}$ can be included in the structure. In the environment of the functional layers that include Aspect, such as *dancing*, it will be spelled out as an adverb. In the case of *dancer*, where AspectP is not included, it will be spelled out as an adjective» (2001: 128).

158 De fet, Gràcia (1995), seguint Levin & Rappaport Hovav (1992) sosté que, en general, els noms agentius són considerats eventuals (i per això poden projectar arguments), mentre que els instrumentals no solen ser-ho i per això molt sovint no admeten arguments: «[...] el valor d'“acció habitual” que tenen els instruments corrobora el seu tractament com a no eventius: no expressen un esdeveniment real sinó la capacitat latent de l'objecte per a fer que l'esdeveniment tingui lloc». Amb tot, també admet que hi ha noms agentius que no són eventuals. Més avall reprendrem aquesta qüestió, i mostrarem que la interpretació de Gràcia no ens sembla que del tot adequada en alguns aspectes.

b. L'escriptora d'aquesta novel·la és Marta Rojals (cf. *l'escriptura d'aquesta novel·la per part de Marta Rojals/ Marta Rojals va escriure aquesta novel·la*)

De la mateixa manera que en l'àmbit de la complementació verbal, la definitud del sintagma nominal que realitza el rol semàntic de tema pot determinar el caràcter culminatiu (o no culminatiu) de l'eventualitat amb què es relaciona el nom agentiu en qüestió:

- (188) a. la venedora de roba
 b. la venedora del vestit que portes

Així, mentre que en el primer cas el nom es relaciona amb un predicat que indica una activitat (un predicat dinàmic, volitiu, no puntual i no culminatiu), en el segon cas, tenim una acció (és a dir, un predicat dinàmic, volitiu, no puntual i culminatiu). Per a Gràcia (1995), la distinció entre els noms de (188a i b) va més enllà del simple caràcter culminatiu i té a veure amb l'eventualitat del nom (i, en conseqüència, amb la seva capacitat de projectar arguments):

[...] hi ha noms agentius no eventius. Són aquells que fan referència a una persona que «habitualment» fa el que indica l'arrel verbal. Són, doncs, noms que designen oficis: una venedora és una dona que habitualment ven, una cosidora és una dona que habitualment cus, etc. En aquests casos tampoc no és possible realitzar sintàcticament l'argument intern:

- (23) a. ! La venedora d'aquestes sabates que m'he comprat no ha venut mai res.
 b. La venedora fa tres dies que treballa i no ha venut mai re.

(Gràcia, 1995: 46)

Per a Gràcia (1995), doncs, les expressions com *venedora de roba* són en realitat mots compostos, és a dir, «peces lèxiques paral·leles a *molí de vent* o a *tauleta de nit*». Amb tot, la possibilitat de modificar el complement (per exemple, *venedora de roba {blanca/de marca/barata}*) i el fet que el nom es relaciona amb un predicat transitiu debiliten aquesta perspectiva. A més, com acabem d'assenyalar, la doble interpretació també és possible en predicats clarament eventuals (com passa en el domini verbal):

- (189) a. Es dedica a vendre roba.
 b. És qui et va vendre el vestit que portes.

De fet, per a Badia, «una explicació així no té present que aquesta interpretació també és possible amb els noms relacionals» (1994: 116). Podem dir, doncs, que en general els noms agentius admeten la realització del tema com a complement argumental, independentment de la definitud de l'SD en què s'insereixi.

Tanmateix, no és possible combinar noms agentius amb arguments interns oblics. Ho fa notar Badia (2002: 1618), que ho exemplifica amb sintagmes com els de (190), que completem amb els sintagmes de (191), on hi ha un contrast entre l'argument intern directe (191*b*) i l'argument intern oblic (191*a*):

- (190) a. *el {donador / donant} d'aquests quadres a la fundació
 b. *l'estibador de les caixes a la bodega

- (191) a. *el parlant de tu (cf. *parla de tu*)
 b. el parlant de català (cf. *parla català*)

L'explicació d'aquest fenomen pot estar relacionada amb la raó que addueixen Baker & Vinokurova (2009) per justificar la impossibilitat d'adjunció d'adverbis i altres adjunts verbals als noms agentius, i és el fet que pressuposen que el sufix nominalitzador s'adjunta, en aquests casos, a S*Ve*u i que llavors el nus S*Aspecte* queda bloquejat, de manera que els complements del nom només són admissibles si es generen en nusos funcionals inferiors a S*Ve*u (però no en els superiors, que és on, segons Cinque (1999), es realitzen els adjunts temporals i aspectuals). En paraules dels autors:

[...] agentive nominalizing morphemes have meaning similar to those of Voice heads. From this it follows that they are like Voice heads in needing to combine directly with a bare verb-phrase constituent. As a result, this type of nominalization must happen at the deepest level of phrase structure, and so does not permit most verbal/clausal heads or modifiers (Baker & Vinokurova, 2009: 549).

En definitiva: tot i que denoten entitats concretes i no eventualitats pròpiament dites, podem dir que els noms agentius admeten complements argumentals, en la mesura que estan relacionats amb eventualitats i que el sufix nominalitzador satura l'argument extern de l'eventualitat. Aquest argument extern ha de ser sempre de valor agentiu (+animat i habitualment +humà), és a dir, només pot tenir els papers temàtics d'agent o d'experimentador agent. A més, sembla que el sufix nominalitzador s'insereix a S*Ve*u, en una posició molt baixa de la projecció del nom, cosa que d'una banda permet que es realitzin els arguments interns directes però que de l'altra bloqueja les propietats «verbals» —aspectuals— d'aquests substantius (és a dir, la possibilitat de ser combinats amb modificadors típicament verbals). Això no vol dir, però, que no puguin expressar trets relacionats amb l'aspecte: ho fan mitjançant els arguments interns directes.

Aquests arguments es manifesten sempre com a SP_{de} si acompanyen noms agentius, però es poden distingir segons si l'*SD* que introdueixen és definit o no. I és que la definitud del sintagma nominal regit per la preposició pot condicionar

la interpretació semàntica del substantiu: si el complement està precedit d'un determinant, caldrà interpretar que el substantiu és l'agent d'una acció; en canvi, si el complement es realitza com a SN sense determinant, caldrà entendre que el nom agentiu és l'agent d'una activitat.

A continuació examinarem les propietats dels noms instrumentals, que comparteixen molts trets amb els noms agentius però que se'n distingeixen en alguns aspectes, fins al punt que caldrà considerar que no tenen estructura argumental.

6.5.2.2 Els noms instrumentals

Si en l'apartat anterior observàvem les propietats dels noms agentius i dels seus complements argumentals, en aquest tindrem en compte els noms d'instrument, que en principi poden tenir una forma idèntica a la dels noms agentius però, en lloc de denotar l'agent d'una eventualitat, en denoten l'instrument. Tal com apunta Badia, són noms «usats per referir-se a objectes, que estan relacionats amb el verb de base en tant que solen ésser instruments en la realització de l'acció expressada pel verb» (1994: 117). Amb tot, diversos autors proposen que les nominalitzacions d'instrument no es poden relacionar amb cap eventualitat i que, per tant, en general no tenen estructura argumental. Badia ho descriu així:

[...] no sembla pas que puguem identificar els dos tipus de nominalitzacions [...]. En primer lloc, el paper dels instruments en posició de subjecte és subsidiari, no és el natural [...]; una oració amb instrument com a subjecte no sembla que pugui tenir les mateixes possibilitats expressives; per exemple, sembla que no pot tenir predicats que denotin esdeveniments, sinó només processos i estats. Per altra banda, les nominalitzacions d'instrument no poden tenir com a complement cap sintagma nominal definit, de manera que també sembla que no poden procedir d'un esdeveniment (Badia, 1994: 118).

De la mateixa manera, Gràcia (1995) assenyala que els noms instrumentals no són mai eventuals (cosa que, per a ella, implica que no admeten estructura argumental), i en aquest sentit segueix Levin & Rappaport Hovav, que sostenen que «[t]hose nominals that inherit complement structure frequently receive an agentive interpretation», mentre que «the largest subclass of the nominals that do not inherit complement structure receive an instrumental interpretation» (1992: 132).

De fet, la denotació mateixa d'aquests noms indica que el sufix no sempre satura l'argument extern pròpiament dit (en la projecció S_{VeU} que proposen Baker & Vinokurova 2009), sinó que són, simplement, un adjunt instrumental. Fixem-nos, per exemple, en les diferències en la definició de *batedor* com a agent i en la definició d'aquest mateix nom com a instrument que trobem al DIEC, que permeten

il·lustrar, encara que sigui des d'un punt de vista estrictament semàntic o lexicogràfic, el participant amb què se sol relacionar cada tipus de nom:

(192) Algunes de les accepcions referides a l'agent:

batedor batedora

1 1 *m. i f.* [LC] [AGA] [PR] Obrer que bat la segada, les nous, les ametlles, etc., la llana, els metalls.

1 2 *m. i f.* [LC] [SP] [PR] [AGF] Persona que bat el bosc, el bardissar i altres llocs de vegetació espessa per aixecar la caça.

(193) Algunes de les accepcions referides a l'instrument:

batedor batedora

3 1 *m.* [LC] [AGA] Corró de pedra per a batre la segada.

3 3 *m.* [LC] [ED] Estri de cuina que serveix per a batre els ous i altres aliments.

5 3 *f.* [LC] [ED] Màquina, aparell o instal·lació per a batre, triturar i mesclar els aliments, emprada en la indústria alimentària o en usos culinàris.

Per tant, haurem de considerar que els noms instrumentals, tot i que poden presentar sufixos idèntics als dels noms agentius, no tenen estructura argumental.

6.5.2.3 Els noms resultatius

Com hem constatat al llarg del treball, cal distingir entre els noms que expressen eventualitat (i que, per tant, es poden classificar des d'un punt de vista aspectual) i noms que expressen resultats d'aquestes eventualitats (o bé entre la interpretació eventual i la interpretació resultativa de determinats noms). I també hem exposat que, en la mesura que sovint els resultats són objectes físics, no admeten arguments:

(194) a. Una de les publicacions (*d'un llibre) que hi ha damunt la taula és meva.

b. Aquella construcció (*de cases) tan estranya que es veu al fons és la més alta de la ciutat.

c. Es tracta d'una venda (*d'aquesta roba), no d'un lloguer.

Badia fa notar, però, que noms de resultat com *producció*, *traducció*, *anàlisi*, *disseny*, *deixalles* o *còpia* sí que admeten arguments (Badia, 1994, 2002). Fixem-nos en els exemples que presentem a continuació:

(195) a. Una de les anàlisis de sang que hi ha damunt de la taula és meva.

- b. Aquella còpia de la *Pietat* de Michelangelo que teniu a casa és molt estranya.
- c. La seva traducció dels sonets de Shakespeare és realment bona.
- d. Una de les modificacions del treball no m'acaba de convèncer.

Tot i que denoten resultat, aquests substantius poden presentar complements assimilables als complements argumentals. Badia (1994) apunta que aquests noms «es comporten (fins i tot amb arguments) com a noms concrets i comptables, admeten modificacions pròpies de noms concrets i, habitualment, poden ser posats en plural» (1994: 120), però alhora admeten arguments. Segurament aquesta admissibilitat està relacionada amb el fet que, mentre que alguns noms resultatius denoten el tema del verb amb què es relacionen morfològicament (per exemple, *producte, creació, publicació*, etc.), en altres casos (*anàlisi, disseny, traducció*) el resultat no coincideix amb el tema, que llavors es pot realitzar com a argument del nom resultatiu (Badia, 1994: 121).

L'autor es planteja fins a quin punt les possibilitats d'expressió de l'argument intern (o més aviat del tema) dels noms resultatius depenen de les classes aspectuals a què pertanyen els predicats amb què es relacionen morfològicament. Observa, en primer lloc, que els noms relacionats amb predicats estàtics, «en no expressar accions, sinó només relacions estàtiques entre entitats, no hi pot haver cap resultat» (1994: 123) i és per això que considera que només trobarem nominalitzacions de resultat en el cas dels noms que es relacionen amb predicats dinàmics. Dins dels predicats dinàmics, però, els predicats no culminatius (activitats) es comporten com els estatus i no es poden relacionar amb resultats: com explica Badia, «les nominalitzacions de resultat són naturals en aquells predicats de base que expressen modificacions d'algun objecte [...] i, per tant, tenen algun punt de culminació» (1994: 123), de manera que només podem relacionar els noms resultatius i la possibilitat que presentin arguments amb els substantius relacionats morfològicament amb predicats (verbs o noms eventuals) dinàmics i culminatius. Amb tot, reconeix que, dins d'aquests tipus de predicats, la «possibilitat de tenir arguments o no es veu limitada segons si l'objecte resultat és igual a la denotació d'algun dels arguments del verb» i que, per tant, el criteri que explica millor la capacitat d'alguns noms resultatius d'admetre arguments és si el tema o el pacient coincideix amb el resultat o no ho fa.¹⁵⁹

159 Badia classifica aspectualment els verbs segons els paràmetres de Rigler (1989, *apud* Badia 1994), i estableix que els verbs dinàmics només permeten formar noms de resultat si són no duratius però de tres arguments (*donar – donació*) o bé duratius. Els duratius es poden distingir en quatre categories segons els paràmetres de culminació (que ell designa com a *telicitat*) i acotació (que pot donar lloc a verbs acotats, 0 acotats o no acotats):

1. Verbs culminatius acotats, que alhora es poden dividir en (a) creadors d'objectes (*produir, crear*); (b) destructors d'objectes (*destruir, menjar*); (c) modificadors d'objectes (*corregir, automatitzar*), i (d) transportadors d'objectes (*transmetre, transportar*).

Les oracions de (196) mostren que els noms resultatius coincideixen amb els predicats dinàmics i culminatius. Així, (196a) conté un nom resultatiu que es pot relacionar amb un acte (dinàmic i no duratiu) amb tres arguments; a (196b) el nom resultatiu es relaciona amb un acte amb dos arguments i a (196c) el substantiu es relaciona amb una acció (tot i que podria entendre's que *escriure* és una activitat, quan el nom és transitiu cal considerar-lo una acció):

- (196) a. Hem aprofitat bé totes les *donacions* que ens han fet.
b. Aquella *troballa* arqueològica es mostrarà al Museu d'Història a partir del gener.
c. He deixat les *escriptures* a la taula del despatx per si hi vols donar un cop d'ull.
(cf. **He deixat l'escriptura a mà al despatx.*)

No tots els noms resultatius admeten arguments interns com podem comprovar a (197):

- (197) a. Hem aprofitat bé aquelles donacions (*de quadres).
b. Les troballes (*de joies) de les tombes del faraons són precioses
c. Segons aquesta anàlisi de sang tens el colesterol alt.

Per tant, com afirma Badia (1994, 2002), tot i que la classe aspectual del nom pot determinar si admet o no una lectura resultativa, la possibilitat que els noms resultatius tinguin arguments interns està més relacionada amb el fet que la designació coincideixi o no amb el tema verbal que no pas amb la classe aspectual: així, si el nom resultatiu denota el resultat de l'eventualitat (coincideix amb el tema verbal), no admetrà arguments interns; en canvi, si designa una altra realitat, podrà admetre l'objecte o tema de l'eventualitat (és el que podem veure a 194c).

A banda dels noms relacionals, els noms agentius i els resultatius, hi ha altres noms no eventuals que també admeten complements assimilables als arguments dels noms eventuals (especialment a l'argument extern). És el cas dels noms que expressen algun tipus de creació (sobretot els noms de representació i els noms

---

2. Verbs culminatius i 0 acotats (*verbs de redescrípció*), expressen processos el resultat dels quals no coincideix amb el tema del verb (*analitzar, traduir, revisar, avaluar...*).

3. Verbs no culminatius i 0 acotats, que poden arribar a tenir culminació però sense esgotar el procés que s'aplica sobre el tema/pacient (*desenvolupar, millorar...*).

4. Verbs no culminatius i no acotats, que són els que no tenen mai punt de culminació (*promoure, governar*).

Tot i que sembla que els que admeten més fàcilment formar noms de resultat són els dels grups 1a, 2 i 3, i que en principi només els del grup 2 haurien d'admetre arguments, ell mateix constata que també en poden admetre noms relacionats amb predicats d'altres tipus i és per això que hem de considerar que l'aspecte no determina (o no és l'únic factor que determina), en el cas dels noms de resultat, la possibilitat de tenir arguments.

semiòtics), que poden rebre arguments assimilables a l'agent o al tema dels noms transitius. A continuació tractarem més detalladament aquest tipus de noms i els complements que es poden entendre com a complements argumentals.

6.5.3 Els complements dels noms de representació (icònics o depictius) i dels noms semiòtics

Els noms icònics tenen la propietat que tant poden designar objectes físics com imatges fruit d'un procés de creació (per exemple, en el resultat del procés de fotografiar, o d'esculpir, o de pintar). Com explica Badia, aquests noms «tant poden ser considerats com denotant directament entitats, com fent-ho de manera indirecta» (1994: 149). Així, a (198a) el nom *quadre* indica un objecte físic (és a dir, té un sentit de nom concret), mentre que a (198b) fa referència al resultat del procés de creació:

- (198) a. Demà el fotògraf em portarà les *fotografies* que va revelar.
 b. Voldria veure la *fotografia* de l'excursió que vam fer diumenge.

Segons Badia, aquests substantius «es comport[en] com els noms relacionals [...] i, de fet, com les nominalitzacions de resultat [...]: el seu complement n'és un argument». Observem l'exemple de (199):

- (199) un dibuix de l'Arnau

En aquest SD, l'SP *de l'Arnau* es pot entendre com a autor del dibuix (*un dibuix que va fer l'Arnau*), com a tema (*un dibuix en què surt l'Arnau*) o com a posseïdor (*un dibuix que és propietat de l'Arnau, que té l'Arnau*).

Com que el nom no és relacional (i, per tant, el significat del que es denota no depèn de la relació de possessió o de pertinença que s'estableixi amb cap element), el possessiu és clarament alienable i, per tant, no pot ser considerat argumental. Ara bé, els complements que designen l'autoria —que, d'alguna manera, és com un agent— i el tema poden ser entesos com a complements argumentals, en la mesura que estableixen una relació més interna —més relacionada amb l'estructura lexicoconceptual del nom— que no pas la que manifesta el posseïdor. De fet, les possibilitats de possessivització que assenyalaven Giorgi & Longobardi (1991) i que ja hem presentat als apartats anteriors (veg. 6.3.3.3) estableixen que un complement genitiu pot ser expressat com a possessiu sempre que no n'hi hagi un d'un nivell superior en la jerarquia *posseïdor > agent > tema*. Com hem vist, aquesta jerarquia té a veure amb el grau d'externalitat que tenen els noms, cosa que estableix un “ordre” en l'externalitat dels complements: si hi ha posse-

ïdor, l'únic element que podrà expressar-se com a possessiu serà aquest; si no hi ha posseïdor i només hi ha agent i tema, el possessiu serà l'agent; de fet, el tema només podrà realitzar-se com a possessiu si no hi ha cap altre argument (i, per tant, si es pot entendre com a argument *promogut* d'una construcció passiva). Sembla, doncs, que podem afirmar que s'estableix una relació entre l'externalitat del complement (el posseïdor sempre ha de ser més extern en aquests casos: és alienable i, per tant, no pot ser argument) i les possibilitats de realització dels complements com a possessius. Si tenim en compte que el paral·lelisme és exacte amb el que trobàvem en el cas dels arguments externs i interns, haurem de suposar que tant l'autor (en termes de Badia (1994, 2002), el *complement d'autoria*) com el tema dels noms icònics (*complement icònic* segons Badia) han de ser entesos com a més interns que el posseïdor —és a dir, com a complements argumentals.

Leonetti & Escandell (1991) fan notar que els noms de representació (icònics o depictius) es poden assimilar als noms eventuais pel que fa a les possibilitats d'acceptació de complements predicatius (sobretot el complement del nom icònic és un tema), la qual cosa contribueix a justificar que també puguem parlar d'estructura argumental en aquests casos:

Los nombres de representación muestran propiedades muy similares a las de los nombres deverbales en su aceptación de CCP. [...]

En los SSNN cuyo núcleo es un nombre de representación, entonces, la aparición de CCP orientados al agente está mucho más restringida que la aparición de agentes orientados al tema (Leonetti & Escandell, 1991: 437–438).

I, de la mateixa manera Sleeman & Brito (2010: 203) opinen que els noms de representació no són ben bé resultatius, sinó que se situen en una posició intermèdia entre els noms eventuais i els noms resultatius pel que fa a la capacitat de seleccionar arguments.

En aquest sentit, el complement d'autoria es pot interpretar d'una manera semblant a la de l'argument extern dels noms deverbals; i, com que generalment es realitza com a SPde (o bé com a possessiu), es pot parlar de *genitiu agentiu*, *d'autor* o *d'autoria* (Bonet & Solà, 1986: 268). Ara bé, aquests complements no presenten totes les propietats dels arguments externs (agents o experimentadors) de les nominalitzacions eventuais, ja que el nom que complementen no té estructura argumental pròpiament dita. Així, si bé es pot expressar com a possessiu (de fet, també ho poden fer els adjunts pròpiament dits, com els posseïdors), no poden controlar clàusules d'infinitiu (Resnik, 2010: 113):

(200) a. el dibuix de l'Arnau, (*per PRO_i guanyar el concurs) (cf. *El dibuix que va fer l'Arnau, per PRO_i guanyar el concurs*)

- b. el seu_i quadre (*en PRO_i veure la Cerdanya) (cf. *El quadre que va fer t_i en PRO_i veure la Cerdanya*)
- c. la fotografia del Jordi_i (*per PRO_i immortalitzar aquell instant) (cf. *La fotografia que va fer el Jordi_i per PRO_i immortalitzar aquell instant*)

Això no impedeix, però, que puguem parlar de genitiu agentiu o d'autoria (sempre tenint en compte aquestes característiques). Aquest complement el trobem tant en els noms de representació com en els noms semiòtics:

- (201) a. el quadre de Miró (cf. *el quadre pintat per Miró*)
- b. el poema de Verdaguier (cf. *el poema escrit per Verdaguier*)

Alguns autors s'han qüestionat si en aquest darrer cas caldria considerar el complement com a argument. Badia (1994: 149–151), per exemple, distingeix els noms de representació dels noms semiòtics perquè els primers tant poden denotar directament entitats com fer-ho de manera indirecta, mentre que els segons sempre denoten entitats. Amb tot, el mateix Badia (2002: 1622) reconeix que el complement d'autoria dels noms semiòtics és molt semblant al dels noms de representació, i per això considera que podem parlar de complements argumentals en tots dos casos.

Hi ha autors (Markantonenou 1992, *apud* Alexiadou 2001) que defensen que aquest genitiu que equivaldria al tema no és ben bé un argument —o no s'hi pot considerar— perquè en realitat el nucli nominal i el tema formen un sol nucli (Alexiadou, 2001: 145), i per això no podem moure lliurement els constituents del sintagma nominal.

Ara bé, encara que aquesta afirmació és certa en relació amb noms semiòtics com *llibre* (202), no ho és en els noms de representació (203):

- (202) a. el llibre de pintura del meu cosí
- b. *el llibre del meu cosí de pintura

- (203) a. el quadre de Van Gogh d'un presseguer amb flors
- b. la descripció de la Maria de casa seva

En aquest sentit, doncs, el que sembla convenient és distingir l'*SP_{de}* que regeix un nom sense determinant i que modifica noms semiòtics com *llibre* dels complements que podem considerar que constitueixen el tema dels noms de representació. En aquest darrer cas, com explica Badia (1994: 150), el complement «representa una relació interna», i sense el complement la denotació del sintagma canviaria (ja no podria ser una funció o relació). I com que també es realitza habitualment com a *SP_{de}*, podem parlar de *genitiu icònic* (Bonet & Solà, 1986).

6.6 Síntesi: la realització material dels arguments nominals en català

En aquest capítol hem analitzat com es manifesten els arguments nominals en català a partir de dades empíriques de 200 noms, obtingudes mitjançant el CTILC. Hem tingut en compte tant els arguments dels noms eventuals —que distingim segons si són arguments externs o interns— i els complements argumentals dels noms relacionals, agentius, resultatius i icònics.

Hem vist que podíem distingir els arguments externs segons si eren externs pròpiament dits (agent o experimentador) o bé *promoguts* (tema o de pacient en una passiva), i que, en general, admeten quatre realitzacions:

- a) Sintagma preposicional: habitualment és SP_{de} (genitiu subjectiu), però també pot ser SP_{entre} si el nom és inherentment recíproc o admet una lectura recíproca.
- b) Possessiu: en català és més «natural» quan desenvolupa els papers temàtics d'agent o d'experimentador —quan equival a un argument extern pròpiament dit (ja que se sol relacionar amb els trets [+animat] i [+humà])—, si bé també pot realitzar les funcions semàntiques de tema (només si és *promogut* i, especialment si és humà) o, en menor mesura, de pacient.
- c) Adjectiu relacional temàtic o argumental: en principi, els adjectius relacionals temàtics —i, sobretot, els ètnics o referencials— poden equivaldre a qualsevol tipus d'argument extern. Amb tot, se solen associar a l'agent, per tal com sovint es vinculen als trets [+animat] i [+humà] i apareixen, sobretot, com a arguments externs de noms agentius en la realització activa.
- d) Pronom clític: l'argument extern d'un nom eventual es pot extreure del marc de l'SN —o de l'SD en què s'insereix— com a clític *en* només si equival a un tema o pacient *promoguts*, però no si és un argument extern pròpiament dit.

D'altra banda, hem observat que els noms admeten l'alternança passiva/activa, però no l'ergativa/causativa.

Així, d'una banda, els noms agentius transitius —a més d'alguns substantius intransitius i alguns noms psicològics amb un experimentador agent— poden alternar, en la realització dels sintagmes nominals, entre una configuració activa i una configuració passiva. En la configuració activa, l'agent es pot realitzar com a possessiu, com a genitiu subjectiu o com a adjectiu relacional, mentre que el pacient es realitza com a sintagma preposicional introduït per *de*, *a* o altres preposicions

semànticament més explícites. En canvi, en la configuració passiva es promou el pacient, que es materialitza com a genitiu, com a possessiu o com a adjectiu relacional, mentre que l'agent es recupera com a adjunt —en termes de Grimshaw (1990), adjunt argumental— i es realitza com a SP_{per} o $SP_{per\ part\ de}$.

De l'altra, hem constatat que els noms que es relacionen amb verbs que admeten l'alternança causativa/ergativa sempre es vinculen a l'alternant ergatiu, de manera que no admeten mai l'expressió de la causa com a argument nominal. Per tant, aquests noms sempre es realitzen amb el tema *promogut* i la causa recuperada com a adjunt (SP_{per} en alguns casos o $SP_{a\ causa\ de}$).

Finalment, pel que fa a l'argument extern, hem comprovat que, quan es realitza com a sintagma preposicional o possessiu, presenta dues propietats característiques de qualsevol subjecte oracional: la possibilitat de controlar clàusules d'infinitiu i la creació de dominis de lligam. Aquestes propietats, però, són exclusives de l'argument extern pròpiament dit: els arguments *promoguts* no poden exercir control sobre el subjecte PRO de les clàusules d'infinitiu.

D'altra banda, en aquest capítol també hem analitzat com es manifesten els arguments interns dels noms eventuals, que es poden materialitzar de les maneres següents:

- a) Sintagmes preposicionals: normalment són genitius objectius —que seria la realització no marcada dels arguments que en el marc oracional són SD—, tot i que també admeten preposicions semànticament més explícites. Per exemple, si el nom i l'argument denoten confrontació o hostilitat, l'argument intern pot estar introduït per la preposició *contra*. De la mateixa manera, si l'argument es comporta com a *target*, pot realitzar-se com a datiu objectiu (SP_a) o introduït per preposicions semànticament més explícites, *vers*, *envers*, *cap a*, etc., possibilitat que també apareix quan el nom s'insereix en una construcció verbonominal.
- b) Adjectius relacionals: han de ser adjectius relacionals temàtics que no siguin ètnics o referencials (ja que aquests adjectius habitualment denoten un agent).

D'altra banda, hem constatat que els arguments interns indirectes i oblics se solen realitzar com a sintagmes preposicionals introduïts per les mateixes preposicions que els arguments indirectes i oblics dels verbs amb què es relacionen els noms eventuals (SP_a , SP_{per} , SP_{en} , SP_{contra} , SP_{amb} , SP_{de} , etc., en funció del paper temàtic de l'argument).

Finalment, hem vist que els complements predicatius es poden realitzar, en l'àmbit nominal, com a SP_{de} o $SP_{com\ a}$.

A més de tots aquests tipus d'arguments propis dels noms eventuals, hem pres en consideració alguns complements de noms que no són pròpiament eventuals però que s'hi poden assimilar en alguns aspectes. Són aquests:

- a) Noms relacionals: solen indicar possessió inalienable i, per tant, exigeixen l'altre element de la relació (que pot ser possessiu o SP_{de}).
- b) Noms agentius: tenen l'argument extern (que sempre serà agent o experimentador agent) com a sufix i admeten un argument intern manifestat com a genitiu.
- c) Noms resultatius: si no coincideixen amb el tema verbal poden tenir un complement argumental (o assimilable a un complement argument) que denoti el tema de l'eventualitat.
- d) Noms icònics: poden admetre un complement d'autoria assimilable a un argument extern i un complement icònic assimilable a un tema.

En definitiva, en aquest capítol hem intentat configurar una panoràmica del funcionament dels arguments nominals en català, tot partint de la idea que alguns noms presenten propietats paral·leles a la dels verbs i que, per tant, tenen estructura argumental, temàtica i aspectual. Tot plegat ens ha servit per respondre a la major part de preguntes que formulàvem a l'inici del treball, llevat de l'última, que és la que presentem a l'apartat següent: l'ordre dels complements.

6.7 L'ordre bàsic dels arguments nominals en català: NOS o NSO?

En aquest apartat analitzarem si podem establir un patró d'ordenació dels arguments nominals en català quan concorren, partint dels noms estudiats i de les constatacions de Giorgi & Longobardi (1991). Prendrem en consideració els arguments realitzats com a sintagmes preposicionals, i deixarem de banda els possessius —que solen ser prenominals en català— i els adjectius relacionals —que solen ocupar la posició immediatament postnuclear.

Giorgi & Longobardi (1991), en el seu estudi sobre l'estructura del sintagma nominal, fan notar que els paràmetres de nucli-complement i nucli-subjecte semblen divergir entre les llengües romàniques i les germàniques. Així, malgrat que tots dos grups lingüístics segueixen l'ordre oracional SVO (amb el nucli verbal entre el subjecte i l'objecte), Giorgi & Longobardi afirmen que les llengües romàniques opten per l'ordre NOS (amb el nucli nominal en primera posició), mentre que les germàniques mantenen l'estructura SNO (1991: 114).

Tanmateix, les dades del CTILC mostren que, en el cas del català, l'argument extern sol precedir l'intern —habitualment, doncs, l'argument extern apareix en una posició immediatament postnominal. La taula que presentem a continuació mostra que quan concorren dos arguments, l'argument extern (o *promogut*) precedeix els altres.

Taula 46. Ordre dels arguments nominals en concurrència

Nom	Ocurrences amb dos arguments	Extern + intern	Intern + extern	Extern + complement agent	Complement agent + extern	Arg. interns oblics (origen + destinació)
absorció	65	5 (7,7%)	-	58 (89,2%)	2 (3,1%)	-
acompanyament	1	-	-	1 (100%)	-	-
acusació	7	6 (85,7%)	-	1 (14,3%)	-	-
adaptabilitat	6	6 (100%)	-	-	-	-
adhesió	33	33 (100%)	-	-	-	-
adjunció	7	5 (71,4%)	2 (28,6%)	-	-	-
admissió	19	12 (63,2%)	5 (26,3%)	2 (10,5%)	-	-
adopció	17	3 (17,6%)	-	6 (35,3%)	8 (47,1%)	-
afavoriment	1	-	-	1 (100%)	-	-
agermanament	3	3 (100%)	-	-	-	-
agraïment	6	6 (100%)	-	-	-	-
agressió	7	4 (57,1%)	-	-	3 (42,9%)	-
al·lusió	7	7 (100%)	-	-	-	-
alliberament	4	3 (75%)	-	1 (25%)	-	-
allunyament	6	6 (100%)	-	-	-	-
amor	20	20 (100%)	-	-	-	-
anada	60	52 (86,7%)	2 (3,3%)	-	-	6 (10%)
anàlisi	2	2 (100%)	-	-	-	-
annexió	39	33 (84,6%)	2 (5,1%)	4 (10,3%)	-	-
apropament	8	8 (100%)	-	-	-	-
aptitud	16	16 (100%)	-	-	-	-
arbitratge	1	-	-	1 (100%)	-	-
arribada	27	14 (51,9%)	13 (48,1%)	-	-	-
ascensió	15	11 (73,3%)	4 (26,7%)	-	-	-
atac	14	9 (64,3%)	-	4 (28,6%)	1 (7,1%)	-
atracció	13	12 (92,3%)	-	-	1 (7,7%)	-
cansament	1	1 (100%)	-	-	-	-
casament	17	17 (100%)	-	-	-	-
clam	7	5 (71,4%)	2 (28,6%)	-	-	-
clausura	1	-	-	1 (100%)	-	-
complicitat	1	1 (100%)	-	-	-	-
comportament	1	1 (100%)	-	-	-	-
comunicació	7	7 (100%)	-	-	-	-
concessió	42	34 (81%)	-	8 (19%)	-	-

6 Estudi teoricodescriptiu dels arguments nominals en català (II)

Nom	Ocurrències amb dos arguments	Extern + intern	Intern + extern	Extern + complement agent	Complement agent + extern	Arg. interns oblics (origen + destinació)
condemnació	4	-	3 (75%)	1 (25%)	-	-
conducció	9	9 (100%)	-	-	-	-
coneixement	1	-	-	1 (100%)	-	-
confusió	7	7 (100%)	-	-	-	-
conversió	57	55 (96,5%)	2 (3,5%)	-	-	-
definició	7	7 (100%)	-	-	-	-
demanda	2	-	-	2 (100%)	-	-
denúncia	2	1 (50%)	-	1 (50%)	-	-
descensió	1	1 (100%)	-	-	-	-
destrucció	7	-	-	6 (85,7%)	1 (14,3%)	-
dimissió	1	1 (100%)	-	-	-	-
discussió	4	2 (50%)	-	1 (25%)	1 (25%)	-
dret	38	37 (97,4%)	1 (2,6%)	-	-	-
elecció	13	9 (69,2%)	-	4 (30,8%)	-	-
embadaliment	4	4 (100%)	-	-	-	-
embarcament	2	2 (100%)	-	-	-	-
enamorament	5	5 (100%)	-	-	-	-
enriquiment	2	1 (50%)	-	1 (50%)	-	-
enuig	1	1 (100%)	-	-	-	-
enveja	1	1 (100%)	-	-	-	-
evasió	7	4 (57,1%)	-	-	1 (14,3%)	2 (28,6%)
exclusió	9	9 (100%)	-	-	-	-
guerra	3	3 (100%)	-	-	-	-
guiatge	1	1 (100%)	-	-	-	-
immersió	8	7 (87,5%)	1 (12,5%)	-	-	-
inclusió	48	42 (87,5%)	6 (12,5%)	-	-	-
indignació	4	4 (100%)	-	-	-	-
injúria	1	1 (100%)	-	-	-	-
interès	8	8 (100%)	-	-	-	-
intromissió	21	21 (100%)	-	-	-	-
invasió	16	4 (25%)	1 (6,25%)	9 (56,25%)	2 (12,5%)	-
inversió	6	5 (83,3%)	1 (16,7%)	-	-	-
irritació	1	1 (100%)	-	-	-	-
menyspreu	3	3 (100%)	-	-	-	-
negativa	23	21 (91,3%)	1 (4,35%)	-	1 (4,35%)	-
objecció	4	4 (100%)	-	-	-	-
odi	12	12 (100%)	-	-	-	-
parlament	2	2 (100%)	-	-	-	-
partició	13	12 (92,3%)	1 (7,7%)	-	-	-
pelegrinatge	2	2 (100%)	-	-	-	-
por	1	-	-	-	1 (100%)	-
privació	2	2 (100%)	-	-	-	-
progressió	3	3 (100%)	-	-	-	-
reclusió	2	2 (100%)	-	-	-	-

6.7 L'ordre bàsic dels arguments nominals en català: NOS o NSO?

Nom	Ocurrences amb dos arguments	Extern + intern	Intern + extern	Extern + complement agent	Complement agent + extern	Arg. interns oblics (origen + destinació)
<i>repercussió</i>	45	42 (93,3%)	3 (6,7%)	-	-	-
<i>ruptura</i>	1	-	-	1 (100%)	-	-
<i>sortida</i>	9	6 (66,7%)	3 (33,3%)	-	-	-
<i>temor</i>	3	3 (100%)	-	-	-	-
<i>transmissió</i>	34	15 (44,1%)	6 (17,7%)	5 (14,7%)	-	8 (23,5%)
<i>utilització</i>	46	35 (76,1%)	-	11 (23,9%)	-	-
<i>venda</i>	2	2 (100%)	-	-	-	-
<i>viatge</i>	15	7 (46,67%)	1 (6,67%)	-	-	7 (46,67%)
<i>victòria</i>	4	4 (100%)	-	-	-	-
<i>visita</i>	11	11 (100%)	-	-	-	-
Total	1019	783 (76,8%)	60 (5,8%)	131 (12,9%)	22 (2,2%)	23 (2,3%)

Fent abstracció de l'argument extern preposicional (que sempre apareix en posició postnominal), podem confirmar que l'ordre bàsic de l'oració en català també és aplicable als sintagmes nominals. Així, els arguments interns directes tendeixen a precedir els indirectes i oblics (i els arguments externs solen precedir els arguments interns). D'altra banda, quan l'agent d'un nom «transitiu» (o l'experimentador agent d'un nom psicològic) es realitza com a SP_{per (part de)}, aquest sintagma apareix darrere de l'argument *promogut* —que llavors ocupa la posició immediatament postnominal, és a dir, com a argument extern. Això permet confirmar, d'altra banda, la hipòtesi que quan l'agent es realitza com a SP_{per part de} es produeix una passivització, que implica que l'argument intern de la configuració activa s'externalitzi i que l'agent —l'argument extern en la configuració activa— s'hagi de recuperar com a adjunt.

A continuació mostrem exemples que il·lustren que l'argument extern sol precedir l'intern i que l'intern directe tendeix a precedir l'intern oblic:

(204) a. [A]nar seguint pas a pas l'apropament [d'Aribau] [a Catalunya]

b. La lliure introducció del cotó, la supressió de les aduanes provincials i l'admissió [dels catalans] [en el comerç i explotació de les colònies], fins allavors reservats a Castella, varen dotar en poc temps a Catalunya d'un comerç exterior important.

c. El gran èxit de la Lliga fou l'ensorrada de la UFNR, combinada amb l'atac [de la CNT] [al lerrouxisme] per portar-lo fora del moviment obrer.

d. [E]ls traficants del Sudan, del Níger i del Txad tenien coneixença immediata de l'arribada [dels ramats] [a Bahr-el-Kobà].

e. El descobriment [...] ha dut els prehistoriadors a dubtar de l'aptitud [dels australopitecs] [per produir útils].

f. monument aixecat per la devoció i l'agraïment [del poble] [a la glòria de la Mare de Déu del Remei]

- g. Després, amor [*de Déu*] [*vers l'home*], novetat més meravellosa encara, concepció d'origen manifestament diví.
- h. La nostra època ha culminat un procés d'allunyament [*de l'home*] [*de la seva condició d'ésser transcendent*].
- i. [N]o van amb mitges tintes, sinó que proclamen el dret [*de Catalunya*] [*a la seva independència nacional*].
- j. L'exacerbat temor [*d'Isabel II*] [*de perdre parcel·les de poder*] féu que cada vegada reduïra més el número dels seus suports.
- k. [E]l cardenal Gerlier [...] afirma en el pelegrinatge [*dels parlamentaris francesos*] [*a Lourdes*].
- l. El menyspreu [*dels floralistes*] [*pels conreadors de la llengua despersonalitzada del carrer*], era evident.

D'altra banda, a la taula podem comprovar que, malgrat que habitualment l'argument extern precedeix l'intern, l'argument extern pot aparèixer posposat a l'intern (o que l'intern directe segueix l'intern oblic). Amb tot, les causes de la inversió de l'ordre —que només es produeix si els dos arguments són introduïts per preposicions diferents— són similars a les que podríem aduir per a la inversió d'un subjecte oracional: o bé es deu a qüestions de jerarquia informativa o bé s'explica per la pesantor dels arguments. En alguns casos fins i tot es pot marcar entonativament —o ortotipogràficament— que hi ha hagut una inversió (205f). Vegem-ne alguns exemples:

- (205) a. A l'octubre de 1315, des de Barcelona, li escrivia l'arribada [*a Messina*] [*de Maria de Xipre*], el dia 26 d'agost, i com fou visitada pel rei Frederic.
- b. la transmissió [*als fills*] [*dels caràcters i propietats dels pares*], per mitjà del plasma germinal.
- c. L'admissió [*a la comunió de l'església*] [*dels divorciats que s'han tornat a casar i dels seus cònjuges*] ja és cada dia més corrent, sobretot a les ciutats.
- d. A les entitats excursionistes s'ha confiat la missió del marcatge dels camins que facilitaràn l'ascensió a peu [*a la Muntanya*] [*dels milers i milers de peregrins sense distincions que es preveu que s'hi concentraran*].
- e. Demana primerament l'anexió [*a Grècia*] [*de l'Epir septentrional apel·lat així mateix Albània del Sur*].
- f. El disc es completa amb la inclusió, [*a la cara B*], [*de quatre peces de Pep Torres, interessants des del punt de vista musical, però no gaire aconseguides pel que fa a la interpretació vocal*].

Vegem, ara, que en el cas de les passives es produeix una «extracció» de l'argument extern de l'estructura argumental del nom pròpiament dita, i llavors es

realitza com a adjunt (i en la posició d'adjunt, és a dir, posposat als complements argumentals):

- (206) a. [L]a invasió francesa modificá algunas cosas, las quals no reaparegueren pas al any catorce, tals foren lo rosari pels carrers, la marca al foch, lo acompanyament *[dels estrangers] [per los ministres del Sant Ofici]*.
- b. [L']èxit inicial de les creuades va deure's a l'afavoriment *[dels invasors cristians de la Palestina] [pels musulmans de l'Egipte]*.
- c. l'anexió *[de l'Alsàcia-Lorena] [per part de França]*
- d. La pressió estrangera [...] condiona la immediata adopció *[de mesures impermeabilitzadores] [per part del monarca]*.
- e. Com és el cas de la destrucció *[de la cultura romana] [pels vàndals]* en l'àmbit de l'actual Tunísia.
- f. La lley no vol que sía regla general lo coneixement *[de la llengua del país] [per part dels funcionaris encarregats de garantir los drets civils y polítichs dels ciutadans]*.
- g. Com calia esperar, ocasionà la immediata suspensió *[de les garanties constitucionals]* i la consegüent clausura *[de les Corts] [pel govern liberal Romanones-Alba]*.
- h. La ruptura *[dels vots monàstics] [per Luter]* va tenir com a conseqüència, en el protestantisme, no solament l'abolició de la vida de comunitat, sinó també la desaparició quasi total de la vocació i el compromís de la castedat.

La inversió, però, també és possible, i també per les mateixes raons que en els casos anteriors. En aquests, a més, se sol marcar que el complement agent (sobretot si és SP_{per part de}) està desplaçat, ja sigui entre comes, ja sigui entre parèntesis (tot i que no sempre és així). Exemplifiquem totes aquestes possibilitats:

- (207) a. El meu amic m'assegura que aquell canvi de règim es deu, en bella part, a l'adopció, *[per part de les dames turques], [de les modes de París]*.
- b. El resultat d'aquest [...] desequilibri ha donat lloc a l'atracció *[per part dels grans centres poblats] [dels habitants dels altres àmbits]*.
- c. Aquesta mesura senyalava la definitiva annexió, *[per part d'Assíria], [de les terres mesopotàmiques que havien romàs sota un govern arameu durant almenys una centúria i mitja]*.
- d. Els aristòcrates elaboren les primeres doctrines defensives sobre la revolució i la invasió, *[per part de les masses], [del poder públic]*.
- e. la por *[per part de Portugal] [de veure's mermada la seva autonomia]*

En definitiva, sembla que podem afirmar que el català, a diferència del que postulen Giorgi & Longobardi per a l'italià, és una llengua d'ordre NSO en l'àmbit nominal.

7 CONCLUSIONS

En els capítols precedents hem analitzat el funcionament de l'estructura argumental dels noms en català, tant des d'una perspectiva teòrica com descriptiva, amb els objectius principals d'oferir una panoràmica de com es realitzen els arguments nominals en català i buscar explicacions per als patrons de regularitat observats. Per fer-ho, ens hem formulat tres preguntes que creïem que calia resoldre abans de poder extreure conclusions sobre com es manifesten sintàcticament els complements argumentals dels noms en català. Recuperem les tres preguntes:

1. Quins noms admeten complements argumentals?
2. Quina és la forma dels complements argumentals dels noms en català? De què depèn?
3. Com es realitzen els complements argumentals dels noms quan dos arguments coocorren en un mateix sintagma nominal?

Per resoldre-les, hem partit de l'estudi de les ocurrències de 200 noms al Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana, unes ocurrències que ens han proporcionat prou dades per determinar tendències generals i arribar a les conclusions que presentarem tot seguit. Un cop feta l'anàlisi de tots aquests noms, hem arribat a diverses conclusions, relacionades amb les tres preguntes que formulàvem al principi.

Pel que fa a la classe (o les classes) de noms que admeten complements argumentals, podem afirmar:

1. Que l'estructura argumental dels noms està lligada a l'estructura eventual i que, per tant, els noms que admeten arguments són, bàsicament, noms eventuals. Això implica que trobem noms eventuals de totes les classes as-

pectuals i que, per tant, es relacionen tant amb verbs transitius com amb intransitius i estatus.

2. Que, tot i que sovint s'addueixen com a trets distintius entre els noms eventuals i els noms resultatius la possibilitat que complementin SD encapçalats per indefinits, numerals i demostratius, no podem dir que siguin proves vàlides per distingir-los:

- a) Hi ha noms aspectuals amb arguments interns indefinits que poden complementar un determinant indefinit.
- b) Els noms eventuals poden complementar demostratius amb un valor anafòric.

3. Que els trets que distingeixen els noms eventuals dels resultatius són aquests:

- a) Només admeten el plural en dos casos: si l'argument del nom és indefinit i el nom s'insereix en un SD que funciona com a argument de prometre o produir, o bé si el plural té un sentit iteratiu i no de col·lectivitat.
- b) Admeten la modificació amb *freqüent* i *constant*.
- c) Admeten modificadors temporals (*en/durant X temps; en + infinitiu*).
- d) Poden estar complementats per adverbis en *-ment*.
- e) Poden funcionar com a complement de quantificadors aspectuals.
- f) Poden formar part de predicats aspectuals i esdevenimentals.
- g) S'insereixen en SD que poden funcionar com a subjectes de predicats amb el verb *ser* ('tenir lloc')
- h) Rebutgen els predicats amb els verbs *estar* i *enviar*.
- i) Es poden parafrasejar amb clàusules substantives.
- j) Admeten la referència anafòrica amb *això*.
- k) Poden funcionar com a complement dels noms *fet, activitat* i *procés*.
- l) No admeten adjectius de resultat.

4. Que hi ha noms no eventuals amb característiques similars a les dels noms eventuals que també admeten complements argumentals: són els noms relacionals, els noms agentius, els noms resultatius que no denoten el tema de l'eventualitat i els noms icònics o depictius.

5. Que assumir que el procés de formació dels noms es produeix en la sintaxi i que els noms eventuals es distingeixen dels resultatius només en les projeccions funcionals comporta diversos avantatges des del punt de vista de la concepció de les nominalitzacions i permet donar compte de les classes d'arguments que admeten els noms, així com de la descripció, mitjançant les possibilitats d'inserció de cas, dels «desajustaments» entre el règim preposicional dels arguments nominals i el dels arguments verbals.

Quant a l'estructura argumental dels noms en català i els factors que la condicionen, hem arribat a les conclusions següents:

1. Que el Principi de Predicació també es compleix en el cas dels noms, motiu pel qual exigeixen un argument extern (que pot ser buit).
2. Que cal distingir quatre tipus d'arguments nominals: (i) arguments externs, que corresponen a l'agent i l'experimentador i s'originen a l'especificador d'Asp'; (ii) els arguments *promoguts*, que es poden originar com a especificador d'N' (tema) o complement d'N (pacient); (iii) els arguments interns directes (que són complements d'N en configuracions actives); (iv) els arguments interns indirectes o oblics.
3. Que la forma dels arguments nominals depèn bàsicament de tres factors: (i) el tipus d'argument; (ii) el nombre d'arguments realitzats; (iii) la graella temàtica (vinculada, alhora, a la inserció de cas).
4. Que el tipus d'argument condiona les possibilitats de realització de cada complement.
5. Que la valència argumental condiona qüestions com les possibilitats d'alternança en la configuració dels noms (per exemple, els noms transitius admeten alternança passiva/activa).
6. Que la graella temàtica determina les possibilitats de realització tant perquè pot condicionar el règim preposicional del complement com perquè pot forçar determinades configuracions (així, la causa no es pot manifestar mai com a argument nominal, sinó que sempre és un adjunt).
7. Que tot i que l'aspecte legitima el fet que puguem considerar que un nom té estructura argumental, només determina la forma dels arguments nominals en la mesura en què es relaciona amb la graella temàtica.
8. Que alguns substantius admeten alternança activa/passiva, condicionada pels mateixos factors que governen l'alternança en el cas dels verbs (jerarquització de la informació, tipus de text, etc.). En el cas dels noms, però, la passiva no té marca morfològica, sinó que es manifesta mitjançant dos recursos:
  - a) la possibilitat que el tema/pacient es realitzi com a possessiu o com a clític *en* (cosa que indica promoció);
  - b) l'expressió de l'agent com a adjunt argumental SP_{per (part de)}, un recurs que, si bé era inexistent en català antic, sembla productiu actualment (de la mateixa manera que l'ús de la passiva és més freqüent en català actual del que ho era en català antic).

9. Que, en el cas de l'alternança causativa/ergativa del verb, l'arrel és ergativa i, en conseqüència, com hem comentat, la causa no es pot manifestar mai com a argument nominal.
10. Que l'agent es pot projectar com a argument extern dins de l'estructura de l'SD.
11. Que els noms psicològics es distingeixen, a diferència del que passa amb els verbs, en dues classes: (i) els que exigeixen un experimentador agent i un *target* (i que els poden realitzar tots dos com a arguments), que són bàsicament els que es relacionen amb verbs psicològics de la classe A; i (ii) els que admeten un experimentador i una causa (que no es realitza mai com a argument).

Finalment, pel que fa a la forma dels arguments, hem arribat a les conclusions següents:

1. Que la realització no marcada dels arguments nominals és la de genitiu (SP_{de}), si més no pel que fa als arguments externs, *promoguts* i interns directes.
2. Que els arguments externs pròpiament dits es poden realitzar com a SP_{de/entre}, possessiu o adjectiu relacional.
3. Que els arguments *promoguts* admeten, com a realitzacions, SP_{de}, adjectius relacionals, clítics i (si són animats i/o humans) possessius.
4. Que els arguments interns directes només poden realitzar-se materialment com a sintagmes preposicionals (introduïts per *de*, *a* o preposicions semànticament més explícites) o adjectius relacionals.
5. Que els arguments interns indirectes o oblics sempre són sintagmes preposicionals encapçalats per preposicions relacionades semànticament amb el paper temàtic que realitzin.
6. Que els agents i els experimentadors agents es poden manifestar com a adjunts d'una configuració passiva, casos en què es manifesten com a SP_{per part de} o SP_{per}.
7. Que els possessius només poden correspondre a l'argument extern o *promogut* dels noms (sobretot si són humans), sempre seguint la jerarquia temàtica següent: *posseïdor* > *agent* > *tema*.
8. Que només els arguments *promoguts* poden extreure's com a clítics (sempre que no siguin humans).

9. Que l'aparició del datiu objectiu pot estar condicionada per diversos factors: (i) el fet que l'argument sigui un pacient afectat; (ii) el fet que el nom exigeixi un argument intern directe amb el paper temàtic de *target* (fruit d'un procés de conflació del tema i de la meta), i (iii) la inserció del nom en un predicat complex amb un verb de suport.
10. Que hi ha una tendència, en català, a emprar preposicions semànticament més explícites: n'és un cas l'expressió de l'agent com a SP_{per part de}, però també en són mostres l'ús de locucions preposicionals o preposicions tòniques en comptes de preposicions àtones (per exemple, *cap a*, *envers* en comptes de *a*).
11. Que l'ordre bàsic dels sintagma nominal és, en català, NSO, tot i que es pot invertir per requeriments informatius o per condicionaments sintàctics (per exemple, el principi de pesantor).

SUMMARY

Argument Structure of Nouns in Catalan

This book analyzes the structure of noun phrases in Catalan from a theoretical and descriptive perspectives, with the main purpose of determining and systematizing the properties of the argument structure of nominals in Catalan. It also intends to offer a general view of its syntactic materialization in Catalan and to offer some explanation to the main regular patterns.

The research is based on the assumption that some names, such as verbs, project an argument structure, and noun phrase is conceived as parallel to verb phrase, with complements that are lexically required and syntactically determined by nouns. The parallelism is obvious from the perspective of generative theory, since the projection of these lexical categories is, in both cases, linked to a functional head (inflection in the case of verb phrase; determiner in the case of noun phrase). The movement of the lexical head to the functional nucleus that occurs within the noun phrase (inserted in DP) clearly resembles the one occurring within the verbal phrase (which is inserted in IP).

This work tries thus to justify the reasons why it is possible to consider that nouns admit an argument structure, as well as to describe the main characteristics of these nouns and of their arguments. In summary, it tries to provide an answer to the following question: “How do nominal arguments in Catalan syntactically materialize?” Nonetheless, in order to solve this interrogation, three secondary questions need to be answered:

- a) Which are the nouns that admit arguments in Catalan?
- b) How are nominal arguments realized in Catalan? What do realizations depend on?
- c) What is the order of the argument complements of the nouns when more than one argument appears in the same phrase?

To solve these enquiries, data from more than 200 nouns has been used. It was obtained from the Corpus textual informatitzat de la llengua catalana (CTILC), a corpus prepared as part of the lexicographical activity of the Institut d’Estudis Catalans. The selection of the nouns under analysis was based upon the lists in “Els substantius d’acció i efecte en català”

Summary

(Xavier Rull), “Los nombres eventivos no deverbales en español” (Gabriela Resnik) and “Els noms psicològics en català: un estudi descriptiu” (Olga Fullana). The selection of nouns intended thus to cover a broad range of nominal categories so as to ensure that a complete and exhaustive analysis were carried on.

As for the class of names that support argument complements, the results show that argument structure is linked to eventive structure —therefore, nouns admitting arguments are, basically, eventive names.

In relation to the argumentative structure of nouns in Catalan and the factors that have an influence over it, results show that four types of nominal arguments (*external, promoted, internal direct and internal indirect or oblique*) must be distinguished in Catalan, and that the realization of such arguments depends basically on three factors: (1) the type of argument; (2) the number of arguments made, and (3) the thematic properties and the case.

Finally, regarding form of the arguments, the work proves that the unmarked realization of the nominal arguments is that of genitive in external, promoted and internal direct arguments, whereas indirect internal or oblique arguments are usually realized by other types of prepositional phrases. However, the first three classes of arguments admit also different realizations, which are studied in detail, as well as the use of the *per part de* (‘by’) as an agent, the possessives and the clitics.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Abril Español, Joan & Elvira Riera Gil (1997): «L'ús dels possessius», *Llengua i Ús*, núm. 10 (tercer quadrimestre 1997), pàg. 32-36.
- Abad Pastor, Raquel (2003): «Relaciones entre el léxico y la sintaxis. Los adjetivos relacionales», *Interlingüística*, núm. 14 (2003), pàg. 77-90.
- Alexiadou, Artemis (2001): *Functional Structure in Nominals*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.
- Alexiadou, Artemis; Liliane Haegeman & Melita Stavrou (2007): *Noun Phrase in the Generative Perspective*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter (Studies in Generative Grammar, 71).
- Alexiadou, Artemis & Florian Schäfer (2007): «Instrumental *-er* Nominals Revisited», dins Kevin Ryan (ed.). *Online Proceedings of WCCFL XXVII*. Los Angeles: UCLA (Working Papers in Linguistics). <http://ifla.uni-stuttgart.de/files/instrumental_ers_alexiadou_schaefer.pdf> (Consulta: 10-9-2014).
- Alexiadou, Artemis; Elena Anagnostopoulou & Florian Schäfer (2009): «PP licensing in nominalizations», dins Anisa Schardl, Martin Walkow & Muhammad Abdurrahman (ed.). *Proceedings of NELS*, 38. Amherst: GLSA, University of Massachusetts.
- Alexiadou, Artemis & Monica Rathert (ed.) (2010): *The syntax of Nominalizations across Languages and Frameworks*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter (Interface Explorations, 23).
- Alonso Ramos, Margarita (2004): *Las construcciones con verbos de apoyo*. Madrid: Visor Libros.
- Armengual, Joan Josep (1835): *Gramática de la lengua mallorquina*. Palma: Juan Guasp i Pascual.
- Badia, Toni & Carme Colomines (1997): «The Predicate-Argument Structure» [recurs electrònic]. Barcelona: IULA, UPF. <<http://hdl.handle.net/10230/1311>> (Consulta: 10-6-2014).

Referències bibliogràfiques

- Badia, Toni (1994): *Aspectes del sintagma nominal en català des de la perspectiva de la traducció automàtica*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Biblioteca Milà i Fontanals, 17).
- Badia, Toni (2002): «Els complements nominals», dins Solà, Lloret, Mascaró & Pérez Saldanya (dir.), vol. 2, pp. 1591–1640.
- Baker, Mark C. & Nadya Vinokurova (2009): «On agent nominalizations and why they are not like event nominalizations», *Language*, núm. 85, vol. 3 (2009), pàg. 517–556. <https://doi.org/10.1353/lan.0.0144>
- Ballot, Josep Pau (1987 [1815]): *Gramàtica i apologia de la llengua catalana*, edició a cura de Mila Segarra. Barcelona: Alta Fulla.
- Barker, Chris (1991): «Possessive Descriptions» [tesi doctoral]. Santa Cruz: University of California. <<http://semarch.linguistics.fas.nyu.edu/barker/Research/barker.dissertation.pdf>> (Consulta: 14-9-2014)
- Barker, Chris & David Dowty (1993): «Non-verbal thematic proto-roles», *Northeastern Linguistic Society*, núm. 23, vol. 1 (1993), pàg. 49–62.
- Bel, Aurora (2002): «Les funcions sintàctiques», dins Solà, Lloret, Mascaró & Pérez Saldanya (dir.), vol. 2, pàg. 1075–1147.
- Bofarull, Antoni de (1864): *Estudios, sistema gramatical y crestomatia de la lengua catalana*. Barcelona: Librería de El Plus Ultra. Reproduït dins Bofarull (1987), pàg. 73–203.
- Bofarull, Antoni de & Adolf Blanch (1867): *Gramàtica de la lengua catalana*. Barcelona: Espasa Hermanos. Reproduït parcialment dins Bofarull (1987), pàg. 205–230.
- Bofarull, Antoni de (1987): *Escrips lingüístics*, edició a cura de Jordi Ginebra. Barcelona: Alta Fulla.
- Bogard, Sergio (1995): «El argumento no experimentante de los verbos psicológicos: ¿un papel temático o dos?», *Nueva Revista de Filología Hispánica*, núm. 43, vol. 2 (1995), pàg. 441–454.
- Bonet, Sebastià (2005): «Les principals gramàtiques catalanes de Pompeu Fabra», dins Pompeu Fabra (2005), vol. 1, pàg. 159–206.
- Bonet, Sebastià & Joan Solà (1986): *Sintaxi generativa catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana (Biblioteca universitària, 6).
- Borer, Hagit (2003): «Exo-skeletal vs. Endo-skeletal Explanations: Syntactic Projections and the Lexicon», dins John Moore & Maria Polinsky (ed.). *The Nature of Explanation in Linguistic Theory*. Stanford: CLSI Publications, pàg. 31–67.
- Borer, Hagit (2005): *Structuring Sense. Volume I: In Name Only*. Oxford: Oxford University Press.
- Borer, Hagit (2014): «Derived nominals and the domain of content», *Lingua*, núm. 141 (2014), pàg. 71–96.
- Bosque, Ignacio & Javier Gutiérrez-Rexach (2009): *Fundamentos de sintaxis formal*. Madrid: Akal.

- Bowers, John (2011): «Non-event nominals and argument structure», *Lingua*, núm. 121 (2011), pàg. 1194–1206. <https://doi.org/10.1016/j.lingua.2011.01.007>
- Brucart, Josep M. (2002): «Els determinants», dins Solà, Lloret, Mascaró & Pérez Saldanya (dir.), vol. 2, pàg. 1435–1516.
- Bruening, Benjamin (2012): «By-Phrases in Passives and Nominals» *Syntax*, núm. 16 (2012), pàg. 1–41.
- Cabré, Teresa & Jaume Mateu (1998): «Estructura gramatical i normativa lingüística: a propòsit dels verbs psicològics en català» *Quaderns. Revista de Traducció*, núm. 2 (1998), pàg. 65–81.
- Chomsky, Noam (1970): «Remarks on Nominalizations», dins Roderick A. Jacobs & Peter S. Rosenbaum (ed.). *Readings in English Transformational Grammar*. Waltham (Massachusetts): Ginn and Company. Pàg. 184–221.
- Chomsky, Noam (1986): *Knowledge of Language: its Nature, Origin and Use*. Westport (CT): Greenwood Publishing Group.
- Cifuentes, José Luis (1999): «Inacusatividad y movimiento», *Revista Española de Lingüística*, núm. 29, vol. 1 (1999) pàg. 35–62.
- Cinque, Guglielmo (1980): «On Extraction from NP in Italian», *Journal of Italian Linguistics*, núm. 1/2 (1980), pàg. 47–99.
- Coba Femenia, Joan (2004): «Apunts per a una anàlisi comparativa dels usos possessius en algunes llengües romàniques», *Llengua & Literatura*, núm. 15 (2004), pàg. 237–256.
- Colomines, Carme (2008): «La traducció dels sintagmes nominals complexos de l'alemany», *Quaderns. Revista de Traducció*, núm. 15 (2008), pàg. 187–196.
- Cornilescu, Alexandra (2001): «Romanian nominalizations: case and aspectual structure», *Journal of Linguistics*, núm. 37, vol. 3 (agost 2001), pàg. 467–501.
- Coromines, Joan (2007 [1956]): «Prefaci» a la *Gramàtica catalana* de Pompeu Fabra (1956), pàg. i – ix.
- Cuervo, Rufino José (1886–1994): *Diccionario de construcción y de régimen de la lengua castellana*. Paris, Bogotá: Roger, Instituto Caro y Cuervo.
- Dum-Tragut, Jasmine (2009): «Dative», dins *Armenian: Modern Eastern Armenian*. Amsterdam: Benjamins. Pàg. 83–89.
- Emonds, Joseph E. (1986): «θ-Role Assignment in Derived Nominals», *Révue québécoise de linguistique*, 15, 2, pàg. 91–107. <https://doi.org/10.7202/602562ar>
- Escandell, M. Victoria (1995): *Los complementos del nombre*. Madrid: Arco Libros.
- Estorch i Siqués, Pau (1857), *Gramàtica de la lengua catalana*. Barcelona: Herederos de la viuda de Pla.
- Fabra, Pompeu (2005–2012): *Obres completes* a cura de Jordi Mir i Joan Solà, 9 vols., Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, vols. 1, 2, 3 i 7.
- Fabra, Pompeu (2007 [1956]): *Gramàtica catalana* a cura de Jordi Ginebra i Joan Solà. Barcelona: Teide.

Referències bibliogràfiques

- Febrer i Cardona, Antoni (2004): *Obres gramaticals, I*, estudi introductor i edició a cura de Jordi Ginebra. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, Institut Menorquí d'Estudis.
- Fullana, Olga (1994–1995): «Els noms psicològics en català: un estudi descriptiu», *Llengua i Literatura*, núm. 6 (1994–1995), pàg. 173–200.
- Gallego, Ángel J. (2008): «Teoría del caso y sintaxis minimista», *Revista Española de Lingüística*, núm. 38, vol. 2 (juliol-desembre 2008), pàg. 21–46.
- Ginebra, Jordi (1988): *Antoni de Bofarull i la Renaixença*, pròleg de Pere Anguera. Reus: Associació d'Estudis Reusencs.
- Ginebra, Jordi (1996): *L'obra gramatical d'Antoni Febrer i Cardona (1761–1841)*. Maó: Institut Menorquí d'Estudis.
- Ginebra, Jordi (2001): «Nota sobre els possessius», *Llengua Nacional*, núm. 35 (estiu del 2001), pàg. 21–22.
- Ginebra, Jordi (2003a): «Règim verbal i lexicografia: el *Diccionari català-valencià-balear*», dins Jaume Guiscafrè & Antoni Picornell (ed.). *Actes del Congrés Internacional Antoni M. Alcover*. Barcelona: Universitat de les Illes Balears, Càtedra Alcover-Moll-Villangómez, Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Pàg. 436–453.
- Ginebra, Jordi (2003b): «El règim verbal i nominal. Informe elaborat per encàrrec de l'Institut d'Estudis Catalans» [treball inèdit].
- Ginebra, Jordi (2004): «Contribució de la lexicologia a la gramàtica», dins Maria-Rosa Lloret & Clàudia Pons (ed.). *Lingüística i gramàtiques*. Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias. Pàg. 59–108.
- Ginebra, Jordi (2011): «Un cas de neologia lèxica i sintàctica: els verbs formats amb el prefix *auto-*», dins Maria-Rosa Lloret & Clàudia Pons (ed.). *Noves aproximacions a la fonologia i la morfologia del català*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. Pàg. 217–242.
- Ginebra, Jordi & Roser Llagostera (2010): «Tendències en el règim sintàctic dels neologismes verbals: anàlisi contrastiva català-castellà», dins *Actes del Quinzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (Lleida, 2009)*, vol. I. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Pàg. 461–472.
- Ginebra, Jordi & Roser Llagostera (en premsa): «El complement de règim», dins *Gramàtica del català antic*. Berlín, Barcelona: Mouton de Gruyter, Editorial Columna
- Ginebra, Jordi & Anna Montserrat (1999): *Diccionari d'ús dels verbs catalans*. Barcelona: Edicions 62.
- Ginebra, Jordi & Anna Montserrat (2002): «Sobre el règim del verb 'interessar'», *Llengua i Ús*, núm. 25 (3r quadrimestre 2002), pàg. 44–48.
- Ginebra, Jordi & Pere Navarro (en premsa): «Concurrències lèxiques en català i en espanyol: uns quants contrastos», dins *Actes del Setzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Salamanca, 2012*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Ginebra, Jordi & Joan Solà (2007): *Pompeu Fabra: vida i obra*. Barcelona: Teide.
- Giorgi, Alessandra & Giuseppe Longobardi (1991): *The Syntax of Noun Phrases*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Giusti, Giuliana (2002): «The functional structure of noun phrases: A bare phrase structure approach», dins Guglielmo Cinque (ed.). *Functional Structure in DP and IP*. Oxford: Oxford University Press. Pàg. 54–90.
- Goldberg, Adele (1995): *Constructions: A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Gràcia, Lluïsa (1982): «Aspectes de la nominalització en català» [tesi de llicenciatura]. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Gràcia, Lluïsa (1989): *La teoria temàtica*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Gràcia, Lluïsa (1995): *Morfologia lèxica. L'herència de l'estructura argumental*. València: Publicacions de la Universitat de València (Biblioteca de lingüística catalana, 19).
- Gràcia, Lluïsa; M. Teresa Cabré; Soledad Varela; Miren Azkarate *et al.* (2000): *Configuración morfológica y estructura argumental: léxico y diccionario*. Zarautz: Euskal Herria Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua.
- Grimshaw, Jane (1990): *Argument structure*. Cambridge (Massachusetts): The MIT Press (Linguistic Inquiry, 18).
- Hale, Kenneth L. & Samuel Jay Keyser (2002): *Prolegomenon to a theory of argument structure*. Cambridge (Massachusetts): MIT Press.
- Halle, Morris & Alec Marantz (1993): «Distributed Morphology and the Pieces of Inflection», dins Kenneth Hale & Samuel Jay Keyser (ed.). *The View from Building 20*. Cambridge (Massachusetts): MIT Press. Pàg. 111–176.
- Hazout, Ilan (1995): «Action Nominalizations and the Lexicalist Hypothesis», *Natural Language and Linguistic Theory*, núm. 13, vol. 3 (agost 1995), pàg. 355–404.
- Heusinger, Klaus von & Georg A. Kaiser (2011): «Affectedness and Differential Object Marking in Spanish», *Morphology*, núm. 21 (2011), pàg. 593–617. <https://doi.org/10.1007/s11525-010-9177-y>
- Hout, Angeliek van & Thomas Roeper (1998): «Events and Aspectual Structure in Derivational Morphology», dins Heidi Harley (ed.). *Roundtable on Argument Structure and Aspect*. MITWOL 32, pàg. 175–199.
- Jané, Albert (1997a): «La focalització dels complements pronominals», *Llengua Nacional*, 19 (segon trimestre 1997), pàg. 11–12.
- Jané, Albert (1997b): «El pronom *en* fent de subjecte», *Llengua Nacional*, 20 (setembre 1997), pàg. 12–13.
- Jané, Albert (1998): «La representació pronominal del complement de nom», *Llengua Nacional*, 24 (tercer trimestre 1998), pàg. 17–25.
- Jané, Albert (2000): «Sobre el complement de nom», *Llengua Nacional*, 33 (hivern 2000), pàg. 19–25.
- Jané, Albert (2001): «Més sobre el complement de nom», *Llengua Nacional*, 34 (primavera 2001), pàg. 11–13.

Referències bibliogràfiques

- Jiménez Ríos, Enrique (2001): «El uso de *por parte de* y su posición en el interior del sintagma nominal», *Verba*, 28 (2001), pàg. 259–279
- Kayne, Richard S. (1983): *Connectedness and Binary Branching*. Dordrecht: Foris Publications (Studies in generative grammar, 16).
- Leonetti, Manuel (2004): «Specificity and Differential Object Marking in Spanish», *Catalan Journal of Linguistics*, vol. 3 (2004), pàg. 75–114.
- Leonetti, Manuel & M. Victoria Escandell (1991): «Complementos predicativos en sintagmas nominales», *Verba*, núm. 18 (1991), pàg. 431–450.
- Levi, Judith N. (1978): *The syntax and semantics of complex nominals*, New York, San Francisco, London: Academic Press, Inc.
- Levin, Beth & Malka Rappaport Hovav (1988): «Nonevent *-er* Nominals: a Probe into Argument Structure», *Linguistics*, 26, pàg. 1067–1083.
- Levin, Beth & Malka Rappaport Hovav (2005): *Argument Realization*. Cambridge: Cambridge University Press (Research Surveys in Linguistics).
- Lorente, Mercè (1996): «La teoria de l'estructura argumental i la representació del lèxic», dins *Actes del Desè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (Frankfurt am Main, 18–25/09/1994)* (vol. 3). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Pàg. 323–335.
- Koopman, Hilda & Dominique Sportiche (1991): «The Position of Subjects», *Lingua*, 85 (1991), pàg. 211–258. [https://doi.org/10.1016/0024-3841\(91\)90022-W](https://doi.org/10.1016/0024-3841(91)90022-W)
- Marantz, Alec (1984): *On the Nature of Grammatical Relations*. Cambridge (Massachusetts): MIT Press.
- Marantz, Alec (1997): «No Escape from Syntax: Don't Try Morphological Analysis in the Privacy of Your Own Lexicon», *University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics*, núm. 4, vol. 2 (1997), pàg. 201–225.
- Marantz, Alec (2000 [1991]): «Case and Licensing», dins Eric Reuland (ed.). *Arguments and Case: Explaining Burzio's Generalization*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company (Linguistik Aktuell/ Linguistics Today, 34), pàg. 11–30. [Publicat anteriorment dins Germán G. Westphal, Benjamin Ao i Hee-Rahk Chae (ed.). *ESCOL '91: Proceedings of the Eighth Eastern States Conference on Linguistics*. Ithaca (New York): Cornell University, Cornell Linguistics Club. Pàg. 234–253.]
- Marantz, Alec (2005): «Objects Out of the Lexicon: Objects as Events» [inèdit], treball presentat a la Universitat de Viena. <<http://web.mit.edu/marantz/Public/Vienna/Vienna.pdf>> (Consulta: 20-10-2014).
- Martí i Girbau, Núria (2002): «El SN: els noms», dins Solà, Lloret, Mascaró & Pérez Saldanya (dir.), vol. 2, pàg. 1281–1335.
- Martínez, José Antonio (1977–1978): «Entre tú y yo: ¿sujeto con preposición?», *Archivum* (Oviedo), núm. 27–28 (1977–1978), pàg. 381–396.
- Mateu, Jaume (2012): «Conflation and incorporation processes in resultative constructions», dins Violeta Demonte & Louise McNally (ed.). *Telicity, Change, and State: A Cross-Categorical View of Event Structure*. Oxford: Oxford University Press. Pàg. 252–278.

- Meinschaeffer, Judith (2003): «Nominalizations of French Psychological Verbs. Syntactic complements and semantic participants», dins: Josep Quer, Jan Schroten, Mauro Scoretta, Petra Sleeman & Els Verheugd (ed.). *Selected Papers from "Going Romance" (Amsterdam, 6–8 December 2001)*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins. Pàg. 235–250.
- Mendikoetxea, Amaya (2000): «Relaciones de interfície: los verbos de cambio de estado», *Cuadernos de lingüística*, VII, pàg. 125–144.
- Morimoto, Yuko (2001): *Los verbos de movimiento*. Madrid: Visor Libros.
- Mouma, Evangelia (1993): «On some properties of DPs in Modern Greek», dins John Harris (ed.). *Working Papers in Linguistics*, 5. London: University College London. Pàg. 75–101.
- Peris Morant, Aina (2010): *AnCora-Nom: Guía de anotación para la Estructura Argumental de sustantivos deverbales*. Barcelona: Centre de Llenguatge i Computació (Universitat de Barcelona)
- Peris Morant, Aina & Mariona Taulé Delor (2009): «Evaluación de los criterios lingüísticos para la distinción evento y resultado en los sustantivos deverbales», dins *Proceedings of the 1st International Conference on Corpus Linguistics (CILC-09)*. Múrcia: Universitat de Múrcia, p. 595–611.
- Pers i Ramona, Magí (1847): *Gramàtica catalana-castellana*. Barcelona: A. Berdeguer.
- Pesetsky, David (1987): «Binding Problems with Experiencer Verbs», *Linguistic Inquiry*, vol. 18, núm. 1 (hivern 1987), pàg. 126–140.
- Petit i Aguilar, Joan (1998): *Gramàtica catalana*, paraules preliminars de Germà Colon, edició i estudi a cura de Jordi Ginebra. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Picallo, Carme (1991): «Nominals and Nominalizations in Catalan», *Probus*, vol. 3, núm. 3 (gener 1991), pàg. 279–316.
- Picallo, Carme (1999): «La estructura del sintagma nominal: las nominalizaciones y otros sustantivos con complementos argumentales», dins: Ignacio Bosque & Violeta Demonte (ed.). *Gramática descriptiva de la lengua española (vol. 3)*. Madrid: Visor Libros. Pàg. 4367–4422.
- Picallo, Carme (2002): «L'adjectiu i el sintagma adjectival», dins Solà, Lloret, Mascaró & Pérez Saldanya (dir.), vol. 2, 1643–1688.
- Pilkkanen, Liina (2002): «Introducing arguments» [tesi doctoral]. Cambridge (Massachusetts): Massachusetts Institute of Technology. <http://www.people.fas.harvard.edu/~ct-jhuang/NTNU/Pylkkanen_2002.pdf> (Consulta: 21-10-2014).
- Pustejovsky, James (1995): *The Generative Lexicon*. Cambridge (Massachusetts), London: MIT Press.
- Ramos, Joan-Rafael (2002): «El SV, II: la predicació no verbal obligatòria», dins Solà, Lloret, Mascaró i Pérez Saldanya (dir.), vol. 2, pàg. 1951–2044.
- Raskin, Victor & Sergei Nirenburg (1995): «Lexical Semantics of Adjectives: A Microtheory of Adjectival Meaning» [treball de recerca]. Las Cruces (New Mexico): New Mexico State University.

Referències bibliogràfiques

- Rappaport Hovav, Malka (1983): «On the Nature of Derived Nominals», dins Beth Levin, Malka Rappaport & Annie Zaenen (ed.) *Papers in Lexical-Functional Grammar*. Bloomington: Indiana University Linguistics Club, pàg. 113–142.
- Rappaport Hovav, Malka & Beth Levin (1992): «ER nominals: implications for the theory of argument structure», dins Tim Stowell & Eric Wehrli (ed.). *Syntax and Semantics* (vol. 26, «Syntax and the lexicon»). San Diego (California), London: Academic Press. Pàg. 127–153.
- Real Academia Española (1796): *Gramática de la lengua castellana*. Madrid: RAE.
- Real Puigdollers, Cristina (2009): «The nature of cognate objects. A syntactic approach» dins Sylvia Blaho, Camelia Constantinescu i Bert Le Bruyn (ed.). *Proceedings of ConSOLE XVI (París, 2008)*. Leiden: Universiteit Leiden. Pàg. 157–178. <<http://www.sole.leidenuniv.nl>> (Consulta: 9-10-2014).
- Resnik, Gabriela (2010): «Los nombres eventivos no deverbales en español» [tesi doctoral]. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. <<http://www.tdx.cat/handle/10803/22647>> (Consulta: 14-9-2014)
- Rigau, Gemma (1990): «Les propietats d'agradar: estructura temàtica i comportament sintàctic», *Caplletra*, núm. 8 (primavera de 1990), pàg. 7–22.
- Rigau, Gemma (2002): «Els complements adjunts», dins Solà, Lloret, Mascaró & Pérez Saldanya (dir.), vol. 2, pàg. 2045–2110.
- Rigau, Gemma (2013): «La preposició silent d'alguns verbs de moviment local», *Els Marges*, núm. 100 (2013), pàg. 125–132.
- Rodríguez Espiñeira, M. José (1990): «Clases de 'Aktionsart' y predicaciones habituales en español», *Verba*, núm. 17, pàg. 171–210
- Rodríguez Espiñeira, M. José (2003): «Sobre dos tipos de completivas en frases nominales», *Verba*, núm. 30 (165–204).
- Rothstein, Susan Deborah (1983): «The syntactic forms of predication» [tesi doctoral]. Cambridge (Massachusetts): MIT. <<http://hdl.handle.net/1721.1/15509>> (Consulta: 10-9-2014)
- Rozwadowska, Bozena (1988): «Thematic Restrictions on Derived Nominals», dins Wendy Wilkins (ed.), *Syntax and Semantics, vol. 21, Thematic Relations*, San Diego (California) [etc.]: Academic Press. Pàg. 147–166.
- Rozwadowska, Bozena (2012): «On the onset of psych eventualities» [document de treball]. <http://www.academia.edu/2330301/On_the_onset_of_psych_eventualities> (Consulta: 27-8-2014).
- Rull, Xavier (2007): «Els substantius d'acció i efecte en català» [tesi doctoral]. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili. <<http://www.tdx.cat/handle/10803/8777>> (Consulta: 14-9-2014).
- Sancho Cremades, Pelegrí (2002): «La preposició i el sintagma preposicional», dins Solà, Lloret, Mascaró & Pérez Saldanya (dir.), vol. 2, pàg. 1689–1796.

- Saragossà, Abelard (2000): «Els possessius: naturalesa teòrica i aplicació a la normativa i al català col·loquial», *Llengua & Literatura*, núm. 11 (2000), pàg. 199–280
- Sleeman, Petra & Ana Maria Brito (2010): «Aspect and argument structure of deverbal nominalizations», dins Artemis Alexiadou & Monika Rathert (ed.), pàg. 199–218.
- Solà, Joan (1972): «Canvi i caiguda de les preposicions», dins *Estudis de sintaxi catalana* (vol. 1). Barcelona: Edicions 62 (Llibres a l'abast, 104). Pàg. 11–43.
- Solà, Joan (1993a): «Els misteris dels possessius (1)», *Avui*, 7-2-1993.
- Solà, Joan (1993b): «Els misteris dels possessius (2)», *Avui*, 14-2-1993.
- Solà, Joan (1993c): «Els misteris dels possessius (i 3)», *Avui*, 21-2-1993.
- Solà, Joan (1994): «Ús dels possessius», dins *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*. Barcelona: Empúries. Pàg. 141–161.
- Solà, Joan, M. Rosa Lloret, Joan Mascaró & Manuel Pérez Saldanya (dir.) (2002): *Gramàtica del català contemporani* (3 vol.). Barcelona: Empúries.
- Stalmaszczyk, Piotr (1998): «On defining predication in generative grammar», *Poznań Studies in Contemporary Linguistics*, vol. 34 (1998), pàg. 101–121
- Stowell, Tim (1981): «Origins of phrase structure» [tesi doctoral]. Cambridge (Massachusetts): Massachusetts Institute of Technology. <<http://www.ai.mit.edu/projects/dm/theses/stowell81.pdf>> (Consulta: 20-7-2014).
- Subirats Rüggeberg, Carlos (2001): *Introducción a la sintaxis léxica del español*. Madrid, Frankfurt am Main: Iberoamericana, Vervuert.
- Todolí, Júlia (2002): «Els pronoms», dins Solà, Lloret, Mascaró & Pérez Saldanya (dir.), vol. 2, pàg. 1337–1433.
- Todolí, Júlia (2006): «El pronom *en* i la funció de complement de nom», dins Claus D. Pusch (ed.). *La gramàtica pronominal del català: variació – evolució – funció*. / *The Grammar of Catalan Pronouns: variation – evolution – function*. Aachen: Shaker Verlag (Biblioteca Catalana Germànica, 5).
- Vendler, Zenon (1957): «Verbs and Times», *The Philosophical Review*, vol. 66, núm. 2 (1957), pàg. 143–160.
- Villalba, Xavier (2004): «Descripció i normativa: *amb* i el canvi de preposició», *Llengua & Literatura*, núm. 15 (2004), pàg. 257–276.
- Williams, Edwin (1980): «Predication», *Linguistic Inquiry*, vol. 11, núm. 1 (hivern 1980), pàg. 203–238.
- Williams, Edwin (1981): «Argument Structure and Morphology», *The Linguistic Review*, 1, pàg. 81–114.

CONSEJO EDITORIAL DE LA UNIVERSIDAD MASARYK

prof. MUDr. Martin Bareš, Ph.D. (Presidente)
Ing. Radmila Droběnová, Ph.D.
Mgr. Tereza Fojtová
Mgr. Michaela Hanousková
doc. Mgr. Jana Horáková, Ph.D.
doc. PhDr. Mgr. Tomáš Janík, Ph.D.
doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D.
doc. Mgr. et Mgr. Oldřich Krpec, Ph.D.
PhDr. Alena Mizerová (Secretaria)

doc. Ing. Petr Pirožek, Ph.D.
doc. RNDr. Lubomír Popelínský, Ph.D.
Mgr. Kateřina Sedláčková, Ph.D.
prof. RNDr. David Trunec, CSc.
doc. PhDr. Martin Vaculík, Ph.D.
prof. MUDr. Anna Vašků, CSc.
Mgr. Iva Zlatušková (Vicepresidenta)
doc. Mgr. Martin Zvonař, Ph.D.

CONSEJO EDITORIAL DE LA FACULTAD DE FILOSOFÍA Y LETRAS DE LA UNIVERSIDAD MASARYK

prof. Mgr. Lukáš Fasora, Ph.D.
prof. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.
doc. Mgr. Jana Horáková, Ph.D. (Presidenta)
doc. PhDr. Jana Chamonikolasová, Ph.D.
prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D.
prof. PhDr. Jiří Kroupa, CSc.

prof. PhDr. Petr Kyloušek, CSc.
prof. Mgr. Jiří Macháček, Ph.D.
doc. Mgr. Katarina Petrovičová, Ph.D.
(Secretaria)
prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc.
prof. PhDr. BcA. Jiří Raclavský, Ph.D.

L'estructura argumental dels noms en català

Elga Cremades Cortiella

Publicado por la UNIVERSIDAD MASARYK, Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno, CZ
en la Serie de Monografías **Opera Facultatis philosophicae Universitatis
Masarykianae (Spisy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity)** / número 465

Presidenta del Consejo de Redacción / doc. Mgr. Jana Horáková, Ph.D.

Editora / doc. Mgr. Katarina Petrovičová, Ph.D.

Asistente editorial / Mgr. Vendula Hromádková

Diseño Gráfico / Mgr. Pavel Křepela

Maquetación / Dan Šlosar

Primera Edición / 2017

Tirada / 200 Ejemplares

Impresión / Reprocentrum, a.s., Bezručova 29, 678 01 Blansko, CZ

ISBN 978-80-210-8669-2

ISBN 978-80-210-8670-8 (online : pdf)

ISSN 1211-3034

<https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-8670-2017>

#465